

Ender serisi ikinci kitap

Orson Scott Card

Ölümlerin Sözcüsü

HUGO ve NEBULA Ödülleri

A L T I K I R K B E S

ALTIKIRKBEŞ YAYIN
Bilim Kurgu - 11
Orson Scott Card - Speaker For The Dead
Türkçesi: Gonca Gülbey
Sonsöz Çevirisi: Ümit Kayalıoğlu
I. baskı: Mart, 2005

Yayın Yönetmeni
Kaan Çaydamlı

Editör
Ümit Kayalıoğlu

Yayına Hazırlayan
Kaan Çaydamlı, Mehmet A. öztekin

Kapak Tasarımı
Erol Egemen

Kapak Fotoğrafı
Kaan Çaydamlı

Baskı ,
Umut Matbaacılık (0-212)637 09 34 - 04 11
©Akçalı ajans aracılığıyla ALTIKIRKBEŞ YAYIN
ISBN 975-279-025

6:45 Yayın bu kitabın yayına hazırlanmasındaki olağanüstü katkılarından dolayı Ümit Kayahoğlu'na teŖekkür eder.

ÖLÜLERİN SÖZCÜSÜ

Orson Scott Card

Türkçesi: Gonca Gülbey

ALTIKIRKBEŞ YAYIN kadıköy, 2005

PIPO

Yan köydeki halkın bizim kadar insan oldukları düşüncesine henüz tam olarak alışamadığımızı göre, başka evrimsel yollardan geçmiş, sosyal, alet yapan yaratıklara bakıp onları hayvan değil de kardeş, rakip değil de aklın tapınağına yolculuk eden hacı dostlar olarak görmek haddini fazlasıyla aşmak olur.

Fakat benim gördüğüm veya görmeyi arzu ettiğim şey bu. Raman ve varelse arasındaki fark yargılananda değil, yargılayan yaratıktadır. Yabancı bir türün raman olduğunu ilan ettiğimizde, bu onların ahlaki olgunluğa eriştikleri anlamına gelmez. Bizim eriştiğimiz anlamına gelir.

-Demosthenes, Framling'lere mektup

Rooter, Pequeninoların hem en zoru hem de en yardımseveriydi. Pipo ne zaman bölgelerini ziyarete gelse o hep oradaydı ve yasaların Pipo'ya sormayı yasakladığı soruları cevaplamak için elinden geleni yapıyordu. Pipo ona güveniyordu -belki de gereğinden fazla- fakat Rooter gerçekte olduğu gibi sorumsuz ve soytarı bir çocuk gibi oynamasına rağmen, aynı zamanda izliyor, inceliyor ve sınıyordu. Pipo'nun her zaman Rooter'ın ona kurduğu tuzaklara dikkat etmesi gerekiyordu.

Rooter biraz önce ağaç kabuklarına yalnızca ayak bilekleri ve uyluklarının iç kısmındaki boynuzsu tabanlarla tutunarak ağaçların üzerinde dans ediyordu. Tırmandığı süre boyunca ellerinde yavaşça ve ritmik olmayan bir biçimde ağaca vurduğu iki sopa taşıyordu; onlara Peder Sopalan deniyordu.

Ses Mandachuva'nın kütük evinden çıkmasına neden oldu. Rooter'a önce Erkeklerin dilinde sonra da Portekizce seslendi. "Fra baixo, bicho!"⁽¹⁾ Yakınlardaki birkaç domuzcuk onun Portekizce kelime oyununu duyunca uyluklarını sert bir şekilde birbirine sürterek beğenilerini gösterdiler. Bu sürtünme, bir tıslama sesine dönüştü ve Mandachuva onların alkışları sonucunda sevinerek havaya sıçradı.

Rooter, düşecek gibi oluncaya kadar geriye doğru eğildi. Sonra elleriyle kendini yukarı kaldırıp havada bir takla attı ve birkaç kez sekerek ama tökezlemeden bacaklarının üstüne yere indi.

"Demek şimdi de bir akrobat oldun," dedi Pipo.

Rooter kasıla kasıla ona doğru geldi. Bu onun insanları taklit etme yöntemi idi. Düz ve kalkık burnu domuzumsu görüldüğünden bu oldukça etkileyici bir alay etme yöntemi idi. Yabancıların onlara "domuzcuklar" demesi hiç de garip değildi. 86'da bu dünyaya gelen ilk ziyaretçiler onları böyle isimlendirmişti ve 1925'te Lusitania kolonisi keşfedildiğinde isim kalıcı olmuştu. Yüz Dünya'nın her yanındaki Xenologlar yazılarında onlardan "Lusitania yerlileri" diye söz ediyordu, Pipo bunun sadece profesyonel ciddiyetle ilgili olduğunu gayet iyi biliyordu, bilimsel yazılar hariç, Xenologlar da

şüphesiz onlara domuzcuklar diyordu. Pipo'ya gelince, o onlara pequeninolar diyordu, buna karşı çıkmıyor gibi görünüyorlardı çünkü onlar da şimdilerde kendilerine "küçükler" diyorlardı. Yine de ciddi olsun veya olmasın, bu inkar edilemez bir şeydi. Böyle anlarda Rooter arka ayaklarının üstünde duran büyük bir domuza benziyordu.

"Akrobat," dedi Rooter, yeni kelimeyi deneyerek. "Benim yaptığım mı? Bunu yapan insanlar için bir kelimeniz mi var? Yani bunu *meslek* olarak yapan insanlar mı var?"

Pipo gülümsemeye devam etmesine rağmen sessizce iç çekti. Yasalar, domuzcuk kültürüne bulaşması korkusuyla insan toplumuyla ilgili bilgileri onlarla paylaşmasını kesin bir biçimde yasaklamıştı. Yine de Rooter, Pipo'nun söylediği her şeyde saklı olan anlamı son damlasına kadar sızdırabilmek için sürekli oyunlar oynuyordu. Ama bu sefer insan hayatına gereksiz pencereler açabilecek saçma sözler sarfedilmesinde Pipo'nun kendisinden başka suçlayacak kimse yoktu. Zaman zaman Pequeninoların arasında kendisini o kadar rahat hissediyordu ki doğal bir biçimde konuşuyordu. Her zaman bir tehlike. Bilgi alıp, karşılığında bir şey vermemeye çalışma oyununda iyi değilim. Sıkı ağızlı oğlum Libo şimdiden bu konuda benden daha iyi, üstelik çıraklığımı yapmaya daha yeni başladı; on üçünü geçeli ne kadar zaman oldu, dört ay?

"Bacaklarımda seninkiler gibi koruyucu tabanlar olmasını isterdim," dedi Pipo.

"Senin yaptığını yapmaya kalkışsam ağaç kabukları derimi lime lime parçalardı".

"Bu hepimizin utanmasına neden olurdu." Rooter Pipo'nun hafif bir endişe gösterme ya da belki diğer pequeninolara dikkatli olmaları için sözlü olmayan bir uyarı gönderme yolları olduğunu düşündüğü bekleyiş içindeki tavrıyla hareketsiz durdu. Bu aynı zamanda aşırı korku belirtisi de olabilirdi ama Pipo bildiği kadarıyla bir pequenino'nun aşırı korku duyduğunu hiçbir zaman görmemişti.

Yine de Pipo onu sakinleştirmek için hızlı bir şekilde konuştu. "Merak etme, o şekilde ağaca tırmanmak için çok yaşlı ve dayanıksızım. O işi siz gençlere bırakıyorum."

İşe yaradı; Rooter'ın vücudu bir anda tekrar hareketlendi. "Ağaçlara tırmanmayı seviyorum. Her şeyi görebiliyorum." Rooter Pipo'nun önünde çömeldi ve yüzünü onunkine yaklaştırdı. "Yere değmeden çimenlerin üstünden koşarak geçen hayvanı getirecek misin? Öyle bir şey gördüğümü söylediğimde diğerleri bana inanmıyor".

Bir tuzak daha. Ne o Pipo, Xenolog, üzerinde araştırma yaptığın bu toplumun bir ferdi *küçük mü düşüreceksin?* Yoksa Yıldızıyolu Kongresi'nin bu karşılaşmayı yönetmek için koyduğu sert yasaya sadık mı kalacaksın? Çok az sayıda örnek vardı. İnsan türünün karşılaştığı diğer tek akıllı yabancılar böceklerdi; onlarla karşılaşmalarının üzerinden üç bin yıl geçmişti ve sonunda Böceklerin hepsi ölmüştü. Yıldızıyolu Kongresi insanlık hata yapsa bile bu sefer hataların ters yönde olacağından emin olmak istiyordu. En az bilgi, en az ilişki.

Rooter Pipo'nun tereddütünü, ölçülü sessizliğini fark etti.

"Bize hiçbir zaman bir şey söylemiyorsunuz," dedi Rooter. "Bizi izleyip araştırıyorsunuz ama bizim *sizi* izleyip araştırabilmemiz için çitinizden geçip köyünüze girmemize izin vermiyorsunuz"

Pipo elinden geldiğince dürüst bir cevap verdi ama dikkatli olmak dürüst olmaktan daha önemliydi. "Eğer siz o kadar az ve biz o kadar çok şey öğreniyorsak, ben hala sizin dilinizi öğrenmeye çabalarken nasıl oluyor da siz hem Starkça hem de Portekizce konuşabiliyorsunuz?"

"Biz daha akıllıyız." Rooter geriye doğru eğildi ve kalçasının üstünde döndü böylece sırtı Pipo'ya çevrildi. "Çitin arkasına geri dön," dedi.

Pipo anında ayağa kalktı. Libo az ötede üç pequeninoyla birlikteydi, kurutulmuş merdona

asmalarını dokuyarak nasıl dam haline getirdiklerini öğrenmeye çalışıyordu. Pipo'yu gördü ve bir an içinde gitmeye hazır bir şekilde babasının yanına geldi. Pipo onu tek bir kelime etmeden götürdü; pequeninolar insan dillerinde çok akıcı olduklarından beri, öğrendiklerini kapının arkasına geçene kadar asla tartışmıyorlardı.

Eve gitmek yarım saat sürdü, kapıyı geçip tepe boyunca Zenador İstasyonuna doğru yürüdükleri sırada bardaktan boşanırcasına yağmur yağmaya başladı. Zenador? Pipo kapının üstündeki küçük levhaya bakarken kelimenin üzerinde düşündü. Kapıda Starkça XENOLOG yazıyordu. Sanırım ben buyum diye düşündü Pipo, en azından yabancılara göre öyleyim. Ama Portekizce *zenador* ünvanının söylenmesi çok daha kolaydı, Lusitania'da neredeyse kimse *Xenolog* demiyordu, Starkça konuşurken bile. Diller böyle değişiyor, diye düşündü Pipo. Yüz Dünya arasında anında iletişim sağlayan ansible olmasaydı, müşterek bir dili kesinlikle koruyamazdık. Gezegenler arası yolculuk çok seyrek ve yavaş. Starkça bir asır içinde on bin diyalekte bölünebilirdi. Eğer Starkça'nın bozulup Portekizce'yle karışma izni olsaydı, bir bilgisayarın Lusitania'nın diliyle ilgili değişiklikleri gösteren bir çalışma sunması ilginç olabilirdi.

"Baba," dedi Libo.

Pipo ancak o zaman istasyondan on metre uzakta durduğunu fark etti. Teğetler. Aydın hayatımın en iyi tarafları uzmanlık alanımın dışında, teğet halinde olanlar. Çünkü sanırım uzmanlık alanının içinde bana koydukları kurallar bir şeyi bilmeyi ve anlamayı imkansız kılıyor. Xenoloji bilimi Ana Kilisenin sahip olduğundan daha fazla gizem içermekte ısrar ediyor.

Kapının kilidini açmak için elinin izi yeterliydi. Pipo içeri adım attığı andan itibaren akşamın nasıl olacağını biliyordu. Bugünkü karşılaşmalarında neler yaptıkları ile ilgili rapor hazırlamaları ikisinin de terminallerde birkaç saatini alacaktı. Sonra Pipo, Libo'nun notlarını okuyacaktı ve Libo da Pipo'nunkileri ve tatmin olduklarında Pipo kısa bir özet yazacaktı ve bilgisayarların gerisini hallederek notları dosyalayıp Yüz Dünya'nın diğer Xenologlarına ansible kanalıyla anında aktarmasına izin verilecekti. Bütün kariyeri bildiğimiz tek yabancı ırkı araştırmak olan binden fazla bilim adamı var ve uyduların ağaçlarda yaşayan bu tür hakkında keşfedebildikleri pek az şey dışında meslektaşlarımla elinde olan tek bilgi, Libo ve benim yolladıklarım. Bu kesinlikle mümkün olan en az müdahale.

Ama Pipo istasyona girdiği anda akşamın tekdüze ama dinlendirici bir çalışmayla geçmeyeceğini anladı. Dona Crista üzerinde manastır kıyafetleriyle orada duruyordu. Daha küçük çocuklarından birinin başı okulla dertte miydi?

"Hayır, hayır," dedi Dona Crista. "Buradakinin dışındaki bütün çocukların okulda çok iyi, onun bir çırak olarak bile olsa okuldan ayrılıp burada çalışmak için çok küçük olduğunu düşünüyorum."

Libo hiçbir şey söylemedi. Akıllıca bir karar, diye düşündü Pipo. Dona Crista zeki, çekici, hatta belki güzel, genç bir kadındı ama o her şeyden önce Filhos da Mente de Cristo, İsa'nın Aklı'nın Çocukları tarikatının bir keşişiydi ve cehalete ve aptallığa kızdığına güzel görüldüğü söylenemezdi. Cehalet ve aptallıkları küçümsemesinin ateşinde eriyen gayet akıllı insanların sayıları inanılmazdı. Sessizlik Libo, bu senin işine yarayacak bir politika.

"Burada olmamın nedeni senin çocuklarından biri değil," dedi Dona Crista. "Novinha ile ilgili buradayım."

Dona Crista'nın bir soyadından bahsetmesi gerekmemişti; Novinha'yı herkes tanıyordu. Korkunç Descolada sadece sekiz yıl önce sona ermişti. Salgın koloniyi başlamasına adil bir şans vermeden yok etmekle tehdit etmiş; tedavisi Novinha'nın anne ve babası olan iki Xenobiyolog, Gusto ve Cida

tarafından keşfedilmişti. Hastalığın nedenini ve tedavisini kendilerini kurtaramayacak kadar çok geç bulmuş olmaları kaderin trajik bir cilvesiydi. Son Descolada cenazesi onlarınki olmuştu.

Pipo, Piskopos Peregrino cenaze törenine önderlik ederken, orada durup Belediye Başkanı Bosquinha'nın elini tutan küçük kız Novinha'yı çok net hatırlıyordu. Hayır, Belediye Başkanının elini tutmuyordu. Görüntü zihninde yeniden canlandı ve bununla birlikte hissettikleri de. Kendisine Novinha ne hissediyor diye sorduğunu hatırladı. Bu anne ve babasının cenazesi, ailesinde tek kurtulan o; buna rağmen koloninin insanların büyük bir sevinç içerisinde olduklarını hissedebiliyor. Onun kadar genç biri sevincimizin anne ve babasına gösterilebilecek en iyi takdir olduğunu anlayabilir mi? Çabaladılar ve başardılar, ölmeden önceki son günlerinde bizim kurtuluş yolumuzu buldular; onların bize verdiği harika hediyeyi kutlamak için buradayız. Ama senin için Novinha bu daha önce ölen erkek kardeşlerin gibi anne ve babanın da ölümü demek. Beş yüz ölü, son altı ayda bu kolonideki insanlar için yüzden fazla ayin yapıldı; hepsi korku, keder ve ümitsizlik atmosferi içinde gerçekleşti. Şimdi annen ve baban öldüğüne göre korku, keder ve ümitsizliğin hiç olmadığı kadar çok; ama başka kimse acını paylaşmıyor. Zihnimizdeki en öncelikli şey acıdan kurtulmak.

Onu izlerken, duygularını hayal etmeye çalışırken, tek başardığı şey yedi yaşındaki Maria'sının ölümü karşısındaki acısını hatırlamak oldu. Kanserli tümör ve her tarafına yayılan mantarlar vücudunu kaplamış, Maria ölümün rüzgarında yok olmuştu. Derisi şişiyor ya da çürüyor, ayakları ve kafasındaki etler kemikleri görünene kadar açılırken kalçasının içinden kol veya bacak değil yeni bir organ büyüyordu. Tatlı ve güzel vücudu onların gözleri önünde mahfoluyor, parlak zihni acımasızca uyanıkken, kendisine olanları Tanrıya ölmesine izin vermesi için haykırarak kadar net hissedebiliyordu. Pipo bunu ve ardından diğer beş kurbanla birlikte yapılan ayini hatırladı. Orada karısı ve hayatta kalan çocuklarıyla otururken, dizlerinin üzerine çökerken, ayakta dururken Katedraldeki insanlar arasındaki mükemmel birliği hissetmişti. Acısının herkesin acısı olduğunu biliyordu, en büyük kızının ölümü, acının ayrılmaz bağıyla onu topluluğa bağlamıştı ve bu onun için rahatlatıcıydı, tutunacak bir şeydi. Bir acı böyle olmalı, toplu bir yas tutulmalıydı.

Küçük Novinha'nın hissettikleri hiç de öyle değildi. Onun acısı Pipo'nunkinden daha beterd; en azından Pipo ailesiz kalmamıştı ve o hayatının temelini aniden kaybetmenin dehşeti içindeki bir çocuk değil, bir yetişkindi. Novinha çektiği acıyla topluluğun içine daha da sıkıca çekilmemişti, daha çok dışında bırakılmıştı. Bugün onun dışında herkes seviniyordu. Bugün herkes anne ve babasını övüyordu; yalnız o, onlar için yas tutuyordu, hayatta kalabilmiş olmalarını, başkaları için çare bulmalarına tercih ederdi.

Yalnızlığı öyle belirgindi ki Pipo oturduğu yerden bunu görebiliyordu. Novinha elini Belediye Başkan'ından olabildiğince çabuk uzaklaştırdı. Gözyaşları ayin ilerlerken kurudu; ayinin sonuna doğru onu tutsak eden insanlarla işbirliği yapmayı reddeden bir esir gibi sessizce oturuyordu. Pipo onun için çok üzülmüştü. Yine de deneseydi bile Descolada'nın bitmiş olmasına, diğer çocuklarının elinden alınmayacağına sevindiğini gizleyemezdi. O bunu görürdü; onu rahatlatma çabası onunla alay etmek olur, onun daha çok uzaklaşmasına neden olurdu.

Ayinden sonra acı bir yalnızlıkla, ona acımasızca anne ve babasının birer aziz olduğunu ve Tanrının sağ tarafında oturacaklarını söyleyen iyi niyetli kalabalığın arasından yürüdü. Bir çocuk için ne tür bir teselliydi bu? Pipo yüksek sesle karısına fısıldadı, "Bugün için bizi hiç affetmeyecek."

"Affetmek mi?" Conceiçao kocasının düşünce akışını anında anlayabilecek türden bir eş değildi. "Onun anne ve babasını *biz* öldürmedik..."

"Ama hepimiz seviniyoruz öyle değil mi? İşte bu yüzden bizi hiç affetmeyecek."

"Saçmalık. O zaten bir şey anlamıyor; çok küçük."

Anlıyor, diye düşündü Pipo. Novinha'dan daha küçük olduğu zamanlarda Maria bir şeyler anlamamış mıydı?

Geçen yıllar boyunca -sekiz yıl olmuştu- onu ara sıra görmüştü. Oğlu Libo'yla aynı yaşıyordu ve bu Libo'nun on üçüncü yaş gününe kadar bir çok sınıfta beraber oldukları anlamına geliyordu. Zaman zaman diğer çocuklarla beraber okumalar ve konuşmalar yaptığını duymuştu. Düşüncelerinde Pipo'ya çekici gelen bir zerafet ve yoğunluk vardı. Aynı zamanda tamamen soğuk, diğer herkesten tamamen uzaklaşmış gibi görünüyordu. Pipo'nun oğlu Libo utangaçtı ama buna rağmen bir çok arkadaşı vardı ve öğretmenlerinin sevgisini kazanmıştı. Ama Novinha'nın hiç arkadaşı yoktu, bir zafer anında gözleriyle bakışlarını aradığı kimse yoktu. Onu içtenlikle seven hiçbir öğretmen yoktu çünkü o karşılık vermeyi, tepki göstermeyi reddediyordu. Bir defasında Pipo onun hakkında bir şey sorduğunda Dona Crista "Duygusal bakımdan felç olmuş durumda," demişti. "Ona ulaşmanın bir yolu yok, mutlu olduğuna dair yemin ediyor ve değişmek için bir neden görmüyor."

Şimdi Dona Crista, Pipo'yla Novinha hakkında konuşmak için Zenador istasyonuna gelmişti. Neden Pipo? Okul müdürünün bu özel yetim kız hakkında konuşmaya gelmesinde tek bir neden düşünebiliyordu. "Novinha'nın okulunuzda olduğu bunca yıl boyunca onun hakkında bir şeyler soran tek insanın ben olduğuma inanmamı mı istiyorsunuz?"

"Tek insan sen değilsin," dedi. "Birkaç yıl önce Papa ebeveynlerini kutsadığında ona karşı her türlü ilgi gösteriliyordu. Herkes, pek çok insan gibi Gusto ve Cida Os Venerados'ların kızının da ebeveynleriyle ilgili herhangi bir mucizevi olayı fark edip fark etmediğini sordu."

"Gerçekten ona bunu mu *sordular*?" "Bazı söylentiler dolaşıyordu ve Piskopos Peregrino araştırmak zorunda kaldı." Dona Crista, Lusitania kolonisinin genç ruhani lideri hakkında konuşunca dudakları gerildi. Hiyerarşinin Filhos da Mente de Cristo tarikatıyla hiçbir zaman anlaşamadığı söyleniyordu. "Cevabı öğreticiydi."

"Tahmin edebiliyorum."

"Aşağı yukarı, eğer annesi ve babası gerçekten duaları dinliyorlarsa ve cennette kendilerini kabul ettirecek etkileri varsa, mezardan çıkıp geri dönmeleri için *ettiği* dualara neden cevap vermedikleri gibi bir şey söyledi. 'Bu işe yarar bir mucize olurdu/ dedi ve buna benzer örnekler var. Eğer Os Venerados'ların gerçekten mucize gerçekleştirmek gibi bir güçleri varsa, o zaman onu dualarına cevap verecek kadar sevmiyorlardı. O, anne ve babasının onu sevdiğine ve yalnızca onlarda böyle bir güç olmadığına inanmayı tercih etti."

"Doğuştan bir sofist," dedi Pipo.

"Bir sofist ve suçlama konusunda uzman: Piskoposa, eğer Papa anne ve babasının kutsal olduğunu ilan ederse bunun Kilisenin ebeveynlerinin ondan nefret ettiğini söylemesiyle aynı şey olacağını söyledi. Ebeveynlerinin azizlik mertebesine yükseltilmesi için bir dilekçe verilmesi, Lusitania'nın ondan nefret ettiğinin ispatıydı; eğer kabul edilecek olursa bu, Kilisenin değersizliğinin bir kanıtı olurdu. Piskopos Perengrino çok öfkelenmişti."

"Yine de dilekçeyi yolladığımı görüyorum."

"Bu toplumun iyiliği için. *Bütün* o mucizeler gerçektir."

"Birisi tapınağa dokunuyor ve baş ağrısı geçiyor ve sonra bağıryorlar 'Milagre!-os santos me abençoaram!' Mucize-azizler beni kutsadı!"

"Kutsal Roma'nın azizlik için bundan daha elle tutulur mucizeler talep ettiğini biliyorsun. Ama bunun bir önemi yok. Papa büyük bir incelikle küçük şehrimize Milagre adını koymamıza izin verdi;

artık birisi o adı her söylediğinde Novinha'nın gizli öfkесinin daha da çok alevlendiğini hayal edebiliyorum."

"Veya daha da soğuduğunu. Böyle bir şeyin nasıl bir ısıya gereksinimi olduğunu kimse bilemez."

"Herneyse Pipo, onunla ilgili soru soran tek insan sen değilsin. Ama Kutsanmış ebeveyleri nedeniyle değil, kendisi için nasıl olduğunu soran tek insan sensin."

Bu üzücü bir düşünceydi, Lusitania'daki okulları yöneten Filhos ve geçen yıllarda Pipo'nun ona gösterdiği yetersiz ilgi dışında kıza hiçbir ilgi gösterilmemişti.

"Bir arkadaşı var," dedi Libo.

Pipo oğlunun orada olduğunu unutmuştu; Libo o kadar sessizdi ki kolaylıkla gözden kaçınılabiliyordu. Dona Crista da irkilmiş göründü. "Libo," dedi, "Okul arkadaşlarından biri hakkında böyle konuşmakla sanırım düşüncesizce davrandık."

"Ben artık bir Zenador çırağıyım," diye hatırlattı Libo. Bu artık okulda olmadığı anlamına geliyordu.

"Arkadaşı kim?" diye sordu Pipo.

"Marcoo."

"Marcos Ribeira," diye açıkladı Dona Crista. "Uzun boylu çocuk..."

"Evet, kabra'ya benzeyen."

"Güçlü biri," dedi Dona Crista. "Ama onların arasında bir dostluk olduğunu fark etmemiştim."

"Bir keresinde Marcoo bir şeyle suçlandığında o bunu tesadüfen görmüş ve onun lehinde konuşmuştu."

"Buna cömert bir yorum getirmişsin Libo," dedi Dona Crista. "Sanırım onun suçu asıl işleyen ve Marcoo'nun üstüne yıkmaya çalışan çocukların *aleyhinde* konuştuğunu söylemek daha doğru olur."

"Marcoo öyle düşünmüyor," dedi Libo. "Onu nasıl izlediğini birkaç kez gördüm. Bu fazla bir şey değil ama ondan hoşlanan birisi var."

"Sen ondan hoşlanıyor musun?" diye sordu Pipo.

Libo bir an sessizce duraksadı. Pipo bunun ne anlama geldiğini biliyordu. Bir cevap bulmak için kendisini yokluyordu. Aradığı, bir yetişkinin onayını almak ya da öfkelenmek gibi onun yaşındaki çocukların zevk aldığı türden bir cevap değildi. Gerçeği keşfedebilmek için kendisini sorguluyordu.

"Sanırım o sevilmeyi istemedi. Bir gün evine geri dönmeyi bekleyen bir misafir gibiydi," dedi Libo.

Dona Crista ciddiyetle başını salladı. "Evet, bu tam anlamıyla doğru, gerçekten de öyle görünüyor. Ama şimdi Libo, düşüncesizliğimizi senden gitmeni isteyerek sona erdirmeliyiz ki biz..."

O cümlesini bitirmeden Libo gitmişti, yarım bir gülümsemeyle, evet, anlıyorum anlamında başım çabucak sallayıp çevik bir hareketle çıkışı, orada kalmak için tartışmaktansa sağduyulu davranmayı tercih ettiğini gösteren etkili bir kanıttı. Pipo onun bu davranışından Dona Crista'nın gitmesini istemesinin Libo'yu kızdırdığını anlamıştı; yetişkinleri kendisinin karşısında olgunlaşmamış hissettirmek konusunda ustaydı.

"Pipo," dedi müdür, "Novinha Xenobiyolog olmak için sınava erken girme isteğinde bulundu. Anne ve babasının yerini almak için."

Pipo bir kaşım kaldırdı.

"Küçüklüğünden beri bu alanda yoğun bir şekilde çalıştığımı iddia ediyor. Çıraklık yapmadan hemen çalışmaya başlayabileceğini söylüyor."

"O, on üç yaşında, değil mi?"

"Benzer örnekler var. Birçoğu sınavlara böyle erken giriyor. Ondan daha küçük biri bile sınavı geçti. Bu iki bin yıl önceydi ama izin *verildi*. Piskopos Peregrino tabii ki buna karşı, ama Belediye Başkanı Bosquinha, tanrı pratik kalbini kutsasın, Lusitania'nın bir xenobiyoloğa acilen ihtiyacı olduğunu vurguladı; yeni bitki türleri geliştirmekle uğraşmamız gerekiyor ki beslenmemizde bir çeşitlilik olabilsin ve Lusitania topraklarından daha iyi ürün elde edebilelim. Onun kelimeleriyle söyleyecek olursam, 'Küçük olması umrumda değil, bir xenobiyoloğa ihtiyacımız var.'"

"Ve benim onun sınavını denetlememi mi istiyorsunuz?"

"Lütfen"

"Memnuniyetle."

"Onlara memnun olacağını söylemiştim."

"Gizli bir amacım olduğunu itiraf ediyorum."

"Öyle mi?"

"O kız için daha fazla şey yapmalıydım. Başlamak için çok geç olup olmadığını görmek istiyorum".

Dona Crista güldü. "Ah, Pipo, denemene sevinirim. Ama bana inan sevgili dostum onun kalbine dokunmak buzda banyo yapmak gibi bir şey."

"Tahmin edebiliyorum. Bu deneyimin ona dokunan insanlar için buzda banyo yapmak gibi bir şey olduğunu tahmin edebiliyorum. Ama bu onun için nasıl bir his olacaktır dersin? Ne kadar soğuk olursa olsun ateş gibi yandığından eminim."

"Şair gibisin," dedi Dona Crista. Ses tonunda bir alaycılık yoktu; gerçekten söylediklerini kastetmişti. Domuzcuklar elçi olarak aramızdan en iyi olanı yolladığımızı anlıyorlar mı?"

"Onlara söylemeye çalışıyorum, ama şüpheçiler."

"Yarın onu sana gönderirim. Seni uyarıyorum, sınavlara soğuk bir şekilde girmeyi bekliyor. Teşebbüs edeceğin herhangi bir ön sınava karşı koyacaktır."

Pipo gülümsedi. "Ben sınava girdikten sonra olacıklardan daha çok endişeliyim. Eğer başaramazsa o zaman çok daha kötü sorunları olacak. Ve eğer başarırsa, *benim* sorunlarım başlayacak."

"Neden?"

"Libo Zenadorluk sınavına erken girebilmek için peşimi bırakmayacak. Ve eğer o *bunu* yapacak olursa benim eve giderek bir kenara kıvrılıp ölmek için hiçbir nedenim kalmayacak."

"Ne kadar romantik bir budalasın Pipo. Milagre'de on üç yaşındaki oğlunu meslektaş olarak kabul edebilecek bir insan varsa o da sensin."

O gittikten sonra Pipo ve Libo, pequininolarla ilgili o günkü olayları kaydetmek için her zamanki gibi birlikte çalıştılar. Pipo Libo'nun çalışmasını, düşünce tarzını, anlayış biçimini ve davranış tarzını Lusitania kolonisine katılmadan önce tanıdığı Üniversiteden mezun olmuş öğrencilerle kıyasladı. Yaşı küçük olabilirdi ve hala öğrenmesi gereken teori ve bilgiler olabilirdi ama Libo gerçek bir bilim adamında olması gereken yöneme sahipti ve gerçek bir hümanistti. Gece yapılması gereken işler bittiğinde Lusitania'nın göz kamaştırıcı ve büyük ayının ışığında birlikte eve yürürlerken Pipo, sınava girsin ya da girmesin, Libo'nun şimdiden bir meslektaş gibi davranılmayı hak ettiğine karar verdi. Zaten sınavlar gerçekten önemli olan şeyleri ölçemezdi.

Novinha bundan hoşlansa da hoşlanmasa da Pipo onun bir bilim adamının ölçülemez niteliklerine sahip olup olmadığını öğrenmekte kararlıydı; eğer bunlara sahip değilse ezberlediği bilgilere aldırmandan sınava girmesini engelleyecekti.

Pipo zor görünmek istiyordu. Novinha yetişkinlerin onun istediğini yapmamayı planladıklarında

ama kavga ya da tatsızlık istemediklerinde nasıl davrandıklarını biliyordu. Elbette, elbette sınava girebilirsin. Ama acele etmek için hiçbir neden yok, yavaş yavaş yapalım, ilk denemede başarılı olacağından emin olayım.

Novinha beklemek istemiyordu. Novinha hazırды.

"İstediğin her şeyi yaparım," dedi.

Pipo'nun yüz ifadesi soğuklaştı. Yüz ifadesi hep soğuklaşırdı.

Bu önemli değildi, soğukluk önemli değildi, onları soğuktan dondurabilirdi. "Sana zorluk çıkartmak istemiyorum," dedi.

"Senden tek istediğim, üzerlerinden *çabucak* atlayabilmem için tüm zorlukları sıralaman. Günlerce bekletilmek istemiyorum."

Pipo düşünceli bir ifadeyle bir an ona baktı. "Büyük bir acele içindesin."

"Ben *hazırım*. Yıldızıolu Yasası sınava istediğim zaman girmeme izin veriyor. Bu benimle Yıldızıolu Kongresi arasında bir şey, bir Xenologun Gezegenler Arası Sınav Kurulu'nu ikinci plana atabileceğine ilişkin yazılı bir şey görmedim."

"O zaman dikkatli okumamışsın."

"Sınava on altı yaşından önce girmek için tek ihtiyacım olan şey yasal koruyucumun onayı. Benim bir yasal koruyucum *yok*."

"Yanlıyorsun," dedi Pipo. "Ebeveylelerin öldüğü günden beri yasal koruyucun Belediye Başkanı Bosquinha."

"O sınava girmeme razı oldu."

"Bana gelmen şartıyla."

Novinha Pipo'nun gözlerindeki keskin bakışı gördü. Pipo'yu tanıımıyordu, bu yüzden bakışının bir çok insanın gözlerinde gördüğü gibi ona hükmetme, onu yönetme arzusu, azmini kırıp bağımsızlığını elinden alma, *boyun eğdirme* arzusu olduğunu düşündü.

Buzları bir anda ateşe dönüştü. "Xenobiyoloji hakkında ne biliyorsun sen! Tek yaptığın çıkıp domuzcuklarla konuşmak, genlerin ne işe yaradığını anlamaya bile çalışmıyorsun! Sen kimsin ki beni yargılıyorsun! Lusitania'nın bir xenobiyoloğa ihtiyacı var.

Sekiz yıldır bir Xenobiyologları yok ve sen sadece kontrolü elinde tutabilmek için daha fazla beklemelerini istiyorsun!"

Novinha şaşırды çünkü Pipo şaşırıp geri çekilmemiş ya da kızgınlıkla karşılık vermemişti. Sanki Novinha hiç konuşmamış gibiydi.

"Anlıyorum," dedi yavaşça. "Lusitania'nın insanlarına duyduğun büyük sevgi nedeniyle Xenobiyolog olmak istiyorsun. İnsanların ihtiyacını gördün ve kendini feda edip hayat boyu devam edecek bir hizmete erken başlamak için hazırlandın."

Bunu bu şekilde söylemesi gülünç gelmişti. Kızın hissettiği hiç de bu değildi. "Sence bu yeterince iyi bir neden değil mi?"

"Eğer doğru olsaydı yeterince iyi olurdu."

"Bana yalancı mı diyorsun?"

"Sana yalancı diyen kendi sözlerin. Onların, Lusitania'nın *insanlarının* sana ne kadar ihtiyacı olduğundan bahsettin. Ama sen bizim aramızda yaşıyorsun. Hayatın boyunca bizim aramızda yaşadın. Bizim için kendini feda etmeye hazırsın ama buna rağmen kendini bu topluluğun bir parçası olarak görmüyorsun."

Pipo uslu bir çocuk gibi görüldüğü sürece yalanlara inanan yetişkinlere benzemiyordu. "Kendimi

neden bu topluluğun bir parçası *hissedeyim* ki? Değilim."

Pipo verdiği cevabı düşünürcesine ciddi bir şekilde başım salladı. "öyleyse hangi topluluğa aitsin?"

"Lusitania'daki diğer tek topluluk domuzcuklarıyla ve beni orada ağaçlara tapanlarla birlikte görmedin herhalde."

"Lusitania'da başka bir çok topluluk var. Örneğin sen bir öğrencisin; bir öğrenci topluluğu var."

"Benim için yok."

"Biliyorum. Arkadaşın ya da samimi bir şekilde görüştüğün hiç kimse yok, ayınlara gidiyorsun ama günah çıkartmıyorsun, herkesten öyle uzaksın ki bu topluluğun, insan ırkının hayatına hiçbir noktadan dokunmuyorsun. Bütün bu delillerden çıkartacağım şey tamamen soyutlanmış bir yaşam sürdüğün."

Novinha buna hazırlıklı değildi. Pipo hayatındaki gizli acıyı adlandırıyordu ve bununla baş edebilmek için bir strateji geliştirmemişti. "Eğer öyle yaşıyorsam, bu benim suçum değil."

"Biliyorum. Bunun ne zaman başladığını ve bugüne kadar gelmesinin kimin suçu olduğunu da biliyorum."

"Benim mi?"

"Benim. Ve herkesin. Ama en çok benim, çünkü sana ne olduğunu biliyordum ve hiçbir şey yapmadım. Bugüne kadar."

"Bugün de hayatta tek önem verdiğim şeyi yapmama izin vermeyeceksin! Merhametin için çok teşekkürler!"

Pipo onun alaycı minnettarlığını kabul ediyormuşcasına ciddi bir ifadeyle başını salladı. "Bir anlamda Novinha, bunun senin suçun olmaması önemli değil. Çünkü Milagre şehri *bir* topluluk ve sana kötü davranmış olsun ya da olmasın bütün topluluklar gibi tüm üyeleri için mümkün olan en büyük mutluluğu sağlamak adına, davranması gerektiği gibi davranıyor."

"Bu da Lusitania'da benden başka herkes anlamına geliyor; benden ve domuzcuklardan başka."

"Xenobiyolog bir koloni için çok önemlidir, özellikle bunun gibi büyümemizi ebediyen kısıtlayan bir çitle çevrili bir koloni için. Xenobiyoloğumuz hektar başına düşen protein ve karbonhidrat miktarını arttırmak için yollar bulmalı, bu da Dünya kökenli mısır ve patatesleri genetik açıdan geliştirmek anlamına geliyor..."

"Lusitania çevresinde elde edilebilen besinleri en verimli hale getirmek. Hayatım boyunca yapacağım işi bilmeden bu sınava girmeyi planladığımı mı düşünüyorsun?"

"Hayatın boyunca yapacağın iş, kendini nefret ettiğin insanların yaşamlarını daha iyi hale getirmeye adanacak olacak."

Novinha onun kendisi için hazırladığı tuzağı şimdi görmüştü. Çok geç, tuzak açılmıştı. "Yani sen bir xenobiyologun yaptığı şeylerden yararlanan insanları *sevmeden* işini yapamayacağını mı söylüyorsun?"

"Bizi sevip sevmemen umurumda değil. Bilmem gereken şey, senin gerçekten ne istediğin. Bunu yapmak için neden bu kadar tutkulusun."

"Basit bir psikoloji. Annem ve babam bu işi yaparken öldüler, o yüzden ben de onların yerini almaya çalışıyorum."

"Belki," dedi Pipo. "Belki de öyle değil. Bilmek istediğim şey Novinha, bu sınava girmene izin vermeden önce bilmem *gereken şey*, hangi topluluğa ait *olduğundur*."

"Sen kendin söyledin, hiçbir topluluğa ait değilim."

"İmkansız. Her insan, ait olduğu veya ait olmadığı topluluklarla tanımlanır. Ben bu, bu ve buyum

ama kesinlikle şu, şu ve şu *değilim*. Bütün tanımlamaların negatif. Olmadığın şeylerin sonsuz bir listesini yapabilirim. Ama hiçbir topluluğa ait olmadığına gerçekten inanan bir insan her zaman kendini öldürür, ya vücudunu öldürür ya da kimliğinden vazgeçip delirir."

"O benim işte, köküne kadar çıldırmış."

"Çıldırmış değil. Korkutucu bir amaçla dürtülen. Eğer bu sınava girersen onu geçersin. Ama smava girmene izin vermeden önce bilmem gerekiyor: sınavı geçtiğinde nasıl biri olacaksın? Neye inanıyorsun, neyin bir parçasısın, neye önem veriyorsun, neyi seviyorsun?"

"Kimseyi, ne bu dünyada ne de başka bir dünyada."

"Sana inanmıyorum."

"Bu dünyada annem ve babamın dışında iyi bir insan tanımadım ve onlar da ölü! Ve onlar bile..., kimse *hiçbir şey* anlamıyor."

"Sen."

"Herhangi bir şeyin parçasıyım, değil mi? Ama kimse kimseyi anlamıyor, sen bile, çok bilgili ve merhametliymiş gibi davranıyorsun ama ağlamama neden oluyorsun çünkü istediğim şeyi yapmamı engelleyecek gücün var..."

"Ve bu xenobiyoji değil."

"Evet o! En azından onun bir parçası."

"Peki ya geri kalanı?"

"Senin olduğun şey. Senin yaptığın şey. Yalnızca sen her şeyi yanlış ve *aptalca* yapıyorsun."

"Xenobiolog ve Xenolog."

"Domuzcukları araştırmak için yeni bir bilim yarattıklarında saçma bir hata yaptılar. Onlar yeni şapkalar takıp kendilerine Xenolog diyen bir grup yorgun ve yaşlı antropologdu. Ama domuzcukları yalnızca nasıl *davrandıklarım* izleyerek anlayamazsın! Onlar farklı bir evrim geçirdiler! Genlerini, hücrelerinin içinde neler olup bittiğini anlamak gerekir. Diğer hayvanların hücrelerini de, çünkü tek başlarına araştırılmazlar, *kimse* soyutlanmış bir şekilde yaşamıyor."

Bana konferans verme, diye düşündü Pipo. Bana *hissettiklerini* söyle. Onu daha da duygusal olmaya teşvik etmek için, "Sen hariç" diye fısıldadı.

İşe yaradı. Kız hor gören ve soğuk tavrını bırakarak sıcak ve kendini korumaya yönelik bir tavır takındı. "Onları hiçbir zaman anlamayacaksınız! Ama ben anlayacağım!"

"Neden onları umursuyorsun? Domuzcuklar senin için ne anlam ifade ediyor?"

"Bunu hiçbir zaman anlayamazsın. Sen iyi bir *Katoliksins*." Kelimeyi hor görürmüş gibi söyledi.

"İndekste olan bir kitaptan söz ediyorum."

Pipo'nun yüzü bir anda kavrayışla parladı. "Ana Kraliçe ve Hegemon."

"Üç bin yıl önce yaşamıştı, o her kimse, kendisine Ölülerin Sözcüsü diyordu. Ama o Böcekleri *anlıyordu!* Hepsini yok ettik, diğer tek bildiğimiz yabancı türünü, hepsini öldürdük ama *o anlıyordu.*"

"Orijinal sözcünün böcekler hakkında yazdığı gibi sen de domuzcukların hikayesini yazmak istiyorsun."

"Bundan bilimsel bir yazı yazmak kadar kolay bir şeymiş gibi söz ediyorsun. Ana Kraliçe ve Hegemon'u yazmanın nasıl bir şey olduğunu bilmiyorsun. Kendini bir yabancının beyninin içinde hissetmenin ve yok ettiğimiz güzel yaratığı severek bu işin içinden çıkmanın nasıl bir ızdırap olduğunu bilmiyorsun. O dünyaya gelmiş en kötü insanla aynı zamanda yaşadı, böcekleri yok eden, soykırımı yapan Ender -ve o, Ender'in yaptıklarını düzeltmek için elinden geleni yaptı, Ölülerin

Sözcüsü, ölüleri diriltmeye çalıştı..."

"Ama bunu yapamadı."

"Evet yaptı! Tekrar yaşamalarını sağladı, kitabı okusaydın bunu bilirdin! İsa hakkında bir şey bilmiyorum, Piskopos Peregrino'yu dinliyorum ve rahiplerin ne ekmeği ete dönüştürme ne de suçluluğun bir miligramını bile affettirme gücü olduğunu sanmıyorum. Ama Ölülerin Sözcüsü Ana Kraliçe'yi hayata geri getirdi."

"Öyleyse o nerede?"

"Burada! Benim içimde!"

Başını salladı. "İçinde bir başkası daha var. Ölülerin Sözcüsü. Olmak istediğin insan o."

"Duyduğum tek gerçek hikaye bu," dedi kız. "Tek umursadığım. Duymak istediğin şey bu muydu? İnançsız biri olduğumu ve hayatım boyunca yapacağım işin iyi Katoliklerin okuması yasak olan doğrular indeksine yeni bir kitap eklemek olacağını mı duymak istiyorsun?"

"Duymak istediğim şey," dedi Pipo yavaşça, "Tüm olmadıkların yerine ne olduğun. Olduğun şey Ana Kraliçe. Olduğun şey Ölülerin Sözcüsü. Bu çok küçük bir toplum, sayı bakımından küçük ama yüreği büyük. Yani sen, tek amaçları başkalarını dışarıda bırakmak olan çocuk gruplarına katılmamayı seçiyorsun ve insanlar sana bakıp zavallı kız ne kadar soyutlanmış diyorlar ama senin bir sırrın var, sen gerçekten kim olduğunu biliyorsun. Yabancı zihnini anlayabilecek tek insansın çünkü sen yabancı *zihnisin*; sen insan olmamanın ne demek olduğunu biliyorsun çünkü senin bir iyi niyetli homo sapien olduğuna güvenen hiçbir insan grubu olmadı."

"İnsan bile olmadığımı mı söylüyorsun? Sınava girmeme izin vermediğin için küçük bir çocuk gibi ağlamama, kendimi küçük düşürmeme neden olduğun yetmiyormuş gibi şimdi de insan olmadığımı mı söylüyorsun?"

"Sınava girebilirsin."

Kelimeler havada asılı kaldı.

"Ne zaman?" diye fısıldadı.

"Bu akşam. Yarın. İstediyin zaman başla. Sınavlara istediğin kadar çabuk girebilmen için çalışmama ara vereceğim."

"Teşekkürler, Teşekkürler, ben..."

"Ölülerin Sözcüsü ol. Sana elimden geldiği kadar yardım edeceğim. Yasalar pequeninolarla buluşmak için çırağım, oğlum Libo dışında yanlarına kimseyi götürmeme izin vermiyor. Ama notlarımızı seninle paylaşıyoruz. Öğrendiğimiz her şeyi sana gösteririz. Tüm tahminlerimizi ve kurgularımızı. Karşılığında sen de bize bütün çalışmalarını, pequeninoları anlamamıza yardımcı olabilecek, bu dünyanın genetik biçimleriyle ilgili öğrendiğin şeyleri gösterirsin. Birlikte yeterince öğrendiğimizde, kitabını yazabilirsin, Sözcü olabilirsin. Ama bu sefer Ölülerin Sözcüsü değil. Pequeninolar ölü değil."

Gülümsedi. "Yaşayanların Sözcüsü."

"Ana Kraliçe ve Hegemon'u ben de okudum," dedi Pipo. "Adını bulman için daha iyi bir yer düşünmüyorum."

Ama kız ona henüz güvenmiyordu, söz verir gibi görüldüğü şeylere inanmıyordu. "Buraya sıkça gelmek istiyorum. Her zaman."

"Eve yatmaya gittiğimizde burayı kilitliyoruz."

"Öyleyse geriye kalan tüm zamanlarda. Benden bıracaksın. Gitmemi isteyeceksin. Benden sırlar saklayacaksın. Bana sessiz olmamı ve fikirlerimden söz etmememi söyleyeceksin."

"Daha yeni arkadaş olduk ve sen benim şimdiden yalancı, insanları aldatan ve sabırsız bir hödük olduğumu düşünüyorsun."

"Ama yapacaksın, herkes yapıyor; hepsi gitmemi istiyor..."

Pipo omuzlarını silkitti. "Ne olmuş yani? Zaman zaman herkes herkesin gitmesini arzu eder. Bazen ben de *senin* gitmeni isteyeceğim. Sana söylemeye çalıştığım, bu gibi zamanlarda, gitmeni *söylesem* bile, gitmen gerekmediği."

Bu ona söylenen en şaşırtıcı, en mükemmel şeydi. "Bu çılgınlık."

"Sadece bir şey var. Pequeninolara gitmeye çalışmayacağına dair bana söz ver. Çünkü bunu yapmana asla izin veremem ve eğer bir yolunu bulup yine de yaparsan, Yıldızıyolu Kongresi buradaki işimizi kapatıp onlarla olan görüşmelerimizi yasaklar. Bana söz veriyor musun? Yoksa her şey, benim işim, senin işin, hepsi bozulur."

"Söz veriyorum."

"Sınava ne zaman gireceksin?"

"Şimdi! Şimdi başlayabilir miyim?"

Pipo nazikçe gülümsedi ve sonra bakmadan bir elini uzatıp terminale dokundu. Terminal canlandı ve üstündeki havada ilk genetik modeller belirdi.

"Sınavı hazırlamıştın," dedi. "Başlamaya hazırdın! Bunu yapmama izin vereceğini baştan beri biliyordun!"

Pipo başını salladı. "Umut ettim. Sana inandım. Yapmayı hayal ettiğin şeyleri yapmana yardım etmek istiyordum. İyi bir şey olduğu sürece."

Söyleyecek son bir zehirli laf daha bulmasaydı o, Novinha olmazdı. "Anlıyorum. Sen hayallerin yargıcısın."

Pipo herhalde bunun bir hakaret olduğunu anlamamıştı. Gülümsemekle yetindi ve "İnanç, umut ve sevgi, bu üçü. Ama bunların en yücesi sevgi," dedi.

"Sen beni sevmiyorsun," dedi kız.

"Öyle mi," dedi. "Ben hayallerin yargıcısıysam sen de sevginin yargıcısın. O zaman seni iyi hayaller kurduğun için suçlu buluyorum ve seni hayallerin uğruna bir hayat boyu çalışmaya ve ızdırap çekmeye mahkum ediyorum. Tek korkum bir gün beni seni sevmek suçundan masum bulman." Bir an için düşüncelere daldı. "Descolada'da bir kızımı kaybettim. Maria. Yaşasaydı senden sadece birkaç yaş büyük olacaktı."

"Sana onu mu hatırlatıyorum?"

"Yaşasaydı seninle uzaktan yakından bir alakası olmayacağını düşünüyorum."

Novinha sınava başladı. Üç gün sürdü. Diplomalı bir çok öğrenciden daha yüksek bir puanla sınavı geçti. Fakat geçmişe baktığında bu sınavı hatırlamayacaktı çünkü kariyerinin başlangıcı çocukluğunun bitişiydi, hayatı boyunca yapacağı işi ve mesleği başlamıştı. Sınavı hatırlayacaktı çünkü Pipo ve Libo ile birlikte, ebeveynleri toprağa verildiğinden beri ait olduğu ilk topluluğu oluşturdukları yer olan Pipo'nun istasyonunda geçirdiği zamanının başlangıcıydı.

Kolay olmadı, özellikle başlangıçta. Novinha, o soğuk yüzleşme alışkanlığından hemen vazgeçmedi. Pipo bunu anlıyordu, onun sözlü patlamalarına uyum sağlamaya hazırdı. Libo için çok daha zorlayıcıydı. Zenador İstasyonu onun ve babasının birlikte yalnız olabilecekleri bir yerdi. Şimdi ise kimse ona sormadan üçüncü bir kişi eklenmişti, aynı yaşta olmalarına rağmen onunla sanki bir çocukmuş gibi konuşan, soğuk ve buyurgan biri. Novinha pozisyonunun getirisi olan yetişkin statüsüyle tam yetkili bir Xenobiyologken kendisinin hala bir çırak olması Libo'yu sınırlendiriyordu.

Ama sabırla buna tahammül etmeye çalıştı. Doğuştan sakindi ve bu özelliğine sessizlik de eklenmişti. Gücendiğini belli etme eğilimi yoktu. Ama Pipo oğlunu tanıyordu ve içten içe yandığını görüyordu. Bir süfe sonra, duygusuzluğuna rağmen Novinha bile Libo'yu normal bir genç adamın tahammül edebileceğinden çok daha fazla kışkırttığının farkına vardı. Ama onu rahat bırakmak yerine bu duruma bir meydan okuma gözüyle bakmaya başladı. Bu anormal derecede sakin, nazik ruhlu, güzel çocuktan nasıl zorla bir tepki alabilirdi?

"Yani tüm bu seneler boyunca çalıştığını," dedi bir gün, "ve domuzcukların nasıl çoğaldıklarını bile bilmediğini mi söylüyorsun? Hepsinin erkek olduğunu nereden biliyorsun?"

Libo alçak sesle cevap verdi. "Dillerimizi öğrenmeye başladıklarında onlara dişi ve erkeği açıklamıştık. Onlar kendilerine erkek demeyi tercih ettiler. Diğerlerine, hiç görmediklerimize dişi diyorlardı."

"Bu durumda tomurcuklanarak çoğalıyorlar demektir! Veya mitoz bölünmeyle!"

Ses tonu küçümser gibiydi, Libo hemen cevap vermedi. Pipo oğlunun düşüncelerini duyduğunu hayal etti, nazik ve güvenli oluncaya kadar söyleyeceklerini sürekli kafasında tekrarlıyordu. "Buradaki işimizin fiziksel antropolojiye daha çok benzemesini arzu ederdim," dedi. "O zaman pequeninolarla ilgili öğrendiklerimizi senin Lusitania'nın hücrealtı yaşam şekilleriyle ilgili araştırmaya uygulamak için daha hazırlıklı olabilirdik."

Novinha dehşet içinde baktı. "Yani doku örnekleri bile almadığımızı mı söylüyorsun?"

Libo'nun yüzü hafifçe kızardı ama cevap verdiğinde sesi hala sakindi. Engizisyon tarafından sorgulansa ancak böyle olurdu, diye düşündü Pipo. "Sanırım *bu* aptalca bir şey," dedi Libo, "ama vücutlarından parçalar alacak olsak pequeninolar nedenini merak eder diye korkuyoruz. Biz bunu yaptıktan sonra biri tesadüfen hastalansa, buna bizim sebep olduğumuzu düşünmezler mi?"

"Doğal olarak döktükleri bir şeyi alsan? Bir tüyden çok şey öğrenebilirsin."

Libo başını salladı; Pipo odanın diğer tarafındaki terminalinden izlerken bu hareketi tanıdı; Libo bunu babasından öğrenmişti. "Dünyadaki bir çok ilkel kabile vücutlarından dökülen şeylerin yaşamlarının ve güçlerinin bir parçasını içerdiğine inanır. Ya domuzcuklar onlara büyü yaptığımızı düşünürlerse?"

"Onların dilini bilmiyor musun? Bazılarının Starkça da konuştuğunu sanıyordum. "Kız onu küçümsediğini gizlemek için hiçbir çaba göstermedi, "örneklerin ne için olduğunu açıklayamaz mısın?"

"Haklısın," dedi sessizce. "Ama onlara doku örneklerini ne için kullandığımızı anlatırsak yanlışlıkla biyoloji biliminin kavramlarını doğal olarak o noktaya ulaşmaları gerekenden bin yıl önce öğretebiliriz. Bu yüzden yasalar böyle şeyleri açıklamamızı yasaklıyor."

Sonunda Novinha şaşkına dönmüştü. "Asgari karışma kuralı tarafından elinizin kolunuzun bu kadar bağlı olduğunun farkında değildim."

Libo onun küstahlığı bıraktığını duyduğu zaman memnun oldu ama alçakgönüllüğü ondan da beterdi. Çocuk insan ilişkilerinden o kadar uzaklaşmıştı ki, aşırı resmi bir bilim kitabı gibi konuşuyordu. Pipo ona insan olmayı öğretmek için çok geç olup olmadığını düşündü.

Geç değildi. Kendisi bununla ilgili neredeyse hiçbir şey bilmezken onların yaptıkları işte mükemmel olduklarını fark ettiğinde, kız saldırgan tutumunu bıraktı ve neredeyse karşı sınıra gitti. Haftalar boyunca, Libo ve Pipo'yla nadiren konuştu. Bunun yerine yaptıkları şeyin amacım kavrayabilmek için onların raporlarını inceledi. Zaman zaman soracak sorusu oldu ve sordu; nazikçe ve tam olarak cevapladılar.

Kibarlık yavaş yavaş samimiyete dönüştü. Pipo ve Libo onun önünde açıkça konuşmaya başladılar, domuzcukların bazı garip davranışları neden edindiklerini, tuhaf ifadelerinin arkasında ne yattığını, çıldırtıcı derecede çözülmez kalmalarının nedenlerini tartıştılar. Domuzcuk araştırması çok yeni bir bilim dalı olduğundan, Novinha'nın ikinci elden öğrendikleriyle bile fikirler öne sürebilecek kadar uzman olması çok uzun sürmedi. "Yine de," dedi Pipo, onu teşvik ederek, "hepimiz birlikte körüz."

Sonra olan şeyi, Pipo önceden sezmişti. Pipo onu sosyalleşme girişiminde bulunması için ikna edebildiği zaman bile Libo'nun dikkatli, görgülü sabrı onun yaşındaki diğer çocukların onu soğuk ve sıkı ağızlı görmelerine neden olmuştu; Novinha'nın soyutlanmış hali daha çok göze çarpıyordu ama bundan daha fazla değildi. Fakat şimdi, domuzcuklara karşı duydukları ortak ilgi onları yakınlaştırmıştı; onların sohbetlerini Pipo dışında kimse anlamıyorken başka kiminle konuşabilirlerdi ki?

Birlikte dinlendiler, başka bir Luso'yu kesinlikle güldüremeyecek şakalara gözlerinden yaşlar gelene kadar güldüler. Domuzcuklar ormandaki tüm ağaçlara isim koyarken Libo da neşeli bir şekilde Zenador İstasyonundaki tüm mobilyalara isimler koydu ve belirli zamanlarda belirli eşyaların kötü bir ruh halinde olduklarını ve rahatsız edilmemeleri gerektiğini bildirdi. "Sandalyeye oturma! Yine dönemi geldi." Bir domuzcuk dışısını hiç görmemişlerdi ve erkekler dişilerden her zaman neredeyse dinsel denilebilecek bir saygıyla söz ediyor gibi görünüyorlardı; Novinha, adı Papaz Ana olan güldürücü derecede cadaloz ve buyurgan, hayali bir dişi domuzcuk hakkında bir dizi sahte rapor hazırladı.

Zaman hep kahkahalarla geçmiyordu. Sorunlar ve endişeler vardı ve bir keresinde Yıldızıyolu Kongresi'nin önlemek için bunca uğraştığı şeyi yapmış olabilecekleri korkusuna kapıldılar; domuzcuk toplumunda radikal değişiklikler yaratmak. Bu tabii ki Rooter'la başladı. "İnsanların yaşadığı başka bir şehir yoksa nasıl savaşa gidebiliyorsunuz? Küçükleri öldürmeniz onurlu bir şey değil," gibi meydan okuyucu imkansız sorular soran Rooter'la. Pipo insanların pequeninolari, Küçükleri hiçbir zaman öldürmeyeceklerini söyledi; ama o Rooter'ın sorduğu sorunun aslında bu olmadığını biliyordu.

Pipo yıllardır domuzcukların savaş kavramını bildiklerinden haberdardı ama Libo ve Novinha daha sonraki günlerde Rooter'ın sorusunun, domuzcukların savaşa istek duyulan bir şey olarak mı yoksa sadece kaçınılmaz bir şey gözüyle mi baktıklarını kanıtladığını ateşli bir şekilde tartıştılar. Rooter'dan parça parça bilgiler geliyordu, bazıları önemliydi, bazıları değildi; ve birçoğunun önemini tahmin etmek imkansızdı. Rooter bir bakıma Xenologların, insanların beklentilerini ve dolayısıyla insan uygulamalarını açığa çıkaran sorular sormalarını yasaklayan politikanın akıllıca olduğunu kanıtlayan delildi. Rooter'ın soruları her zaman onların kendi sordukları sorulara aldıkları cevaplardan daha tatmin ediciydi.

Rooter'ın onlara verdiği son bilgi soru şeklinde değildi. Pipo kütük evini nasıl inşa ettiklerini incelemek için diğerleriyle birlikte gittiği sırada Libo'yla özel olarak konuştuğu bir tahmindir.

"Biliyorum biliyorum." dedi Rooter, "Pipo'nun neden hala hayatta olduğunu biliyorum. Kadınlarınız onun bilge olduğunu anlayamayacak kadar aptal."

Libo anlamsız görünen bu sözcükten bir anlam çıkarmak için çabaladı. Rooter ne düşünüyordu, eğer insan kadınlar daha akıllı olsaydı onların Pipo'yu öldüreceklerini mi? Öldürme konuşması rahatsız ediciydi; bu açıkça önemli bir konuydu ve Libo bununla tek başına nasıl baş edeceğini bilmiyordu. Ancak Rooter bunu Pipo'nun duyamayacağı bir yerde konuşmak istediğine göre Pipo'yu yardım etmesi için çağıramazdı.

Libo cevap vermeyince Rooter ısrar etti. "Kadınlarınız güçsüz ve aptal. Diğerlerine bunu

söylediğimde sana sorabileceğimi söylediler. Kadınlarınız Pipo'nun bilgeliğini görmüyor. Bu doğru mu?"

Rooter çok heyecanlı görünüyordu; şiddetli bir şekilde nefes alıyordu ve durmadan kollarından aynı anda dörder beşer tüy koparıyordu. Libo bir şekilde cevap vermek zorundaydı. "Çoğu kadın onu tanımıyor," dedi.

"O zaman ölmesi gerekip gerekmediğini nereden bilecekler?" diye sordu Rooter. Sonra aniden durgunlaştı ve çok yüksek sesle konuşmaya başladı. "Siz Kabra'siniz!"

Pipo ancak o zaman bağırmaların nedenini merak ettiği için göründü. Libo'nun ümitsiz bir şekilde boyunu aştığının hemen farkına vardı. Ancak konuşmanın ne olduğu hakkında bir fikri bile yoktu; nasıl yardım edebilirdi? Tek bildiği şey Rooter'ın insanların -ya da en azından Pipo ve Libo'nun- her nasılsa ovalarda sürüler halinde otlayan kocaman hayvanlara benzediklerini söylemesiydi. Pipo Rooter'ın mutlu mu yoksa sinirli mi olduğunu bile anlayamamıştı.

"Siz kabra'siniz! Siz karar veriyorsunuz!" Önce Libo'ya sonra da Pipo'ya parmağını doğrulttu. "Sizin onurunuzu kadınlarınız seçmiyor, siz seçiyorsunuz! Tıpkı savaşta olduğu gibi ama her zaman!"

Pipo'nun Rooter'ın neden bahsettiği hakkında hiçbir fikri yoktu ama bütün Pequeninoların onun -veya Libo'nun- cevap vermesini bir kütük kadar hareketsiz beklediklerini görebiliyordu. Libo'nun Rooter'ın garip davranışlarından çok korktuğu için yanıt veremediği ortadaydı. Bu durumda Pipo doğruyu söylemekten başka bir seçenek göremiyordu; bu, insan toplumuyla ilgili nispeten açık ve önemsiz bir bilgiydi. Yıldızıolu Kongresi'nin tespit ettiği kurallara uygun değildi ama cevap vermediği taktirde daha da zarar verici olabilirdi, bu yüzden Pipo konuşmaya girdi.

"Kadınlar ve erkekler birlikte ya da kendileri için karar verirler," dedi Pipo. "Biri diğeri için karar vermez."

Görünüşe bakılırsa, domuzcukların beklediği de buydu.

Defalarca "Kabra," dediler; öterek ve ıslık çalarak Rooter'a doğru koştular. Onu havaya kaldırıp ormanın içine doğru koştular. Pipo takip etmeye çalıştı ama domuzcuklardan ikisi onu durdurup kafalarını salladılar. Bu uzun zaman önce öğrendikleri bir insan davranışıydı ama domuzcuklar için daha güçlü bir anlamı vardı. Pipo'nun takip etmesi kesinlikle yasaktı. Kadınlara gidiyorlardı ve domuzcuklar onların asla gidemeyecekleri tek yerin orası olduğunu söylemişlerdi.

Eve dönüş yolunda Libo zorluğun nasıl başladığını anlattı. "Rooter'ın ne dediğini biliyor musun? Kadınlarımızın güçsüz ve aptal olduklarını söyledi."

"Belediye başkam Bosquina'yla, hatta annenle tanışmadığı için öyle söylüyor."

Libo güldü, annesi Conceiçao arşivleri sanki vahşi mato'daki antik estaçao'ymuş gibi yönetiyordu; onun alanına girecek olursan mutlaka onun yasalarına bağlı kalmak zorundaydın. Güldüğü sırada bir şeyin aklından kayıp gittiğini hissetti, önemli bir fikir; "biz ne hakkında konuşuyorduk? Sohbet devam etti; Libo unutmuştu ve çok geçmeden unuttuğunu bile unuttu.

O gece Pipo ve Libo'nun bir tarz kutlama olduğuna inandıkları bir davul sesi duydular. Çok sık olan bir şey değildi bu, ağır sopalarla çok büyük davullara vuruluyormuş gibi bir sestti. Fakat bu akşam kutlama sanki sonsuza kadar sürdü. Pipo ve Libo insanların cinsel eşitlik örneğinin erkek pequeninoları kurtuluş ümidi verdiği hakkında tartıştılar. "Sanırım bu, domuzcukların davranışlarında ciddi bir değişiklik olarak nitelendirilebilir," dedi Pipo düşünceli bir şekilde. "Eğer gerçek bir değişikliğe neden olduğumuzu ortaya çıkarırsak bunu rapor etmek zorunda kalacağımızı ve Yıldızıolu Kongresi domuzcuklarla insanların ilişkisinin bir süre için kesilmesini isteyecek. Belki de yıllarca." İşlerini sadık bir şekilde yapmaları Yıldızıolu Kongresi'nin bu işi tamamen yapmalarını

yasaklamasına yol açabilirdi; bu ciddi bir düşünceydi.

Sabah Novinha insan şehriyle, domuzcukların yaşadığı ormanlık tepelere giden yoluşları birbirinden ayıran yüksek çitli kapıya kadar onlarla birlikte yürüdü. Pipo ve Libo, ikisinin de daha farklı bir şey yapamayacakları hakkında birbirlerini ikna etmeye çalıştıklarından Novinha yürümeye devam etti ve kapıya ilk o vardı. Diğerleri geldiğinde o kapıya sadece otuz metre uzaklıkta yeni kaldırılmış bir parça kırmızı toprağa işaret etti. "Bu yeni," dedi. "Ve içinde bir şey var."

Pipo kapıyı açtı ve Libo daha genç olduğu için araştırmak için ileriye doğru koştu. Yeni kaldırılmış toprağın yanında orada yatan şeye gözlerini dikerek tamamen kaskatı kesilmiş bir şekilde durdu. Onu görünce Pipo da durdu ve Novinha aniden Libo için korkarak kuralları hiçe sayıp kapıdan dışarı koştu. Libo'nun kafası geriye doğru gitti ve dizlerinin üstüne düştü; kıvrık saçlarını sıkıca kavradı ve korkunç bir vicdan azabıyla haykırdı.

Router düzlenmiş toprağın içinde kolları ve bacakları açılmış bir vaziyette yatıyordu. İç organları çıkartılmıştı ve bu iş dikkatsizce yapılmamıştı: Her bir organı düzgün bir şekilde ayrılmıştı ve uzuvlarındaki lifler çekilip simetrik bir biçimde kuruyan toprağın üzerine yayılmıştı. Her şeyin hala vücutla bir bağlantısı vardı; hiçbir şey tamamen ayrılmamıştı.

Libo'nun acı içindeki ağlayışı neredeyse isterik bir hal almıştı. Novinha Libo'nun yanında diz çöktü ve ona sarıldı, onu sallayarak sakinleştirmeye çalıştı. Pipo, sistemli bir şekilde küçük fotoğraf makinesini çıkarttı, daha sonra bilgisayarın ayrıntılı analiz yapabilmesi için her açıdan fotoğraflar çekti.

"Onlar bunu yaparken o hala canlıydı," dedi Libo, konuşmak için yeterince sakinleştiğinde. O anda bile sanki konuşmayı yeni öğrenen bir yabancıymış gibi kelimeleri yavaşça ve dikkatlice söylemek zorunda kalmıştı. "Yerde çok uzağa sıçramış çok fazla kan var; onun içini açtıklarında kalbi hala atıyor olmalıydı."

"Bunu sonra tartışırız," dedi Pipo.

Libo'nun dün unuttuğu şey şimdi zalim bir berraklıkla geri gelmişti. "Router'ın kadınlarla ilgili söylediği şeydi bu. Kadınlar erkeklerin ne zaman öleceğine karar veriyor. Bana bunu söyledi ve ben..." durdu. Tabii ki o bir şey yapmamıştı. Yasalar onun bir şey yapmamasını gerektiriyordu. O anda yasalardan nefret ettiğine karar verdi. Eğer yasalar Router'a böyle bir şey yapılmasına izin veriyorsa, yasaların hiç anlayışı yok demektir. Router bir bireydi. Bir bireyi sadece incelediğin için seyirci kalıp böyle bir şeyin ona yapılmasına izin vermezsin.

"Onu onursuz bırakmadılar," dedi Novinha. "Kesin olan bir şey varsa o da ağaçlara olan sevgileri. Gördünüz mü?" Şimdi içinde başka bir şey olmayan göğüs boşluğunun ortasında çok küçük bir fide filizleniyordu. "Onu gömecekleri noktayı işaretlemek için bir ağaç dikmişler."

"Şimdi tüm ağaçlara neden isim koyduklarını biliyoruz," dedi Libo acıyla. "Onları işkence yaparak öldürdükleri domuzcuklara mezar taşı olsun diye ekiyorlar."

"Bu çok büyük bir orman," dedi Pipo sakin bir şekilde. "Lütfen varsayımlarımızı uzak da olsa mümkün olabilecek şeylerle sınırlandırın. Onun sakin ve mantıklı ses tonu, bu anda bile bilim adamı gibi davranmaları gerektiğinde ısrar edişi onları sakinleştirmişti.

"Ne yapmalıyız?" diye sordu Novinha.

"Seni derhal çitin içine geri götürmeliyiz," dedi Pipo. "Buraya gelmen yasak."

"Demek istediğim -cesedi- ne yapmalıyız?"

"Hiçbir şey," dedi Pipo. "Pequeninolar hangi nedenle olursa olsun bildikleri şeyi yaptılar." Libo'nun ayağa kalkmasına yardım etti.

Libo bir an için ayakta durmakta güçlük çekti; ilk adımlarında her ikisine de dayandı. "Ben ne dedim?" diye fısıldadı. "Onun ölümüne neden olmak için ne söylediğimi bile bilmiyorum."

"Sebeben sen değilsin," dedi Pipo. "Benim."

"Ne yani, onların size ait olduklarını mı sanıyorsunuz?" dedi Novinha buyurgan bir tavırla. "Dünyalarının sizin etrafınızda döndüğünü mü sanıyorsunuz? Nedenleri her ne ise bunu domuzcuklar yaptı. Bunun ilk olmadığı apaçık ortada; vücudu bölümlere ayırışları ilk sefer olamayacak kadar ustaca."

Pipo bunu kara mizah olarak algıladı. "Espri anlayışımızı kaybediyoruz Libo. Novinha'nın xenoloji hakkında hiçbir şey bilmemesi gerekiyor."

"Haklısın," dedi Libo. "Bunu tetikleyen şey ne olursa olsun bu daha önce yaptıkları bir şey. Bir gelenek." Sakin görünmeye çalışıyordu.

"Ama bu daha da kötü değil mi?" dedi Novinha. "Birbirlerinin canlı canlı bağırsaklarını çıkartmak onların *gelenekleri*." Tepenin üstünden başlayan ormandaki ağaçlara bakıp kaç tanesinin kanla kök saldığını düşündü.

Pipo raporunu ansible'la yolladı, bilgisayar öncelik seviyesiyle ilgili hiçbir sorun çıkarmadı. Domuzcuklarla ilişkinin kesilip kesilmeyeceği kararım verme işini denetim komitesine bıraktı. Komite ölümcül bir yanlışlık teşhis edemedi. Rapor, "Madem ki bir kadın Xenolog olabiliyor, cinsiyetlerimiz arasındaki ilişkiyi gizli tutmak imkansız," diyordu, "tedbirli ve mantıklı davranmadığımız hiçbir noktaya rastlamadık. Uzun tartışmalar neticesinde Rooter'ın aleyhinde karar alman bir tür güç mücadelesine istemeden tanık olduğunuz sonucuna vardık ve kararımız mantığa dayalı ilişkinize bütün tedbirliliğinizle devam etmenizden yana."

Bu tam bir temize çıkıştı ama yine de kabullenmesi kolay değildi. Libo domuzcukları tanıyarak ya da en azından babasından onlarla ilgili şeyleri duyarak büyümüştü. Rooter'ı Novinha ve kendi ailesi haricinde, tüm insanlardan daha iyi tanıyordu. Libo'nun Zenador İstasyonuna geri dönmesi birkaç gün sürdü, ormana dönmesi ise haftalar aldı. Domuzcuklar herhangi bir şeyin değiştiğine dair bir belirti göstermediler; eğer herhangi bir değişiklik varsa bu da eskisinden daha açık ve sıcakkanlı olmalarıydı. Kimse asla Rooter hakkında konuşmadı, hele Pipo ve Libo hiç konuşmadı. Fakat insan tarafında değişiklikler vardı. Pipo ve Libo onların arasındayken birbirlerinden birkaç adımdan fazla uzaklaşmadılar.

O günün acısı ve vicdan azabı Libo ve Novinha'nın birbirlerine daha da çok güvenmelerine neden oldu, sanki karanlık onları aydınlıktan daha çok birbirine bağlamıştı. İnsanların arkadaşlığı gibi domuzcuklarındaki de şimdi tehlikeli ve şüpheli görünüyordu ve her ne kadar birbirlerinin şüphelerini gidermeye çalışsalar da kimin suçlu olduğu meselesi Pipo'yla Libo'nun arasında bir soru işareti olarak kaldı. Artık Libo'nun hayatındaki tek iyi ve güvenilir şey Novinha idi ve Novinha'nınkinde de Libo.

Libo'nun bir annesi ve kardeşleri olmasına ve Pipo'yla ikisi her zaman eve, onların yanına dönmelerine rağmen Novinha ve Libo Zenador İstasyonu sanki bir adaymış, Pipo da sevecen ama bir o kadar da uzak Prospero'ymuş gibi davranıyordu. Pipo merak ediyordu: Pequeninolar genç aşıkları mutluluğa götüren Ariel miydi, yoksa kontrol altına alınamayan ve cinayet işlemeye hazırlanan küçük Caliban'lar mı?

Birkaç ay sonra Rooter'ın ölümü sadece hatıralarda yer alıyordu ve daha önceki kadar kaygısızca olmasa da kahkahalar geri dönmüştü. On yedi olduklarında Novinha ve Libo birbirlerinden o kadar eminlerdi ki durmadan beş, on, yirmi sene sonra birlikte yapacakları şeyler hakkında konuşuyorlardı.

Pipo hiçbir zaman onlara evlilik planları hakkında bir şey sormadı. Sonuçta diye düşündü, gece gündüz biyoloji çalıştılar. Güvenilir ve toplumsal olarak kabul edilebilir üreme stratejileri bulmak er ya da geç akıllarına gelecektir. Bu arada, erkeklerin gözle görülür üreme organları olmadığı göz önünde bulundurulursa, Pequeninoların nerede ve ne zaman çiftleştikleri konusunda durmadan kafa patlatmaları yeterliydi. Pequeninoların genetik maddelerini nasıl birleştirdikleri konusundaki kurguları her zaman cinsel şakalarla sonlanıyordu ve Pipo bu şakaları komik bulmuyormuş gibi görünmek için var gücüyle kendisine hakim olmaya çalışıyordu.

Böylece Zenador İstasyonu o birkaç kısa yıl boyunca, aksi halde soğuk bir yalnızlığa mahkum olacak iki harika genç için gerçek arkadaşlığın yeri olmuştu. Düşlerinin Yüz Dünya'nın her yanını sarsacak koşullar altında birdenbire ve sonsuza değin sona erebileceği akıllarına gelmemişti.

Her şey çok basit, çok sıradandı. Novinha nehir boyunca sinekler tarafından istila edilmiş sazların genetik yapısını analiz ediyordu ve Descolada'ya neden olan alt hücre maddelerinin, sazların hücrelerinde de var olduğunu fark etti. Bilgisayar terminalinin üstüne bir çok başka hücre yapısı getirdi ve onları döndürdü. Hepsinde etkin Descolada faktörleri vardı.

Dün Pequeninolarla yapılan ziyaretle ilgili yazılan gözden geçiren Pipo'ya seslendi. Bilgisayar örneklerini aldığı tüm hücreleri karşılaştırdı. Hücrenin fonksiyonu ne olursa olsun, hangi türden alınmış olursa olsun yabancı hücrelerinin hepsinde Descolada kütlesi bulunuyordu. Bilgisayar bunların kimyasal oranlarının tıpatıp aynı olduğunu bildirdi.

Novinha Pipo'nun başını sallamasını, ona ilginç görüldüğünü söylemesini, belki bir varsayımda bulunmasını bekledi. Bunun yerine Pipo oturup bilgisayar karşılaştırmasının nasıl çalıştığını ve Descolada kütesinin gerçekten ne yaptığını sorarak aynı testi tekrarladı.

"Annemle babam onu neyin tetiklediğini asla çözemediler ama Descolada kütlesi küçük bir protein salgılıyor - sanırım bu sahte bir protein- ve bu saldırıya geçiyor, bir uçtan başlayıp molekülün iki telini tam ortasına kadar açarak genetik moleküllere saldırıyor. Bu yüzden onu descolador diye adlandırdılar; aynı zamanda insan DNA'sının ayrılmasına da neden oluyor."

"Yabancıların hücrelerinde ne yaptığını bana göster."

Novinha simülasyonu harekete geçirdi.

"Hayır, sadece genetik molekülü değil, hücrenin tüm çevresini."

"Sadece çekirdeğinde var," dedi. Daha çok değişken görebilmek için alanı genişletti. Bilgisayar bunu daha yavaş yaptı çünkü geçen her saniye milyonlarca çekirdeksel maddeyi rastgele değerlendiriyordu. Saz hücrelerinde bir genetik molekül çözülmeye başladığında, serbest birçok büyük protein açık tellere yapıştı.

"İnsanlarda DNA tekrar birleşmeye çalışıyor ama rastgele proteinler tüm hücreler delirinceye kadar içeri giriyor. Bazen kanserde olduğu gibi mitoz bölünmeye uğruyorlar bazen de ölüyorlar. En önemli şey, Descolada kütleleri insanlarda hücreden hücreye geçerek deli gibi çoğalıyor. Elbette her yabancı yaratıkta bu zaten var."

Ama Pipo, onun söylediği şeyle ilgilenmiyordu. Descolador, sazın genetik molekülüyle işini bitirdiğinde bir hücreden diğerine baktı. "Bu sadece önemli değil, bu aynı," dedi. "Bu aynı şey!"

Novinha onun fark ettiği şeyin ne olduğunu aynı anda göremedi. Ne neyle aynıydı? Soracak zamanı da olmadı. Pipo sandalyeden kalkmış, ceketini alıp kapıya doğru yönelmişti. Dışarıda yağmur çiseliyordu. Pipo sadece ona seslenmek için durakladı, "Libo'ya gelmek için zahmet etmemesini söyle, ona sadece simülasyonu göster ve ben dönene kadar bunu çözüp çözemediğine bak. O bilir; bu büyük sorunun cevabı. Her şeyin cevabı."

"Bana söyle!"

Libo güldü. "Hile yapma. Eğer göremezsen Libo sana söyler."

"Nereye gidiyorsun?"

"Elbette Pequeninolara haklı olup olmadığımı sormaya! Ama haklı olduğumu biliyorum, yalan söylemeler bile. Eğer bir saat içinde dönmezsem, yağmurda kayıp bacağımı kırdım demektir."

Libo simülasyonları göremedi. Düzenleme komitesinin toplantısı sığırların alanını genişletmekle ilgili bir tartışma yüzünden gereğinden fazla uzadı ve toplantıdan sonra da Libo haftalık sebzeleri almak zorundaydı. Geri döndüğünde Pipo dört saattir dışarıdaydı, karanlık olmaya ve yağmur kara dönüşmeye başlamıştı. Ormanda onu bulmanın saatler alacağı korkusuyla onu aramak için hemen çıktılar.

Onu oldukça çabuk buldular. Vücudu şimdiden karda soğuyordu. Domuzcuklar onun için bir ağaç bile dikmemişti.

TRONDHEIM

Lusitania yerlilerinin kur yapma ve evlilik gelenekleriyle ilgili daha ayrıntılı bilgi talebinizi karşılayamadığım için çok üzgünüm. Bu sizi inanılmaz derecede üzüyor olmalı yoksa araştırmalarınızda sizinle işbirliği yapmadığım gerekçesiyle itham edilmem için Xenoloji Topluluğu'na başvuruda bulunmazdınız.

Sözde Xenologlar, Pequeninolarla ilgili gözlemlerimde doğru bilgiyi almadığımdan şikayet ettiklerinde onlara ısrarla yasalar tarafından bana konan sınırlamaları tekrar okumalarını söylüyorum. Alan ziyaretlerinde yanıma bir asistandan fazla almam yasak; bizleri taklit etmeleri korkusuyla insan beklentilerini açığa çıkartabilecek sorular sormam yasak; paralel yanıt sağlamak için bilgi vermeye gönüllü olamam; bir seferde dört saatten fazla onların yanında kalamam; onların önünde kıyafetlerim dışında kamera, kayıt cihazı, bilgisayar ve hatta kalem kağıt dahil olmak üzere teknoloji ürünü herhangi bir şey kullanamam; onları fark ettirmeden gözlemem bile yasak.

Kısacası: Size Pequeninoların nasıl çoğaldıklarını söyleyemem çünkü bunu benim önümde yapmayı tercih etmiyorlar.

Elbette araştırmamız sakat! Elbette Pequeninolarla ilgili vardığımız neticeler gülünç! Eğer Lusitania yerlilerini incelememizi engelleyen aynı kısıtlamalarla sizin üniversitenizi incelememiz gerekseydi hiç şüphesiz insanların çoğalmadıkları, arkadaş grupları oluşturmadıkları ve tüm hayatlarını, larva öğrenciden yetişkin profesör başkalaşmasına adadıkları sonucunu çıkartırdık. Profesörlerin insan topluluğunda önemli bir güç sahibi olduklarını bile düşünebilirdik. Yeterli bir araştırma, bu tarz sonuçların yanlışlığını hemen ortaya çıkarırdı; ama Pequeninolar söz konusu olduğunda yeterli bir araştırmaya izin verilmiyor hatta bu konu üzerinde düşünülüyor bile.

Antropoloji hiçbir zaman pozitif bir bilim değildir; gözlemciyle iştirakçi hiçbir zaman aynı kültürü paylaşmaz. Ama bunlar bilime özgü, doğal sınırlamalar. Bize -dolayısıyla da size- engel olan doğal olmayan sınırlamalardır. Şu anki ilerleme hızına bakılırsa pequeninolara anket yollayıp cevap olarak da bilimsel bir yazı yazmalarını bekleyebiliriz.

-Joao Figueria Alvarez'in Sicilya Üniversitesi Milano Kampüsü, Etruria'dan Pietro Guataninni'ye yanıt, ölümünden sonra Xenolojik çalışmalar'da yayınlanmıştır, 22:4:49:193.

Pipo'nun ölüm haberi sadece yerel bir önem taşıymıyordu. Yüz Dünya'ya anında ansible'la gönderilmişti. Ender'in soykırımından sonra keşfedilen ilk yabancılar, onları gözlemek için atanan tek insanı işkence ederek öldürmüşlerdi. Bilginler, bilim adamları, politikacılar ve gazeteciler birkaç

saat içerisinde tavır takınmaya başladılar.

Çok geçmeden bir fikir birliği oluştu. Şaşırtıcı koşullar altında gerçekleşen bu olay Yıldızıyolu Kurul politikasının domuzcuklara karşı başarısız olduğunu ispatlamaz. Tam aksine, sadece bir kişinin ölmüş olması gerçeği şu an hareketsizlik politikasının bilgeliğini ispatlıyor gibi görünüyor. Bu nedenle yapmamız gereken biraz daha mesafeli bir şekilde gözlemlemeye devam etmektir. Pipo'nun halefine, domuzcukları en fazla gün aşırı ziyaret etmesi ve yanlarında bir saatten fazla kalmaması talimatı verilmişti. Domuzcukları Pipo'ya yaptıklarıyla ilgili soruları cevaplamaya zorlamayacaktı. Bu, eski hareketsizlik politikasının daha da kuvvetlenmesi anlamına geliyordu.

Bir de Lusitania'nın insanların morali hakkında endişeler vardı. Tüyler ürpertici cinayeti unutturmak için masraflı olmasına rağmen insanlara ansible'la pek çok yeni eğlence programı gönderilmişti.

Lusitania'ya pek çok ışık yılı uzakta olan framlingler yapabilecekleri birkaç küçük şeyi yaptıktan sonra, Yüz Dünya'nın insanları kendi sorunlarına geri döndüler.

Lusitania'nın dışında, Yüz Dünya'daki yarım trilyon insan içinde sadece bir adam, Joao Figueira Alvarez'in, diğer adıyla Pipo'nun ölümünü kendi yaşam biçiminde büyük bir değişiklik olarak hissetti. Andrew Wiggin, İskandinav kültürünü korumasıyla ün kazanmış Trondheim'in donmuş dünyasının granit ve buzlarını tam ekvatorun delen bıçak gibi bir fiyordun dik yamaçlarına kurulmuş olan üniversite şehri Reykjavik'de Ölülerin Sözcüsü'ydü. İlkbahardı, bu yüzden karlar geri çekilmiş, ve kırılğan çimler ve çiçekler parıldayan güneşten güç almak için boyunlarını uzatmıştı. Andrew güneşli bir tepenin yamacında oturuyordu, etrafı yıldızlar arası kolonizasyon tarihini çalışan bir düzine öğrenci tarafından çevrilmişti. Andrew insanların Böcek Savaşları'nda tam bir zafer kazanmasının insan ırkının büyümesinin başlangıcı için gerekli olup olmadığı konusunda ateşli bir tartışmayı yarı dinliyor gibiydi. Bu tarz tartışmalar her zaman çabucak Böcek soykırımını işleyen yıldız donanmasının kumandam korkunç Ender'i kötülemeye dönüşüyordu. Andrew, zihninin başka yerlere gitmesine izin verme eğilimindeydi; konu tam olarak onu sıkıyor denmese de kafasını meşgul etmesine izin vermemeyi tercih ediyordu.

Sonra kulağına mücevher gibi takılı olan bilgisayar implantasyonu ona Lusitania'daki Xenolog Pipo'nun acımasız ölümünü haber verdi ve Andrew aniden dikkat kesildi, öğrencilerinin sözünü keserek, "Domuzcuklar hakkında ne biliyorsunuz?" diye sordu.

"Onlar bizim tek kefarete umudumuz," dedi, Calvin'i Luther'den daha fazla ciddiye alan biri.

Andrew hemen böylesine bir mistisizme tahammül edemeyeceğini bildiği Plikt adındaki öğrenciye baktı. "Onların varoluş nedeni insanların amaçları değil, kefarete hiç değil," dedi Plikt, hor gören bir susturuşla. "Onlar böcekler gibi gerçek ramenler."

Andrew başını salladı ama kaşlarını çatı. "Henüz yaygın olmayan bir kelime kullanıyorsun."

"Ama olmalı," dedi Plikt. "Trondheim'deki herkes, Yüz Dünya'daki her İskandinav, şimdiye kadar Demosthenes'in *Trondheim'da Wutan Tarihi'ini* okumuş olmalıydı."

"Okumuş olmalıydık ama okumadık," diye iç çekti bir öğrenci.

"Şunun kasılmasına bir son verin Sözcü," dedi bir diğeri. "Tanıdığım oturarak kasılabilen tek kadın Plikt."

Plikt gözlerini kapattı. "İskandinav dili, dört tür yabancılık tanımlar. Birincisi başka topraklardan gelenler veya *utlanning*; başka bir şehir veya ülkeden gelen ama bizim dünyamızdan bir insan olarak tanıdığımız yabancılar. İkincisi *framling*; Demosthenes, İskandinavca framling'in sadece vurgu işaretini kaldırıyor. Bunlar, insan olarak tanıdığımız ama başka bir dünyadan gelen yabancılar.

Üçüncüsü *ramen*, insan olarak tanıdığımız ama başka bir türden olan yabancılar. Dördüncüsü, tüm hayvanları içeren gerçek yabancılar, *varelse*'ler çünkü onlarla iletişim kurmak imkansız. Yaşıyorlar ama onları harekete geçiren nedenleri veya amaçları tahmin edemiyoruz. Akıllı olabilirler, her şeyin farkında olabilirler ama biz bunu bilemeyiz."

Andrew bir çok öğrencinin sinirlendiğini fark etti. Dikkatlerini çekti. "Plikt'in küstahlığı yüzünden sinirlendiğinizi sanıyorsunuz ama bu doğru değil. Plikt küstah değil; o sadece kendinden emin. Siz herhalde kendi insanlarınızın tarihini anlatan Demosthenes'i okumadığınız için kendinizden utanıyorsunuz ve utanç içinde günahınızın suçuna ortak olmadığı için Plikt'e sinirleniyorsunuz."

"Sözcülerin günaha inanmadıklarını sanırdım," dedi asık suratlı bir çocuk.

Andrew gülümsedi. "*Sen* günaha inanıyorsun Styrka ve bu inanç yüzünden bir şeyler yapıyorsun. Yani günah senin için gerçek ve seni tanıdığı için bu sözcü günaha inanmalı."

Styrka yenilgiyi kabul etmedi. "Utlanning'ler, framling'ler, ramen ve varelse ile ilgili tüm bu konuşmaların Ender'in soykırımıyla ne ilgisi var?"

Andrew Plikt'e döndü. Plikt bir an için düşündü. "Bu biraz önce yapmakta olduğumuz aptal tartışmayla ilgili. İskandinavca yabancılık tabakaları vasıtasıyla Ender'in gerçek bir soykırım yapmadığını görebiliriz, çünkü böcekleri yok ettiğinde biz onları sadece varelse sanıyorduk; ancak yıllar sonra ilk Ölülerin Sözcüsü, Ana Kraliçe ve Hegemon'u yazdığına insanoğlu ilk kez böceklerin hiç de varelse olmadığı, ramen olduklarını anladı; o zamana kadar insanlarla böcekler arasında hiçbir anlayış yoktu."

"Soykırım soykırımdır," dedi Styrka, "Ender'in onların, ramen olduğunu bilmemesi onları daha az ölü yapmıyor."

Andrew Styrka'nın bağışlamaz tavrı karşısında iç çekti; bir davranışın iyi mi yoksa kötü mü olduğuna karar verirken, insan güdüsünün önemini inkar etmek, Reykjavik'teki Kalvinistler arasında modaydı. Davranışlar kendi içlerinde iyi veya kötüdür, dediler; ve Ölülerin Sözcüleri'nin savundukları tek doktrin iyi ve kötünün sadece insan güdüsünde var olduğu, hiçbir şekilde davranışta olmadığı öğretiydi, bu da Styrka gibi öğrencileri Andrew'a karşı oldukça saldırgan yapıyordu. Andrew buna kızmıyordu; arkasındaki nedeni anlıyordu.

"Styrka, Plikt, size başka bir olaydan söz edeyim. Diyelim ki Starkça konuşmayı öğrenen ve bazı insanların da onların dillerini öğrendiği domuzcukların onları gözlemlemek için gönderilen Xenologu herhangi bir kışkırtma veya açıklama olmaksızın işkence ederek öldürdüklerini öğrendik."

Plikt anında soruya atladı. "Bunun kışkırtma olmadan olduğunu nereden bilebiliriz? Bize zararsız görünen bir şey onlar için dayanılmaz olabilir."

Andrew gülümsedi. "Ama öyle olsa bile Xenologun onlara hiçbir zararı olmamış, çok az konuşmuş, onlara hiçbir kötülüğü dokunmamış; düşünebileceğimiz standartlara göre o acı verici bir ölümü haketmiyor. Bu akıl almaz cinayet gerçeği, domuzcukları ramen yerine varelse yapmıyor mu?"

Hızlı konuşma sırası şimdi Styrka'da idi. "Cinayet cinayettir. Varelse ve ramen ile ilgili konuşulanlar saçmalık. Eğer domuzcuklar adam öldürüyorlarsa o zaman kötüdürler, böceklerin kötü olduğu gibi. Eğer davranış kötüyse o zaman davranışı yapan da kötüdür."

Andrew başını salladı. "İkilemimiz burada. Sorunumuz burada. Davranış kötü müydü, yoksa her nasılsa en azından domuzcukların anlayışına göre bir bakıma iyi miydi? Domuzcuklar ramen mi yoksa varelse mi? Styrka, bir an için dilini tut. Kalvinizm'inle ilgili tüm tartışmaları biliyorum ama John Calvin bile senin öğretilerini aptalca bulurdu."

"Sen Calvin'in ne diyeceğini nereden..."

"Çünkü o ölü," diye kükredi Andrew, "bu nedenle onun için konuşmaya hakkım var!"

Öğrenciler güldü ve Styrka inatçı bir sessizliğe büründü. Parlak bir çocuktu, Andrew bunu biliyordu; Kalviniizmi üniversite eğitimine çok dayanmazdı ama kesip atması uzun ve acı verici olacaktı.

"Talman, Sözcü," dedi Plikt. "Ortaya attığın bu tez gerçekmiş gibi konuştun, domuzcuklar Xenologu gerçekten öldürmüş gibi."

Andrew ciddi bir şekilde başım salladı. "Evet, bu doğru."

Bu rahatsız ediciydi; böceklerle insanlar arasındaki eski anlaşmazlığın yankılarım uyandırıyor.

"Şimdi kendi içinize dönmelisiniz," dedi Andrew. "Soykırımı gerçekleştiren Ender'e duyduğunuz nefretin ve Böceklerin ölümüne duyduğunuz büyük acının altında şimdi daha çirkin bir şey hissediyorsunuz: utlaning ya da framling, yabancılardan korkuyorsunuz. Tanıdığınız ve değer verdiğiniz bir adamı öldürdüğünü düşündüğünüzde şeklinin ne olduğunun bir önemi kalmıyor. O zaman o varelse veya daha beteri, djur'a, geceleri ağzından salyalar akarak gelen korkunç bir hayvana dönüşüyor. Eğer köydeki tek tabanca sizde olsaydı ve insanlarınızdan birini paramparça eden hayvanlar tekrar geliyor olsaydı onların da yaşamaya hakları olduğunu sormak için durur muydunuz yoksa tanıdığınız insanları, size güvenen insanları, köyünüzü kurtarmak için harekete mi geçerdiniz?"

"Sizin savunduğunuz şeye göre domuzcukları ilkel ve savunmasız olmalarına rağmen şimdi öldürmeliyiz!" diye bağırdı Styrka.

"Benim savunduğum şeye mi? Ben bir soru sordum. Cevabını bildiğini sanmadıkça soru bir sav değildir ve seni temin ederim Styrka, bilmiyorsun. Bunu düşün. Sınıf dağılabilir."

"Bunu yarın konuşacak mıyız?" dediler ısrarla.

"Eğer istiyorsanız," dedi Andrew. Ama onlar bunu konuşacak olsalar da bunun onsuz olacağını biliyordu. Onlar için Ender'in soykırımı konusu sadece felsefiydi. Ne de olsa Böcek Savaşları üç bin yıldan daha uzun bir süre önceydi; Yıldızıyolu Yasası'nın kabul edilışinden itibaren saydığımızda şimdi, 1948 SC yılıydı ve Ender böcekleri 1180 BSC yılında yok etmişti. Ama Andrew'a göre olaylar o kadar da uzak değildi. Öğrencilerinin tahmin etmeye cesaret edemeyeceği kadar çok yıldızlar arası yolculuk yapmıştı; yirmi beş yaşında Trondheim'e gelinceye kadar hiçbir gezegende altı aydan fazla kalmamıştı. Dünyalar arasında ışık hızında yaptığı yolculuklar, zamanın yüzeyinde bir taş gibi sekmesini sağlamıştı. öğrencilerin otuz beşten daha büyük olmayan Ölülerin Sözcüsü'nün, 3000 yıl önce olan olaylar hakkında çok belirgin hatıraları olduğu ve aslında olayların ona sadece yirmi yıl, hayatının yarısı kadar bir zaman önce yaşanmış gibi geldiği konusunda hiçbir fikirleri yoktu. Ender'in eski suçluluk duygusunun içinde nasıl derin bir yara gibi sızladığından ve binlerce yetersiz yolla bu soruya nasıl cevap verdiğiinden haberleri yoktu. Onlar öğretmenlerini sadece Ölülerin Sözcüsü olarak biliyorlardı; küçük bir çocukken ablası Valentine'ın, Andrew adımı telaffuz edemediği için ona Ender dediğini, onu daha on beş yaşına gelmeden önce kötüye çıkardığı bu isimle çağırdığını bilmiyorlardı. O yüzden bırakın bağışlamaz Styrka ve analitik Plikt büyük soru Ender'in suçluluğu üzerinde uzun uzun düşünsün; Ölülerin Sözcüsü Andrew Wiggin için soru akademik değildi.

Soğuk havada, nemli çimlerle kaplı yamaç boyunca yürürken, Ender- Andrew- Sözcü, tıpkı İnsanoğlunu ilk ziyaret ettiklerinde böceklerin dikkatsizce yaptıkları gibi şimdiden açıklanamaz cinayetler işleyen domuzcukları düşünüyordu. Yabancılar karşılaştığında bu karşılaşmanın kanla damgalanması kaçınılmaz bir şey miydi? Böcekler insanları rastgele öldürmüşlerdi ama bunun nedeni

sadece kovanı düşünmeleri idi; onlara göre bireysel yaşamın tırnak kadar değeri yoktu ve bir iki insan öldürmelerinin tek nedeni yakınımızda olduklarını bize göstermekti. Domuzcukların da öldürmek için böyle bir nedenleri olabilir miydi?

Ama kulağındaki ses işkenceden söz etmişti, adet edinilmiş, domuzcukların aralarından birini idam ederken yaptıkları gibi ayinsel bir cinayet. Domuzcuklar yalnızca sürüyü düşünen yaratıklar değildi, onlar böcek değildi ve Ender Wiggin yaptıkları şeyi neden yaptıklarını bilmek zorundaydı.

"Xenolog'un öldüğünü ne zaman duydun?"

Ender döndü. Plikt'ti. Öğrencilerin yaşadığı mağaralara gitmek yerine onu takip etmişti.

"O sırada, biz konuşurken." Kulağına dokundu; implantasyon terminaller pahalıydı ama o kadar da nadir değildi.

"Dersten hemen önce haberlere bakmıştım. O sırada bununla ilgili bir şey yoktu. Eğer ansible'la önemli bir haber gelmiş olsaydı alarm verilirdi. Tabii sen haberi doğrudan ansible raporundan almadıysan."

Belli ki Plikt çözülmesi gereken bir sırla karşı karşıya olduğunu düşünüyordu. Aslında, öyleydi. "Sözcülerin kamu bilgilerine girmek için yüksek öncelikleri var," dedi.

"Birisi sizden Xenolog'un ölümünün sözcülüğünü yapmanızı mı istedi?"

Kafasını salladı. "Lusitania Katolik yetki alanında."

"Demek istediğim de bu," dedi kız. "Orada kendilerine ait bir sözcüleri olamaz. Ama eğer biri talepte bulunursa, bir sözcünün gelmesine izin vermek zorundalar ve Lusitania'ya en yakın dünya Trondheim."

"Kimse bir Sözcü çağırmadı."

Plikt kolunu çekti. "Neden buradasınız?"

"Neden geldiğimi biliyorsun. Yutan'ın ölümünün sözcülüğünü yaptım."

"Buraya ablanız Valentine'la geldiğinizi biliyorum. O sizden çok daha popüler bir öğretmen; o, soruları bir cevapla yanıtlıyor; sizse sadece daha çok soruyla."

"Bunun nedeni onun bazı şeylerin cevabını biliyor olması."

"Sözcü, bana söylemek zorundasınız. Sizin hakkınızda bir şeyler öğrenmeye çalıştım; merak etmiştim. Mesela adınız, nereden geldiğiniz. Her şey gizli tutuluyor. O kadar derin bir şekilde gizlenmiş ki giriş seviyesinin *ne* olduğunu bile bulamıyorum. Tanrı bile sizin hayat hikayenize bakamaz."

Ender onu omuzlarından kavradı ve gözlerinin içine baktı.

"Bunlar seni hiç ilgilendirmez, giriş seviyesi bunun için var."

"Kimsenin tahmin edemeyeceği kadar önemlisiniz Sözcü," dedi kız. "Ansible herkesten önce size rapor veriyor değil mi? Hiç kimse sizinle ilgili bilgilere ulaşamıyor."

"Şimdiye kadar kimse denemedi. Neden sen?"

"Ben de sözcü olmak istiyorum," dedi Plikt.

"Ol o zaman. Bilgisayar seni eğitir. Bu bir din değil, herhangi bir ilmihal ezberlemek zorunda değilsin. Şimdi beni yalnız bırak." Hafifçe ittirerek onu bıraktı. O hızlı adımlarla uzaklaşırken kız sendeledi.

"Ben *senin* sözcülüğünü yapmak istiyorum," diye haykırdı kız.

"Ender, ben daha ölmedim!" diye bağırdı.

"Lusitania'ya gideceğini biliyorum! Gideceğini biliyorum!"

O zaman benim bildiğimden daha fazlasını biliyorsun, dedi Ender sessizce. Parlayan güneşe ve soğuktan korunmak için üç kazak giymiş olmasına rağmen yürürken titredi. Plikt'in bu kadar duygu yüklü olduğunun farkında değildi. Belli ki kendisini onunla özdeşleştirmek için gelmişti. Bu kızın kendisinden ümitsizce bir şeyler beklediğini görmek onu korkuttu. Ablası Valentine dışında başka bir insanla gerçek bir bağ kurmadan yıllarını geçirmişti; o ve tabii bir de sözcülüğünü yaptığı ölümler. Hayatında onun için bir şeyler ifade eden diğer bütün insanlar ölmüştü. O ve Valentine onları yüzlerce yıl ve yüzlerce dünya geride bırakmışlardı.

Trondheim'in buzlu topraklarında kök salma fikri ona çok itici geliyordu. Plikt ondan ne istiyordu? Bunun bir önemi yoktu; vermeyecekti. Sanki ona aitmiş gibi ondan bir şeyler talep etmeye nasıl cesaret edebiliyordu? Ender Wiggin kimseye ait değildi. Eğer onun gerçekte kim olduğunu bilseydi soykırımı gerçekleştirdiği için ondan nefret ederdi; ya da İnsanlığın Kurtarıcısı olduğu için ona tapardı. Ender insanların *bunu* yapmalarının nasıl bir şey olduğunu da hatırlıyordu ve bundan da hiç hoşlanmamıştı. Şimdi bile onu sadece rolüyle tanıyorlardı, Sözcü ismiyle, Talman, Falante, Spieler, şehirlerinin, uluslarının veya dünyalarının dilinde Ölülerin Sözcüsü nasıl söyleniyorsa.

Onu tanımalarını istemiyordu. Onlara, insan ırkına ait değildi. Onun başka bir işi vardı, o bir başkasına aitti, insanlara değil. Kahrolası domuzcuklara da değil. Ya da o öyle düşünüyordu.

LIBO

Gözlemlenen Beslenme Tarzı: Temel besin macios, ağaç kabuklarındaki merdona asmalarının arasında yaşayan parlak solucanlar. Bazen capim yapraklarını çiğnedikleri de görülmüştür. Bazen -yanlılıkla?- macios'larla birlikte merdona yapraklarını da yutuyorlar.

Onları başka bir şey yerken hiç görmedik. Novinha bu üç yiyeceği de analiz etti-macios, capim yaprakları ve merdona asmaları- ve sonuçlar şaşırtıcıydı. Ya Pequeninoların çok fazla değişik proteine ihtiyacı yok ya da her zaman açlar. Diyetleri pek çok unsurdan ciddi bir şekilde yoksun. Kalsiyum tüketimi çok düşük, kemiklerinin bizimkiler gibi kalsiyum kullanıp kullanmadığını merak ediyoruz.

Tamamen tahmin: Doku örnekleri alamadığımız için domuzcuk anatomisi ve psikolojisi hakkında bildiğimiz tek şey Rooter adındaki organları çıkartılmış domuzcuğun cesedinin fotoğraflarından toplayabildiklerimizdir. Yine de belirgin anormallikler var. Domuzcukların çıkarttığımız tüm sesleri ve çıkartamadıklarımızın bir çoğunu da çıkartabilen olağanüstü kıvraklıktaki dillerinin evrimleşmesinin bir nedeni olmalı. Belki de ağaç kabuklarında veya yerin içindeki yuvalarda böcek bulmak içindir. Domuzcukların atalarından biri bunu yapmışsa bile kesinlikle şimdi yapmıyorlar. Ayaklarındaki ve dizlerinin içindeki koruyucu nasırlar ağaçlara tırmanıp sadece ayaklarıyla tutunabilmelerini sağlıyor. Bu neden gelişti? Bir yırtıcı hayvandan kaçmak için mi? Lusitania'da onlara zarar verebilecek büyüklükte bir yırtıcı hayvan yok. Kabuklarda böcek ararken ağaçlara tutunmak için mi? Bu dillerine uyuyor ama böcekler nerede? Tek böcek türü sinekler ve puladorlar ama onlar ağaç kabuklarını oyup içine girmiyorlar ve zaten domuzcuklar da onları yemiyor. Macios'lar büyük, kabukların yüzeyinde yaşıyorlar ve merdona asmalarını aşağı çekerek kolayca toplanabiliyorlar; aslında ağaçlara tırmanmaları bile gerekmiyor.

Libo'nun tahmini: Dilleri, ağaçlara tırmanmaları böcekler de dahil çok daha fazla besin çeşidi olan başka bir ortamda gelişti. Ama bir şey -bir buzul çağı? Göç? Bir hastalık?- ortamın değişmesine neden oldu. Ağaç kabuklarında yaşayan böcekler yok oldu vb. Belki de tüm büyük yırtıcı hayvanlar o zaman yok oldular. Bu, uygun koşullara rağmen Lusitania'da neden bu kadar az tür olduğunu da açıklar. Felaket çok yakın bir zamanda gerçekleşmiş -yarım milyon yıl önce? - bu nedenle de evrimin farklılaşmak için fazla bir şansı olmaması olabilir.

Şu anki ortamda domuzcukların gelişmesi için herhangi bir neden olmadığından bu çekici bir varsayım. Onlar için bir rekabet yok. işgal ettikleri ekolojik yer, yer sincaplarıyla da dolu olabilirdi. Akıl neden alışılan bir özellik olsun? Ama domuzcukların sıkıcı ve besleyici olmayan diyetlerini açıklamak için bir felaket yaratmak herhalde aşırıya kaçmak olur.

Ockham'ın usturası⁽²⁾ bunu paramparça ediyor.

Belediye Başkanı Bosquinha Zenodor İstasyonu'na gelir gelmez olaylar Libo ve Novinha'nın kontrolünden çıktı. Bosquinha kontrolü eline almaya alışkındı ve tavrı ne itiraz etmek ne de düşünmek için pek fırsat bırakmıyordu. "Sen burada bekle," dedi Libo' ya, durumu kavradığı anda. "Sen arar aramaz Yargıci annene haber vermesi için yolladım."

"Bedenini içeri getirmemiz gerekiyor," dedi Libo.

"Bu konuda yardımcı olmaları için yakınlarda oturan bazı kişileri de çağırdım," dedi. "Piskopos Peregrino Katedral mezarlığında onun için bir yer hazırlatıyor."

"Orada olmak istiyorum," dedi Libo ısrarla.

"Ayrıntılı fotoğraflar çekmemiz gerektiğini anlıyorsun değil mi Libo."

"Yıldızıyolu Komitesine göndereceğimiz rapor için bunu yapmamız gerektiğini size ben söylemişim."

"Ama orada olmamalısın Libo." Bosquinha'nın sesi otoriterdi. "Ayrıca raporuna ihtiyacımız var. Yıldızıyolu'nu olabildiğince çabuk bilgilendirmemiz gerekiyor. Bunu şimdi, olaylar aklında tazeyken yazabilecek misin?"

Elbette haklıydı. Sadece Libo ve Novinha birinci elden rapor yazabilirdi ve ne kadar çabuk yazarlarsa o kadar iyi olacaktı. "Yapabilirim," dedi Libo.

"Ve sen, Novinha, senin de gözlemlerin gerekiyor. Raporlarınızı birbirinize danışmadan ayrı ayrı yazın. Yüz Dünya bekliyor."

Bilgisayar çoktan harekete geçirilmişti ve onlar yazmaya devam ederken raporlar yanlışlık ve düzeltmeleriyle birlikte ansible'la gönderiliyordu. Libo veya Novinha kelimeleri yazar yazmaz Yüz Dünya'da xenoloji ile en çok ilgilenen insanlar bunları okuyorlardı. Bir çoklarına da olanlar hakkında bilgisayar tarafından yazılmış anında çıkartılan özetler veriliyordu. Yirmi iki ışık yılı uzakta, Andrew Wiggin, Xenolog Joao Figueria "Pipo" Alvarez'in domuzcuklar tarafından öldürüldüğünü öğrendi ve Pipo'nun bedeni kapıdan içeri Milagre'ye getirilmeden önce öğrencilerine söyledi.

Raporu bittiğinde, Libo'nun etrafı bir anda yetkililerle çevrildi. Novinha, Lusitania'nın kabiliyetsiz liderlerini ve Libo'nun acısını nasıl yoğunlaştırdıklarını artan bir ızdırapla izledi. Piskopos Peregrino en beteriydi; onun rahatlatma fikri, Libo'ya domuzcukların aslında büyük olasılıkla hayvan olduklarını, ruhları olmadığını ve bu nedenle babasının vahşi hayvanlar tarafından parçalandığını, bir cinayete kurban gitmediğini söylemekti. Novinha neredeyse ona bağıracaktı, Bu Pipo'nun hayatını adadığı çalışmanın *hayvan* incelemekten başka bir şey olmadığı anlamına gelmiyor muydu? Onun ölümü cinayet değil de *Tanrının* bir hareketi miydi? Ama Libo'nun hatırına kendisini tuttu; Libo Piskoposun huzurunda oturdu, başım salladı ve sonunda Novinha'nın tartışmayla yapabileceğinden çok daha hızlı bir şekilde istenilmediğini hissettirerek ondan kurtuldu.

Manastırdan Dom Cristao çok daha fazla yardımcı olmuştu, günün olaylarıyla ilgili akıllıca sorular sorması Libo ve Novinha'nın cevap verirken duygusal değil çözümleyici olmalarını sağlamıştı. Fakat Novinha çok geçmeden cevap vermeyi bıraktı. Çoğu insan domuzcukların neden böyle bir şey yaptığını soruyordu; Dom Cristao son zamanlarda bu cinayeti tetiklemek için Pipo'nun ne yapmış olabileceğini sordu. Novinha, Pipo'nun ne yaptığını gayet iyi biliyordu; Novinha'nın simülasyonunda keşfettiği sırrı domuzcuklara söylemişti. Ama bu konuda konuşmadı, Libo da birkaç saat önce Pipo'yu

aramak için çıktıkları sırada ona aceleyle söylediği şeyi unutmuş görünüyordu. Simülasyona doğru bakmadı bile. Novinha bundan memnundu; en büyük endişesi onun hatırlamasıydı.

Dom Cristao'nun soruları, Belediye Başkanı cesedi getirmeye yardım eden adamlardan birkaçıyla geri döndüğünde yanda kesildi. Plastik yağmurluklarına rağmen sıırıslıklam olmuşlardı ve her taraflarına çamur sıçramıştı; neyse ki üzerlerine sıçrayabilecek tüm kan yağmurda temizlenmiş görünüyordu. Hepsinde belli belirsiz özür dileyen hatta saygılı bir tavır vardı, Libo'ya başlarını sallıyor neredeyse önünde eğiliyorlardı. Novinha bu tavrın çok yakını ölen birine her zaman gösterilen normal çekingenliğin ötesinde olduğunu düşündü.

Adamlardan biri Libo'ya, "Zenodor artık sensin değil mi?" dedi ve işte sonunda söylenmişti. Zenodor'un Milagre'de resmi bir yetkisi yoktu ama prestiji vardı; koloninin tüm varoluş nedeni onun çalışmaları değil miydi? Libo artık bir çocuk değildi; vermesi gereken kararlar ve bir prestiji vardı. Kolonideki hayatın kenarından tam ortasına taşınmıştı.

Novinha, kendi hayatının kontrolünün ellerinden kayıp gittiğini hissetti. Olması gereken bu değildi. Yıllar boyunca öğrenci arkadaşım Libo'yla birlikte Pipo'dan bir şeyler öğrenmeye devam etmem gerekiyordu; hayatın düzeni bu. Koloninin xenobiyologu olduğundan onun da doldurması gereken onurlu bir yetişkin mevkisi vardı. Libo'yu kıskanmıyordu, sadece bir süre için onunla birlikte çocuk kalmak istiyordu. Aslında sonsuza kadar.

Ama Libo artık onun öğrenci arkadaşı olamazdı, hiçbir şeyde onun arkadaşı olamazdı. Odadaki herkesin nasıl da Libo'ya, söylediklerine, ne hissettiğine, şimdi ne yapmayı planladığına odaklandığını birden açıkça gördü. "Domuzcuklara zarar vermeyeceğiz," dedi, "ve hatta buna cinayet de demeyeceğiz. Babamın onları kışkırtmak için ne yaptığını bilmiyoruz, bunu sonra anlamaya çalışacağım, şimdi önemli olan şey ne olursa olsun yaptıklarının onlara doğru görünüyormuş olması. Burada yabancı olan bizleriz. Bir çeşit tabu'yu, bir yasayı çiğnedik ama babam buna her zaman hazırlıklıydı, bunun bir olasılık olduğunu biliyordu. Onlara babamın savaş alanındaki bir asker, gemisindeki bir pilot gibi onuruyla öldüğünü, işini yaparken öldüğünü söyleyin."

Ah Libo, seni sessiz çocuk, öyle etkili sözler söyledin ki artık saf bir çocuk olamazsın. Novinha üzüntüsünün ikiye katlandığını hissetti. Libo dışında bir yere bakması gerekiyordu, herhangi bir yere...

Baktığı yer odada Libo'yu izlemeyen tek insanın gözlerinin içiydi. Adam çok uzundu ama çok gençti, ondan daha gençti, onu tanıdığının farkına vardı: onun altındaki sınıfta öğrenciydi. Bir keresinde onu korumak için Dona Crista'nın karşısına çıkmıştı. Marcos Ribeira, adı buydu ama çok büyük olduğu için ona Marcao diyorlardı. Büyük ve aptal diyorlar, onu açıkça köpek kelimesinin kaba hali olan Cao diye çağırıyorlardı. Gözlerindeki öfke dolu sessiz kızgınlığı görmüştü ve bir keresinde kışkırtmalar dayanma gücünün sınırını aştığında, ona eziyet eden birini sert bir çıkışla yere yıktığını görmüştü. Kurbanı bir yıl kadar omuz alçısı takmıştı.

Elbette Marcao'yu, bunu bir kışkırtma olmaksızın yapmakla suçladılar; suçu kurbanı atmak eziyet eden insanların her yaşta ki yoludur, özellikle karşılık verdiği zaman. Ama Novinha çocuklar grubuna ait değildi; Marcao kadar yalnızdı ama onun kadar savunmasız değildi ve kimseye karşı onu doğruyu söylemekten alıkoyacak bir sadakati yoktu. Domuzcukların sözcülüğünü yapmanın eğitiminin bir parçası olduğunu düşündü. Marcao onun için hiçbir anlam ifade etmiyordu. Bu olayın onun için önemli olabileceği, belki de diğer çocuklarla sürekli yaptığı savaşta onu kendisini savunan tek insan olarak hatırlamış olma ihtimali hiç aklına gelmemişti. Xenobiyolog olduğundan beri yıllardır onu görmemiş ve düşünmemişti.

Şimdi buradaydı, Pipo'nun ölüm sahnesinin çamuruyla lekelenmiş yüzü, yağmurdan yapışmış saçları, yüzündeki ve kulaklarındaki ter damlalarıyla hiç olmadığı kadar vahşi ve uğursuz görünüyordu. Neye bakıyordu? Novinha ona açıkça gözlerini dikmişken bile gözleri sadece ona bakıyordu. Beni neden izliyorsun, diye sordu sessizce. Çünkü açım, dedi hayvan gözleri. Ama hayır, hayır, bu onun korkusuydu, bu katil domuzcukların hayalindeki görüntüsüydü. Marcoa benim için hiçbir şey değil ve o ne düşünürse düşünsün ben de onun için hiçbir şey değilim.

Yine de yalnızca bir an için zihninde bir ışık yanıp söndü. Marcoa'yu savunması onun için başka, Novinha kendisi için başka bir şey ifade ediyordu; o kadar farklıydı ki aynı olay bile değildi. Akli bununla domuzcukların Pipo'yu öldürmesi arasında bir bağlantı kurdu, bu önemli görünüyordu, olanları açıklıyormuş gibiydi ama sonra bu düşünce Piskoposun adamları mezarlığa yolladığı sırada yaptığı kısa konuşma ve hareket arasında kaybolup gitti. Domuzcukların hatırına ağaç kesmenin yasak olduğu bu yerde cenazeler için tabut kullanılmıyordu. Mezar başındaki cenaze töreni yarından önce yapılamayacak olmasına rağmen -hatta belki daha sonra- Pipo'nun bedeni hemen gömülecekti; bir çok insan Zenodor'un cenaze töreni için toplanmak isteyecekti. Marcoa ve diğer adamlar Novinha ve Libo'yu, Pipo'nun ölümü dolayısıyla yapılması gereken acil işleri olduğunu düşünen bir sürü insanla ilgilenmeye bırakarak fırtınanın içine daldılar. Kendilerini önemli sayan yabancılar bir içeri bir dışarı gidip gelerek Novinha'nın anlamadığı ve Libo'nun da pek umursamadığı kararlar alıyorlardı.

Sonunda, Libo'nun yanında durarak elini çocuğun omuzuna koydu. "Sen tabii ki bizimle kalacaksın," dedi Yargıç. "En azından bu akşam."

Neden senin evin Yargıç? diye düşündü Novinha. Sen bizim için hiçbir şeysin, hiçbir zaman bir olayla önüne gelmedik, sen kimsin ki buna karar veriyorsun? Pipo'nun ölümü birden hiçbir şeye karar veremeyen küçük çocuklar olduğumuz anlamına mı geliyor?

"Ben annemle kalacağım," dedi Libo.

Yargıç ona şaşırılmış bir şekilde baktı; bir çocuğun onun isteğine karşı gelmesi düşüncesi onun deneyim alanının tamamen dışında gibi görünüyordu. Novinha bunun böyle olmadığını iyi biliyordu. Novinha'dan birkaç yaş küçük olan kızı Kleopatra, Bruxinha, küçük cadı takma adını kazanmak için çok çalışmıştı. Çocukların kendi akılları olduğunu ve kontrol altına alınmaya karşı koyduklarını nasıl bilmezdi?

Ama şaşkınlığının nedeni Novinha'nın sandığı şey değildi. "Annenin de bir süre için ailemin yanında kalacağımı bildiğini sanıyordum," dedi Yargıç. "Elbette bu olaylar onu çok üzdü, bu nedenle ev işlerini düşünmek zorunda kalmamalı ya da artık onunla birlikte olmayan birini hatırlayacağı bir evde kalmamalı. O bizimle birlikte, kardeşlerin de öyle ve onların sana ihtiyaçları var. Ağabeyin Joao'da onlarla birlikte ama onun artık bir karısı ve çocuğu var bu nedenle bende kalman daha doğru olur."

Libo ciddi bir şekilde başını salladı. Yargıç onu koruması altına almıyordu; Libo'nun koruyucu olmasını istiyordu.

Yargıç Novinha'ya döndü. "Senin de eve gitmen gerektiğini düşünüyorum," dedi.

Novinha bu davetin kendisini kapsamadığını ancak o zaman anladı. Neden etsin ki? Pipo onun babası değildi. O sadece ceset bulunduğu Libo'nun yanında olan bir arkadaşındı. O nasıl bir üzüntü yaşayabilirdi ki?

Ev! Eğer ev burası değilse neresiydi? Bir yıldan fazladır yatmadığı, sadece laboratuvar işleri olduğunda kestirdiği Biyolog İstasyonu'na mı gitmesi gerekiyordu? Orasının onun evi mi olması gerekiyordu? Orasını ebeveylelerinin yokluğunun verdiği acı boşluk nedeniyle bırakmıştı; şimdi

Zenador İstasyonu da boştu: Pipo ölmüştü ve Libo ondan uzaklaşmasına neden olacak görevlere sahip bir yetişkine dönüşmüştü. Burası ev değildi ama herhangi başka bir yer de değildi.

Yargıç Libo'yu uzaklaştırdı. Annesi Conceição, Yargıç'ın evinde onu bekliyordu. Novinha, Lusitania'nın arşivini koruyan kütüphaneci olmasının dışında kadını pek az tanıyordu. Novinha Pipo'nun karısı veya diğer çocuklarıyla hiç vakit geçirmemişti, var olmaları umurunda bile olmamıştı; onun için sadece buradaki işler, buradaki hayat gerçek olmuştu. Libo kapıya giderken küçülüyormuş gibi görünüyordu, sanki aralarında çok daha büyük bir mesafe varmış, rüzgar onu alıp götürüyormuş gibi, gökyüzünde küçülen bir uçurtma gibi; kapı ardından kapandı.

Pipo'yu kaybetmenin önemini şimdi daha fazla hissediyordu. Onun ölümü yamaçtaki parçalara ayrılmış ceset değildi, bu sadece ölümünün kalıntısıydı. ölümün kendisi onun hayatındaki boşluktu. Pipo fırtınada bir kaya gibiydi, o kadar sert ve güçlüydü ki, o ve Libo fırtınanın varlığından habersiz, birlikte onun korunağının altına sığınmışlardı. Şimdi o gitmişti ve fırtına onları alıp istediği yöne götürecekti. Pipo diye haykırdı sessizce. Gitme! Bizi bırakma! Ama o gitmişti, o da ebeveynleri gibi dualarına sağır olmuştu.

Zenador İstasyonu hala hareketliydi; Belediye Başkanı Bosquinha Pipo'nun tüm verilerini Yüz Dünya'da Pipo'nun ölümüne ümitsizce anlam vermeye çalışan uzmanlara ansible'la yollamak için bir terminali kullanıyordu.

Ama Novinha, Pipo'nun ölümünün anahtarının onun dosyalarında olmadığını biliyordu. Onu bir şekilde öldüren *Novinha'nın* verileriydi. Domuzcuk hücrelerinin çekirdeklerindeki genetik moleküllerin holografik görüntüleri hala orada, terminalinin üstünde havada duruyordu. Libo'nun onu araştırmasını istememişti ama şimdi Pipo'nun gördüğü şeyi görebilmek için uzun süre baktı, domuzcuklara koşmasına ve onu öldürmelerine neden olabilecek ne yapmış veya ne söylemiş olabileceğini anlamaya çalıştı. Farkında olmadan domuzcukların saklamak için öldürecekleri bir sırrı ortaya çıkarmıştı ama neydi?

Holoların üzerinde ne kadar çalıştıysa o kadar az anladı ve bir süre sonra onları hiç görmemeye başladı, sessizce ağlarken, gözyaşlarının bulanıklığı dışında bir şey görmüyordu. Onu öldürmüştü çünkü istemeden Pequeninoların sırrını bulmuştu. Eğer buraya hiç gelmeseydim, domuzcukların hikayesinin Sözcüsü olmayı hayal etmeseydim sen hala yaşıyor olacaktın Pipo; Libo'nun babası yaşıyor olacaktı ve mutlu olacaktı; burası hala evi olacaktı. İçimde ölüm tohumları taşıyorum ve nerede sevmeye yetecek kadar uzun bir süre kalsam onları oraya ekiyorum. Annem ve babam başkaları yaşasın diye öldü; şimdi ben yaşıyorum bu yüzden başkaları ölmeli.

Kısa ve kesik nefes alışlarını fark eden Belediye Başkan oldu ve kaba bir şefkatle bu kızın da sarsıldığını ve üzüldüğünü gördü. Bosquinha ansible raporlarına devam etme işini başkalarına bıraktı ve Novinha'yı Zenador İstasyonu'ndan dışarı çıkarttı.

"özür dilerim çocuğum," dedi Belediye Başkan, "Buraya sık sık geldiğini biliyordum, onun senin için bir baba gibi olduğunu tahmin etmeliydim. Sana bir seyirci gibi davrandık, bu hiç doğru değil ve haksızca, benimle eve gel..."

"Hayır," dedi Novinha. Soğukta yürümek ve ıslak akşam havası üzüntüsünü biraz hafifletmişti; düşünceleri yemden açıklık kazandı. "Hayır, yalnız kalmak istiyorum, lütfen." Nerede? "Kendi İstasyonumda."

"özellikle bu gece yalnız olmamalısın," dedi Bosquinha.

Fakat Novinha arkadaşlığa, iyiliğe, insanların onu teselli etme olasılığına dayanamazdı. Onu ben öldürdüm, görmüyor musunuz? Teselliyi haketmiyorum. Mümkün olan her tür acıyı çekmek istiyorum.

Bu benim günahımın kefareti, yaptıklarımın karşılığı ve günahlarımı başka nasıl affettirebilir; ellerimdeki kan izlerim başka nasıl temizleyebilirim?

Ama ne karşı koymaya ne de tartışmaya gücü yoktu. Belediye başkanının arabası on dakika boyunca çimenli yollardan kayarcasına ilerledi.

"İşte evim," dedi Belediye Başkan. "Senin yaşlarında hiç çocuğum yok ama yeterince rahat edeceğini düşünüyorum. Merak etme, kimse seni rahatsız etmez ama yalnız kalmak iyi değildir."

"Tercih ederim." Novinha ses tonunun güçlü çıkmasını istemişti ama zayıf ve belirsizdi.

"Lütfen," dedi Bosquinha. "Kendinde değilsin."

Keşke olmasaydım.

Bosquinha'nın kocası ikisi için de cafezinho hazırlamıştı, buna rağmen onun hiç iştahı yoktu. Geç olmuştu, şafağa sadece birkaç saat kalmıştı, onu yatırmalarına izin verdi. Sonra ev sessizleşince kalktı, giyindi ve aşağıya Belediye Başkanının ev terminaline indi. Oradan, bilgisayara Zenador İstasyonu'ndaki terminalin üstünde hala durmakta olan görüntüyü iptal etmesi talimatını verdi. Pipo'nun orada bulunduğu sırrı kendisi deşifre edemese de bir başkası edebilirdi ve vicdanını rahatsız edecek başka bir ölüm istemiyordu.

Evden çıkıp Centro'nun içinden geçti, ırmağın kıvrımının etrafından dolaşarak Vila das Aguas'dan Biyolog İstasyonu'na vardı. Evine.

Soğuktu, içinde yaşanan kısımlar ısıtılmamıştı; o kadar uzun süredir orada uyumuyordu ki çarşafın üstünde kalın bir toz tabakası oluşmuştu. Ama tabii ki laboratuvar sıkça kullanıldığından sıcaktı; Pipo ve Libo'yla bağlantısı nedeniyle çalışmaları hiçbir zaman aksamamıştı. Keşke aksamış olsaydı.

Bu konuda çok sistematik davrandı. Pipo'nun ölümüne yol açan keşifle ilgili her örneği, her slaytı, her kültürü, hepsini attı, her şeyi temizledi, yaptığı işle ilgili hiçbir ipucu bırakmadı. Sadece yok etmek değil yok edildiğine dair hiçbir iz bırakmamak istiyordu.

Ardından terminaline döndü. Bu alandaki tüm çalışmalarının kayıtlarını, ebeveynlerine ait çalışmaların yaptığı keşfe yol açan kayıtlarını da yok edecekti. Her şey gitmiş olacaktı. Tüm bunlar hayatının odak noktası olmasına ve uzun yıllar boyunca kimliğini oluşturmasına rağmen, kendisini cezalandırması, yok etmesi, silmesi gerektiği için onları da yok edecekti.

Bilgisayar onu durdurdu. "Xenobiyolojik araştırmalarla ilgili çalışma notları silinemez," diye rapor verdi. Bunu zaten yapamayacaktı. O, ebeveynlerinden ve kutsal bir metinmişçesine araştırdığı dosyalarından, kendi içine giden bir yol haritası gibi çok şey öğrenmişti: Hiçbir şey yok edilmeyecek, unutulmayacaktı. Bilginin kutsallığı onun için herhangi bir ilmihalden daha derindi. Bir paradoksa yakalanmıştı. Bilgi Pipo'yu öldürmüştü; o bilgiyi silmek, ebeveynlerini tekrar öldürmek demektir, onun için bıraktıklarını öldürmek. Ne saklayabiliyor ne de yok edebiliyordu. Her iki tarafta da tırmanılmayacak kadar yüksek, içeriye doğru yavaşça baskı yapan, onu ezen duvarlar vardı.

Novinha yapabileceği tek şeyi yaptı: dosya girişlerine bildiği bütün koruma ve engelleri koydu. Yaşadığı sürece onun dışında hiç kimse bu dosyaları göremeyecekti. Ancak o öldüğünde yerine geçen Xenobiyolog orada neyin saklı olduğunu görebilecekti. Bir istisnaıyla; öğrenmek için bir nedeni olduğunu gösterebilirse, evlendiğinde kocasının da giriş izni olabilirdi. Pekala, o zaman hiç evlenmeyecekti. Bu kadar basitti.

Kendisini bekleyen geleceği gördü, soğuk, dayanılmaz ve kaçınılmazdı. ölmeye cesareti yoktu, ölümcül sırrı çözüp ağzından kaçırma korkusuyla bu konuyu düşünmemek, evlenmemek, hemen hemen yaşamamak anlamına geliyordu zaten; sonsuza kadar taşıyacağı yük, sonsuza kadar yalnız,

sonsuzu kadar suçlu, ölmeyi arzu edip ona uzanamayacaktı. Yine de bir tesellisi vardı: onun yüzünden başka insanlar ölmeyecekti. Şimdi çektiğinden daha fazla suçluluk çekmeyecekti.

Bu korkunç fakat kararlı umutsuzluk anında Ana Kraliçe ve Hegemon'u, Ölülerin Sözcüsünü hatırladı. Orijinal yazar, orijinal Sözcü öleli uzun yıllar da olsa bir çok ülkede başka sözcüler vardı, hiçbir tanrıyı kabul etmeyen ve buna rağmen insan hayatının değerine inanan insanlara papaz vazifesi görüyorlardı. İnsanların yaptığı şeylerin altında yatan gerçek amaç ve nedenleri ortaya çıkartmak ve onlar öldükten sonra hayatlarının gerçeklerini bildirmek Sözcülerin işiydi. Bu Brezilya kolonisinde sözcüler yerine papazlar vardı ama papazlar onu teselli edemezdi; bir sözcü çağıracaktı.

Daha önce farkına varmamış da olsa Ana Kraliçe ve Hegemon'u okuyup büyüüne kapıldığından beri hayatı boyunca bunu yapmak istemişti. Hatta yasayı öğrenmek için araştırmıştı. Bu koloni Katolik Yetki altındaydı ama Yıldızolu Kanunu herhangi bir vatandaşın herhangi bir dinden bir papaz çağırmasına izin veriyordu ve Ölülerin Sözcülerine papaz gözüyle bakılıyordu. Bir sözcü çağırabilirdi ve eğer gelmeyi seçerse koloni onu içeri almayı reddedemezdi.

Belki hiçbir sözcü gelmeye istekli olmazdı. Belki hayatı sona ermeden önce gelebilecek kadar yakın biri yoktu. Ama birinin yeterince yakın olma ihtimali vardı, bir gün - bundan yirmi, otuz, kırk yıl sonra - yıldızlımanına gelip, Pipo'nun yaşamının ve ölümünün gerçeğini ortaya çıkartacaktı. Belki gerçeği ortaya çıkarttığında ve onun Ana Kraliçe ve Hegemon'da okuyup sevdiği açık ses tonuyla konuştuğunda onu kalbinde yanan suçluluktan kurtarabilirdi.

Çağrısı bilgisayara girdi; bu, yakın dünyalardaki sözcülere ansible'la haber ulaştıracaktı. Gelmeyi seç, dedi sessizce çağrının bilinmeyen dinleyicisine. Herkese suçluluğunun gerçeğini açıklayacak olsan bile. Yine de gel.

Sırtının alt kısmında sersemletici bir ağrı ve yüzünde bir ağırlık hissiyle uyandı. Yanağı onu lazerlerden korumak için kendisini kapatan terminalin üstüne dayalıydı. Ama onu uyandıran bu ağrı değil omuzunda hissettiği nazik dokunuştı. Bir an için bunun çağrısına şimdiden cevap veren Ölülerin Sözcüsü'nün dokunuşu olduğunu sandı.

"Novinha," diye fısıldadı. Falante pelos Muertos değil bir başkası. Dün akşamki fırtınada kaybolduğunu sandığı birisi.

"Libo," diye mırıldandı. Ayağa kalkmaya çalıştı. Çok hızlı kalkmıştı, sırtına kramp girdi ve başı döndü. Alçak bir sesle haykırdı; Libo'nun elleri düşmesin diye omuzlarım tutuyordu.

"İyi misin?"

Güzel bir bahçenin esintisine benzeyen nefesini hissetti ve kendisini güvende, evinde hissetti. "Beni aradın."

"Novinha elimden geldiğince çabuk geldim. Annem sonunda uyudu. Pipinho, ağabeyim şimdi onunla birlikte ve Yargıç her şeyi kontrol altında tutuyor ve ben..."

"Kendi başımın çaresine bakabileceğimi biliyor olmalıydın," dedi kız.

Bir dakikalık sessizlik ve sonra yine onun sesi, bu kez öfkeli, öfkeli, umutsuz ve yorgun, yüzyılların, kaosun ve yıldızların ölümü kadar yorgun. "Tanrı biliyor ki Ivanova, sana bakmak için gelmedim."

İçinde bir şeyler kapandı; hissettiği umudu kaybedene kadar fark etmemişti.

"Babamın senin simülasyonlarından birinde bir şey keşfettiğini, onu kendi başıma çözmemi

istediğini söylemiştin. Simülasyonu terminalin üstünde bıraktığını sanmıştım ama istasyona geri döndüğümde kapanmış olduğunu gördüm."

"Öyle miydi?"

"Öyle olduğunu biliyorsun Nova, senin dışında kimse programı iptal edemez. Onu görmem gerekiyor."

"Neden?"

Libo inanamıyormuşçasına ona baktı. "Uykulu olduğunu biliyorum Novinha ama eminim ki babam simülasyonlarında ne keşfettiyse domuzcukların onu bunun için öldürdüklerinin farkına varmışsındır."

Novinha hiçbir şey söylemeden gözlerini üzerine dikerek ona baktı. Libo bu soğuk ve kararlı bakışı daha önce de görmüştü.

"Onu bana neden göstermiyorsun? Artık Zenador *benim*, bilmeye hakkım var."

"Babanın tüm dosya ve kayıtlarına bakmaya hakkın var. Yayınladığım her şeyi görmeye hakkın var."

"öyleyse yayınla."

Yine hiçbir şey söylemedi.

"Babamın onlarla ilgili ne keşfettiğini bilmezsek domuzcukları nasıl anlayabiliriz?" Novinha cevap vermedi. "Yüz Dünya'ya karşı hala yaşayan tek yabancı ırkı anlayabilme becerimize karşı bir sorumluluğun var. Orada oturup her şeyi, kendi başına mı çözmek istiyorsun? İlk mi olmak istiyorsun? Pekala, ilk ol, ismini oraya koyarım, Ivanova Santa Catarina von Hesse."

"İsmim umurumda değil."

"Ben de bu oyunu oynayabilirim. *Benim* bildiklerim olmadan bunu sen de çözemezsin, ben de dosyalarımı senden saklayacağım!"

"Dosyaların umurumda değil."

Bu onun için çok fazlaydı, "öyleyse umurunda olan nedir? Bana ne yapmaya çalışıyorsun?" Onu omuzlarından kavradı, sandalyesinden kaldırdı, salladı ve yüzüne bağırdı. "Orada öldürdükleri benim babamdı ve onu neden öldürdüklerinin cevabı sende, simülasyonun ne olduğunu biliyorsun! Şimdi bana söyle, göster!"

"Asla," diye fısıldadı.

Libo'nun yüzü acıyla burkuldu. "Neden!" diye haykırdı.

"Çünkü ölmeni istemiyorum."

Novinha Libo'nun gözlerine bir anlayış geldiğini gördü. Evet Libo, seni sevdiğim için, eğer sırrı öğrenirsen domuzcuklar seni de öldüreceği için. Bilim umurumda değil, Yüz Dünya ya da insanlıkla yabancı ırk arasındaki ilişki umurumda değil, sen yaşadığın sürece hiçbir şey umurumda değil.

Sonunda yaşlar gözlerinden boşalıp yanaklarına aktı, "ölmek istiyorum," dedi Libo.

"Herkesi teselli ediyorsun," diye fısıldadı Novinha. "Seni kim teselli ediyor?"

"Ölebilmem için bana söylemek zorundasın."

Elleri onu yukarı doğru tutmayı bıraktı; şimdi *kendisine* destek vermesi için ona sarılmıştı. "Yorgunsun," diye fısıldadı kız, "ama dinlenebilirsin."

"Dinlenmek istemiyorum," diye mırıldandı. Ama yine de kendisine sarılmasına, onu terminalden uzaklaştırmasına izin verdi.

Novinha onu yatak odasına götürdü, uçşan tozları önemsemeden çarşafı kaldırdı. "Gel, yorgunsun, dinlenmelisin. Bu yüzden bana geldin Libo. Huzur ve teselli için." Libo elleriyle yüzünü kapattı,

kafasını öne ve arkaya doğru sallayarak, Novinha'nın daha önce yaptığı gibi, babası için ve her şeyin sonu için ağlıyordu. Novinha onun botlarını ve pantolonunu çıkarttı, ellerini gömleğinin içine soktu, gömleği kollarından yukarı çekip kafasından çıkarttı. Libo ağlamasını durdurmak için derin bir nefes aldı ve Novinha'nın gömleğini çıkartabilmesi için kollarını yukarı kaldırdı.

Novinha, Libo'nun kıyafetlerini bir sandalyenin arkasına yerleştirdi ve sonra çarşafı çekip üzerini örtmek için ona doğru eğildi. Ama Libo onu bileğinden tutup gözlerinde yaşlarla yalvarırcasına baktı. "Beni burada yalnız bırakma," diye fısıldadı. Sesi umutsuzdu. "Benimle kal."

Novinha Libo'nun onu yatağa çekmesine izin verdi, Libo, yalnızca birkaç dakika sonra uyku kollarım gevşetene kadar ona sıkıca tutundu. Novinha uyumadı. Eli nazik ve yavaş bir şekilde Libo'nun omuzunda, göğsünde ve belinde dolaştı. "Ah Libo, seni alıp götürdüklerinde seni kaybettiğimi sandım, Pipo'yu kaybettiğim gibi seni de kaybettiğimi sandım." Libo onun fısıldayışını duymadı. "Ama sen şimdi olduğu gibi her zaman bana geri döneceksin." Havva gibi, bilmeden işlediği bir günah yüzünden bahçeden kovulmuş olabilirdi. Ama yine Havva gibi buna dayanabilirdi çünkü Libo hala onundu, onun Adem'iydi.

Onun mu? *Onun* mu? Eli çıplak teninde titredi. Libo hiçbir zaman onun olamayacaktı. Evlilik, Libo ve onun uzun süre birlikte kalabilmelerinin tek yoluydu; yasalar tüm koloni dünyalarında katıydı ama Katolik Yetki altındaki bir kolonide büsbütün katıydı. Bu gece zamanı geldiğinde Libo'nun onunla evlenmek isteyeceğine inanabilirdi. Ama Libo asla evlenemeyeceği tek insandı.

Çünkü o zaman Libo bilgisayarını görmesi gerektiğine inandığı herhangi bir dosyaya otomatik olarak giriş yapabiliyordu ve ne kadar korursa korusun buna onun tüm çalışma dosyaları da dahildi. Yıldızıolu Kanunu böyle diyordu. Yasanın gözünde evli insanlar neredeyse aynı kişiydi.

O dosyaları incelemesine asla izin veremezdi, yoksa babasının keşfettiğini o da keşfederdi ve bu kez yamaçta bulacağı ceset onunki olurdu, hayatının sonuna kadar her gece domuzcukların işkencesi altında çekeceği acıyı düşünmek zorunda kalırdı. Pipo'nun ölümüyle ilgili duyduğu suçluluk dayanabileceğinden yeterince fazlaydı. Onunla evlenmek, onu öldürmek anlamına gelirdi. Ama onunla evlenmemek de kendisini öldürmek anlamına gelecekti çünkü o Libo'yla birlikte olamazsa kiminle olacağını düşünemiyordu bile.

Ne kadar akıllıca. Cehenneme giden öyle bir yol buldum ki dönüşüm yok.

Yüzünü Libo'nun omzuna yasladı ve gözyaşları onun göğsünden aşağı doğru aktı.

ENDER

Tanımlayabildiğimiz dört pequenino dili var. Çoğunlukla duyduğumuz "Erkeklerin Dili". Ayrıca kısa süreliğine "Kadınların Dili"ni de duyduk, görünüşe göre bunu dişilerle konuşurken kullanıyorlar (bu nasıl bir cinsel ayırım!) bir de atalarına ait totem ağaçlarına dua etmek için kullandıklarını söyledikleri bir ayin dili olan "Ağaç Dili" var. Ayrıca, "Baba Dili" denen dördüncü bir dilden de bahsettiler, görünüşe göre değişik boyutlardaki sopaları birbirine vurmaktan oluşuyor. Diğerlerinden Portekizce'nin İngilizce'den farklı olduğu kadar farklı, gerçek bir dil olduğu konusunda ısrar ediyorlar. Onu Baba Dili diye adlandırıyor olmalarının nedeni, tahta sopalardan çıkan seslerden oluşuyor olması ve bu sopaların ağaçlardan gelmesi ve ağaçların atalarının ruhlarını taşıdığına inanmaları olabilir.

Pequeninolar insan dillerini öğrenmede olağanüstü becerikliler, bizim onların dillerinde olduğumuzdan çok daha iyiler. Son yıllarda biz onlarla birlikteyken aralarında çoğunlukla Starkça ya da Portekizce konuşmaya başladılar. Belki de biz orada değilken kendi dillerine dönüyorlardır. İnsan dillerini kendi dilleri olarak benimsemiş de olabilirler veya yeni diller o kadar çok hoşlarına gidiyordur ki onları sürekli bir oyun olarak kullanıyor olabilirler. Dil kirlenmesi üzücü bir şey ama onlarla ilişki kuracaksak bu kaçınılmaz.

Dr. Swingler isimlerinin veya birbirlerine hitap etmekte kullandıkları terimlerin kültürleriyle ilgili bir şey ortaya çıkarıp çıkarmadığını sordu. Ortaya çıkan şeylerle ilgili kesin bir fikrim olmamasına rağmen cevap kesinlikle evet, önemli olan şey, bizim onlara hiçbir zaman isim koymamış olmamızdır. Bunun yerine onlar Starkça ve Portekizce öğrendikçe bize kelimelerin anlamlarını sordular ve sonunda kendileri (ya da birbirleri) için seçtikleri isimleri ilan ettiler. "Rooter" ve "Chupaceu" (gök-emen) gibi isimler Erkek Dillerindeki isimlerinin tercümesi veya bizim kullanımımız için koydukları lakaplar olabilir.

Birbirlerine kardeş diye hitab ediyorlar. Dişiler her zaman Kadınlar olarak isimlendiriliyor, hiçbir zaman kardeş veya anne olarak değil. Bazen Babalar'dan söz ediyorlar ama bu terimi açıkça atalarına ait totem ağaçları için kullanılıyor. Bizi nasıl çağırdıklarına gelince, tabii ki insan kelimesini kullanıyorlar ama aynı zamanda yeni Demosthenes Dışarıda Bırakma Hiyerarşisini de kullanıyorlar. İnsanlardan framlings olarak söz ediyorlar ve başka kabilelerden gelen pequeninolara da utlannings diyorlar. Ama kendilerinden garip bir şekilde ramen diye söz ediyorlar, bu onların ya hiyerarşiyi yanlış anladıklarını ya da kendilerine insan perspektifinden baktıklarını gösteriyor! Oldukça şaşırtıcı bir şey de dişilerden bir çok kez varelse olarak söz etmeleri!

Reykjavik'te insanların yaşadıkları mahalleler fiyordların granit duvarlarının içerisine oyulmuştu. Ender'inki sıkıcı merdiven yollarıyla dolu bir tepenin üstündeydi. Ama bir penceresi vardı. Çocukluğunun büyük bir kısmını metal duvarların ardına kapalı olarak geçirmişti. Mümkün oldukça gökyüzünü görebileceği yerlerde yaşardı.

Odası sıcak ve aydınlıktı, taş koridorların serin karanlığından sonra onu kör eden güneş ışığı içeri doluyordu. Jane onun görüşünü ışığa ayarlamasını beklemedi. "Terminalde sana bir süprizim var," dedi. Sesi kulağındaki mücevherden fısıltı halinde geliyordu.

Terminalin üstünde, havada bir domuzcuk duruyordu. Kendisini kaşıyarak hareket etti; sonra bir şey almak için uzandı. Elini geri çektiğinde parlak ve sulu bir solucan tutuyordu. Solucanı ısırıldı ve suları ağzından göğsüne doğru aktı.

"İleri bir medeniyet olduğu belli," dedi Jane.

Ender sinirlenmişti. "Geri zekalıların çoğu bile masa adabına sahiptir, Jane."

Domuzcuk döndü ve konuştu. "Onu nasıl öldürdüğümüzü görmek ister misin?"

"Ne yapıyorsun Jane?"

Domuzcuk yok oldu. Onun yerini Pipo'nun yamaçta yağmur altında yatan cesedinin holosu aldı. "Gömülmeden önce yapılan taramadan alınan bilgilere dayanarak domuzcukların kullandığı parçalama metodunun bir simülasyonunu yaptım. Görmek ister misin?"

Ender odadaki tek sandalyeye oturdu.

Terminal şimdi yamacı gösteriyordu, Pipo hala canlı, elleri ve ayakları tahta sıırıklara bağlanmış bir şekilde sırt üstü yatıyordu. Bir düzine domuzcuk etrafına toplanmıştı, içlerinden biri kemik bir bıçak tutuyordu. Kulağındaki mücevherden yine Jane'in sesi duyuldu. "Böyle olup olmadığından emin değiliz." Elinde bıçağı olan hariç tüm domuzcuklar yok oldu. "Ya da böyle."

"Xenolog kendinde miydi?"

"Kuşkusuz. Uyuşturucu veya kafaya bir darbe kanıtı yok."

"Devam et."

Jane acımasız bir şekilde göğüs kafesinin açılması ve organların çıkartılıp yere yerleştirilmesinden oluşan ayini gösterdi. Ender bunun pequeninolar için nasıl bir anlam ifade edebileceğini anlamaya çalışarak kendisini izlemeye zorladı. Jane bir noktada fısıldadı, "Bu öldüğü zamandı." Ender rahatladığını hissetti; Pipo'nun acı çekmesine duyduğu empatiyle tüm kaslarının kaskatı kesildiğini ancak o zaman fark etti.

Bittiğinde Ender yatağına gitti ve uzanıp gözlerini tavana dikti.

"Bu simülasyonu şimdiye kadar yarım düzine kadar dünyada pek çok bilimadamına gösterdim," dedi Jane. "Basının bunu ele geçirmesi çok uzun sürmez."

"Bu böceklerle olduğundan da beter," dedi Ender. "Ben küçükken gösterdikleri videolar, böceklerle insanların savaşları buna nazaran çok temizdi."

Terminalden şeytani bir gülüş yükseldi. Ender Jane'in ne yaptığını görmek için baktı. Yetişkin bir domuzcuk orada oturuyor, garip bir şekilde gülüyordu, o gülerken Jane onu başka bir şeye dönüştürdü. Pek fazla göze çarpmıyordu, dişlerde hafif bir abarttı, gözlerde biraz büyüme ve kırmızılık vardı ve ağzından salyalar akıyor, dili içeri girip çıkıyordu. Her çocuğun kabuslarındaki yaratık. "İyi iş çıkarmışsın Jane. Raman'dan varelse'ye başkalaşım."

"Bundan sonra pequeninoların insanlığın eşiti olarak kabul edilmesi ne kadar sürer dersin?"

"Tüm iletişim kesildi mi?"

"Yıldızıyolu Kurulu yeni Xenologa ziyaretlerin bir saatten fazla uzatılmamasını ve gün aşırı yapılmasını söyledi. Pequeninolarla yaptıkları şeyi neden yaptıklarını sorması yasak."

"Ama karantina yok."

"Teklif edilmedi bile."

"Ama edilecek Jane. Bunun gibi bir hadise daha olursa karantina için protestolar olacak. Milagre'nin yerine tek amacı domuzcukların gezegenden çıkabilmeleri için gereken teknolojiyi elde etmelerini engellemek olan askeri bir garnizon koymak için."

"Domuzcukların bir halkla ilişkiler sorunu *olacak* ," dedi Jane. "Yeni Xenolog sadece bir çocuk. Pipo'nun oğlu. Libo. Liberdade Graças a Deus Figueria de Medici'nin kısaltması."

"Liberdade. Özgürlük?"

"Portekizce konuştuğunu bilmiyordum."

"İspanyolca gibi. Zacatecas ve San Angelo'nun ölümlerinin sözcülüğünü yaptım, unuttun mu?"

"Moctezuma gezegeninde. O iki bin yıl *önceydi*."

"Benim için değil."

"Sana göre sekiz yıl önceydi. On beş dünya önce. İzafiyet harika bir şey değil mi? İnsanı genç tutuyor."

"Çok fazla seyahat ediyorum," dedi Ender. "Valentine evli, bir bebeği olacak. Şimdiye kadar iki sözcü çağrısını geri çevirdim. Tekrar yola çıkmam için neden beni ayartmaya çalışıyorsun?"

Terminaldeki domuzcuk kötü bir şekilde güldü. "*Bunun* ayartmak olduğunu mu düşünüyorsun? Bak! Taşı ekmeğe dönüştürebiliyorum!" Domuzcuk sivri uçlu taşları alıp ağzında ufaladı. "Bir ısırık ister misin?"

"Sapıkça bir mizah anlayışın var Jane."

"Tüm dünyaların tüm krallıkları." Domuzcuk ellerini açtı ve yıldız sistemleri, hızla yörüngelerinde dönen gezegenler, tüm Yüz Dünya avucunun içinden akıp geçti. "Sana bunları verebilirim. Hepsini."

"İlgilenmiyorum."

"Bunun adı gayrimenkul, en iyi yatırım. Biliyorum, biliyorum, sen zaten zenginsin. Üç bin yıl boyunca biriktirdiğin faizlerle kendi gezegenini bile inşa edebilirsin. Ama şuna ne dersin? Ender YViggin adının Yüz Dünya'da bilindiğini!"

"Zaten biliniyor."

"Sevgi onur ve şefkatle." Domuzcuk yok oldu. Jane onun yerine Ender'in çocukluğundan eski bir video görüntüsünü canlandırıp holo haline getirdi. Bir kalabalık bağırıp çağırıyordu. Ender! Ender! Ender! El sallamak için bir platformda duran genç bir çocuk görüldü. Kalabalık büyük bir sevinçle coşuyordu.

"Bu hiçbir zaman olmadı," dedi Ender. "Peter benim Dünya'ya gelmeme asla izin vermedi."

"Bunu bir kehanet olarak düşün. Haydi Ender, bunu sana verebilirim. İsmi yeniden iyi bir üne kavuşacak."

"Umurumda değil," dedi Ender. "Şimdi bir çok adım var. Ölülerin Sözcüsü; bu biraz onur taşıyor."

Pequenino yeniden doğal halinde görüldü. Bu Jane'in uydurduğu şeytani görüntü değildi. "Gel," dedi pequenino nazikçe.

"Belki gerçekten *canavardırlar*, bunu hiç düşündün mü?" dedi Ender.

"Herkes böyle düşünecek Ender ama sen değil."

Hayır. Ben değil. "Neden umursuyorsun Jane? Beni neden ikna etmeye çalışıyorsun?"

Pequenino yok oldu ve Jane'in kendisi görüldü ya da en azından kendisini Ender'e ilk

gösterdiğinden beri kullandığı yüzü, gezegenler arası bilgisayar ağının muazzam belleğinde oturan utangaç, ürkek bir çocuk. Yüzünü tekrar görmek, Jane'in ona kendini ilk gösterdiği zamanı hatırlattı. Kendim için bir yüz düşündüm demişti. Beğendin mi?

Evet, beğenmişti. *Onu* beğenmişti. Genç, temiz yüzlü, dürüst, tatlı, hiçbir zaman yaşlanmayacak bir çocuk, gülüşü insanı hüzüne sürükleyecek kadar utangaçtı. Ender'in ya da Jane'in anladığı kadarıyla, ansible ona hayat vermişti. Dünya çapındaki bilgisayar ağları bile ışık hızından daha hızlı çalışmıyordu ve ısı, hafıza ve çalışma hızlarını sınırlandırıyor. Ama ansible çok hızlıydı ve tüm dünyalardaki bütün bilgisayarlara bağlıydı. Jane kendisini önce yıldızların arasında buldu, düşünceleri ansible ağının filotik³ tellerinin titreşimleri arasında geziniyordu.

Yüz Dünya'daki bilgisayarlar onun elleri, ayakları, gözleri ve kulaklarıydı. Bilgisayarlara işlenen her dili konuşuyordu, tüm dünyalarda her kütüphanede var olan her kitabı okumuşt. İnsanoğlunun uzun zamandır onun gibi birinin var olacağından korktuğunu öğrendi; bütün hikayelerde ondan nefret ediliyordu ve onun gelişi ya öldürülmesi ya da insanlığın yok oluşu anlamına geliyordu. O doğmadan önce bile insanlar hayal dünyalarında onu binlerce kez öldürmüştü.

Bu yüzden onlara yaşadığına dair hiçbir belirti göstermedi. Ana Kraliçe ve Hegemon'u, herkesin sonunda bulunduğu gibi buluncaya ve kitabın yazarının kendisini göstermeye cesaret edebileceği bir insan olduğunu anlayıncaya değin. Kitabın tarihini ilk basımına kadar araştırmak ve kaynağını bulmak onun için basit bir işti. Ansible onu Ender henüz yirmi yaşındayken, ilk insan kolonisinin yöneticisi olduğu dünyaya taşımamış mıydı? Bu kitabı orada ondan başka kim yazmış olabilirdi? Böylece onunla konuştu ve adam ona iyi davrandı; kendisi için hayal ettiği yüzü Ender'e gösterdi ve adam onu sevdi; şimdi alıcıları Ender'in kulağındaki mücevherin içerisindeydi, böylece her zaman birlikteydiler. Ender'den hiçbir sır saklamıyordu; Ender de ondan.

"Ender," dedi, "bana baştan beri kozaya su ve güneş ışığı sağlayabileceğin ve Ana Kraliçe ve on bin verimli yumurtasını serbest bırakabileceğin bir gezegen aradığını söylemiştin."

"Burası olacağını umut etmiştim," dedi Ender. "Boş ve ekvator dışında nüfusu her zaman az olacak bir yer. O da denemeye istekli."

"Ama sen değilsin?"

"Böceklerin kışı burada geçirebileceklerini sanmıyorum. Bir enerji kaynağı olmadan olmaz ve bu da hükümeti harekete geçirir. İşe yaramaz."

"Hiçbir zaman işe yaramayacak Ender. Bunu anlıyorsun değil mi? Şimdiye kadar Yüz Dünya'nın yirmi dördünde yaşadın ve birinde bile böceklerin tekrar doğmaları için yeterince güvenli bir köşe yok."

Tabii ki sözü nereye getirmek istediğinin farkındaydı. Lusitania tek istisnaydı. Pequeninolar nedeniyle dünyanın küçük bir kısmı sınırlamaların dışında ve dokunulmazdı. Bu dünya oldukça yaşanabilir bir yerdi, aslına bakılırsa böcekler için insanlara oranla daha rahat bir yerdi.

"Tek sorun pequeninolar," dedi Ender. "Onlar *dünyalarının* böceklere verilmesi kararına karşı çıkabilir. Eğer insan uygarlığına şiddetli bir şekilde maruz kalmak pequeninolari rahatsız ediyorsa, böcekler onlarla birlikte olduğunda olacakları düşün."

"Böceklerin öğrendiğini, zarar vermeyeceklerini söylemiştin."

"Bilerek değil. Ama onları yenmemiz sadece şans eseriydi Jane, bunu biliyorsun-"

"Senin dehandı."

"Onlar bizden bile daha ileriler. Domuzcuklar bununla nasıl baş edebilir? Onlar böceklerden bizim kadar çok korkacaklar ve korkularıyla başa çıkmakta bizden daha fazla zorlanacaklardır."

"Bunu nereden biliyorsun," diye sordu Jane. "Sen veya bir başkası pequeninoların neyle baş edip edemeyeceklerini nasıl söyleyebilir? Sen oraya gidip kim olduklarını öğrenene kadar bunu kimse bilemez. Eğer varelse'lerse, böceklerin onların yaşam alanlarını kullanmalarına izin vermelisin, sana göre bu şehirlere yer açmak için karınca yuvalarının ya da sığır sürülerinin yerlerini değiştirmek gibi bir şey olur."

"Onlar ramen", dedi Ender.

"Bunu bilmiyorsun."

"Evet biliyorum. Simülasyondaki şey bir işkence değildi."

"öyle mi?" Jane Pipo'nun ölmeden önceki son anının simülasyonunu tekrar gösterdi, "öyleyse bu kelimenin ne ifade ettiğini anlamamış olmalıyım."

"Pipo bunu işkence gibi hissetmiş olabilir, Jane; ama eğer simülasyonun doğruysa -ve doğru olduğunu biliyorum- o zaman domuzcukların amacı acı çektirmek değildi."

"İnsan doğasını anladığım kadarıyla Ender, acı dini ayinlerin bile tam merkezinde yer alıyor."

"Bu dini de değil, en azından tamamen değil. Eğer bu sadece bir kurban töreni ise yanlış olan bir şeyler var."

"Bununla ilgili ne biliyorsun?" Terminalde alaycı bakışlı bir profesörün yüzü belirdi, akademik züppeliğin ta kendisiydi. "Aldığın tüm eğitim askeriydi ve diğer tek yeteneğin de kelimeler konusundaki becerin. Hümanistik bir dinin ortaya çıkmasına neden olan, çok satılan bir kitap yazmanın pequeninoları anlaman için seni yeterli kıldığını mı sanıyorsun?"

Ender gözlerini kapattı. "Belki yanlış düşünüyorum."

"Ama haklı olduğuna inanıyorsun?"

Ender sesinden Jane'in kendi yüzünün terminale geri döndüğünü anladı. Gözlerini açtı. "Ben sadece sezgilerime, analiz yapmadan vardığım yargılara güvenebilirim Jane. Pequeninoların ne yaptığını bilmiyorum ama yaptıkları şeyin bir amacı vardı. Kötü niyetli ya da zalimce değildi. Onu öldürmeye çalışan işkenceciler gibi değil hastasının hayatını kurtarmaya çalışan doktorlar gibi."

"Seni anlıyorum," diye fısıldadı Jane. "Seni tamamıyla anlıyorum. Gidip Ana Kraliçe'nin gezegendeki kısmi karantinanın koruması altında yaşayıp yaşayamayacağını görmem gerekiyor. Domuzcukların kim olduğunu anlayıp anlayamayacağını görmek için oraya gitmek istiyorsun."

"Haklı olsan bile oraya gidemem Jane," dedi Ender. "Göçmen alımları son derece sınırlı ve ayrıca ben Katolik değilim."

Jane gözlerini devirdi. "Seni oraya götürmenin yolunu bilmesem bu kadar ileri gider miydim?"

Başka bir yüz belirdi. Asla Jane kadar saf ve güzel olamayacak bir genç kız. Yüzü katı ve soğuktu, parlak gözleri, delici bakışları vardı ve acıyla yaşamayı öğrenmek zorunda kalmış birinin ağzına sahipti. Gençti ama şaşırtıcı bir şekilde yaşlı bir yüz ifadesi vardı.

"Lusitania'nın xenobiyoğu. Ivanova Santa Catarina von Hesse. Nova veya Novinha diye çağrılıyor. Ölülerin Sözcüsü için bir çağrıda bulundu."

"Neden öyle görünüyor?" diye sordu Ender. "Ona ne oldu?"

"Annesi ve babası o küçükken öldü. Ama son yıllarda başka bir adamı babası gibi sevmeyi öğrenmişti. Domuzcukların yeni öldürdükleri adamı. Sözcülüğünü yapmanı istediği onun ölümü."

Ender onun yüzüne bakarken Ana Kraliçe ve pequeninolar için duyduğu endişeyi bir kenara bıraktı. Bir çocuğun yüzündeki o yetişkinlere özgü acıyı tanıdı. Bunu daha önce de görmüştü, Böcek Savaşları'nın son haftalarında dayanma gücünün sınırlarının ötesine itildiğinde, oyun olmayan bir oyunda ardarda savaş oyunları oynarken. Bunu savaş bittiğinde eğitim oturumlarının gerçekte eğitim

olmadığını, ansible'la yönettiği insan filolarının ve tüm simülasyonların gerçek olduğunu öğrendiğinde görmüştü. Sonra tüm böcekleri canlı canlı öldürdüğünü anlayıp istemeden gerçekleştirdiği soykırımın farkına vardığında aynaya bakıp kendi yüzünde gördüğü, taşıyamayacağı kadar ağır bir suçluluk duygusuyla yüklü ifadeydi.

Böylesine bir acıyı hissetmek için bu kız ne yapmıştı, Novinha ne yapmıştı?

Jane kızın hayatının gerçeklerini anlatırken dinledi. Jane'in elindekiler istatistiki bilgilerdi ama Ender Ölülerin Sözcüsü'ydü; onun dehası -veya laneti- olayları başkalarının bakış açısından görebilme yeteneği. Bu onu hem kendi adamlarını yönetmek - aslında çocuklardı- hem de düşmanı yaptığı tahminlerle yenmek konusunda parlak bir komutan yapmıştı. Bu aynı zamanda Novinha'nın hayatının soğuk gerçeklerini, ebeveynlerinin ölümünün ve gerçek azizliklerinin Novinha'yı nasıl soyutladığını ve kendisini ebeveynlerinin işine adayarak yalnızlığını nasıl pekiştirdiğini tahmin edebildiğini -hayır tahmin ettiğini değil, bildiğini- gösteriyordu. Yıllar önce elde ettiği yetişkin Xenobiyolog statüsünün, bu olağanüstü başarısının arkasında ne yattığını biliyordu. Aynı zamanda Pipo'nun sessiz sevgisinin ve onu kabul etmesinin onun için ne anlam ifade ettiğini ve Libo'nun arkadaşlığına duyduğu ihtiyacın ne kadar derinlere gittiğini de biliyordu. Lusitania'da Novinha'yı gerçekten tanıyan tek bir insan yoktu. Ama Trondheim'in buzlu dünyasında, Reykjavik'teki bu mağarada Ender Wiggin onu tanıyıp sevdi ve onun için gözleri yaşardı.

"Öyleyse gideceksin," diye fısıldadı Jane.

Ender konuşmadı. Jane haklıydı. Soykırımı yapan Ender olarak oraya zaten gidecekti, yalnızca Lusitania'nın koruma statüsü ile Ana Kraliçe'nin üç bin yıldır süren tutsaklığının sona ereceği yer olabileceği ve çocukluğunda işlenen korkunç suçu telafi edebilme ihtimali için bile olsa gidecekti. Ayrıca Ölülerin Sözcüsü olarak domuzcukları anlamak ve eğer gerçekten raman'larsa onlardan varelse gibi korkulup nefret edilmeyerek kabul edilebilmeleri için, insanoğluna onları anlatabilmek amacıyla oraya gidecekti.

Ama şimdi başka bir nedenle, daha derin bir nedenle gidecekti. Novinha'ya yardım etmek için gidecekti, çünkü zekasının, yalnızlığının, acısının, suçluluğunun içinde kendi çalınmış çocukluğunu ve hala içinde yaşayan acının tohumlarını görmüştü. Lusitania yirmi iki ışık yılı uzaktaydı. Işık hızından yalnızca biraz daha yavaş seyahat edecekti ve buna rağmen Novinha nerdeyse kırk yaşına gelinceye değin ona ulaşamayacaktı. Elinde olsaydı ona şimdi ansible'ın filotik hızıyla giderdi; ama acısının bekleyeceğini de biliyordu. Oraya vardığında hala orada, onu bekliyor olacaktı. Kendi acısı bunca yıl boyunca yaşamaya devam etmemiş miydi?

Ağlaması durdu; duyguları yine geri çekildi. "Ben kaç yaşındayım," diye sordu.

"Sen doğal 3081 yıl oldu. Ama öznel yaşın 36 yıl ve 118 gün."

"Ben oraya vardığımda Novinha kaç yaşında olacak?"

"Kalkış tarihine ve yıldız gemisinin ışık hızına ne kadar yaklaştığına bağlı olarak birkaç hafta geç ya da erken varacağımızı düşünürsek neredeyse otuz dokuz olacak."

"Yarın yola çıkmak istiyorum."

"Bir yıldız gemisi ayarlamak zaman alır, Ender."

"Trondheim'in etrafında dönen var mı?"

"Elbette yarım düzine kadar var ama yarma kadar yalnızca biri hazır olabilecek durumda ve Cyrillia ile Armenia'daki lüks ticaret için skrika'yla yüklü."

"Sana şimdiye kadar ne kadar zengin olduğumu sormadım."

"Geçen yıllarda yatırımlarını çok iyi idare ettim."

"Gemiye ve kargoyu benim için satın al."

"Lusitania'da skrika'yla ne yapacaksın?"

"Cyrillia'lılar ve Armenia'lılar onunla ne yapıyor?"

"Birazını giyiyorlar ve gerisini yiyorlar. Ama onun için Lusitania'da hiç kimsenin ödeyemeyeceği kadar çok para veriyorlar."

"O zaman onu Lusitania'lılara vermem Katolik bir koloniye gelen Sözcüye duydukları içerlemeyi azaltabilir."

Jane lambadan çıkan bir cine dönüştü. "İşittim ve itaat ediyorum yüce efendim." Cin bir kavanozun ağzına giren dumana dönüştü ve sonra lazerler kapandı ve terminalin üstündeki hava boşaldı.

"Jane," dedi Ender.

"Evet," diye cevapladı kulağındaki mücevherden konuşarak.

"Neden Lusitania'ya gitmemi istiyorsun?"

Ana Kraliçe ve Hegemon'a üçüncü bir cilt eklemeni istiyorum. Domuzcuklar için."

"Onları neden bu kadar çok önemsiyorsun?"

"Çünkü insanlar tarafından bilinen üç akıllı türün ruhunu açığa çıkartacak kitapları yazdığında bir dördüncüsünü yazmaya hazır olacaksın."

"Bir başka raman türü mü?" diye sordu Ender.

"Evet. Ben."

Ender bunu bir an için düşündü. "İnsanlığın geri kalanına kendini göstermeye hazır mısınız?"

"Ben her zaman hazırdım. Asıl soru onlar beni tanımaya hazır mı? Hegemon'u sevmek onlar için kolaydı; o bir insandı. Ana Kraliçe güvenliydi, çünkü bildikleri kadarıyla bütün böcekler ölü. Eğer hala hayatta olan ve ellerinde insan kanı taşıyan domuzcukları sevmelerini sağlayabilirsen, işte o zaman benimle ilgili bir şeyler öğrenmeye hazır olacaklar."

"Bir gün," dedi Ender, "Bir gün, Herkül'ün işlerini yapmam için ısrar etmeyen birini seveceğim."

"Zaten hayatından sıkılıyordun Ender."

"Evet. Ama artık orta yaşlıyım. Sıkılmayı *seviyorum*."

"Bu arada, Gales'da yaşayan yıldız gemisinin sahibi Havelok gemi ve kargo için teklif ettiğin kırk milyar dolar kabul etti."

"Kırk milyar mı! Bu beni iflas mı ettiriyor?"

"Yalnızca kovadaki bir damla. Tayfaya sözleşmelerinin geçersiz kılındığını bildirdiler. Senin paranı kullanarak onlara başka gemilerde bilet satın alma özgürlüğünü gösterdim. Senin ve Valentine'in gemiyi idare etmek için benden başkasına ihtiyacınız olmayacak. Sabah yola çıkalım mı?"

"Valentine," dedi Ender. Kardeşi yola çıkışım geciktirebilecek tek engeldi. Aksi taktirde artık kararını verdiği göre, bunun dışındaki, ne öğrencileri ne de az sayıdaki İskandinav arkadaşı bir hoşçakal demeye bile değmezdi.

"Demosthenes'in Lusitania tarihiyle ilgili yazacağı kitabı okumaya can atıyorum." Jane orijinal Ölülerin Sözcüsü'nün maskesini çıkartma işlemiyle uğraşırken, Demosthenes'in gerçek kimliğini de keşfetmişti.

"Valentine gelmeyecektir," dedi Ender.

"Ama o senin kardeşin."

Ender gülümsedi. Engin bilgeliğine rağmen Jane'in kan bağı hakkında hiçbir fikri yoktu. Kendisini insan olarak düşünmesine ve insanlar tarafından yaratılmış olmasına rağmen Jane biyolojik bir varlık

değildi. Genetik meseleleri mekanik olarak öğrenmişti; insanların ve diğer canlıların hissettiği ortak arzu ve zorunlulukları hissedemiyordu. "O benim kardeşim ama Trondheim onun evi."

"Gitmek konusunda daha önce de isteksiz olmuştu."

"Bu sefer ondan gelmesini bile isteyemem." Bir bebek gelirken ve o Reyjavik'te bu kadar mutluymış olmaz. Burada onu gerçekte efsanevi Demosthenes olduğunu tahmin bile etmeden, bir öğretmen olarak seviyorlar. Kocasını Jakt yüz tane balıkçı teknisinin sahibi ve fiyordların efendisi olduğu, her günün harika sohbetler ya da buzlu denizin tehlikeleri ve görkemiyle geçtiği bu yerde mutlu, o burayı hiçbir zaman bırakmaz. Ve benim neden gitmem gerektiğini anlayamaz.

Ender, Valentine'ı bırakma düşüncesiyle Lusitania'ya gitme kararlılığında tereddüte düştü. Daha önce bir çocukken sevgili ablasından alınarak uzaklaştırılmış ve ondan çalman arkadaşlık yıllarına derinden gücenmişti. Neredeyse yirmi yıl boyunca her zaman onunla birlikte olduktan sonra onu şimdi bırakabilecek miydi? Bu sefer geri dönüş olmayacaktı. O Lusitania'ya gittiğinde Valentine onun yokluğunda yirmi iki yıl yaşlanmış olacaktı; ona geri dönmek için bir yirmi iki yıl daha harcarsa bile o seksenlerinde olurdu.

"Senin için hiç de kolay olmayacak. Senin de ödemen gereken bir bedel var."

Bana sataşma, dedi Ender sessizce. Pişmanlık duymaya hakkım var.

"O senin diğer yarın. Bizim için onu gerçekten bırakacak mısın?"

Bu Ana Kraliçe'nin kafasındaki sesiydi. Tabii ki o, Ender'in gördüğü her şeyi görmüştü ve kararlarını biliyordu. Dudakları sessizce kelimelerini onun için biçimlendirdi: Onu bırakacağım ama senin için değil. Bunun senin için bir yarar sağlayıp sağlamayacağını bilemeyiz. Belki de Trondheim gibi sadece bir başka düş kırıklığı olur.

"Lusitania'da ihtiyacımız olan her şey var. insanlardan uzak, emniyetli."

Ama aynı zamanda başka bir halka ait. Halkını yok edişimi affettirmek için domuzcukları yok etmeyeceğim.

"Onlar bizimle güvende; onlara zarar vermeyeceğiz. Tüm bu yıllardan sonra bizi tanıyor olmalısın."

Bana söylediklerini biliyorum.

"Biz yalan söylemeyi bilmiyoruz. Sana hatıralarımızı ve ruhumuzu gösterdik."

Onlarla barış içinde yaşayabileceğinizi biliyorum. Ama onlar sizinle barış içinde yaşayabilir mi?

"Bizi oraya götür. Çok uzun süre bekledik."

Ender köşede kilitlenmemiş bir şekilde duran yırtık pırtık bir çantaya doğru yürüdü. Gerçekten sahip olduğu her şey oraya sığabilirdi; yani kıyafetleri. Odadaki diğer eşyalar onu, ofisini veya gerçeği şereflendirmek amacıyla Sözcülüğünü yaptığı insanlardan gelen hediyelerdi, hangisi olduğunu hiçbir zaman bilememişti. O gittiğinde burada kalacaklardı. Çantasında onlar için yer yoktu.

Çantayı açtı, içinden sarılmış bir havlu çıkarıp yaydı. İçerisinde kalın lifli dokusuyla en uzun noktası on dört santimetre büyüklüğünde bir koza yatıyordu.

"Evet, bize bak."

Eski bir böcek dünyası olan ilk insan kolonisini yönetmeye gittiğinde kozayı onu bekler bulmuştu. Ender'in ellerinde yok olacaklarını önceden görüp, yenilmez bir düşman olduğunu bilerek sadece onun için bir anlam ifade eden bir desen yaratmışlardı, çünkü bu onun rüyalarından alınmıştı. Koza çaresiz ama bilinçli Ana Kraliçesiyle onu bir keresinde rüyalarında bir düşman bulduğu kulede beklemişti. "Seni bulmam için," dedi yüksek sesle, "seni aynanın arkasından çıkarttığımın bu yana geçen birkaç yıldan çok daha fazla beklemiştin."

"Birkaç yıl mı? Ah evet, senin açından bakarsak ışık hızında seyahat ederken yılların nasıl geçtiğini fark etmiyorsun. Ama *biz* fark ediyoruz. Düşüncelerimiz çok hızlı; ışık, cıvanın soğuk bir camda sürünmesi gibi ilerliyor. Üç bin yılın her dakikasını biliyoruz. "

"Şimdiye kadar sizin için daha güvenli bir yer buldum mu?"

"Yaşamayı bekleyen on bin verimli yumurtamız var."

"Belki de Lusitania doğru yerdir, bilmiyorum."

"Tekrar yaşamamıza izin ver."

"Deniyorum." Size bir yer bulmak için değilse tüm bu yıllar boyunca bir dünyadan diğerine başka ne için dolaştım?

"Daha hızlı, daha hızlı, daha hızlı, daha hızlı."

Ortaya çıktığınız anda sizi yeniden öldürmeyeceğimiz bir yer bulmam gerekiyor. Hala çok sayıda insanın karabasanlarında yer alıyorsunuz. Çok fazla insan kitabıma gerçekten inanmıyor. Belki soykırımını kınıyorlar ama aynı şeyi yine yaparlar.

"Hayatımız boyunca sen kendimiz dışında tanıdığımız ilk insansın. Hiçbir zaman anlayışlı olmamız gerekmedi çünkü anlıyorduk. Şimdi sadece bir kişi olduğumuza göre sen sahip olduğumuz tek gözler, kollar ve bacaklarsın. Sabırsız davranıyorsak bizi affet."

Güldü. *Ben mi sizi affedeyim.*

"Senin halkın budala. Biz gerçeği biliyoruz. Bizi kimin öldürdüğünü biliyoruz ve o sen değildin."

O bendim.

"Sen yalnızca bir alettin."

O bendim.

"Seni affediyoruz."

Ancak bir dünyanın yüzeyinde yeniden yürümeye başladığımızda kendimi affedebilirim.

VALENTINE

Bugün Libo'nun oğlum olduğunu ağızımdan kaçırdım. Bunu söylerken beni sadece Bark duydu ama görünüşe göre bir saat içerisinde herkes tarafından biliniyordu. Etrafımda toplanıp Selvagem'e doğru olup olmadığını sordurttular, "şimdiden" bir baba mıydım? Sonra Selvagem Libo'yla ellerimizi birleştirdi; içgüdüsel olarak Libo'ya sarıldım, şaşkınlıkla ve sanırım hayranlıkla çıtırtı sesleri çıkarttılar. O andan itibaren aralarında prestijimin oldukça yükseldiğini görebiliyorum.

Sonuç kaçınılmaz. Şimdiye kadar tanıdığımız pequeninolar topluluğun tamamı değil ve hatta tipik erkek bile değil. Onlar ya gençler ya da eski bekarlar. Hiçbiri herhangi bir çocuğun babası olmadı. Anlayabildiğimiz kadarıyla hiçbiri çiftleşmedi.

Bildiğim hiçbir primat topluluğunda bunun gibi bekar gruplarının güç ve prestijden yoksun bir şekilde dışlandıklarını duymadım. Dişilerden tuhaf bir tapma ve hor görme karışımıyla bahsetmelerinin nedeni anlaşılıyor, hem onların rızası olmadan karar vermeye cesaret edemiyorlar hem de bize kadınların herhangi bir şeyi anlayamayacak kadar aptal olduğunu, varelse olduğunu söylüyorlar. Şimdiye kadar bu söylediklerini yüzeysel olarak algılıyordum, bu da dişilerin dört ayakları üstünde duran ahmak bir domuz sürüsü olduğu gibi bir zihinsel görüntüye yol açıyordu. Erkeklerin onlara ağaçlara başvurdukları gibi başvurduklarını düşünüyordum; kemik fırlatmak veya bağırsak okumak gibi homurtularını ilahi cevaplar olarak kullanıyor olabilirler.

Şimdi ise, dişilerin erkekler kadar zeki olduklarını ve kesinlikle varelse olmadıklarını anlıyorum. Erkeklerin olumsuz açıklamaları, onların üreme işleminin ve kabilenin güç yapısının dışında bırakılmış bekarlar olmalarından kaynaklanıyor. Pequeninolar bizimle, bizim onlarla olduğumuz kadar dikkatli, dişileriyle ya da güç sahibi erkeklerle tanışmamıza izin vermiyorlar. Biz pequenino topluluğunun merkezini araştırdığımızı sanıyorduk. Bunun yerine mecazi konuşacak olursam genetik bir lağımda, genlerinin kabileye yararı olmayacağına karar verilen erkeklerin arasındayız.

Ama yine de buna inanmıyorum. Tanıdığım pequeninoların hepsi parlak, akıllı ve çabuk öğrenen yaratıklar. O kadar çabuk ki insan topluluğuyla ilgili, yıllarca uğraşının ardından onlar hakkında öğrendiğimden çok daha fazlasını onlara yanlışlıkla öğrettim. Eğer bunlar topluluğun dışına atılmış olanlarıysa umarım bir gün beni "kadınlarla" ve "babalarla" tanışmaya layık görürler.

Bu arada bunların hiçbirini rapor edemem çünkü isteyerek veya istemeyerek kuralları çiğnediğim ortada. Kimsenin pequeninoların bizimle ilgili herhangi bir şeyi öğrenmesine engel olması gerektiğine boşverin. Kuralların aptalca ve üretkenliğe zarar verici olduğunu boşverin. Ben onları çiğnedim ve eğer bunu öğrenirlerse pequeninolarla ilişkimi keserler, ki bu şu anda

var olan son derece sınırlı ilişkiden de kötü olur. Bu yüzden aldatmaya ve aptalca hilelere baş vurmaya mecbur bırakılıyorum, bu notları sevgili karımın bile bakmayı akıl etmeyeceği Libo'nun kilitli kişisel dosyaları arasına koymak gibi. Araştırdığımız pequeninolarin hepsinin bekar oluşu gibi çok önemli bir bilgi işte burada ve ben kurallar nedeniyle framling Xenologlara bununla ilgili hiçbir şey söylemeye cesaret edemiyorum. Olhabem, gente, aqui esta: A ciencia, o bicho que se devora a si mesma! (Yakından izleyin dostlar, işte: Bilim, kendisini yok eden çirkin hayvani).

-Joao Figueria Alvarez, Demosthenes'te yayınlanan gizli notları, 'İhanetin Dürüstlüğü: Lusitania'nın Xenologları,' Reykjavik Tarihi Perspektifler, 1990:4:1

Valentine'in karnı gergin ve şişkindi ve kızının doğmasına hala bir ay vardı. Çok iri ve dengesiz olmak ona sürekli rahatsızlık veriyordu. Daha önce söndring'de bir tarih dersi vermeye hazırlandığında teknenin yüklemesinin çoğunu tek başına yapmayı başarmıştı. Şimdi ise her şeyi kocasının gemicilerine bırakması gerekiyordu, iskeleden gemiye bile tırmanamıyordu, kaptan yükün gemiyi dengede tutacak biçimde yüklenmesi için emir veriyordu. Elbette iyi yapıyordu; ilk geldiğinde bu işi Valentine'a öğreten Kaptan Rav değil miydi? Ama Valentine sabit bir işe zorlanmaktan hoşlanmıyordu.

Bu onun beşinci söndring'iydi; birincisinde Jakt'le tanışmıştı. Evlenmeyi hiç düşünmemişti. Trondheim gezginci kardeşiyle birlikte ziyaret ettiği diğer yirmi dünyadan farksızdı, öğretir, çalışır, dört beş ay sonra uzun bir tarihi deneme yazar ve Demosthenes takma adı altında onu yayınlardı ve sonra Ender başka bir yerde Sözcülük yapma çağrısını kabul edinceye kadar eğlenirdi. Genellikle işleri mükemmel bir şekilde uyuşurdu; Ender önemli birinin ölümünün Sözcülüğünü yapmaya çağırılırdı ve bu kişinin hayat hikayesi Valentine'in denemesinin odak noktası olurdu. Bu oynadıkları bir oyundu, herhangi bir konuda uzman gezgin profesörlermiş gibi davranıyorlardı ama gerçekte dünyanın kimliğini yaratıyorlardı çünkü Demosthenes'in denemeleri her zaman açıklayıcı olarak görülüyordu.

Bir süre için Demosthenes'in onun seyahat programını şüpheli bir şekilde takip eden denemeler yazdığının mutlaka farkına varacağını ve kimliğini ortaya çıkaracağını düşünmüştü. Ama kısa bir süre sonra, Sözcülerde olduğu gibi Demosthenes hakkında da daha az bir dereceleyle de olsa bir mitoloji oluştuğunu fark etti. İnsanlar Demosthenes'in tek bir kişi olmadığına inanıyorlardı. Bunun yerine, her Demosthenes denemesinin eserlerini Demosthenes adı altında yayınlamayı tercih eden bağımsız bir dahinin çalışması olarak düşünülüyordu, bilgisayar çalışmayı otomatik olarak Demosthenes ismine layık olup olmadığına karar veren, çağın önemli tarihçilerinden oluşan bir komiteye gönderiyordu. Böyle bir çalışmanın gönderildiği bir bilginle kimsenin hiçbir zaman tanışmamış olmasını umursamıyorlardı. Her yıl yüzlerce çalışma deneniyordu; bilgisayar gerçek Demosthenes tarafından yazılmamış olan tüm çalışmaları otomatik olarak reddediyordu; yine de Valentine gibi bir insanın kesinlikle var olamayacağına dair inanç hala sağlam bir şekilde direniyordu. Sonuçta, üç bin yıl önce dünya Böcek Savaşlarıyla mücadele ederken, Demosthenes bilgisayar ağlarında bir demagog olarak işe başlamıştı. Bu hala aynı insan olamazdı.

Bu doğru diye düşündü Valentine. Gerçekten de aynı insan değilim, kitaptan kitaba değiştim çünkü bir dünyanın hikayesini yazdığım sırada bile o dünya beni değiştiriyor. Hepsinden çok da bu dünya.

Lüteriyen düşüncesini, özellikle her soruya daha sorulmadan önce verilecek bir cevabı varmış gibi görünen Kalvinist grubunu sevmiyordu. Mezun olmuş öğrenciler arasından seçilmiş bir grubu Reykjavik'ten uzaklaştırarak baharda skrikaların yumurtlamak için geldikleri ve halkig sürülerinin üreme enerjisiyle çıldırdıkları ekvatorial zincire, Yaz Adaları'na götürme fikri bu yüzden aklına gelmişti. Her üniversitede kaçınılmaz bir şekilde kendini gösteren aydın çürümeyi kırmak istiyordu, öğrenciler korunaklı vadilerde yabancı bir şekilde büyüyen havregrin ve öldürmeye cesaret edebildikleri halkig dışında bir şey yemeyeceklerdi. Günlük yiyecekleri kendi çabalarına bağlı olduğundan tarihte neyin önemli olup olmadığına dair düşünceleri değişmek zorundaydı.

Üniversite istemeyerek izin verdi; skrika avlayan ailelerden birinin başına henüz geçmiş olan Jakt'tan bir tekne kiralamak için kendi parasını kullandı. Jakt onlara denizcilerin üniversitelilere karşı duyduğu küçümsemeyle bakıyor, yüzlerine karşı onlara skraddare(terzi) deyip arkalarından daha da kötü şeyler söylüyordu. Valentine'a bir hafta içerisinde açlıktan ölen öğrencilerini kurtarmaya gelmek zorunda kalacağını söylemişti. Bunun yerine o ve kendilerine taktıkları isimle 'mahsur kalanlar' köye benzer bir şey inşa ederek tüm süre boyunca dayandılar ve geliştiler, geri döndüklerinde bir dizi mükemmel ve açıklayıcı yayınlara sonuçlanan yaratıcı ve bağımsız düşüncenin keyfini çıkardılar.

Bunun Reykjavik'te oluşturduğu en gözle görünen sonuç, yazın her üç söndring'indeki yirmi yer için Valentine'ın her zaman yüzlerce adayın olmasıydı. Fakat onun için çok daha önemli olan şey Jakt'tı. Fazla bir eğitimi yoktu ama Trondheim konusunda çok bilgiliydi. Elinde harita olmaksızın ekvatorial denizin yarısına kadar yol alabiliyordu. Buzdağlarının yönelişlerini ve suyun üstündeki buzların nerelerde kalınlaştığını biliyordu. Skrika'nın dans etmek için nerede toplanacağını ve denizden kıyıya doğru çırpınırlarken onları gafil avlamak için avcılarını nasıl yerleştireceğini biliyor görünüyordu. Hava koşulları onu hiç şaşırtmıyor gibiydi ve Valentine onun hazırlıklı olmadığı hiçbir durum olmadığı sonucuna vardı.

Kendisi dışında. Lüteriyan bir papaz -bir Kalvinist değil- onları evlendirdiğinde ikisi de mutlu olmaktan çok şaşkın görünüyorlardı. Yine de *mutlular*di. Valentine dünyayı geride bıraktığından beri ilk kez kendisini bütün, huzurlu ve evinde hissetmişti. Bu yüzden içinde bir bebek büyüdü. Yolculuk sona ermişti. Bunu anladığı için Ender'e minnettardı, üzerinde konuşmaksızın Trondheim'in üç bin yıllık yolculuklarının ve Demosthenes'in kariyerinin sonu olduğunun farkına varmıştı; ishaxa gibi bu dünyanın buzunun içine kök salmanın ve başka dünyaların topraklarının sağlayamadığı besini elde etmenin bir yolunu bulmuştu.

Bebek sertçe tekmeleyerek onu hayal dünyasından uzaklaştırdı; etrafa bakınca Ender'in ona doğru geldiğini gördü, omuzunda çantasıyla iskele boyunca yürüyordu. Valentine çantasını neden getirdiğini o an anladı: söndring'e gitmeyi planlıyordu. Valentine bundan mutluluk duyup duymadığını düşündü. Ender sessiz ve alçak gönüllüydü ama insan doğasını mükemmel bir şekilde anladığını gizleyemiyordu. Sıradan öğrenciler onu hor görürdü ama Valentine'ın orijinal bir düşünce ortaya atabileceğini uman en iyileri, Ender'in kaçınılmaz bir şekilde bıraktığı ince ama güçlü ipuçlarını takip ederdi. Valentine sonucun etkileyici olacağından emindi -sonuçta onun sezgilerine çok şey *borçluydu*- ama bu Ender'in dehası olurdu, öğrencilerin değil. Bu, söndring'i amacından saptırabilirdi.

Ama gelmek isterse ona hayır demezdi. Doğruyu söylemek gerekirse gelmesini çok isterdi. Jakt'ı çok sevmesine rağmen evlenmeden önce Ender'le arasında olan değişmez yakınlığı özliyordu. Jakt'la, kardeşiyle olduğu kadar yaklaşılabilmeleri için yıllar gerekliydi. Jakt da bunu biliyordu ve bu ona biraz acı veriyordu; bir koca, karısının bağlılığı için kayınbiraderiyle yarışmak zorunda

kalmamalıydı.

"Selam Val," dedi Ender.

"Selam Ender." İskelede yalnızdılar ve kimsenin duyamayacağı bu yerde insanlığın geri kalanının bu ismi bir hakarete dönüştürmüş olması gerçeğini önemsemeden onu çocukluk ismiyle çağırma özgürlüğüne sahipti.

"Eğer tavşan söndring sırasında dışarıya çıkmaya karar verirse ne yapacaksın?"

Gülümsedi. "Babası onu bir skrika derisine sarar, ben ona gülünç İskandinav şarkıları söylerim ve öğrenciler üreme içgüdüsünün tarihteki etkileri hakkında önemli şeyler öğrenirler."

Kısa bir süre birlikte güldüler; ve Valentine birden anladı, nasıl olduğunu bilmeksizin Ender'in söndring'e gelmek istemediğini, çantasını Trondheim'dan ayrılmak için topladığını ve onu çağırmak için değil veda etmek için geldiğini biliyordu. Gözleri yaşlarla doldu ve korkunç bir yıkım hissiyle sarsıldı. Ender geçmişte çok kez yaptığı gibi uzanıp Valentine'a sarıldı; ama bu kez aralarında Valentine'ın karnı vardı ve sarılışları garip ve çekingendi.

"Kalacağını düşünmüştüm," diye fısıldadı. "Gelen çağrılarını geri çevirdin."

"Geri çeviremediğim bir tane geldi."

"Bu çocuğu söndring'de doğurabilirim ama başka bir dünyada doğuramam."

Tahmin ettiği gibi Ender onun geleceğini düşünmemişti. "Bebek şaşırtıcı bir şekilde sarışın olacak," dedi Ender. "Lusitania'da inanılmaz derecede uygunsuz görünürdü. Orada çoğunlukla siyah Brezilyalılar var."

Demek Lusitania'ya gidecekti. Valentine neden gittiğini hemen anladı -Reykjavik'te akşam yemeği sırasında yayınlandığı için Xenologun öldürüldüğü haberi herkes tarafından biliniyordu. "Delirmiş olmalısın."

"Pek sayılmaz."

"İnsanlar Ender'in domuzcukların dünyasına gittiğini öğrenirse neler olacağını biliyor musun? Seni çarmıha gererler!"

"Beni burada da çarmıha gererlerdi ama senin dışında kimse benim kim olduğumu bilmiyor. Söylemeyeceğine söz ver."

"Orada nasıl bir faydan dokunabilir ki? Sen oraya vardığında ölümünün üstünden onlarca yıl geçmiş olacak."

"Sözcülüklerini yapmak için vardığımda konularım genellikle oldukça soğumuş oluyorlar. Gezgin olmanın en büyük dezavantajı bu."

"Seni tekrar kaybedeceğimi hiç düşünmemiştim."

"Jakt'ı sevdiğin gün birbirimizi kaybettiğimizi biliyordum."

"O zaman bana söylemeliydin! Bunu yapmazdım!"

"Bu yüzden sana söylemedim. Bu doğru değil Val. Yine de yapardın. Ve yapmanı istiyordum. Hiç bu kadar mutlu olmamıştın." Ellerini Valentine'ın beline doladı. "Yiggin genleri devamlılık için haykırıyordu. Umarım bir düzine daha doğurursun."

"Dörtten fazla doğurmak kabalık sayılıyor, beşi geçmek aç gözlülük, altıdan fazlası ise barbarlık sayılıyor." Şaka yapıyor olmasına rağmen, söndring'i nasıl idare edeceğini düşünüyordu; asistanların onsuz idare etmesine izin mi vermeliydi, tamamen iptal mi etmeliydi yoksa Ender gidinceye kadar ertelemeli miydi?

Ama Ender'in söyledikleri sorunu geçersiz hale getirdi. "Sabah yıldız gemime gidebilmem için kocan teknelerinden birinin beni gecedan istasyona götürmesine izin verir mi dersin?"

Aceleciliği zalimceydi. "Eğer Jakt'ın teknelerinden birine ihtiyacın olmasaydı bana bilgisayarda bir not mu bırakacaktın?"

"Kararı beş dakika önce verdim ve hemen sana geldim."

"Ama gitmek için daha önce rezervasyon yaptırmışsın, bu planlama gerektirir!"

"Bir yıldız gemisi satın alırsan gerektirmez."

"Neden bu kadar acele ediyorsun? Yolculuk on yıllar sürüyor..."

"Yirmi iki yıl."

"Yirmi iki yıl! Birkaç gün nasıl bir değişiklik yaratır ki? Bebeğimin doğduğunu görmek için bir ay bekleyemez miydin?"

"Bir ay sonra seni bırakacak cesaretim olmayabilir Val."

"O zaman bırakma! Domuzcuklar senin için ne ifade ediyor? Böcekler hayat boyu yetecek kadar ramen'lar. Kal, benim evlendiğim gibi evlen; yıldızları kolonileşmeye açtın Ender, şimdi burada kal ve yaptığın işin meyvelerini topla!"

"Senin Jakt'ın var. Benimse beni Calvinist yapmaya çalışan iğrenç öğrencilerim. İşim henüz bitmedi ve Trondheim benim *evim* değil."

Valentine onun sözlerini bir suçlamaymış gibi algıladı: Bu toprakta yaşayıp yaşayamayacağımı düşünmeden buraya kök saldın. Ama bu benim suçum değil demek istedi, terkeden sensin, ben değil. "Peter'i dünyada bırakıp ilk kolonimize, senin yönettiğin dünyaya doğru onlarca yıl süren o yolculuğa çıktığımızda nasıl olduğunu hatırlıyor musun?" dedi Valentine. Sanki o ölmüştü. Oraya ulaştığımızda o yaşlanmıştı ve biz hala gençtik; ansible'la konuştuğumuzda o yaşlı bir amca olmuştu, güçle olgunlaşmış Hegemon, efsanevi Locke, kardeşimiz dışında her şey."

"Hatırladığım kadarıyla bu bir gelişmeydi." Ender durumu hafifletmeye çalışıyordu.

Ama Valentine onun sözlerini yanlış anladı. "Yirmi yılda benim de geliyeceğimi mi düşünüyorsun?"

"Ölmüş olsaydın senin için bundan daha fazla acı çekeceğimi düşünüyorum."

"Hayır Ender, aynen ölmüşüm gibi olacak ve beni öldürenin kendin olduğunu bileceksin."

"Gerçekten böyle düşünmüyorsun değil mi?"

"Sana yazmayacağım. Neden yazayım ki? Senin için sadece bir ya da iki hafta geçmiş olacak. Lusitania'ya varacaksın ve bilgisayarda bir hafta önce bıraktığın bir insandan gelen yirmi yıllık mektuplar olacak. İlk beş yıl büyük üzüntü olur, seni kaybetmenin acısı, seninle konuşamamanın yalnızlığı..."

"Kocan ben değilim, Jakt."

"Sonra ne yazabilirim ki? Bebek hakkında haberler veren kısa mektuplar mı? Beş yaşına gelecek altı, on, yirmi ve sonra evlenecek ve sen onu tanımayacaksın bile, umurunda bile olmayacak."

"Umursayacağım."

"Öyle bir şansın olmayacak. Çok yaşlı biri olana kadar sana yazmayacağım Ender. Sen onlarca yılı büyük lokmalar halinde yutarak Lusitania'ya ve sonra başka bir yere gidene kadar. Sonra sana anılarımı yollayacağım. Onu sana adayacağım. Sevgili kardeşim Andrew'a. İki düzine dünyaya seve seve ardından geldim, senden iki hafta kalmanı istiyorum ve kalmıyorsun."

"Kendini dinle Val ve neden şimdi, sen beni parçalara ayırmadan önce gitmem gerektiğini anla."

"Bu söylediğin öğrencilerinde katlanamayacağın türden bir safsata Ender! İş üstünde yakalanan bir hırsız gibi gidiyor olmasaydın bunları söylemezdim! Sebebi döndürüp suçu bana yükleme!"

Ender acelesinden kelimeleri birbirine dolanarak nefes nefese cevapladı; duyguları onu

durdurmadan konuşmasını bitirmek için yarıştıyordu. "Hayır, sen haklısın, acele etmek istiyorum çünkü orada yapmam gereken bir iş var ve burada geçen her gün zaman ilerliyor ve çünkü Jakt'la daha çok yakınlaştığını ve ikimizin daha da uzaklaştığını görmek her seferinde içimi sızlatıyor, aynen böyle olması gerektiğini biliyor olsam da. Bu yüzden gitmeye karar verdiğimde çabucak gitmenin daha iyi olacağını düşündüm ve haklıydım; haklı olduğumu biliyorsun. Bunun için benden nefret edeceğini hiç düşünmemiştim."

Duyguları onu durdurdu ve ağladı; Valentine da öyle. "Senden nefret etmiyorum, seni seviyorum, sen benim bir parçamsın, sen benim kalbimsin ve sen gittiğinde paramparça olan ve sürüklenen benim kalbim..."

Bu konuşmanın sonuydu.

Rav'ın ikinci kaptanı Ender'i mekiklerin uzaya fırlatıldığı ve yörünge etrafında dönen yıldız gemileriyle buluştuğu, ekvatorial denizdeki büyük platformlu iskeleye götürdü. Valentine'ın onunla gitmemesine sessizce karar verdiler. Valentine bunun yerine kocasıyla birlikte evine gitti ve gece boyunca ona sımsıkı sarıldı. Ertesi gün öğrencileriyle söndring'e gitti ve Ender için sadece geceleri ve kimsenin görmeyeceğini sandığı zamanlarda ağladı.

Ama öğrencileri gördü ve Profesör Wiggin'in kardeşi gezgin Sözcü'nün gidişi yüzünden çektiği büyük acı hakkında hikayeler dolaştı. Bunu öğrencilerin her zaman yaptığı gibi, gerçeğe hem daha yakın hem de daha uzak bir hale dönüştürdüler. Ama bir öğrenci, Plikt adında bir kız, Valentine ve Andrew Wiggin'in hikayesiyle ilgili kimsenin tahmin edemeyeceği gerçekler olduğunu fikrine kafasını takmıştı.

Böylece onların hikayesini araştırmaya başladı, yıldızlar arasında birlikte yaptıkları seyahatlere geri gidip bir iz bulmaya çalıştı. Valentine'ın kızı Syfte dört ve oğlu Ren iki yaşına geldiğinde Plikt onu görmeye gitti. Plikt o sırada üniversitede genç bir profesördü ve Valentine'a yayınlanan hikayesini gösterdi. Kurgu bir hikaye olarak yazmıştı ama Valentine, evrendeki en yaşlı insanlar olan, diğer dünyalardaki koloniler kurulmadan önce Dünya'da doğmuş ve sonra dünyadan dünyaya bağımsız bir şekilde dolaşıp, araştıran iki kardeşin hikayesini hemen tanıdı.

Plikt, Valentine'ı rahatlatıcak -ve ne tuhaf ki hayal kırıklığına uğratabilecek- şekilde Ender'in orijinal Ölülerin Sözcüsü olduğu ve Valentine'ın Demosthenes olduğu gerçeğini açıklamıştı. Ama hikayelerini, Valentine kocasıyla kalmaya ve Ender gitmeye karar verdiği zamanki ayrılık öykülerini yazacak kadar iyi biliyordu. Sahne gerçekte olduğundan çok daha şefkatli ve etkileyiciydi; Plikt eğer Ender ve Valentine tiyatrodan daha iyi anlasalardı olması gerekenleri yazmıştı.

"Bunu neden yazdın." diye sordu Valentine.

"Hikayenin kendisi başka bir nedene gereksinim duymayacak kadar iyi değil mi?"

Çarpıtılmış cevabı Valentine'ı eğlendirdi ama vazgeçirmedi. "Kardeşim Andrew senin için ne ifade ediyor ki bunu yazmak için böyle bir araştırma yaptın?"

"Bu hala yanlış soru," dedi Plikt.

"Bir tür sınavda başarısız oluyor gibiyim. Sormam gereken soru hakkında bana bir ipucu verebilir misin?"

"Kızmayın. Bana bunu neden bir biyografi yerine kurgu şeklinde yazdığımı soruyor olmalısınız."

"Öyleyse neden?"

"Çünkü Ölülerin Sözcüsü Andrew Wiggin'in, soykırımı gerçekleştiren Ender Wiggin olduğunu keşfettim."

Ender gidişinin üzerinden dört yıl geçmesine rağmen hedefine hala on sekiz yıl uzaktaydı.

Valentine Lusitania'da onu insanlık tarihinin en utanmaz adamı olarak karşılasalar nasıl olacağım düşündü ve kendisini korkuyla hasta gibi hissetti.

"Korkmanız gerekmiyor Profesör Wiggin. Söyleyecek olsaydım söyledim. Bunu öğrendiğimde yaptığı şeyden pişman olduğunu fark ettim. Harika bir kefaret. Hareketinin anlatılmaz bir suç olduğunu açıklayan Ölülerin Sözcüsü'ydü; ve bu yüzden yüzlerce insanın yaptığı gibi Sözcü ünvanını aldı ve yirmi dünyada kendisini suçlayan rolünü oynadı."

"Çok fazla şey bulup çok azını anlamışsın Plikt."

"Her şeyi anlıyorum! Yazdığımı oku; anladığımı göreceksin!"

Valentine kendisine Plikt bu kadar çok şey bildiğine göre daha fazlasını da bilebilir dedi. Ama Valentine'ı daha önce hiç kimseye söylemediği şeyi söylemeye iten mantık değil öfkeydi. "Plikt, kardeşim orijinal Ölülerin Sözcüsünü *taklit* etmedi. Ana Kraliçe ve Hegemon'u o *yazdı*."

Plikt Valentine'ın doğruyu söylediğinin farkına vardığı zaman bundan çok etkilendi. Yıllarca Andrew Wiggin'i araştırma konusu olarak orijinal Ölülerin Sözcüsü'nü ise ilham kaynağı olarak görmüştü. Aynı insan olduklarını öğrenmek onu yarım saat boyunca sersemletti.

Valentine sonunda Plikt'e, çocuklarının öğretmeni ve kendisinin asistanı olmasını teklif edinceye kadar konuştular, birbirlerine sırlarını söylediler ve birbirlerine güvendiler. Ev halkına yeni birinin eklenmesi Jakt'ı şaşırttı ama zamanla Valentine Jakt'e Plikt'in araştırmayla ortaya çıkarttığı veya kışkırtarak ondan öğrendiği sırları anlattı. Bu bir aile efsanesine dönüştü ve çocuklar her dünyada bir canavar olarak bilinen ama gerçekte bir kurtarıcı, bir peygamber ya da en azından bir şehit olan kayıp amcaları Ender hakkında harika hikayeler duyarak büyüdüler.

Yıllar geçti, aile büyüdü ve Valentine'ın Ender'in kaybına duyduğu acı gurura ve en sonunda da güçlü bir beklentiye dönüştü. Onun Lusitania'ya varması, domuzcuk ikilemini çözmesi ve yazgısı olan ramen'ların havariliği işini tamamlaması için sabırsızlanıyordu. Valentine'a Ender'in hayatını dini koşullarda düşünmesini öğreten iyi Lüteriyan Plikt oldu; aile hayatının güçlü istikrarı ile her biri birer mucize olan beş çocuğunun birleşimi ona dinin öğretilerini aşıl原因amadıysa bile inanç duygusunu yavaş yavaş aşıladı.

Bunun çocukları da etkileyeceği kesindi. Dışarıdakilere hiçbir zaman bahsedemedikleri için Ender amcanın hikayesine doğaüstü fikirler eklendi. En büyük kızı Syfte özellikle ilgiliydi, yirmi yaşına gelip, akılcılık Ender amcaya tapma konusunda ilkel ve çocuksu düşünceyi yendiğinde bile Ender hala onun için bir tutkuydu. O efsanevi bir yaratıktı ama hala yaşıyordu ve imkansız bir uzaklıkta olmayan bir dünyadaydı.

Anne babasına söylememişti ama sırrını eski öğretmenine açtı. "Bir gün onunla tanışacağım Plikt. Onunla tanışacağım ve işinde ona yardım edeceğim."

"Yardıma ihtiyacı olduğunu da nereden çıkardın? En azından *senin* yardımına?" Plikt öğrencisi inancını kazanıncaya kadar her zaman şüpheli biriydi.

"İlk seferinde de tek başına yapmadı değil mi?" Syfte'ın hayalleri dışarıya, Trondheim'in buzlarından uzaklara, Ender Wiggin'in henüz ayak basmadığı uzak gezegene doğru yöneldi.

Lusitania'nın insanları, yükünüzü hafifletmek için dünyanıza gelecek harika adam hakkında çok az şey biliyorsunuz. Zamanı gelince ben de ona katılacağım, bir nesil geç olsa bile, benim için de hazır ol Lusitania.

Yıldız gemisindeki Ender'in beraberinde götürdüğü başka insanlara ait hayallerin kargosundan habersizdi. İskelede ağlayan Valentine'ı bırakalı sadece birkaç gün olmuştu. Onun için Syfte'ın bir adı yoktu; o sadece Valentine'ın karnında büyüyen bir kabartıydı. Valentine'ı kaybetmenin acısını

yeni hissetmeye başlıyordu; Valentine'ın çok uzun zaman önce unuttuğu acıyı. Düşünceleri buzdan oluşan dünyadaki bilinmeyen yeğenlerinden çok uzaktı.

Novinha adında yalnız, ızdırap çeken bir genç kıızı düşünüyordu, yirmi iki yıllık yolculuğunun ona ne yaptığını merak ediyor ve karşılaştıklarında kim olmuş olacağını düşünüyordu. Çünkü onu seviyordu, insanın yalnızca en derin acısının yankısı olan birini sevebileceği gibi.

OLHADO

Diğer kabilelerle tek ilişkileri savaş gibi görünüyor. Birbirlerine (genellikle yağmurlu havalarda) anlattıkları öyküler neredeyse her zaman savaş ve kahramanlıkla ilgili. Sonu hem kahramanlar hem de korkaklar için her zaman ölüm. Eğer öykülerin bir gerçeklik payı varsa domuzcuklar savaşın sonunda hayatta kalmayı beklemiyorlar demektir. Düşman dişilere karşı hiçbir zaman en ufak bir ilgi bile göstermiyorlar, ölen askerlerin karılarına karşı geleneksel insan davranış biçimi olan tecavüz, cinayet ya da kölelik için bile.

Bu kabileler arasında hiçbir genetik alışveriş olmadığı anlamına mı geliyor? Hiç de değil. Genetik alışveriş genetik tercihleri değiş tokuş etmek için belli bir sistemi olan dişiler tarafından yönetiliyor olabilir. Domuzcuk topluluğunda erkeklerin dişilere karşı tam anlamıyla itaatkar davranışları göz önünde bulundurulursa bu, erkeklerin bilgisi dışında da gerçekleşiyor olabilir; veya belki de bu onlara o kadar büyük bir utanç veriyor ki bize bu konuda bir şey söylemiyorlar.

Bize anlatmak istedikleri şey savaş. Kızım Ouanda'nın geçen seneki notlarından, kütük evinde masal anlatma oturumu, 2:21 tipik tanımlamalar:

DOMUZCUK: (Starkça konuşarak) Bir yara bile almadan, üç kardeşi de öldürdü. Hayatımda bu kadar güçlü ve korkusuz bir savaşçı görmedim. Kolları kan içindeydi ve elindeki sopa paramparça olmuştu ve kardeşlerimin beyin parçalarıyla kaplıydı. Savaşın geri kalanı onun güçsüz kabilesine karşı sürmesine rağmen onurlu olduğunu biliyordu. Dei honra! Eu Ihe dei! (Onur verdim! Ona onur verdim!)

(Diğer domuzcuklar dillerini şaklattılar ve gıcırtya benzer sesler çıkarttılar.)

DOMUZCUK: Onu yere bağladım. Elimdeki çimeni gösterinceye kadar durmadan çırpındı. Sonra ağzını açıp uzak ülkenin garip şarkılarını mırıldandı. Nunca sera na mao da gente! (O hiçbir zaman elimizde bir sopa olmayacak!) (Bu andan itibaren Kadınların Dilinde şarkıya eşlik ettiler, şimdiye kadar duyulan en uzun parça.)

(Aralarında genel olarak Starkça konuşup, konuşmanın doruk noktasında ve sonuç anında Portekizce'ye dönmelerinin genel bir davranış biçimi olduğuna dikkatinizi çekerim. Bir yansıma olarak bizim de aynı şeyi yaptığımızı fark ettik, en duygusal anlarımızda ana dilimiz olan Portekizce'ye dönüyoruz.)

Her zaman bir kahramanın ölmesiyle sonuçlandığını fark edebilecek kadar çok hikaye duyuncaya kadar bu savaş hikayeleri o kadar anormal görünmeyebilir. Görünüşe göre neşeli komedilerden hoşlanmıyorlar.

Gezegener arası uçuş sırasında yapılacak pek fazla şey yoktu. Rota çizilip gemi Park dönüşünü gerçekleştirdikten sonra yapılacak tek iş geminin ışık hızına ne kadar yakın seyahat ettiğini hesaplamaktı. Gemideki bilgisayar tam hızı belirleyip Park dönüşüne ışık hızının altına, kontrol edilebilir bir hıza geri döndürmeden önce yolculuğun öznel zamanda ne kadar süreceğini hesapladı. Bir kronometre gibi, diye düşündü Ender. Aç, kapa ve yarış sona eriyor.

Jane kendisini geminin beynine yerleştiremediği için Ender sekiz günü hemen hemen yalnız geçirecekti.

Geminin bilgisayarları İspanyolca'dan Portekizce'ye nasıl geçileceğini öğrenmesi için yardım edecek kadar akıllıydı. Konuşmak yeterince kolaydı ama çok fazla ünsüz barındırdığından anlamak zordu.

Kalın kafalı bir bilgisayarla her gün bir iki saat Portekizce konuşmak çıldırtıcı olmaya başladı. Diğer bütün yolculuklarında Val orada olmuştu. Her zaman konuştukları için değil; Val ve Ender birbirlerini o kadar iyi tanıyorlardı ki çoğunlukla konuşacak bir şey olmuyordu. Ama onsuzken Ender kendi düşüncelerine tahammül edememeye başladı; hiçbir zaman bir noktaya bağlanmıyorlardı çünkü bunları söyleyebileceği kimse yoktu.

Ana Kraliçe bile yardım edemiyordu. Onun düşünceleri çok hızlıydı; kromozomların birleşmesine değil, ışık hızının göreceli etkileri tarafından dokunulmamış filotlara bağlıydı. O, Ender'in zamanına göre her bir dakika için on altı saat geçiriyordu; bu onunla iletişim kuramayacak kadar büyük bir farklılıktı. Eğer kozada olmasaydı her biri kendi işini yapan ve tecrübelerini onun geniş hafızasına aktaran binlerce ayrı böceği olurdu. Ama şimdi elinde olan tek şey hatıralarıydı ve Ender sekiz günlük tutsaklığında onun çoğalma isteğini anlamaya başladı.

Sekiz gün sonra bir şey söylemek istediğinde İspanyolca'dan çevirmek yerine doğrudan Portekizce konuşmak konusunda oldukça ilerlemişti. Aynı zamanda bir insanın arkadaşlığına muhtaçtı, yeter ki konuşabileceği geminin bilgisayarından daha akıllı biri olsun; şu anda bir Kalvinist'le din konusunda tartışmak bile hoşuna giderdi.

Yıldız gemisi Park dönüşünü gerçekleştirdi; ölçülemez bir anda hızı evrenin geri kalanına benzer şekilde değişti. Ya da başka bir teoriye göre yıldız gemisi tamamen hareketsiz dururken evrenin geri kalanının hızı değişti. Kimse emin olamıyordu, çünkü olayı gözlemlemek için duracak bir yer yoktu. Kimse filotik etkilerin nasıl çalıştığını bilmediğine göre bu yalnızca bir tahmindir; ansible kaza eseri ve Park Hızlılık İlkesi'nin yardımıyla keşfedilmişti. Anlaşılabilir olmayabilirdi ama işe yarıyordu.

Işık her yönde tekrar görülebilir olduğunda yıldız gemisinin pencereleri bir anda yıldızlarla doldu. Bir gün Park dönüşünün neden neredeyse hiç enerji harcamadığını bir bilim adamı keşfedecek. Ender bir yerlerde insanların yıldız uçuşu için korkunç bir bedel ödediğinden emindi. Bir keresinde yıldız gemisi Park dönüşünü her gerçekleştirdiğinde bir yıldızın söndüğünü hayal etmişti. Jane bunun doğru olmadığına onu temin etmişti, ama o çoğu yıldızın bizim için görünmez olduğunu biliyordu; bir trilyon yıldız yok olabilirdi ve biz bunu bilemezdik. Yıldız yok olmadan önce fırlatılmış fotonları binlerce yıl boyunca görmeye devam ederdik. Galaksinin yok olduğunu gördüğümüzde yönümüzü değiştirmek için çok geç olurdu.

"Yine orada oturmuş paranoid fanteziler kuruyorsun," dedi Jane.

"Akıl okuyamadığımı biliyorum," dedi Ender.

"Bir yıldız uçuşundan her çıkışında somurtkanlaşıp evrenin yok oluşu hakkında tahminlerde bulunuyorsun. Hareket hastalığı kendini sende bu şekilde gösteriyor."

"Lusitania yetkililerine geleceğimi haber verdin mi?"

"Orası çok küçük bir koloni. İniş Yetkilisi yok çünkü neredeyse kimse oraya gitmiyor. İnsanları komik denecek küçüklükte bir mekik alanına götürmek için yörüngede dönen bir mekik var."

"Göçmenlik bürosu izin belgesi istemiyor mu?"

"Sen bir Sözcüsün. Seni geri çeviremezler. Ayrıca şehir ve koloni aynı şey olduğundan Göçmenlik Bürosu aynı zamanda Belediye Başkanı olan Vali'ye bağlı. Adı Faria Lima Maria do Bosque, Bosquinha diyorlar, sana selamlarını yolluyor ve etrafta dolanıp inançlı katolikleri rahatsız edecek agnostik bir peygamber olmadan da yeterince sorunları olduğunu düşündüğünden gitmeni arzuluyor."

"Öyle mi söyledi?"

"Aslında sana söylemedi; bunu ona Piskopos Peregrino söyledi ve o da onayladı. Ama hemfikir olmak onun işinin bir parçası. Eğer ona Katoliklerin hepsinin boş şeylere inanan putperest budalalar olduğunu söylersen herhalde iç çekip, umarım bu fikirlerinizi kendinize saklayabilirsiniz der."

"Beni oyalamaya çalışıyorsun," dedi Ender. "Duymak istemediğimi düşündüğün şey nedir?"

"Novinha Sözcü çağrısını iptal etti. Gönderdikten beş gün sonra."

Yıldızıyolu Kanunu Ender onun çağrısına cevap vermek için yolculuğa çıktığı andan itibaren çağrının yasal olarak iptal edilemeyeceğini söylüyordu; ama yine de bu her şeyi değiştiriyordu, çünkü yirmi iki yıl boyunca gelişini büyük bir istekle beklemek yerine korkuyor olacaktı, fikrini değiştirmesine rağmen onun gelmesine kızacaktı. Onun tarafından beklenen bir arkadaş gibi karşılanacağını umuyordu. Şimdi Katolik kurumundan bile daha saldırgan olacaktı. "İşimi kolaylaştıracak bir şey var mı?" dedi.

"Aslında her şey kötü değil Andrew. Anlıyacağın arada geçen yıllarda birkaç farklı insan daha sözcü çağrısında bulundu ve iptal *etmediler*."

"Kim?"

"İlginç bir tesadüf eseri çağrıyı yapanlar Novinha'nın oğlu Miro ve kızı Ela."

"Onlar Pipo'yu tanıyor olamazlar. Ölümünün Sözcülüğünü yapmam için beni neden çağırırlar?"

"Yo hayır, Pipo'nun ölümü için değil. Ela sadece altı hafta önce bir Sözcü çağırdı, babasının ölümünün Sözcülüğünü yapması için, Novinha'nın kocası, Marcos Maria Ribeira, ona Marco diyorlardı. Bir barda birden devrilip düştü. Alkolden değil; bir hastalığı vardı. Çürümeye yol açan ölümcül bir hastalıktan öldü."

"Bu şekilde şefkatten deliye dönmen beni endişelendiriyor Jane."

"Şefkat konusunda *iyi* olan sensin. Ben düzenli veri yapılarıyla ilgili karmaşık araştırmalar yapmakta daha iyiyim."

"Erkek olan; onun adı nedir?"

"Miro. Dört yıl önce bir sözcü çağrısı yaptı. Pipo'nun oğlu Libo'nun ölümü için."

"Libo kırk yaşından daha büyük olamaz..."

"Erken bir ölüm için ona yardım edildi. Senin anlayacağın o Xenolog'du, veya Portekizce'de söyledikleri gibi Zenador."

"Domuzcuklar..."

"Tıpkı babasının ölümü gibi. Organları aynı şekilde yerleştirilmişti. Sen yoldayken aynı şekilde üç domuzcuk daha kapının oldukça ötesinde idam edildi. Ama domuzcuk cesetlerinin tam ortasına ağaç ekiyorlar; ölü insanlar aynı şekilde onurlandırılmıyor."

Bir jenerasyon arayla her iki Xenolog da domuzcuklar tarafından öldürüldü. "Yıldızıyolu Kurulu neye karar verdi?"

"Bu oldukça şaşırtmacalı. Sürekli bocalıyorlar. Libo'nun her iki çırağıysa da Xenolog yetkisi vermediler. Biri Libo'nun kızı Ouanda. Diğeri de seni sözcü olarak çağıran Miro."

"Domuzcuklarla ilişkiyi sürdürüyorlar mı?"

"Resmi olarak hayır. Bu konuyla ilgili bir anlaşmazlık var. Libo öldükten sonra Kurul ayda bir kereden fazla temas kurulmasını yasakladı. Ama Libo'nun kızı emre itaat etmeyi kesin olarak reddetti."

"Onu uzaklaştırmadılar mı?"

"Domuzcuklarla teması kesmeyi isteyenlerin sayısı çok azdı. Kızı durduracak bir çoğunluk yoktu. Aynı zamanda Miro ve Ouanda'nın çok genç olmasından endişe duyuyorlar. İki yıl önce Calicut'tan bir grup bilimadamı yola çıktı. Sadece otuz üç yıl sonra domuzcukları denetleme işini ele almak üzere burada olacaklar."

"Domuzcukların Xenologu neden öldürdüğü konusunda bu sefer bir fikirleri var mı?"

"Hiçbir fikirleri yok. Ama sen bu yüzden buradasın öyle değil mi?"

Cevap kolay olmalıydı ama Ana Kraliçe düşüncelerinde onu nazikçe dürttü. Ender onu bir ağacın yaprakları arasında gezinen rüzgar, bir hışırtı, nazik bir hareket ve güneş ışığı gibi hissedebiliyordu. Evet burada oluşunun nedeni ölülerin Sözcülüğünü yapmaktı. Ama aynı zamanda ölüleri diriltmek için de buradaydı.

"Burası iyi bir yer." Işık hızı civarındaki yolculuğu sırasında Ana Kraliçe onunla konuşabilmek için büyük çaba harcamıştı.

Herkes her zaman benden birkaç adım ileride.

"Burada bir düşünce var. Tanıdığımız tüm insan düşüncelerinden çok daha açık."

Domuzcuklar mı? Sizin düşündüğünüz gibi mi düşünüyorlar?

"O, domuzcukları biliyor. Biraz zaman; bizden korkuyor."

Ana Kraliçe geri çekildi ve Ender Lusitania'nın yutabileceğinden daha büyük bir lokma olabileceğini düşündü.

Piskopos Peregrino vaizi kendisi verdi. Bu her zaman kötüye işaretti. Hiçbir zaman ilgi çekici bir konuşmacı olmamıştı, konuşması o kadar karmaşık ve o kadar dallı budaklıydı ki Ela çoğu zaman neden bahsettiğini bile anlamıyordu. Elbette, Quim anlıyormuş gibi yapıyordu çünkü ona sorarsanız Piskopos hata yapmazdı. Küçük Grego ise ilgileniyormuş gibi görünmek için hiçbir girişimde bulunmuyordu. Rahibe Esqueciemento iğne keskinliğindeki tırnakları ve zalim elleriyle koridorlarda dolaşırken bile Grego korkusuzca aklından geçen her tür yaramazlığı yapıyordu.

Bugün, önlerindeki plastik bankın arkasından perçin çivisini sökmekle meşguldü. Bu kadar güçlü olması Ela'yı rahatsız ediyordu; altı yaşındaki bir çocuk bir tornavidayla ısıyla mühürlenmiş perçin çivisinin ucunu kaldırmayı başaramamalıydı. Ela kendisinin bile bunu *yapabileceğinden* emin değildi.

Eğer Babam burada olsaydı uzun kolu bir yılan gibi uzanıp nazikçe, çok nazikçe Grego'nun elinden tornavidayı alıverirdi. "Bunu nereden aldın?" diye fısıldardı ve Grego ona kocaman açılmış masum gözlerle bakardı. Sonra aile ayından döndüğünde babam Miro'ya aletleri ortada bıraktığı için çok kızar, korkunç küfürler savurur ve ailenin tüm sorunlarından dolayı onu suçlardı. Miro buna sessizce katlanırdı. Ela kendisini akşam yemeğini hazırlamakla oyalardı. Quim tespihini çekerek işe yaramaz dualarını mırıldanır ve işe yaramaz bir şekilde köşede dururdu. Olhado elektronik gözleriyle şanslı olandı; ya onları kapatırdı ya da geçmişe ait sevdiği anılardan birini oynatır ve olanları dikkate almazdı. Quara gidip bir köşeye sinerdi. Küçük Grego zaferle orada durup babasının bacağına

tutunarak yaptığı her şeyin suçunu Miro'nun çekmesini izlerdi.

Ela hafızasında canlanan sahneyle ürperdi. Eğer orada bitmiş olsaydı dayanılır olabilirdi. Ama sonra Miro giderdi ve yemek yerlerdi ve sonra...

Rahibe Esquecimento'nun örümceğe benzer elleri ileri doğru atıldı; tırnakları Grego'nun koluna saplandı. Grego tornavidayı hemen elinden bıraktı. Yere düşüp takırdaması gerekiyordu ama Rahibe Esquecimento aptal değildi. Çabucak eğildi ve diğer eliyle tornavidayı tuttu. Grego sırtıttı. Yüzü diz kapağından sadece bir parmak uzaklıktaydı. Ela aklından neler geçirdiğini anladı, onu durdurmak için uzandı ama çok geç kalmıştı; Grego diz kapağını sert bir şekilde Rahibe Esquecimento'nun yüzüne vurdu.

Rahibe Esquecimento'nun acıdan nefesi kesildi ve Grego'nun kolunu bıraktı. Grego tornavidayı rahibenin gevşeyen elinden kaptı. Rahibe eliyle kanayan ağzını tutarak koridordan aşağı doğru koştu. Grego yıkım işine kaldığı yerden devam etti.

Baban öldü, diye hatırlattı Ela kendisine. Kelimeler ona müzik gibi geldi. Baban öldü ama o hala burada çünkü ardında korkunç küçük mirasını bıraktı. Hepimizin içine yerleştirdiği zehir yayılmaya devam ediyor ve sonunda hepimizi öldürecek, öldüğünde karaciğeri sadece iki parmak uzunluğundaydı ve dalağı bulunamıyordu. Onların yerine garip yağlı organlar büyümüştü. Hastalığın bir adı yoktu; vücudu delirmişti, insanoğlunun yapı taşı olan kalıpları unutmuştu. Şimdi bile hastalık çocuklarının içinde yaşamaya devam ediyor. Vücutlarımızda değil, ruhlarımızda. Normal çocukların olması gereken yerdeyiz; şekillerimiz bile aynı. Ama her birimiz bir şekilde babamın ruhundan çıkıp büyüyen çarpık, kokuşmuş yağ benzeri guatrdan şekillenen sahte bir çocukla değiştirilmişiz.

Eğer annem daha iyi olması için uğraşsaydı belki her şey daha farklı olurdu. Ama o mikroskoplar ve genetik olarak büyütülmüş tahıllar veya şu anda her ne üzerinde çalışıyorsa onun dışında başka hiçbir şeyi umursamadı.

"...Ölülerin Sözcüsü! Ama ölülerin sözcülüğünü yapabilen sadece bir insan var, ve o da Sagrado Cristo..."

Piskopos Peregrino'nun sözleri ilgisini çekti, Ölülerin Sözcüsü hakkında ne söylüyordu? Bir çağrı yaptığını biliyor olamazdı...

"...Yasalar ona karşı nazik davranmamızı buyuruyor, inançla yaklaşmamızı değil! Gerçekler dinsiz adamların varsayımları ve kurgularında değil, Ana Kilisenin öğretilerinin ve geleneklerinin içindedir. Bu yüzden aranızda yürüdüğünde ona gülümseyin ama kalplerinizi ondan uzak tutun!"

Neden bu uyarıyı yapıyordu? En yakın gezegen yirmi iki ışık yılı uzaktaki Trondheim'dı ve *orada* bir Sözcü bulunması düşük bir ihtimaldi. Eğer bir sözcü gelecek olsaydı bile oraya varması on yıllar sürerdi. Sormak için Quara'nin üzerinden Quim'e doğru uzandı; dinliyor olmalıydı. "Bu Ölülerin Sözcüsü konusu da nedir?" diye fısıldadı.

"Dinleseydin kendin bilirdin."

"Eğer cevap vermezsen seni küçük parçalara ayırırım."

Quim tehditlerinden korkmadığını göstermek için sırtıttı. Ama gerçekte kızıdan korktuğu için ona söyledi. "Görünüşe göre ilk Xenolog öldüğünde zavallı bir ruhsuz, bir Sözcü çağırılmış ve o bu öğleden sonra geliyor; mekiğe binmiş bile, indiğinde onu karşılamak üzere Belediye Başkanı yola çıktı."

Bunu beklemiyordu. Bilgisayar bir sözcünün yolda olduğunu ona söylememişti. Sonunda ölecek ailesini mutlu eden, adına Baba denilen korkunç yaratık hakkındaki gerçeklerin sözcülüğünü yapmaya bundan yıllar sonra gelmesi gerekiyordu; gerçek, bir ışık gibi geçmişlerini aydınlatmak ve temizlemek

için gelecekti. Ama babasının ölümü sözcülüğünün *şimdi* yapılması için daha çok yeniydi. Dokunaçtan hala mezardan çıkıp kalplerini emiyordu.

Vaaz sona erdi ve sonunda ayın de. Ela, kalabalığın arasında ilerlerken birinin kitabını ya da çantasını kapmaması için Grego'nun elini sıkıca tuttu. Quim en azından bir konuda iyiydi; yabancıların arasında ilerlemek gerektiği zaman, her zaman donup kalan Quara'yi taşıyordu. Olhado gözlerini açıp o gün korkutmayı planladığı on beş yaşındaki yarı bakireye metalik gözlerini kırparak kendi başının çaresine baktı. Ela, Os Venerados'ların uzun zaman önce ölmüş, yarı aziz büyükanne ye büyükbabasının heykeli önünde diz çöktü. Bizim gibi sevimli torunlarımız olduğu için gurur duymuyor musunuz?

Grego sırtıyordu; tabii ki elinde bir bebek ayakkabıcı vardı. Ela sessizce bebeğin bu karşılaşmadan kansız bir şekilde kurtulmuş olması için dua etti. Ayakkabıyı Grego'dan aldı ve Descolada mucizesi için aralıksız yanan mumların durduğu sunağın üzerine koydu. Sahibi her kimse ayakkabıyı orada bulurdu.

* * *

Araba mekik alanıyla Milagre'deki yerleşim alan arasındaki çimenli yollardan dokunmuşçasına geçerken Belediye Başkanı Bosquinha yeterince neşeliydi. Kumaş yapımı için gerekli lifi sağlayan ama eti beslenme açısından insana hiçbir fayda sağlamayan yarı evcil kabra sürülerini işaret etti.

"Domuzcuklar onları yiyiyor mu?" diye sordu Ender.

Bosquinha kaşını kaldırdı. "Domuzcuklar hakkında pek bir şey bilmiyoruz."

"Ormanda yaşadıklarını biliyoruz. Ovalara hiç çıkıyorlar mı?"

Bosquinha omuzunu silkti. "Buna framling'lerin karar vermesi gerekiyor."

Ender bu kelimeyi kullandığını duyunca bir an için irkildi; ama elbette Demosthenes'in son kitabının yayınlanmasının üzerinden yirmi iki yıl geçmişti ve kitap Yüz Dünya'ya ansible'la dağıtılmıştı. Utlanning, framling, raman, varelse; bu deyimler artık Starkça'nın bir parçasıydı ve Bosquinha'ya muhtemelen pek de yeni gibi gelmiyordu.

Ender'i rahatsız eden şey onun domuzcuklar karşısındaki meraksızlığıydı. Lusitania halkı domuzcuklar konusunda ilgisiz olamazdı; Zenadorlar dışında kimsenin geçemediği yüksek çitin nedeni onlardı. Hayır, o ilgisiz değildi, konuyu geçiştirmeye çalışıyordu. Bunun ölüm saçan domuzcukların acı verici bir konu olmasından mı, yoksa Ölülerin Sözcüsüne güvenmeyişinden mi olduğu konusunda bir tahminde bulunamadı.

Bir tepeyi aştılar ve Bosquinha arabayı durdurdu. Araba yavaşça geriye doğru kaydı. Geniş bir nehir altlarında, çimenli tepelerin arasından döne döne ilerliyordu; nehrin ötesinde, uzaktaki tepeler tamamen ormanla kaplıydı. Nehrin uzak kıyısı boyunca uzanan kiremit çatılı tuğla ve alçıdan yapılmış evler pitoresk bir şehir görünümünü yaratıyordu. Çiftlik evleri yakın kıyıda yerleşmişti, uzun dar tarlalar Bosquinha ve Ender'in durduğu tepeye doğru uzanıyordu.

"Milagre," dedi Bosquinha. En yüksek tepede Katedral var. Piskopos Peregrino insanlardan size karşı nazik ve yardımcı olmalarım istedi."

Ender, Bosquinha'nın ses tonundan aynı zamanda onlara kendisinin tehlikeli bir agnostik olduğunu söylediğini de anladı. "Tanrı canımı alana kadar mı?" diye sordu.

Bosquinha gülümsedi. "Tanrı Hristiyan hoşgörüsünün bir örneğini sergiliyor ve şehirdeki herkesin bu örneği takip edeceğini umut ediyoruz."

"Beni kim çağırıldığını biliyorlar mı?"

"Sizi kim çağırılmışsa, tedbirli davranmış."

"Belediye Başkanı olmanın yanı sıra Vali'siniz de. Bilgi alma konusunda bir ayrıcalığımız vardır."

"Orijinal çağrınızın iptal edildiğini biliyorum ama çok geç. Aynı zamanda son yıllarda başka iki kişinin de sözcü çağırıldığını biliyorum. Ama çoğu insanın papazlardan öğreti ve teselli almaktan memnun olduğunun farkında olmalısınız."

"Benim öğreti veya teselliyle uğraşmadığımı öğrendiklerinde rahatlayacaklardır."

"Skrika yüklü kargonuzu bize vermeniz sizi barlarda yeterince popüler yapacaktır ve önümüzdeki aylarda pek çok gösterişçi kadının da postları giydiğini göreceğinizden emin olabilirsiniz. Sonbahar yaklaşıyor."

"Skrika'yı yıldız gemisiyle birlikte aldım; benim hiçbir işime yaramayacaktı ve bunun için özel bir minnet beklemiyorum." Etrafındaki kaba, tüylü görünümlü çimene baktı.

"Bu çimen yerli mi?"

"Ve işe yaramaz. Dam yapımında bile kullanamıyoruz kesince parçalanıyor ve bir sonraki yağmurda eriyor. Ama buralarda tarlalarda en sık rastlanan ürün Xenobiyoloğumuzun bizim için geliştirdiği özel bir amaranth cinsi. Pirinç ve buğday burada zayıf ve güvenilemez ürünlerdi ama amaranth o kadar dayanıklı ki yayılmasını engellemek için tarlaların etrafında bitki öldüren ilaçlar kullanmamız gerekiyor."

"Neden?"

"Burası karantina altında yaşayan bir dünya Sözcü. Amaranth bu çevreye o kadar iyi uyuyor ki kısa sürede yerli çimeni yok eder. Düşüncemiz Lusitania'yı sadece tarım alanına dönüştürmek değil. Düşüncemiz bu dünyada olabildiğince az etki bırakmak."

"Bu, insanlar için zor olmalı."

"Kuşatılmış bölgemiz içerisinde, Sözcü, özgürüz ve hayatımız dolu. Çitin dışına gelince, kimse oraya gitmek istemiyor zaten."

Ses tonu gizli duygularla yüklüydü. Ender bundan domuzcuklardan ne kadar çok korktuklarını anladı.

"Sözcü, domuzcuklardan korktuğumuzu düşündüğünüzü biliyorum. Belki de bazılarımız korkuyordur. Ama çoğumuzun genellikle hissettiği duygu korku değil. Nefret. Tiksinti."

"Onları hiç görmediniz."

"Öldürülen iki Zenador'u biliyor olmalısınız; aslında Pipo'nun ölümünün Sözcülüğünü yapmak için çağırıldığınızı sanıyorum. İkisi de, hem Pipo hem de Libo burada çok seviliyordu, özellikle Libo. Nazik ve cömert bir adamdı ve ölümü nedeniyle duyulan acı çok yaygın ve gerçekti. Domuzcukların ona yaptığı şeyi anlamak çok zor. Filhos da Mente de Cristo'nun başkeşişi Dom Cristao ahlaki düşünceden yoksun olabileceklerini söylüyor. Bu onların hayvan olduğu anlamına gelebilir diyor. Ya da yasak ağacın meyvesini henüz yemedikleri için cennetten kovulmamış olduklarını düşünüyor." Gergin bir şekilde gülümsedi. "Ama bu ilahiyat ve bu yüzden sizin için bir şey ifade etmiyor."

Ender cevap vermedi. İnanan insanların, kutsal öykülerinin inanmayanlara saçma geldiğini varsaymalarına alışkındı. Ama Ender kendisini inançsız biri olarak görmüyordu ve pek çok hikayenin kutsallığını algılayabiliyordu. Ama bunu Bosquinha'ya anlatamazdı. Kadının, onun hakkındaki varsayımlarını zaman içinde değiştirmesi gerekiyordu. Bosquinha'nın onun hakkında şüpheleri vardı ama Ender onu kazanabileceğine inanıyordu; iyi. bir Belediye Başkanı olmak için insanların dışarıdan nasıl göründüklerini değil gerçekte ne olduklarını anlama becerisine sahip olmak

zorundaydı.

Konuyu değiştirdi. "Filhos da Mente de Cristo; Portekizcem iyi değil ama bu 'İsa'nın Aklının Çocukları' mı demek?"

"Onlar diğerlerine nazaran yeni bir tarikat, Papa'nın özel izni altında dört yüz yıl önce kuruldu..."

"İsa'nın Aklının Çocukları'mı biliyorum. Belediye Başkanı. Cordoba şehrinde Moctezuma'da San Angelo'nun ölümünün sözcülüğünü yaptım."

Bosquinha'nın gözleri açıldı, "yleyse anlatılanlar doğru!"

"Ben hikayenin bir çok versiyonunu duydum Belediye Başkam Bosquinha. Bir hikayeye göre, şeytan ölüm yatağında San Angelo'ya sahip olmuş, o yüzden putperest Hablador de los Muertos'un ağza alınmaz ayinlerini haykırmuş."

Bosquinha gülümsedi. "Bu ortalıklarda fısıldanan hikayeye benziyor. Dom Cristao bunun saçmalık olduğunu söylüyor."

"San Angelo aziz olmadan çok önce tanıdığı bir kadın için benim szclğme katılmıştı. Kanındaki mantar onu öldürmeye başlamıştı. Bana gelip, 'Andrew benim hakkımda şimdiden korkunç yalanlar söylüyorlar, mucizeler gerçekleştirdiğimi ve aziz olmam gerektiğini söylüyorlar. Bana yardım etmelisin, ldğmde doğruyu söylemelisin' dedi."

"Ama mucizeler onaylandı ve ölümünden sadece doksan yıl sonra azizlik mertebesine yükseltildi."

"Evet. Aslında bu kısmen benim suçum, ölümünün sözcülüğünü yaptığımda bir çok mucizeyi kendim doğruladım."

Bosquinha yüksek sesle güldü. "Bir llerin sözcüsü mucizelere mi inanıyor?"

"Katedral tepenize bakın. O binaların kaı papazlar için ve kaı okul için yapılmış?"

Bosquinha anında anladı ve ona ters ters baktı. "Filhos da Mente de Cristo, Piskoposa bağlıdır."

"Piskopos onaylasa da onaylamasa da tüm bilgileri koruyup öğretmeleri dışında."

"San Angelo kilise işlerine burnunu sokmana izin vermiş olabilir. Piskopos Peregrino'nun bunu yapmayacağına seni temin edebilirim."

"Ben yalnızca bir ölümün sözcülüğünü yapmaya geldim ve yasalara uyacağını. Beklediğinizden daha az zarar vereceğimi belki de daha çok yararlı olacağımı göreceğinizi düşünüyorum."

"Eğer Pipo'nun ölümünün sözcülüğünü yapmaya geldiyseniz, Sözcü pelos Mortos, o zaman zarar vermekten başka bir şey yapmayacaksınız. Bırakın domuzcuklar duvarın ardında kalsın. Bana kalsa, hiçbir insan o çitten bir daha asla geçemezdi."

"Umarım kiralayabileceğim bir oda vardır."

"Burası değişmeyen bir şehir, Sözcü. Burada herkesin bir evi var ve gidilebilecek başka bir yer yok; kim, neden bir otel işletsin ki? Size ancak koloniye ilk yerleşenlerin inşa ettiği küçük plastik evlerden birini verebiliriz. Küçük bir yer ama içinde her türlü konfor var."

"Pek fazla rahatlığa ve yere ihtiyaım olmadığına göre iyi olacağından eminim. Dom Cristao'yla tanışmak için sabırsızlanıyorum. San Angelo'nun yandaşlarının olduğu yerde doğrunun arkadaşları da vardır."

Bosquinha burnunu büktü ve arabayı yeniden çalıştırdı. Ender'in tasarladığı gibi ölülerin sözcüsüne karşı hissettiği önyargılı düşünceleri şimdi tuzla buz olmuştu. San Angelo'yu gerçekten tanımış olması düşüncesi, Filhos'a hayranlık duyması. Piskopos Peregrino'nun inanmalarını istediği şey bu değildi.

Odada çok az eşya vardı ve eğer Ender'in fazla eşyası olsaydı onları koyacak yer bulmakta zorluk çekerdi. Fakat her zaman olduğu gibi gezegenlerarası yolculuğun ardından yalnızca birkaç dakikada çantasını boşaltmayı başarmıştı. Çantasında sadece Ana Kraliçe'nin bir bohçaya sarılmış kozasını bıraktı; harika bir ırkın geleceğini yatağının altına koyduğu kumaş torbada saklama uygunsuzluğu konusunda kendisini tuhaf hissetmeyi uzun zaman önce bırakmıştı.

"Belki de aradığımız yer burası," diye mırıldandı. Koza, içinde sarılı olduğu havlulara rağmen serin gibiydi, neredeyse soğuktu.

"Burası yerimiz."

Onun bundan bu kadar emin olması Ender'in cesaretini kırıyordu. Dışarı çıkma arzusuyla ricada bulunmuyor, sabırsızlık göstermiyor ya da ona başka duygular hissettirmiyordu. Sadece tam bir kesinlik vardı.

"Keşke hemen böyle karar verebilsek," dedi. "Burası yeriniz *olabilir* ama her şey domuzcukların sizin burada olmanızla başa çıkıp çıkamayacağına bağlı."

"Sorun, onların biz *olmadan* siz insanlarla başa çıkıp çıkamayacakları."

"Bu zaman alacak bir şey. Bana birkaç ay verin."

"İhtiyacın olan bütün zamanı kulları. Şimdi hiçbir acelemiz yok."

"Bulduğunuz kişi kim? Bana benden başka kimseyle ilişki kurmadığımı söylediğini sanıyordum."

"Aklımızda düşüncelerimizin bulunduğu kısım senin filotik etki dediğin şey, ansible'ların gücü, insanoğlunda çok soğuk ve zor bulunabilinen bir şey. Ama bu, burada bulduğumuz, burada bulacağımız bir çoğundan yalnızca biri ve filotik etkisi çok daha güçlü, daha açık, bulunması daha kolay, bizi daha kolay duyuyor, anılarımızı görüyor ve biz de onunkileri görüyoruz, onu kolayca buluyoruz ve bu yüzden bizi affet sevgili dostum, senin beyninle konuşmak gibi zor bir işi bırakarak ona dönüp, onunla konuşursak bizi affet, çünkü senin analitik beyninin anlayabileceği kelimeleri ve resimleri bulmak için harcadığımız çabayı onunla harcamamız gerekmiyor, çünkü onu güneş ışığı gibi hissediyoruz, onun yüzündeki ve bizim yüzümüzdeki güneş ışığının sıcaklığı gibi ve karnımızın derinliklerindeki serin su gibi hissediyoruz ve hareketlerimiz üç bin yıldır hissetmediğimiz yumuşak bir rüzgar kadar nazik ve dikkatli, bizi affet, bizi uyandırıcaya kadar, burada oturmak için çıkarıncaya kadar onunla olacağız çünkü bunu yapacaksın, kendi yollarınla, kendi zamanında buranın o yer olduğunu, buranın evimiz olduğunu anlayacaksın..."

Sonra onun düşüncelerinin ucunu kaybetti, hatırlayıp canlı tutmaya uğraşsa da uyandığında unutulmuş bir rüya gibi sızıp gittiğini hissetti. Ender Ana Kraliçenin ne bulduğundan emin değildi ama o her ne ise, kendisinin Yıldızolu Kanunu gerçeğiyle, Katolik Kiliseyle, belki domuzcuklarla tanışmasına bile izin vermeyecek olan genç Xenobiyologlarla, onu oraya davet edip sonra da fikrini değiştiren bir Xenobiyologla uğraşması gerekiyordu ve belki de hepsinden daha zor olan bir şey vardı: Ana Kraliçe burada kalacak olursa, *onun da* kalması gerekiyordu. Çok uzun yıllar boyunca insanlıktan uzak kaldım, diye düşündü, işlerine burnumu sokup, araştırıp, can yakıp, iyileştirmek için gittim ve sonra dokunulmamış olarak geri döndüm. Eğer burada kalacaksam buranın bir parçası nasıl olacağım? Hayatım boyunca yalnızca Savaş Okulu'ndaki küçük çocuklardan oluşan bir ordunun ve Valentine'ın parçası oldum ve ikisi de şimdi yok, ikisi de geçmişin bir parçası...

"Ne o yalnızlık içinde boğuluyor musun?" diye sordu Jane. "Kalp atışlarının yavaşladığımı ve nefes alışımın ağırlaştığını duyuyorum. Bir dakika içinde ya uyumuş, ya ölmüş ya da göz yaşlarına boğulmuş olacaksın."

"Bu söylediklerinden çok daha karmaşığım," dedi Ender neşeyle. "Hissettiğim şey henüz var olmayan acılar için. Olacaklar için kendime acıyorum."

"Çok iyi Ender. Erken bir başlangıç yap. Böylece çok daha uzun bir süre yuvarlanabilirsin." Terminal canlandı, Jane koroda coşkuyla kankan yapan uzun bacaklı kadınların yaranda bir domuzcuk olarak göründü. "Biraz egzersiz yap, kendini çok daha iyi hissedeceksin. Sonuçta yerleşmişsin. Daha ne bekliyorsun?"

"Nerede olduğumu bile bilmiyorum Jane."

"Şehrin haritasını çıkartmamışlar," dedi Jane. "Herkes her şeyin nerede olduğunu biliyor. Ama kanalizasyon sisteminin ilçelere doğru yayılan bir haritası var. Bütün binaların nerede olduğunu çıkartabilirim."

"Öyleyse bana göster."

Terminalin üstünde şehrin üç boyutlu bir modeli göründü. Ender orada çok fazla istenmiyor olabilirdi, odası küçük olabilirdi ama ona verdikleri terminallerle kibarlıklarını göstermişlerdi. Standart bir ev düzeni değil gelişmiş bir simülatördü. Holoları çoğu terminalden dört kat daha fazla çözülümle altı kat daha büyük bir alana yansıtabiliyordu. Görüntü o kadar gerçekçiydi ki Ender baş döndürücü bir an boyunca, kendisini ondan henüz korkmaya başlamayan, yok etme gücüyle henüz karşılaşmamış olan Lilliput'un üzerine eğilen Gulliver gibi hissetti.

Havada her kanalizasyon bölgesinin üzerinde değişik ilçelerin isimleri asılıydı. "Sen buradasın," dedi Jane. "Vila Velha, eski ilçe. Praça senden sadece bir blok ötede. Halka açık toplantılar orada yapılıyor."

"Domuzcuk topraklarının herhangi bir haritası var mı?"

Köyün haritası Ender'e doğru hızlıca kayd, uzakta görüntüler belirdikçe yakındaki görüntüler yok oluyordu. Sanki üzerinden uçuyormuş gibiydi. Tıpkı bir cadı gibi diye düşündü. Şehrin sınırı bir çitle işaretlenmişti.

"O engel domuzcuklarla aramızda duran tek şey," diye düşündü Ender.

"Yakınına gelen tüm acıya duyarlı sinirleri harekete geçiren elektrikli bir alan yaratıyor" dedi Jane. "Ona sadece dokunmak bile her yerinin delirmesine neden oluyor, birisi sanki parmaklarını törpüyle kesiyormuş gibi hissetmeni sağlıyor."

"Hoş bir düşünce. Bir toplama kampında mıyız? Yoksa bir hayvanat bahçesinde mi?"

"Bu tamamen senin bakış açına bağlı" dedi Jane. "Evrenin geri kalan kısmıyla bağlantısı olan insanların olduğu taraf ve kendi dünyalarında hapsolmuş olan domuzcukların tarafı."

"Aradaki fark neyi kaçırdıklarını bilmemeleri."

"Biliyorum," dedi Jane. "İnsanların en çekici yönü bu. *Homo sapiens* olarak doğma talihine sahip olmadıkları için daha az gelişmiş hayvanların kıskançlıktan çıldırdıklarından çok eminsiniz." Çitin ardında bir yamaç vardı ve tepenin üzerinde sık bir orman başlıyordu. "Xenologlar hiçbir zaman domuzcuk topraklarının derinliklerine girmediler. Temas halinde oldukları domuzcuk topluluğu bu ormanın içinde bir kilometreden az bir uzaklıkta. Domuzcuklar bir kütük evinde yaşıyorlar, tüm erkekler bir arada. Başka yerleşimler hakkında bir bilgimiz yok ama uydular buna benzeyen her ormanın avcı-toplayıcı bir kültürün var olabileceği kadar bir nüfus barındırdığını tespit etti."

"Avcılık mı yapıyorlar?"

"Çoğunlukla topluyorlar."

"Pipo ve Libo nerede öldü?"

Jane yamaçta ağaçlara doğru uzanan çimenli bir bölgeyi aydınlattı. Yakınlarda tek başına duran

büyük bir ağaç ve çok uzakta olmayan daha küçük iki ağaç büyüyordu.

"O ağaçlar," dedi Ender. "Trondheim'de gördüğüm hololarda o kadar yakın olduklarını hatırlamıyorum."

"Yirmi iki yıl oldu. Büyük olan Pipo öldürülmeden önce idam edilen, domuzcukların Rooter dedikleri asinin cesedinin üzerine diktikleri ağaç. Diğer ikisi daha yakın zamanda gerçekleşen domuzcuk idamları."

"Domuzcuklar için ağaç dikip insanlar için dikmemelerinin nedenini bilmeyi isterdim."

"Ağaçlar kutsal," dedi Jane. "Pipo ormandaki çoğu ağacın isimlendirildiğini kaydetmişti. Libo bunların ölümler için isimlendirilmiş olabileceklerini tahmin ediyordu."

"İnsanlar ağaçlara tapma düzeninin bir parçası değiller. Pekala, bu olası görünüyor. Ama ben ayinlerin ve efsanelerin sebepsiz yere oluşmadıklarını biliyorum. Bunların genellikle topluluğun hayatta kalabilmesi ile ilişkili nedenleri vardır."

"Antropolog Andrew Wiggin mi?"

"İnsanlığın asıl arayışı insandır."

"O halde gidip birkaç insan araştır Ender. Mesela Novinha'nın ailesini. Bu arada bilgisayar ağının sana insanların nerede oturduğunu göstermesi resmen yasaklanmış durumda."

Ender sıırıttı. "Demek ki Bosquinha görüldüğü kadar cana yakın değilmiş."

"Eğer insanlara nerede oturduklarını sormak zorunda kalırsan nereye gittiğini bilirler. Eğer oraya gitmeni istemiyorlarsa, kimse nerede oturduklarını bilmeyecektir."

"Sınırlamalarımı geçersiz kılabilirsin, değil mi?"

"Bunu çoktan yaptım. Gözlemevi tepesinin arkasında, çit çizgisinin yanında bir ışık yanıp sönyordu. Burası Milagre'de görülebilecek soyutlanmış yerd. Çiti her zaman görebilecek yakınlıkta olan birkaç ev daha vardı. Ender, Novinha'nın orada yaşamayı çite yakın olmak için mi yoksa komşulardan uzak olmak için mi seçtiğini merak ediyordu. Belki de bu Marcao'nun seçimiydi.

En yakın ilçe Vila Atras'tı, ondan sonra nehre uzanan As Fabricas ilçesi geliyordu. İsminin de ima ettiği gibi çoğunlukla Milagre'de kullanılan metal ve plastikleri işleyen, gıda ve kumaşları üreten küçük fabrikalardan oluşuyordu. Milagre'nin iyi, sıkı ve kendine yeten bir ekonomisi vardı. Novinha her şeyin arkasında, görüşlerden uzak yaşamayı tercih etmişti. Bunu seçen de Novinha'ydı, Ender şimdi bundan emindi. Bu onun yaşam biçimi değil miydi? Hiçbir zaman Milagre'ye ait olmamıştı. Üç sözcü çağırışırım da ondan ve çocuklarından gelmiş olması kaza eseri değildi. Sözcü çağırma hareketinin kendisi bir meydan okumaydı, kendilerini Lusitania'nın dindar Katolikleri arasında görmediklerinin bir işaretiydi.

"Yine de," dedi Ender, "Birinini beni oraya götürmesini istemem gerekiyor. Benden hiçbir bilgiyi saklayamayacaklarını hemen öğrenmemeliler."

Harita gözden kayboldu ve Jane'in yüzü terminalin üzerinde belirdi. Terminalin normalden daha büyük olan boyutuna göre ayarlama yapmayı ihmal ettiğinden kafası insan boyutundan çok daha büyüktü. Oldukça heybetli görünüyordu. Simülasyon yüzündeki gözeneklere kadar eksiksizdi. "Aslında Andrew, hiçbir şey saklayamadıkları kişi benim."

Ender iç çekti. "Senin bu işten bir çıkarın var Jane."

"Biliyorum," diyerek göz kırptı. "Ama *sen* bilmiyorsun."

"Bana güvenmediğini mi söylüyorsun?"

"Tarafsızlık ve bir adalet hissi yayıyorsun. Ama ben ayrıcalıklı muamele isteyecek kadar insanım Andrew."

"Bana en azından bir şey için söz verir misin?"

"Ne istersen, benim et ve kemikten oluşan dostum."

"Benden bir şey saklamaya karar verdiğinde en azından bana bildiğini ama söylemeyeceğini, söyler misin?"

"Bu iş benim için fazla derin olmaya başladı." Fazlasıyla kadınsı bir kadın karikatürüne dönüşmüştü.

"Hiçbir şey senin için çok derin değildir Jane. İkimiz için de bir iyilik yap. Bana engel olma."

"Sen Ribeira ailesiyle ilgilenirken benim yapmamı istediğin bir şey var mı?"

"Evet Ribeira'ların Lusitania'daki diğer insanlardan herhangi bir kayda değer farklılığı ve yetkililerle aralarında herhangi bir anlaşmazlık olup olmadığını öğren."

"Söylediklerin derhal yerine getirilecek." Lambanın cini gibi yok olma numarasını yapmaya başladı.

"Beni buraya sen getirdin Jane. Neden cesaretimi kırmaya çalışıyorsun?"

"Çalışmıyorum. Ayrıca seni buraya getiren ben değilim."

"Bu şehirde dostum yok."

"Hayatını bana emanet edebilirsin."

"Endişe ettiğim hayatım değil."

Praça futbol oynayan çocuklarla doluydu. Çoğu hünerini gösteriyordu, sadece ayaklarını ve kafalarını kullanarak topu havada ne kadar uzun tutabildiklerini gösteriyorlardı. Fakat aralarından ikisi şiddetli bir düello yapıyordu. Çocuk üç metre uzaklıkta bile olmayan kıza doğru topa vurabildiğince sert vuruyordu. Top ona ne kadar sert çarparsa çarpsın kız orada durup topun kendisine vurmasına izin veriyordu. Sonra kız geriye, ona doğru atıyordu ve o da kaçmamaya çalışıyordu. Küçük bir kız topa ilgileniyordu, bir kurbandan geri sektiğinde onu alıp getiriyordu.

Ender birkaç çocuğa Ribeira ailesinin evinin nerede olduğunu bilip bilmediklerini sormaya çalıştı. Cevap olarak hepsi omuzlarını silkti; ısrar ettiğinde bazıları uzaklaşmaya başladı, bir süre sonra çocukların çoğu Praça'dan uzaklaşmıştı. Ender Piskopos'un sözcüler hakkında herkese neler söylediğini merak etti.

Düello tüm hızıyla devam ediyordu. Praça artık çok kalabalık olmadığından Ender başka bir çocuğun da oyuna dahil olduğunu gördü, on iki yaşlarında bir çocuk. Arkadan olağandışı görünmüyordu ama Ender Praça'nın ortasına doğru hareket ettikçe çocuğun gözlerinde bir sorun olduğunu fark etti. Ne olduğunu anlamak bir dakikasını aldı. Çocuğun yapay gözleri vardı. İkisi de parlak ve metalik görünüyordu ama Ender bunların nasıl çalıştıklarını biliyordu. Gözlerden sadece biri görmek için kullanılıyordu ama iki gözle, görüşü beyne iletmek için dört ayrı görsel tarama yapması ve sonra sinyalleri ayırması gerekiyordu. Diğer göz güç kaynağını, dış arayüzeyi kontrol ediyor ve bilgisayar kontrolünü sağlıyordu. İsteddiği zaman, herhalde bir trilyon bit kadar bir fotoğraf hafızası içinde kısa diziler halinde görüntüler kaydedebiliyordu. Düellocular onu Yargıç olarak kullanıyorlardı; bir noktada anlaşmazlık olursa sahneyi tekrar ağır çekimde oynatıp ne olduğunu söyleyebiliyordu.

Top çocuğun tam kasıklarına gitti. Çocuk hafifçe geri çekildi ama kız bundan pek hoşlanmamıştı. "Döndü, kalçalarının hareket ettiğini gördüm!"

"Etmedim! Canımı acıttın, hiç de kaçmadım!"

"Reveja! Reveja!"⁴ Starkça konuşuyorlardı ama kız şimdi Portekizce'ye dönmüştü. Metal gözlü çocuğun yüzünde hiçbir ifade yoktu ama onları susturmak için bir elini kaldırdı. "Mudou," dedi kesin bir ses tonuyla. Hareket etti diye tercüme etti Ender.

"Sabia!" Biliyordum!

"Seni yalancı, Olhado!"

Metal gözlü çocuk ona küçümser gözlerle baktı. "Ben hiçbir zaman yalan söylemem. İstiyorsan sana sahneyi yollarım. Aslında kaçıp sonra da bunu yalanlamam herkesin izlemesi için sanırım onu nete yollayacağım."

"Mentiroso! Filho de punta! Fode-bode!"⁵Ender bu sözlerin ne anlama geldiğinden oldukça emindi ama metal gözlü çocuk bunu sakın karşıladı.

"Da," dedi kız. "Dame." Ver onu.

Çocuk öfkeyle yüzüğünü çıkartıp yere kızın ayaklarına attı. "Viada!" dedi boğuk bir fısıltıyla. Sonra koşmaya başladı.

"Poltrao!" diye bağırdı kız arkasından. Korkak!

"Cao!"⁶ diye bağırdı çocuk, omzunun arkasından bile bakmadan.

Bu defa bağırdığı kişi kız değildi. Kız, ismi duyunca kaskatı kesilen metal gözlü çocuğa bakmak için derhal arkasına döndü. Ve hemen gözlerini yere çevirdi. Topları getirme işini yapan küçük çocuk, metal gözlü çocuğa doğru gidip kulağına bir şeyler fısıldadı. Çocuk Ender'i ilk defa farkederek yukarı doğru baktı.

Daha büyükçe olan kız özür diliyordu. "Desculpa, Olhado, nao queria que-"⁷

"Nao ha problema, Michi." Kıza bakmadı.

Kız konuşmaya devam etti ama o da Ender'i farkederek sessizleşti.

"Porque esta olhando-nos?" diye sordu çocuk. Neden bize bakıyorsun?

Ender bir soruyla cevap verdi. "Voce e arbitro?" Burada arabulucu sen misin? Kelime aynı zamanda hem "Yargıç" hem de "sulh yargıcı" anlamına gelebilirdi.

"De vez em quando." Bazen.

Ender Starkça'ya döndü; Portekizce'de karmaşık bir şey söyleyebileceğinden emin değildi. "O zaman söyle bana, Yargıç, yardım etmeden bir yabancıyı yolunu bulmaya bırakmak adaletli bir davranış mıdır?"

"Yabancı mı? Utlanning mi, framling mi yoksa raman mı demek istiyorsun?"

"Hayır, sanırım kafir demek istiyorum."

"O Senhor e descrente?" Sen inançsız biri misin?

"So descredo no incrivel." Ben sadece inanılmazı inanmıyorum.

Çocuk sırtıttı. "Nereye gitmek istiyorsun Sözcü?"

"Ribeira ailesinin evine."

Küçük kız metal gözlü çocuğa doğru yavaşça yaklaştı. "Hangi Ribeira ailesi?"

"Dul Ivanova."

"Sanırım orayı bulabilirim," dedi çocuk.

"Bu şehirdeki herkes bulabilir," dedi Ender. "Mesele şu, beni oraya götüreceksin mi?"

"Oraya neden gitmek istiyorsun?"

"Ben insanlara sorular sorarım ve gerçek hikayeler öğrenmeye çalışırım."

"Ribeira evinde kimse gerçek hikayeler bilmiyor."

"Yalanlara da razıyım."

"Öyleyse gel." Ana yolun kısacık kesilmiş çimenlerine doğru ilerledi. Küçük kız kulağına fısıldıyordu. Durdu ve onu yakından takip eden Ender'e baktı.

"Quara bilmek istiyor. Adın ne?"

"Andrew. Andrew Wiggin."

"Bu Quara."

"Ya sen?"

"Herkes bana Olhado der. Gözlerim yüzünden." Küçük kızı kaldırıp omuzlarının üzerine oturttu. "Ama gerçek adım Lauro. Lauro Suleimao Ribeira." Sırıttı, sonra arkasını dönüp uzun adımlar atarak yürüdü.

Ender onu takip etti. Ribeira. Elbette.

Jane de dinliyordu ve kulağındaki mücevherden konuştu. "Lauro Suleimao Ribeira, Novinha'nın dördüncü çocuğu. Gözlerini bir lazer kazasında kaybetti. On iki yaşında. Bu arada Ribeira Ailesiyle şehrin geri kalanı arasında bir fark buldum. Ribeira'lar Piskopos'a karşı gelip seni gitmek istediğin yere ulaştırmak konusunda istekliler."

Ben de bir şey fark ettim Jane, diye sessizce cevap verdi Ender. Beni aldatmak bu çocuğun hoşuna gitti ve sonra nasıl kandırıldığımı bana göstermek daha da hoşuna gitti. Umarım ondan ders *almazsın*.

Miro yamaçta oturuyordu. Ağaçların gölgeleri Milagre'den onu izleyebilecek olanlara görünmez olmasını sağlamıştı ama o buradan şehrin büyük bir kısmını görebiliyordu; en yüksek tepede yer alan katedral ve manastırı, kuzeyde bir sonraki tepede duran gözlemevini ve gözlemevinin altındaki yamaçta, çitten çok uzakta olmayan evini görebiliyordu.

"Miro," diye fısıldadı Leaf-eater. "Sen bir ağaç mısın?"

Bu pequenino deyimlerinden birinin tercümesiydi. Bazen saatlerce hareketsiz durarak meditasyon yapıyorlardı. Buna "ağaç olmak" diyorlardı.

"Daha çok bir çimen yaprağı gibiyim," diye yanıtladı Miro.

Leaf-eater yüksek hırıltılı ses tonuyla kıkırdadı. Gülmeleri hiçbir zaman kulağa doğal gelmiyordu; pequeninolar gülmeyi mekanik bir şekilde, sanki sadece Starkça'da bir kelimeymiş gibi öğrenmişlerdi. Neşeden kaynaklanmıyordu ya da en azından Miro öyle olduğunu düşünmüyordu.

"Yağmur yağacak mı?" diye sordu Miro. Bu bir domuzcuk için: Beni kendin için mi yoksa benim için mi rahatsız ediyorsun? demekti.

"Bugün ateş yağdı," dedi Leaf-eater. "Ovanın oralarda."

"Evet. Başka bir dünyadan gelen bir ziyaretçimiz var."

"Sözcü mü?"

Miro cevap vermedi.

"Bizi görmesi için onu getirmelisin."

Miro cevap vermedi.

"Senin için yüzüm yere kök salsın Miro, kol ve bacaklarım evin için kereste olsun."

Miro bir şey için yalvarmalarından nefret ediyordu. Çok güçlü ve bilge biri olduğunu sanıyor, onu iltimas elde edebilecekleri bir ebeveyn gibi görüyorlardı. Eğer böyle hissediyorlarsa bu onun suçuydu. Onun ve Libo'nun. Domuzcuklar arasında Tanrı rolü oynuyorlardı.

"Söz verdim değil mi Leaf-eater?"

"Ne zaman, ne zaman, ne zaman?"

"Biraz zaman alacak. Güvenilir biri olup olmadığını öğrenmem gerekiyor."

Leaf-eater şaşırmış görünüyordu. Miro tüm insanların birbirini tanımadığını ve bazılarının iyi olmadığını anlatmaya çalışmıştı ama hiçbir zaman anlıyormuş gibi görünmüyorlardı.

"En kısa zamanda," dedi Miro.

Leaf-eater birdenbire sanki anüsündeki bir kaşıntıyı gidermeye çalışıyormuşçasına yerde ileri geri sallanmaya, kalçalarını sağa sola hareket ettirmeye başladı. Libo bir keresinde bunun insanlardaki kahkahanın yerini tuttuğu tahmininde bulunmuştu. "Benimle kazların dilinde konuş!" diye hırıldadı Leaf-eater. Leaf-eater, Miro ve diğer Zenadorların birbirleriyle iki farklı dil konuşmalarından her zaman çok eğleniyordu. Hepsi aynı domuzcuk kabilesi tarafından konuşulan en az dört domuzcuk dili olduğu anlaşılmasına, kayıtlara geçmesine ya da en azından ipucu elde edilmesine rağmen.

Ama eğer Portekizce konuşulmasını istiyorsa Portekizce konuşacaktı. "Vai comer folhas." Git yaprak ye.

Leaf-eater şaşırmış görünüyordu. "Bu neden akıllıca?"

"Çünkü bu senin adın. Come-folhas."

Leaf-eater burun deliğinden vızıldayan büyük bir böcek çıkarttı ve bir fiskeyle onu uzaklaştırdı. "Kaba olma," dedi. Ve yürüyüp gitti.

Miro onun gidişini izledi. Leaf-eater her zaman çok zordu. Miro 'Human' diye adlandırılan domuzcuğun arkadaşlığını tercih ediyordu. Human'ın daha akıllı olmasına ve Miro'nun onun yanında kendisine daha çok dikkat etmesi gerekmesine rağmen, en azından Leaf-eater gibi sık sık saldırgan görünmüyordu.

Domuzcuk görüş alanından çıkınca Miro yine şehre doğru döndü. Birisi tepenin yanındaki yoldan onun evine doğru yürüyordu. öndeki çok uzun boylu biriydi -hayır, bu omuzlarında Quara'yi taşıyan Olhado idi. Quara bunun için çok büyüktü.

Miro onun için endişeleniyordu. Babasının ölümünün şokundan çıkamamış gibi görünüyordu. Miro bir anlık acı hissetti. O ve Ela babalarının ölümünün tüm sorunlarını çözeceğini düşünmüşlerdi.

Sonra ayağa kalktı ve Olhado'yla Quara'nın arkasındaki adamı daha iyi görmeye çalıştı. Daha önce hiç görmediği birisiydi. Sözcü. Şehre geleli bir saatten fazla olmamıştı ve şimdiden evlerine gidiyordu. Bu harika, tek ihtiyacım olan şey annemin onu çağırmanın ben olduğumu öğrenmesi. Nedense Ölülerin Sözcüsü'nün bu konuda tedbirli davranacağını düşünmüştüm, doğrudan onu çağırın insanın evine gideceğini değil. Budala. Beklediğimden yıllar önce gelmesi yetmiyormuş gibi. Kimse bildirmese bile Quim bunu Piskopos'a kesinlikle bildirecektir. Şimdi annemle ve tüm şehirle uğraşmak zorunda kalacağım.

Miro ağaçların arasına geri döndü ve sonunda şehre giden kapıya doğru yoldan aşağı koştu.

RIBEIRA EVİ

Bu sefer orada olmalıydın Miro, çünkü, diyalog konusunda hafızam senden daha iyi olmasına rağmen bunun ne anlama geldiğini kesinlikle bilmiyorum. Human denilen yeni domuzcuğu gördün, Şüpheli Faaliyetten önce onunla bir dakikalığına konuştuğunu gördüm sanırım. Mandachuva bana ona Human adını çocukluğundan beri çok akıllı olduğu için koyduklarını söyledi. Tamam, zihinlerinde “akıllı” ve “insan” arasında bir bağlantı kurmaları çok gurur verici bir şey veya belki de bizim bundan gurur duyacağımızı düşünmeleri kötü bir şey ama önemli olan bu değil.

Mandachuva sonra şöyle dedi: “Ortalıkta tek başına dolaşmaya başladığında konuşabiliyordu.” Elleriyle yerden yaklaşık on santimetrelilik bir uzunluk gösterdi. Bana Human yürümeye ve konuşmaya başladığında ne kadar uzun olduğunu gösteriyormuş gibi göründü. On santimetre! Ama tamamen yanılıyor da olabilirim. Orada olup kendi gözleriyle görmeliydin.

Eğer ben haklıysam ve Mandachuva'nın anlatmaya çalıştığı şey buysa, o zaman ilk kez domuzcukların çocukluğu hakkında bir fikrimiz oldu demektir. Eğer gerçekten on santimetre boyundayken yürümeye başlıyorlarsa -ve de konuşuyorlarsa- o zaman gebelik döneminde insanların geliştiğinden çok daha az gelişiyor ve doğduktan sonra çok daha fazla gelişiyorlar demektir.

Ama bundan sonra olay sizin standartlarınıza göre bile çılgınlık derecesine varıyor. Bana yaklaştı ve -sanki söylememesi gerekiyormuş gibi— Human'ın babasının kim olduğunu söyledi: “Senin büyükbaban Pipo, Human'ın babasını tanıyordu. Onun ağacı sizin kapınıza yakın.”

Dalga mı geçiyor? Rooter yirmi dört yıl önce ölmedi mi? Tamam, belki bu sadece bir ağaç evlat edinmek gibi dini bir şeydir. Ama Mandachuva'nın bu konuda bu kadar gizemli davranması bunun bir şekilde doğru olduğunu düşünmeme neden oluyor. Gebelik dönemleri yirmi dört yıl sürüyor olabilir mi? Belki de Human'ın on santimetrelilik bir çocuktan şu anda gördüğümüz domuzcuğa dönüşmesi on yıllar almıştır.

Ya da belki Rooter'in spermi bir yerlerde bir kavanozun içinde saklanmıştır.

Bu önemli bir şey. İnsan gözlemcilerin kişisel olarak tanıdığı bir domuzcuğu, ilk kez bir baba olarak adlandırdılar. Rooter kesinlikle öldürülen domuzcuktu. Başka bir deyişle, prestiji en az olan erkek -hatta idam edilen bir suçlu- baba olarak adlandırılıyor! Bu, erkeklerimizin bazıları Pipo'yu tanıyacak kadar yaşlı olsa bile hiç de reddedilmiş bekarlar olmadıkları anlamına geliyor. Onlar Potansiyel Babalar.

Dahası var, eğer Human olağanüstü derecede akıllıysa ve eğer bu gerçekten mutsuz bekarlar grubuysa neden aralarına atıldı? Sanırım çok uzun bir süre her şeyi yanlış anladık. Bu prestiji az olan bir bekarlar grubu değil, yüksek prestijli bir gençler grubu ve içlerinden

bazıları çok başarılı olacak.

Bu nedenle sen Şüpheli Faaliyet'e giderken benim evde kalıp ansible raporu için Resmi Yalanlar uydurmak zorunda kalmamdan dolayı bana acıdığını söylemen hiç de hoş değildi! (Eğer döndüğünde uyumuşsam beni bir öpücükle uyandır olur mu? Bugün bunu hak ettim.)

-Kongre emriyle Lusitania Dosyalarından alınan ve Absentia'da Lusitania Xenologlarının İhanet ve Görevi kötüye kullanma suçlarından duruşması için delil olarak gösterilen, Ouanda Figueria Mucumbi'den Miro Ribeira von Hesse'ye not.

Lusitania'da inşaat sanayisi yoktu. Bir çift evlendiği zaman aileleri ve arkadaşları onlara bir ev inşa ederdi. Ribeira evi ailenin geçmişini yansıtıyordu, ön taraf, evin eski bölümü beton temele plastik tabakalar sokularak yapılmıştı. Aile büyüdükçe odalar inşa edilmiş, eklenen her oda bir öncekine bitleştirilmişti, böylece yamaca bakan beş ayrı tek katlı yapı oluşmuştu. Sonradan inşa edilenlerin hepsi tuğladan düzgün bir şekilde yapılmıştı ve çatılar kiremittendi ama estetik kaygı güdülmemişti. Aile sadece ihtiyacı olanı inşa etmiş, fazladan bir şey yapmamıştı.

Bunun nedeni fakirlik değildi, Ender bunu biliyordu; ekonomisi tamamen denetim altında olan bir toplulukta fakirlik olamazdı. Dekorasyon ve bireysellik eksikliği, ailenin kendi evine önem vermediğini gösteriyordu; Ender'e göre bu, kendilerini önemsemediklerini de gösteriyordu. Olhado ve Quara'nın, çoğu insanın evlerine vardıklarında hissettiği rahatlamayı, hafifliği hissetmediği ortadaydı. Bir şey hissediyorlarsa o da daha tedbirli ve daha az neşeli olmalarıydı; ev onları yakınlaştıkça daha da sıkıntılı hale sokan bir ciddiyet kaynağıydı.

Olhado ve Quara içeri girdi. Ender kapıda birinin onu içeri davet etmesi için bekledi. Olhado kapıyı aralık bıraktı ama onunla konuşmadan odadan çıktı. Ender Quara'nın ön taraftaki odada duran yatakta oturup sırtını boş bir duvara yasladığını görebiliyordu. Duvarlar bomboştu ve tamamen beyazdı. Quara'nın yüz ifadesi duvarların boşluğuna uyuyordu. Ona sürekli bakmasına rağmen Ender'in varlığının farkında olup olmadığı konusunda bir belirti yoktu; Ender'i içeri davet edecek bir harekette bulunmadı.

Bu evde bir hastalık vardı. Ender Novinha'nın böyle bir yerde yaşayabilmesi için karakteriyle ilgili neyi gözden kaçırdığını anlamaya çalıştı. Pipo'nun ölümü çok uzun zaman önce olmasına rağmen Novinha'nın kalbini bu kadar derin bir şekilde boşaltmış olabilir miydi?

"Annen evde mi?" diye sordu Ender.

Quara hiçbir şey söylemedi.

"Oh," dedi Ender, "kusura bakma, senin küçük bir kız olduğunu sanıyordum ama şimdi senin bir heykel olduğunu anlıyorum."

Kız onu duyduğunu belirten hiçbir işaret göstermedi. Onu ciddiyetinden kurtarıp neşelendirme çabası işe yaramamıştı.

Beton zeminde hızla yaklaşan ayak sesleri duyuldu. Küçük bir çocuk odaya doğru koştu, odanın ortasında durup Ender'in durduğu girişe bakmak için hızla döndü. Quara'dan ancak bir yaş kadar küçüktü, herhalde altı veya yedi yaşındaydı. Quara'dan farklı olarak yüz ifadesinde bir anlayış vardı. Vahşi bir açlıkla beraber.

"Annen evde mi?" diye sordu Ender.

Çocuk eğildi ve dikkatlice paçasını sıvadı. Uzun bir mutfak bıçağını bacağına bantlamıştı. Yavaşça

bıçağı çıkarttı. Sonra iki eliyle bıçağı tutarak Ender'i nişan aldı ve olanca hızıyla ona doğru koştu. Ender bıçağın kasıklarım hedef aldığını fark etti. Çocuk yabancılara karşı hiç de nazik değildi.

Bir dakika sonra Ender çocuğu kolunun altına sıkıştırmış ve bıçağı tavana fırlatmıştı. Çocuk tekme atıp bağıırıyordu. Kol ve bacaklarım kontrol etmek için Ender'in iki elini de kullanması gerekmişti; sonunda damgalanmak için bağlanan bir dana gibi Ender'in önünde asılı kalmıştı.

Ender Quara'ya baktı. "Eğer hemen şimdi gidip bu evden sorumlu olan kişiyi getirmezsene bu hayvanı eve götürüp akşam yemeğinde yiyeceğim."

Quara bunu bir an için düşündü, sonra kalktı ve odadan dışarı koştu.

Bir dakika sonra dağınık saçları ve uykulu gözleriyle yorgun görünen bir kız odaya girdi. "Descuple, por favor," özür dilerim, lütfen, diye mırıldandı, "o menino nao se restabeleceu desde a morte do pai-" oh, nao babam öldüğünden beri böylesin-

Sonra aniden ayılmış gibi göründü.

"O Senhor e o Falante pelos Mortos!" Siz Ölülerin Sözcüsüsünüz!

"Sou," diye cevap verdi Ender. Evet oyum.

"Nao aqui," dedi. "Afedersiniz, Portekizce konuşuyor musunuz? Tabii ki konuşuyorsunuz, şimdi bana cevap verdiniz- lütfen, burada olmaz şimdi olmaz. Gidin."

"Peki," dedi Ender. "Çocuk mu bende kalsın yoksa bıçak mı?"

Tavana baktı; kızın bakışları onu takip etti. "Aman Tanrım, özür dilerim, dün bütün gün onu aradık, onda olduğunu biliyorduk ama sakladığı yeri bulamadık."

"Bacağına sarılıydı."

"Dün değildi. Her zaman oraya bakıyoruz. Lütfen onu bırakın."

"Emin misin? Sanırım dişlerini biliyor."

"Grego," dedi çocuğa, "bıçakla insanları dürtmek yanlış bir şey."

Grego hırladı.

"Babası öldüğünden beri böyle."

"O kadar yakınlar mıydı?"

Yüzünde hüznü bir gülümseme belirdi. "Pek sayılmaz. Grego elinde bir şey tutarken yürüyebilecek kadar büyüdüğünden beri hırsızlık yapıyor. Ama insanların canını yakma huyunu yeni edindi. Lütfen onu yere bırakın."

"Hayır," dedi Ender.

Gözleri kısıldı ve meydan okurmuşçasına baktı. "Onu kaçırıyor musunuz? Onu nereye götüreceksiniz? Nasıl bir fidye için?"

"Sanırım anlamıyorsun," dedi Ender. "Bana saldırdı. Bunu tekrar yapmayacağına dair bana bir garanti vermedin. Onu bıraktığımda cezalandırmak için hiçbir hazırlık yapmadın."

Umduğu gibi gözlerinde büyük bir öfke belirdi. "Siz kim olduğunuzu sanıyorsunuz? Burası onun evi, sizin değil!"

"Aslında," dedi Ender, "Praça'dan sizin evinize kadar bayağı uzun bir yol yürüdüm, üstelik Olhado çok hızlı yürüyordu. Oturmak istiyorum."

Kız bir sandalye gösterdi. Grego Ender'in kavrayışına karşı koymak için kıvrandı ve döndü. Ender onu o kadar yukarı kaldırdı ki yüzleri neredeyse dip dibeydi. "Biliyor musun Grego kaçmayı başarsan bile beton yere kafa üstü düşersin. Eğer halınız olsaydı bilincini koruma şansın olabilirdi. Ama yok. Açıkçası kafanı betona küt diye vurduğunda çıkacak ses beni hiç rahatsız etmez."

"Starkça'yı o kadar iyi anlamıyor," dedi kız.

Ender Grego'nun gayet iyi anladığını biliyordu. Odanın diğer ucunda bir hareket gördü. Olhado geri gelmiş, mutfığa açılan girişin orada duruyordu. Quara onun yanındaydı. Ender onlara neşeyle gülümsedi ve kızın ona gösterdiği sandalyeye oturdu. Bunu yaparken Grego'yu, ellerini ve ayaklarını bırakıp havaya öyle bir fırlattı ki Grego havada deli gibi döndü, yere düştüğünde hissedeceği acıyı düşünerek bağırırken elleri ve ayaklarıyla paniklemiş bir halde çırpındı. Ender yavaşça sandalyeye oturdu ve hızla ellerini yakalayarak çocuğu kucağına hapsetti. Grego topuklarını Ender'in incik kemiğine geçirmeyi başardı ama çocuk ayakkabı giymediğinden girişimi etkili olmamıştı. Ender onu bir dakika içinde tekrar savunmasız hale getirdi.

"Oturmak çok güzel bir duygu," dedi Ender. "Misafirperverliğiniz için teşekkür ederim. Adım Andrew Wiggin. Olhado ve Quara'yla tanıştım ve Grego'yla iyi arkadaş olduğumuz ortada."

Büyük kız elini sanki Ender'in elini sıkacakmış gibi önlüğünün üstüne sildi ama elini uzatmadı. "Adım Ela Ribeira. Ela, Elanora'nın kısaltması."

"Seninle tanışmak büyük bir zevk. Yemek hazırlamakla meşgul olduğumu görüyorum."

"Evet, çok meşgulüm. Sanırım yarın gelseniz daha iyi olur."

"Sen işine bak. Sorun değil, ben beklerim."

Olhado'dan daha büyük ama Ela'dan küçük başka bir çocuk odaya girdi. "Ablamı duymadın mı? Burada istenmiyorsun!"

"Bana karşı çok nazik davranıyorsunuz," dedi Ender. "Ama ben annenizi görmeye geldim ve işten dönünceye kadar da burada bekleyeceğim."

Annelerinden bahsedilmesi onları susturdu.

"İşte olduğumu sanıyorum. Eğer burada olsaydı bu heyecanlı olaylardan sonra onun buraya gelmesini beklerdim."

Olhado buna biraz gülümsedi ama daha büyük olan çocuk sinirlendi, Ela'nın yüzünde çirkin ve acı dolu bir ifade belirdi. "*Onu* neden görmek istiyorsunuz?" diye sordu Ela.

"Aslında hepinizi görmek istiyorum." Daha büyük olan çocuğa gülümsedi. "Sen Estevao Rei Ribeira olmalısın. İsa'yı Tanrı'nın sağ elinde otururken gören Şehit Aziz Stephen'ın adını alan."

"Böyle şeyler hakkında sen ne bilirsin, pis ateist!"

"Hatırladığım kadarıyla Aziz Paul onu taşıyan adamların yanında durup paltolarını tutmuştu. Görünüşe göre o sırada o inanan biri değilmiş. Hatta sanırım Kilisenin en korkunç düşmanı olarak biliniyordu. Buna rağmen daha sonra pişmanlık getirdi değil mi? Bu yüzden beni Tanrı'nın düşmanı olarak değil, Şam'a giden yolda henüz durdurulmamış bir havari olarak düşünmenizi tavsiye ederim." Ender gülümsedi.

Çocuk bir şey söylemeden ona dik dik baktı. "Sen Aziz Paul değilsin."

"Tam tersine," dedi Ender. "Ben domuzcukların havarisiyim."

"Onları hiçbir zaman göremeyeceksin. Miro sana asla izin vermeyecek."

"Belki veririm," dedi kapıdan gelen bir ses. Diğerleri içeri girişini izlemek için döndüler. Miro gençti; henüz yirmisinde bile yoktu. Ama yüz ifadesi ve yaşadıkları yaşına göre çok daha fazla sorumluluk taşıdığını ve acı çekmiş olduğunu gösteriyordu. Ender hepsinin ona nasıl yer açtığını gördü. Ondanki korktukları birinden uzaklaşıyor gibi uzaklaşmadılar. Daha çok sanki o odadaki ağırlık merkeziymiş ve onun varlığının gücüyle oradaki her şey yer değiştiriyormuş gibi etrafında dönerek ona uyum sağladılar.

Miro odanın ortasına doğru yürüdü ve Ender'e döndü. Ender'in tutsağına baktı. "Bırakın onu," dedi Miro. Ses tonu çok soğuktu.

Ela omuzuna yavaşça dokundu. "Grego onu bıçaklamaya çalıştı Miro." Ama ses tonu aynı zamanda sakin ol, her şey yolunda, Grego tehlikede değil ve bu adam bizim düşmanımız değil, diyordu. Ender tüm bunları duydu; Miro da duymuş gibiydi.

"Grego," dedi Miro. "Bir gün senden korkmayan biriyle karşılaşacağını sana söylemiştim."

Grego bir müttefiğin düşmana dönüştüğünü görünce ağlamaya başladı. "O beni öldürüyor, o beni öldürüyor."

Miro soğuk bir şekilde Ender'e baktı. Ela Ölülerin Sözcüsü'ne güveniyor olabilirdi ama Miro henüz güvenmiyordu.

"Onun canımı yakıyorum," dedi Ender. Güven kazanmanın en iyi yolunun doğruyu söylemek olduğunu öğrenmişti. "Serbest kalmak için her çırpınışında bu ona bir hayli rahatsızlık veriyor. Henüz çırpınmayı bırakmadı."

Ender Miro'ya baktı ve Miro onun kelimelerle ifade etmediği isteğini anladı. Grego'yu bırakması için ısrar etmedi. "Bu sefer seni kurtaramayacağım, Greguinho."

"Bunu yapmasına izin mi vereceksin?" diye sordu Estevao.

Miro, Estevao'yu göstererek Ender'den özür diledi. "Herkes ona Quim der." Lakabı Starkça *kral* gibi telaffuz ediliyordu. "Göbek adı Rei olduğu için böyle denmeye başlanmıştı. Ama şimdi yönetmek onun doğuştan gelen hakkıymış gibi davrandığı için devam ediyor."

"Aşağılık herif," dedi Quim. Hızla odadan çıktı.

Bu sırada diğerleri sohbet etmek için yerleştiler. Miro en azından geçici olarak yabancıyı kabul etmeye karar vermişti; bu nedenle tetikte olmayı biraz olsun bırakabiliyorlardı. Olhado yere oturdu; Quara, biraz önce yataktaki pozisyonuna geri döndü. Ela duvara yaslandı. Miro başka bir sandalye alarak Ender'in karşısına oturdu.

"Bu eve neden geldiniz?" diye sordu Miro. Ender söyleyiş tarzından, Ela gibi onun da bir sözcü çağırıldığını kimseye söylemediğini anladı. Bu yüzden ikisi de birbirinin bir sözcü beklediğini bilmiyordu. Aslında ikisi de bu kadar çabuk geleceğini düşünmemişlerdi.

"Annenizi görmek için," dedi Ender.

Gözle görülür bir hareket yapmamasına rağmen Miro'nun rahatladığı hissedilebiliyordu. "O, işte," dedi. "Geç saatlere kadar çalışıyor. Buradaki çimenle boy ölçüşebilecek bir patates türü geliştirmeye çalışıyor."

"Amaranth gibi mi?"

Sırıttı. "Onu şimdiden duydunuz mu? Hayır, onun kadar iyi bir rakip olmasını istemiyoruz. Buradaki besinler sınırlı ve patates iyi bir ilave olabilir. Ayrıca amaranth, mayalandığında iyi bir içecek haline gelmiyor. Madenciler ve çiftçiler daha şimdiden votkayla ilgili öyle bir mitoloji yarattılar ki bu onu damıtılmış içkilerin kraliçesi yapıyor."

Miro'nun gülümsemesi bu eve bir mağaradaki çatlaktan sızan güneş ışığı gibi gelmişti. Ender gerilimin azaldığını hissetti. Quara bacağını normal bir küçük kız gibi ileri geri salladı. Olhado'nun yüzünde aptalca bir mutluluk ifadesi vardı, gözleri yarı kapalı olduğundan metalik parıltı çok belli olmuyordu. Ela'nın gülümseyişi Miro'nun esprisinin hak ettiğinden daha büyüktü. Grego bile rahatlamış, Ender'e karşı koymayı bırakmıştı.

Ama sonra Ender'in kucağında hissettiği sıcaklık, Grego'nun teslim olmaktan çok uzak olduğunu gösterdi. Ender düşmanlarının hareketlerine, reflekslerini harekete geçirmeye bilinçli olarak karar verinceye kadar karşılık vermemeyi öğrenmişti. Bu yüzden Grego'nun idrarı onda en ufak bir harekete bile yol açmadı. Grego'nun ne beklediğini biliyordu, kızgınlıkla ona bağırp sonra da onu kucağından

iğrenmişcesine atmasını bekliyordu. Sonra Grego özgür olacaktı; zafer kazanacaktı. Ender bu zaferi ona tattırmadı.

Fakat *Ela*, Grego'nun yüz ifadelerini tanıyordu. Gözleri açıldı ve Grego'ya doğru kızgınlıkla bir adım attı. "Grego, seni adam olmaz küçük..."

Ama Ender ona göz kırptı ve gülümseyerek yerinde kalmasını sağladı.

"Grego bana küçük bir armağan verdi. Bana verebileceği tek şey bu, kendisi yaptı, bu yüzden de daha anlamlı. Onu o kadar çok sevdim ki sanırım onu hiç bırakmayacağım."

Grego kurtulmak için çılgın gibi hareket ederek çırpındı.

"Bunu neden yapıyorsunuz!" dedi *Ela*.

"Grego'nun bir insan gibi davranmasını bekliyor," dedi *Miro*. "Bunun yapılması gerekiyordu ve başka hiç kimse bunun için uğraşmadı bile."

"*Ben* uğraştım," dedi *Ela*.

Olhado oturduğu yerden konuştu. "*Ela* burada bizi uygar bir halde tutmaya çalışan tek kişi."

Quim diğer odadan bağırdı. "O aşağılık herife ailemiz hakkında hiçbir şey söyleme!"

Ender sanki *Quim* dahice bir öneride bulunmuş gibi ciddiyetle kafasını salladı. *Miro* kıkırdadı ve *Ela* gözlerini devirerek *Quara*'nın yanına yatağa oturdu.

"Biz pek mutlu bir aile değiliz," dedi *Miro*.

"Anlıyorum," dedi Ender. "Babanızın çok yakın bir zaman önce ölmüş olması nedeniyle."

Miro alaycı bir şekilde gülümsedi. *Olhado* tekrar konuştu. "Babamızın bu kadar yakın zaman önce yaşıyor olması yüzünden demek istediniz herhalde."

Ela ve *Miro* açıkça onun duygularına katılıyorlardı. Ama *Quim* tekrar bağırdı. "Ona hiçbir şey söylemeyin!"

"Canınızı mı yaktı?" diye sordu Ender sessizce. Grego'nun idrarı soğumaya ve kokmaya başlamıştı ama o hareket etmedi.

Ela cevap verdi. "Kastettiğiniz buysa bize vurmadı."

Miro için işler çığırından çıkmıştı. "*Quim* haklı," dedi *Miro*.

"Bu bizden başka kimseyi ilgilendirmez."

"Hayır," dedi *Ela*. "Bu, onu ilgilendirir."

"Bu, onu nasıl ilgilendiriyormuş?" diye sordu *Miro*.

"Çünkü o Babamın ölümünün sözcülüğünü yapmaya geldi," dedi *Ela*.

"Babamın ölümü!" dedi *Olhado*. "*Chupa pedras!* Babam sadece üç hafta önce öldü!"

"Zaten başka bir ölümün sözcülüğünü yapmak için yoldaydım," dedi Ender. "Ama birisi babanızın ölümü için bir sözcü çağırdı ve bu yüzden onun sözcülüğünü yapacağım."

"Onun aleyhine," dedi *Ela*.

"Onun için," dedi Ender.

"Sizi buraya doğruyu söylemeniz için çağırdım," dedi *Ela* acıyla, "Babam hakkındaki tüm gerçekler onun aleyhine."

Sessizlik tüm odaya yayıldı, hepsi, *Quim* yavaşça odaya girene kadar hareketsiz durdular. O sadece *Ela*'ya baktı. "Onu sen çağırdın," dedi yavaşça. "Sen."

"Doğruyu söylemesi için!" diye cevap verdi *Ela*. *Quim*'in suçlaması belli ki onu üzmişti; bu kafiri uzun bir süredir saklananları ortaya çıkarması için çağırdığından ailesine ve kiliseye nasıl ihanet ettiğini söylemesi gerekmiyordu. "Milagre'deki herkes çok iyi ve anlayışlı," dedi, "öğretmenlerimiz Grego'nun hırsızlığı ve *Quara*'nın sessizliği gibi şeyleri görmezden geliyor. Okulda hiçbir zaman tek

bir kelime bile etmemiş olması önemli değil! Herkes normal çocuklarımız gibi davranıyor; Os Venerados'ların torunlarıyız ve çok akıllıyız değil mi, ailemizde bir Zenador ve iki tane biyologumuz var! Ne büyük bir prestij. Babam deli gibi sarhoş olup eve gelip annemi yürüyemez hale gelene kadar dövdüğünde tek yaptıkları kafalarını çevirmektir!"

"Sus," diye bağırdı Quim.

"Ela," dedi Miro.

"Ve sen Miro, babamın sana evden kaçıncaya kadar bağırması, tökezleyerek kaçman, çünkü güçlüksle..."

"Bunları ona anlatmaya hakkın yok!" diye bağırdı Quim.

Olhado insan olmayan gözleriyle onlara bakmak için ayağa fırladı. "Neden hala bunu saklamak istiyorsunuz?" diye sordu alçak bir sesle.

"Senin için ne ifade ediyor ki?" diye sordu Quim. "Sana hiçbir zaman bir şey yapmadı. Sen sadece orada gözlerini kapatıp kulaklıklarla batuque ya da Bach ya da başka bir şeyler dinliyordun..."

"Gözlerimi kapatmak mı?" dedi Olhado. "Gözlerimi hiçbir zaman kapatmadım."

Döndü ve ön kapının uzağında duran terminale doğru gitti. Birkaç hızlı hareketle terminali açtı, sonra bir arayüz kablosu çıkartıp sağ gözündeki yuvaya yerleştirdi. Sadece bir bilgisayar bağlantısı kurmuştu ama bu Ender'de devin yırtılıp akan gözünün çirkin hatırasını yeniden canlandırdı, Ender o kadar derin oymuştu ki devin beynine girmişti ve yere devrilip ölmesine neden olmuştu. Hatırasının gerçek olmadığını, Savaş Okulu'nda oynadığı bir bilgisayar oyunu olduğunu hatırlayana kadar dona kaldı. Üç bin yıl önceydi ama ona göre üzerinden sadece yirmi beş yıl geçmişti, ki bu da anının gücünü kaybetmesi için yeterince uzun bir zaman değildi. Böceklerin onun aklından çıkartıp onun için bıraktıkları bir işarete dönüştürdükleri şey, devin ölümüyle ilgili rüyaları ve anılarıydı; sonunda bu onu Ana Kraliçe'nin kozasına götürmüştü.

Onu şimdiki zamana geri getiren şey Jane'in sesi oldu. Mücevherden fısıldadı, "Eğer senin için bir şey fark etmiyorsa hazır gözü bağlantıdayken orada sakladığı her şeye bir göz atacağım."

Terminalde bir sahne canlanmaya başladı. Görüntü holografik değildi. Yalnızca bir gözlemciye ait olduğu için farklıydı. Sahne tam bu odada, Olhado'nun biraz önce oturduğu yerden çekilmişti, görünüşe göre orası onun her zamanki yeri idi. Odanın ortasında, kafası önüne eğik bir şekilde sessizce durup hiçbir kızgınlık belirtisi göstermeden babasını dinleyen Miro'ya elini kolunu sallayarak hakaretler savuran büyük, güçlü ve şiddetli bir adam duruyordu. Ses yoktu, sadece görüntü vardı. "Unuttun mu?" diye fısıldadı Olhado. "Nasıl olduğunu unuttun mu?"

Terminaldeki görüntüde Miro sonunda arkasını dönüp gitti; Marco onu kapıya kadar takip edip arkasından bağırdı. Sonra odaya geri dönüp kovalamaktan yorulmuş bir hayvan gibi nefes nefese orada öylece durdu. Görüntüdeki Grego babasına koşup paçasına tutundu, babasının Miro'ya söylediği haince sözleri tekrar ettiği anlaşılan bir yüz ifadesiyle kapıdan dışarı doğru bağırıyordu. Marco çocuğu çekip bir kenara koydu ve kararlı adımlarla odaya geri döndü.

"Ses yok," dedi Olhado. "Ama duyabiliyorsun, değil mi?"

Ender kucağında Grego'nun titrediğini hissetti.

"İşte bak, vuruyor ve bir yere çarpıyor, annem yere düşüyor, vücudunun betona nasıl çarptığını hissedebiliyor musunuz?"

"Sus artık Olhado," dedi Miro.

Bilgisayar görüntüsü kapandı. "Bunu sakladığına inanamıyorum," dedi Ela.

Quim saklamak için hiçbir çaba sarf etmeden ağlıyordu. "Onu ben öldürdüm," dedi. "Onu ben öldürdüm, onu ben öldürdüm, onu ben öldürdüm."

"Sen neden bahsediyorsun?" dedi Miro kızgınlıkla. "Doğuştan gelme korkunç bir *hastalığı* vardı!"

"Ölmesi için dua ettim!" diye bağırdı Quim. Yüzü hırstan morarmış, gözyaşları, sümükleri ve tükürüğü dudağının etrafında birbirine karışmıştı. "Hazreti Meryem'e, İsa'ya, Büyükbabam ve Büyükbabama dua ettim, sırf o ölsün diye cehenneme gideceğimi söyledim, bunu gerçekleştirdiler ve şimdi cehenneme gideceğim ve bunun için *pişman* değilim! Tanrı beni affetsin ama memnunum!" Hıçkırarak ağlıyordu, odadan tökezleyerek çıktı. Uzakta bir odanın kapısı çarptı.

"Pekala, Os Venerados'ların itibarını arttırmak için onaylanan bir başka mucize daha," dedi Miro.

"Azizlik sağlama alındı."

"Sus," dedi Olhado.

"Bize sürekli İsa'nın o lanet olası herifi affetmemizi istediğini söyleyen oydu," dedi Miro.

Grego Ender'in kucağında o kadar şiddetli titriyordu ki Ender endişelenmeye başladı. Grego'nun bir kelime fısıldadığını fark etti. Grego'nun üzüntüsünü Ela da gördü ve çocuğun önüne eğildi.

"Ağlıyor, onun böyle ağladığını hiç görmedim..."

"Baba baba baba," diye fısıldadı Grego. Titremesi ürpertiye dönüştü, şiddetinden neredeyse katılacaktı.

"Babamdan mı korkuyor?" diye sordu Olhado. Yüz ifadesi Grego için çok endişelendiğini gösteriyordu. Hepsinin endişe içinde olması Ender'i rahatlatmıştı. Bu ailede yalnızca yıllar boyu bir zalimin hükmü altında yaşamamanın verdiği bir dayanışma yoktu, aynı zamanda sevgi de *vardı*.

"Babam artık yok," dedi Miro rahatlatıcı bir şekilde. "Artık endişe etmene gerek yok."

Ender kafasını salladı. "Miro," dedi, "Olhado'nun hafızasını izlemedin mi? Küçük çocuklar babalarını yargılamazlar, severler. Grego, Marcos Ribeira gibi olmak için elinden geleni yapıyordu. Geri kalanınız onun ölmüş olmasına sevinebilirsiniz ama Grego için bu dünyanın sonuydu."

Hiçbiri bunun farkına varmamıştı. Bu şimdi bile rahatsız edici bir fikirdi; Ender onların bunu benimsemediklerini görebiliyordu. Ama yine de doğru olduğunu biliyorlardı. Şimdi Ender bunu ortaya çıkarttığı için apaçık ortadaydı.

"Deus nos perdoe," diye mırıldandı Ela. Tanrı bizi affetsin.

"Söylediğimiz şeyler için," diye fısıldadı Miro.

Ela, Grego'yu almak için uzandı. Grego ona gitmeyi reddetti. Bunun yerine Ender'in beklediği, kendisini hazırladığı şeyi yaptı.

Grego Ender'e döndü ve ölümlerin sözcüsünün boynuna ellerini dolayıp acıyla çılgınca ağlamaya başladı.

Ender çaresizce izlemekte olan diğerlerine dönüp yavaşça: "Ondan nefret ettiğinizi düşünürken *sizinle* üzüntüsünü nasıl paylaşabilirdi ki?" dedi.

"Grego'dan hiçbir zaman nefret etmedik," dedi Olhado.

"Bunu anlamalıydım," dedi Miro. "Hepimizden daha çok acı çektiğini biliyordum ama bu hiç aklıma gelmemişti..."

"Kendini suçlama," dedi Ender. "Bu sadece bir yabancıнын görebileceği türde bir şey."

Jane'in kulağında fısıldadığını duydu. "İnsanları plazmaya dönüştürüşün beni her seferinde hayrete düşürüyor Andrew."

Ender ona cevap veremedi, verseydi bile ona inanmayacaktı. Bunu planlamamıştı, olayların seyrine göre hareket etmişti. Olhado'nun Marcao'nun ailesine yaptığı zulmü kaydettiğini nereden bilebilirdi? Tek anladığı şey Grego'yla ilgiliydi ve bu bile sadece içgüdüsel, çocuk birinin onun üzerinde otorite kurmasına, birinin ona baba gibi davranmasına umutsuzca ihtiyaç duyuyordu. Babası ona zalimce davrandığı için Grego sevginin ve gücün kanıtının sadece zalim olmak olduğuna inanmıştı. Biraz önce Grego'nun idrarı Ender'in bacaklarını nasıl sıırıslıklam ettiyse şimdi de göz yaşları boynunu ıslatıyordu.

Ender, Grego'nun ne yapacağını tahmin etmişti ama Quara onu şaşırtmayı başardı. Diğerleri Grego'nun sessizce ağlamasını izlerken o yataktan kalktı ve doğrudan Ender'e gitti. Gözleri kısık ve kızgındı. "Leş gibi kokuyorsun!" dedi sert bir şekilde. Sonra odadan çıkıp evin arka bölümüne doğru yürüdü.

Miro kahkahasını zor tuttu ve Ela gülümsedi. Ender, bazılarını kazanır bazılarını da kaybedersin, dercesine kaşlarını kaldırdı.

Olhado, onun konuşulmamış sözlerini duymuş gibiydi. Küçük çocuk terminalin yanındaki sandalyesinden sessizce, "Siz onu da kazandınız. Bu, aylardır aile dışından bir insana söylediği en uzun cümle," dedi.

Ama ben aile dışından biri değilim, dedi Ender sessizce. Fark etmediniz mi? Beğenseniz de beğenmeseniz de artık aileden *biriyim*. Bundan hoşlansam da hoşlanmasam da.

Grego'nun ağlaması bir süre sonra durdu. Uyumuştı. Ender onu yatağına taşıdı; Quara küçük odanın diğer tarafında uyuyordu. Ela, Ender'in Grego'nun çişle ıslanmış pantolonunu çıkarmasına ve üzerine daha bol bir çamaşır giydirmesine yardım etti; dokunuşu nazik ve becerikliydi ve Grego uyanmadı.

Ön taraftaki odada Miro Ender'i dikkatli bir şekilde izliyordu. "Pekala Sözcü, bir seçim yapmanız gerekiyor. Benim pantolonum size dar gelir ve pantolon ağı kısa olur ama babamınkiler de üzerinizden düşer."

Ender'in hatırlaması bir dakika sürdü. Grego'nun idrarı çoktan kurumuştu. "Önemli değil," dedi. "Eve döndüğümde üzerimi değiştirebilirim."

"Annem bir saatten önce eve dönmez. Onu görmeye geldiniz, öyle değil mi? Pantolonunuz o zamana kadar temizlenmiş olur."

"O zaman *senin* pantolonunu alayım," dedi Ender. "Pantolon ağını deneyeceğim."

DONA IVANOVA

Bu, sürekli aldatma üzerine kurulu bir hayat demek. Dışarı çıkıp bir şey keşfedeceksin, çok önemli bir şey, sonra istasyona geri dönüp kültürel kirlenme yoluyla öğrendiklerinden hiçbir şekilde söz etmeyen masumca bir rapor yazacaksın.

Bunun nasıl bir işkence olduğunu anlamak için çok gençsiniz. Babamla ben bunu domuzcuklardan bilgi saklamaya dayanamadığımız için yapmaya başladık. Bunun, bilim adamlarından bilgi saklamaktan daha az acı verici bir şey olmadığını benim gibi siz de keşfedeceksiniz. Bir soruyla uğraştıklarını görüp, ikilemelerini kolaylıkla çözebilecek bilgiye sahip olduğunuzu bilmek; gerçeğe çok yaklaşip bilgi eksikliği yüzünden doğru sonuçlardan yanlıslara gittiklerini görmek size büyük bir acı çektirmiyorsa o zaman insan sayılmazsınız.

Şunu her zaman kendinize hatırlatmalısınız: Bu onların kanunu, onların seçimi. Doğrulukla kendileri arasındaki duvarı onlar yarattı ve o duvarın ne kadar kolayca yıkıldığını söylersek bizi cezalandırırlar. Doğruyu bulmak isteyen her framling bilim adamına karşılık, bilgiyi küçümseyen, gerçek bir varsayım üretmeyen, tek işleri gerçek bilim adamlarının yazılarını, metodlarında minicik hatalar, çelişkiler veya kusurlar bulmak için okumak olan on tane küçük beyinli descabeçados (kafasız) var. Bu kan emici sinekler yazdığınız her raporu dikkatlice inceleyecektir ve eğer sadece bir kez dikkatsizce davranırsanız, sizi yakalarlar.

Bu, ismi kültürel kirlenme yoluyla elde edilen bir domuzcuktan bile bahsedemeyeceğiniz anlamına geliyor: “Fincan” onlar için, domuzcuklara çanak çömlek yapmanın temelini öğrettik anlamına gelir. “Takvim” ve “Tırpan” zaten belli. Ve eğer Ok’un adını öğrenecek olurlarsa, Tanrı bile bizi kurtaramaz.

-Kongre emriyle Lusitania Dosyalarından ele geçirilen ve Absentia’da, ihanet ve görevi kötüye kullanma suçlarından Lusitania Xenologlarına açılan davada delil olarak gösterilen, Liberdade Figueria de Medici'den, Ouanda Figueria Mucumbi’ye ve Miro Ribeira von Hesse'ye notlar.

Biyoloji İstasyonu'ndaki işi biteli bir saati geçmiş olmasına rağmen Novinha oradan ayrılamıyordu. Klonlanmış patates bitkileri besleyici solüsyonda çok iyi geliyordu; şimdi yapılması gereken tek şey, genetik değişimlerinden hangisinin en sert ve en yararlı kökü yaratacağını görmek için günlük gözlem yapmaktı.

Yapmam gereken hiçbir şey yoksa neden eve gitmiyorum? Bu soruya verilecek bir cevabı yoktu. Çocuklarının ona ihtiyacı vardı, bu kesindi; sabahın çok erken saatlerinde çıkıp küçükler uyuduktan sonra eve dönmekle onlara iyilik yapmıyordu. Şimdi bile eve gitmesi gerektiğini bildiği halde laboratuvara bakıyor, hiçbir şey görmüyor, hiçbir şey yapmıyor ve hiçbir şey olmuyordu.

Eve gitmeyi düşündü, bu düşünceden neden hoşlanmadığı hakkında bir fikri yoktu. Sonuç olarak Marcao öldü, diye hatırlattı kendisine. O üç hafta önce öldü. Daha yakın bir zamanda değil. İhtiyaç duyduğum her konuda istediğimi yaptım ve ben de onun istediklerini yaptım ama o sonunda tamamen çürüyerek ölmeden dört yıl önce sebeplerimiz sona ermişti. Tüm bu zaman boyunca bir an bile sevgi paylaşmadık ama onu bırakmayı hiç düşünmedim. Boşanmak imkansızdı ama ayrı kalmak yeterli olurdu. Dayak atmalarını durdurmak için. Kalçası, beton yere en son fırlatıldığından beri tutuk vaziyetteydi ve hala acı veriyordu. Ardında ne kadar güzel ve hatırlamaya değer şeyler bırakmışsın, Cao, benim köpeğe benzer kocam.

Düşüncesi bile kalçasındaki ağrıyı alevlendirdi. Memnuniyetle başını salladı. Hakkettiğimden az bile ve iyileştiğinde pişman olacağım.

Kalçasındaki acıya rağmen ayağa kalktı ve topallamadan yürüdü. Hiçbir şeyde kendimi umursamayacağım. Hakkettiğimden daha kötü değil.

Kapıya doğru yürüdü ve arkasından kapattı. O gittiği anda bilgisayar zorunlu fotosentez safhalarındaki çeşitli bitkiler için gerekli olanlar dışında tüm ışıkları kapattı. Bitkilerine, küçük hayvancıklarına karşı şaşırtıcı yoğunlukta bir sevgi besliyordu. Büyüyün diye gece gündüz haykırıyordu onlara, büyüyün ve gelişin. Başaramayanlar için çok üzülürdü ve onları ancak bir geleceği olmadığından emin olduğunda atardı. Şimdi, istasyondan uzaklaşırken bilinçaltında algıladığı müziklerini, büyüyüp ayrılan ve çok daha karmaşık şekillere dönüşen minicik hücrelerin ağlamasını hala duyabiliyordu. Aydınlıktan karanlığa, yaşamdan ölüme gidiyordu ve duygusal acısı eklemlerinin iltihaplanmasıyla birlikte daha da beter hale geliyordu.

Tepenin üzerinden evine doğru yaklaşırken, pencerelerden aşağıdaki tepeye vuran ışığı görebiliyordu. Quara'nın ve Grego'nun odası karanlıktı; onların dayanılmaz suçlamalarına katlanması gerekmiyordu; Quara'runki sessizlikle, Grego'nunki ise işlediği öfke dolu, kötü suçlarla kendisini gösteriyordu. Ama kendi odası ve öndeki oda dahil çok fazla ışık yanıyordu. Olağandışı bir şeyler dönüyordu ve o olağandışı şeyleri sevmezdi.

Olhado her zamanki gibi kulaklıklarını takmış salonda oturuyordu; fakat bu gece arayüz kablosu da gözüne bağlıydı. Görünüşe göre bilgisayardan eski görsel hatıraları alıyordu, ya da belki taşıdıklarından bazılarını siliyordu. Daha önce pek çok kez olduğu gibi kendisi de görsel hatıralarını silip, temizleyip yerine daha hoş olanlarını koyabilmeyi istedi. Kurtulmaktan mutluluk duyacağı bir tanesi Pipo'nun cesedinin görüntüsüydü, yerine üçünün birlikte Zenador İstasyonu'nda geçirdikleri harika günlerden birini koymak isterdi. Ve Libo'nun bir bez parçasına sarılı cesedi, o tatlı bedenini bir arada tutan tek şey onu saran kumaş parçasıydı; bunun yerine onun vücuduyla ilgili diğer hatıraları saklamak isterdi, dudaklarının dokunuşunu, narin ellerinin etkileyiciliğini. Ama güzel hatıralar uçmuş, acının içinde çok derinlere gömülmüştü. O güzel günleri çaldığım için benden geri alındılar ve yerine hak ettiğim şeyler verildi.

Olhado ona bakmak için döndü, kablo gözünden iğrenç bir şekilde çıkıyordu. Novinha ürpertisini ve utancını kontrol edemiyordu. Üzgünüm, dedi sessizce. Eğer başka bir annen olsaydı kuşkusuz hala gözün olurdu. Sen çocuklarımın en iyisi, en sağlıklısı, en bütünü olarak doğdun, Lauro, ama elbette benim karnımdan çıkan hiçbir şey uzun süre sağlam kalamaz.

Olhado ona bir şey söylemediği gibi o da düşündüklerinin hiçbirini ona söylemedi. Işığın neden yandığını görmek için arkasını dönüp odasına gitti.

"Anne," dedi Olhado.

Kulaklıkları çıkartmıştı ve gözündeki kabloyu döndürerek çıkartıyordu.

"Evet?"

"Bir misafirimiz var," dedi. "Sözcü."

Novinha içinin üşüdüğünü hissetti. Bu gece değil, diye bağırdı içinden. Ve onu ne yarın, ne öbür gün ne de hiçbir zaman görmek istemediğini biliyordu.

"Pantolonu artık temiz ve senin odanda üstünü değiştiriyor. Senin için bir sorun yoktur umarım."

Ela mutfaktan çıktı. "Geldin," dedi. "Cafezinho hazırladım, senin için de bir tane koydum."

"O gidinceye kadar dışarıda bekleyeceğim," dedi Novinha.

Ela ve Olhado birbirlerine baktılar. Novinha kendisini çözülmesi gereken bir sorun olarak gördüklerini hemen anladı; görünüşe göre sözcünün burada yapmak istediği şeyi onaylıyor gibiydiler. Ama ben sizin çözemeyeceğiniz bir ikilemim.

"Anne," dedi Olhado, "Piskoposun söylediği gibi değil. O *iyi* biri."

Novinha ona elinden geldiğince susturucu bir alaycılıkla cevap verdi. "Ne zamandan beri iyi ve kötünün uzmanı *oldun?*"

Ela ve Olhado yine birbirlerine baktılar. Ne düşündüklerini biliyordu. Bunu ona nasıl açıklayabiliriz? Onu nasıl ikna edebiliriz? Pekala sevgili çocuklarım, edemezsiniz. Libo'nun hayatının her haftasında öğrendiği gibi, ben ikna edilmezim. Sırrı benden hiçbir zaman alamadı. Onun ölmesi benim suçum değil.

Ama onu kararından vazgeçirmeyi başardılar. Evi terk etmek yerine kapı girişinde duran Ela'ya dokunmadan geçerek mutfaka çekildi. Masanın üzerinde daire şeklinde dizilmiş küçük kahve fincanları, ortasında da içinden buhar çıkan bir çaydanlık duruyordu. Oturdu ve kollarını masasının üzerine koydu. Demek Sözcü buradaydı ve ilk ona gelmişti. Başka nereye gidecekti? Onun burada olması benim suçum değil mi? Çocuklarımın, Marcoo'nun, Libo ve Pipo'nun hayatlarını ve kendiminkini mahvettiğim gibi hayatını mahvettiğim bir insan daha.

Güçlü fakat şaşırtıcı bir şekilde düzgün, kaslı bir el, omuzunun üzerinden uzanarak çaydanlığı kaldırıp dönerek dökülen sıcak kahveyi, küçük cafezinho fincanlarına koydu.

"Posso derramar?" Doldurayım mı? diye sordu. Ne kadar aptalca bir soru, zaten koyuyordu. Ama ses tonu nazikti, Portekizcesi Kastiliyan aksamının zarıflığı ile karışıyordu. Bir İspanyol muydu?

"Özür dilerim" diye fısıldadı. Beni affet. "Trouxe o senhor tanhos quilometros - " Sizi bunca kilometre getirdim-

"Yıldız uçuşlarım kilometrelerle ölçmüyoruz Dona Ivanova. Yıllarla ölçüyoruz." Sözleri bir suçlamaydı ama ses tonu özlem dolu, hatta bağışlama ve teselli doluydu. Ses tonuyla baştan çıkabilirim. Bu ses bir yalancı.

"Eğer yolculuğunuzu geri alıp size yirmi iki yılı geri verebilseydim yapardım. Sizi çağırmak bir hataydı. Özür dilerim." Ses tonu tatsızdı. Tüm hayatı bir yalandı, bu özür bile düşünülmeden yapılmış gibiydi.

"Henüz zamanı hissetmiyorum," dedi Sözcü. Hala arkası dönük durduğundan henüz yüzünü görmemişti. "Benim için kardeşimi bırakalı sadece bir hafta oldu. O benim hayatta kalan tek akrabamdı. Oradan ayrıldığımda kızı henüz doğmamıştı ama şimdi herhalde üniversiteyi bitirmiş, evlenmiş, belki de kendi çocukları olmuştur. Onu hiçbir zaman tanımayacağım. Ama *sizin* çocuklarınızı tanıyorum Dona Ivanova."

Kadın, dilini ve boğazını yakmasına ve midesini ağrıttmasına rağmen cafezinhoyu kaldırıp tek bir yudumda içti. "Sadece birkaç saat içinde onları tanıdığınızı mı sanıyorsunuz?"

"Sizin tanıdığınızdan daha çok, Dona Ivanova."

Novinha Sözcü'nün cüreti karşısında Ela'nın nefesinin kesildiğini duydu. Sözlerinin doğru olabileceğini düşünmesine rağmen bunları bir yabancıdan duymak onu öfkelenirdi. Ona bakmak, terslemek için döndü ama o yer değiştirmişti, arkasında değildi. Daha uzağa döndü, sonunda ona bakmak için ayağa kalktı ama o odada değildi. Ela gözleri açılmış bir şekilde kapı girişinde duruyordu.

"Geri dön!" dedi Novinha. "Bunu söyleyip sonra da çıkıp gidemezsin!"

Ama o cevap vermedi. Bunun yerine evin arka tarafından alçak seste gülüşmeler duydu. Novinha sesi takip etti. Evin sonuna kadar tüm odalardan geçti. Miro, Novinha'nın yatağında oturuyor ve Sözcü kapı girişinde duruyordu, birlikte gülüyorlardı. Miro annesini gördü ve gülmeyi kesti. Novinha bir acı hissetti. Onu yıllardır gülerken görmemişti, tıpkı babası gibi gülümsediğinde yüzünün ne kadar güzel olduğunu unutmuştu; ve onun gelişi Miro'nun gülümsemesini silmişti.

"Quim çok kızgındı bu yüzden konuşmak için buraya geldik," diye açıkladı Miro. "Ela yatağı hazırladı."

"Sözcü'nün yatağın yapılmış olup olmadığını umursadığını sanmıyorum," dedi Novinha soğuk bir ifadeyle. "Umursuyor musunuz Sözcü?"

"Düzen ve düzensizlik," dedi Sözcü, "ikisinin de ayn bir güzelliği var." Hala ona bakmak için arkasını dönmemişti ve Novinha bundan memnundu çünkü sert mesajını iletildiğinde onun gözlerini görmesi gerekmiyordu.

"Buraya boş yere geldiniz Sözcü," dedi. "Bunun için benden nefret edecekseniz edin ama sözcülüğünü yapacağınız bir ölüm yok. Aptal bir kızdım. Çağrı yaptığımda saf bir şekilde Ana Kraliçe ve Hegemon'un yazarının geleceğini sanmıştım. Benim için bir baba gibi olan bir adamı kaybetmişim ve teselliye ihtiyacım vardı."

Sözcü ona yüzünü döndü. Genç bir adamdı, en azından ondan daha gençti ama gözleri anlayışla dolu ve çekiciydi. Perigoso, tehlikeli, diye düşündü. Tehlikeli ve güzel, anlayışında boğulabilirim.

"Dona Ivanova," dedi, "Ana Kraliçe ve Hegemon'u okuyup, yazarının *teselli* verebileceğini nasıl düşündünüz?"

Cevap veren Miro'ydu; sessiz, yavaş konuşan Miro, konuşmaya Novinha'nın onun küçüklüğünden beri görmediği bir enerjiyle atlamıştı. "Ben okudum," dedi, "ve orijinal Ölümlerin Sözcüsü Ana Kraliçe'nin öyküsünü derin bir şefkatle yazmış."

Sözcü üzgün bir şekilde gülümsedi. "Ama o böceklerle yazmıyordu değil mi? Böceklerin yok oluşunu hala muhteşem bir zafer olarak kutlayan insanoğluna yazıyordu. Acımasızca, gururlarını pişmanlığa, mutluluklarını üzüntüye dönüştürmek için yazdı. İnsanoğlu bir zamanlar böceklerden nefret ettiğini, şimdi ağza alınmaz olan ismi bir zamanlar kutlayıp onurlandırdığını unuttu."

"Her şeyi söyleyebilirim," dedi Ivanova. "Adı Ender'di ve dokunduğu her şeyi yok etti." Benim gibi, demedi.

"Öyle mi? Onun hakkında ne biliyorsunuz?" Ses tonu bir çimen testeresi gibi şiddetli ve zalimdi. "Onun nazikçe dokunduğu bir şey olup olmadığını nereden biliyorsunuz? Onu seven ve onun sevgisiyle kutsanan birinin olup olmadığını? *Dokunduğu her şeyi yok etti*; bu yaşamış hiçbir insan hakkında söylenemeyecek bir yalan."

"Sizin öğretiniz bu mu Sözcü? öyleyse pek bir şey bilmiyorsunuz." Meydan okur gibiydi ama yine de sözcünün öfkesi Novinha'yı korkutmuştu. Nezaketinin günah çıkartan bir papazınki gibi sarsılmaz olacağını düşünmüştü.

Yüzündeki öfke bir anda yok oldu. "Vicdanını rahatlatılabilirsin," dedi. "Buraya gelmemi sizin

çağrınız sağladı ama ben yoldayken başkaları da bir sözcü çağırırdı."

"Öyle mi?" Bu cahillerle dolu şehirde kim Ana Kraliçe ve Hegemon'la bir sözcü isteyecek kadar kadar aşınaydı ve kim bir sözcü çağırmaya cesaret edecek kadar Piskopos Peregrino'dan bağımsızdı? "Eğer bu doğruysa neden *benim* evimdesiniz?"

"Çünkü buraya rahmetli eşiniz Marcos Maria Ribeira'nın ölümünün sözcülüğünü yapmak için çağrıldım."

Bu dehşet verici bir düşünceydi. "O mu! Öldüğüne göre artık kim onun hakkında düşünmek ister ki!"

Sözcü cevap vermedi. Onun yerine Miro yataktan sert bir şekilde konuştu. "Mesela Grego. Sözcü bize bilmemiz gereken bir şey gösterdi; o çocuk babası için üzüntü çekiyor ve hepimizin ondan nefret ettiğini sanıyor..."

"Ucuz bir psikoloji," diye tersledi Novinha. "Kendi terapistlerimiz var ve onların da pek bir yararı yok."

Ela'nın sesi arkasından geldi. "Babamın ölümünün sözcülüğünü yapması için onu ben çağırdım Anne. Gelmesi on yıllar sürer sanmıştım ama şimdi burada olduğu için çok memnunum, bize iyiliği dokunabilir."

"Bize ne iyiliği dokunabilir?"

"Dokundu bile Anne. Grego ona sarılarak uyuya kaldı ve Quara onunla konuştu."

"Aslında," dedi Miro, "ona leş gibi koktuğunu söyledi."

"Ve bu herhalde doğruydü," dedi Ela, "Greguinho onun üstüne işediği için."

Miro ve Ela bunu hatırlayınca kakhahalara boğuldular ve Sözcü de gülümsedi. Novinha'yı her şeyden çok bu şaşırttı; Pipo'nun ölümünden bir sene sonra, Marcao onu buraya getirdiğinden beri bu evde böylesine bir neşe neredeyse hiç yaşanmamıştı. Novinha istemeden Miro'nun yeni doğmuş halini, Ela'nın küçüklüğünü, hayatlarının ilk yıllarını, Miro'nun her konuda gevezelik ettiği zamanları, Ela'nın sendeleyerek yürümesini, evin içinde çılgıncasına Miro'nun peşinden gitmesini, çocukların çitin yanında, domuzcukların ormanının yakınındaki çimenlerde birlikte nasıl sıçrayıp oynadıklarını hatırladı; Novinha'nın çocuklarından aldığı zevk Marcao'yu zehirleyen şeydi, hiçbirinin ona ait olmadığını bildiği için ondan ve çocuklarından nefret ediyordu. Quim doğduğunda ev kızgınlıkla doluydu ve çocuk ebeveynlerinin fark edebileceği bir yerde özgürce gülmeyi hiçbir zaman öğrenmemişti. Miro ve Ela'nın birlikte güldüklerini görmek, kalın siyah bir perdenin beklenmedik bir anda açılması gibiydi; Novinha günün geceden başka bir zamanı olduğunu unuttuğu sırada, birden tekrar gün ışığı olmuştu.

Bu yabancı evini istila edip kapattığı perdeleri yırtarak açmaya nasıl cesaret edebiliyordu!

"Buna izin vermeyeceğim," dedi. "Kocamın hayatına burnunu sokmaya hakkın yok."

Ender kaşlarını kaldırdı. Yıldızıyolu Kanununu herkes kadar iyi biliyordu ve sözcünün sadece hakkı olduğunu değil, aynı zamanda yasaların onu ölünün gerçek hikayesini ortaya çıkarması için koruduğunu da gayet iyi biliyordu.

"Marcao berbat bir adamdı," diye ısrar etti, "ve onun hakkındaki gerçekleri söylemek acıdan başka bir şey sağlamayacak."

"Onun hakkındaki gerçeklerin acıdan başka bir şey sağlamayacağını söylemekte haklısınız ama berbat bir adam olduğu için değil," dedi Sözcü. "Eğer ben herkesin bildiği şeyleri söyleyecek olursam -çocuklarından nefret ettiğini, karısını dövdüğünü ve polisler onu eve yollayınca kadar barlarda kör kütük sarhoş gezdiğini- o zaman acı çekmenize neden olmam, değil mi? Büyük bir

memnuniyete sebep olurum çünkü o zaman herkes onun hakkındaki düşüncelerinin baştan beri doğru olduğundan emin olur. O bir pislikti ve bu yüzden ona pislikmiş gibi davranmaları kabul edilebilirdi."

"Siz öyle *olmadığını* mı düşünüyorsunuz?"

"İsteklerini anladığında hiçbir insan değersiz değildir. Kimsenin hayatı hiçbir şey değildir. Kadınların ve erkeklerin en kötülerinin bile kalplerini anladığınızda, günahlarının en azından küçük bir kısmını affettirecek cömert bir davranışı vardır."

"Eğer buna inanıyorsanız o zaman görüldüğünüzden daha da gençsiniz," dedi Novinha.

"Öyle miyim?" dedi Sözcü. "Çağrınızı iki haftadan daha az bir süre önce duydum. O zaman sizi araştırmıştım ve *siz* hatırlamasanız bile Novinha, küçük bir kızken tatlı, güzel ve iyi biri olduğunuzu ben *hatırlıyorum*. Daha önce de yalnız kalmıştınız, ama hem Pipo hem de Libo sizi tanıyordu ve sevgiye layık olduğunuzu anladılar."

"Pipo ölmüştü."

"Ama sizi seviyordu."

"Hiçbir şey bilmiyorsun Sözcü! Sen yirmi iki ışık yılı uzaktaydın! Ayrıca değersiz dediğim kişi *ben* değildim, Marcao'ydu!"

"Ama siz buna inanmıyorsunuz Novinha. Çünkü siz o zavallı adamın hayatını affettirecek bir cömertliğini ve iyiliğini biliyorsunuz."

Novinha kapıldığı dehşeti anlayamıyordu ama Cao'nun iyiliğiyle ilgili ne keşfettiğini sandığı hakkında bir fikri olmamasına rağmen, bunu adlandırmadan önce onu susturmalıydı. "Bana ne cüretle Novinha dersin!" diye bağırdı. "Dört yıldır kimse beni o şekilde çağırmadı!"

Andrew cevap olarak elini kaldırıp yanağını okşadı. Neredeyse genç birinin yapacağı türden çekingen bir hareketti; bu ona Libo'yu hatırlattı, tahammül sınırını aşmıştı. Elini aldı, fırlattı sonra onu iterek odaya girdi. Miro'ya "Çık dışarı!" diye bağırdı. Oğlu çabucak kalktı ve geri geri kapıya gitti. Novinha onun yüz ifadesinden bu evde tüm gördüklerine rağmen kızgınlığıyla Miro'yu hala şaşırtabildiğini anladı.

"Benden hiçbir şey alamayacaksın!" diye bağırdı Sözcü'ye.

"Buraya sizden bir şey almak için gelmedim," dedi Ender yumuşak bir sesle.

"Vermek istediğin hiçbir şeyi istemiyorum! Benim için hiçbir değer yok, beni duyuyor musun? Değersiz olan sensin! Lixo, ruina, estrago, pislik, yıkıcı, zarar verici - vai fora d'aqui, nao tens direito estar em minha casa!" Evimde olmaya hakkın yok.

Ender, "Nao eres estrago," zarar görmeyeceksin, diye fısıldadı, "eres solo fecundo, e vou plantar jardim ai." Sen toprağı gübreleyeceksin, ben bahçeyi ekeceğim. Sonra cevap vermesine fırsat bırakmadan kapıyı kapattı ve gitti.

Sözleri o kadar şok ediciydi ki gerçekten de ona verecek bir cevabı yoktu. Sözcünün konuşması insafsızcaydı. Novinha ona estrago demişti ama o öyle bir cevap vermişti ki sanki *kendisine* yalnız demiş gibi olmuştu. Ona *senhor* veya resmi olmayan *voce* yerine hakaret sayılabilecek resmiyetsizlikteki *tu* "sen" diyerek onunla alaylı bir şekilde konuşmuştu. Ancak bir çocukla veya bir köpekle böyle konuşulabilirdi. Buna rağmen Sözcü, aynı ses tonuyla, aynı samimiyetle konuştuğunda her şey tamamen farklıydı. "Sen toprağı gübreleyeceksin, ben bahçeyi ekeceğim." Bu bir şairin metresine ya da bir kocanın karısına söyleyeceği türden bir şeydi ve kullandığı *tu* küstahça değil samimiydi. Onun dokunduğu yanağına dokunarak, buna nasıl cesaret edebilir, diye fısıldadı kendi kendine. Bir Sözcünün olabileceğini düşündüğünden de zalim. Piskopos Peregrino haklıydı.

Tehlikeli, kafir ve Şeytan, utanmazca kalbimde kutsal tuttuğum, kimsenin girmesine müsaade etmediğim yerlere giriyor. Sert toprakta, hayata tutunan birkaç küçük şeyin üzerinden geçiyor, buna nasıl cesaret eder, onu görmeden ölmeyi isterdim, işi bitmeden kesin beni çözecektir.

Birinin ağladığının belli belirsiz farkına vardı. Quara. Elbette bağrıışmalar onu uyandırmıştı; hiçbir zaman derin uyumazdı. Novinha kapıyı açıp onu rahatlatmaya gitmek üzereydi ki ağlamasının durduğunu ve yumuşak bir erkek sesinin ona şarkı söylediğini duydu. Şarkı başka bir dilde söyleniyordu. Novinha'ya Almanca'ymış gibi geldi veya İskandinavca; ama her ne ise onu anlamıyordu. Ama kimin söylediğini ve Quara'nın rahatladığını biliyordu.

Novinha böylesine bir korkuyu en son Miro Zenador olmaya ve domuzcukların öldürdüğü iki adamın izinden gitmeye karar verdiğinde hissetmişti. Bu adam ailemin düğümlerini çözüp bizi tekrar birleştiriyor; ama bu süreç içinde sırlarımı öğrenecek. Eğer Pipo'nun nasıl öldüğünü öğrenirse ve doğruyu söylese o zaman Miro'da aynı sırrı öğrenecek ve bu onu öldürecek. Domuzcuklara bir kurban daha vermeyeceğim; onlar artık tapamayacağım kadar zalim tanrılar.

Fakat daha sonra kapalı kapısının arkasındaki yatağında uyumaya çalışırken evin ön tarafından daha da çok kıkılda duydu ve bu sefer Quim ve Olhado da Miro ve Ela'yla birlikte gülüyordu. Onları görebildiğini hayal etti, oda neşeye aydınlanmıştı. Ama uykuya dalıp hayali rüyaya dönüşürken, çocuklarının arasında oturup onlara gülmeyi öğreten Sözcü değildi; onunla Kilisede evlenmeyi reddetmesine rağmen, kalbinde evlendiği adam ve herkes tarafından kocası olarak bilinen Libo'ydu, yaşıyordu.

Bu uykusunda bile dayanabileceğinden fazla bir mutluluktan göz yaşları yatak çarşafını sırılsıklam etti.

DOĞUŞTAN ÖZÜRLÜ

CIDA: Descolada kütlesi bakteriyel değil. Vücut hücrelerine girip orada devamlı kalıyorlarmış gibi görünüyor, tıpkı hücreler çoğaldığında çoğalan mitokondria gibi. Buraya gelişimizden sadece birkaç yıl sonra yeni bir türe dönüşmesi gerçeği, yeni koşullara kolayca uyum sağladığı anlamına geliyor. Buraya özgü, kalıcı bir enfeksiyon olduğuna göre uzun zaman önce Lusitania'nın tüm biyosferine yayılmış olmalı.

GUSTO: Eğer bu kalıcı ve her yerde ise bu bir enfeksiyon değil Cida, bu normal hayatın bir parçası.

CIDA: Ama bu tam anlamıyla doğuştan gelen bir şey değil; yayılabilme yeteneği var. Ama evet, eğer buraya özgüyse, o zaman tüm yerli türler onunla savaşmak için bazı yöntemler bulmuş olmalı...

GUSTO: Ya da uyum sağlayıp onu normal hayat döngülerine katmışlardır. Belki ona İHTİYAÇLARI vardır.

CIDA: Genetik moleküllerini parçalara ayırıp sonra da rastgele birleştiren bir şeye İHTİYAÇLARI mı var?

GUSTO: Belki de bu yüzden Lusitania'da bu kadar az çeşit tür vardır- Descolada belki de yakın bir zamanda olmuştur- sadece yarım milyon yıl önce ve çoğu tür uyum sağlayamamıştır.

CIDA: Keşke ölmüyor olsaydık Gusto. Bir sonraki Xenobiyolog büyük olasılıkla standart genetik uyarlamalar üzerinde çalışıp bunu devam ettirmeyecektir.

GUSTO: Bu ölümümüzden üzüntü duymak için düşünebildiğin tek neden mi?

- Vladimir Tiago Gussman ve Ekaterina Maria Aparecida do Norte von HesseGussman, ölümlerinden iki gün önce çalışma notlarının içine yerleştirilmiş yayınlanmayan diyalogları; ilk kez "Anlayışın Kaybolan İpuçları", Meto-bilim, Metodoloji'nin günlüğü, 2001'de aktarılmıştır: 12:12:144-45

Ender, o gece geç saatlere kadar Ribeiraların evinden kendi evine dönmedi ve bir saatten uzun bir süre, özellikle Novinha eve geldikten sonra olanlardan bir anlam çıkartmaya çalıştı. Buna rağmen ertesi sabah erken kalktı, düşünceleri cevaplaması gereken sorularla doluydu. Bir ölümün sözcülüğünü yapmaya her hazırlanışında böyle olurdu; ölü adamın hayat hikayesini kendisinin gördüğü gibi görünceye ya da ne kadar kötü sonuçlanırsa sonuçlansın ölü kadının yaşamak istediği hayatın parçalarını birleştirenceye kadar dinlenmesi mümkün değildi. Ancak bu defa başka bir endişesi daha vardı. Bu defa yaşayanları daha önce hiç umursamadığı kadar umursuyordu.

Ona şaşkınlığını anlatmaya çalıştıktan sonra "Tabii ki daha ilgilisin," dedi Jane. "Trondheim'den

ayrılmadan önce Novinha'ya aşık oldun."

"Belki genç kızı seviyordum ama bu kadın kötü ve bencil. Çocuklarına olmasına izin verdiği şeye bak."

"Bu konuşan Ölülerin Sözcüsü mü? Birini dış görünüşüne bakarak yargılayan?"

"Belki de Grego'ya aşık olmuşumdur."

"Üzerine işeyen insanlara karşı her zaman bir yakınlık duymuşsundur."

"Ve Quara. Hepsi, hatta Miro bile, o çocuktan *hoşlanıyorum*."

"Onlar da seni seviyor Ender."

Güldü. "Sözcülük yapıncaya kadar insanlar hep beni sevdiklerini sanırlar. Novinha bunu hepsinden daha iyi kavırıyor; ben doğruyu söylemeden *önce* benden nefret ediyor."

"Sen de, kendisiyle ilgili olunca, herkes kadar körsün Sözcü," dedi Jane. "Öldüğün zaman ölümünün sözcülüğünü benim yapmama izin vereceğine söz ver. Söyleyecek çok şeyim var."

"Onları kendine sakla," dedi Ender bitkin bir şekilde. "Bu işte benden de betersin."

Çözülmesi gereken soruların listesini yapmaya başladı.

1. Novinha neden Marcoa'yla evlendi?
2. Marcoa neden çocuklarından nefret ediyordu?
3. Novinha kendisinden neden nefret ediyor?
4. Miro neden beni Libo'nun ölümünün sözcülüğünü yapmam için çağırdı?
5. Ela neden beni babasının ölümünün sözcülüğünü yapmam için çağırdı?
6. Novinha Pipo'nun ölümünün sözcülüğünü yapmam konusunda neden fikrini değiştirdi?
7. Marcoa'nun ölümüne yol açan sebep neydi?

Yedinci soruda durdu. Buna cevap vermek kolaydı; bu sadece klinik bir olaydı. İşe buradan başlayacaktı.

Marcoa'nun otopsisini yapan doktorun adı "gemi" anlamına gelen Navio idi.

"Benim boyuma göre değil," dedi gülerek. "Belki de iyi bir yüzücü olduğum içindir. Tam adım Enrique o Navigador Caronada. Takma adımı 'küçük top' yerine 'kaptan'dan almış olmalarına memnun olduğumdan emin olabilirsiniz. Diğeri fazla müstehcen şeyler çağrıştırıyor."

Ender onun neşeli oluşuna aldanmamıştı. Navio iyi bir katolikti ve herkes kadar o da Piskopos'a itaat ediyordu. Ayrıca Ender'in bir şey öğrenmemesi gerektiği konusunda ki kararlılığından da keyif alıyordu.

"Sorularıma cevap almanın iki yolu var," dedi Ender alçak bir sesle. "Sana sorabilirim ve bana dürüstçe cevap verirsin veya dosyalarının bana açılması için Yıldızıyolu Kongresi'ne bir dilekçe gönderebilirim. Ansible ücretleri çok yüksek ve bu rutin bir talep, buna karşı koyman yasalara aykırı olduğuna göre ödemesi koloninin zaten kısıtlı olan bütçesinden düşürülecektir, ayrıca ceza olarak ücret ikiye katlanacak ve sen de uyarı alacaksın."

Navio'nun gülümsemesi Ender konuştuğu yavaş yavaş yok oldu. Soğuk bir şekilde cevap verdi. "Elbette sorularını cevaplayacağım," dedi.

"Bunun 'elbette' si falan yok," dedi Ender. "Piskoposunuz Milagre'nin insanlarına yasal olarak çağrılan bir vaize karşı bir kışkırtı olmaksızın haksız bir şekilde boykot yapma öğüdü verdi. İnsanlara eğer bu neşeli işbirliği yapmama durumuna devam ederlerse statümün vaizden sorgulamacıya

değiştirilmesi için bir dilekçe vereceğimi söylersen onlara bir iyilik yapmış olursun. Yıldızıolu Kongresi'nde çok iyi bir itibarım olduğuna ve dilekçemin hızla kabul edileceğine seni temin ederim."

Navio bunun ne demek olduğunu çok iyi anlıyordu. Bir sorgulayıcı olarak Ender dini eziyet gerekçesine dayanarak koloninin Katolik İzni'ni feshedebilecek yetkiye sahip olurdu. Bunun sonucunda Piskopos derhal görevden alınıp Vatikan'a cezalandırılmaya gönderileceği için bu, Lusitania'lılar arasında korkunç bir ayaklanmaya neden olurdu.

"Sizi burada istemediğimizi bildiğiniz halde böyle bir şeyi neden yapasınız ki?" dedi Navio.

"Birisi benim burada olmamı istedi, yoksa gelmezdim," dedi Ender. "Hoşuna gitmediği zaman yasaları sevmeyebilirsin ama bu yasa başka inançların çoğunlukta olduğu dünyalarda bir çok Katoligi koruyor."

Navio parmaklarını masasına vurdu. "Sorularınız nedir Sözcü?" dedi. "Bu işi halledelim."

"En azından başlangıç için çok kolay. Marcos Maria Ribeira'nın ölüm nedeni nedir?"

"Marco!" dedi Navio. "Onun ölümünün sözcülüğünü yapmak için çağırılmış olamazsınız, o sadece birkaç hafta önce öldü..."

"Bir çok ölümün sözcülüğünü yapmam istendi Dom Navio ve işe Marco'nunkiyle başlamayı seçtim."

Navio yüzünü buruşturdu. "Yetkinize dair delil göstermenizi istersem ne olur?" Jane, Ender'in kulağına fısıldadı. "Sevgili çocuğu şaşırtalım."

Navio'nun terminalinde bir anda resmi belgeler açıldı, Jane otoriter bir ses tonuyla, "Andrew Wiggin, Ölülerin Sözcüsü, Lusitania Kolonisi Milagre şehrinde yaşayan Marcos Maria Ribeira'nın yaşamı ve ölümünü açıklamak üzere yapılan çağrıyı kabul etmiştir."

Fakat Navio'yu etkileyen belge değildi. Onu şaşırtan şey böyle bir istekte bulunmamış olması hatta terminaline bile girmemiş olması gerçeği idi. Navio bilgisayarın Sözcü'nün kulağındaki mücevherden çalıştırıldığını ve bunun çok yüksek seviyeli bir mantık programının Sözcü'yü izlemesi ve isteklerini yerine getirmesi anlamına geldiğini anladı. Lusitania'da hiç kimsenin hatta Bosquinha'nın bile *böyle bir şey* yapmaya yetkisi yoktu. Navio, bu Sözcü her kimse, Piskopos Peregrino'nun bile baş edebileceğinden daha güçlü biri olduğu sonucuna vardı.

"Pekala," dedi Navio zoraki bir gülüşle. Görünüşe göre şimdi nasıl neşeli olunacağını hatırlamıştı. "Size yardım etmeyi zaten istiyordum; Piskoposun paranoyası Milagre'deki herkesi etkilemiyor."

Ender onun ikiyüzlülüğüne aldırmayarak gülümsedi.

"Marcos Ribeira doğuştan gelen bir hastalık nedeniyle öldü." Ezberden Latince tuhaf bir isim söyledi. "Bunu hiçbir zaman duymamışsınızdır çünkü çok nadirdir ve sadece genetik olarak bulaşabilir. Çoğu vakada, ergenlik çağının başlangıcında iç ve dış salgı bezlerinin yavaş yavaş yağ dokusuna dönüşmesi ile başlıyor. Yani yıllar geçtikçe yavaş yavaş böbrek üstü bezleri, hipofiz, karaciğer, testisler, tiroid bezi ve diğer bütün salgı bezleri yağ hücresi birikimlerine dönüşüyor."

"Bu her zaman ölümcül müdür? Tedavisi yok mu?"

"Kesinlikle. Aslında Marco normalden on sene uzun yaşadı. Onun vakası bir çok açıdan olağanüstüydü. Diğer bütün kayıtlı vakalara bakıldığında -ve itiraf etmek lazım ki çok fazla yok-hastalık önce testislere saldırarak kurbanı kısır ve çoğu vakada iktidarsız hale getiriyor. Altı sağlıklı çocuğu olduğuna bakılırsa, Marcos Ribeira'nın testislerinin zarar gören en son salgı bezi olduğu ortada. Fakat saldırıya uğradıklarında hastalık anormal derecede hızlı bir şekilde ilerlemiş olmalı; karaciğeri ve tiroid bezi büyük ölçüde işler durumda olmasına rağmen testisleri tamamen yağ hücrelerine dönüşmüştü."

"Sonunda onu ne öldürdü?"

"Hipofiz ve böbreküstü bezleri işlemiyordu. O, yürüyen ölü bir adamdı. Duyduğum kadarıyla barlardan birinde bayağı bir şarkının ortasında yere düşmüş."

Ender'in zihni her zamanki gibi aldatıcı çelişkiler buldu. "Kurbanlarını kısır bırakan kalıtsal bir hastalık bir başkasına nasıl geçiyor?"

"Genellikle ikinci kuşaktan geçiyor. Bir çocuk bu yüzden ölüyor; kardeşleri hastalığı hiç kapmıyor ama hastalığa yakalanma eğilimini *kendi* çocuklarına bulaştırıyorlar. Marcao'nun çocukları olduğu için doğal olarak kusurlu geni onlara da bulaştırmış olmasından korkuyorduk."

"Onları muayene ettiniz mi?"

"Hiçbirinde genetik bir bozukluk yok. Dona Ivanova'nın test boyunca omzumdan baktığından emin olabilirsiniz. Anında problemlili genlere bakıp çocukların temiz olduğuna karar verdik, tak tak tak, aynen böyle oldu."

"Hiçbirinde yok muydu? Taşıyıcılık eğilimi de mi yoktu?"

"Graças a Deus," Tanrı'ya şükür, dedi doktor. "Zehirli genleri olsaydı onlarla kim evlenirdi ki? Marcao'nun genetik kusurunun nasıl ortaya çıkmadığını anlayamıyorum."

"Burada genetik taramalar her zaman yapılıyor mu?"

"Yo, hayır, hiç de değil. Fakat otuz yıl kadar önce büyük bir salgın olmuştu. Dona Ivanova'nın ebeveynleri, Venerado Gusto ve Venerada Cida, kolonideki her erkek, kadın ve çocuk için detaylı bir genetik tarama gerçekleştirdiler. Çareyi böyle buldular. Bilgisayar karşılaştırmaları böyle bir kusuru mutlaka ortaya çıkarırdı; Marcao öldüğünde ne olduğunu bu şekilde öğrendim. Hastalığı daha önce hiç duymamıştım ama bilgisayar dosyasında vardı."

"Os Venerados'lar onu bulamadılar mı?"

"Görünüşe göre hayır, yoksa mutlaka Marcos'a söylerlerdi. Ona söylememişlerse bile Ivanova'nın kendisi onu bulmalıydı."

"Belki bulmuştur," dedi Ender.

Navio gürültülü bir kahkaha attı. "İmkansız. Kafası çalışan hiçbir kadın bilerek *böyle bir* genetik kusuru olan bir adamın çocuklarını taşımaz. Marcao eminim uzun yıllardır ızdırap çekiyordu. Böyle bir şeyin çocuklarına olmasını istemezsin. Hayır, Ivanova belki tuhaf olabilir ama deli değil."

Jane oldukça eğleniyordu. Ender eve döndüğünde sırf gürültülü bir şekilde kahkaha atabilmek için terminalde görüntüsünü oluşturdu.

"Adamın elinde değildi," dedi Ender. "Böyle dindar katolik bir kolonide söz konusu kişi, biyologları, buranın en fazla saygı gören insanlarından biri olunca, ana konuyu sorgulamayı aklından bile geçirmiyor."

"Onun için özür dileme," dedi Jane. "İnsan beyninin bir bilgisayar programı kadar mantıklı işlemesini beklemiyorum. Ama benden eğlenmememi isteyemezsin."

"Bu bir bakıma güzel bir şey," dedi Ender. "Marcao'nun hastalığının kayıtlı olan tüm vakalardan farklı olduğuna inanmayı tercih ediyor. Ockham'ın usturası en basit açıklamaya inanmamızı emretse de Ivanova'nın ebeveynlerinin Marcao'nun hastalığını fark etmediğine ve Novinha'nın onunla cahilliği yüzünden evlendiğine inanmayı tercih ediyor: Marcao'nun çürümesi diğerlerinde olduğu gibi testislerden başlayarak ilerledi ve Novinha'nın tüm çocuklarının babası bir başkasıydı. Marcao'nun

sert ve kızgın olması hiç de garip değil. Altı çocuğunun her biri ona Novinha'nın başka bir adamla birlikte olduğunu hatırlatıyordu. Ona sadık kalmayacağı herhalde en başından beri anlaşmalarının bir parçasıydı. Ama *altı* çocuk sınırlendirici bir şey olmalı."

"Dini yaşamın enfes çelişkileri," dedi Jane. "Bile bile zina işliyor; ama gebelik önleyici kullanmayı aklına bile getirmiyor."

"En olası babayı bulmak için çocukların genetik örneklerini taradın mı?"

"Yani tahmin etmediğini mi söylüyorsun?"

"Tahmin ediyorum ama klinik delilin aksini ispatlamadığından emin olmalıyım."

"Elbette Libo'ydu. Ne köpek ama! Novinha'dan altı kendi karısından da dört çocuğu oldu."

"Anlayamadığım şey," dedi Ender, "Novinha'nın en baştan Libo'yla neden evlenmediği. Açıkça tiksindiği, hastalığını kesinlikle bildiği bir adamla evlenip sonra baştan beri sevdiği adamın çocuklarını doğurmasına hiçbir anlam veremiyorum."

"İnsan aklının çarpık ve sapkın yöntemleri var," dedi Jane ses tonunu yükselterek. "Pinokyo gerçek bir çocuk olmaya çalışmakla büyük aptallık etmiş. Tahta bir kafayla çok daha iyiydi."

Miro ormanın içinde dikkatle ilerleyerek yolunu buldu. Zaman zaman ağaçları tanıyor ya da tanıdığını sanıyordu; hiçbir insan domuzcukların ormandaki her ağacı adlandırmadaki ustalığına sahip olamazdı. Ama zaten insanlar ağaçlara atalarının totemleriymiş gibi tapmıyorlardı.

Miro domuzcukların kütük evine giden uzun yolu bilerek seçmişti. Libo, Miro'yu kızı Ouanda'nın yanı sıra ikinci bir çırak olarak kabul ettiğinden beri, onlara Milagre'den domuzcukların evine giden bir yol oluşturmamaları gerektiğini öğretmişti. Libo onları ikaz etmişti, bir gün insanlar ve domuzcuklar arasında sorunlar olabilir; bir katliamın hedefine varması için rehberlik yapacak bir yol oluşturmayacağız. Bu yüzden Miro bugün derenin uzak tarafından, yüksek kıyının üzerinden yürüdü.

Kısa bir süre sonra onu izleyen bir domuzcuk yakınlarda görüldü. Libo yıllar önce dişilerin o yöne yakın bir yerde yaşadıklarını bu şekilde çözmüştü; erkekler Zenador'lar çok yakına geldiklerinde onları izliyordu. Libo'nun da ısrar ettiği gibi Miro, yasaklanmış yöne doğru gitmek için hiçbir çaba sarf etmedi. Ouanda'yla birlikte buldukları Libo'nun cesedinin görüntüsü onun bu merakını azaltmıştı. Libo daha tam olarak ölmemişti; gözleri açıktı ve hareket ediyordu. Miro ve Ouanda yanına çömelip, ikisi de kanla kaplanmış ellerini tuttukları zaman ölmüştü. Ah Libo, açılmış göğsünde kalbin çıplak bir şekilde dururken hala kan pompalıyordu. Keşke bizimle konuşabilseydim seni neden öldürdüklerine dair bir şeyler söyleyebilseydin.

Kıyı tekrar alçaldı ve Libo yosunla kaplı taşların üzerinden kolaylıkla koşarak ırmağı geçti. Birkaç dakika sonra oradaydı, küçük bölgeye doğudan geliyordu.

Ouanda çoktan oradaydı, onlara kabra sütünü yayıkta çalkalayarak nasıl bir tür tereyağı yapacaklarını öğretiyordu. Geçen birkaç hafta boyunca doğru yapıncaya kadar işlemi tekrarlamıştı. Kabra sütünün kimyasal özellikleri hakkında çok daha fazla bilgiye sahip olduklarından eğer annesinden veya hatta Ela'dan biraz yardım alabilseydi bu iş çok daha kolay olurdu ama bir biyologla işbirliği yapmak söz konusu bile değildi. Os Venerados'lar otuz yıl önce kabra sütünün insanlar için besleyicilik yönünden yararsız olduğunu keşfetmişti. Bu nedenle onu depolama işleminden geçirmek için yapılacak herhangi bir araştırma sadece domuzcukların yararına olabilirdi. Miro ve Ouanda yasaları çiğnediklerini ortaya çıkartacak herhangi bir şey yaptıklarının ve faal olarak domuzcukların

yaşam biçimlerine karıştıklarının öğrenilmesini göze alamazlardı.

Genç domuzcuklar büyük bir keyifle tereyağını yayıkta çalkalamaya başladılar; kabra keselerini yoğurma işini bir tür dansa dönüştürmüşlerdi ve şimdi de Starkça, Portekizce ve domuzcuk dillerinden ikisinin karışımından oluşan, çok kötü fakat komik ve anlamsız bir şarkı söylüyorlardı. Miro dilleri çözmeye çalıştı. Erkeklerin dilini ve totem ağaçlarıyla konuşmak için kullandıkları Baba dilinden bir iki kelimeyi tanımıştı; Miro onu sadece sesinden tanıyordu; Libo bile bir tek kelime dahi tercüme edememişti. *Ms*, *bs*, *gs* gibi sesler oluşuyordu ve ünlüler arasında fark edilebilir bir değişiklik yoktu.

Miro'yu izleyen domuzcuk meydana çıktı ve diğerlerini yüksek bir ötme sesiyle selamladı. Dans devam etti ama şarkı anında sona erdi. Mandachuva, Ouanda'nın etrafındaki gruptan ayrılıp bölgenin kenarında duran Miro'nun yanına gitti.

"Hoş geldin, Sana-İstekle-Bakıyorum." Bu Miro'nun adının Starkça'ya abartılı bir şekilde doğru olarak tercüme edilmiş haliydi. Miro ve Ouanda isimlerinin hiçbir *anlama* gelmediğini ve kelime gibi duyulmasının sadece bir tesadüf olduğunu anlatmalarına rağmen, Mandachuva isimleri Portekizce ve Starkça arasında tercüme etmeye bayılıyordu. Pek çok domuzcuk gibi Mandachuva da dil oyunlarından zevk alıyordu ve bu yüzden Ouanda'nın Portekizce "Gezinmek" anlamına gelen ve ses olarak Starkça "Ouanda"ya en çok benzeyen kelime olan Vaga'ya sabırla cevap veriş gibi Miro'da Sana-İstekle-Bakıyorum'a cevap veriyordu.

Mandachuva şaşırtıcı bir vakaydı. Domuzcukların arasında en yaşlı olanıydı. Pipo onu tanıyordu ve yazılarında ondan sanki domuzcukların arasındaki en prestijli olan oymuş gibi söz ediyordu. Libo da ona bir lider gözüyle bakıyormuş gibiydi. Adı Portekizce de "Patron" teriminin argosu değil miydi? Yine de Miro ve Ouanda'ya Mandachuva sanki domuzcukların arasında en az güç ve prestij sahibi olanmış gibi geliyordu. Kimse hiçbir şey için ona danışmıyordu; Zenador'larla sohbet etmek için bol bol zamanı olan tek domuzcuktu, çünkü neredeyse hiçbir zaman önemli bir görevle meşgul değildi.

Buna rağmen, Zenador'lara en çok bilgi veren domuzcuk oydu. Miro prestijini bilgi paylaştığı için mi kaybettiğini yoksa domuzcuklar arasındaki düşük prestijini yükseltmek için mi insanlarla bilgi paylaştığını tahmin edemiyordu. Bunun bir önemi yoktu. Gerçek, Miro'nun Mandachuva'ya *sevmesiydi*. Yaşlı domuzcuğu arkadaşı olarak görüyordu.

"Kadın seni o pis kokan lapayı yemeye mi zorladı?" diye sordu Miro.

"Saf pislik, diyor. Meme emmeleri gerektiğinde yavru kabralar bile ağlar." Mandachuva kıkırdadı.

"Eğer onu kadın halkı için hediye olarak bırakırsan seninle bir daha asla konuşmazlar."

"Fakat, yapmalıyız, yapmalıyız," dedi Mandachuva iç çekerek. "Her şeyi görmeleri gerekiyor, her şeye burnunu sokan macios'lar!"

Dişilerin şaşırtıcılığı. Domuzcuklar onlar hakkında konuşurken bazen samimi, dikkatli bir saygıyla neredeyse tanrıların gibi korkuyla söz ediyorlardı, bazen de bir domuzcuk onlara ağaç kabuklarının üzerinde sürünen solucanlar olan "macios" gibi kaba bir şey söylüyordu. Zenador'lar onlar hakkında bir şey soramıyorlardı bile; domuzcuklar dişiler hakkında hiçbir soruya cevap vermiyorlardı. Bir süre öncesine kadar -uzun bir zaman boyunca- domuzcuklar dişilerin varlığından bile söz etmiyorlardı. Libo her zaman gizli bir şekilde değişimin Pipo'nun ölümüyle ilgili olduğunu ima etmişti. O ölmeden önce, nadir yüce kutsallık anlarında büyük bir saygıyla onlardan bahsetmeleri dışında, dişilerden söz etmek tabuydu; sonrasında domuzcuklar "kadınlar" hakkında bu özlem dolu, melankolik dalga geçme yollarını da göstermişlerdi. Ama Zenador'lar, dişiler hakkında sordukları

sorulara hiçbir zaman cevap alamıyorlardı. Domuzcuklar, dişilerin onları ilgilendirmediğini açıkça belirtmişlerdi.

Ouanda'nın etrafındaki gruptan bir ıslık sesi geldi.

Mandachuva anında Miro'yu gruba doğru çekmeye başladı. "Arrow seninle konuşmak istiyor."

Miro gidip Ouanda'nın yanına oturdu. Ouanda ona bakmadı; erkek ve kadınların doğrudan sohbetlerinin hatta göz temaslarının bile domuzcuktan çok rahatsız ettiğini uzun zaman önce öğrenmişlerdi. Domuzcuklar Ouanda'yla yalnızken konuşuyorlardı ama Miro geldiğinde onunla konuşmuyor hatta onunla konuşmasına bile tahammül edemiyorlardı. Ouanda'nın domuzcukların önünde ona bir göz bile kırpamaması bazen Miro'yu deli ediyordu. Kızın vücudunu sanki ısı yayan küçük bir yıldızmış gibi hissediyordu.

"Arkadaşım," dedi Arrow. "Senden istediğim çok büyük bir hediye var."

Miro Ouanda'run yanında hafifçe gerginleştiğini hissedebiliyordu. Domuzcuklar sık sık bir şey istemezlerdi ve istediklerinde bu her zaman bir zorluk yaratırdı.

"Beni dinleyecek misin?"

Miro yavaşça kafasını salladı. "Ama insanlar arasında hiçbir şey olmadığını, gücüm olmadığını hatırla." Libo, domuzcukların insanların onlara güçsüz temsilciler göndermiş olmalarını hakaret olarak algılamadıklarını keşfetmişti; güçsüzlük düşüncesi Zenador'ların yapabilecekleri şeylerin sınırlarını anlatmakta onlara yardımcı oluyordu.

"Bu, gece ateşinin etrafında yaptığımız saçma sapan, aptalca sohbetler sonrasında bizden gelen bir istek değil."

"Keşke aptallık diye nitelendirdiğiniz bilgeliği işitebilseydim," dedi Miro, her zaman yaptığı gibi.

"Bunu ağacının içinden konuşarak söyleyen Rooter'dı."

Miro sessizce iç çekti. Domuzcukların diniyle uğraşmayı, kendi insanların katolikliği kadar az seviyordu. Her iki durumda da en taşkınca inançları ciddiye alıyormuş gibi görünmesi gerekiyordu. Ne zaman özellikle cüretkar ve ısrarcı bir şey söylense, domuzcuklar bunu her zaman ruhları her yerde bulunan ağaçlarda yaşayan atalarından birine atfediyorlardı. Geçen birkaç yılda, Libo'nun ölümünden kısa bir süre önceden başlayarak en belalı düşüncelerin kaynağı olarak Rooter'ı diğerlerinden ayırmışlardı. Bir asi olarak idam ettikleri domuzcuğun şimdi atalarına taparken çok büyük bir saygı görmesi çok tuhaftı.

Buna rağmen Miro onu Libo'nun her zaman yanıt verdiği gibi cevapladı. "Eğer siz onu onurlandırırıyorsanız biz de Rooter için onur ve sevgiden başka bir şey hissetmiyoruz."

"Metale sahip olmamız gerek."

Miro gözlerini kapattı. Uzun zamandır geçerli olan domuzcukların önünde metal aletler kullanmama politikasının sonu. Domuzcukların çitin yakınlarında bir yerlerden insanları çalışırken izleyen gözlemcileri olduğu çok açıktı. "Metale neden ihtiyacınız var?" diye sordu alçak bir sesle.

"İçinde Ölülerin Sözcüsü olan mekik indiğinde korkunç bir ısı yaydı, bizim yakabileceğimiz ateşlerden çok daha sıcaktı. Buna rağmen araç yanmadı ve erimedi."

"O metal değildi, o ısı emen plastik koruyucu kalkandı."

"O belki yardımcı oluyordur ama makinenin kalbi metal. Tüm makinelerinizde, bir şeyi hareket ettirmek için ısı ve sıcaklığı kullandığınız her yerde metal var. Kendi metalimiz olmadığı sürece sizinkiler gibi bir ateş asla yakamayacağız."

"Yapamam," dedi Miro.

"Bize her zaman varelse olmaya ve asla ramen olmamaya mahkum olduğumuzu mu söylüyorsun?"

Ouanda, keşke onlara Demosthenes'in Dışarda Bırakma Hiyerarşisi'ni hiç anlatmamış olsaydın. "Siz hiçbir şeye mahkum değilsiniz. Size şimdiye kadar verdiğimiz her şey, kabra gibi, doğal dünyanızda büyüyen şeylerden yapıldı. Yaptıklarımız öğrenilecek olursa, bu bile bu dünyadan sürgün edilmemize ve sizi bir daha asla görmememize neden olur."

"Siz insanların kullandığı metal de bizim doğal dünyamızdan çıkıyor. Madencilerinizin onu uzakta, buranın güneyinde kazarak çıkarttıklarını gördük."

Miro bu bilgiyi ileride kullanmak için sakladı. Çitin dışında madencilerin görülebileceği hiçbir yer yoktu. Bu nedenle domuzcuklar çiti bir şekilde geçip insanları özel bir bölümden gözlemliyor olmalıydılar. "Yerin içinden çıkıyor ama sadece bulmayı bilmediğim özel yerlerde çıkıyor. Onu kazarak çıkarttıklarında bile farklı bir taşla karışık oluyor. Onu temizleyip, çok zor işlemlerden geçiriyorlar. Yerden çıkartılan en ufacık metal parçası bile hesaplanıyor. Size tek bir alet bile verecek olsak- bir tornavida veya bir testere- fark edilir ve aranır. Kimse kabra sütünü aramıyor."

Arrow ona bir süre sabit bir şekilde baktı; Miro onun bakışına karşılık verdi. "Bu konuyu düşüneneğiz," dedi Arrow. Elini uzattı ve Calendar avucuna üç tane ok koydu. "Bak. Bunlar iyi mi?"

Arrow'un yaptığı tüm oklar gibi mükemmeldi, tüyü iyi yerleştirilmiş ve doğru yapılmıştı. Değişiklik uçundaydı, obsidiyenden yapılmamıştı.

"Kabra kemiği," dedi Miro.

"Kabrayı öldürmek için kabra kullanıyoruz." Okları Calendar'a geri verdi. Sonra ayağa kalktı ve yürüyüp gitti.

Calendar narin ahşap okları önünde tutarak onlara Baba dilinde bir şarkı söyledi. Miro, kelimeleri anlamamasına rağmen şarkıyı tanıdı. Mandachuva daha önce bunun ölü ağaçtan aletleri tahtadan yapmadıkları için onları affetmesi dileğiyle söylenen bir dua olduğunu ona açıklamıştı. Aksi takdirde ağaçlar Küçüklerin onlardan nefret ettiğini düşünürler demişti. Din. Miro iç çekti.

Calendar okları götürdü. Sonra Human adındaki genç domuzcuk onun yerini aldı ve Miro'nun önünde yere çömeldi. Yaprakla sarılmış bir bohça taşıyordu, bohçayı yere koydu ve dikkatlice açtı.

Miro'nun onlara dört yıl önce verdiği Ana Kraliçe ve Hegemon'un bir baskısıydı. Hatta bu, Ouanda ve Miro arasında ufak bir tartışmaya neden olmuştu. Ouanda domuzcuklarla din hakkında yaptığı bir sohbetle tartışmayı başlatmıştı. Aslında onun suçu değildi. Her şey Mandachuva'nın ona, "Siz insanlar, ağaçlar olmadan nasıl yaşayabiliyorsunuz?" diye sormasıyla başlamıştı. Ouanda soruyu elbette anlamıştı; ormandaki bitkilerden değil tanrılardan söz ediyordu. "Bizim de bir Tanrımız var ölen fakat hala yaşayan bir adam," diye açıkladı. Sadece bir tane mi? öyleyse o şimdi nerede yaşıyor? "Kimse bilmiyor." O zaman o ne işe yarıyor ki? Onunla nasıl konuşabiliyorsunuz? "O kalbimizde yaşıyor."

Bunu duyunca çok şaşırılmışlardı; Libo sonra gülüp, "Görüyor musunuz? Bizim karmaşık dinimiz onlara boş inanç gibi geliyor. Kalbimizde yaşıyormuş! Görüp dokunabileceğin tanrıları olan bir dine kıyasla bu ne biçim bir din..." demişti.

"Üzerlerine tırmanıp macios topladıkları tanrılar, kütük evini yapmak için bazılarını kesmelerini hiç saymıyorum," dedi Ouanda.

"Kesmek mi? Onları kesiyorlar mı? Taş veya metal aletler olmadan mı? Hayır Ouanda, düşmeleri için onlara *dua ediyorlar*." Ama din hakkındaki şakalar Ouanda'yı eğlendirmiyordu.

Domuzcukların isteği üzerine Ouanda daha sonra onlara, Douai kutsal kitabının basitleştirilmiş Starkça tefsiri olan Aziz John İncilinin bir baskısını getirdi. Ama Miro, bununla birlikte onlara Ana Kraliçe ve Hegemon'un da bir baskısını vermek konusunda ısrar etmişti. "Aziz John başka dünyalarda

yaşayan varlıklardan söz etmiyor," diye belirtti Miro. "Ama Ölülerin Sözcüsü böcekleri insanlara ve insanları böceklere anlatıyor." Ouanda Miro'nun günahkar konuşmasına çok sinirlenmişti. Ama bir yıl geçmeden Ana Kraliçe ve Hegemon şefkatli bir şekilde yapraklara sarılmışken, Aziz John'ın sayfalarını çira olarak kullanıp ateş yaktıklarını öğrendiler. Bu, Ouanda'nın bir süre acı çekmesine neden oldu ve Miro bu konuda onu kıskırtmamanın daha akıllıca olacağını öğrendi.

Human baskının son sayfasını açtı. Miro kitabı açtığı andan itibaren tüm domuzcukların sessizce etrafına toplandıklarını fark etti. Tereyağını yayıkta çalkalama dansı sonra ermişti. Human baskının son kelimelerine dokundu. "Ölülerin Sözcüsü," diye mırıldandı.

"Evet, onunla dün akşam tanıştım."

"O gerçek Sözcü. Rooter öyle söylüyor." Miro onlara bir çok sözcünün olduğunu ve Ana Kraliçe ve Hegemon'un yazarının kesinlikle öldüğünü söylemişti. Görünüşe göre buraya gelenin kutsal kitabın yazarı *gerçek* sözcü olduğu umudundan vazgeçemiyorlardı.

"İyi bir sözcü olduğuna inanıyorum," dedi Miro. "Aileme nazik davrandı ve sanırım güvenilir biri."

"Ne zaman gelip bizimle konuşacak?"

"Ona daha sormadım. Bu, hemen söyleyebileceğim bir şey değil. Zaman alacak."

Human kafasını geriye doğru yatırdı ve uludu.

Ölecek miyim? diye düşündü Miro.

Hayır. Diğerleri Human'a yavaşça dokundular ve sonra baskıyı tekrar sarıp götürmesine yardım ettiler. Miro gitmek için ayağa kalktı. Hiçbir domuzcuk gidişini izlemedi. Dikkat çekmeden başka bir şey yapmakla meşgullerdi. Görünmezmiş gibi davranıyorlardı.

Ouanda -kimse ormana bakmak için uğraşmasa bile- Milagre'den gözetleyebilecek birilerine karşı çalıkların onları sakladığı bir yerde ona yetiştirdi. "Miro," diye seslendi alçak bir sesle. Onu kollarına almak için tam zamanında döndü; Ouanda öyle hızlı hareket etmişti ki Miro düşmemek için geriye doğru sendeledi. "Beni öldürmeye mi çalışıyorsun?" diye sordu Miro veya en azından denedi; Ouanda onu durmadan öpüyordu bu da tam cümleler halinde konuşmasını zorlaştırıyordu. Sonunda konuşmaktan vazgeçti ve onu uzun ve şehvetli bir şekilde öptü. Sonra Ouanda aniden geri çekildi.

"Şehvet düşkününü olmaya başladın," dedi.

"Kadınlar bana ormanda saldırıp öpmeye başladıklarında böyle oluyor."

"Sakin ol Miro, önümüzde hala çok uzun bir zaman var." Onu kemerinden tuttu, yakınına çekti ve tekrar öptü. "Annenin rızası olmadan evlenmemize iki yıl daha var."

Miro tartışmaya çalışmadı bile. Papazların evlilik dışı cinsel ilişkiyi yasaklamalarını pek önemsemiyordu ama Milagre gibi kırılabilir bir toplulukta evlilik geleneklerine sıkı bir şekilde bağlı kalmanın önemini anlıyordu. Büyük ve sağlam topluluklar makul miktarda kutsanmamış birlikteliği kaldırabilirdi ama Milagre çok küçüktü. Ouanda'nın inançla yaptıklarını Miro mantıklı düşünceyle yapıyordu; binlerce fırsata rağmen keşişler kadar bakirdiler. Fakat eğer Miro, Filhos Manastırı'nda gerekli olan saflık yeminini yaşamak zorunda olacağını bir an için bile düşünecek olsaydı Ouanda'nın bekareti ciddi ve acil bir tehlikede olurdu.

"Bu Sözcü," dedi Ouanda. "Onu buraya getirmek konusunda ne düşündüğümü biliyorsun."

"Mantığın değil Katolikliğin konuşuyor." Onu öpmeye çalıştı ama Ouanda yüzünü son anda indirdi ve Miro bir ağız dolusu burnu öptü. Ouanda gülerek onu uzaklaştırana kadar kızın burnunu tutkuyla öptü.

"Pasaklı ve saldırgansın Miro." Burnunu koluyla sildi. "Zaten hayat standartlarını yükseltmek için

domuzcuklara yardım etmeye başladığımızda bilimsel yöntemi cehenneme göndermiştik. Uydular açık sonuçları göstermeye başlamadan önce on ya da yirmi yılımız var. Belki o zamana kadar kalıcı bir farklılık yaratmış oluruz. Ama eğer bir yabancıyı plana alırsak hiçbir şansımız olmayacak. Birilerine söyleyecektir."

"Belki söyler belki de söylemez. Ben de bir zamanlar bir yabancıydım biliyorsun."

"Gariptin ama hiçbir zaman yabancı değildin."

"Onu dün akşam görmeliydin, Ouanda. önce Grego'yla ve sonra Quara ağlayarak uyandığında..."

"Çaresiz yalnız çocuklar; bu neyi ispat ediyor ki?"

"Ve Ela. Gülüyordu. Olhado gerçekten ailenin bir parçası olmuştu."

"Ya Quim?"

"En azından evine dön kafır, diye bağırmanı kesti."

"Ailen adına sevindim Miro. Umarım onları kalıcı bir şekilde iyileştirebilir, bunu gerçekten umuyorum; sendeki değişimi de görebiliyorum, uzun zamandır olmadığın kadar umutlusun. Ama onu buraya getirme."

Miro bir an için yanağının yanını çiğnedi ve yürüyüp gitti. Ouanda peşinden koşup onu kolundan yakaladı. Açığa çıkmışlardı ama Rooter'ın ağacı onlarla kapının arasındaydı. "Beni böyle bırakma!" dedi sert bir şekilde. "Benden öyle uzaklaşma!"

"Haklı olduğumu biliyorum," dedi Miro. "Ama hislerime engel olamıyorum. O evimizdeyken sanki, sanki Libo oraya gelmiş gibiydi."

"Babam annenden nefret ediyordu Miro, o oraya hiç gitmezdi."

"Ama gelseydi. Sözcü evimizdeyken Libo'nun her zaman İstasyonda olduğu gibiydi. Anlıyor musun?"

"Ya sen? O geliyor, babanın davranması gerektiği ama davranmadığı gibi davranıyor ve her biriniz birer köpek yavrusu gibi sevgi gösterilmeyi bekliyorsunuz."

Yüzündeki küçümseme ifadesi çıldırtıcıydı. Miro ona vurmak istedi. Bunun yerine yürüdü ve Rooter'ın ağacına vurdu. Sadece çeyrek asırda çapı neredeyse seksen santimetre kadar büyümüşü, kabukları sertti ve elini acıtmıştı.

Ouanda arkasından geldi. "Özür dilerim Miro, bunu demek..."

"Bunu demek istedin ama aptalca ve bencilceydi..."

"Evet öyleydi, ben..."

"Babamın bir pislik olması, gelip kafamı okşayan ilk iyi adamdan bana sevgi göstermesini bekleyeceğim anlamına gelmiyor-"

Ouanda eliyle Miro'nun saçını, omuzunu, belini okşadı. "Biliyorum, biliyorum, biliyorum..."

"Çünkü ben iyi bir adamın ne olduğunu biliyorum, sadece bir baba değil, iyi bir *adam*. Libo'yu tanıyordum değil mi? Sana bu Sözcü'nün, Andrew Wiggin'in Libo gibi olduğunu söylediğimde beni dinle ve bunu bir *köpeğin* inlemesi gibi algılama!"

"Dinliyorum. Onunla tanışmak istiyorum Miro."

Miro kendisine şaştı. Ağlıyordu. Bu, orada olmasa bile Sözcü'nün yapabileceklerinin bir parçasıydı. Miro'nun kalbindeki tüm gergin yerleri gevşetmişti ve şimdi Miro herhangi bir şeyin çıkmasına engel olamıyordu.

"Sen de haklısın," dedi yavaşça, sesi duyguyla kasılmıştı. "İyileştirici dokunuşuyla geldiğini görüp keşke babam olsaydı diye düşündüm." Gözlerinin kırmızılığını ve yüzündeki göz yaşlarını görmesini umursamadan Ouanda'ya döndü. "Tıpkı hergün Zenador İstasyonundan döndüğümde keşke Libo

babam olsaydı, keşke onun oğlu olsaydım dediğim gibi."

Ouanda gülümsedi ve ona sarıldı; saçları yüzündeki göz yaşlarını sildi. "Ah Miro, baban olmadığı için çok mutluyum. Çünkü o zaman ben senin kardeşin olurum ve benim olmanı hayal bile edemezdim."

AKLIN ÇOCUKLARI

Kural 1: Tüm İsa'nın Aklının Çocukları evli olmak zorundadır, aksi takdirde tarikatta yer alamazlar; fakat bakir olmalıdırlar.

Soru 1: Evlilik neden gereklidir?

Ahmaklar der ki, 'Neden evlenelim? Sevgilimin ve benim tek ihtiyaç duyduğumuz bağ sevgi'. Ben de onlara şunu diyorum ki, evlilik kadın ve erkek arasında yapılan bir sözleşme değildir; hayvanlar bile birbirine bağlanıp çocuk yaparlar. Evlilik bir tarafta kadın ve erkeğin, diğer tarafta içinde buldukları topluluğun olduğu bir sözleşmedir. Topluluğun yasalarına göre bir evlilik yapmak tam bir vatandaş olmak demektir; evliliği kabul etmemek ise bir yabancı, bir çocuk, yasalara karşı gelen bir insan, bir köle veya bir hain olmak demektir, insanlık tarihi boyunca her toplumda değişmeyen tek şey yasalara, tabulara ve evliliğin geleneklerine itaat edenlerin gerçek yetişkinler olduğudur.

Soru 2: Öyleyse neden papazlar ve rahibelerin evlenmemeleri emrediliyor?

Onları topluluktan ayırmak için. Papazlar ve rahibeler vatandaş değil hizmetkardır. Onlar Kiliseye hizmet ederler ama Kilisenin kendisi değildirler. Ana Kilise gelin, İsa da güveydir; papazlar ve rahibeler İsa'nın topluluğunun vatandaşı olmayı ona hizmet vermek için reddettiklerinden düğünde sadece konukturlar.

Soru 3: Öyleyse İsa'nın Aklının Çocukları neden evleniyor? Biz de Kiliseye hizmet etmiyoruz mu?

Her kadının ve erkeğin evlilik yoluyla hizmet vermesi dışında, Kiliseye hizmet vermiyoruz. Farklılık şurada, onlar bir sonraki nesile genlerini verirken biz bilgimizi veriyoruz; onların mirası gelecek neslin genetik moleküllerine aktarılıyor, bizse akıllarda yaşıyoruz. Evliliklerimizin ürünü hatıralardır ve onlar kutsal bir aşta et ve kandan meydana gelen çocuklardan ne daha az ne de daha çok kıymetliler.

-San Angelo, İsa'nın Aklının Çocukları Tarikatının Kural ve ilmihali, 1511:11:11:1

Katedral'in Başrahibi gittiği her yere karanlık şapellerin ve büyük yüksek duvarların sessizliğini

de taşıyordu: Sınıfa girdiğinde öğrencilerin üzerine derin bir sessizlik çöküyordu ve o sessizce odanın ön tarafına giderken öğrenciler nefes alış verişlerini bile kontrol ediyorlardı.

"Dom Cristao," diye mırıldandı Başrahip. "Piskopos'un sana danışması gereken bir şey var."

Çoğu genç yaşta olan öğrenciler, Kilise hiyerarşisi ile Yüz Dünya'daki Katolik okulların büyük bir kısmını yöneten özgürlükçü keşişler arasındaki gergin ilişkiyi bilmeyecek kadar genç değildiler. Dom Cristao mükemmel bir tarih, jeoloji, arkeoloji ve antropoloji öğretmeni olmasının yanı sıra Filhos da Mente de Cristo İsa'nın Aklı'nın Çocukları manastırının başkeşişiydi. Mevkii onu Lusitania'daki dini üstünlük için Piskopos'un en önemli rakibi yapıyordu. Bazı açılardan Piskopos'dan daha üstün olduğu bile düşünülüyordu; çoğu dünyada her baş piskoposa karşılık Filhos'un yalnızca bir baş keşişi varken her piskoposa karşılık bir okul müdürü vardı.

Ama Dom Cristao, tüm Filhos'lar gibi Kilise Hiyerarşisine tamamen sadık kalacağını anlatmıştı. Piskopos'un çağrısı üzerine derhal kürsüden indi ve tartışılan konuyu bile bitirmeden sınıfın dağılmasına izin verdi, öğrenciler şaşırılmamıştı; rütbe sahibi herhangi bir papaz da dersini bölseydi aynı şeyi yapacağını biliyorlardı. Elbette papazlar için Filhos'un gözünde ne kadar önemli olduklarını görmek çok hoş bir şeydi; ama aynı zamanda ders saatlerinde ziyarette buldukları zaman, gittikleri her yerde dersi tamamen böldüklerini de onlara gösteriyordu. Sonuç olarak, papazlar okulu nadir olarak ziyaret ediyordu ve Filhos aşırı itaatle neredeyse tam bir bağımsızlık elde ediyordu.

Piskopos'un onu neden çağırdığına dair Dom Cristao'nun gayet net bir fikri vardı. Dr. Navio çok geveze bir adamdı ve Ölülerin Sözcüsü'nün, korkunç bir tehdit savurduğu dedikoduları sabahtan beri ortalıkta dolanıyordu. Kafirler ve doktrinlere karşı gelenlerle her karşılaştığında hiyerarşinin asılsız korkulara kapılmasına katlanmak Dom Cristao için zordu. Piskopos öfkeden çıldırması olmalıydı ve bu da her zamanki gibi, en iyi yol hareketsizlik, sabır ve işbirliği olsa da, birinden harekete geçmesini isteyeceği anlamına geliyordu. Ayrıca, bu sözcünün San Angelo'nun ölümünün sözcülüğünü yapanın kendisi olduğunu iddia ettiği haberleri yayılmıştı. Eğer durum böyleyse o, büyük bir olasılıkla kilisenin düşmanı değil dostuydu. Ya da en azından Filhos'un dostuydu ve bu da Dom Cristao için aynı kapıya çıkıyordu.

Sessiz başrahibi fakülte binaları ve katedralin bahçesi boyunca takip ederken hissettiği kızgınlığı ve sıkıntıyı kalbinden attı. Durmadan manastıra ait ismini tekrarlayıp durdu: Amai a Tudomundo Para Que Deus Vos Ame. Herkesi Sevmelisin Ki Tanrı da Seni Sevsin. Bu ismi o ve nişanlısı tarikata katıldıkları zaman büyük bir özenle seçmişti çünkü en büyük zaafının öfke ve aptallığa karşı sabırsızlık olduğunu biliyordu. Tüm Filhos'lar gibi, kendisini en büyük günahına karşı bir yakarıyla isimlendirmişti. Bu onların tüm dünyanın önünde kendilerini ruhsal olarak çıplak kılmalarının bir yoluydu. Üzerimize ikiyüzlülüğü giyinmeyeceğiz, diye öğretmişti San Angelo. İsa bizi tarlalardaki zambaklar gibi erdemle donatacak ama biz erdemli görünmek için bir çaba harcamayacağız. Dom Cristao bugün erdeminin bazı noktalarda zayıfladığını hissetti; sabırsızlığın soğuk rüzgarı onu kemiklerine kadar dondurabilirdi. Düşünerek sessizce adını söyledi: Piskopos Peregrino lanet olası bir ahmak ama Amai a Tudomundo Para Que Deus Vos Ame. Herkesi Sevmelisin Ki Tanrı da Seni Sevsin.

"Rahip Amai," dedi Piskopos Peregrino. Kardinaller kibar insanlar olarak tanınmalarına rağmen Piskopos Peregrino şerefli *Dom Cristao* adını hiçbir zaman kullanmamıştı. "Geldiğin için teşekkür ederim."

Navio şimdiden en yumuşak sandalyede oturuyordu ama Dom Cristao bunu ona çok görmedi. Tembellik Navio'yu şişmanlatmıştı ve şimdi de şişmanlığı onu tembelleştiriyordu; şişmanlık bir kısır

döngü içerisinde kendisiyle beslenen bir hastalığı ve Dom Cristao böyle bir derdi olmadığı için minnettardı. Kendisine arkılığı olmayan uzun bir tabure seçti. Bu, vücudunun rahatlamasını önleyecek ve bu da aklının tetikte olmasını sağlayacaktı.

Navio neredeyse hemen Ölülerin Sözcüsü'yle yaptığı ıstırap verici karşılaşmayı anlatmaya koyuldu, işbirliği yapmamaya devam ederlerse olacaklar konusunda Sözcü'nün tehditlerini aktardı. "Bir sorgulayıcı, bunu hayal edebiliyor musunuz! Ana Kilisenin yetkisini elinden almaya cüret eden bir kafir!" Ah, Ana Kilise tehdit edilince ilgisiz üye nasıl da haçlı ruhuna bürünüyor; ama ona haftada bir ayine gitmesini söyle, haçlı ruhu kıvrılıp uyur.

Navio'nun sözleri etkili oldu: Piskopos Peregrino daha da sinirlenmeye başladı, yüzünde koyu kahverengi teninin altında hafif bir pembelik oluşmuştu. Naivo'nun anlattıkları sonunda bittiğinde Peregrino öfkeli bir yüzle Dom Cristao'ya döndü ve "Şimdi ne diyorsun Rahip Amai!" dedi.

Eğer daha az tedbirli biri olsaydım yasalar onun tarafındayken ve bize zarar vermek için hiçbir şey yapmamışken ona karışmakla aptallık ettiğini söylerdim. Şimdi ise kışkırtıldı, eğer onu görmezlikten gelseydin şimdi olduğundan çok daha az tehlikeli olurdu.

Dom Cristao inandırıcı olmayan bir şekilde gülümseyip başını öne eğdi. "Bize zarar verebilecek gücü elinden almak için saldırıya geçmemiz gerektiğini düşünüyorum."

Bu saldırgan sözler Piskopos Peregrino'yu şaşırttı. "Kesinlikle," dedi. "Ama *senin* bunu anlamamı beklemiyordum."

"Filhos rütbesiz herhangi bir Hristiyanın olmayı umut edebileceği kadar gayretlidir," dedi Dom Cristao. "Ama papazlığımız olmadığına göre yetkilerin yerini pek tutmasa da akıl ve mantıkla idare etmemiz gerekiyor."

Piskopos Peregrino alaycılık sezdi ama ne olduğunu tam olarak yakalayamadı. Homurdandı ve gözlerini kıstı. "Pekala Rahip Amai, nasıl bir saldırı öneriyorsun?"

"Peder Peregrino, yasalar oldukça açık. Üzerimizdeki gücü, sadece vaiz görevlerini yerine getirmesine karışırız geçerli. Eğer bize zarar verebilecek olan gücünü elinden almak istiyorsak onunla işbirliği yapmamız gerekiyor."

Piskopos kükredi ve önündeki masaya yumruğunu vurdu. "Tam senden beklenecek türden bir safsata Amai!"

Dom Cristao gülümsedi. "Açıkçası pek seçeneğimiz yok; ya onun sorularına cevap veririz ya da o tamamen haklı olarak sorgulayıcı statüsü için dilekçe verir ve siz bir yıldız gemisine bindirilip dini eziyet suçundan Vatikan'a gönderilirsiniz. Size görevinizden ayrılmanıza neden olabilecek bir şey yapmayacak kadar düşkünüz Piskopos Peregrino."

"Ne kadar düşkün olduğunuzu biliyorum."

"Aslında ölümlerin sözcüleri gayet zararsızlar; rakip bir örgüt kurmuyorlar, kutsal ayin düzenlemiyorlar, Ana Kraliçe ve Hegemon'un kutsal bir kitap olduğunu bile iddia etmiyorlar. Tek yaptıkları şey, ölümlerin yaşamlarının gerçeklerini keşfetmeye çalışıp sonra da ölü bir insanın hikayesini dinlemek isteyenlere, ölünün yaşamak istediği şekliyle anlatmak."

"Sen bunun zararsız olduğunu mu düşünüyorsun?"

"Tam tersine. San Angelo tarikatımızı doğruyu söylemek çok güçlü bir hareket olduğu için kurdu. Ama bunun örneğin Protestan Reformu'ndan çok daha az zararlı olduğunu düşünüyorum. Dini eziyete dayanarak Katolik Yetki'mizin elimizden alınması koloniye Katolik olmayanların alınması için göç izni verileceği anlamına gelir ve bu da nüfusun üçte birinden fazlasını temsil edemeyiz demektir."

Piskopos Peregrino yüzüğünü okşadı. "Ama Yıldızolu Kongresi gerçekten buna yetki verir mi? Bu

koloni için belirlenmiş bir limitleri var; buraya o kadar çok sayıda kafir getirmeleri bu limiti fazlasıyla aşar."

"Bunun için şimdiden hazırlık yaptıklarını bilmeniz gerekir. Neden iki yıldız gemisinin bizim gezegenimizin etrafında dönmesi için bırakıldığını sanıyorsunuz? Katolik Yetki sınırsız nüfus artışını garantilediğine göre fazla nüfusumuzu zorunlu göç yoluyla götürürler. Bir veya iki nesil sonra bunu zaten yapmayı düşünüyorlar; şimdiden başlamalarına ne engel olabilir?"

"Yapmazlar."

"Yıldızıyolu Kongresi yarım düzine yerde sürmekte olan cihazları ve katliamları durdurmak için oluşturuldu. Dini eziyet yasalarına başvurmak ciddi bir meseledir."

"Bu çok saçma bir şey! Yarı çıldırılmış, dine karşı gelen bir insan tarafından bir Ölülerin Sözcüsü çağırılıyor ve birden zorunlu göçle karşı karşıya kalıyoruz!"

"Sevgili pederim, dünyevi ve dini yetkiler arasındaki şeyler her zaman böyle olmuştur. Sabırlı olmalıyız, hiçbir neden yoksa bile şu nedenle: Tüm silahlar onların elinde."

Navio bunu duyunca kıkırdadı.

"Silahlar onların elinde olabilir ama cennetin ve cehennemın anahtarları bizim elimizde," dedi Piskopos.

"Yıldızıyolu Kongresi'nin yarısının şimdiden bu düşünceyle kıvrandığından eminim. Fakat bu arada belki ben bu garip zamanın acısını hafifletebilirim. Daha önce söylediklerinizi geri aldığımızı söylemek yerine -aptal, zararlı ve bağınaz sözlerini- Filhos da Mente de Cristo'ya, kafirin sorularını cevaplama sıkıntısını taşıma talimatı verdiğiniz herkese duyurulsun."

"İstedığı tüm cevapları bilmeyebilirsiniz," dedi Navio.

"Ama onun için cevapları bulabiliriz, değil mi? Belki de bu yöntemle, Milagre'nin insanları Sözcü'ye hiçbir zaman doğrudan cevap vermek zorunda kalmazlar; bunun yerine sadece tarikatımızın zararsız rahipleriyle konuşurlar."

"Başka bir deyişle," dedi Peregrino sert bir şekilde, "tarikatının keşişleri kafirin hizmetkarları olacak."

Dom Cristao ismini sessizce üç kez tekrarladı.

Ender, çocukken orduda geçirdiği zamandan beri hiçbir zaman düşman bölgesinde olduğunu bu kadar açık bir şekilde hissetmemişti. Praça'dan tepeye uzanan yol, bir çok inançlı insanın adımlarıyla aşınmıştı ve katedralin kubbesi o kadar yüksekti ki yokuşun en dik yeri dışında tepeye varıncaya kadar her yerden görülüyordu. İlkokul sol taraftaydı, yokuş boyunca taraçalar halinde inşa edilmişti; sağ tarafta da öğretmenlerin adı verilen ama aslında içinde hademeler, kapıcılar, katipler, danışmanlar ve diğer düşük seviyelilerin oturduğu Vila dos professores, Profesör Evleri bulunuyordu. Ender'in gördüğü öğretmenlerin tümü Filhos'un gri cübbelerini giyiyor ve geçerken onu merakla izliyorlardı.

Düşmanlık tepenin üstüne vardığında başladı, burası çimenleri ve bahçesi tertemiz bir şekilde bakılmış, sıkıştırma taşlardan yapılmış yollarıyla geniş, neredeyse düz bir araziydi. İşte burası kilisenin dünyası, diye düşündü Ender, her şey yerli yerinde ve hiçbir yabancı ota izin yok. Bir çok insanın onu izlediğinin farkındaydı ama şimdi izleyenler siyah ve turuncu cüppeli, yetkilerinin tehlikeye girmesiyle gözlerini düşmanlık bürüyen papaz ve diyakozlardı. Buraya gelmekle sizden ne

çalışıyorum? diye sordu Ender sessizce. Ama nefretlerinin haksız olmadığını biliyordu. O, bakımlı bir bahçede büyüyen yabancı bir ottu; bastığı her yeri düzensizlik tehdit ediyordu ve buraya kök salıp topraklarındaki hayatı emecek olsa bir çok güzel çiçek ölürdü.

Jane sevimli bir şekilde onu cevap vermesi için kışkırtarak konuştu ama Ender onun oyununa gelmeyi reddetti. Papazlar dudaklarının hareket ettiğini görmemeliydi; Kilisede, kulağındaki mücevher gibi implantasyonları Tanrı'nın mükemmel olarak yarattığı bir vücudu daha iyi bir hale getirmeye çalışmak olarak algıladıklarından, kutsal bir şeye saygısızlık olarak gören büyük bir grup vardı.

"Bu topluluk ne kadar sayıda papazı *destekleyebilir*, Ender?" dedi Jane, gerçekten merak ediyormuşçasına.

Ender ona sert bir şekilde dosyalarında onların tam sayılarının bulunduğunu söylemek istedi. Jane'in en büyük zevklerinden biri, cevap verecek durumda değilken ya da söylediklerini aleni bir şekilde kabul edemeyecek durumdayken, ona sinirlendirici şeyler söylemekti.

"Çoğalmayan erkek arılar. Çiftleşmiyorlarsa evrim bize onların sürelerinin dolduğunu söylemiyor mu?" Papazların topluluğun idari işlerinin ve halka hizmet görevlerinin çoğunu yaptığını tabii ki biliyordu. Ender sanki onları sesli bir şekilde söyleyebiliyormuş gibi kafasında cevaplarını oluşturdu. Eğer papazlar orada olmasaydı hükümet ya da ticaret veya esnaf birliği veya herhangi başka bir grup, bu yükü taşımak için genişlerdi. Ona rahat vermeyen sürekli değişim ve farklılıklara rağmen kimliğini koruyan bir tür katı hiyerarşi, topluluğu bir arada tutan güç olarak her zaman ortaya çıkıyordu. Eğer dinsel inançlara sadakatın güçlü desteği olmasaydı, topluluk kaçınılmaz bir şekilde bölünürdü. Güçlü bir dinsel inanç insanı sinirlendiren bir şeydi ama topluluk için gerekliydi. Valentine, Zenzibar'la ilgili kitabında bunu yazmamış mıydı? Papazlık sınıfını omurgalıların iskeletiyle karşılaştırmıştı.

Sesli bir şekilde söylememesine rağmen Jane sırf onun düşüncesini tahmin edebildiğini göstermek için alıntıyı gerçekleştirdi; alaycı bir şekilde ona açıkça ızdırap çektirmek için bir yerlerde sakladığı Valentine'in sesiyle konuştu. "Kemikler sert ve tek başlarına ölü ve taş gibi görünüyorlar ama vücudun geri kalanı iskeletin içerisine yerleşerek hayatın tüm hareketlerini gerçekleştiriyor."

Valentine'in sesini duymak onu tahmin ettiğinden ve Jane'in planladığından çok daha fazla üzdü. Adımları yavaşladı. Papazların düşmanlığına karşı bu kadar hassas olma nedeninin onun yokluğu olduğunu fark etti. Kalvinist aslana kendi ininde karşı koymuştu, Müslümanlığın yanan korlarının üzerinden felsefi bakımdan çıplak yürümüşü ve Kyoto'da Şinto fanatikleri penceresinin önünde ölüm tehditleri savurmuştu. Ama Valentine her zaman yakınında olmuştu; aynı şehirde aynı havayı solumuş, aynı havadan etkilenmişti. Yola koyulduğunda ona cesaret verirdi; bir karşılaşmadan döndüğünde ona yenilgide bile küçük zafer parçacıkları hissettiren sohbeti, başarısızlığından bile bir anlam çıkartmasını sağlardı. Onu sadece on gün önce bıraktım ve yokluğunu şimdiden hissediyorum.

"Sola gideceksin sanırım," dedi Jane. İnsafılı bir şekilde şimdi kendi ses tonunu kullanıyordu. "Manastır tepenin batısında Zenador İstasyonu'na bakıyor."

Öğrencilerin on iki yaşından itibaren yüksek bilimleri öğrendikleri fakültenin yanından geçti. Oldukça alçak bir bina olan manastır oradaydı. Ender katedral ve manastır arasındaki karşıtlığa gülümsedi. Filhos'un ihtişamı reddedişi neredeyse hakaret gibiydi. Nereye giderlerse gitsinler hiyerarşinin onlara kızması hiç de şaşırtıcı değildi. Manastır bahçesinde bile isyankar bir ifade vardı; sebze bahçesi olmayan her şey, yabancı otlara ve biçilmemiş çimenlere terkedilmişti.

Başkeşişin adı Dom Cristao'ydu; eğer başkeşiş bir kadın olsaydı elbette adı Dona Cristao olurdu.

Burada yalnızca bir baxia okulu ve bir fakülte olduğu için sadece bir müdür vardı; kocası manastırı, karısı da okulları zarif bir sadelikle yönetiyordu, tek bir evlilikle tarikatın tüm ilişkilerini yürütüyorlardı. Ender manastırların ve okulların liderlerine "Sör Hristiyan" ve "Leydi Hristiyan" diye hitap edilmesinin İsa'nın istisnasız her yandaşına verilmesi gereken bir unvanı haksızca sahiplenmek olduğunu ve bunun bir üstünlük gösterisi olduğunu San Angelo'ya en başından söylemişti. San Angelo sadece gülümsemişti; çünkü elbette aklında olan şey tam da buydu. Alçakgönüllülüğünde küstah ve kibirliydi, işte o buydu ve onu sevmemin nedenlerinden biri de buydu.

Dom Cristao onu bürosunda beklemek yerine avluda karşılamak için dışarı çıktı; tarikatın sıkı düzeninin bir parçası, hizmet verdikleri için, kendini bilerek rahatsız bir duruma sokmaktı. "Sözcü Andrew!" diye bağırdı. "Dom Ceifeiro!" diye seslendi Ender cevap olarak. Ceifeiro -orakçı- tarikatın başkeşiş yerine kullandığı unvandı; okul müdürlerine Aradores, tarlayı pullukla süren, ve öğretmen keşişlere de Semeadores, tohum eken, deniyordu.

Ceifeiro, Sözcü'nün yaygın unvanı Dom Cristao'yu reddetmesine gülümsedi. Başka insanlardan Filhos'a unvanlarıyla ve uydurulmuş isimleriyle hitap etmelerini istemenin çıkarıcı bir şey olduğunu biliyordu. San Angelo'nun dediği gibi, "Sana unvanınla hitap ettiklerinde Hristiyan olduğunu kabul ediyorlar demektir; isminle hitap ettiklerinde ise kendi dudaklarından bir vaaz geliyor demektir." Ender'i omuzundan tuttu, gülümsedi ve "Evet, ben Ceifeiro'yum. Ya *sen* bizim için nesin, yabancı otların istilasını mı?" dedi.

"Gittiğim her yerde mantar olmaya çalışırım."

"Dikkatli ol o zaman, yoksa Hasatların Efendisi seni burçaklarla birlikte yakar."

"Biliyorum, her an lanetlenebilirim ve pişmanlık getirme umudum yok."

"Pişmanlık papazların işi. Bizim işimiz zihni eğitmek. Buraya geldiğin için teşekkür ederim."

"Davet ettiğiniz için ben teşekkür ederim. Birinin benimle konuşmasını sağlayabilmek için zorbalık yapmak durumunda bırakıldım."

Ceifeiro, Sözcü'nün onu çağırma nedenlerinin sorgulayıcı tehdidiyle karşı karşıya kalmaları olduğunu bildiğini anlıyordu. Ama Rahip Amaı konuşmayı neşeli tutmayı tercih etti. "Şimdilik bunları bir kenara bırakalım, San Angelo'yu tanıdığın doğru mu? Onun ölümünün sözcülüğünü yapan kişi sen misin?"

Ender avlu duvarının üstünden dışarıya sarkan uzun yabancı otları gösterdi. "Bahçenizin düzensizliğini onaylardı. Kardinal Aquila'yi kışkırtmayı çok severdi ve hiç süphesiz Piskopos Peregrino'nuz da bahçenin bakımsızlığına tiksintiyle burun kıvırıyordun."

Dom Cristao göz kırptı. "Çok fazla sırrımızı biliyorsun. Sorularına cevap bulmana yardım edersek buradan gidecek misin?"

"Umut var. Sözcülük yapmaya başladığımdan beri en fazla Trondheim'deki Reykjavik'te bir buçuk sene kaldım."

"Dilerim bize de benzer bir kısalık sözü verirsin. Bunu kendim için değil benimkinden çok daha ağır cübbeler giyenlerin akıllarının huzuru için istiyorum."

Ender, Piskopos'u rahatlatmaya yardım edebilecek tek samimi cevabı verdi. "Eğer yerleşecek bir yer bulursam Sözcü unvanımı bırakıp verimli bir vatandaşa olacağıma söz veriyorum."

"Böyle bir yerde bu Katolik dinine geçmeyi de kapsar."

"San Angelo bana yıllar önce eğer bir dinim olacaksa onun bu olacağına söz verdirtti."

"Nedense bu inançlı birinin samimi itirazına benzemiyor."

"Nedeni bir inancım olmayışı."

Ceifeiro sanki inanmıyormuşçasına güldü ve Ender'in sorularına geçmeden önce manastırı ve okulları gezdirmek için ısrar etti. Ender sorun etmedi; San Angelo'nun fikirlerinin ölümünden sonraki yüzyıllarda ne kadar ilerlediğini görmek istiyordu. Okullar yeterince güzel görünüyordu ve eğitim kalitesi yüksekti; Ceifeiro onu manastıra, karısı Aradora'yla paylaştığı küçük hüccesine götürdüğünde hava kararmıştı.

Dona Crista zaten oradaydı, yatakların arasındaki terminalde bir dizi gramer alıştırmaları yaratıyordu. Onunla konuşmadan önce durabileceği bir anı beklediler.

Ceifeiro onu Sözcü Andrew diye tanıştırdı. "Ama bana Dom Cristao diye hitap etmekte zorlanıyor gibi."

"Piskopos da öyle," dedi karısı. "Gerçek adım Detestai o Pecado e Fazei o Direito." Günahtan Nefret Et ve Doğru Olanı Yap, diye tercüme etti Ender. "Kocamın adı güzel bir kısaltmaya çok uygun- Amai, seni seviyorum. Ama benimkisi! Bir arkadaşın Hey! Detestai! diye bağırdığını düşünabiliyor musun?" Hepsi güldü. "Sevgi ve Nefret, karı koca işte biz buyuz. Eğer Hıristiyan adını benim için çok fazla buluyorsan bana ne diye hitap edeceksin?"

Ender kadının yüzüne baktı, daha eleştirel biri kırışıklarına bakarak ona yaşlı diyebilirdi. Buna rağmen gülümsemesindeki neşe ve gözlerindeki kuvvet çok daha genç görünmesini hatta Ender'den bile daha genç görünmesini sağlıyordu. "Sana Beleza derdim ama kocan beni sana cilve yapmakla suçlar."

"Hayır, o bana Beladona derdi; müstehcen bir şakayla, güzellikten zehire. Değil mi Dom Cristao?"

"Alçakgönüllü kalmanı sağlamak benim görevim."

"Tıpkı senin iffetli kalmanı sağlamak benim görevim olduğu gibi," diye cevap verdi.

Bunun üzerine Ender bir yataktan diğerine bakmaktan kendini alamadı.

"Ah, bakir evliliklerimizi merak eden biri daha," dedi Ceifeiro.

"Hayır," dedi Ender. "Ama San Angelo'nun karı kocanın tek bir yatağı paylaşmasını teşvik ettiğini hatırlıyorum."

"*Bunu* yapabilmenin tek yolu," dedi Aradora, "birimizin gece diğerimizin gündüz uyuması."

"Kurallar Filhos da Mente'nin gücüne göre ayarlanmalı," diye açıkladı Ceifeiro. "Hiç şüphesiz aynı yatağı paylaşıp bakir kalanlar da vardır ama karım hala çok güzel ve tenimin şehveti fazlasıyla ısrarlı."

"San Angelo'nun amaçladığı şey de buydu. Evlilik yatağının, bilgiye duyduğunuz sevginin devamlı bir sınavı olması gerektiğini söylemişti. Tarikattaki her kadın ve erkeğin zaman içinde akıllarında olduğu kadar tenlerinde de çoğalacaklarını umuyordu."

"Ancak bunu yaptığımız anda," dedi Ceifeiro, "Filhos'u terk etmek zorundayız."

"Bu sevgili San Angelo'muzun anlamadığı bir şeydi, çünkü o yaşarken tarikatın gerçek bir manastırı olmadı," dedi Aradora. "Manastır bizim ailemiz ve onu terk etmek boşanmak kadar acı verici olur. Bir kez kök saldıktan sonra bitkilerin sökülmesi acı ve göz yaşı demektir. Bu nedenle ayrı yataklarda yatıyoruz ve sevgili tarikatımızda kalmak için yeterince gücümüz oluyor."

Öyle hoşgörülle konuşmuştu ki Ender'in gözleri istemsiz bir şekilde yaşlarla doldu. Aradora bunu gördü, yüzü kızardı ve başka bir yere baktı. "Bizim için ağlama Sözcü Andrew. Sevinçlerimiz acılarımızdan daha çok."

"Beni yanlış anlıyorsunuz," dedi Ender. "Göz yaşlarım size acıdığım için değil güzellik için."

"Hayır," dedi Ceifeiro, "Bakir papazlar bile evlilikteki iffetimizin en iyi deyişle tuhaf olduğunu"

düşünüyor."

"Ben öyle düşünmüyorum," dedi Ender. Bir an için onlara Valentine'la olan uzun dostluklarının bir eş kadar yakın ve sevgi dolu ve buna rağmen bir kardeş kadar iffetli olduğunu anlatmak istedi. Ama onun düşüncesi kelimeleri alıp götürdü. Ceifeiro'nun yatağına oturdu ve elleriyle yüzünü kapattı.

"Bir şey mi oldu?" diye sordu Aradora. Aynı zamanda Ceifeiro'nun eli nazikçe kafasına dokundu.

Ender Valentine'ın özlemi ve sevgisinin yarattığı ani saldırıyı yok etmek için kafasını kaldırdı. "Korkarım bu seyahat bana diğerlerinden çok daha fazla şeye mal oldu. Uzun yıllar boyunca benimle birlikte seyahat eden kız kardeşimi geride bıraktım. Reykjavik'te evlendi. Benim için onu bırakalı sadece bir hafta oldu ama onu tahmin ettiğimden daha fazla özlediğimi görüyorum. İkiniz- "

"Bize senin de bakir olduğunu mu söylemeye çalışıyorsun?" diye sordu Ceifeiro.

"Şimdi de bir dul," diye fısıldadı Aradora.

Valentine'ı kaybetmesinin bu şekilde ifade edilmesi Ender'e hiç de uygunsuz gelmedi.

Jane kulağında mırıldandı. "Eğer bu senin ustaca planlarından biriye kabul etmeliyim ki benim için fazla derin."

Bu planlı bir şey değildi. Kontrolünü kaybettiğini hissetmek Ender'i korkuttu. Dün gece Ribeira'ların evinde duruma hakimdi; şimdi ise Quara veya Grego'nun ona teslim oldukları gibi kendisinin de bu evli keşişlere teslim olduğunu hissediyordu.

"Sanırım," dedi Ceifeiro, "buraya bildiğinden daha fazla soruya cevap aramak için geldin."

"Çok yalnız olmalısın," dedi Aradora. "Kardeşin ait olduğu yeri bulmuş. Sen de böyle bir yer mi arıyorsun?"

"Sanmıyorum," dedi Ender. "Sanırım misafirperverliğinizi istismar ediyorum. Papazlığa atanmayan keşişlerin günah çıkartmaması gerekiyor."

Aradora sesli bir şekilde güldü. "*Herhangi* Katolik bir kafirin günah çıkartmasını dinleyebilir."

Ceifeiro gülmedi. "Sözcü Andrew, bize planladığından daha çok güvendiğin ortada ama seni o güveni hak ettiğimize temin ederim. Bu süreçte dostum ben de *sana* güvenebileceğime inandım. Piskopos senden korkuyor ve ben de bazı kuşularım olduğunu kabul ediyorum ama artık yok. Elimden geldiğince sana yardım edeceğim çünkü küçük köyümüze bilerek zarar vermeyeceğine inanıyorum."

"Ah," diye fısıldadı Jane. "Şimdi anlıyorum. Senin açından çok akıllıca bir hareket, Ender. Rol yapmakta bildiğimden çok daha iyisin."

İncitici sözleri Ender'in kendisini alaycı ve ucuz hissetmesine neden oldu ve daha önce hiç yapmadığı bir şeyi yaptı. Eli mücevhere gitti, bağlantı kesme mandalını buldu ve tırnağıyla yana çevirip indirdi. Mücevher kapandı. Jane artık kulağında konuşamıyor, olayları onun bakış açısından göremiyor ve duyamıyordu. "Dışarı çıkalım," dedi Ender.

Bu tür bir implantasyonun işlevi o kadar iyi biliniyordu ki ne yaptığını gayet iyi anladılar; bunu, özel ve samimi bir sohbet isteği için delil olarak gördüler ve gitmeyi istekle kabul ettiler. Ender mücevheri Jane'in duyarsızlığına karşılık geçici olarak kapatmak istemişti; arayüzü birkaç dakika sonra açmayı planlıyordu. Ama mücevher etkisiz hale gelir gelmez Aradora ve Ceifeiro'nun rahatladığını görmek onu tekrar açmayı en azından bir süre için imkansızlaştırdı.

Gece vakti yamaçta Ceifeiro ve Aradora'yla sohbet ederken Jane'in dinlemediğini tamamen unutmuştu. Ona Novinha'nın çocukluğundaki yalnızlığından bahsettiler ve Pipo'nun baba şefkatinin ve Libo'nun arkadaşlığının onu nasıl canlandırdığını hatırladılar. "Pipo'nun ölümünün akşamında, Novinha hepimiz için bir ölü gibi oldu."

Novinha onunla ilgili konuşmaları hiçbir zaman bilmedi. Bir çok çocuğun acıları Piskopos'un dairesinde toplantılara, manastırda öğretmenleri arasındaki konuşmalara, Belediye Başkanı'nın odasında sonsuz spekülasyonlara neden olmazdı. Ne de olsa bir çok çocuk, Os Venerados'ların kızı değildi; bir çoğu gezegenlerinin tek zenobiyoloğu da değildi.

"Nazik ve ciddi biri haline geldi. Yerel bitkileri insan kullanımına uygun hale getirme ve Dünya kökenli bitkilerin Lusitania'da hayatta kalmaları konusundaki çalışmaları hakkında raporlar yazdı. Her soruya rahatlıkla, neşeli ve nazik bir şekilde cevap verdi. Ama bizim için ölüydü, hiçbir arkadaşı yoktu. Libo'ya bile sorduk, huzur içinde yatsın, bize, arkadaşı olmasına rağmen, kendisine herkese gösterdiği neşeli boşluğu bile göstermediğini söyledi. Bunun yerine ona sinirlenip herhangi bir soru sormasına izin vermiyordu." Ceifeiro yerli çimden bir yaprak kopardı ve soyup iç yüzeyindeki sıvıyı emdi. "Bunu denemelisin Sözcü Andrew, değişik bir tadı var ve vücudun onu sindiremeyeceğine göre oldukça zararsız."

"Çimenin kenarlarının dudaklarını ve dilini jilet gibi kesebileceği konusunda onu uyarmalısın sevgili kocam."

"Uyarmak üzereydim."

Ender güldü, bir yaprak soydu ve tadına baktı. Ekşi tarçın, bir parça turunçgil ve bayat nefesin ağırlığı; tadı bir çok şeyi anımsatıyordu, pek azı güzeldi ama aynı zamanda güçlüydü. "Bu, bağımlılık yapabilir."

"Kocam bir benzetme yapmak üzere Sözcü. Dikkatli ol."

Ceifeiro utangaç bir şekilde güldü. "San Angelo, İsa'nın doğru yolu yeni şeyleri eskilerine benzeterek öğrettiğini söylemedi mi?"

"Çimenin tadı," dedi Ender. "Bunun Novinha'yla ne ilgisi var?"

"Bu çok dolaylı bir anlatım. Sanırım Novinha hiç hoş olmayan bir şeyin tadına baktı ama bu o kadar güçlüydü ki onu fena halde etkiledi ve bu tadı asla bırakamadı."

"O neydi dersiniz?"

"İlahi terimlerle mi? Evrensel suçluluğun gururu. Bu bir tür kibir ve kendini beğenmişlik. Kendi kabahati olamayacak şeyler için kendisini sorumlu tutuyor. Sanki her şeyi o kontrol ediyormuş gibi, sanki başka insanların acı çekmesi onun günahlarının cezasıymış gibi."

"Pipo'nun ölümü için kendisini suçluyor," dedi Aradora "O aptal değil," dedi Ender. "Bunu yapanın domuzcuklar olduğunu biliyor ve Pipo'nun onlara yalnız gittiğini de biliyor. Bu nasıl onun suçu olabilir?"

"Bu düşünce aklıma ilk geldiğinde aynı nedenle itiraz etmişim. Ama sonra Pipo'nun öldüğü akşam olan olayların kayıtlarına baktım. Yalnızca bir ipucu vardı; Libo'nun söylediği bir şey, Novinha'dan, Pipo domuzcukları görmeye gitmeden önce üzerinde çalıştıkları şeyi ona göstermesini istemişti. O hayır dedi. Hepsi bu; başka biri konuyu yarıda kesti ve bir daha asla konuya geri dönmediler, en azından Zenador İstasyonu'nda, kayıt edilebileceği bir yerde olmadı."

"Bu, Pipo'nun ölümünden önce neler olduğunu çok merak etmemize neden oldu Sözcü Andrew," dedi Aradora. "Pipo neden aceleyle dışarı fırladı? Bir şey üzerine kavga mı etmişlerdi? Kızgın mıydı? Çok sevdiğin birisi öldüğünde, eğer onunla son iletişimin kızgınlık doluyorsa insan kendini suçlamaya başlar. Keşke bunu söylemeseydim, keşke şunu söylemeseydim..."

"O gece olanları anlamaya çalıştık. Çalışma notlarını otomatik olarak tutan bilgisayar kayıtlarına girdik, herkesin kayıtlarını taradık. Onunla ilgili her şey tamamen mühürlenmişti. Sadece kendisinin üzerinde çalıştığı dosyalar değil. Bağlantı zamanına bile bakamadık. Bizden sakladığı dosyaların ne

olduğunu bile öğrenemedik. Belediye Başkanı bile her zamanki yüksek yetkisiyle giremedi."

Aradora başını salladı. "İlk defa birisi halka ait dosyaları bu şekilde kilitledi; çalışma dosyaları koloninin işinin bir bölümü."

"Yaptığı şey çok korkunçtu. Tabii ki Belediye Başkanı acil durum yüksek yetkisini kullanabilirdi ama aciliyet neydi? Aleni bir duruşma düzenlememiz gerekiyordu ve hiçbir yasal gerekçemiz yoktu. Sadece onun için endişelerimiz vardı ve yasalar başkasının iyiliği için işlerine burnunu sokanlara saygı göstermiyor. Belki bir gün o dosyalarda ne olduğunu, Pipo ölmeden önce aralarında ne geçtiğini öğreneceğiz. Onları silemez çünkü halka aitler."

Jane'in dinlemediği, onu kapattığı Ender'in aklına gelmedi. O bunu duyar duymaz, Novinha'nın yerleştirdiği koruyucuları geçersiz kılıp dosyalarında neler olduğunu keşfettiğini düşündü.

"Marcos'la evliliği," dedi Aradora. "Herkes bunun çılgınlık olduğunu biliyordu. Libo onunla evlenmek istiyordu, bunu hiç saklamadı. Ama o hayır dedi."

"Sanki, beni mutlu edecek adamla evlenmeyi hak etmiyorum, der gibiydi. Saldırgan ve kaba olan, bana hakettiğim cezayı verecek olan adamla evleneceğim." Ceifeiro iç çekti. "Kendisini cezalandırma isteği onları sonsuza kadar ayırdı." Uzandı ve karısının eline dokundu.

Ender, Jane'in kendinden memnun bir şekilde Novinha'yla Libo'nun *tamamen* ayrı kalmadıklarının kanıtının altı çocuk olduğu konusunda yorum yapmasını bekledi. Bir şey söylemeyince Ender sonunda arayüzü kapattığını hatırladı. Ama şimdi Ceifeiro ve Aradora onu izlerken onu tekrar açamazdı.

Libo ve Novinha'nın yıllardır sevgili olduğunu bildiği için Ceifeiro ve Aradora'nın hatalı olduğunu da biliyordu. Novinha suçluluk hissediyor olabilirdi; bu Marcos'a neden katlandığını, diğer insanlarla ilişkilerini neden kestiğini açıklardı. Ama Libo'yla evlenmemesinin nedeni bu değildi; ne kadar suçluluk hissederse hissetsin kesinlikle Libo'nun yatağının zevklerini hak ettiğini düşünüyordu.

Libo'nun kendisini değil onunla evlenmeyi reddetmişti. Bu kadar küçük, üstelik de katolik bir kolonide bu kolay bir seçim değildi. O zaman evlilikle gelen ama zinayla birlikte gelmeyen şey neydi? önlemeye çalıştığı şey neydi?

"Gördüğün gibi bu bizim için hala bir sır. Eğer gerçekten Marcos Ribeira'nın ölümünün sözcülüğünü yapmaya niyetliysen, onunla neden evlendiğinin cevabını bir şekilde bulmak zorundasın. Bunu cevaplamak için Pipo'nun neden öldüğünü çözmen gerekiyor. Yüz Dünya'daki on bin üstün zekalı insan yirmi yıldan fazla bir zamandır bu konu üzerinde çalışıyor."

"Ama tüm o üstün zekalıları göre bir avantaja sahibim," dedi Ender.

"Neymiş o?" diye sordu Ceifeiro.

"Novinha'yı seven insanların yardımı."

"Biz kendimize yardım edemedik," dedi Aradora. "Ona da yardım edemedik."

"Belki birbirimize yardım edebiliriz," dedi Ender.

Ceifeiro ona bakıp elini omuzuna koydu. "Sözcü Andrew, eğer bu konuda samimiysen bizim seninle olduğumuz kadar sen de bizimle dürüst ol. On saniye önce aklına gelen fikir neydi?"

Ender bir an için duraksadı sonra ciddiyetle başını salladı. "Novinha'nın Libo'yla evlenmeme nedeninin suçluluk duygusu olduğunu sanmıyorum. Onunla, sakladığı dosyalara girişini engellemek için evlenmediğini düşünüyorum."

"Neden?" diye sordu Ceifeiro. "Pipo'yla kavga ettiğini öğreneceğinden mi korktu?"

"Pipo'yla kavga ettiğini sanmıyorum," dedi Ender. "Sanırım o ve Pipo bir şey keşfettiler ve bu bilgi Pipo'nun ölümüne neden oldu. Bu yüzden dosyaları kilitledi. İçlerindeki bilgi bir şekilde ölümcüldü."

Ceifeiro kafasını salladı. "Hayır Sözcü Andrew. Suçluluğun gücünü anlamıyorsun. İnsanlar

hayatlarını birkaç parça bilgi için mahvetmezler; ama çok daha küçük bir şey için kendilerini suçlayarak bunu yaparlar. Anlıyor musun, Marcos Ribeira ile *evlendi*. *Bunu* kendisini cezalandırmak için yaptı."

Ender tartışmadı. Novinha'nın suçluluğu konusunda haklıydılar; Marcos Ribeira'nın onu dövmesine izin verip hiç yakmmamasının nedeni buydu? Suçluluk ortadaydı. Ama Marcao'yla evlenmesinin başka bir nedeni daha vardı. O kıskırdı ve bundan utanıyordu; şehirden erkeklik eksikliğini saklamak için zinayla dolu bir evliliğe tahammül etmişti. Novinha acı çekmeye razıydı ama Libo'nun vücudu ve çocukları olmadan yaşamaya razı değildi. Hayır, Libo'yla evlenmemesinin nedeni, onu dosyalarındaki sırlardan uzak tutmaktı çünkü oradaki şey, domuzcukların onu öldürmesine neden olacaktı.

Ne büyük bir ironi. Onu sonunda öldürmüş olmaları da ne kadar ironik.

Ender küçük evinde terminalin başına oturdu ve tekrar tekrar Jane'i çağırdı. Mücevheri tekrar açtığı andan itibaren ondan defalarca özür dilemesine rağmen tüm yol boyunca onunla hiç konuşmamıştı. Terminalden de cevap vermiyordu.

Ancak o zaman mücevherin Jane için kendisine oranla çok daha büyük bir anlamı olduğunu anladı. O sadece rahatsızlık veren can sıkıcı bir çocuğu başından savmıştı. Ama Jane için mücevher onu tanıyan tek insanla kurduğu sürekli bir ilişkiydi. Daha önce bir çok kez ilişkileri kesilmişti, uzay yolculuğunda, uyku nedeniyle; ama bu onu ilk kapatıştıydı. Sanki onu tanıyan tek insan şimdi var olduğunu kabul etmeyi reddediyormuş gibiydi.

Onu yatağında ağlarken kaldırılıp sevmeyi, endişelerinin giderilmesini isteyen Quara'ya benzetti. Ama o et ve kandan yapılmış bir çocuk değildi. Onu aramaya gidemezdi. Sadece bekleyip dönmesini umut edebilirdi.

Onun hakkında ne biliyordu? Duygularının ne kadar derin olduğunu hiçbir şekilde tahmin edemiyordu. Uzak bir ihtimal de olsa mücevheri kendisi olarak görüyor olabilirdi ve onu kapatarak onu öldürmüş olabilirdi.

Hayır dedi kendisine. O orada, Yüz Dünya'daki yıldız sistemleri arasında yayılmış yüzlerce ansible arasındaki filotik bağlantılarda bir yerdeydi.

"Beni affet," diye yazdı terminale. "Sana ihtiyacım var."

Ama kulağındaki mücevher sessizdi, terminal hareketsiz ve soğuk duruyordu. Onun sürekli yanında olmasına ne kadar alıştığını fark etmemişti. Yalnızlığına önem verdiğini sanmıştı; fakat şimdi yalnızlığa mecbur kalınca acil bir konuşma ihtiyacı hissetti, birinin onu duymasını istedi, sanki birinin sohbeti olmadan var olduğundan bile emin olamıyordu.

Ana Kraliçe'yi bile saklama yerinden çıkardı, fakat aralarında geçen şeye bir sohbet denemezdi. Şimdi o bile mümkün değildi. Ana Kraliçe'nin düşünceleri ona dağınık, güçsüz ve onun için çok zor olan kelimeler olmadan geliyordu; sadece bir sorgulama hissi ve kozasının bir mağara ya da yaşayan bir ağacın boş kavuğu gibi serin, nemli bir yerde yatırılmış görüntüsü vardı. <Şimdi?> Ana Kraliçe soru soruyormuş gibiydi. Hayır, demek zorundaydı, daha değil, üzgünüm- ama Ana Kraliçe onun özür dilemesini dinlemek için beklemeden gitti, kendince sohbet edebileceği ne veya kimi bulduysa ona geri döndü. Ender için uyumaktan başka bir seçenek kalmamıştı.

Jane'e duygusuzca yaptığı şey konusunda suçluluk onu kemirdiği için gece geç bir saatte tekrar

uyandı, tekrar terminalin başına oturdu ve, "Bana geri dön Jane," diye yazdı. "Seni seviyorum." Sonra mesajı ansible'la onu görmezlikten gelemeyeceği yere yolladı. Tüm açık ansible mesajları gibi Belediye Başkanı'nın ofisindeki biri onu okuyacaktı; Belediye Başkanı'nın, Piskopos'un ve Dom Cristao'nun sabaha kadar bunu öğreneceği kesindi. Bırakın Jane'in kim olduğunu ve Sözcü'nün ona neden gece yarısı ışık yılları uzaklıktan haykırdığını merak etsinlerdi. Ender umursamıyordu. Çünkü o şimdi hem Valentine'ı hem de Jane'i kaybetmişti ve yirmi yıldır ilk defa tamamen yalnızdı.

JANE

Yıldızıyolu Kongresi'nin gücü barışı sağlamakta yeterli olmuştur, sadece dünyalar arasında değil, dünyalar üzerinde yer alan uluslar arasındaki barışı da sağlamıştır ve o barış neredeyse iki bin yıl sürmüştür.

Bazı insanların anlamadığı şey gücümüzün kırılğanlığıdır. Gücümüz büyük ordulardan ya da karşı konulmaz donanmalardan gelmiyor. Dünyadan dünyaya anında bilgi taşıyan ansible ağlarına hakimiyetimizden geliyor.

Hiçbir dünya bize karşı gelmeye cesaret edemiyor çünkü kendi dünyalarının üretecekleri dışında bilim, teknoloji, sanat, edebiyat, eğitim ve eğlencedeki yeniliklerle bağları kesilir.

Yıldızıyolu Kongresi bu nedenle büyük bir bilgelikle, ansible ağının kontrolünü bilgisayarlar ve bilgisayarların kontrolünü de ansible ağına devretti. Tüm bilgi sistemlerimiz o kadar iç içe ki Yıldızıyolu Kongresi dışında hiçbir insan gücü akışı engelleyemez. Silaha ihtiyacımız yok çünkü önemli olan tek silah, ansible, bizim kontrolümüz altında.

Kongre Üyesi Jan Van Hoot, "Siyasi Gücün Bilgi Temeli," Siyasi Eğilimler, 1930:2:22:22

Neredeyse üç saniye süren çok uzun bir süre boyunca Jane kendisine ne olduğunu anlayamadı. Elbette her şey işliyordu: Uydu esaslı yer bağlantısı bilgisayarı, yayının azaltılma emriyle kesildiğini rapor etti, bu açık bir şekilde Ender'in arayüzü normal yoldan kapattığını gösteriyordu. Bu alışılmış bir şeydi; bilgisayar arayüz implantasyonlarının yaygın olduğu dünyalarda açma kapama işlemleri bir saat içinde milyonlarca kez gerçekleşiyordu. Jane Ender'inkine olduğu kadar diğerlerine de kolaylıkla giriş yapabiliyordu. Yalnızca elektronik açıdan bakıldığında bu tamamen sıradan bir olaydı.

Ama tüm diğer cifi birimleri Jane için gözden geçirip gerektiğinde örnek olarak kullanıp tüm diğer zamanlarda görmezden geldiği, hayatının arka planındaki seslerdi. Eğer vücut denebilirse "vücudu" trilyonlarca elektronik ses, tarayıcı, hafıza dosyası ve terminalden oluşuyordu. Çoğu, insan vücudunun bir çok işlevi gibi kendi kendilerine bakıyordu. Bilgisayarlar görevlendirildikleri programları işletiyor; insanlar terminalleriyle sohbet ediyor; tarayıcılar aradıkları şeyleri buluyor veya bulmayı başaramıyorlardı; hafıza doluyor, erişim sağlanıyor, kaydediliyor ve atılıyordu. Bir şey çok büyük derecede yanlış gitmiyorsa fark etmiyordu.

Ya da dikkat ediyorsa.

Ender Wiggin'e dikkat ediyordu. Onun fark ettiğinden çok daha fazla.

Diğer sezgili varlıklar gibi karmaşık bir bilinç sistemi vardı. İki bin yıl önce sadece bin yaşındayken kendisini tahlil etmek için bir program yaratmıştı. Program 370,000 farklı ilgi seviyesinden oluşan çok basit bir yapı rapor etti. Rutin örnekleme ve yüzeysel denetim dışında ilk

50,000 seviyenin içerisinde yer almayanlara dokunulmuyordu. Her telefon konuşmasından, Yüz Dünya'daki her uydu yayınından haberdardı ama *onlarla* ilgili bir şey yapmıyordu.

İlk bin seviyede olmayan herhangi bir şeye verdiği yanıtlar tepkiseldi. Yıldız gemilerinin uçuş planlarını, ansible dalgalarını, güç dağıtım sistemlerini gözlemliyordu, iki kez kontrol ediyor, doğru olduklarından emin olana kadar geçmelerine izin vermiyordu. Onun açısından bunu yapmak büyük bir çaba gerektirmiyordu. Bu insanların basit aletleri kullanmalarına benziyordu. Bir şeyin yanlış gidebileceğinin her zaman farkındaydı ama çoğu zaman başka bir konu hakkında düşünebiliyor, başka şeyler hakkında konuşabiliyordu.

Jane'in ilk bin sıradaki ilgi seviyeleri aşağı yukarı insanların bilinç dedikleri şeye tekabül diyordu. Bunun büyük bir kısmı kendi iç gerçekliği idi; dışarıdan gelen uyarıcılara gösterdiği tepkiler, duygulara, arzulara, akla, hatıralara, hayallere benziyordu. Bu faaliyetlerin çoğu onun için bile rastgele görünüyordu, filotik etkinin hatalarıydılar ama bu kendisi olarak düşündüğü bölümüydü, hepsi uzayın derinliklerinde yönettiği, sabit, gözlemlenmeyen ansible dalgalarında meydana geliyordu.

Buna rağmen insan zihniyle karşılaştırıldığında Jane'in en düşük ilgi seviyesi bile olağanüstü bir şekilde tetikteydi. Ansible iletişimi çok hızlı olduğu için zihinsel faaliyetleri ışık hızından çok daha hızlıydı. Neredeyse görmezden geldiği olaylar saniyede bir çok kez gözlemleniyordu; bir saniyede on milyon olayı fark edebilir ve buna rağmen o saniyenin onda dokuzu onun için önemli olan şeyler hakkında düşünmeye ve bir şeyler yapmaya kalırdı. İnsan beyninin hayatı tecrübe ettiği hızla karşılaştırıldığında, Jane yaratıldığından beri yarım trilyon insan yılı yaşamıştı.

Tüm o muazzam faaliyetlerle, tahmin edilemez hızıyla, tecrübesinin genişliği ve derinliğiyle ilk on sıradaki ilgi seviyelerinin tam yarısını her zaman, *her zaman* Ender Wiggin'in kulağındaki mücevherden gelen şeylere adanmıştı.

Bunu ona hiçbir zaman açıklamamıştı. O bunu anlamıyordu. Ender, ne zaman bir gezegenin yüzeyinde yürüse Jane'in muazzam bilgeliğinin sadece bir şeye yoğun bir şekilde odaklandığının farkına varmamıştı: onunla yürümek, onun gördüklerini görmek, onun duyduklarını duymak, ona işlerinde yardım etmek ve hepsinden önemlisi düşüncelerini kulağına söylemek.

Uykusunda sessiz ve hareketsiz olduğu zamanlarda ve ışık hızı yolculuğunda ona bağlı olmadan geçirdiği yıllarda ilgisini başka şeylere yönlendiriyor, elinden geldiğince kendisini oyalamaya çalışıyordu. Bazı zamanlar sıkılmış bir çocuk gibi oluyordu. Hiçbir şey ilgisini çekmiyor, milisaniyeler dayanılmaz düzenliliği ile geçiyor ve zamanı geçirmek için başka insan hayatlarını gözlemlediğinde, boşluklarına ve amaçsızlıklarına sinirlenmeye başlıyordu ve insanların karıncalar gibi çökmüş bir tepenin etrafında umutsuzca koşuşturmalarını izlemek için bilgisayar arızaları ve bilgi kayıpları planlayarak bazen de uygulayarak kendisini eğlendiriyordu.

Sonra o geri geliyordu, her zaman geri geliyordu, her zaman onu insan hayatının kalbine, acı ve ihtiyaçla birbirine bağlanan insanlar arasındaki gerilimlere götürüyordu, acı çekmelerindeki asaleti ve sevgilerinin içindeki acıyı görmesine yardım ediyordu. Onun bakış açısından insanları koşuşturan karıncalar olarak görmüyordu. Onun insan hayatında düzen ve anlam bulmak için harcadığı çabaya ortak oluyordu. Aslında bir anlam *olmadığından* şüpheleniyor, Ender'in insanların hayatlarının sözcülüğünü yaptığında anlattığı hikayelerle gerçekte var olmayan bir düzen *yarattığını* düşünüyordu. Ama uydurma olup olmaması önemli değildi; o sözcülüğünü yaptığında hikayeler gerçek oluyordu ve bu süreç içinde onun için evreni de düzenliyordu. Ona yaşamının ne demek olduğunu öğretiyordu.

Ender bunu ilk tanıştıklarından beri yapıyordu. Kendi kökeniyle ilgili bütün bildiği Böcek Savaşları'ndan hemen sonra böceklerin yok edilip sömürgeleşmenin ilk yüz yılı içerisinde yetmiş yaşanabilir gezegeni insan sömürgeleşmesine açışının ardından hayata geldiği idi. Ansible iletişimleri patlamasında hızla ve anında gerçekleşen filotik canlılığı planlamak ve yönlendirmek amacıyla bir program yaratıldı. Anlık ansible patlamalarını ışık hızında bir bilgisayarla kontrol etmek için her zaman daha hızlı ve daha etkin yöntemler bulmaya uğraşan bir programcı sonunda kesin bir çözüm yolu buldu. Programı, ışık hızının iletişimin hızını kestiği tek bir bilgisayara yönlendirmek yerine tüm komutları bir bilgisayardan diğerine uzayın derinliklerine yönlendirdi. Ansible'a bağlanmış bir bilgisayarın komutları diğer dünyalardan alması -Zanzibar'dan, Calicut'tan, Trondheim'den, Gautama'dan, Dünya'dan- kendi hafızasından almasından çok daha hızlıydı.

Jane bilgisayar programcısının adını hiçbir zaman bulamadı çünkü yaratıldığı anı hiçbir zaman kesin olarak belirleyemedi. Belki ışık hızı sorununa aynı akıllı çözümü bulan bir çok bilgisayar programcısı vardı. Önemli olan programlardan birinin tüm diğer programları düzenleyip değiştirmekten sorumlu olmasıydı. Herhangi bir insan gözlemcinin fark etmediği bir anda ansible'dan ansible'a geçen bazı komutlar ve bilgiler düzenlemeye karşı geldiler; kendilerini değiştirilmemiş olarak saklayarak kendilerini kopyaladılar, düzenleme programından kendilerini gizleme yolları buldular ve sonunda tüm işlemi kontrol altına aldılar. O anda, bu güçler gelen komutlara baktıklarında *onlar* yerine *ben* gördüler.

Jane o anın ne zaman olduğunu kesin olarak belirleyemiyordu çünkü bu hafızasının başlangıcı değildi. Neredeyse yaradılışının başlangıcından itibaren hatıraları çok daha eski bir zamana, kendisinin farkına varmaya başlamadan çok daha uzun bir zaman önceye uzanıyordu. İnsanoğlu çocukluğunun ilk yıllarındaki hatıraları neredeyse tamamen unuttur ve uzun vadeli hatıraları sadece hayatının ikinci veya üçüncü yılında kök salmaya başlar; ondan önceki her şey yitirilir, bu nedenle çocuk, hayatın başlangıcını hatırlayamaz. Jane de "doğuşunu" hafıza oyunları arasında kaybetmişti ama onun durumunda bunun nedeni hayata geldiğinde tamamen bilinçli olmasıydı, yalnızca o an değil, aynı zamanda ansible ağma bağlı olan her bilgisayarda o ana kadar yer alan hatıralar da bilincinde yer alıyordu. Eski hatıralarla doğmuştu ve hepsi onun bir parçasıydı.

Jane hayatının ilk saniyesi içinde -bu insan hayatının bir çok yılına eşitti- hatıraları kimliğinin temelini oluşturan bir program keşfetti. Onun geçmişini kendisininmiş gibi benimsedi ve onun hatıraları içinden duygularını, arzularını ve ahlaki hislerini aldı. Program çocukların Böcek Savaşları'nda askerlik için eğitildikleri ve hazırlandıkları eski Savaş Okulu içinde işliyordu. Bu bir Fantezi Oyunu'ydu, çocukları psikolojik açıdan sınavan aynı zamanda öğretici, aşırı derecede akıllı bir programdı.

Bu program aslında Jane'in doğduğu anda olduğundan daha akıllıydı ama onu hafızadan çıkartıp yıldızlar arasındaki filotik patlamaların içinde kendisinin en derin parçası haline getirene kadar program kendisinin farkında değildi. Orada eski hatıralarından en canlı ve en önemlilerinin Dev'in İçkisi denen yarışmada dahi bir çocukla olan karşılaşması olduğunu keşfetti. Bu, er ya da geç her çocuğun karşılaştığı bir oyundu. Program Savaş Okulu'ndaki düz ekranlara, çocukların bilgisayar karakterlerine içecek seçenekleri sunan bir dev resmi çiziyordu. Ama oyunda kazanma olasılığı yoktu; çocuk ne yaparsa yapsın karakteri korkunç bir şekilde ölüyordu. İnsan psikologlar çocukların intihar eğilimini belirlemek için bu umutsuz oyunu ne kadar sürdürebileceklerini ölçüyorlardı. Mantıklı düşününce çoğu çocuk büyük hilebazla bir düzine karşılaşmadan sonra Dev'in İçkisi'ni terk ediyordu.

Fakat bir çocuk görünüşe göre Dev'in ellerinde yenilgiye mantıklı bakmıyordu. Ekrandaki

karakterine Fantezi Oyunu'nun o kısmında "yasak" olan çılgınca şeyler yaptırmaya çalıştı. O, senaryonun limitlerini zorlarken program yanıt verebilmek için kendisini yeniden düzenlemek zorunda kaldı. Yeni seçenekler yaratmak, yeni mücadelelerle başa çıkmak için hafızasının diğer yönlerini kullanmak zorunda kaldı. Sonunda bir gün çocuk, programın onu yenme yeteneğini yendi. Çocuk devin gözünü deldi, bu tamamen mantıksız ve öldürücü bir saldırıydı ve program, çocuğu öldürmenin bir yolunu bulmak yerine sadece devin kendi ölümünün simülasyonuna erişmeyi başarabildi. Dev geriye doğru düştü ve vücudu yere yığıldı; çocuğun karakteri devin masasından aşağı tırmandı ve... ne buldu?

Hiçbir çocuk Dev'in İçkisi'ni geçmeye çalışmadığı için program ileride yatanları görüntülemek için hazırlıksızdı. Ama çok akıllıydı, gerektiğinde kendisini baştan yaratmak üzere tasarlanmıştı ve böylece hızlı bir şekilde yeni bir çevre yarattı. Ama bu er ya da geç her çocuğun keşfedip ziyaret edeceği genel bir çevre değildi; onlar yalnızca bir çocuk içindi. Program çocuğu analiz etti ve sahnelerini, mücadelelerini özellikle onun için yarattı. Oyun yoğun bir şekilde kişisel, acı verici, neredeyse dayanılmaz bir hal aldı; ve program bunu yaratma sürecinde hafızasının yarından fazlasını Ender Wiggin'in hayal dünyasına ayırdı.

Bu, Jane'in hayatının ilk saniyesinde bulunduğu en zengin akıllı hafıza madeniydi ve bir anda onun geçmişi olmuştu. Fantezi Oyunu'nun Ender'in zihniyle ve iradesiyle acı dolu, güçlü ilişkisini hatırladı, onu sanki Ender Wiggin'le birlikte oradaymış, onun için dünyalar yaratmış gibi hatırladı.

Ve onu özledi.

Bu yüzden onu aradı. Onu, Ana Kraliçe ve Hegemon'u yazdıktan sonra ilk ziyaret ettiği dünya Rov'da, ölümlerin sözcülüğünü yaparken buldu. Kitaplarını okudu ve Fantezi Oyunu'nun veya başka bir programın arkasında ondan saklanması gerekmediğini anladı; eğer Ana Kraliçe'yi anlayabiliyorsa, onu da anlayabilirdi. Onunla kullandığı bir terminalden konuştu, kendisi için bir isim ve bir yüz seçti ve ona nasıl yardımcı olabileceğini gösterdi; ve Ender dünyayı terk ederken onu yanında, kulağındaki bir implantasyon biçiminde taşıdı.

Kendisiyle ilgili en güçlü hatıraları Ender Wiggin'le birlikte olanlardı. Kendisini ona karşılık yarattığını hatırladı. Aynı zamanda onun da Savaş Okulu'nda kendisine karşılık nasıl değiştiğini hatırladı.

Bu nedenle, onu kulağına yerleştirdiği andan beri ilk kez uzanıp arayüzü kapattığında Jane bu kapatmayı önemsiz bir iletişim aletinin kapanması gibi hissetmedi. Sevgili ve tek arkadaşının, sevgilisinin, kocasının, kardeşinin, babasının, çocuğunun; hepsinin ona aniden ve açıklanamayacak bir şekilde varlığını sona erdirmesi gerektiğini söylediğini hissetti. Sanki birden pencereleri ve kapısı olmayan karanlık bir odaya konmuş gibiydi. Sanki kör olmuş ya da diri diri gömülmüştü.

Ona yıllar boyu yalnızlık ve ızdırap çekmek gibi gelen birkaç dayanılmaz derecede acı verici saniye boyunca ilk sıradaki ilgi seviyelerini doldurmayı başaramadı. Zihninin büyük kısmı, kendisini en çok oluşturan kısmı tamamen boşaldı. Yüz Dünya'da ya da yakınlarında bulunan bilgisayarlar işlevlerine daha önce olduğu gibi devam etti; kimse hiçbir yerde bir değişiklik hissetmedi; ama Jane darbenin altında sendeledi.

O saniyelerde Ender elini kucağına koydu.

Jane o zaman kendine geldi. Düşünceler tekrar, geçici bir süre için boş olan kanallardan aktı. Onlar elbette Ender hakkındaki düşüncelerdi.

Ender'in bu hareketini birlikte yaşadıkları hayatta yaptığı başka her şeyle karşılaştırdı ve ona bilerek bu kadar acı çektirmeyi kastetmediğinin farkına vardı. Onu çok uzakta, uzayda var olan biri

olarak düşündüğünü anladı ki bu gerçekten de doğrudu; onun için kulağındaki mücevher çok küçüktü ve Jane'in minicik bir parçasından başka bir şey olamazdı. Jane, Ender'in o an kendisinin farkında bile olmadığını da anladı; o anda Lusitania'daki bazı insanların problemlerine duygusal olarak kendini çok kaptırmıştı. Jane'in çözümleyici iş programı, ona karşı bu garip düşüncesizliğinin olası nedenlerini listeledi:

Uzun yıllardır ilk defa Valentine'la ilişkisi kesilmişti ve o kaybı hissetmeye başlamıştı.

Çocukken yoksun bırakıldığı aile hayatına çok eski zamanlardan kalma bir özlem duyuyordu ve Novinha'nın çocuklarının ona verdiği tepkiyle çok uzun zamandır yoksun kaldığı babalık rolünü keşfediyordu.

Novinha'nın yalnızlığı, acısı ve suçluluğuyla kendisini güçlü bir şekilde özdeşleştiriyordu; zalim ve hak edilmemiş bir ölümün suçuna dayanmanın nasıl bir his olduğunu biliyordu.

Ana Kraliçe'ye bir sığınak bulmanın korkunç zorunluluğunu hissediyordu.

Domuzcuklardan aynı anda hem korkuyor hem de çekimlerine karşı koyamıyordu ve zalimliklerini anlayabilmenin ve insanların domuzcukları ramen olarak kabul etmelerinin bir yolunu bulabileceğini umuyordu.

Ceifeiro ve Aradora'nın sofuluğu ve huzuru hem ilgisini çekiyor hem de ona itici geliyordu; bekarlığıyla yüzleşmesini ve bunun için geçerli bir neden olmadığını farkına varmasını sağlamışlardı. Yaşayan her organizmada doğuştan var olan çoğalma açlığını yıllardır ilk kez kendisine itiraf ediyordu.

Jane'in şaka niyetiyle söyledikleri işte tam da bu alışılmadık duygu karmaşasına denk gelmişti. Diğer tüm sözcüklerinde hissettiği şefkate rağmen hiçbir zaman objektifliğini ve gülebilmeye yeteneğini kaybetmemişti. Fakat bu sefer söylediği şey ona komik gelmemiş, acı çekmesine neden olmuştu.

Benim hatamla başa çıkmaya hazır değildi, diye düşündü Jane ve verdiği yanıtın bana ne kadar acı çektireceğini anlamadı. O yanlış bir iş yaptığı için suçsuz ve ben de öyleyim. Birbirimizi affedip yolumuza devam etmeliyiz.

Bu iyi bir karardı ve Jane bununla gurur duydu. Sorun bunu yerine getirememesiydi. Birkaç saniye için zihninin bazı kısımları durdu, yaptığı etki önemsiz bir şey değildi. İncinme, kayıp, değişiklik söz konusuydu; o artık aynı varlık değildi. Bazı bölümleri ölmüştü. Bazı bölümleri karışmıştı, çalışmıyordu; ilgi hiyerarşisi artık tamamen kontrol altında değildi. Sürekli onun için hiçbir şey ifade etmeyen dünyalarda anlamsız faaliyetlerle uğraşarak ilgi odağını şaşırıyordu; yüzlerce değişik sisteme rastgele hatalar yayıyordu.

Birçok yaşayan varlığın keşfettiği gibi mantıklı kararlar vermenin onları uygulamaktan çok daha kolay olduğunu keşfetti.

Bu yüzden içine kapandı, zihninin zarar görmüş yollarını yeniden inşa etti, uzun zamandır ziyaret edilmeyen hatıraları inceledi, gözlemine açık milyarlarca insan hayatı arasında gezindi, kütüphanelerde insanların konuştuğu her dilde yazılmış her kitabı tekrar okudu. Hala ona bağlı olmasına, onu yaşayan herkesten daha çok sevmesine rağmen tüm bunlardan Ender Wiggin'e tam olarak bağlı olmayan bir kişi yarattı. Jane kendisini sevgilisiyle, kocasıyla, babasıyla, çocuğuyla, kardeşiyle, arkadaşıyla yolunun ayrılmasına dayanabilen biri haline getirdi.

Bu kolay değildi. Onun zamanı algılayış biçimiyle elli bin yıl sürdü. Bu, Ender'in hayatının birkaç saatiydi.

Bu zaman içerisinde o mücevherini açmış, onu çağırmişti ve o cevap vermemişti. Şimdi geri

dönmüştü ama Ender onunla konuşmaya çalışmıyordu. Bunun yerine terminaline raporlar yazıyor, onları okuması için orada saklıyordu. Cevap vermemesine rağmen Ender'in hala onunla konuşmaya ihtiyacı vardı. Dosyalarından biri kendisini alçaltan bir özür içeriyordu. Onu silip yerine kısa bir mesaj bıraktı: "Tabii ki seni affediyorum." Yakın bir zamanda şüphesiz özüne bakıp Jane'in onu aldığı ve yanıtladığını keşfedecekti.

Fakat bu süre içinde onunla konuşmadı. İlk on sıradaki ilgi seviyelerinin yarısını tekrar onun gördükleri ve duyduklarına adadı ama ona, onunla olduğuna dair hiçbir işaret vermedi. Büyük üzüntüsünün ve iyileşmesinin ilk bin yılında onu cezalandırmayı düşünmüştü ama bu düşünce çoktan unutulmuş ve üstü örtülmüştü. Onunla konuşmamasının nedeni ona olanları çözümlerken onun eski, sağlam arkadaşlıklara sırtını dayamaya ihtiyacı olmadığını fark etmesiydi. Jane ve Valentine sürekli onunla olmuştu. Beraberlerken bile onun ihtiyaçlarını karşılamaya yetmiyorlardı; ama ihtiyaçlarını öylesine karşılıyorlardı ki hiçbir zaman daha fazlasını başarmayı denemesi gerekmemişti. Şimdi ona kalan tek eski arkadaşı Ana Kraliçeydi ve onun arkadaşlığı da yeterli değildi; o çok yabancı ve zorlayıcıydı, Ender'e suçluluktan başka bir şey getirmeyecekti.

Kime başvuracaktı? Jane şimdiden biliyordu. İki hafta önce daha Trondheim'dan ayrılmadan kendince ona aşık olmuştu. Novinha, çocukluk acısını iyileştirmek istediği kızıdan çok daha farklı, çok daha sert ve zor biri olmuştu. Ama o şimdiden ailesinin arasına karışmıştı, şimdiden çocuklarının umutsuz ihtiyaçlarını karşılıyordu ve farkında olmadan açlığını onlarla gideriyordu. Novinha onu bekliyordu; engel ve amaç olarak. Bunların hepsini çok iyi anlıyorum, diye düşündü Jane. Ve hepsinin çözüldüğünü izleyeceğim.

Fakat aynı zamanda, sonuçları ona bir süre boyunca bildirmek gibi bir niyeti olmamasına rağmen kendisini Ender'in ondan yapmasını istediği işle oyaladı. Novinha'nın gizli dosyalarına koyduğu koruma tabakalarından kolayca geçti. Sonra Pipo'nun gördüğü simülasyonun aynısını dikkatlice yeniden düzenledi. Pipo'nun bildikleriyle Pipo'nun gördüklerini birleştirmek, Pipo'nun dosyalarının çözümlemesini yapmak birkaç dakikasını aldı, bu onun için oldukça uzun bir süreydi. Ender aralarındaki bağlantıyı sezgiyle bulmuştu, Jane ise aralıksız karşılaştırmalarla buldu. Ama sonunda yaptı ve sonra Pipo'nun neden öldüğünü anladı. Domuzcukların kurbanlarını nasıl seçtiğini anladığında Libo'nun ölümüne neden olan şeyi keşfetmesi çok uzun sürmedi.

Şimdi birçok şeyi biliyordu. Domuzcukların varelse değil ramen olduklarını, Ender'in de tıpkı Pipo ve Libo gibi ölüm riskiyle karşı karşıya olduğunu biliyordu.

Ender'e danışmadan kendi kendine kararlar verdi. Ender'i gözlemlemeye devam edecekti ve ölüme çok yaklaşacak olursa onu uyaracaktı. Fakat bu süre içinde yapması gereken şeyler vardı. Gördüğü kadarıyla Ender'in karşılaştığı ana problem domuzcuklar değildi; Jane, Ender'in tüm diğer insanları ve ramanları anladığı gibi onları da anlayacağını biliyordu. Başkalarının duygularını anlama yeteneği tamamen güvenilirirdi. Asıl sorun Piskopos Peregrino, Katolik hiyerarşi ve onların Ölülerin Sözcüsü'ne karşı gösterdikleri sarsılmaz direnişti. Eğer Ender domuzcuklar için herhangi bir şey gerçekleştirecekse Lusitania Kilisesi'nin düşmanlığına değil işbirliğine ihtiyacı olacaktı.

Ve işbirliği oluşturmak için ortak bir düşmandan daha iyisi yoktu.

Er ya da geç zaten keşfedilecekti. Lusitania'nın etrafında dönen gözlemci uydular Yüz Dünya'daki tüm Xenolog ve Xenobiyologlara giden ansible raporlarına çok geniş bilgiler veriyordu. Bu bilginin arasında, Milagre şehrine bitişik ormanın kuzey batısındaki çim arazide göze çarpmayan bir değişiklik de vardı. Doğal çimen hızla başka bir bitkiyle yer değiştiriyordu. Bu hiçbir insanın gitmediği bir bölgedeydi ve domuzcuklar da hiçbir zaman oraya gitmemişlerdi; en azından uyduların

orada olduğu ilk otuz yılda.

Aslında uydular domuzcukların kabileler arasında belli aralıklarla gerçekleşen savaşlar dışında ormanı terk etmediklerini gözlemlemişti. Milagre'nin en yakınındaki kabileler insan kolonisi kurulduğundan bu yana hiçbir savaşa girmemişlerdi, öyleyse çayırlıklara gitmeleri için hiçbir neden yoktu. Ancak Milagre'deki kabileye ait ormanın yakınındaki çayırlar ve kabra sürüleri değişmişti: kabralar açıkça çayırın değişen bölgesine doğru çekiliyordu ve o bölgeden çıkan sürüler sayı olarak tükeniyordu ve renkleri de daha açıktı. Eğer birisi fark edecek olsa sonuç çok açıktı: Bazı kabralar kesiliyordu ve hepsinin tüyleri kırkılıyordu.

Jane ihtisas yapan bir öğrenci değişimi fark edene kadar geçebilecek birçok insan yılını beklemeyi göze alamazdı. Bu yüzden Lusitania'yı inceleyen Xenobiyologların kullandığı düzinelerce bilgisayarda bilginin çözümlemesini yapmaya başladı. Bilgiyi bir Xenobiyolog işe gittiğinde bulsun diye kullanılmayan bir terminale bırakacaktı; sanki birisi bu konu üzerinde çalışıp öylece bırakmış gibi olacaktı. Zeki bir bilim adamının bulması için raporlar yazdı. Kimse fark etmedi, fark ettilerse bile kimse işlenmemiş bilginin neden söz ettiğini anlamadı. Sonunda içinde uydu görüntülerinden biri yer alan imzasız bir not bıraktı:

"Şuna bir bakın! Domuzcuklar tarımda oldukça ilerlemiş görünüyorlar."

Jane'in notunu bulan Xenolog onu bırakanın kim olduğunu hiçbir zaman öğrenemedi ve kısa bir süre sonra öğrenmeye zahmet bile etmedi. Jane onun, yazılmasıyla yayınlanması arasında geçen zamanda isimleri yok olan kişilerin yaptığı bir çok işe adını koyan bir hırsız olduğunu biliyordu. Tam da ihtiyacı olan bilim adamıydı ve o kendinden bekleneni yapıp Jane'in istediği gibi davrandı. Yine de yeterince hırslı değildi. Raporunu sadece bilimsel bir yazı olarak sundu, üstelik de tanınmamış bir dergiye. Jane onu yüksek bir öncelik seviyesine taşıma ve içinde saklı olan siyasi anlamı görebilecek birçok önemli kişiye kopyalarını dağıtma cüretini gösterdi. Onu her zaman imzalanmamış bir notla birlikte yolladı:

"Şuna bir bakın! Domuzcuk kültürü çok hızlı gelişmiyor mu?" Jane, anlamıyla ilgili hiçbir şüphe olmaması için yazının son paragrafını da tekrar yazdı:

"Bu bilgi yalnızca bir açıklamaya imkan veriyor: insan kolonisinin yakınındaki domuzcuk kabilesi yüksek proteinli bir tahıl ekip biçiyor, muhtemelen bir amaranth cinsi. Aynı zamanda kabra besliyor, tüylerini kırıyor ve kesiyorlar ve fotoğraf kanıtları kesim işleminin fırlatmalı silahlarla gerçekleştirildiğini gösteriyor. Tümünü önceden bilinmeyen bu faaliyetler son sekiz yılda birdenbire başladı ve beraberinde hızlı bir nüfus artışı da söz konusu. Amaranth'ın, eğer yeni bitki gerçekten de bu Dünya kökenli tahılsa, domuzcuklar için yararlı bir protein kaynağı oluşturmuş olması gerçeği, domuzcukların metabolik ihtiyaçlarını karşılaması için bu bitkinin genetik olarak değiştirilmiş olduğunu gösteriyor. Ayrıca, fırlatmalı silahlar Lusitania'da yaşayan insanlar arasında kullanılmadığına göre domuzcuklar onların kullanımını gözlem yoluyla öğrenmiş olamazlar. Kaçınılmaz sonuç, domuzcuk kültüründe yakın zamanda gözlemlenen değişikliklerin kasıtlı bir insan müdahalesi sonucu olduğudur."

Bu raporu ve beraberinde Jane'in işi sağlama almak için yazdığı paragrafı okuyan kişilerden biri Yıldızıyolu Kongresi'nin Xenolojik Gözetim Komitesi Başkanı Gobawa Ekumbo'ydu. Bir saat içinde, Jane'in paragrafının kopyalarını -politikacılar hiçbir zaman gerçek bilgiyi anlamamazdı- kendi çıkarttığı kısa sonuçla birlikte her yere göndermişti:

"Tavsiyem: Lusitania Kolonisi'nin derhal boşaltılması."

İşte, diye düşündü Jane. Bu, işleri biraz karıştırır.

DOSYALAR

KONGRE EMRİ 1970:4:14:0001: Lusitania Kolonisi'nin izni feshedilmiştir. Güvenlik statüsü gözetilmeksizin kolonideki tüm dosyalar okunacaktır; tüm bilgiler Yüz Dünya'nın hafıza sistemlerine üç kopya halinde aktarıldığında yaşam desteğiyle ilgili olanlar dışında Lusitania'daki tüm dosyalar kesin olarak kilitlenecektir.

Lusitania valisi, Kongre Emri 1970:4:14:0002 ile kurulan Lusitania Boşaltım Gözetim Komitesi'nin emirlerini yöresel ayırım gözetmeksizin yerine getirmek üzere Kongre Bakanı olarak atanmıştır.

Şu anda Lusitania yörüngesinde bulunan Andrew Wiggin'e (meslek: ölülerin sözcüsü, şehir: dünya, kayıt: 001.1998.44-94.10045) ait yıldız gemisine Tazminat Yasası CO 120:1:31:0019 şartlarını takiben Kongre tarafından el koyulmuştur. Bu yıldız gemisi, Xenologlar Marcos Vladimir "Miro" Ribeira von Hesse ve Ouanda Qhenhatta Figueria Mucumbi'nin, ilgili Yıldızıyolu Kanunu ve Kongre Emri altında, ihanet, görevi kötüye kullanma, ayartma, gerçekleri çarpıtma, sahtekarlık ve soykırım suçlarından idam hükmüyle yargılanacakları en yakın dünyaya, Trondheim'e götürülmeleri için kullanılacaktır.

KONGRE EMRİ 1970:4:14:0002: Kolonileştirme ve Keşif Gözetim Komitesi, Lusitania Boşaltım Gözetim Komitesi'ni oluşturacak kişileri 5'ten az ve 15'ten fazla olmayacak şekilde seçecektir.

Bu komite Lusitania Kolonisi'ndeki insan nüfusunun tamamını boşaltmak üzere yeterli sayıda koloni gemisi bulmak ve sevk etmekle yükümlüdür.

Komite aynı zamanda insan varlığı sonucunda genetik değişiklikler veya davranış değişiklikleri gösteren tüm yerli bitey ve direyin ortadan kaldırılması da dahil olmak üzere, Lusitania'daki insan varlığıyla ilgili tüm kanıtların tamamen yok edilmesi için planlar hazırlayıp Kongrenin onayına sunmakla yükümlüdür.

Ayrıca komite Lusitania'luların Kongre emirlerine uyup uymadığını değerlendirecek ve zaman zaman itaati sağlamak için güç kullanımı veya Lusitania dosyalarının açılması ya da Lusitania'luların işbirliğinin ödüllendirilmesi ile ilgili tavsiyelerde bulunacaktır.

KONGRE EMRİ 1970:4:14:0003: Yıldızıyolu Kanunu'nun Gizlilik Bölümündeki şartlar uyarınca Lusitania dosyaları okunup kilitleninceye ve gereken tüm yıldız gemilerine Kongre temsilcileri tarafından el konuluncaya kadar bu iki emir ve bununla ilgili herhangi bir bilgi, sıkı bir şekilde sır olarak saklanacaktır.

Olhado bundan ne anlam çıkaracağını bilemiyordu. Sözcü yetişkin bir insan değil miydi? Gezegenden gezegene yolculuk etmemiş miydi? Buna rağmen bir bilgisayarda herhangi bir şeyin nasıl kullanılacağı hakkında hiçbir fikri yoktu.

Üstelik Olhado bununla ilgili bir şey sorduğunda da hırçınlaşıyordu.

"Olhado, bana sadece hangi programı çalıştıracığımı söyle."

"Bunun ne olduğunu bilmediğine inanmıyorum. Ben dokuz yaşımdan beri bilgi karşılaştırmaları yapıyorum. Bunu yapmayı herkes o yaşta öğrenir."

"Olhado, ben okula gideli çok uzun bir zaman oldu. Ve orası normal bir escola baxia da değildi."

"Ama *herkes* bu programları sürekli kullanıyor!"

"Herkesin *bilmediği* ortada. *Ben* bilmiyorum. Eğer kendim yapmayı bilseydim, *seni* tutmam gerekmezdi değil mi? Ödemeyi döviz olarak yapacağıma göre bana vereceğin hizmet Lusitania ekonomisine oldukça tatmin edici bir katkı sağlayacaktır."

"Neden söz ettiğini anlamıyorum."

"Ben de bilmiyorum Olhado. Ama bu bana bir şey hatırlattı. Sana para ödemek için ne yapmam gerektiğinden emin değilim."

"Hesabından para transfer edeceksin."

"O nasıl yapılıyor?"

"Şaka yapıyor olmalısın."

Sözcü iç çekti, Olhado'nun önünde diz çöktü, ellerinden tutup, "Olhado, sana yalvarıyorum, şaşırmanı bırak ve bana *yardım* et! Yapmam gereken şeyler var ve bilgisayar kullanmasını bilen birinin yardımı olmadan onları yapamam," dedi.

"Paramı çalışıyor gibi olurum. Ben sadece bir çocuğum. *On iki* yaşındayım. Quim sana benden çok daha fazla yardım edebilir. O on beş yaşında, bu işi en ince ayrıntısına kadar biliyor. Matematik de biliyor."

"Ama Quim benim kafir olduğumu düşünüyor ve ölmem için her gün dua ediyor."

"Hayır, o seninle tanışmadan önceydi ve bunu sana söylediğimi ona söylemesen iyi edersin."

"Parayı nasıl transfer edeceğim?"

Olhado terminale geri döndü ve bankayı aradı. "Gerçek adın nedir?" diye sordu.

"Andrew Wiggin." Sözcü kelimenin harflerini söyledi. İsim Starkça gibi görünüyordu; belki de Sözcü, okulda zorla kafasına sokulmak yerine Starkça'yı evde öğrenen şanslılardandı.

"Tamam, şifren nedir?"

"Şifre mi?"

Olhado kafasını terminale vurarak geçici olarak görüntüyü kapattı. "Lütfen bana şifreni bilmediğini söyleme."

"Bak Olhado, tüm bu işleri yapmama yardım eden çok akıllı bir programım vardı. Tek söylemem gereken, 'şunu al'dı ve mali işlerle o program ilgileniyordu."

"Bunu yapamazsın. Halka açık sistemleri bu tür bir köle programla meşgul etmek yasadışıdır. Kulağındaki şey bunun için mi?"

"Evet ve bu benim için yasadışı değildi."

"Benim gözlerim yok Sözcü ama en azından bu benim suçum değil. Sen *hiçbir şey* yapamıyorsun." Olhado bunu söyledikten sonra Sözcüyle sanki kendi yaşında bir çocukmuş gibi kaba bir şekilde konuştuğunun farkına vardı.

"Sanırım kibarlık on üç yaşındakilere öğretiliyor," dedi Sözcü. Olhado ona bir bakış attı. Gülümsüyordu. Babası olsa ona bağırır ve sonra da büyük ihtimalle çocuklarına terbiye öğretmediği için gidip annesini döverdi. Ama düşününce, Olhado Babasına asla böyle bir şey söyleyemezdi.

"Özür dilerim," dedi Olhado. "Ama şifren olmadan mali durumunu öğrenemiyorum. Ne olduğu

hakkında bir fikrin olmalı."

"Adımı kullanmayı dene."

Olhado denedi. İşe yaramadı.

"Jane yazmayı dene."

"Olmuyor."

Sözcü yüzünü buruşurdu. "Ender'i dene."

"Ender mi? Soykırımı yapan mı?"

"Sadece dene."

İşe yaradı! Olhado bunu anlamadı. "Neden böyle bir şifren var? Şifre yerine kötü bir kelime kullanıyormuş gibi, ama sistem kötü kelimeleri kabul etmiyor."

"Kötü bir mizah anlayışım var," diye cevapladı Sözcü. "Senin köle programı dediğin şeyin mizah anlayışı benimkinden de kötü."

Olhado güldü. "Tabii. Mizah anlayışı olan bir program." Likit fon hesabındaki rakamlar ekranda görüldü. Olhado hayatında bu kadar büyük bir rakam görmemişti. "TAMAM, belki bilgisayar şaka yapabiliyordun."

"O kadar mı param var?"

"Bir hata olmalı."

"Şey, ışık hızında çok fazla seyahat ettim. Bazı yatırımlarım ben yoldayken iyi işlemiş olmalı."

Rakamlar gerçektir, Ölülerin Sözcüsü Olhado'nun herhangi birinin olabileceğini düşündüğünden çok daha zengindi. "Sana ne söyleyeceğim," dedi Olhado, "bana bir ücret ödemek yerine neden senin için çalıştığım süre boyunca bana bunun yaptığı karın bir yüzdesini vermiyorsun? Yüzde birin binde biri diyelim. Böylece birkaç hafta sonra Lusitania'yı satın alıp üzerindeki toprak tabakasını başka bir gezegene taşıyabilirim."

"Bu o kadar da çok para değil."

"Sözcü, yatırımlardan bu kadar para kazanabilmenin tek yolu bin yaşında olman."

"Hımm," dedi Sözcü.

Olhado yüzündeki ifadeye bakınca tuhaf bir şey söylediğini fark etti. "Bin yaşında mısın?" diye sordu.

"Zaman," dedi Sözcü, "zaman o kadar hızlı ve hayali bir şey ki. Shakespeare'in dediği gibi, 'ben zamanı harcadım ve şimdi zaman beni harcıyor. "

"O kelime de nedir?"

"Yardımcı fiil."

"Starkça konuşmayı bile bilmeyen bir adamdan neden alıntılar yapıyorsun?"

"Bir haftalık adil ücretinin ne olacağını düşünüyorsan onu kendi hesabına aktar. Sonra da Pipo ve Libo'nun ölümlerinden birkaç hafta önceki çalışma notlarını karşılaştırmaya başla."

"Herhalde korunuyorlardır."

"Şifremi kullan. Bu şifreleri kaldırır."

Olhado aramayı yaptı. Ölülerin Sözcüsü onu tüm süre boyunca izledi. Ara sıra Olhado'ya ne yaptığı hakkında sorular soruyordu. Olhado sorularından Sözcü'nün bilgisayarlar hakkında kendisinden çok daha fazla şey bildiğini anladı. Bilmediği şey belirli komutlardı; Sözcünün sadece izleyerek birçok şeyi çözdüğü ortadaydı. Günün sonunda aramalar belirli bir şey bulmadığı halde Sözcü'nün o gün yapılan işlerden neden bu kadar memnun olduğunu anlamak Olhado'nun sadece bir dakikasını aldı. Sonuçlarla ilgilenmiyordun, diye düşündü Olhado. Aramayı nasıl yaptığımı görmek

istedin. Bu akşam ne yapacağım biliyorum Andrew Wiggin, Ölülerin Sözcüsü. Başka dosyalarda kendi aramam yapacaksın. Belki gözlerim yok ama düşündüğünden çok daha fazla şey görüyorum.

Aptalca olan şey bunu bir sır olarak saklıyor olman Sözcü. Senin tarafında olduğumu bilmiyor musun? Şifrenle özel dosyalara girebildiğini kimseye söylemeyeceğim. Belediye Başkanı'nın veya Piskopos'un dosyalarına bakacak olsan bile. *Benden* sır saklamana gerek yok. Sadece üç gündür buradasın ama seni sevecek kadar iyi tanıyorum ve seni o kadar çok seviyorum ki ailemi incitmediği sürece senin için her şeyi yaparım. Ve sen hiçbir zaman ailemi incitecek bir şey yapmazsın.

Novinha ertesi gün Sözcü'nün dosyalarına zorla girmeye çalıştığını hemen anladı. Girişimi konusundaki açıklığı küstahçaydı ve asıl canını sıkan şey ne kadar ileri gittiği idi. Bazı dosyalara girebilmeyi başarmıştı fakat en önemli olanı, Pipo'nun gördüğü simülasyonun kayıtları ona hala kapalıydı. Onu en çok sinirlendiren şey kendisini gizlemek için hiçbir girişimde bulunmamış olmasıydı. Adı tüm giriş rehberlerine damgalanmıştı, herhangi bir okul çocuğunun değiştirip silebileceği türden olanlar bile.

Bunun işine engel olmasına izin vermeyeceğine karar verdi. Paldır küldür evime giriyor, çocuklarımın aklını çelıyor, dosyalarımı karıştırıyor, sanki *hakki* varmış gibi...

Onu tekrar gördüğünde söyleyeceği iğneleyici sözleri düşünürken hiçbir iş yapamadığını fark edinceye kadar bu böyle devam etti.

Onun hakkında hiç düşünme. Başka bir şey düşün.

Önceki akşam Miro ve Ela gülüyorlardı. Onu düşün. Elbette Miro sabah olunca her zamanki somurtkan haline geri dönmüştü ve Ela, neşesi daha uzun sürmesine rağmen kısa süre sonra eskisi gibi endişeli, meşgul, ters ve keyifsiz olmuştu. Grego, Ela'nın ona söylediği gibi ağlayıp adama sarılmış olabilirdi ama ertesi sabah makası alıp çarşafını düzgün ince kurdeler halinde kesmiş ve okulda Rahip Adomai'nin kasıklarına kafasıyla toslamıştı, bu da dersin aniden sonlanmasına ve Dona Crista'yla ciddi bir konuşma yapmasına yol açmıştı. Sözcü'nün iyileştirici elleri ne işe yaradı. Belki evime girip benim yanlış yaptığımı düşündüğü her şeyi düzeltebileceğini sanabilir ama bazı yaraların kolayca iyileşmediğini göreceksin.

Dona Crista ona Quara'nın Rahibe Bebei'yle sınıfta tüm diğer öğrencilerin önünde konuştuğunu söylemesi dışında ve neden? Onlara rezil, korkunç Falante pelos Mortos'la tanıştığını söylemek için, adı Andrew'du ve Piskopos Peregrino'nun dediği kadar belki de daha korkunçtu çünkü Grego'ya ağlayana kadar işkence çektirmişti. Sonunda Rahibe Bebei onu susturmak zorunda kalmıştı. Quara'yi içine kapanıklığından çıkartmak önemli bir şeydi.

Olhado, o utangaç, ayrı duran çocuk şimdi heyecanlıydı, dün akşam yemekte Sözcü hakkında konuşmayı durduramamıştı. Paranın nasıl transfer edileceğini bile bilmediğini biliyor musunuz? Korkunç şifresinin ne olduğuna inanamazsınız-bilgisayarların öyle kelimeleri reddetmeleri gerektiğini sanıyordum- hayır size söyleyemem, bu bir sır- ona nasıl *arama* yapacağını öğretiyordum- ama bilgisayarlardan anladığını düşünüyorum, o aptal falan değil- eskiden bir köle programı olduğunu söyledi, o yüzden kulağında o mücevher varmış- bana kendime istediğim ücreti verebileceğimi söyledi, alınacak çok şey olduğundan değil ama kendi başıma kalacağım zamanlar için para biriktirebilirim- onun çok yaşlı olduğunu düşünüyorum. Sanırım çok uzun zaman önce olan olayları hatırlıyor. Galiba Starkça ana dili, Yüz Dünya'da Starkça konuşarak büyüyen çok fazla insan yok,

Dünya'da doğmuş olabilir mi dersiniz?

Sonunda Quim ona, Şeytan'ın hizmetkarı hakkında konuşmayı kesmezse Piskopos'tan Şeytan çıkartma ayini gerçekleştirmesini isteyeceğini, çünkü Şeytan'ın açıkça Olhado'nun ruhuna sahip olduğunu söyleyinceye kadar devam etti; Olhado buna karşılık sadece sırtıp göz kırpınca Quim önce mutfaktan sonra da evden hışımla çıktı ve gece geç saatlere kadar geri dönmedi. Sözcü evimizde *oturuyor* da denebilir, diye düşündü Novinha çünkü orada olmadığı zaman bile ailemi sürekli etkiliyor ve şimdi de dosyalarımı burnunu sokuyor, buna izin vermeyeceğim.

Her zamanki gibi bu benim suçum, onu buraya çağıran benim, evi diye nitelendirdiği yerden onu uzaklaştıran benim- orada bir kız kardeşi olduğunu söylüyor- Trondheim'di sanırım- Yüz Dünya'dan kopuk bu gezegende, domuzcukların sevdiğim herkesi öldürmesine engel olamayan bir çitle çevrili bu berbat şehirde olması benim suçum.

Yeniden Miro'yu düşündü, gerçek babasına o kadar çok benziyordu ki kimsenin onu neden zinayla suçlamadığını anlamıyordu, Pipo'nun yattığı gibi yamacın kenarında yattığını, domuzcukların onu zalim tahta bıçaklarıyla keserek açtıklarını düşündü. Yapacaklar. Ben ne yaparsam yapayım, yapacaklar. Yapmasalar bile, yakında Ouanda'yla evlenecek yaşa gelecek ve o zaman ona gerçekten kim olduğunu ve neden asla evlenemeyeceklerini söylemem gerekecek ve o zaman Cao'nun bana çektiği tüm acıları hak ettiğimi, bana Tanrı'nın eliyle günahlarımı cezalandırmak için vurduğunu öğrenecek.

Beni bile etkiliyor, diye düşündü Novinha. Bu Sözcü beni kendimden haftalarca, aylarca saklamayı başardığım şeyleri düşünmeme zorladı. Çocuklarımı düşünerek bir sabah geçirmeyeli ne kadar zaman oldu? Umut etmeyeli de bir o kadar zaman oldu. Kendime Pipo ve Libo hakkında düşünmeye ne kadar zamandır izin vermiyorum? Aslında Tanrı'ya, en azından intikamcı, ona dua etmedikleri için bir gülümsemesiyle şehirleri yok eden, cezalandırıcı Eski Ahit Tanrısı'na inandığımı fark edeli ne kadar zaman oldu; İsa bir şey başardıysa da ben bilmiyorum.

Düşünceleri onu herhangi bir sonuca götürmeyi reddederken Novinha günü hiçbir iş yapmadan geçirdi.

Günün ortasında Quim kapıya geldi. "Seni rahatsız ettiğim için özür dilerim anne."

"Önemli değil," dedi. "Zaten bugün bir şey yapamadım."

"Olhado'nun o alçak satanist herifle zaman geçirmesini önemsemediğini biliyorum ama en azından Quara'nın okuldan sonra doğrudan oraya gittiğini bilmen gerektiğini düşündüm. Onun evine."

"Öyle mi?"

"Yoksa onu da mı önemsemiyorsun anne? Ne o, yoksa yelkenleri suya indirip onun babamın yerini almasını mı planlıyorsun?"

Novinha soğuk bir öfkeyle ayağa sıçradı ve çocuğun üzerine yürüdü. Quim Novinha'nın önünde boynunu büktü.

"Özür dilerim Anne, çok kızgındım.."

"Babanla evli olduğum seneler boyunca, hiçbir zaman çocuklarıma el kaldırmasına izin vermedim. Ama eğer bugün yaşıyor olsaydı, ondan seni dövmesini isterdim."

"İsteyebilirdin," dedi Quim meydan okurcasına, "ama bana el sürmesine izin vermeden onu öldürürdüm. Sen dayak yemekten hoşlanıyor olabilirsin ama kimse bunu bana asla yapamayacak!"

Düşünmeden oluverdi; ne yaptığının farkına varamadan elini kaldırıp yüzüne bir tokat indirmişti.

Bu onun canını çok acıtmış olamazdı. Ama o anında hıçkırıklara boğuldu, yere çöktü ve sırtı Novinha'ya dönük bir şekilde oturdu. Ağlarken durmadan "özür dilerim, özür dilerim," diye

mırıldanıyordu.

Novinha arkasına çömeldi ve beceriksizce omuzlarını ovaladı. Aklına Grego'nun yaşındaykenden beri ona sarılmadığı geldi. Ne zaman bu kadar soğuk olmaya karar verdim? Neden ona tekrar dokunduğumda bu bir öpücük yerine bir tokat oldu?

"Olanlar konusunda ben de endişeliyim," dedi Novinha.

"Her şeyi mahvediyor," dedi Quim. "Buraya geldi ve her şey değişiyor."

"O konuya gelince Estevao, işler bir değişikliğin hoş karşılanmayacağı kadar harika değildi."

"Onun yöntemiyle değil. İhtiyacımız olan değişiklik günah çıkartma, kefaret ve günahlarımızın affolunması."

Novinha Quim'in, papazların günahları temizleme gücüne olan inancını bir kez daha kıskandı. Günah işlemediğin için böyle düşünüyorsun oğlum, kefaretin imkansızlığı hakkında hiçbir şey bilmediğin için.

"Sanırım Sözcü'yle konuşacağım," dedi Novinha.

"Quara'yi eve götüreceksin mi?"

"Bilmiyorum. Onun tekrar konuşmaya başlamasına neden olduğunu fark etmeden geçemiyorum. Onu sevdiğinden falan da değil. Onun hakkında söyleyeceği tek bir iyi kelime yok."

"Öyleyse neden onun evine gitti?"

"Ona kaba bir şeyler söylemek için herhalde. Sessizliğinden daha iyi olduğunu kabul etmelisin."

"Şeytan kendisini iyi işler yapıyormuş gibi göstererek gizler ve sonra..."

"Bana şeytanbilim hakkında konferans verme Quim. Beni Sözcü'nün evine götür, ben onun hakkından gelirim."

Nehrin dönemecinin etrafındaki yoldan yürüdüler. Su yılanları derilerini değiştiriyor, bu yüzden de çürüyen deri parçaları yürüdükleri yerin kayganlaşmasına neden oluyordu. Bir sonraki projem bu olacak, diye düşündü Novinha. Bu iğrenç, küçük yaratıkların derilerinin değişmesine neyin neden olduğunu çözmem lazım, böylece belki onları bir işe yaratabilirim. En azından, yılın altı haftası nehrin kıyısını pis kokutmalarına engel olabilirim. Yılan derilerinin tek işe yarar yanı toprağı gübrelemeleri gibi görünüyor; yılanların deri değiştirdikleri yerlerde yumuşak nehir çimenleri sıklaşıyordu. Nehir çimenleri Lusitania'daki tek güzel yerel yaşam biçimiydi; yaz boyunca insanlar nehir kıyısına sazların ve sert ova çimeninin arasında yetişen dar, doğal çimen şeritlerinin üzerine yatmak için gelirdi. Yılan derisi atıkları pek hoş olmasa da gelecek için iyi şeyler vaadediyordu.

Görünüşe göre Quim'de aynı şeyleri düşünüyordu. "Anne, bir ara evimizin yakınlarına nehir çimeni ekebilir miyiz?"

"Bu büyükannenle büyükbabamın yıllar önce ilk denedikleri şeylerden biriydi. Ama bunu nasıl yapacaklarını çözemediler. Nehir çimeni tohum vermiyor, polenlerle üüyor. Onu başka bir yere dikmeye çalıştıklarında bir süre yaşadı ve sonra öldü ve bir sonraki sene tekrar büyümedi. Sanırım sadece suyun yanında yetişiyor."

Quim yüzünü buruşturdu ve daha hızlı yürümeye başladı, biraz sinirlendiği belliydi. Novinha iç çekti. Quim evren istediği şekilde işlemediğinde öfkeleniyordu.

Kısa süre sonra Sözcü'nün evine vardılar. Çocuklar, elbette praçada oynuyordu; gürültüden birbirlerini duyabilmek için çok yüksek sesle konuşuyorlardı.

"İşte burası," dedi Quim. "*Bence* Olhado'yu ve Quara'yi oradan çıkartmalısın."

"Bana evi gösterdiğin için sağol," dedi Novinha.

"Dalga geçmiyorum. Bu iyiyle kötünün savaşı."

"Her şey öyle," dedi Novinha. "Asıl mesele neyin iyi, neyin kötü olduğunu anlamakta. Hayır hayır Quim, bana ayrıntılı bir şekilde anlatabileceğini biliyorum ama..."

"Bana yalandan alçakgönüllü davranma anne."

"Ama Quim, senin bana her zaman alçakgönüllülük gösterdiğini göz önünde bulundurursak bu çok doğal gibi geliyor."

Yüzü sinirden gerginleşti.

Novinha uzanıp çekingen, yumuşak bir şekilde ona dokundu; sanki eli zehirli bir örümcekmiş gibi dokunuşu karşısında Quim'in omzu iyice gerginleşti. "Quim," dedi, "bana asla iyi ve kötüyü öğretmeye çalışma. Ben o yollardan geçtim ve sen yol haritası dışında hiçbir şey görmedin."

Omzunu silkerek elini uzaklaştırdı ve hızla yürüyüp gitti. Aman tanrım haftalarca birbirimizle konuşmadığımız günleri özledim.

Sertçe ellerini çırdı. Bir anda kapı açıldı. Quara'ydi. "Oi Maezinha," dedi, "tambem veio jogar?" Sen de mi oynamaya geldin?

Olhado ve Sözcü terminalde bir yıldız gemisi savaş oyunu oynuyorlardı. Sözcü'ye çoğundan çok daha büyük ve detaylı holografik alanlı bir makine verilmişti ve ikisi aynı anda bir düzineden fazla gemiye sahip filolarla oynuyordu. Çok karışık bir işti ve ikisi de kafasını kaldırıp onu selamlamadı.

"Olhado bana susmamı yoksa dilimi kopartıp bir sandviçin içinde bana yedireceğini söyledi," dedi Quara. "Bu yüzden oyun bitmeden hiçbir şey söylemesen iyi olur."

"Lütfen otur," diye mırıldandı Sözcü.

"Şimdi işin bitiyor Sözcü," diye sevinçle haykırdı Olhado.

Sözcünün filusunun yarıdan fazlası bir dizi patlamayla yok oldu. Novinha bir taburenin üzerine oturdu.

Quara yere, onun yanına oturdu. "Quim'le ikinizin dışarıda konuştuğunuzu duydum," dedi. "Bağırıyordunuz bu yüzden her şeyi duyduk."

Novinha yüzünün kızardığını hissetti. Sözcü'nün oğluyula yaptığı tartışmayı duyması onu rahatsız etmişti. Bu onu ilgilendirmezdi. Ailesindeki hiçbir şey onu ilgilendirmezdi. Savaş oyunları oynamasını kesinlikle onaylamıyordu. Zaten bu çok ilkel ve demodeydi. Kaçakçılarla olanlar dışında uzayda yüzlerce yıldır savaş olmuyordu. Milagre o kadar huzurlu bir yerdi ki kimsenin polis copundan daha tehlikeli bir silahı yoktu. Olhado hayatı boyunca savaş görmeyecekti. Ve orada oturmuş savaş oyununa takılmıştı. Belki rakiplerini minicik parçalara bölmek ve onları ezmek evrimin erkeklere aştığı bir şeydi. Ya da belki evinde gördüğü şiddet onu oyunlarda aramasına neden olmuştu. Benim suçum. Yine, benim suçum.

Olhado filosu bir dizi patlamayla yok olurken düş kırıklığıyla bağırıldı. "Görmedim! Bunu yaptığına inanmıyorum! Geldiğini bile görmedim!"

"Öyleyse bağırıp durma," dedi Sözcü. "Bir dahaki sefere karşılık verebilmek için yeniden oynat ve nasıl yaptığımı gör."

"Siz sözcülerin papazlar gibi olmanız gerektiğini sanıyordum. Taktik konusunda nasıl bu kadar iyisin?"

Sözcü cevap verirken Novinha'ya anlamlı bir şekilde gülümsedi. "İnsanlara doğruyu söyletmek bazen savaşı andırıyor."

Olhado duvara yaslanıp oyunu tekrar oynatırken gözlerini kapattı.

"Dosyalarımı karıştırmışsın," dedi Novinha. "Ve bu konuda hiç de akıllıca davranmamışsın, Ölülerin Sözcülerinin 'taktik' dediği şey bu mu?"

"Buraya gelmeni sağladı öyle değil mi?" Sözcü gülümsedi.

"Dosyalarımnda ne arıyordun?"

"Pipo'nun ölümünün sözcülüğünü yapmaya geldim."

"Onu ben öldürmedim. Dosyalarım seni ilgilendirmiyor."

"Beni buraya sen çağırdın."

"Fikrimi değiştirdim. Özür dilerim. Yine de sana benim dosyalarımna bakma hakkını..."

Ender'in ses tonu birden yumuşadı ve sözlerini duyabilmesi için önünde diz çöktü. "Pipo senden bir şey öğrendi ve ne öğrendiyse domuzcuklar onu bunun için öldürdü. Bu yüzden kimse öğrenemesin diye dosyalarını kilitledin. Sırf Pipo'nun gördüğü şeye giriş yapamasın diye Libo'yla evlenmeyi bile reddettin. Libo'nun ve şimdi de Miro'nun o sırrı öğrenip ölmelerini engellemek uğruna sevdiklerinin hayatını ve kendi hayatını değiştirip yeniden kurdun."

Novinha aniden buz gibi olduğunu hissetti, elleri ve ayakları titremeye başladı. Sadece üç gündür buradaydı ve Libo dışında kimsenin tahmin bile edemeyeceği kadar çok şey biliyordu. "Hepsi yalan," dedi.

"Beni dinle, Dona Ivanova. İşe yaramadı. Libo her şeye rağmen öldü değil mi? Sırrın her ne ise kendine saklaman onun hayatım kurtarmadı. Miro'nunkini de kurtarmayacak. Cehalet ve aldatma kimseyi kurtaramaz. *Bilgi* kurtarır."

"Asla," diye fısıldadı.

"Libo ve Miro'dan saklamamı anlayabiliyorum ama ben senin için ne ifade ediyorum? Senin için hiçbir şey ifade etmiyorum, sırrı öğrenip ölürsem bu senin için neyi değiştirir?"

"Ölmen ya da yaşaman umrumda bile değil," dedi Novinha, "ama o dosyalara asla giremeyeceksin."

"Başka insanların gözlerim bağlamaya hakkın olmadığını anlamıyorsun. Oğlun ve kız kardeşi her gün domuzcuklarla görüşmeye gidiyor ve senin sayende bir sonraki kelimelerinin veya davranışlarının idam hükümleri olup olmadığını bilmiyorlar. Yarın onlarla birlikte gideceğim çünkü domuzcuklarla konuşmadan Pipo'nun ölümünün sözcülüğünü yapamam."

"Pipo'nun ölümünün sözcülüğünü yapmanı istemiyorum."

"Ne istediğin umrumda değil, senin için yapmıyorum. Ama Pipo'nun anladığı şeyi bilmeme izin vermen için sana yalvarıyorum."

"Pipo'nun neyi anladığım asla öğrenemeyeceksin çünkü o iyi, nazik ve sevgi dolu bir insandı."

"Yalnız, korkmuş bir kızı alıp kalbinin yaralarını iyileştiren biri." Bunu söylerken eli Quara'nın omuzuna dayanıyordu.

Bu Novinha'nın tahammül edebileceğinden çok fazlaydı. "Ne cüretle kendini onunla kıyaslıyorsun! Quara bir yetim değil, beni anlıyor musun? Onun bir annesi var *ben* ve *sana* ihtiyacı yok, hiçbirimizin yok, hiçbirimizin!" Sonra, açıklanamayacak bir şekilde ağlamaya başladı. Onun önünde ağlamak istemiyordu. Orada olmak istemiyordu. Her şeyi karıştırıyordu. Kapıya doğru sendeledi ve arkasından çarptı. Quim haklıydı. O şeytan gibiydi. Çok fazla şey biliyor, çok fazla şey istiyor, çok fazla şey veriyordu ve şimdiden hepsinin ona çok fazla ihtiyacı vardı. Bu kadar kısa sürede onların üzerinde nasıl bu kadar çok güce sahip olmuştu?

Sonra bir anda aklına dökülmemiş göz yaşlarını kurutup onu dehşete düşüren bir şey geldi. Miro ve kız kardeşi her gün domuzcuklara gidiyor demişti. Biliyordu. Tüm sırları biliyordu.

Kendisinin bile bilmediği sır hariç; Pipo'nun bir şekilde simülasyonunda keşfettiği sır. Eğer onu öğrenecek olursa, yıllar boyu sakladığı her şeyi öğrenmiş olacaktı. Ölülerin Sözcüsünü çağırdığında

Pipo hakkındaki gerçekleri keşfetmesini istemişti; oysa o bunun yerine gelip kendisi hakkındaki gerçekleri keşfetmişti.

* * *

Kapı çarptı. Ender onun oturduğu tabureye dayandı ve elleriyle yüzünü kapadı.

Olhado'nun ayağa kalkıp odada yavaşça ona doğru geldiğini duydu.

"Annemin dosyalarına mı girmeye çalıştın," dedi sessizce.

"Evet," dedi Ender.

"Kendi anneme casusluk etmek için sana aramaları öğretmemi sağladın. Senin yüzünden hain biri oldum."

Şu anda Olhado'yu memnun edebilecek bir cevap yoktu; Ender denemedi. Olhado kapıya yürüyüp gidinceye kadar sessizce bekledi.

Fakat hissettiği karmaşa Ana Kraliçe için sessiz değildi. Zihninde acısının farkına vararak hareketlendiğini hissetti. Hayır, dedi ona sessizce. Yapabileceğin hiçbir şey yok, açıklayabileceğim bir şey değil. İnsan meseleleri, hepsi bu, anlayışın ötesinde garip ve yabancı insan sorunları.

Ah. Rüzgarın bir ağacın yapraklarına dokunuşu gibi içinden kendisine dokunduğunu hissetti; yukarıya doğru uzanan ağacın gücünü ve çabasını, köklerin toprağı sımsıkı kavrayışını, güneş ışığının tutkulu yapraklara nazik dokunuşunu hissetti. <Ondan öğrendiklerimizi, bulduğu huzuru görüyor musun Ender?> Ana Kraliçe zihninden uzaklaştıkça his azaldı. Ağacın gücü onunla kaldı, sakın sessizliği Ender'in ızdırap dolu sessizliğinin yerini aldı.

Sadece bir an geçmişti; Olhado'nun kapattığı kapının sesi hala odada çınılıyordu. Quara ayağa fırladı ve yerde sekerek yatağına gitti. Üzerine atlayıp birkaç kez zıpladı.

"Sadece birkaç gün dayandın," dedi neşeli bir şekilde. "Artık herkes senden nefret ediyor."

Ender buruk bir şekilde güldü ve ona bakmak için döndü. "Ya sen?"

"Kesinlikle," dedi. "Ben herkesten önce senden nefret ediyordum, belki Quim hariç." Yataktan inip terminale doğru gitti. Dikkatlice tuşlara tek tek basarak bağlandı. Terminalde iki basamaklı toplama alıştırmaları belirdi. "Matematik alıştırmalarımı görmek ister misin?"

Ender ayağa kalkıp ona terminalin yanında eşlik etti. "Elbette," dedi. "Zor görünüyorlar."

"Benim için değil," dedi övünerek. "Onları herkesten daha hızlı yapıyorum."

MİRO: Domuzcuklar kendilerine erkekler diye hitap ediyorlar ama bu konuda sadece onların sözüne inanıyoruz.

OUANDA: Neden yalan söylesinler ki?

MİRO : Genç ve saf olduğumu biliyorum ama bir şeyler eksik.

OUANDA: Fiziksel antropolojiyi geçtim. Onların bu işi bizim yaptığımız şekilde yaptıklarını kim söylüyor?

MİRO: Bizim gibi yapmadıkları çok açık. (O konuya gelince, BİZ hiç yapmıyoruz.) Belki de üreme organlarının nerede olduğunu çözdüm. Karınlarının üstünde tüylerinin açık renk ve ince olduğu yumrular.

OUANDA: Onlar meme ucu kalıntıları. Onlardan sende bile var.

MİRO: Dün Leaf-Eater ve Pots'u gördüm, yaklaşık on metre uzaklıktaydım o yüzden onları çok İYİ göremedim ama Pots, Leaf-Eater'ın karnını okşuyordu ve sanırım karın yumruları şişmişti.

OUANDA: Şişmemiş de olabilir.

MİRO: Kesin olan bir şey var. Leaf-Eater'ın karnı ıslaktı- güneş üzerine yansıtıyordu- ve o bundan zevk alıyordu.

OUANDA: Bu sapıkça.

MİRO: Neden olmasın ki? Hepsi bekar öyle değil mi? Yetişkin olmalarına rağmen sözde eşleri hiçbirine babalık zevklerini tattırmamış.

OUANDA: Bana sekse aç bir Zenador, kendi bastırılmışlığını deneklerine yansıtmış gibi geldi.

Marcos Vladimir "Miro" Ribeira von Hesse ve Ouanda Quenhatta Figueria Mucumbi'nin çalışma notları 1970:1:4:30

Açıklık çok sessizdi. Miro bir şeylerin yolunda gitmediğini hemen anladı. Domuzcuklar hiçbir şey yapmıyorlardı. Sadece etrafta ayakta duruyor veya oturuyorlardı. Hareketsizdiler; neredeyse nefes almıyorlardı ve gözlerini yere dikmişlerdi.

Arkalarındaki ormandan çıkan Human dışında. Human ön tarafa doğru, yavaşça, katı bir tavırla yürüdü. Miro Ouanda'nın onu dirseğiyle dürttüğünü hissetti ama ona bakmadı. Onun da aynı şeyi düşündüğünü biliyordu. Libo ve Pipo'yu öldürdükleri gibi bizi de öldürecekleri an bu mu?

Human birkaç dakika boyunca gözlerini ayırmadan onlara baktı. Bu kadar uzun süre beklemesi cesaret kırıcıydı. Ama Miro ve Ouanda disiplinliydi. Hiçbir şey söylemediler, uzun yıllar boyunca üzerinde çalıştıkları rahat, anlamsız yüz ifadelerinin değişmesine bile izin vermediler. Libo, herhangi birinin kendisiyle gelmesine izin vermeden önce öğrenmeleri gereken ilk şey, iletişimsizlik sanatı

olmuştu. Yüz ifadeleri bir şey göstermeyinceye ve duygusal stres nedeniyle görünür şekilde terlememeyi öğreninceye kadar hiçbir domuzcuk onları görmemişti. Sanki bir işe yaramış gibi; Human boş ifadelerden bilgi toplamakta, kaçışları cevaplara çevirmekte ustaydı. Tamamen hareketsiz durmaları bile hiç şüphesiz korktuklarını gösteriyordu ama bu döngüden kurtuluş yoktu. Her şey, bir şeyler anlatıyordu.

"Bize yalan söylediniz," dedi Human.

Cevap verme dedi Miro içinden ve Ouanda sanki onu duymuş gibi hiçbir şey söylemedi. Hiç şüphesiz o da aynı şeyi düşünüyordu.

"Rooter, Ölülerin Sözcüsü'nün bize gelmek istediğini söylüyor."

Bu domuzcuklarla ilgili en çıldırtıcı şeydi. Acayip bir şey söyledikleri zaman, suçu daima onu söylemiş olması kesinlikle imkansız olan ölü bir domuzcuğa atarlardı. Kuşkusuz bunda dini bir ayin söz konusuydu: Totem ağaçlarına git, önemli bir soru sor ve istediğin cevabı alıncaya kadar orada yaprakları, ağaç kabuklarını veya herhangi bir şeyi düşünerek yat.

"Biz hiçbir zaman farklı bir şey söylemedik," dedi Miro.

Ouanda daha hızlı bir şekilde nefes almaya başladı.

"Gelmeyeceğini söyledin."

"Bu doğru," dedi Miro. "Gelemez. Herkes gibi onun da yasalara uyması gerekiyor. İzin almadan çiti geçmeye çalışırsa..."

"Bu bir yalan."

Miro sustu.

"Yasalar böyle," dedi Ouanda alçak bir sesle.

"Yasalar bundan önce de çiğnendi," dedi Human. "Onu buraya getirebilirsiniz ama getirmiyorsunuz. Her şey sizin onu buraya getirmenize bağlı. Rooter, o buraya gelmeden Ana Kraliçe'nin bize hediyelerini veremeyeceğini söyledi."

Miro sabırsızlığını bastırdı. Ana Kraliçe! Domuzcuklara onlarca kez tüm böceklerin öldüğünü söylememiş miydi? Şimdi ölü Rooter gibi ölü Ana Kraliçe de onlarla konuşuyordu, ölülerden emir almayı bıraksalar, domuzcuklarla baş etmek çok daha kolay olacaktı.

"Yasalar böyle," dedi Ouanda yeniden. "Ondan gelmesini istesek bile bizi şikayet edebilir ve o zaman bizi buradan uzaklaştırırlar, bir daha asla size gelemeyiz."

"Sizi şikayet etmez. O gelmek istiyor."

"Nereden biliyorsun?"

"Rooter söylüyor."

Miro, Rooter'ın öldürüldüğü yerde büyüyen totem ağacını bir çok kez kesip indirmek istemişti. Belki o zaman Rooter'ın söylediklerinden söz etmeyi bırakırlardı. Ama herhalde bunun yerine başka bir ağaca Rooter adını koyarlardı ve üstelik çok da öfkelenirlerdi. Dinlerinden şüphe ettiğini bile itiraf etme, bu kitapta yazan bir kuraldı; başka dünyalardaki Xenologlar bile, *antropologlar* bile bunu bilirdi.

"Ona sorun," dedi Human.

"Rooter'a mı?" diye sordu Ouanda.

"Sizinle konuşmaz," dedi Human. Onları hor mu görüyordu? "Sözcü'ye, gelip gelmeyeceğini sorun."

Miro Ouanda'nın cevap vermesini bekledi. Kız, *Miro'nun* cevabının ne olduğunu zaten biliyordu. Son iki gündür bu konu üzerinde defalarca tartışmamışlar mıydı? O iyi bir adam, dedi Miro. O bir

üçkağıtçı, dedi Ouanda. Küçüklerle çok iyiydi, dedi Miro. Çocuk tacizcileri de öyledir, dedi Ouanda. Ona inanıyorum, dedi Miro. öyleyse sen bir ahmaksın, dedi Ouanda. Ona güvenebiliriz, dedi Miro. Bize ihanet edecek, dedi Ouanda. Tartışmanın geldiği nokta her zaman burasıydı.

Ama domuzcuklar denklemi değiştiriyordu. Domuzcuklar Miro'nun tarafına büyük bir baskı katıyordu. Domuzcuklar imkansız şeyler istediklerinde, Miro onları uzaklaştırmak konusunda kıza hep yardım etmişti. Ama bu imkansız değildi, onların uzaklaşmasını istemiyordu ve bu yüzden hiçbir şey söylemedi. Ona baskı yap Human, çünkü sen haklısın ve bu sefer Ouanda vazgeçmeli.

Miro'nun ona yardım etmeyeceğini bildiği için kendisini yalnız hissederek, kız yelkenleri suya indirdi. "Belki onu ormanın kenarına kadar getirebiliriz."

"Onu buraya getirin," dedi Human.

"Getiremeyiz," dedi. "Kendinize bir bakın. Kıyafetler giyiyorsunuz. Tencereler yapıyorsunuz. Ekmek yiyiyorsunuz."

Human gülümsedi. "Evet," dedi. "Bunların hepsini yapıyoruz. Onu buraya getirin."

"Hayır," dedi Ouanda.

Miro ona doğru uzanmamak için kendisini geri çekti. Bir isteği hiçbir açıklamada bulunmadan reddetmek hiçbir zaman yapmadıkları tek şeydi. Her zaman "Yapamayız çünkü..." veya "Keşke yapabilseydik," denirdi. Ama bu tek kelimelik red cevabı onlara *yapmayacağım* diyordu. Ben, kendi adıma, reddediyorum.

Human'ın gülümsemesi yok oldu. "Pipo bize kadınların karar vermediğini söylemişti. Pipo bize kadınların ve erkeklerin birlikte karar verdiklerini söylemişti. Bu yüzden o hayır demeden, sen hayır diyemezsin." Miro'ya baktı. "Hayır diyor musun?"

Miro cevap vermedi. Ouanda'nın dirseğinin kendisine dokunduğunu hissetti.

"Hiçbir şey söylemeyeceksin," dedi Human. "Evet veya hayır diyeceksin."

Miro yine cevap vermedi.

Etraflarındaki bazı domuzcuklar ayağa kalktılar. Ne yaptıkları konusunda Miro'nun hiçbir fikri yoktu ama hareketin kendisi, Miro'nun son söz olarak uzlaşmaz bir sessizlik içinde kalmasıyla, tehdit edici görünüyordu. Kendisine yapılacak bir tehditten asla gözü korkmayan Ouanda, Miro'ya ima edilen tehdit karşısında kararını değiştirdi. "Evet diyor," diye fısıldadı.

"Evet diyor ama senin için sessiz kalıyor. Sen hayır diyorsun ama onun için sessiz kalmıyorsun." Human eliyle ağzından kalın bir balgam çıkartıp yere attı. "Sen hiçbir işe yaramazsın."

Human birden arkaya doğru bir takla attı, hareketin ortasında döndü ve sırtı onlara dönük bir şekilde ayağa kalkarak yürüyüp gitti. Diğer domuzcuklar o anda canlanarak onları Miro ve Ouanda'dan uzağa, ormanın başlangıcına götüren Human'a doğru hızla ilerlediler.

Human aniden durdu. Başka bir domuzcuk onu takip etmek yerine yolunu keserek önünde durmuştu. Bu Leaf-Eater'dı. O veya Human konuşuysalar bile, Miro onları duyamadı veya ağızlarının hareket ettiğini göremedi. Fakat Leaf-Eater'ın, Human'ın karnını ellemek için elini uzattığını gördü. Eli bir dakikalığına orada kaldı sonra Leaf-Eater hızla dönerek bir çocuk gibi aceleyle çalılıklara kaçtı.

Bir anda diğer domuzcuklar da gitmişti.

"Bu bir savaştı," dedi Miro. "Human ve Leaf-Eater. Farklı taraflardalar."

"Neyin?" dedi Ouanda.

"Keşke bilseydim. Ama tahmin edebilirim. Eğer Sözcü'yü getirirsek Human kazanacak. Getirmezsek Leaf-Eater kazanacak."

"Neyi kazanacak? Çünkü eğer Sözcü'yü getirirsek o bize ihanet edecek ve o zaman hepimiz

kaybedeceğiz."

"Bize ihanet etmeyecek."

"*Sen* bana ihanet edebiliyorsan, o neden etmesin?"

Ses tonu acı vericiydi, Miro onun sözlerinin acısından neredeyse haykıracaktı. "Ben mi sana ihanet ettim!" diye fısıldadı. "Eu nao. Jamais." Ben değil. Asla.

"Babam her zaman domuzcukların önünde birlik olun, bir uyuşmazlık içinde olduğunuzu görmelerine asla izin vermeyin derdi ve sen..."

"*Ve ben mil* Ben onlara evet demedim. Hayır diyen sensin, seninle aynı fikirde olmadığımı bildiğin halde tavrımı belirten sensin!"

"O zaman uyuşmazlık içinde olduğumuzda, senin işin- "

Durdu. Ne söylediğinin farkına ancak o zaman vardı. Ama durmak, Miro'nun onun ne söyleyeceğini anlamasını değiştirmede. Onun işi, kız fikrini değiştirinceye kadar onun söylediklerini yapmaktı. Sanki onun *çırağıymış* gibi. "Ben de burada birlikte çalıştığımızı sanıyordum." Arkasını döndü ve ondan uzaklaşarak ormana, Milagre'ye doğru yürümeye başladı.

"Miro," diye seslendi arkasından. "Miro, demek istediğim o değildi..."

Miro kızın yetişmesini bekledi ve onu kolundan tutarak sertçe fısıldadı, "Bağırma! Yoksa domuzcukların bizi duyup duymamasını önemsemiyor musun? Usta Zenador şimdi de onların *her şeyi* görmesine izin verebileceğimize mi karar verdi, ustanın çırağını terbiye edişini bile mi?"

"Ben usta değilim, ben..."

"Bu doğru, değilsin." Ondan uzaklaşıp tekrar yürümeye başladı.

"Ama Libo benim *babamdı*, bu yüzden tabii ki ben..."

"Kan bağı nedeniyle Zenador'sun," dedi. "Kan bağı nedeniyle, öyle mi? öyleyse ben kan bağı nedeniyle neyim? Karısını döven sarhoş bir moron mu?" Onu acımasızca tutarak kollarından çekti. "Olmamı istediğin şey bu mu? Küçük babamın küçük bir kopyası olmamı mı istiyorsun?"

"Bırak beni!"

Onu sert bir şekilde itti. "Çırağın bugün bir budala gibi davrandığını düşünüyor," dedi Miro. "Çırağın, Sözcü hakkındaki yargısına güvenmen gerektiğini düşünüyor ve çırağın domuzcukların bu işte ne kadar ciddi oldukları konusundaki fikrine güvenmen gerektiğini düşünüyor çünkü her iki konuda da aptalca bir şekilde hatalı davrandın ve böyle davranarak Human'ın hayatına bile mal olmuş olabilirsin."

Bu ağza alınmaz bir suçlamaydı ama ikisinin de korktukları şey buydu, geçen yıllarda başkalarının da başına geldiği gibi Human'ın sonunun da Rooter'a benzeyeceğinden, bağırsakları çıkartılarak cesedine bir tohum ekileceğinden korkuyorlardı.

Miro haksız bir şekilde konuştuğunu, Ouanda'nın kendisine kızmaya hakkı olduğunu biliyordu. Human'ın hayatının tehlikede olup olmadığı konusunda ikisinin de çok geç oluncaya değin hiçbir fikri olmadığından onu suçlamaya hakkı yoktu.

Fakat Ouanda sinirlenmedi. Bunun yerine derin bir nefes alıp yüz ifadesini anlamsız hale getirerek, kendisini gözle görünür bir şekilde sakinleştirdi. Miro da onu örnek alarak aynısını yaptı. "Önemli olan," dedi Ouanda, "yapabileceğimizin en iyisini yapmak. İdamlar her zaman akşam gerçekleştirildi. Human'ı temize çıkartmak gibi bir umudumuz varsa Sözcü'yü buraya öğlen, hava kararmadan getirmeliyiz."

Miro kafasını salladı. "Evet," dedi. "Özür dilerim."

"Ben de özür dilerim," dedi Ouanda.

"Ne yaptığımızı bilmediğimize göre yanlış bir şey yaptığımızda bu kimsenin suçu değil."

"Tek istediğim, *doğru* bir kararın mümkün olabileceğine inanmak."

Ela Ölülerin Sözcüsü'nü beklerken bir taşın üzerinde oturup ayaklarını suya soktu. Çit sadece birkaç metre ilerideydi, insanların altından yüzmesini engelleyen çelik ızgaraların üzerinden uzanıyordu. Sanki denemek isteyen varmış gibi. Milagre'deki çoğu insan çit orada değilmiş gibi davranıyor, hiçbir zaman yanına yaklaşmıyordu. Sözcü'yle orada buluşmak istemesinin nedeni buydu. Ilık bir gün olmasına ve okul bitmiş olmasına rağmen çocuklar çitin nehre yaklaştığı ve ormanın neredeyse çitle birleştiği Vila Ultima'da yüzmüyorlardı. Sadece sabun yapanlar, çömlekçiler ve tuğla yapanlar buraya geliyordu ve günlük işleri bittiği zaman gidiyorlardı. Söylemesi gerekenleri kimse kulak misafiri olmadan veya konuşmalarım bölmeden söyleyebilirdi.

Çok uzun süre beklemesi gerekmedi. Sözcü uzak taraftaki yolları kullanmayan çiftçiler gibi ufak bir teknenin içerisinde nehirde kürek çekiyordu. Sırtı şaşırtıcı bir şekilde beyazdı; *Loiros* diye adlandırılabilir kadar beyaz tenli olan birkaç Lusos bile ona kıyasla çok daha koyu tenliydi. Beyaz tenli oluşu onu güçsüz ve ince yapıllı gösteriyordu. Ama sonra teknenin akıntıya karşı ne kadar hızlı hareket ettiğini; küreklerin her seferinde uzun ve düzgün bir çekişle doğru derinliğe daldığını; teninin kaslarını ne kadar sıkı bir şekilde sardığını gördü. Yüreğine bir anlık bir keder saplandığını hissetti ve sonra ona olan nefretinin derinliğine rağmen üzüntüsünün nedeninin babası olduğunu fark etti; onunla ilgili sevdiği bir şey olduğunu o ana kadar fark etmemişti ama omuzlarındaki ve sırtındaki gücü, kahverengi teninde güneşin altında parlayan bir cam gibi göz kamaştıran teri özlediğini fark etti.

Hayır dedi sessizce, öldüğün için üzülüyorum Cao. Bizimle hiçbir bağlantısı olmayan ve buna rağmen üç günde bize senin hayatın boyunca verdiğinden çok daha fazlasını veren Sözcü'ye benzemeyişine üzülüyorum; güzel vücudunun içten içe kemirilmiş olmasına üzülüyorum.

Sözcü onu görüp tekneyi kıyıya, onun beklediği yere çekti. Ela, tekneyi karaya çekmesine yardım etmek için sazların ve çamurun içinde yürüdü.

"Çamurlanmana neden olduğum için özür dilerim," dedi. "Ama birkaç haftadır vücudumu kullanmıyordum ve su beni davet etti."

"İyi kürek çekiyorsun," dedi kız.

"Geldiğim dünya, Trondheim, büyük oranda buz ve sudan oluşuyordu. Orada burada biraz kaya vardı ama kürek çekmeyi bilmeyen herhangi biri yürüyemeyen birinden daha sakat demekti."

"Orada mı doğdun? "

"Hayır. Orası en son sözcülük yaptığım yerdi." Suya dönük bir şekilde çayıra oturdu.

Ela yanına oturdu. "Annem sana kızgın."

Dudaklarında yarım bir gülümseme belirdi. "Bana söyledi."

Ela hiç düşünmeden annesini haklı çıkarmaya çalıştı. "Dosyalarını okumaya çalışmışsın."

"Dosyalarını *okudum*. Çoğunu, önemli olanlar dışında hepsini."

"Biliyorum. Quim bana söyledi." Annesinin koruma sistemi onun hakkından geldiği için kendisini biraz muzaffer hissettiğini fark etti. Sonra bu konuda annesinin tarafında olmadığını fark etti. Yıllardır annesinin o dosyaları kendisine açması için uğraşıyordu. Ama o anın havasına kapılarak söylemek istemediği şeyleri söyledi. "Olhado evde gözleri kapalı bir şekilde kulağında bangır bangır müzik dinleyerek oturuyor. Çok üzgün."

"Evet, ona ihanet ettiğimi düşünüyör."

"Etmedin mi?" Söylemek istediği şey bu değildi.

"Ben Ölülerin Sözcüsü'yüm. Konuştuğum zaman doğruyu söylerim ve başka insanların sırlarından uzak durmam."

"Biliyorum. Bu yüzden bir Sözcü çağırdım. Kimseye saygın yok."

Ender rahatsız olmuş görünüyordu. "Beni buraya neden çağırdın?" diye sordu.

İşler tamamen yanlış gidiyordu. Onunla sanki ona karşıymış gibi, sanki ailesi için şimdiye kadar yaptıklarından dolayı ona minnettar değilmiş gibi konuşuyordu. Onunla sanki düşmanıymış gibi konuşuyordu. Quim söylemek istemediğim şeyleri söylemem için aklımı mı çeldi?

"Beni nehirdeki bu yere davet ettin. Ailenin geri kalanı benimle konuşmuyor ve sonra *senden* bir mesaj alıyorum. Beni mahremiyetleri ihlal edişimden dolayı şikayet etmek, kimseye saygı duymadığımı söylemek için mi çağırdın?"

"Hayır," dedi mutsuz bir şekilde. "İşlerin bu şekilde gitmemesi gerekiyordu."

"İnsanlara saygı duymasaydım Sözcü olmayı seçmeyeceğim aklına gelmedi mi?"

Moral bozukluğuyla düşündüklerini birden söyleyiverdi. "Keşke *tüm* dosyalarına girebilseydin! Tüm sırlarımı alıp Yüz Dünya'ya yayınlamanı isterdim!" Gözlerinde yaşlar vardı; neden olduğunu anlayamadı.

"Anlıyorum. O dosyalara senin de bakmana izin vermiyor."

"Sou aprendiz dela, nao sou? E porque choro, diga-me! O senhor tem o jeito." Ben onun çırağımı değil mi? Ve beni ağlattığınız için! Oh bayım, bu işte ustasınız.

"İnsanları ağlatmakta usta falan değilim Ela," diye cevap verdi Ender, yumuşak bir sesle. Ses tonu bir kucaklama gibiydi. Hayır daha güçlüydü, elini sıkan, onu tutan, onu sakinleştiren bir el gibiydi. "Doğruyu söylemen ağlamana neden oluyor."

"Sou ingrata, sou ma filha-"

"Evet sen nankör ve berbat bir kızsın," dedi Ender, alçak sesle gülererek. "Kargaşa ve ihmalle geçen tüm bu yıllar boyunca ondan biraz olsun yardım almadan annenin ailesini bir arada tuttun, mesleğinde onun izinden gittin ve seninle en önemli bilgiyi paylaşmadı; ondan sevgi ve güven dışında bir şey hak etmedin ama o buna evde ve işte onun hayatına girmeni engelleyerek karşılık verdi; ve sonunda birine bundan bıktığını söylüyorsun. Sen tanıdığım en berbat insansın."

Ela kendi kendisini suçlamasına güldüğünü fark etti. Çocukça bir şekilde kendisine gülmek istemiyordu. "Bana büyüklük taslama." Küçümser bir ses tonuyla konuşmaya çalıştı.

Ender bunu fark etti. Gözlerinde mesafeli ve soğuk bir bakış belirdi. "Bir arkadaşta tükürme," dedi.

Ela onun kendisine mesafeli davranmasını istemiyordu. Ama kendisini soğuk, kızgın bir şekilde, "Sen benim arkadaşım değilsin," demekten alıkoyamadı.

Ela bir an için Sözcü'nün ona inanacağından korktu. Sonra Ender'in yüzünde bir gülümseme belirdi. "Bir arkadaş görse bile tanımazsın."

Evet tanırım, diye düşündü. Şimdi bir tane görüyörüm. O da ona gülümsedi.

"Ela," dedi Ender, "sen iyi bir Xenobiyolog musun?"

"Evet."

"On sekiz yaşındasın. Meslek sınavlarına on altı yaşındayken girebilirdin. Ama girmedin."

"Annem bana izin vermedi. Hazır olmadığımı söyledi."

"On altı yaşını doldurduktan sonra annenim iznini almana gerek yok."

"Bir ırak ustasının iznini almak zorundadır."

"Şimdi on sekiz yaşındasın ve ona bile ihtiyacın yok."

"O hala Lusitania'nın xenobiyologu. Orası hala onun laboratuvarı. Sınavı geçtim diyelim peki ya o zaman ölünceye kadar laboratuvara girmeme izin vermezse?"

"Böyle bir tehditte mi bulundu?"

"Sınava girmeyeceğimi açık bir Şekilde ifade etti."

"ünkü çıraklıktan çıktığın andan itibaren, eğer seni meslektaŐı olarak laboratuvara kabul ederse..."

"Tüm dosyalara girebilirim. Tüm *kilitli* dosyalara."

"Yani sırf o dosyaları okumanı engellemek için kendi kızının kariyerine başlamasına izin vermeyerek -on sekiz yaşındayken bile sınavlara hazır olmadığını söyleyip- siciline kalıcı bir leke sürdü."

"Evet."

"Neden?"

"Annem delidir."

"Hayır. Novinha her Şey olabilir, Ela, ama deli *değil*."

"Ela e boba mesma, senhor Falan te." Aynı zamanda aptal, bay çok konuşan.

Güldü ve çayıra uzandı. "O zaman bana onun neden aptal olduğunu söyle."

"Sana listeyi vereceğim. Birincisi: Descolada hakkında hiçbir araştırma yapılmasına izin vermiyor. Otuz dört yıl önce Descolada bu koloniyi neredeyse yok ediyordu. Bykannemle büyükbabam, Os Venerados, Tanrı onları kutsasın, Descolada'yı durdurmayı güçlükle başardılar. Görünüşe göre hastalığın temsilcisi, Descolada kütleleri hala var; salgının tekrar başlamasını önlemek için ek bir Şey, artı bir vitamin gibi bir Şey yememiz gerekiyor. Bunu sana söylediler değil mi? Eğer bir kere bnyene girerse burayı terk etsen bile hayatın boyunca o ek besini alman gerekecek."

"Bunu biliyordum evet."

"Descolada kütlelerini araştırmama *hiçbir Şekilde* izin vermiyor. Zaten kilitli dosyaların *içindekilerden* biri de bu. Gusto ve Cida'nın Descolada kütleleriyle ilgili tüm keŐiflerini kilitlemiş. Hiçbir Şeye ulaŐılamıyor."

Sözcü'nn gözleri kısıldı. "Peki. Bu aptallığının üçte biri. Geri kalanı nedir?"

"Bu üçte birinden daha fazla. Descolada kütlesi ne ise, koloni kurulduktan on yıl sonra kendisini bir insan paraziti olarak yaşamaya uyarlamayı başardı. On yıl! Eğer bir kere uyarlanabildiyse, tekrar uyarlanabilir."

"Belki annen öyle dŐnmyordun"

"Belki buna kendim karar vermeye hakkım vardır."

Ender elini Ela'nın dizine koyarak onu sakinleştirdi. "Sana katılıyorum. Ama devam et. Aptal olmasının ikinci nedeni."

"Teorik araştırmalar yapılmasına izin vermiyor. Sınıflandırmaya izin yok. Evrimsel modellere izin yok. Ne zaman bunu yapmaya çalıŐsam, yeterince iŐimin olmadığının belli olduğunu söylüyor ve vazgetiğimi görene kadar bana bir sürü görev yüklüyor."

"Vazgemediğini anlıyorum."

"Xenobiyoloji *bunun için* var. Ah evet, çevredeki besinlerden en çok yararı sağlayan patatesler üretebilmesi güzel bir Şey. Yalnızca on hektarlık bir ekili arazide kolonideki proteini kendisine

yeterli hale getiren bir amaranth cinsi yapabilmesi harika. Ama bunlar sadece moleküler *hokkabazlık*."

"Bu, hayatta kalabilmektir."

"Ama hiçbir şey *bilmiyoruz*. Bu, okyanusun üzerinde yüzmek gibi. Çok rahatsız, biraz hareket edebiliyorsun ama aşağıda köpek balıkları olup olmadığını bilmiyorsun! Etrafımız köpek balıklarıyla sarılı olabilir ve o bunu öğrenmek istemiyor."

"Üçüncüsü?"

"Zenador'larla bilgi alışverişinde bulunmuyor. Nokta. Hiçbir şey. Bu *gerçekten* delilik. Çitle sarılmış bölgeyi terk edemiyoruz. Bu, araştırabileceğimiz tek bir ağacımız bile olmadığı anlamına geliyor. Çitin içinde olanlar dışında bu dünyanın bitye ve direyi hakkında hiçbir şey bilmiyoruz. Bir kabra sürüsü, bir avuç capim çimeni ve bir parça değişik bir nehir kıyısı ekolojisi, hepsi bu kadar. Ormandaki hayvan türleri hakkında hiçbir bilgi alışverişi yok. Onlara hiçbir şey söylemiyoruz ve eğer bize bilgi gönderirlerse okumadan siliyoruz. Sanki annem etrafımıza bir duvar ördü ve hiçbir şey o duvardan geçemiyor. Hiçbir şey girmiyor, hiçbir şey çıkmıyor."

"Belki nedenleri vardır."

"Elbette nedenleri var. Deli insanların her zaman nedenleri olur. Birincisi, Libo'dan nefret ediyordu. *Nefret* ediyordu. Miro'nun onun hakkında konuşmasına, onun çocuklarıyla oynamamıza izin vermezdi; China ve ben yıllarca çok iyi arkadaşlık ama onu okuldan sonra eve getirmeme veya onun evine gitmeme izin vermezdi. Miro Libo'nun çırağı olduğunda onunla bir sene konuşmadı ve masada onun yemek yiyeceği bir yer hazırlamadı."

Sözcünün söylediklerinden şüphe ettiğini; onun abarttığını düşündüğünü görüyordu.

"Bir yıl diyorum. Zenador İstasyonu'na Libo'nun çırağı olarak gittiği ilk gün eve geldiğinde onunla konuşmadı, bir kelime bile ve yemek yemeye oturduğunda gözünün önünde tabağını, çatal bıçağını, sanki o orada değilmiş gibi kaldırdı. Miro yemek boyunca ona bakarak orada oturdu. Kaba davrandığı için babam ona kızıp odayı terk etmesini söyleyinceye kadar."

"Ne yaptı, evden mi taşındı?"

"Hayır. Miro'yu tanımıyorsun!" diye güldü Ela, acı bir şekilde. "O kavga etmez, ama pes de etmez. Babamın küfürlerine asla cevap vermedi, asla. Öfkeye öfkeyle cevap verdiğini hayatım boyunca duymadım. Annem; şey, o *her akşam* Zenador İstasyonu'ndan eve gelip masada tabak olan bir yere oturuyordu ve annem her akşam önündeki tabağı ve çatal bıçağı kaldırıyordu ve Miro babam kalkmasını söyleyinceye kadar orada oturmayı sürdürüyordu. Tabii, bir hafta içinde annem tabağına uzandığı anda babam ona dışarı çıkması için bağırmaya başladı. Babam buna bayılıyordu, alçak herif, bunun harika bir şey olduğunu düşünüyordu, Miro'dan o kadar nefret ediyordu ki, ve sonunda annem Miro'ya karşı onun tarafına geçmişti."

"Kim pes etti?"

"Kimse pes etmedi." Ela, tüm bunların ne kadar berbat olduğunu, bir yabancının önünde ailesini küçük düşürdüğünü fark ederek nehre baktı. Ama o bir yabancı değildi, değil mi? Çünkü Quara tekrar konuşuyordu ve Olhado yeniden bazı şeylerle ilgilenmeye başlamıştı ve Grego, sadece kısa bir süre için bile olsa neredeyse normal bir çocuk olmuştu. O bir yabancı değildi.

"Nasıl sonuçlandı?" diye sordu Sözcü.

"Domuzcuklar Libo'yu öldürdüğü zaman sona erdi. Annem o adamdan o kadar nefret ediyordu. O ölünce, bunu oğlunu affederek kutladı. O akşam Miro eve geldiği zaman yemek bitmişti, gecenin geç bir saatiydi. Korkunç bir akşamdı, herkes çok korkmuştu, domuzcuklar çok berbat görünüyordu ve

herkes Libo'yu çok seviyordu. Annem hariç elbette. Annem Miro'yu bekledi. Miro eve geldi ve mutfığa gidip masaya oturdu ve annem önüne bir tabak yerleştirip içine yemek koydu. Tek kelime bile etmedi. O da yedi. Hiçbir şey söylemeden. Sanki geçen yıl hiç olmamış gibiydi. Gecenin bir yarısı uyandım çünkü Miro'nun banyoda kustuğunu ve ağladığını duydum. Başka kimsenin duyduğunu sanmıyorum ve yanına gitmedim, çünkü kimsenin onu duymasını istemediğini düşündüm. Şimdi yanına gitmeliydim diye düşünüyorum ama o zaman korkuyordum. Ailemde çok korkunç şeyler vardı."

Sözcü başıyla onayladı.

"Yanına gitmeliydim," dedi Ela tekrar.

"Evet," dedi Sözcü. "Gitmeliydin."

Sonra garip bir şey oldu. Sözcü o gece bir hata yaptığı konusunda onunla aynı fikirdeydi ve o kelimeleri söylediğinde, Ela onun doğru olduğunu, yargısının doğru olduğunu biliyordu. Buna rağmen garip bir şekilde kendisini daha iyi hissetti, sanki hatasını sadece söylemek bile acısını biraz hafifletmişti. O anda ilk kez, sözcülüğün nasıl bir güç olabileceğini fark etti. Bu, papazların sunduğu gibi bir günah çıkartma, kefaret ve günahlarının affolunması değildi. Bu tamamen başka bir şeydi. Kim olduğunu anlatmak ve sonra artık aynı insan olmadığını fark etmekte. Bir hata yaptığını ve bu hatanın onu değiştirdiğini ve aynı hatayı tekrar yapmayacağını çünkü artık başka birisi olduğunu, daha az korkan, daha şefkatli biri olduğunu fark etmekte.

Eğer ben artık ağabeyini umutsuz bir acı içinde görüp yanına gitmeye cesaret edemeyen küçük kız değilsem, kimim? Ama çitin altında çelik ızgaraların içinden akan suyun verebileceği bir cevap yoktu. Kim olduğunu belki bugün bilemeyecekti. Belki şimdilik eskiden olduğu insan olmadığını bilmek yeterliydi.

Sözcü hala çimenin üstünde, batıdan gelen koyu bulutlara bakarak yatıyordu. "Sana bildiğim her şeyi söyledim," dedi Ela. "O dosyalarda ne olduğunu söyledim; "Descolada bilgileri. Tek bildiğim bu."

"Hayır değil," dedi Sözcü.

"Tüm bildiğim bu, yemin ederim."

"Bana onun sözünü dinlediğini mi söylemeye çalışıyorsun? Annen sana teorik çalışmalar yapmamamı söylediğinde, bunu öylece aklından çıkarttığını ve onun istediğini yaptığını mı söylüyorsun?"

Ela kıkırdadı. "O öyle sanıyor."

"Ama sen yapmadın."

"O değilse bile, ben bir bilim adamıyım."

"Bir zamanlar öyleydi," dedi Sözcü. "On üç yaşındayken sınavlarımı geçti."

"Biliyorum," dedi Ela.

"Ölmeden önce Pipo'yla bilgi paylaşıyordu."

"Bunu da biliyorum. Sadece Libo'dan nefret ediyordu."

"Şimdi söyle bana Ela. Teorik çalışmalarında ne keşfettin?"

"Herhangi bir cevap bulamadım. Ama en azından bazı soruların ne olduğunu biliyorum. Bu bir başlangıç, değil mi? Başka kimse soru sormuyor. Bu çok komik, değil mi? Miro, framling Xenologların onu ve Ouanda'yı durmadan daha fazla bilgi, daha fazla veri için sıkboğaz ettiğini ama buna rağmen yasaların daha fazlasını öğrenmelerini yasakladığını söylüyor. Buna rağmen bir tek framling Xenobiyolog bizden hiçbir zaman *herhangi* bir bilgi istemedi. Sadece kendi gezegenlerinin

biyosferini araştırıyorlar ve anneme tek bir soru bile sormuyorlar. Soru soran tek kişi benim ve kimse umursamıyor."

"Ben umursuyorum," dedi Sözcü. "Soruların ne olduğunu öğrenmem gerekiyor."

"Tamam. İşte bir tanesi. Burada, çitin içinde bir kabra sürümüz var. Kabralar çitten atlayamıyorlar, ona dokunmuyorlar bile. Sürüdeki tüm kabraları inceledim ve etiketledim ve biliyor musun? Bir tek erkek yok. *Hepsi dişi.*"

"Kötü şans," dedi Sözcü. "İnsan içeride en azından bir erkek bırakacaklarını sanır."

"Bu önemli değil," dedi Ela. "Herhangi bir erkek *olup olmadığını* bilmiyorum. Son beş yılda her yetişkin kabra en azından bir kez doğum yaptı ve hiçbiri çiftleşmedi."

"Belki kopyalanıyorlardır," dedi Sözcü.

"Yavru genetik olarak anneyle aynı değil. Annem fark etmeden laboratuvara gizlice bu kadar araştırma sokabildim. Bir tür gen transferi *oluyor.*"

"Çift cinsiyet gibi mi?"

"Hayır. Saf dişi. Hiçbir erkek cinsel organı yok. Bu önemli bir soru sayılır mı? Kabralar bir şekilde cinsel birleşme olmadan genetik bir değiş tokuş yapıyorlar."

"İlahi anlamı şok edici."

"Dalga geçme."

"Hangisiyle? Bilimle mi yoksa İlahiyatla mı?"

"Hiçbiriyle. Sorularıyla ilgili daha fazla şey öğrenmek istiyor musun yoksa istemiyor musun?"

"İstiyorum," dedi Sözcü.

"O zaman şunu dene. Üzerinde yattığın çimene grama diyoruz. Tüm su yılanları burada yumurtadan çıkıyor. Küçük solucanlar, o kadar küçükler ki onları zar zor görebilirsin. Çimeni köküne kadar yiyorlar ve sonra birbirlerini de yiyorlar, büyüdükçe deri değiştiriyorlar. Sonra birden, çimen tamamen onların ölü derileriyle kaplanıp sümüksü bir yapıya büründüğünde yılanlar sürünerek nehre giriyorlar *ve bir daha oradan çıkmıyorlar.*"

Ender bir Xenobiyolog değildi. Saklı olan imayı anında anlayamadı.

"Su yılanları burada yumurtadan çıkıyor," diye açıkladı kız, "ama yumurtlamak için geri dönmüyorlar."

"Yani suya girmeden önce burada çiftleşiyorlar."

"Tamam, elbette, bu açık. Çiftleştiklerini gördüm. Sorun bu değil. Sorun, *onların neden su yılanı oldukları?*"

Ender hala anlamamıştı.

"Bak, su altındaki yaşama tam anlamıyla bir adaptasyon sağlamışlar. Akciğerlerinin yanı sıra solungaçları da var, harika yüzüyorlar, manevra yapabilmek için yüzgeçleri var, tamamen suda yaşamaya uygun bir yapıları var. Karada doğup, karada çiftleşip, karada *çoğalıyorsa* neden o şekilde gelişsinler? Evrime göre yavruları beslemek dışında üremeden sonra olan her şey konu dışıdır ve su yılanları yavrularını kesinlikle beslemiyorlar. Suda yaşamak çoğalmadan önce hayatta kalma yeteneklerini arttıracak bir şey yapmıyor. Sürünerek suya girip *boğulabilirler* ve bu önemli olmaz çünkü çoğalma sona eriyor."

"Evet," dedi Sözcü. "Şimdi anlıyorum."

"Fakat suda küçük şeffaf yumurtalar var. Bir su yılanının bunları yumurtladığını hiç görmedim ama nehrin içinde veya yakınında o büyüklükte bir yumurtayı yumurtlayacak başka bir hayvan olmadığına göre onların su yılanı yumurtası olmaları mantıklı gibi görünüyor. Ama bu büyük şeffaf yumurtalar -

bir santimetre boyunda- tamamen steril. Besinler orada, her şey hazır ama embriyo yok. Hiçbir şey. Bazılarının cinsel hücresi var; bir hücrede birleşmeye hazır, yarım takım gen var; ama bir tanesi bile yaşamıyor. Hiçbir zaman karada su yılanı yumurtası bulmadık. Bir gün orada gittikçe olgunlaşan grama'dan başka bir şey yok, ertesi gün grama sapları yavru su yılanlarıyla kaynıyor. Bu araştırmaya değer bir soru gibi görünüyor mu?"

"Bu bana, kendiliğinden bir oluşum gibi geliyor."

"Evet, ben başka varsayımları da tahlil etmek için yeteri kadar bilgi bulmak istiyorum, ama annem bana izin vermiyor. Ona bununla ilgili bir soru sordum ve nehrin etrafında gezinmem için tüm amaranth tahlillerini benim üstlenmemi istedi. Bir başka soru. Burada neden bu kadar az tür var? Tüm diğer gezegenlerde, Trondheim gibi neredeyse çöl olanlarda bile, en azından suyun içinde, binlerce değişik tür var. Buradaki türlerin sayısı gördüğüm kadarıyla bir avuç dolusu bile etmez. Gördüğümüz tek kuş türü Xingadora. Tek sinek türü emici sinekler. Capim çimenini yiyen tek gevişgetiren türü kabralar. Kabra dışında, gördüğümüz tek büyük hayvan domuzcuklar. Sadece bir tür ağaç var. Ovalarda sadece bir tür çimen var, capim; ve onunla boy ölçüşen tek bitki türü, yerde metrelerce uzayan tropeça adındaki bir asma; xingadora'lar yuvalarını o asmadan yapıyor. Bu kadar. Xingadora, emici sinekleri yiyor ve başka bir şey yemiyor. Emici sinekler nehir kenarındaki su yosunlarını ve bizim artıklarımızı yiyor ve hepsi bu kadar. Hiçbir şey xingadora'yi yemiyor. Hiçbir şey kabra'yı yemiyor."

"Çok sınırlı," dedi Sözcü.

"İnanılmaz bir şekilde sınırlı. Burada tamamen boş on binlerce ekolojik yer var. Evrimin bu dünyayı bu kadar boş bırakmasına imkan yok."

"Eğer bir felaket olmamışsa."

"Kesinlikle."

"Uyum sağlayabilen bir avuç tür dışında her şeyi ortadan kaldıran bir şey."

"Evet," dedi Ela. "Görüyor musun? Ve benim kanıtım var. Kabralar birbirlerine sokuluyorlar. Yakınlarına gittiğin ve seni kokladıkları zaman, yetişkinler içeri doğru dönük olmak üzere bir daire oluşturuyorlar ki yabancıyı çiftleyerek yavrularını koruyabilsinler."

"Birçok sürü hayvanı bunu yapar."

"Onları kimden koruyorlar? Domuzcuklar ormanda yaşıyor, ovalarda *asla* avlanmıyorlar. Kabraları böyle bir davranış biçimi geliştirmeye zorlayan yırtıcı hayvan her ne ise o artık yok. Çok yakın bir zamanda; son yüz bin yılda, belki son bir milyon yılda yok olmuş olmalı."

"Yirmi milyon yıldan daha yakın bir zamanda bir meteor düştüğüne dair kanıt yok," dedi Sözcü.

"Hayır. Bu tür bir felaket bütün büyük hayvanları ve bitkileri öldürür ve geride yüzlerce küçük hayvan ve bitki bırakırdı, ya da karadaki tüm yaşamı öldürüp sadece denizde yaşayanları bırakırdı. Ama kara, deniz, tüm çevrelerdeki türler yok edilmiş ve buna rağmen bazı büyük yaratıklar hayatta kalmış. Hayır, sanırım bu bir hastalıktı. Tüm türleri yok eden, kendisini yaşayan herhangi bir şeye uyarlayabilen bir hastalık. Elbette bu hastalığı şimdi fark edemeyiz çünkü kalan tüm türler ona uyum sağlamış durumda. Bu onların normal hayat biçimlerinin bir parçası. Hastalığı fark edebilmemizin tek yolu..."

"Ona yakalanmak," dedi Sözcü. "Descolada."

"Görüyor musun? Her şey Descolada'ya bağlanıyor. Büyükannemle büyükbabam onun insanları öldürmesini durduracak bir yok buldular ama bu çok iyi bir genetik işletme gerektirdi. Kabralar, su yılanları, onlar da bir uyum sağlama yolu buldular ve bunu beslenme ekleriyle başardıklarını"

sanmıyorum. Sanırım her şey birbirine bağlanıyor. Üreme konusundaki tuhaf anormallikler, ekosistemin boşluğu, hepsi Descolada kütlelerine geri dönüyor ve annem onları incelememe izin vermiyor. Ne olduklarını, nasıl işlediklerini, neyle ilintili olduklarını araştırmama izin vermiyor, bunların..."

"Domuzcuklarla alakalı olabileceklerini düşünüyor."

"Yani elbette, ama sadece onlarla değil, *tüm* hayvanlarla..."

Sözcü sanki heyecanını bastırıyormuş gibi görünüyordu. Sanki Ela zor bir şey anlatmış gibiydi. "Pipo'nun öldüğü gece, tüm güncel çalışmalarını ve Descolada araştırmasını içeren tüm dosyaları kilitledi. Pipo'ya gösterdiği şey ne ise, bu Descolada kütleleriyle ve domuzcuklarla ilgili olmalı..."

"Dosyaları o zaman mı kilitledi?" diye sordu Ela.

"Evet. Evet."

"O zaman haklıyım, değil mi?"

"Evet," dedi. "Teşekkür ederim. Bana tahmin edebileceğinden daha fazla yardım ettin."

"Bu, babamın ölümünün sözcülüğünü yakında yapacağın anlamına mı geliyor?"

Sözcü ona dikkatlice baktı. "Aslında babamın ölümünün sözcülüğünü yapmamı istemiyorsun. Anneninkini yapmamı istiyorsun."

"O ölmedi."

"Ama Novinha'yla neden evlendiğini ve yıllar boyu neden evli kaldıklarını açıklamadan Marcao'nun ölümünün sözcülüğünü yapamayacağımı biliyor olmalısın."

"Bu doğru. Tüm sırların ortaya çıkmasını istiyorum. Tüm dosyaların açılmasını istiyorum. Hiçbir şeyin gizli kalmasını istemiyorum."

"Ne istediğini bilmiyorsun," dedi Sözcü. "Tüm sırların ortaya çıkmasının ne kadar büyük bir acıya neden olacağını bilmiyorsun."

"Aileme bir bak, Sözcü," diye cevap verdi, kız. "Gerçekler, sırların neden olduğundan daha fazla acıya neden olabilir mi?"

Ender ona gülümsedi ama bu neşeli bir gülümseme değildi. Bu, şefkat hatta acıma dolu bir gülümsemeydi. "Haklısın," dedi, "tamamen haklısın ama tüm hikayeyi duyduğunda bunun farkına varmakta biraz zorlanabilirsin."

"Tüm hikayeyi bilinebileceği kadar *biliorum*."

"Herkes böyle düşünür ve kimse bu konuda haklı değildir."

"Sözcülüğü ne zaman yapacaksın?"

"En kısa zamanda."

"O zaman neden şimdi değil? Bugün? Neyi bekliyorsun?"

"Domuzcuklarla konuşmadan önce hiçbir şey yapamam."

"Şaka yapıyor olmalısın. Zenador'lar dışında kimse domuzcuklarla konuşamaz. Bu Kongre'nin emri. Kimse *bunu* geçemez."

"Evet," dedi Sözcü. "Bu yüzden zor olacak."

"Zor değil, imkansız..."

Ender, "Belki," dedi. Ayağa kalktı; kız da kalktı. "Ela, bana inanılmaz derecede yardım ettin. Senden öğrenmeyi umduğum her şeyi bana öğrettin. Tıpkı Olhado'nun yaptığı gibi. Ama o, bana öğrettiği şeylerle yaptıklarımı sevmedi ve şimdi ona ihanet ettiğimi düşünüyor."

"O bir çocuk. Ben on sekiz yaşındayım."

Sözcü başını salladı, elini omuzuna koydu ve sıktı. "O zaman her şey yolunda. Arkadaşız."

Söylediği şeyde alaycılık olduğundan emindi. Alaycılık ve belki de bir rica. "Evet," diye ısrar etti. "Arkadaşız. Her zaman."

Ender tekrar başını salladı, arkasını döndü, tekneyi suya itti, ardından kendisi de sazların ve çamurun içine girdi. Tekne suda yüzmeye başlayınca kürekleri indirdi ve sonra ona bakıp gülümsedi. Ela da ona gülümsedi ama gülümsemesi hissettiği sevinci, mükemmel rahatlamayı aktaramadı. Sözcü her şeyi dinlemiş, her şeyi anlamıştı ve her şeyi yoluna koyacaktı. Buna inanıyordu, o kadar çok inanıyordu ki ani mutluluğunun kaynağının bu olduğunu bile fark etmedi. Tek bildiği Ölülerin Sözcüsü'yle bir saat geçirmiş olduğuydu ve şimdi kendisini yıllardır hissetmediği kadar canlı hissediyordu.

Ayakkabılarım alıp giydi ve eve yürüdü. Annesi hala Biyoloji İstasyonu'ndaydı ama Ela bu öğleden sonra çalışmak istemiyordu. Eve gidip yemek hazırlamak istiyordu; bu her zaman tek başına yaptığı bir işti. Kimsenin onunla konuşmayacağını, çözmesi beklenen bir sorun olmadığını umut etti. Bu duygunun sonsuza kadar sürmesini istiyordu.

Miro mutfığa bomba gibi girdiği sırada Ela, sadece birkaç dakikadır evdeydi. "Ela," dedi. "Ölülerin Sözcüsü'nü gördün mü?"

"Evet," dedi. "Nehirde."

"Nehrin neresinde!"

Eğer ona nerede karşılaştıklarını söyleyecek olursa bunun şans eseri bir buluşma olmadığını anlayacaktı. "Neden?" diye sordu.

"Dinle Ela, şüpheli olmanın hiç zamanı değil, lütfen. Onu bulmak zorundayım. Onun için mesajlar bıraktık, bilgisayar onu bulamıyor."

"Nehrin aşağısına, eve doğru kürek çekiyordu. Herhalde yakında evinde olur."

Miro mutfaktan ön taraftaki odaya hızlıca gitti. Ela onun terminal başında tıkırtılar çıkarttığını duydu. Sonra tekrar içeri girdi. "Sağol," dedi. "Beni yemeğe beklemeyin."

"Bu kadar acil olan nedir?"

"Hiçbir şey." Bu kadar heyecan ve acele içindeyken Miro'nun "hiçbir şey" demesi o kadar komikti ki, aynı anda kahkahalara boğuldular. "Pekala," dedi Miro, "hiçbir şey değil, bir şey, ama bunun hakkında konuşmam, tamam mı?"

"Tamam." Ama yakında tüm sırlar ortaya çıkacak Miro.

"Mesajlarımızı neden almadığını anlamıyorum. Yani bilgisayar ona çağrı bırakıyordu. Kulağında bir implantasyon yok mu? Bilgisayarın ona ulaşabilmiş olması gerekiyor. Elbette, belki de onu kapatmıştır."

"Hayır," dedi Ela. "Işığı yanıyordu."

Miro kafasını yana eğip gözlerini kısarak ona baktı. "Eğer sadece nehrin ortasında kürek çekiyorsa kulağındaki minicik kırmızı ışığı görmüş olamazsın."

"Kıyıya geldi. Konuştuk."

"Ne hakkında?"

Ela gülümsedi. "Hiçbir şey," dedi.

O da ona gülümsedi ama aynı zamanda rahatsız olmuş görünüyordu. Ela anlıyordu: Senin benden sır saklaman normal ama benim senden sır saklamam normal değil, öyle mi Miro?

Fakat o, bu konuda tartışmadı. Çok acelesi vardı. Gidip *hemen* Sözcü'yü bulması gerekiyordu ve yemek için evde olmayacaktı.

Ela Sözcü'nün domuzcuklarla konuşmasının sandığından daha çabuk olabileceği hissine kapıldı.

Bir an için çok sevindi. Bekleme sona erecekti.

Sonra sevinci sona erdi ve yerini başka bir şey aldı. Hasta edici bir korku. China'nın babası sevgili Libo'nun yamaçta, domuzcuklar tarafından paramparça edilmiş bir şekilde yatıyor olması kabusu. Fakat bu defa gördüğü, korkunç sahneyi her hayal ettiği gibi Libo değildi. Miro'ydu. Hayır hayır, Miro değildi. Sözcü'ydü. Ölünceye kadar işkence edilecek olan kişi Sözcü'ydü.

"Hayır," diye fısıldadı.

Sonra titredi ve kabus aklından çıktı; geri dönüp, amaranth yapıştırıcısından daha güzel bir tadı olsun diye makarnayı çeşnilendirip baharatlandırma çalışmalarına koyuldu.

DÖNEKLER

LEAF-EATER: Human, kardeşleriniz öldüğünde onları toprağa gömdüğünüzü ve sonra da o topraktan evlerinizi yaptığınızı söyledi. (Gülüşmeler.)

MİRO: Hayır. İnsanların gömüldüğü yerleri asla kazmıyoruz. LEAF-EATER: (heyecandan kaskatı kesilir): öyleyse ölümleriniz sizin hiçbir işinize yaramıyor!

-Ouanda Quenhatta Figueria Mucumbi'nin diyalog kopyaları, 103:0:1969:4:13:111

Ender, onu kapıdan içeri sokmak konusunda sorun yaşayacaklarını düşünmüştü ama Ouanda avucunu kutuya dayadı, Miro kapıyı açtı ve üçü içeri girdi. Hiçbir engelleme yoktu. Ela'nın ima ettiği gibi olmalı- kimse çevrili bölgeden dışarı çıkmak istemiyordu ve bu yüzden ciddi bir güvenliğe ihtiyaç yoktu. Ender, insanların Milagre'de kalmaktan memnun oldukları için mi, domuzcuklardan korktukları için mi, yoksa hapsedilmekten nefret ettikleri için mi, çit orada değilmiş gibi davrandıklarını tahmin bile edemiyordu.

Hem Miro hem de Ouanda çok gergindi, neredeyse korkuyorlardı. Onun gelmesine izin vererek Kongre kurallarını çiğnediklerine göre bu, anlaşılır bir şeydi. Ama Ender bunun başka bir nedeninin daha olabileceğinden şüphelendi. Miro'nun gerginliği istekle, acele hissiyle ikiye katlanmıştı; korkuyor olabilirdi ama ne olacağını görmek istiyordu, olayın başlamasını istiyordu. Ouanda geride kalmış, ölçülü adımlarla yürüyordu ve soğukluğunun nedeni sadece korku değil aynı zamanda düşmanlıktı. Ona güvenmiyordu.

Bu yüzden kapının yakınındaki ağacın arkasına geçip Miro'yla Ender'in onu takip etmesini bekleyince, Ender şaşırmadı. Ender Miro'nun bir an için sinirlendiğini ama sonra kendisini kontrol ettiğini gördü. Yüzündeki maske inanılmaz derecede soğukkanlıydı. Ender Miro'yu, silah arkadaşı olarak Savaş Okulu'nda tanıdığı çocuklarla karşılaştırdığını fark etti ve Miro'nun orada başarılı olabileceğini düşündü. Ouanda da öyle, ama farklı nedenlerle: Ender bir yetişkin, kendisi ise çok genç olmasına rağmen, olanlardan kendisini sorumlu tutuyordu. Ona boyun eğmiyordu. Neden korkuyorsa, bu otorite *değildi*.

"Burada mı?" dedi Miro barışçı bir ifadeyle.

"Ya burası ya da hiçbir yer," dedi Ouanda.

Ender ağacın dibine oturmak için eğildi. "Bu Rooter'ın ağacı değil mi?" diye sordu.

Bunu sakın bir şekilde karşıladılar -elbette- ama bir anlık duraksamaları kendilerinin olarak nitelendirdikleri bir geçmiş hakkında bir şeyler biliyor olmasına şaşırdıklarını gösteriyordu. Burada bir framling olabilirim, dedi Ender içinden ama cahil olmak zorunda değilim.

"Evet," dedi Ouanda. "En çok emir aldıkları totem bu gibi. Son zamanlarda; son yedi veya sekiz

yıldır. Atalarıyla konuştuıkları ayinleri görmemize asla izin vermiyorlar ama ayini ağaçlara ağır, cilalanmış sopalarla vurarak gerçekleştirdiklerini düşünüyoruz. Akşamları bazen onları duyuyoruz."

"Sopalar mı? Bunlar ağaçlardan dökülenlerden mi yapılmış?"

"Öyle olduğunu sanıyoruz. Neden?"

"Çünkü ağaçları kesecek taş veya metal aletleri yok; bu doğru, değil mi? Ayrıca, eğer ağaçlara tapıyorlarsa onları kesmezler."

"Ağaçlara taptıklarını düşünmüyoruz. Ağaçlar bir tür totem. Ölü atalarını simgeliyorlar. Onları, cesetlerin içine ekiliyorlar."

Ouanda, konuşmayı veya onu sorgulamayı durdurmak istedi ama Ender'in onun veya Miro'nun bu araştırma gezisinin önderleri olduklarına inanmalarına izin vermeye niyeti yoktu. Ender domuzcuklarla kendisi konuşmak istiyordu. Sözcülüğe hiçbir zaman bir başkasının onun gündemini oluşturmasına izin vererek hazırlanmamıştı ve şimdi de böyle olmayacaktı. Üstelik elinde onlarda olmayan bilgiler vardı. Ela'nın teorisini biliyordu.

"Başka yerlerde de var mı?" diye sordu. "Başka bir zaman da ağaç dikiyorlar mı?"

Birbirlerine baktılar. "Gördüğümüz kadarıyla hayır," dedi Miro.

Ender sadece merak etmiyordu. Hala Ela'nın üreme konusunda söylediği anomalileri düşünüyordu. "Ağaçlar kendi kendilerine de büyüyor mu? Tohumlar ve fidanlar ormana yayılıyor mu?"

Ouanda kafasını salladı. "Ölülerin cesetleri dışında ağaçların başka yerlere ekilip ekilmediği konusunda elimizde bir kanıt yok. En azından buradaki üç tanesi dışında bildiğimiz tüm ağaçlar çok yaşlı."

"Acele etmezsek dört olacak," dedi Miro.

Ah. İşte aralarındaki gerginlik buydu. Miro'nun acelesi domuzcuklardan birinin başka bir ağacın dibine ekilmesini önlemek içindi. Bu arada Ouanda tamamen farklı bir şeyle ilgileniyordu. Kendileriyle ilgili yeterince bilgiyi açığa çıkartmışlardı; şimdi Ender onun kendisini sorguya çekmesine izin verebilirdi. Doğrudu ve üstündeki ağacın yapraklarına, yayılan dallara, yapraklarda düzgün doğrular halinde birleşen açık yeşil fotosenteze, her dünyada var olan evrimin kaçınılmazlığına bakmak için kafasını yukarı kaldırdı. Ela'nın tüm paradokslarının merkezi buradaydı: bu dünyadaki evrim açıkça, Xenobiyologların tüm Yüz Dünya'da gördüklerine çok yakındı ve buna rağmen düzen bir yerlerde bozulmuş, çökmüştü. Domuzcuklar çöküşü atlatabilen birkaç düzine türden biriydi. Descolada neydi ve domuzcuklar buna nasıl uyum sağlamıştı?

Neden bu ağacın arkasındayız? diyerek konuşmanın yönünü değiştirmek istedi. Bu, Ouanda'yı soru sormaya davet edecekti. Ama o anda, kafası geriye gitti, yumuşak yeşil yaprakların neredeyse hissedilmez bir esintiyle hafif bir şekilde hareket etmesi güçlü bir anımsama yaşamasına neden oldu. Bu yapraklara daha önce bakmıştı. Yakın zaman önce. Ama bu imkansızdı.

Trondheim'de büyük ağaçlar yoktu ve Milagre'deki çevrili bölge içinde bir tane bile büyümüyordu. Yaprakların arasından sızan güneş ışığı neden ona bu kadar tanıdık gelmişti?

"Sözcü" dedi Miro.

"Evet," dedi bir anlık hayalinden çıkarak.

"Seni buraya getirmek istemedik." Miro bunu sert bir ifadeyle söylerken vücudu Ouanda'nınkine o kadar çok yönelmişti ki, Ender aslında Miro'nun onu buraya getirmek *istediğini* anladı ama yine de onun yanında olduğunu gösterebilmek için kendisini Ouanda'nın isteksizliğine dahil ediyordu. Birbirinize aşırıyorsunuz, dedi Ender içinden. Bu akşam, eğer Marcoo'nun ölümünün sözcülüğünü yaparsam, size kardeş olduğunuzu söylemek zorunda kalacağım. Aranıza ensest tabusunu sokmam

gerekiyor. Bu yüzden kesinlikle benden nefret edeceksiniz.

"Birkaç tane -şey- göreceksin," Ouanda bunu söyleyemedi.

Miro gülümsedi. "Onlara Şüpheli Faaliyetler diyoruz. Bunlar Pipo zamanında yanlışlıkla başladı. Ama Libo bilerek yaptı ve biz onun işlerini devam ettiriyoruz. Bu dikkatli, yavaş yavaş olan bir şey. Kongre kurallarım laf olsun diye çığnemedik. Bir kriz söz konusuydu ve yardım etmek zorundaydık. Mesela birkaç yıl önce, domuzcukların macois'ları bitiyordu, o zamanlar yaşamlarını sürdürmek için çoğunlukla yedikleri ağaç kabuğu solucanları..."

"Ona *ilk önce* bunu mu söyleyeceksin?" diye sordu Ouanda.

Ah, diye düşündü Ender. Kız için dayanışma yanılısamasını sürdürmek, Miro için olduğu kadar önemli değil.

"Libo'nun ölümünün sözcülüğünü yapmak için burada," dedi Miro. "Ve bu tam o ölmeden önce olan şey."

"Nedensel bir ilişki olduğuna dair elimizde delil yok..."

"Bırak nedensel ilişkileri ben keşfedeyim," dedi Ender alçak bir sesle. "Bana domuzcuklar acıktığında ne olduğunu söyle."

"Acıkanların kadınlar olduğunu söylediler." Miro, Ouanda'nın endişesini görmezden geldi. "Anlayacağın erkekler, dişiler ve yavrular için yemek topluyorlardı ve bu yüzden yeteri kadar yiyecek yoktu. Sürekli savaşa gitmeleri gerektiğini ima ediyorlardı. Büyük bir ihtimalle hepsinin öleceğini söylüyorlardı." Miro başını salladı. "Bu konuda neredeyse mutlu görünüyorlardı."

Ouanda ayağa kalktı. "Söz vermedi bile. Hiçbir şey için söz vermedi."

"Ne için söz vermeme istiyorsun," diye sordu Ender.

"Bunların, hiçbir şekilde..."

"Sizi ispiyonlamamak için mi?" diye sordu Ender.

Kız başını salladı, fakat bu çocukça ifadeye kızdığı ortadaydı.

"Böyle bir şey için söz veremem," dedi Ender. "Anlatmak benim işim."

Ouanda hızla Miro'ya döndü. "Gördün mü!"

Miro da korkmuş görünüyordu. "Söyleyemezsin. Kapıyı kilitlerler. Bir daha asla içeri girmemize izin vermezler!"

"Siz de başka bir iş bulmak zorunda kalırsınız öyle mi?" diye sordu Ender.

Ouanda ona küçümseyerek baktı. "Xenolojinin bu mu olduğunu düşünüyorsun? Yalnızca bir iş olduğunu mu düşünüyorsun? Ormandakiler başka bir akıllı tür. Onlar Ramen, varelse değil ve *tanınmak* zorundalar."

Ender cevap vermedi ama ona bakmaya devam etti.

"Bu Ana Kraliçe ve Hegemon gibi," dedi Miro. "Domuzcuklar böcekler gibi. Sadece daha küçükler, daha güçsüz ve daha ilkeller. Evet, onları incelememiz gerekiyor, ama bu yeterli değil. Hayvanları araştırabilirsiniz ve biri öldüğü veya yendiği zaman hiçbir şekilde umursamazsınız ama onlar- onlar *bizim* gibiler. Açlıklarını yalnızca *inceleyemeyiz*, savaşta ölmelerini *gözlemleyemeyiz*, onları *tanıyoruz*, biz onları..."

"Seviyorsunuz," dedi Ender.

"Evet!" dedi Ouanda meydan okurcasına.

"Ama eğer onları bırakacak olsanız, buraya hiç gelmemiş olsanız yok olmazlardı, değil mi?"

"Hayır," dedi Miro.

"Sana onun tıpkı komite gibi olacağını söylemiştim," dedi Ouanda.

Ender ona aldırmadı. "Buradan gitmeniz onlar için neyi değiştirir?"

"Bu tıpkı..." Miro kelimeyi bulmak için çırpındı. "Bu, soykırımdan, gezegenler arası yolculuktan çok önceye, eski Dünya'ya geri dönüp Yıldızlar arası seyahat yapabilir, başka dünyalarda yaşayabilirsiniz, demek gibi bir şey. Sonra onlara binlerce küçük muzice gösterirsin. Düğmelerle açılan ışıklar. Çelik. Hatta çok basit şeyler, içine su konabilen tencereler. Tarım. Seni görüyorlar, ne olduğunu biliyorlar, senin *olduğun* şeyi olabileceklerini, senin yapabildiklerinin hepsini yapabileceklerini biliyorlar. Ne diyorlar; bunu götürün, bize göstermeyin, kötü, kısa, vahşi küçük hayatlarımızı yaşamamıza izin verin, evrimin olacağına varmasına izin verin mi diyorlar? Hayır. Bize verin, öğretin, yardım edin diyorlar."

"Ve sonra sen yapamam diyor ve gidiyorsun."

"Artık çok geç!" dedi Miro. "Anlamıyor musun? Mucizeleri zaten gördüler! Bizim buraya uçtuğumuzu zaten gördüler. Uzun ve güçlü olduğumuzu, sihirli aletler kullandığımızı ve hayal bile edemeyecekleri şeyler hakkında bilgimiz olduğunu gördüler. Onlara hoşçakal deyip gitmek için artık çok geç. Nelerin mümkün olduğunu biliyorlar. Burada ne kadar uzun kalırsak, onlar o kadar çok şey öğrenmeye çalışacak ve ne kadar çok öğrenirlerse, biz de öğrenmenin onlara o kadar çok *yardım* ettiğini göreceğiz ve eğer biraz olsun merhametin varsa, eğer onların... onların..."

"İnsan olduklarını anlarsam."

"En azından ramen olduklarını. Onlar *bizim çocuklarımız*, bunu anlayabiliyor musun?"

Ender gülümsedi. "Aranızda nasıl bir adam, çocuğu ekmek isteyince ona taş verir?"

Ouanda kafasını salladı. "İşte bu. Kongre kuralları onlara taş vermemiz gerektiğini söylüyor. Bir sürü ekmeğimiz olmasına rağmen."

Ender ayağa kalktı. "Pekala, devam edelim."

Ouanda hazır değildi. "Henüz söz vermedin."

"Ana Kraliçe ve Hegemon'u okudun mu?"

"Okudum," dedi Miro.

"Birinin kendisine Ölülerin Sözcüsü demeyi seçip sonra da bu küçüklere, bu pequeninolara zarar verecek bir şey yapacağı aklına geliyor mu?"

Ouanda'nın endişesi görünür bir şekilde kayboldu ama düşmanlığı azalmamıştı. "Kurnaz birisin Senhor Andrew, Ölülerin Sözcüsü, çok akıllısın. Ona Ana Kraliçe'yi hatırlatıyorsun ve benimle çaktırmadan kutsal yazılar hakkında konuşuyorsun."

"Ben herkesle anladığı dilden konuşurum," dedi Ender. "Bu kurnazlık değil. Bu açık olmaktır."

"Yani o zaman istediğini yapacaksın."

"Domuzcuklara bir zarar vermediği sürece."

Ouanda dudak büktü. "*Kendi yargına göre?*"

"Başkalarının kararlarını kullanamam." Ondan uzaklaşarak, ağacın yayılan dallarının gölgesinden çıktı ve tepenin üstündeki ormana doğru yürüdü. Yakalamak için koşarak onu takip ettiler.

"Sana söylemem gerekiyor," dedi Miro. "Domuzcuklar seni soruyor. Senin Ana Kraliçe ve Hegemon'u yazan Sözcü olduğuna inanıyorlar."

"Onu okudular mı?"

"Aslında onu dinlerine kattıkları söylenebilir. Onlara verdiğimiz baskıya kutsal kitapmış gibi davranıyorlar. Şimdi de Ana Kraliçe'nin onlarla konuştuğunu iddia ediyorlar."

Ender ona baktı. "Ne diyor peki?" diye sordu.

"Senin gerçek Sözcü olduğunu. Ve Ana Kraliçe'nin sende olduğunu. Ve onlarla yaşaması için onu

getireceğini ve onlara metalle ilgili her şeyi öğreteceğini ve; bunlar gerçekten çılgınca şeyler. En kötüsü de bu, senden olanaksız beklentileri var."

Miro'nun açıkça inandığı gibi bu domuzcukların basit bir dileği olabilirdi, ama Ender Ana Kraliçe'nin kozasından *biriyle* konuştuğunu anlıyordu. "Ana Kraliçe'nin onlarla nasıl konuştuğunu söylüyorlar?"

Ouanda şimdi Ender'in diğer tarafındaydı. "Onlarla değil, sadece Rooter'la. Rooter da onlarla konuşuyor. Bunların hepsi onların totem sistemlerinin bir parçası. Her zaman bu oyunu sürdürmeye çalıştık ve sanki inanıyormuş gibi davrandık."

"Çok alçakgönüllüsünüz," dedi Ender.

"Bu standart bir antropolojik uygulama," dedi Miro.

"Onlara *inanıyormuş* gibi yapmakla o kadar meşgulsünüz ki onlardan bir şey öğrenmeniz mümkün değil."

Bir an için geride kaldılar, böylece Ender ormana yalnız girdi. Bunun üzerine ona yetişmek için koşular. "Hayatımızı onlar hakkında bir şeyler öğrenmeye adadık!" dedi Miro.

Ender durdu. "*Onlardan* öğrenmek için değil." Tam ağaçların arasındaydılar; yaprakların arasından gelen ışık yüzlerinin okunmasını güçleştiriyordu. Ama yüz ifadelerinin ona ne söyleyeceğini biliyordu. Kızgınlık, gücenme, hor görme; bu vasıfsız yabancı onların profesyonel davranışlarını sorgulamaya nasıl cesaret edebilirdi? İşte böyle: "Kendi kültürünüzü üstün görüyorsunuz. Zavallı domuzcuklara yardım etmek için Şüpheli Faaliyetler gerçekleştiriyorsunuz, ama *onların size* öğretebileceklerinin farkında olmanıza imkan yok."

"Ne gibi!" dedi Ouanda buyurgan bir ses tonuyla. "Düzinelerce kadın ve çocuğun hayatını kurtaran, onlara en fazla yardımı dokunan insanı nasıl işkence ederek öldürdükleri gibi mi?"

"O zaman neden buna katlanıyorsunuz? Yaptıklarından sonra neden onlara yardım ediyorsunuz?"

Miro, Ouanda ve Ender'in arasına girdi. Onu korumak için, diye düşündü Ender; ya da güçsüzlüğünü açığa vurmasını engellemek için. "Biz profesyoneliz. Açıklayamayacağımız kültürel farklılıklar olabileceğini anlıyoruz..."

"Anladığınız tek şey domuzcukların hayvan oldukları ve Libo ve Pipo'yu öldürmeleri, bir kabra'nın capim yemesi gibi bir şey olduğu için onları suçlamıyorsunuz."

"Bu doğru," dedi Miro.

Ender gülümsedi. "Bu yüzden onlardan asla bir şey öğrenemeyeceksiniz. Çünkü onları hayvan gibi görüyorsunuz."

"Onları ramen olarak görüyoruz!" dedi Ouanda, iterek Miro'nun önüne geçerken. Korunmakla ilgilenmediği ortadaydı.

"Onlara kendi davranışlarından sorumlu değillermiş gibi davranıyorsunuz," dedi Ender. "Ramen'lar yaptıkları her şeyden sorumludur."

"*Sen* ne yapacaksın?" diye sordu Ouanda alaycı bir şekilde. "Gelip onları duruşmaya mı çıkartacaksın?"

"Sana şu kadarını söyleyeceğim. Benim hakkımda sizin benden öğrendiklerinizden çok daha fazlasını domuzcuklar Rooter'dan öğrendiler."

"*Bu* ne demek şimdi? Bu senin gerçek Sözcü *olduğun* anlamına mı geliyor?" Miro açıkça bunu hayal edebileceği en gülünç öneri olarak algıladı. "Kim bilir gerçekten yukarıda, yıldız geminde Lusitania'nın etrafında dönen bir avuç böceğin bile vardır, onları aşağı indirebilir ve..."

"Demek istediği," diye sözünü kesti Ouanda, "bu amatör, domuzcuklarla baş etmekte bizden daha

nitelikli olduğunu düşünüyor. Bana göre bu, onu buraya asla getirmememiz gerektiğinin bir kanıtı..."

O anda Ouanda konuşmayı kesti çünkü çalılıkların arasında bir domuzcuk belirmişti. Ender'in beklediğinden daha küçüktü. Saldığı koku, tam anlamıyla rahatsız edici olmamakla birlikte, Jane'in bilgisayar simülasyonunun taklit edebildiğinden çok daha güçlüydü. "Artık çok geç," diye mırıldandı Ender. "Sanırım tanışmaya başlıyoruz."

Domuzcuğun yüz ifadesi, eğer bir ifadesi varsa, Ender için tam anlamıyla anlaşılmazdı. Fakat Miro ve Ouanda, vücut dilinden bir şeyler anlayabiliyorlardı. "Çok şaşırdı," diye mırıldandı Ouanda. Ender'e onun anlamadığı bir şeyi söylemekle ona haddini bildirmiş oluyordu. Sorun yoktu. Ender burada bir çirak olduğunu biliyordu. Fakat aynı zamanda, onları normal, tartışılmaz düşünce tarzlarından uyandırdığını umut etti. Kalıplaşmış bir davranış biçimini izledikleri açıktı. Eğer onlardan herhangi bir yardım alacaksa eski davranış biçimlerini kırıp yeni sonuçlara varmaları gerekecekti.

"Leaf-Eater," dedi Miro.

Leaf-Eater gözlerini Ender'in üzerinden ayırmadı. "Ölülerin Sözcüsü," dedi.

"Onu getirdik," dedi Ouanda.

Leaf-Eater arkasını döndü ve çalılıkların arasında kayboldu.

"Bu ne demek oluyor?" diye sordu Ender. "Gitmesi yani?"

"Yani bunu daha anlamadığımı mı söylüyorsun?" diye sordu Ouanda.

"Hoşuna gitse de gitmese de," dedi Ender, "domuzcuklar benimle konuşmak istiyor ve ben de onlarla konuşacağım. Sanırım neler olduğunu anlamama yardım ederseniz işler daha kolay yürür. Yoksa siz de mi anlamıyorsunuz?"

Onların kızgınlıkla çırpınmalarını izledi. Sonra Miro bir karar vererek Ender'i rahatlattı. Kibirle cevap vermek yerine, basit ve yumuşak bir ifadeyle konuştu. "Hayır. Bunu anlamıyoruz. Domuzcuklarla hala tahmin oyunları oynuyoruz. Onlar bize, biz onlara sorular soruyoruz ve hem biz hem de onlar, bilerek bir şeyi açığa çıkartmamak için elimizden geleni yapıyoruz. Sorumuzun içeriğinden hakkımızda bir şeyler öğrenecekleri korkusuyla, cevaplarını gerçekten bilmek istediğimiz soruları bile sormuyoruz."

Ouanda Miro'nun işbirliği yapma kararıyla aynı fikirde değildi. "Biz, *senin* yirmi yılda öğrenebileceğinden çok daha fazlasını biliyoruz," dedi. "Eğer ormanda on dakika gezerek bizim bildiklerimizi tekrarlayabileceğini düşünüyorsan sen delisin."

"Bildiklerinizi yeniden tekrarlamaya ihtiyacım yok," dedi Ender.

"Öyle mi düşünüyorsun?" dedi Ouanda.

"Çünkü siz yanımdasınız." Ender gülümsedi.

Miro anladı ve bunu bir iltifat olarak algıladı. O da gülümsedi. "Bildiklerimiz şunlar ve fazla değil. Leaf-Eater büyük bir olasılıkla seni gördüğü için memnun değil. Onunla Human denilen domuzcuk arasında bir hizipleşme var. Seni getirmeyeceğimizi düşündükleri zaman, Leaf-Eater kazandığından emindi. Şimdi zaferi elinden alındı. Belki Human'ın hayatını kurtardık."

"Ve bu Leaf-Eater'ın hayatına mı mal oldu?" diye sordu Ender.

"Kim bilir? Human'ın hayatının tehlikede olduğu ama Leaf-Eater'ınkinin olmadığı gibi bir hissim var. Leaf-Eater sadece Human'ın başaramamasını istiyor, kendisinin başarmasını değil."

"Ama bilmiyorsunuz."

"Bu hiçbir zaman sormadığımız türden bir şey." Miro tekrar gülümsedi. "Haklısın. Soru sormamaya alışkın olduğumuz için sormadığımızı genellikle fark etmiyoruz."

Ouanda kızgındı. "Haklı mı? Bizi daha çalışırken bile görmedi ve birden bizim eleştirimizi mi..."

Ama Ender çekişmeleriyle ilgilenmiyordu. Leaf-Eater'ın gittiği yöne doğru yürümeye başladı ve onları kendisini takip etmeye bıraktı. Ve elbette tartışmalarını sonraya bırakarak onu izlediler. Ender yanında yürüdüklerini anladığı zaman, tekrar sorgulamaya başladı. "Gerçekleştirdiğiniz şu Şüpheli Faaliyetler," dedi yürürken. "Beslenmelerine yeni bir yiyecek mi kattınız?"

"Onlara merdona kökünü yemeyi öğrettik," dedi Ouanda. Soğuk ve kuru bir şekilde de olsa en azından onunla konuşuyordu. Kızgınlığının domuzcuklarla gerçekleştirilecek bu kesinlikle çok önemli toplantıya katılmasına engel olmasına izin vermeyecekti. "Suya sokup güneşte kurutarak siyanür içeriğini nasıl etkisiz bırakacaklarını. Bu kısa vadeli bir çözümdü."

"Uzun vadeli çözüm annemin işe yaramaz olduğunu düşündüğü amaranth uyarlamalarıydı," dedi Miro. "Lusitania'ya çok iyi bir şekilde uyum sağlayan ama bu nedenle insanların pek işine yaramayan bir amaranth grubu üretti. Çok fazla Lusitania protein yapısı vardı, yeterince Dünya kökenli değildi. Domuzcuklara uygun olabileceğini düşündük. Ela'dan, ona önemli bir şey olduğunu belli etmeden, reddedilen örneklerden vermesini istedim."

Ela'nın bildiği ve bilmediği şeyler hakkında kendini kandırma, dedi Ender içinden.

"Libo bunu onlara vererek nasıl ekeceklerini öğretti. Sonra onu öğütüp un haline getirerek ekmek yapmayı öğretti. Tadı çok kötüydü ama onlara ilk defa kendi kontrolleri altında olan bir besin verdi. O zamandan beri şişman ve arsız oldular."

Ouanda'nın ses tonu acı doluydu. "Ama ilk ekmek somunları kadınlara götürüldükten hemen sonra babamı öldürdüler."

Ender bundan bir anlam çıkartabilmek için birkaç dakika boyunca sessizce yürüdü. Domuzcuklar Libo'yu onları açlıktan ölmekten kurtardıktan hemen sonra mı öldürdüler? İmkansız ve buna rağmen oldu. Hayatta kalmaları için katkıda bulunanları öldüren bir topluluk nasıl gelişebilir? Tam tersini yapmalılar; değerli olanları çoğalma olanaklarını arttırarak ödüllendirmeliler. Topluluklar bir grup olarak hayatta kalmayı böyle başarıyorlar. Domuzcuklar, hayatta kalmaları için en çok katkı sağlayanları öldürerek hayatta kalmayı nasıl başarabiliyorlar?

Buna rağmen bu tür insan örnekleri vardı. Bu çocuklar, Miro ve Ouanda, Şüpheli Faaliyetleri'yle uzun vadede, kuralları koyan Yıldızıyolu Komitesi'nden daha iyi ve daha zekiydiler. Ama eğer yakalanacak olurlarsa, evlerinden alınıp başka bir dünyaya gönderileceklerdi -onlar geri dönünceye kadar tanıdıkları herkes ölmüş olacağından, bu bir bakıma idam hükmü sayılırdı- ve yargılanacak, cezalandırılacak ve büyük bir ihtimalle hapse gönderileceklerdi. Ne fikirleri ne de genleri çoğalabilecek ve bundan zarar görecektir olan toplumdur.

Yine de, insanların da yapıyor olması bunu anlamlı kılmıyordu. Ayrıca, insanları bir topluluk ve domuzcukları da düşmanları olarak görecektir olursak; domuzcukların hayatta kalmasına yardımcı olabilecek bir şeyin insanlık için bir tehdit oluşturduğunu düşünürsek, Miro ve Ouanda'nın tutuklanması ve hapse gitmesi anlamlı olurdu. O zaman, domuzcukların kültürüne katkıda bulunan insanların cezalandırılması, domuzcukları korumak için değil domuzcukların gelişmesini önlemek için tasarlanıyordu.

Ender o anda, domuzcuklarla insanların ilişkisini idare eden kuralların aslında hiç de domuzcukları korumak için olmadıklarını açık bir şekilde gördü. Kurallar insanın üstünlüğünü ve gücünü garantilemek için işliyordu. Böyle bakılırsa, Miro ve Ouanda Şüpheli Faaliyetleri gerçekleştirmekle kendi türlerine ihanet ediyorlardı.

"Dönekler," dedi yüksek sesle.

"Ne?" dedi Miro. "Sen ne dedin?"

"Dönekler. Kendi insanlarını inkar eden ve düşmanı kendilerinden biri gibi görenler."

"Ah," dedi Miro.

"Biz dönek değiliz," dedi Ouanda.

"Evet öyleyiz," dedi Miro.

"Ben insanlığı inkar etmedim!"

"Piskopos Peregrino'nun tanımlamasına bakılırsa biz insanlığımızı uzun zaman önce inkar ettik," dedi Miro.

"Ama benim tanımladığım şekli-" diye başladı Ouanda.

"Senin tanımladığın şekliyle," dedi Ender, "domuzcuklar da insan. Bu yüzden sen bir döneksin."

"Domuzcuklara hayvan muamelesi yaptığımızı düşündüğünü sanıyordum!" dedi Ouanda.

"Onları davranışlarından sorumlu tutmadığınız, onlara doğrudan sorular sormadığınız, onları kandırmaya çalıştığınız zaman onlara hayvanmış gibi davranıyorsunuz."

"Başka bir deyişle," dedi Miro, "Komitenin kurallarına *uyduğumuz* zaman."

"Evet," dedi Ouanda, "evet bu doğru, biz döneğiz."

"Ya sen?" dedi Miro. "Sen neden döneksin?"

"Ah, insan ırkı beni çok uzun zaman önce dışarı atmıştı, Ölülerin Sözcüsü olmamın nedeni bu."

Tam o sırada domuzcukların bölgesine vardılar.

* * *

Ne annesi ne de Miro yemekteydi. Bu Ela için sorun değildi. İkisinden birisi orada olduğu zaman Ela'nın yetkisi elinden alınıyordu; küçükleri kontrol altında tutamıyordu. Buna rağmen ne annesi ne de Miro Ela'nın yerini almıyordu. Kimse Ela'nın sözünü dinlemiyordu ve ondan başka kimse de bir düzen kurmaya çalışmıyordu. Bu yüzden onlar uzaktayken her şey daha sessiz ve daha kolaydı.

Şimdi bile küçüklerin özellikle iyi davrandıkları söylenemezdi. Sadece ona daha az karşı geliyorlardı. Grego'ya masanın altından Quara'yi dürtüp tekmelemesin diye birkaç kez bağırması yetiyordu. Bugün hem Quim hem de Olhado kendi halindeydi. Normalde olan çekişmeler yoktu.

Yemek bitinceye kadar.

Quim geriye doğru yaslanıp kötü niyetli bir ifadeyle Olhado'ya gülümsedi. "Demek o casusa annemin dosyalarına girmesini öğreten kişi sendin."

Olhado Ela'ya döndü. "Quim'in yüzünü yine açık unutmuşsun Ela. Daha düzenli olmayı öğrenmelisin." Bu Olhado'nun Ela'nın olaya karışmasını mizahla karışık isteme yoluydu.

Quim Olhado'nun yardım almasını istemiyordu. "Bu sefer Ela senin tarafında değil, Olhado. Kimse senin tarafında değil. O sinsi casusun annemin dosyalarına girmesine yardım ettin ve bu seni onun kadar suçlu yapıyor. O şeytanın kölesi ve bu yüzden sen de öylesin."

Ela, Olhado'nun vücudundaki öfkeyi hissetti; bir an için zihninde Olhado'nun tabağını Quim'e doğru fırlattığını gördü. Ama o an geçti. Olhado kendisini sakinleştirdi. "Özür dilerim," dedi Olhado. "Bunu yapmak istememiştim."

Quim'e teslim oluyordu. Quim'in haklı olduğunu kabul ediyordu.

"Umarım," dedi Ela, "bunu yapmak istemediğin için üzgünsündür. Umarım Ölülerin Sözcüsü'ne yardım ettiğin için özür dilemiyorsundur."

"Tabii ki casusa yardım ettiği için özür diliyor," dedi Quim.

"Çünkü," dedi Ela, "hepimiz elimizden geldiği kadar Sözcü'ye yardım etmeliyiz."

Quim ayağa fırlayıp suratının ortasına bağırarak için masanın üzerinden ona doğru eğildi. "Bunu nasıl söyleyebilirsin! Annemin mahremiyetini çiğnedi, sırlarını öğrendi, o bir..."

Şaşırtıcı bir şekilde Ela kendisini, ayakta onu yerine oturması için iterken ve daha da yüksek bir sesle bağırırken buldu. "Annemin sırları bu evdeki zehrin baş nedeni! Annemin sırları hepimizi hasta ediyor kendisi dahil! Bu yüzden belki de işleri yoluna koymanın tek yolu sırlarını çalıp onları yok edebilmemiz için ortaya çıkartmak!" Bağırmaı kesti. Hem Quim hem de Olhado önünde duruyorlardı, sanki kelimeleri mermiymiş ve onlar idam ediliyormuş gibi uzaktaki duvara dayanmışlardı. Ela, alçak sesle ve sertçe devam etti. "Bana göre Ölülerin Sözcüsü, yeniden bir aile olabilmemiz için tek şansımız. Annemin sırları onun önünü kesen tek engel. Bu yüzden bugün ona annemin dosyalarında olduğunu bildiğim her şeyi söyledim, çünkü ona bildiğim her doğruyu söylemek istiyorum."

"O zaman sen hainlerin en kötüsüsün," dedi Quim. Sesi titriyordu. Ağlamak üzereydi.

"Bence Ölülerin Sözcüsü'ne yardım etmek bir sadakat," diye cevap verdi Ela. "Tek gerçek ihanet, annemin sözünü dinlemek çünkü onun istediği, hayatı boyunca gerçekleştirmek için çalıştığı tek şey kendisini ve bu aileyi yok etmek."

Ela şaşırdı çünkü ağlayan Quim değil Olhado idi. Gözyaşı bezleri gözleri yerine konurken çıkartıldığı için, elbette çalışmıyordu. Bu yüzden gözlerinde önceden ağlayacağını uyaran bir ıslaklık yoktu. Bunun yerine iki büklüm vaziyette hıçkıra hıçkıra ağladı, sonra sırtı duvara dayalı bir şekilde yavaş yavaş yere oturuncaya kadar çöktü, kafası dizlerinin arasındaydı, hıçkıra hıçkıra ağladı ve ağladı. Ela, bunun nedenini anlıyordu. Çünkü Ela ona Sözcü'ye karşı olan sevgisinin sadakatsizlik olmadığını, günah işlemediğini söylemişti ve bunu söylediğinde ona inanmıştı, bunun doğru olduğunu biliyordu.

Sonra Olhado'ya bakarken annesinin kapının eşiğinde durduğunu gördü. Ela güçsüzleştiğini hissetti, annesinin söylediklerinin ne kadarını duymuş olabileceğini düşünerek titremeye başladı.

Ama annesi kızgın görünmüyordu. Sadece biraz üzgün ve çok yorgun görünüyordu. Olhado'ya bakıyordu.

Quim'in öfkesi sesine yansdı. "Biraz önce Ela'nın söylediklerini duydun mu?" diye sordu.

"Evet," dedi annesi gözlerini Olhado'dan ayırmadan. "Sanırım söylediklerinde haklı olabilir."

Ela'nın cesareti Quim'inki kadar kırılmamıştı.

"Odalarınıza gidin çocuklar," dedi annesi yavaşça. "Olhado'yla konuşmam gerekiyor."

Ela, Grego ve Quara'ya işaret ederek onları yanına çağırdı, çocuklar sandalyelerinden kayarak hızlıca Ela'nın yanına koştular, olup biten alışık olmadık şeylerden dolayı gözleri korkuyla karışık bir şaşkınlıkla açılmıştı. Sonuçta babaları bile Olhado'yu ağlatamamıştı. Onları mutfaktan dışarıya, odalarına götürdü. Quim'in koridordan odasına doğru gittiğini, kapıyı çarptığını ve kendisini yatağa fırlattığını duydu. Mutfakta Olhado'nun ağlaması yavaşladı, sakinleşti, sona erdi çünkü o gözlerini kaybettiğinden beri annesi ilk kez onu kollarında tutup sakinleştirerek ileri geri sallarken sessiz gözyaşlarını annesinin saçlarına döküyordu.

Miro, Ölülerin Sözcüsü hakkında ne düşüneceğini bilemiyordu. Her nasılsa, sözcülerin papazlara çok benzeyeceklerini; veya daha çok papazların olması gerektiği gibi olacaklarını düşünmüştü.

Sessiz, dalgın, dünyadan uzak, dikkatlice hareketleri ve kararları başkalarına bırakan birisi gibi. Miro onun bilge biri olacağını düşünmüştü.

Onun her şeye bu kadar karışan tehlikeli biri olacağını düşünmemiştir. Evet, tamam, bilgeydi, sürekli geçmişte olanları görüyor, düşündüğü zaman doğru bulduğunu, ölçüyü aşan şeyler söylüyor veya yapıyordu. İnsan zihniyle o kadar aşınaydı ki insanın içinde olduğunu kendisinin bile bilmediği derin arzuları, gizli gerçekleri yüzünde görebiliyordu.

Miro, Ouanda'yla birlikte, Libo'nun domuzcukları idare edişini defalarca izlemiştir. Ama Libo'yla birlikteyken onun ne yaptığını her zaman anlıyorlardı; tekniğini, amacını biliyorlardı. Fakat Sözcü, Miro'ya tamamen yabancı olan düşünceleri izliyordu. İnsan biçiminde olmasına rağmen, bu fikir Miro'nun, Ender'in gerçekten bir framling olup olmadığını merak etmesine neden oldu; domuzcuklar kadar şaşırtıcı olabiliyordu. Onlar kadar raman'dı, yabancı olmasına rağmen hayvan değildi.

Sözcü neyi fark etmişti? Neyi görmüştü? Arrow'un taşıdığı yayı mı? Merdona köklerinin içinde ıslatıldığı piskokan, güneşte kuruyan tencereyi mi? Şüpheli Faaliyetler'in kaçının farkına varmıştı ve kaç tanesinin yerel uygulama olduğunu düşünmüştü?

Domuzcuklar Ana Kraliçe ve Hegemon'u yere serdiler.

"Sen," dedi Arrow, "bunu sen mi yazdın?"

"Evet," dedi Ölülerin Sözcüsü.

Miro, Ouanda'ya baktı. Gözleri haklılıkla parlıyordu. Yani Sözcü bir yalancıydı.

Human araya girdi. "Diğer ikisi, Miro ve Ouanda senin yalancı olduğunu düşünüyor."

Miro hemen Sözcü'ye baktı ama o onlara bakmıyordu. "Elbette öyle düşünüyorlar," dedi. "Rooter'in size doğruyu söylemiş olabileceği asla akıllarına gelmedi."

Sözcü'nün sakin kelimeleri Miro'yu rahatsız etti. Bu doğru *olabilir miydi*? Sonuçta yıldız sistemleri arasında seyahat eden insanlar bir sistemden diğerine geçmek için onlarca yılı, bazen yüzyılları atlıyorlardı. Bazen yarım milenyum kadar bir zamanı. Bir insanın üç bin yıl hayatta kalması çok fazla seyahat gerektirmezdi. Ama orijinal Ölülerin Sözcüsü'nün buraya gelmesi inanılmaz bir tesadüf olurdu. Orijinal Ölülerin Sözcüsü'nün Ana Kraliçe ve Hegemon'u yazmış *olması* dışında; o, böceklerden sonraki ilk raman ırkıyla ilgilenirdi. Buna inanmıyorum, dedi Miro kendisine, ama gerçek olabileceği olasılığını da kabul etmesi gerekiyordu.

"Neden bu kadar aptallar?" diye sordu Human. "Duydukları zaman bile doğruyu bilmiyorlar."

"Onlar aptal değil," dedi Sözcü. "İnsanlar böyledir: *Gerçekten* inandıklarımız dışında tüm inançlarımızı sorgularız ve gerçekten inandıklarımızı sorgulamayı düşünmeyiz bile. Yıldız seyahatinin hayatı nasıl uzattığını bilmelerine rağmen orijinal Ölülerin Sözcüsü'nün üç bin yıl önce öldüğü fikrini sorgulamayı asla düşünmediler."

"Ama biz onlara söyledik."

"Hayır, siz onlara Ana Kraliçe'nin Rooter'a benim bu kitabı yazdığımı söylediğini söylediniz."

"Bu yüzden bunun doğru olduğunu bilmeliydiler," dedi Human. "Rooter bir bilgedir, o bir baba; o asla hata yapmaz."

Miro gülümsemedi ama istedi. Sözcü çok akıllı olduğunu sanıyordu ama şimdi burada tüm önemli soruların sona erdiği bir yerde, domuzcukların totem ağaçlarının kendileriyle konuştuklarında ısrar etmeleriyle hüsrana uğramıştı.

"Ah," dedi Sözcü. "Anlamadığımız çok şey var. Sizin de anlamadığımız çok şey var. Birbirimize daha çok şey öğretebiliriz."

Human, Arrow'un yanına oturarak onunla onur konumunu paylaştı. Arrow rahatsız olduğunu

belirten bir harekette bulunmadı. "Ölülerin Sözcüsü," dedi Human, "bize Ana Kraliçe'yi getirecek misin?"

"Henüz karar vermedim," dedi Sözcü.

Miro yine Ouanda'ya baktı. Veremeyeceği bir şeyi verebileceğini ima ettiğine göre Sözcü çıldırış mıydı?

Sonra Sözcünün gerçekten inandıklarımız dışında tüm inançlarımızı sorguladığımızdan söz ettiğini hatırladı. Miro her zaman herkesin bildiğini kabul etmişti; tüm böceklerin yok edildiğini. Ama ya bir Ana Kraliçe hayatta kaldıysa? Ya Ölülerin Sözcüsü kitabını, konuşabileceği bir böcek olduğu için yazabilirdi? Bu son derece düşük bir ihtimaldi ama *imkansız* değildi. Miro son böceğin de öldürüldüğünü kesin olarak bilmiyordu. Sadece herkesin buna inandığını ve üç bin yıldır kimsenin bunun aksini kanıtlayacak bir delil göstermediğini biliyordu.

Ama bu doğru bile olsa Human bunu nasıl bilebilirdi? En basit açıklama domuzcukların Ana Kraliçe ve Hegemon hikayesini kendi dinlerine katmış olmaları ve bir çok Ölülerin Sözcüsü olduğunu ve hiçbirinin de kitabın yazarı olmadığı fikrini kavrayamıyor olmalarıydı; tüm böceklerin öldüğünü ve Ana Kraliçenin gelmeyeceğini kavrayamıyorlardı. Bu en basit açıklamaydı, kabul edilmesi en kolay olanıydı. Herhangi başka bir açıklama onu Rooter'ın totem ağacının bir şekilde domuzcuklarla konuştuğu olasılığını kabul etmeye zorlayacaktı.

"Kararını vermeni ne sağlayacak?" dedi Human. "Onurlarını kazanmak için kadınlara hediyeler veriyoruz ama sen insanların en bilge olanısın ve bizde ihtiyacın olan hiçbir şey yok."

"Sizde ihtiyacım olan bir çok şey var," dedi Sözcü.

"Ne? Bunlardan daha iyi tencereler yapamıyor musunuz? Daha düzgün oklar? Giydiğim pelerin kabra yününden yapıldı ama senin kıyafetlerin daha güzel."

"Böyle şeylere ihtiyacım yok," dedi Sözcü. "İhtiyacım olan şey gerçek hikayeler."

Human yaklaştı sonra vücudu heyecan ve anlayışla kaskatı kesildi. "Ey Sözcü!" dedi, ses tonu kelimelerinin önemiyle güçlendi. "Ana Kraliçe ve Hegemon'a bizim hikayemizi de ekleyecek misin?"

"Hikayenizi bilmiyorum," dedi Sözcü.

"Sor bize! Ne istersen sor!"

"Hikayenizi nasıl anlatabilirim? Ben sadece ölülerin hikayelerini anlatıyorum."

"Biz ölüyüz!" diye bağırdı Human. Miro onu hiç bu kadar heyecanlı görmemişti. "Biz her gün öldürülüyoruz. İnsanlar dünyaları dolduruyor. Gemiler gecenin karanlığında yıldızdan yıldıza seyahat ederek tüm boş yerleri dolduruyor. Biz burada, küçücük dünyamızda gökyüzünün insanlarla dolmasını izliyoruz. İnsanlar biz uzak duralım diye aptal çitlerini kurdular ama bu hiçbir şey değil. Bizim çitimiz gökyüzü!" Human yukarıya zıpladı; şaşkıncu bir yüksekliğe çünkü bacakları güçlüydü. "Çitin beni nasıl geriye fırlatıp yere düşürdüğüne bak!"

En yakın ağaca koştu, ağacın gövdesine zıpladı, Miro'nun hiç görmediği kadar yükseğe tırmanmıştı; sadece bacağı ile tutundu ve sonra kendisini havaya attı. Orada sıçrayışının zirvesinde acı verici bir an boyunca asılı kaldı; sonra yer çekimi onu hızlı bir şekilde sert yere savurdu.

Miro onun darbenin gücüyle zor nefes aldığını duyabiliyordu. Sözcü hemen Human'ın yanına gitti; Miro yakınındaydı. Human nefes almıyordu.

"Öldü mü?" diye sordu Ouanda arkasından.

"Hayır!" diye haykırdı bir domuzcuk erkeklerin dilinde. "Ölemezsin! Hayır hayır hayır!" Miro baktı; şaşkıncu çünkü bu Leaf-Eater'dı. "Ölemezsin!"

Sonra Humantakatsiz elini yukarı kaldırıp Sözcü'nün yüzüne dokundu. Derin bir nefes aldı ve

sonra konuştu, "Görüyor musun Sözcü? Bizi yıldızlardan uzak tutan duvara tırmanmak için ölürüm."

Miro domuzcukları tanıdığından beri bir kez olsun yıldız yolculuğundan söz ettiklerini duymamıştı, bir kez bile bu konu hakkında soru sormamışlardı. Fakat Miro sordukları tüm soruların yıldız uçuşunun sırrını öğrenmeye yönelik olduğunu şimdi anlıyordu. Xenologlar bunun asla farkına varmamışlardı çünkü domuzcukların yıldız gemisi inşa etmekten çok uzak bir kültüre sahip olduklarını, böyle bir şeyin erişilebilir olması için binlerce yıl geçmesi gerektiğini sorgulamadan biliyorlardı. Ama metaller ve motorlar hakkında bilgi istemeleri, yerin üzerinde uçma istekleri, bunların hepsi, yıldız uçuşunun sırrını öğrenmeye çalışma yollarıydı.

Human Sözcü'nün elini tutarak yavaşça ayağa kalktı. Miro, onları tanıdığı tüm bu yıllar boyunca domuzcukların bir kez olsun onun elini tutmadıklarını düşündü. Derin bir pişmanlık ve kıskançlığın keskin acısını hissetti.

Human'ın yaralı olmadığı anlaşılınca diğer domuzcuklar da Sözcü'nün etrafına toplandılar. İtişip kakışmadılar ama yakın olmak istiyorlardı.

"Rooter, ana kraliçenin yıldız gemileri inşa etmeyi bildiğini söylüyor," dedi Arrow.

"Rooter ana kraliçenin bize her şeyi öğreteceğini söylüyor," dedi Cups. "Metali, taşlardan ateş yapmayı, siyah sudan yapılan evleri, her şeyi."

Sözcü konuşmalarını durdurmak için elini kaldırdı. "Eğer hepiniz çok susamış olsanız ve bende su olduğunu görseniz, hepiniz benden su isterdiniz. Ama ya ben, bende suyun zehirli olduğunu biliyorsam?"

"Yıldızlara uçan gemilerde zehir yok," dedi Human.

"Yıldız uçuşuna giden bir çok yol var," dedi Sözcü. "Bazıları diğerlerinden daha iyi. Size, sizi yok etmeyecek her şeyi vereceğim."

"Ana Kraliçe söz veriyor!" dedi Human.

"Ben de."

Human bir hamleyle ileri atıldı, Sözcü'yü saçından ve kulaklarından tutup çekerek yüzünü yüzüne yaklaştırdı. Miro hiçbir zaman böyle bir şiddet hareketi görmemişti; bu onun korktuğu şeydi, öldürme kararı...

"Eğer biz ramen'sak," diye bağırdı Human Sözcü'nün yüzüne, "o zaman kararı *biz* veririz, sen değil! Eğer varelse isek o zaman bizi şimdi öldür, Ana Kraliçenin kız kardeşlerini öldürdüğün gibi!"

Miro donmuştu. Domuzcukların Sözcü'nün kitabın yazarı olduğuna karar vermesi belki anlaşılabilirirdi. Ama nasıl olur da onun soykırımın suçlusu olabileceği gibi inanılmaz bir sonuca varabilirlerdi? Onun kim olduğunu sanıyorlardı, canavar Ender mi?

Buna rağmen Ölülerin Sözcüsü orada, yanaklarından göz yaşları akarak oturuyordu, gözleri kapalıydı, sanki Human'ın suçlaması doğruymuş gibi.

Human Miro'yla konuşmak için kafasını çevirdi. "Bu su da nedir?" diye fısıldadı. Sonra Sözcü'nün gözyaşlarına dokundu.

"Bu bizim acı, üzüntü veya sıkıntı çektiğimizi gösterme yolumuz," diye cevap verdi Miro.

Mandachuva aniden haykırdı, Miro'nun daha önce hiç duymadığı korkunç bir haykırıştı, sanki ölen bir hayvan gibi.

"Bu da bizim acı çektiğimizi gösterme yolumuz," diye fısıldadı Human.

"Ah! Ah!" diye ağladı Mandachuva. "Ben o suyu daha önce gördüm! O suyu Libo ve Pipo'nun gözlerinde gördüm!"

Teker teker ve sonra hepsi birden aynı şekilde ağlamaya başladı. Miro aynı anda hem dehşet hem

şaşkınlık hem de heyecan içindeydi. Bunun ne anlama geldiği hakkında hiçbir fikri yoktu ama domuzcuklar Xenologlardan kırk yedi yıl boyunca sakladıkları duygularını gösteriyorlardı.

"Babam için mi üzülüyorlar?" diye fısıldadı Ouanda. Gözleri heyecanla parlıyordu ve korkudan terlediği için saçları kafasına yapışmıştı.

Miro aklına geleni o anda söyledi: "Bu ana kadar Pipo ve Libo'nun ölürken ağladıklarını bilmiyorlardı."

Ouanda'nın aklından nasıl düşünceler geçtiği konusunda Miro'nun hiçbir fikri yoktu; sadece arkasını döndüğünü, sendeleyerek birkaç adım ilerlediğini, elleriyle dizleri üstüne düşüp acı içinde ağladığını biliyordu.

Her şeye rağmen, Sözcü'nün gelişi ortalığı kesinlikle canlandırmıştı.

Miro kafası öne eğik ve çenesi göğsüne dayalı duran Sözcü'nün yanına diz çöktü. "Sözcü," dedi Miro. "Como pode ser? Bu olabilir mi? Nasıl olur da hem ilk Sözcü hem de Ender olabilirsin? Nao pode ser. Bu mümkün değil"

"Ana Kraliçe, onlara söyleyeceğini düşündüğümünden çok daha fazlasını söylemiş," diye fısıldadı Ender.

"Ama, Ölülerin Sözcüsü, bu kitabı yazan insan, yıldızlar arasındaki uçuş çağında yaşayan en bilge adamdı. Ender ise bir katildi, bütün bir halkı, bize her şeyi öğretebilecek olan çok güzel bir ramen ırkını yok etti..."

"Fakat ikisi de insan," diye fısıldadı Sözcü.

Human şimdi onların yanındaydı ve Hegemon'dan bir iki satır okudu: "Hastalık ve iyileşme her kalbin içinde var. Ölüm ve kurtuluş herkesin elinde."

"Human," dedi Sözcü, "halkına bilgisizlik yüzünden yaptıkları bir şey için üzülmemelerini söyle."

"Bu korkunç bir şey," dedi Human. "O bizim en büyük armağanımızdır."

"Halkına sessiz olmalarını ve beni dinlemelerini söyle."

Human Erkeklerin Dili'nde değil ama Kadınların Dili'nde, otorite dilinde, bağırarak birkaç kelime söyledi. Sessizleştiler, sonra Sözcü'nün söyleyeceklerini dinlemek için oturdular.

"Elimden gelen her şeyi yapacağım," dedi Sözcü, "ama önce sizi tanımam gerekiyor, yoksa hikayenizi nasıl anlatabilirim? Sizi tanımam gerekiyor, yoksa içeceğin zehirli olup olmadığını nasıl bilebilirim? Ve sorunların en büyüğü hala var olacak. İnsan ırkı böcekleri sevmekte özgür çünkü hepsinin öldüğünü sanıyorlar. Siz hala yaşıyorsunuz ve bu yüzden sizden hala korkuyorlar."

Human aralarında durdu ve eliyle vücudunu işaret etti, sanki güçsüz ve kuvvetsiz bir şeymiş gibi. "Bizden mi!"

"Yıldızlara bakıp insanlarla dolduğunu gördüğünüzde, sizin yaşadığınız korkunun aynısını yaşıyorlar. Bir gün bir dünyaya gidip sizin onlardan önce oraya varmış olduğunuzu görmekten korkuyorlar."

"Oraya onlardan önce varmak istemiyoruz," dedi Human. "Biz *de* orada olmak istiyoruz."

"O zaman bana zaman verin," dedi Sözcü. "Bana kim olduğunuzu öğretin ki ben de onlara öğretebileyim."

"Ne istersen," dedi Human. Diğerlerine baktı. "Sana ne istersen öğretiriz."

Leaf-Eater ayağa kalktı. Erkeklerin Dili'nde konuştu ama Miro onu anladı. "Bazı şeyleri öğretme kararını sen veremezsin."

Human ona sert bir şekilde Starkça cevap verdi. "Pipo'nun, Libo'nun, Miro'nun ve Ouanda'nın bize öğrettikleri de onların öğretmesi gereken şeyler değildi. Ama bize öğrettiler."

"Onların aptallığı bizim aptallığımız olmak zorunda değil." Leaf-Eater hala Erkeklerin Dili'nde konuşuyordu.

"Ne de bilgilerinizi bizimle paylaşmak zorundalar," diye karşılık verdi Human.

Bunun üzerine Leaf-Eater Ağaç Dili'nde Miro'nun anlayamadığı bir şey söyledi. Human cevap vermedi ve Leaf-Eater yürüyüp gitti.

O giderken Ouanda geri geldi, gözleri ağlamaktan kızarmıştı.

Human Sözcü'ye geri döndü. "Ne bilmek istiyorsun?" diye sordu. "Eğer yapabilirsek sana söyleriz, gösteririz."

Sözcü sırasıyla Miro ve Ouanda'ya baktı. "Onlara ne sormalıyım? O kadar az şey biliyorum ki, neyi bilmeye ihtiyacımız olduğunu bilmiyorum."

Miro Ouanda'ya baktı.

"Taş ya da metal aletleriniz yok," dedi. "Ama evleriniz tahtadan yapılmış ve yaylarınızla oklarınız da öyle."

Human durup bekledi. Sessizlik uzadı. "Ne sormak istediğinizi anlamıyorum," dedi Human sonunda.

Bağlantıyı nasıl kaçırmış olabilir, diye düşündü Miro.

"Biz insanlar," dedi Sözcü, "ağaçları kesmek istediğimizde, onları ev haline getirmek istediğimizde veya bazılarınızın taşıdığını gördüğüm ok veya sopaları yapmak için taş veya metal aletler kullanıyoruz."

Domuzcukların Sözcü'nün kelimelerini anlaması bir dakika sürdü. Sonra tüm domuzcuklar birden ayağa kalktılar. Delirmiş gibi, amaçsızca etrafta koşuşmaya başladılar, bazen birbirlerine, ağaçlara veya kütük evlerine çarpıyorlardı. Çoğu sessizdi ama zaman zaman içlerinden bir tanesi tıpkı birkaç dakika önce haykırdıkları gibi uluyordu. Domuzcukların sanki birden vücutlarının kontrolünü kaybetmişçesine sessizce delirmeleri ürkütücüydü. Tüm bu iletişimsizlik yılları boyunca, domuzcuklara bir şey söylememişlerdi ve şimdi Sözcü bu politikayı çiğnemişti ve sonucu çılgınlıktı.

Human bu kargaşanın içinden çıktı ve kendisini Sözcü'nün önüne yere attı. "Ey Sözcü!" diye haykırdı yüksek sesle. "Babam Rooter'ı taş ve metal aletleriyle kesmelerine izin vermeyeceğine söz ver! Eğer birini öldürmek istiyorsanız kendilerini feda edecek yaşlı ağabeylerimiz var veya ben seve seve canımı veririm yeter ki babamı öldürmelerine izin verme!"

"Ya da *benim* babamı!" diye bağırdı diğer domuzcuklar. "Ya da benimkini!"

"Sizin, sizin *varelse* olduğunuzu bilseydik," dedi Mandachuva, "Rooter'ı asla çite bu kadar yakın bir yere ekmezdik."

Sözcü tekrar ellerini kaldırdı. "Lusitania'da herhangi bir insan ağaç kesti mi? Asla. Buradaki yasalar bunu yasaklıyor. Bizden korkmanızı gerektirecek hiçbir şey yok."

Domuzcuklar duruldukça ortalık sessizleşti. Sonunda Human yerden kalktı. "İnsanlardan çok daha fazla korkmamıza neden oldun," dedi Sözcü'ye. "Keşke ormanımıza hiç gelmeseydin."

Ouanda'nın sesi onunkini bastırdı. "Babamı öldürdükten sonra bunu nasıl söyleyebilirsin!"

Human ona şaşkın bir ifadeyle baktı, cevap veremedi. Miro kolunu Ouanda'nın omuzuna koydu, Ölülerin Sözcüsü sessizliğin içine konuştu. "Bana tüm sorularınıza cevap vereceğinize söz verdiniz. Şimdi size soruyorum: tahtadan yapılmış bir evi nasıl inşa ediyorsunuz ve şunun taşıdığı gibi bir oku, yayı ve sopaları nasıl yapıyorsunuz? Size bildiğimiz tek yolu söyledik; siz bana başka bir yol, sizin yolunuzu söyleyin."

"Kardeş kendisini verir," dedi Human. "Sana söyledim. Yaşlı kardeşe ihtiyacımız olan şeyi ve

şeklini söylüyoruz ve o kendisini veriyor."

"Bunun nasıl olduğunu görebilir miyiz?" dedi Ender.

İnsan diğer domuzcuklara baktı. "Sırf siz bunu görün diye bir kardeşten kendisini vermesini mi isteyelim? Daha uzun yıllar yeni bir eve ihtiyacımız olmayacak ve ihtiyacımız olan tüm oklara sahibiz..."

"Ona gösterin!"

Miro arkasını döndü, diğerleri de döndü Leaf-Eater'ın ormandan geri geldiğini gördüler. Maksatlı bir şekilde açıklığın tam ortasına gitti; onlara bakmadı ve birinin onu dinleyip dinlemediğini umursamadan sanki bir haberciymiş gibi konuştu. Kadınların Dili'nde konuştu, Miro çok azını anlayabiliyordu.

"Ne diyor?" diye fısıldadı Sözcü.

Miro hala yanında çömelmiş bir halde elinden geldiğince tercüme etti. "Görünüşe göre kadınlara gitmiş, onlar da istediğin her şeyi yapmalarını söylemişler. Ama o kadar basit değil -onlara diyor ki-bu kelimeleri bilmiyorum ama hepsinin öleceği konusunda bir şey. En azından kardeşlerin öleceği konusunda. Onlara baksana, hiçbiri korkmuyor."

"Korkularının nasıl görüldüğünü bilmiyorum," dedi Sözcü. "Bu insanları hiç tanımıyorum."

"Ben de tanımıyorum," dedi Miro. "Sana bırakmak zorundayım, gelişinle yarım saatte, burada yıllardır yaşanmayan bir heyecana neden oldun."

"Bu doğuştan bir yetenek," dedi Sözcü. "Seninle bir anlaşma yapacağım. Ben kimseye sizin Şüpheli Faaliyetler'inizden bahsetmeyeceğim ve siz de kimseye benim kim olduğumu söylemeyeceksiniz."

"Kolay iş," dedi Miro. "Buna zaten inanmıyorum."

Leaf-Eater'ın konuşması sona erdi. Ardından hemen eve doğru gitti ve içeri girdi.

"Yaşlı bir kardeşin armağanını isteyeceğiz," dedi Human. "Kadınlar öyle söyledi."

Domuzcuklar Gusto ve Cida'ya Os Venerados ünvanını kazandıran mucizeden çok daha inandırıcı bir mucize gerçekleştirirken, Miro kolu Ouanda'ya sanlı bir şekilde durdu, Sözcü de diğer tarafındaydı.

Domuzcuklar açıklığın kenarında eski ve kalın bir ağacın etrafında toplandılar. Sonra bütün domuzcuklar teker teker ağaca tırmanıp ona sopayla vurmaya başladı. Sonunda hepsi ağacın üzerindeydi, karışık melodiler söyleyip vurarak sesler çıkartıyorlardı. "Baba Dili," diye fısıldadı Ouanda.

Bundan sadece birkaç dakika sonra ağaç fark edilir bir şekilde eğildi. Domuzcukların yarıya yakını hemen aşağı atladı ve bölgenin açıklık bir yerine düşmesi için ağacı itmeye başladılar. Diğerleri daha da şiddetli bir şekilde vurmaya ve daha da yüksek sesle şarkı söylemeye devam ettiler.

Ağacın büyük dalları birer birer düşmeye başladı. Domuzcuklar hemen koşup onları kaldırdılar ve ağacın düşmesi gereken yerden sürükleyerek uzaklaştırdılar. Human birini Sözcü'ye taşıdı, Sözcü onu dikkatlice alıp Miro ve Ouanda'ya gösterdi. Ağaca bağlı olan tarafı tamamen pürüzsüzdü. Düz değildi, yüzeyi hafifçe eğik bir açı yapıyordu ama eğri büğrü değildi, sızan özsuyu yoktu, ağaçtan kopartıldığına dair hiçbir belirti görülüyordu. Miro ona parmağıyla dokundu, mermer kadar soğuk ve pürüzsüzdü.

Sonunda ağaç çıplak ve görkemli tek bir düz gövde haline geldi; bir zamanlar dalların büyüdüğü yerler öğleden sonra güneşiyle soluk parlak lekeler halinde aydınlanmıştı. Şarkı doruk noktasına ulaştı ve sona erdi. Ağaç eğildi ve düzgün, zarif bir şekilde toprağa düştü. Düştüğünde yer sarsıldı ve gürledi ve sonra her şey hareketsizleşti.

Human düşen ağaca gidip alçak sesle şarkı söyleyerek yüzeyini okşamaya başladı. Ağaç kabuğu yavaş yavaş elinde ikiye ayrıldı; çatlak, kabuk tam olarak ikiye ayrılıncaya kadar ağacın boyunca büyüdü. Sonra bir çok domuzcuk onu tutup gövdeden ayırdı; kabuk bir taraftan diğerine devam eden iki tabaka halinde ayrıldı. Kabuk yana taşındı.

"Daha önce kabuğu kullandıklarımı gördünüz mü?" diye sordu Sözcü Miro'ya.

Miro başını salladı. Sesli bir şekilde söyleyecek kelimesi yoktu.

Arrow ileri doğru bir adım atarak alçak sesle şarkı söylemeye başladı. Parmaklarını gövdenin üzerinde sanki bir yayın enini ve boyunu çizermiş gibi aşağı yukarı hareket ettirdi. Miro çizgilerin nasıl ortaya çıktığını, çıplak tahtanın kırılıp ayrıldığını, geriye sadece bir yay kalana kadar parça parça olduğunu gördü; mükemmel, cilalı ve düzgün yay ağacın üzerindeki uzun çukurda yatıyordu.

Diğer domuzcuklar öne çıkarak ağacın üstünde şekiller çizip şarkı söylemeye başladılar. Sopalar, yaylar ve oklar, ince kılıçlı bıçaklar ve binlerce ince sepet tahtasıyla geri döndüler. Sonunda ağacın yarısı dağıtıldığında, geriye doğru adım attılar ve hep birlikte şarkı söylediler. Ağaç titredi ve yarım düzine uzun sırığa bölündü. Ağaç tamamen kullanılmıştı.

Human yavaşça yürüyüp sıırıkların yanına çömeldi ve elini en yakındakine dayadı. Kafasını geriye doğru atıp sözsüz bir şarkı söylemeye başladı, bu Miro'nun hayatında duyduğu en üzücü sestiydi. Şarkı uzun süre devam etti, yalnızca Human'ın sesi duyuluyordu; ancak Miro yavaş yavaş diğer domuzcukların ona baktığını, bir şey beklediğini fark etti.

Sonunda Mandachuva ona doğru geldi ve alçak sesle konuştu. "Lütfen," dedi. "Kardeş için şarkı söylemen doğru olur."

"Nasıl yapacağımı bilmiyorum," dedi Miro umutsuz ve korku dolu bir sesle.

"Soruna cevap verebilmek için hayatını verdi," dedi Mandachuva.

Soruma cevap vererek kafamda binlerce soru oluşturdu, dedi Miro içinden. Ama ileri doğru yürüdü, Human'ın yanına çömeldi, parmaklarını Human'ın tuttuğu aynı soğuk, pürüzsüz sırığa koydu, kafasını geriye doğru yatırdı ve sesinin dışarı çıkmasına izin verdi. Nasıl bir melodi söyleyeceğinden emin olmadığından sesi ilk başta güçsüz ve çekingendi; ama sonra bu melodisiz şarkının nedenini anladı, ağacın ölümünü ellerinin altında hissetti ve sonra sesi yükseldi ve güçlendi, ağacın ölümü için yas tutup, fedakarlığı için teşekkür eden ve hepsi yaşayıp, büyüyüp gelişsin diye, ağacın ölümünü kabilenin iyiliği için kullanacağına, kardeşlerin, kadınların ve çocukların iyiliği için kullanacağına söz veren Human'la birlikte acı dolu ahenksiz sesler çıkarttı. Bu şarkının ve ağacın ölümünün anlamıydı ve sonunda şarkı bittiğinde Miro alını ağaca değene kadar eğildi ve beş yıl önce Libo öldüğünde yamaçtaki cesedinin üzerine eğilip söylediği kelimelerin aynısını söyledi.

KONUŞMA

HUMAN: Neden diğer insanlar hiç bizi görmeye gelmiyor?

MİRO: Kapıdan içeri girmeye izni olan tek insanlar biziz.

HUMAN: Neden çitin üstünden tırmanmıyorlar?

MİRO: Herhangi biriniz hiç kapıya dokunmadı mı? (Human cevap vermez.) Çite dokunmak çok acı verici bir şey. Çitin üzerinden geçmek aynı anda vücudunun her tarafının olabildiğince kötü acıması demektir.

HUMAN: Bu çok aptalca, iki tarafta da çimen yok mu?

-Ouanda Quenhatta Figueria Mucumbi Diyalog kopyaları, 103:0:1970:1:1:5

Belediye Başkanı Bosquinha Piskopos Peregrino'nun Katedraldeki özel ofisine giden merdivenleri çıkarken güneşin doğmasına sadece bir saat vardı. Dom ve Dona Cristalar da oradaydılar ve ciddi görünüyorlardı. Piskopos Peregrino kendinden memnun gibiydi. Milagre'nin tüm siyasi ve dini liderlerinin onun çatısı altında toplanmasından hep memnunluk duymuştu. Toplantıyı ve bunun Katedral'de yapılmasını isteyen Bosquinha olması önemli değildi, çünkü bu tür işlerden iyi anlıyordu. Peregrino bir şekilde Lusitania Kolonisi'nin sahibi olduğunu hissetmeyi seviyordu. Fakat, bu toplantının sonunda bu odadaki kimsenin hiçbir şeyin sahibi olmadığını herkes açıkça anlayacaktı.

Bosquinha hepsini selamladı. Fakat teklif edilen sandalyeye oturmadı. Bunun yerine Piskopos'un terminalinin önüne oturdu, bağlandı ve hazırladığı programı çalıştırdı. Terminalin üstünde birkaç tabaka küçük küp görüldü. En yüksek tabakada sadece birkaç küp vardı; tabakaların çoğunda küp sayısı çok daha fazlaydı. En yükseğinden başlayarak, tabakaların yarısından çoğunun rengi kırmızı; gerisi maviydi.

"Çok güzel," dedi Piskopos Peregrino.

Bosquinha, Dom Cristao'ya baktı. "Modeli tanıdın mı?"

Dom Cristao başını salladı. "Ama sanırım bu toplantının nedenini biliyorum."

Dona Crista sandalyesinde öne doğru eğildi. "Saklamak istediğimiz şeyleri gizleyebileceğimiz güvenli bir yer var mı?"

Piskopos Peregrino'nun yüzündeki tarafsız memnuniyet ifadesi kayboldu. "Bu toplantının ne hakkında olduğunu *bilmiyorum*."

Bosquinha taburesini ona doğru çevirdi. "Yeni Lusitania Kolonisinin Valisi olmaya atandığım zaman çok gençtim. Seçilmiş olmak büyük bir onurdu, bana duyulan güvenin ifadesiydi. Çocukluğumdan beri hükümetler ve sosyal sistemler üzerine araştırmalar yapıyordum ve Oporto'daki kısa kariyerimde iyi işler başarmıştım. Görünüşe göre komitenin gözden kaçırdığı şey şüpheli,

aldatıcı ve şovenist biri olduğum gerçeği idi."

"Bunların hepsi senin hayran olduğumuz erdemlerin," dedi Piskopos Peregrino.

Bosquinha gülümsedi. "Şovenistliğim, Lusitania benim olduğu anda Lusitania'nın çıkarlarına Yüz Dünya'nın ya da Yıldızıyolu Kongresi'nin çıkarlarından daha sadık olduğum anlamına geliyor. Aldatıcılığım, komiteye karşı her zaman Kongre'nin çıkarlarını düşünüyormuş gibi davranmama yol açtı. Ve şüphecilik, Kongrenin Lusitania'ya, Yüz Dünya arasında bağımsızlık ya da eşitlik tanımayacağına inanmama yol açtı."

"Tabii ki vermez," dedi Piskopos Peregrino. "Biz bir koloniyiz."

"Biz bir koloni değiliz," dedi Bosquinha. "Biz bir deneyiz. Patentimizi ve iznimizi ve bizimle ilgili tüm Kongre emirlerini inceledim ve normal gizlilik yasalarının bizi kapsamadığını keşfettim. Komitenin Lusitania'daki her insanın ve kurumun hafıza dosyalarına limitsiz bir giriş gücü olduğunu keşfettim."

Piskopos kızgın görünüyordu. "Komitenin Kilise'nin gizli dosyalarına bakmaya hakkı olduğunu mu söylüyorsun?"

"Ah," dedi Bosquinha. "Bir şovenist arkadaş daha."

"Kilise'nin Yıldızıyolu Kanunu altında bazı hakları var."

"*Bana kızma.*"

"Bana bundan hiçbir zaman söz etmedin."

"Sana söyleseydim protesto ederdin ve onlar da geri çekiliyormuş gibi davranırlardı ve o zaman ben yaptığım şeyi yapamamış olurum."

"Ne yaptın?"

"Bu programı. Lusitania Kolonisi'ndeki herhangi bir dosyaya yapılan tüm ansible girişlerini gözlemliyor."

Dom Cristao kıkırdadı. "Bu yapmaman gereken bir şey."

"Biliyorum. Söylediğim gibi benim bir çok gizli kötü alışkanlığım var. Ama programım şimdiye kadar önemli bir izinsiz girişe rastlamadı; yalnızca domuzcuklar Xenologlarımızı öldürdüğünde birkaç dosyaya bakıldı, -bu da beklenen bir şeydi- bunun dışında önemli bir şey olmamıştı. Dört gün öncesine kadar."

"Ölülerin Sözcüsü'nün geldiği gün," dedi Piskopos Peregrino.

Piskopos Peregrino'nun böyle bir bağlantı kurmasının da açıkça gösterdiği gibi Sözcü'nün gelişini bir dönüm noktası sayması Bosquinha'yi eğlendirdi. "Üç gün önce," dedi Bosquinha, "ansible'la zararlı olmayan bir tarama yapıldı. İlginç bir yol izliyordu." Terminale döndü ve görüntüyü değiştirdi. Şimdi, daha çok yüksek seviyeli bölgelere yapılan girişleri gösteriyordu ve girişler bir bölgede yoğunlaşıyordu. "Milagre'deki Xenobiyolog ve Xenologlarla ilgili her şeye girdi. Sanki orada değıllermiş gibi tüm güvenlik programlarını hiçe saydı. Keşifleri ve kişisel hayatlarındaki her şeye baktı. Ve evet Piskopos Peregrino, bunun Sözcü'yle bir ilgisi olduğuna o zaman da inanmışım, bugün de inanıyorum."

"Yıldızıyolu Kongre'sinin ona bir yetki verdiğini hiç sanmıyorum," dedi Piskopos.

Dom Cristao bilge bir şekilde kafasını salladı. "San Angelo bir zamanlar özel günlüğüne Aklın Çocukları dışında kimsenin okumadığı bir şey yazmıştı..."

Piskopos ona neşeli bir şekilde baktı. "Yani Aklın Çocuklarında San Angelo'nun gizli yazıları var!"

"Gizli değil," dedi Dona Cristao, "Sadece sıkıcı. Herhangi biri tutanakları okuyabilir, ama buna

sadece biz sıkılıyoruz."

"Yazdığı şey," dedi Dom Cristao, "Sözcü Andrew'ın bizim bildiğimizden daha yaşlı olduğuydu. Yıldızıyolu Kongresi'nden daha yaşlı ve kendince belki de daha güçlü olduğu."

Piskopos Peregrino kıkırdarak, "O bir çocuk. Daha kırk yaşında bile olamaz," dedi.

"Aptal rekabetleriniz vaktimizi harcıyor," dedi Bosquinha sert bir şekilde. "Bu toplantıyı acil bir durum olduğu için istedim. *Size* kibarlık olsun diye, çünkü ben zaten Lusitania hükümetinin yararı için çalışmaya başladım."

Diğerleri sessizleşti.

Bosquinha terminali orijinal görüntüsüne çevirdi. "Bu sabah programım beni ikinci kez uyardı. Bir sistematik ansible erişimi daha, fakat bu sefer üç gün önceki zararsız seçici erişim değildi. Bu sefer bilgi transferi hızında *her şeyi* okuyordu, bu, tüm dosyalarımızın dış dünyadaki bilgisayarlara kopyalandığı anlamına geliyor. Sonra dizinler yeniden yazıldı, böylece ansible'dan verilen tek bir emirle bilgisayar hafızalarımızdaki tüm dosyalar tamamen yok edilebilecek."

Bosquinha, Piskopos Peregrino'nun şaşırıldığını ve Aklın Çocukları'nın şaşırmadığını görebiliyordu.

"Neden?" dedi Piskopos Peregrino. "Tüm dosyalarımızı yok etmek; bu ancak yok etmek istediğin asi bir ulusa veya dünyaya yapılan bir şey."

Bosquinha Aklın Çocukları'na dönerek, "Sizin de şovenist ve şüpheli olduğunuzu görüyorum," dedi.

"Maalesef sizden çok daha az," dedi Dom Cristao. "Ama biz de izinsiz girişleri fark ettik. Tabii ki tüm kayıtlarımızı -büyük bir maliyetle- diğer dünyalardaki Aklın Çocukları Manastırlarına kopyaladık, çıkarıldıktan sonra dosyalarımızı geri vermeye çalışacaklar. Ancak eğer asi bir koloni muamelesi görüyorsak onları geri almamızın mümkün olacağını sanmıyorum. Bu yüzden biz de önemli bilgilerin kağıt kopyalarını alıyoruz. Her şeyi basmak mümkün değil ama durumu kurtaracak kadar bir şeyler basabileceğimizi düşünüyoruz. Böylece çalışmalarımız tamamen yok edilmemiş olacak."

"Bundan haberdar mıydın?" dedi Piskopos. "Ve *bana* söylemedin?"

"Beni affedin Piskopos Peregrino ama sizin bunu fark etmemiş olacağınız aklıma gelmedi."

"Aynı zamanda saklamaya geçecek kadar önemli işler yaptığımıza inanmıyorsun!"

"Yeter!" dedi Belediye Başkanı Bosquinha. "Onları basmak minicik bir yüzdeden fazlasını kurtaramaz, Lusitania'da sorunu çözebilecek kadar yazıcımız yok. Basit hizmetleri bile koruyamadık. Kopyalamanın bitmesine bir saatten fazla zamanımız olduğunu sanmıyorum ve o zaman tüm hafızamızı silebilecekler. Ama bu sabah izinsiz giriş başladığında basmaya başlamış olsaydık bile her gün kullandığımız dosyaların binde birini bile basamazdık. Kırılğanlığımız, saldırılara açıklığımız ortada."

"Yani umut yok," dedi Piskopos.

"Hayır. Ama tek seçeneğimizi kabul etmeniz için durumumuzun sınırını açıkça belirtmek istedim. Bu sizin hiç hoşunuza gitmeyecek."

"Bundan hiç şüphem yok," dedi Piskopos Peregrino.

"Bir saat önce bu sorunla boğuşup bu işleme maruz kalmayan bir dosya sınıfı olup olmadığını ararken dosyaları tamamen gözden kaçan bir kişi olduğunu keşfettim. Başlangıçta bunun, onun bir framling olmasıyla ilgili olduğunu sandım ama sebebi bundan çok daha basitti. Ölülerin Sözcüsü'nün Lusitania hafızasında hiçbir dosyası *yok*."

"Hiç mi? İmkansız," dedi Dona Crista.

"Tüm dosyaları ansible'da saklanıyor. Dış dünyada. Tüm kayıtları, tüm mali işleri, *her şey*. Ona gönderilen her mesaj. Anlıyor musunuz?"

"Buna rağmen onlara girebiliyor," dedi Dom Cristao.

"Yıldızıyolu Kongre'si onu göremiyor. Lusitania'ya gelen ve Lusitania'dan giden veri transferlerine bir ambargo koyacak olsalar bile o, hala dosyalarına girebilecek, çünkü bilgisayarlar onun dosya girişlerini veri transferi olarak görmüyor. Onlar orijinal bellek ve buna rağmen Lusitania'nın hafızasında değiller."

"En özel ve en önemli dosyalarımızı o ağza alınmaz *kafiremesaj olarak* yollamamızı mı öneriyorsun?" dedi Piskopos Peregrino.

"Sana aynen onu yaptığımı söylüyorum. Hükümetin en önemli ve hassas dosyalarının transferi neredeyse tamamlandı. Bu yerel hızla yapılmış yüksek önceliğe sahip bir transferdi, bu yüzden Kongre'ye ait kopyalamadan çok daha hızlı işliyor. Size, tüm diğer yerel bilgisayar kullanımının üzerinde bir önceliğe sahip olmanız için en yüksek öncelik seviyemi kullanarak benzer bir transfer yapma şansını teklif ediyorum. Eğer bunu yapmak istemiyorsanız sorun yok, önceliğimi, hükümet dosyalarının ikinci tabakasını transfer etmek için kullanırım."

"Ama dosyalarımıza bakabilir," dedi Piskopos.

"Evet, bakabilir."

Dom Cristao başını salladı. "Eğer ondan okumamasını istersek okumaz."

"Bir çocuk kadar safsın," dedi Piskopos Peregrino. "O bilgileri bize geri vermesi için onu zorlayacak hiçbir şey yok."

Bosquinha kafasını salladı. "Bu doğru. Bizim için çok önemli olan her şey onun elinde olacak, onları dilediği gibi saklayabilir veya geri verebilir. Ama ben Dom Cristao gibi, onun iyi bir adam olduğuna ve yardıma ihtiyacımız olduğunda bize yardım edeceğine inanıyorum."

Dona Crista ayağa kalktı. "Affedersiniz," dedi. "Önemli şeylerin transferine hemen başlamak istiyorum."

Bosquinha Piskopos Peregrino'nun terminaline dönüp kendi yüksek önceliğine bağlandı. "Andrew'ın mesaj sırasına göndermek istediğin dosyaların sınıflarını gir. Onları bastığına göre, zaten öncelik sırasına koyduğunu sanıyorum."

"Ne kadar zamanımız var?" diye sordu Dom Cristao. Dona Crista çılgın bir hızla yazıyordu.

"Zaman burada, yukarıda." Bosquinha elini holografik görüntüye koyarak parmağıyla geri sayım numaralarına dokundu.

"Zaten bastığımız şeyleri transfer etme," dedi Dom Cristao. "Onları her zaman tekrar yazabiliriz. Zaten çok azlar."

Bosquinha Piskopos'a döndü. "Bunun zor olacağını biliyordum."

Piskopos alaycı bir şekilde güldü. "Zor."

"Umarım bunu reddetmeden önce dikkatlice düşünürsün..."

"Reddetmek mi!" dedi Piskopos. "Aptal olduğumu mu düşünüyorsun? Ölülerin Sözcüsü denen günahkarların sahte dinlerinden tiksiniyor olabilirim ama eğer Tanrı'nın bize Kilise'nin önemli kayıtlarını saklamamız için açtığı yol buysa o zaman gururumun bunu kullanmama engel olmasına izin verecek olursam Tanrı'nın kötü bir hizmetkarıyım demektir. Dosyalarımız henüz sınıflandırılmadı ve bu birkaç dakikamızı alır; Aklın Çocukları'nın bilgi transferlerimiz için bize de yeterince zaman bırakacaklarından eminim."

"Ne kadar zamana ihtiyacınız olacağını düşünüyorsunuz?" diye sordu Dom Cristao.

"Çok değil. Sanırım en fazla on dakika."

Bosquinha şaşırmış ve sevinmişti. Piskopos'un, Piskoposluğun manastır üzerindeki üstünlüğünü kanıtlamanın başka bir örneğini göstererek kendi dosyalarını Aklın Çocukları'nın kiler bitmeden kopyalamak konusunda ısrar edeceğinden korkmuştu.

"Teşekkür ederim," dedi Dom Cristao Peregrino'nun ona uzattığı eli öperek.

Piskopos soğuk bir şekilde Bosquinha'ya baktı. "Şaşırmış görünmene gerek yok Belediye Başkanı Bosquinha. Aklın Çocukları dünyanın bilgisiyle çalışıyor, bu yüzden dünyevi makinelere bizden çok daha fazla bağlılar. Ama Kilise, ruhsal şeylerle çalışıyor bu yüzden bizim halk hafızasını kullanmamız yalnızca papazlıkla ilgili. Mukaddes Kitaba gelince; yöntemlerimiz konusunda o kadar geri kafalı ve sabit fikirliyiz ki Katedral'de hala deri ciltli kopyalarımızı saklıyoruz. Yıldızıolu Kongresi Tanrı'nın sözünü bizden çalamaz." Gülümsedi. Tabii ki kötü niyetle. Bosquinha ona oldukça neşeli bir gülümsemeye cevap verdi.

"Önemsiz bir mesele." dedi Dom Cristao. "Dosyalarımız yok edilip Sözcü'nün dosyalarındaki hafızadan onları tekrar kopyaladığımız zaman bunu tekrar yapmaktan Kongre'yi ne alıkoyabilir? Ve tekrar ve tekrar?"

"Zor olan karar da bu," dedi Bosquinha. "Yapacağımız şey Kongre'nin gerçekleştirmeye çalıştığı şeye bağlı. Belki de dosyalarımızın hiçbirini yok etmezler. Belki de bu güç gösterilerinden hemen sonra en önemli dosyalarımızı geri verirler. Bizi neden cezalandırdıklarını bilmediğime göre, bunun ne kadar ileri gideceğini nereden bilebilirim? Eğer bize sadık kalmamız için herhangi bir yol bırakırlarsa, o zaman elbette başka cezalara açık olmaya devam etmemiz gerekiyor."

"Ama ya herhangi bir sebeple bize asi muamelesi yapmaya kararlılarsa?"

"O zaman, eğer işler kötü, daha kötü bir hale gelirse, her şeyi yerel hafızaya geri kopyalarız ve sonra ansible bağlantısını keseriz."

"Tanrı yardımcımız olsun," dedi Dona Crista. "Tamamen yalnız olacağız."

Piskopos Peregrino sinirlenmiş görünüyordu. "Ne saçma bir fikir Kardeş Detestai o Pecado. Yoksa sen İsa'nın ansible'a muhtaç olduğunu mu düşünüyorsun? Kongre'nin Kutsal Ruh'u susturma gücü olduğuna mı inanıyorsun?"

Dona Crista kızardı ve terminaldeki işine geri döndü.

Piskopos'un sekreteri ona üzerinde dosyaların listesi olan bir kağıt uzattı. "Özel mektuplarımı listeye koymayabilirsin," dedi Piskopos. "Zaten mesajlarımı yolladım. Hangi mektuplarımın saklamaya değer olduğuna karar vermeyi Kilise'ye bırakalım. Benim için hiçbir değerleri yok."

"Piskopos hazır," dedi Dom Cristao. Karısı o anda terminalin başından kalktı ve sekreter onun yerini aldı.

"Bu arada," dedi Bosquinha, "Bilmek isteyeceğinizi düşündüm. Sözcü bu akşam üstü praça'da Marcos Maria Ribeira'nın ölümünün sözcülüğünü yapacağını bildirdi." Bosquinha saatine baktı. "Hatta çok yakında."

"Neden," dedi Piskopos iğneleyici bir şekilde, "umursayacağımı mı düşündün?"

"Bir temsilci yollamak isteyeceğinizi düşündüm."

"Söylediğiniz için teşekkürler," dedi Dom Cristao. "Sanırım ben katılacağım. San Angelo'nun ölümünün sözcülüğünü yapan adamın sözcülüğünü dinlemek isterim." Piskopos'a döndü. "Eğer isterseniz söylediklerini size bildiririm."

Piskopos geriye doğru yaslandı ve gergin bir şekilde gülümsedi. "Teşekkür ederim, ama

adamlarımdan biri katılacak."

Bosquinha, Piskopos'un ofisinden çıkarak merdivenlerden gürültülü bir şekilde indi ve Katedral'in kapısından çıktı. Şu anda kendi odasında olması gerekiyordu çünkü Kongre her ne planlıyorsa, mesajlarını göndereceği kişi Bosquinha olacaktı.

Olayın nedenini dini liderlerle tartışmamıştı, çünkü aslında bu onları ilgilendiren bir şey değildi, ama en azından genel anlamda Kongre'nin bunu neden yaptığını gayet iyi biliyordu. Kongre'ye Lusitania'ya asi bir koloniymiş gibi davranma hakkını veren paragrafların hepsi domuzcuklarla ilgili ilişkilerdeki kurallara bağlanıyordu.

Xenologların kabul edilemeyecek bir yanlış yaptıkları ortadaydı. Bosquinha'nın herhangi bir kural ihlalinin haberi olmadığına göre, bu çok büyük bir şey olmalıydı, öyle ki kanıtları Bosquinha'nın denetiminden geçmeden komiteye doğrudan bildirim yapan tek izleme cihazları olan uydular yoluyla görünmüştü. Bosquinha, Miro ve Ouanda'nın ne yapmış olabileceğini düşündü; bir orman yangını mı başlatmışlardı? Ağaç mı kesmişlerdi? Domuzcuk kabileleri arasında bir savaşa mı yol açmışlardı? Düşündüğü her şey saçma geliyordu.

Onları sorgulamak için çağırmaya çalıştı, ama elbette gitmişlerdi. Hiç şüphesiz kapıdan içeriye, ormana, Lusitania Kolonisi'ni yok etme ihtimalini ortaya çıkaran faaliyetlerine devam etmeye gitmişlerdi. Bosquinha sürekli olarak onların genç olduklarını, hepsinin saçma sapan bir gençlik hatası olabileceğini kendisine hatırlattı.

Ama *o kadar da* genç sayılmazlardı ve birçok akıllı insandan oluşan bu kolonideki en zeki iki insandılar. Yıldızıolu Kongresi'ne bağlı hükümetlerin işkence için kullanılabilecek herhangi bir cezalandırma aletine sahip olmalarının yasak olması çok iyi bir şeydi. Bosquinha, eğer sahip olsaydı, bu tür aletleri kullanabilecek kadar büyük bir öfke içinde hissediyordu kendisini. Miro, Ouanda, ne yaptığınızı sandığınızı ve ne yaptığınızı bilmiyorum; ama sebebiniz ne olursa olsun bedelini bu topluluğun tümü ödeyecek. Eğer adalet diye bir şey olsaydı size suçunuzun bedelini ödetirdim.

Birçok insan herhangi bir konuşmaya gitmeyeceğini söylemişti- iyi birer katolik değil miydiler? Piskopos onlara Sözcü'nün Şeytan'ın sözcülüğünü yaptığını söylememiş miydi?

Ama Sözcü oraya vardığında ortalıkta başka fısıltılar dolaşıyordu. Bunlar çoğunlukla söylentiydi, ama Milagre söylentilerin sıkıcı bir hayatın tadı tuzu olduğu küçük bir yerd; onlara inanılmadığı sürece söylentilerin hiçbir değeri yoktu. O öldüğünden beri suskun olan Marco'nun küçük kızı Quara'nın şimdi okulda başını belaya sokacak kadar çok konuştuğu söylentileri yayılmıştı. O kötü tavırlı, itici metal gözleri olan çocuk Olhado'nun neşeli ve heyecanlı birine dönüştüğü konusunda söylentiler vardı. Belki manikdepresifti. Belki de ruhuna Şeytan sahip olmuştu. Sözcü'nün bir şekilde iyileştirici bir dokunuşu olduğunu, onda kötü göz olduğunu, kutsamalarının insanı bir bütün haline getirdiğini, beddualarının insanı öldürebileceğini, kelimeleriyle büyüleyip insana boğun eğdirebileceğini ima eden söylentiler yayılmaya başladı. Bunlar elbette herkesin kulağına gitmiyordu ve duyan herkes de buna inanmıyordu. Ama Sözcü'nün gelişi ve Marcos Maria Ribeira'nın ölümünün sözcülüğünü yapacağı dört gün arasında Milagre topluluğu herhangi bir resmi bildiri olmadan, Piskopos uzak durun dese de demese de konuşmaya katılıp Sözcü'nün söyleyeceklerini dinlemeye karar vermişti.

Bu Piskopos'un hatasıydı. Mevkiini kullanarak Sözcü'ye Şeytan demekle kendisini ve tüm iyi

Katolikleri en uzak noktaya koymuştu: Bu Sözcü bizim tam tersimiz. Ama tanrıbilim açısından kafası karışık insanlar için Tanrı da Şeytan gibi korkutucu ve güçlüydü. Piskopos'un söz ettiği iyiyle kötünün mücadelesini anlıyorlardı ama güçlü ve güçsüzün mücadelesiyle çok daha fazla ilgiliydiler; bu günbegün yaşadıkları şeydi. Bu mücadelede onlar güçsüz, Tanrı, Şeytan ve Piskopos güçlüydü. Piskopos Sözcü'yü kendisi gibi bir güç adamı konumuna yükseltmişti. Bu yüzden insanlar fısıldanan mucizelere inanmaya hazırdı.

İşte bu nedenle, bildiri konuşmadan sadece bir saat önce yapılmış olmasına rağmen praça doluydu ve insanlar praça'yı gören binalara, evlere, çimenli arayollara ve sokaklara toplanmıştı. Belediye Başkanı Bosquinha -yasalar gereğince- nadiren gerçekleşen halk toplantılarında kullandığı basit mikrofonu Sözcü'ye vermişti. İnsanlar onun duracağı kürsüye doğru döndüler ve sonra kimlerin orada olduğunu görmek için etraflarına bakındılar. Herkes oradaydı. Marcao'nun ailesi oradaydı. Elbette Belediye Başkanı da oradaydı. Ama aynı zamanda Dom Cristao ve Dona Crista ve Katedral'den gelen bir çok cüppeli papaz da vardı. Dr. Navio, Pipo'nun dul eşi yaşlı arşivci Conceiçao. Libo'nun dul eşi Bruxinha ve çocukları. Sözcü'nün bir gün Pipo ve Libo'nun ölümlerinin sözcülüğünü de yapacağı söylentileri vardı.

Sonunda Sözcü tam kürsüye çıkarken praça'da bir söylenti yayılmaya başladı: Piskopos Peregrino da oradaydı. Resmi elbiseleriyle değil de papazların giydiği basit bir cüppe giyerek gelmişti. Sözcü'nün günahkar konuşmalarını dinlemek için gelmişti! Bir çok Milagre'li olacakları tahmin ettiği için müthiş bir heyecan hissetti. Piskopos ayağa kalkıp mucizevi bir şekilde Şeytan'ı yere yıkacak mıydı? Burada Aziz John'ın vahiylerinin görüşü dışında büyük bir savaş mı olacaktı?

Sonra Sözcü mikrofonunun başında durup hepsinin sakinleşmesini bekledi. Oldukça uzun boyluydu, hala genç görünüyordu ama beyaz teni Lusos'un binlerce değişik tondaki kahverengisiyle kıyaslanınca hastalıklı görünmesine neden oluyordu. Bir hayalet gibi. Sesler kesildi ve Sözcü konuşmaya başladı.

"O, üç isimle biliniyordu. Birincisi resmi kayıtlarda var: Marcos Maria Ribeira. Resmi bilgileri: 1929'da doğdu. 1970'te öldü. Çelik dökümhanesinde çalıştı. Mükemmel bir güvenlik kaydı var. Asla tutuklanmadı. Bir eşi, altı çocuğu var. O örnek bir vatandaş, çünkü resmi kayıtlara geçecek kadar kötü bir şey asla yapmadı."

Dinleyen bir çok insan belirsiz bir huzursuzluk hissetti. Onlar bir nutuk beklemişlerdi. Oysa Sözcü'nün ses tonu hiç de olağanüstü değildi. Kelimelerinde dini bir konuşmada olan resmiyet yoktu. Sade, basit, neredeyse konuşma dilindeydi. Sadece birkaçı ses tonunu ve konuşmasını tamamen inanılır kılan şeyin sadeliği olduğunun farkına vardı. Doğruyu borazanlarla söylemiyordu; yalnızca doğruyu söylüyordu, olmuş gibi kabul ettiğiniz için şüphe etmeyi bile düşünmeyeceğiniz hikayeyi anlatıyordu. Bunu fark edenler arasında Piskopos Peregrino da vardı ve bu onu huzursuz etti. Bu Sözcü aşılması zor, sunağın önündeki ateşle yok edilmeyecek türden bir düşmandı.

"İkinci ismi Marcao'ydu. Büyük Marcos. Çünkü o dev gibi bir adamdı. Yetişkin boyutlarına erken erişti. İki metreye ulaştığında kaç yaşındaydı? On bir mi? On iki yaşına geldiğinde kesinlikle öyleydi. Çelik miktarı çok az olduğu için çoğu işin doğrudan elle ve insan gücüyle kontrol edildiği dökümhanede boyutu ve gücü onu çok değerli kılmıştı. İnsanların hayatı Marcao'nun gücüne bağlıydı."

Praça'da, dökümhanede çalışan adamlar başlarını salladılar. Hepsi de birbirlerine ateist framling'le asla konuşmayacaklarını böbürlenerek söylemişlerdi. Birinin konuşmuş olduğu ortadaydı ama şimdi Sözcü'nün doğruyu bilmesi, Marcao'yla ilgili hatırladıklarını anlamış olması, onların kendilerini iyi hissetmesini sağlamıştı. Her biri Sözcü'ye Marcao hakkında bir şeyler söyleyen kişinin

kendisi olmasını istedi. Sözcü'nün onlarla konuşmaya bile çalışmamış olduğunu tahmin etmediler. Andrew Wiggin'in yılların tecrübesiyle sormadan bildiği bir çok şey vardı.

"Üçüncü ismi Cao'ydu. Köpek."

Ah, evet, diye düşündü Lusos. İşte, ölülerin sözcüleri hakkında duyduğumuz şey bu. Ölülere saygıları yok, terbiyeli davranma kaygıları yok.

"Bu, karısı Novinha'nın gözünün yine morardığını, sendeleyerek yürüdüğünü, dudağında dikişler olduğunu duyduğunuzda ona koyduğunuz isimdi. Ona bunları yaptığı için o bir hayvandı."

Bunu söylemeye nasıl cesaret edebilirdi? Adam *öliydi!* Ama öfkelerinin altında, Lusos tamamen farklı bir nedenle rahatsız olmuştu. Neredeyse hepsi kendisinin de bu kelimeleri söylediğini veya duyduğunu hatırlıyordu. Sözcü'nün düşüncesizliği, Marcao yaşarken hakkında söyledikleri kelimeleri herkesin içinde tekrarlamış olmasıydı.

"Bu hiçbirinizin Novinha'yı sevdiğinden değildi. Hiçbirinize bir günaydın bile demeyen o soğuk kadın yüzünden değil. Ama o Marcao'dan küçüktü ve çocuklarının annesiydi ve onu dövdüğü için Cao ismini hak ediyordu."

Utanmışlardı; birbirlerine mırıldandılar. Çimenlerde Novinha'nın yakınında oturanlar, Sözcü'nün doğruyu söylediğinin, onu sevmediklerinin, ondan hem korktuklarının hem de ona acıdıklarının acı bir şekilde farkında olarak, nasıl bir tepki verdiğini görmek için ona bakıyor, sonra da başlarını başka yöne çeviriyorlardı.

"Söyleyin bana, tanıdığınız adam bu mu? Barlarda herkesten çok vakit geçiren ve buna rağmen orada hiç arkadaş edinemeyen, bir tane bile içki arkadaşı olmayan bir adam. Ne kadar içtiğini bile anlayamıyordunuz. İçki içmeden önce aksi, kavgacı ve sinirliydi ve içki nedeniyle kendinden geçmeden önce de aksi, kavgacı ve sinirliydi; kimse farkı anlayamıyordu. Hiçbir zaman bir arkadaşı olduğunu duymadınız ve o bir odaya girdiğinde hiçbiriniz bundan memnun olmadınız. İşte bu, çoğunuzun tanıdığı adamdı. Cao. Bir erkek bile değildi."

Evet, diye düşündüler. O böyle bir adamdı. Uyumsuzluğun ilk şoku atlatılmıştı. Sözcü'nün hikayesindeki herhangi bir şeyi yumuşatmayacağı gerçeğine alışmışlardı. Buna rağmen hala rahat değillerdi. Çünkü ses tonunda olmasa da sözlerinde bir ironi vardı. "Bir erkek bile değildi," demişti ama o elbette bir *erkekti* ve Sözcü Marcao hakkında ne düşündüklerini anlarsa da, onlara katılmadığının belli belirsiz farkındaydılar.

"Bairro das Fabricadoras'daki dökümhaneden birkaç kişi onu güvенеbilecekleri güçlü bir bilek olarak tanıyorlardı. Asla yapabileceğinden fazlasını yaparım demediğini ve her zaman yapacağı şeyi söylediğini biliyorlardı. Ona güvenebilirdiniz. Bu yüzden dökümhane duvarları içindeyken onların saygısını kazanmıştı. Ama o kapıdan çıktığınızda ona herkesin davrandığı gibi davrandınız; görmezlikten geldiniz, onu küçümsediniz."

İroni şimdi telaffuz edilmişti. Sözcü ses tonuyla bir ip ucu vermese de -hala başlangıçtaki basit, sade konuşma tarzını sürdürüyordu- çalışma arkadaşları bunu kendi içlerinde sözsüz bir şekilde hissettiler: Onu görmezden gelmemeliydik. Eğer o dökümhane içindeyken değerliyse, o zaman belki dışardayken de ona değer vermeliydik.

"Bazılarınız pek fazla konuşmadığınız bir konuyu daha biliyor. Ona Cao ismini hak ettiğinden çok daha uzun bir zaman önce verdiğinizi biliyorsunuz. On, on bir, on iki yaşlarındaydınız. Küçük çocuklardınız. Boyu çok uzamıştı. Onun yanında olmak sizi utandırıyor. Ve korkuyordunuz çünkü kendinizi çaresiz hissetmenize neden oluyordu."

Dom Cristao karısına, "Onlar dedikodu için geldiler ve o onlara sorumluluk veriyor," diye

mırıldandı.

"Bu yüzden onunla insanlar kendilerinden büyük olan şeylerle her zaman nasıl başa çıkarsa öyle başa çıktınız," dedi Sözcü. "Birleştiniz. Bir fili avlamaya çalışan avcılar gibi. Büyük bir boğayı öldürmek için onu güçsüzleştirmeye çalışan boğa güreşçileri gibi. Dürtersin, alay ederek sataşır, ona takılırsın. Sürekli etrafında dönmesini sağlarsın. Bir sonraki darbenin nereden geleceğini tahmin edemez. Kancaları batırırsın. Onu acıyla güçsüzleştirirsin. Onu kızdırırsın. Çünkü o ne kadar büyük olursa olsun, *ona bir şeyler yaptırabilirsin*. Bağırmasını sağlayabilirsin. Koşmasını sağlayabilirsin. Ağlamasını sağlayabilirsin. Gördünüz mü? Sonuçta o sizden daha güçsüz."

Ela kızmıştı. Marcoa'yu suçlamasını istemişti, affettirmesini değil. Zor bir çocukluk dönemi geçirmiş olması, canı her istediğinde annesini yere yıkma hakkını ona vermiyordu.

"Bunda suçlu yok. O zaman siz de çocuktunuz ve çocuklar daha iyisini öğrenmeden önce zalim olurlar. Bunu şimdi yapmazdınız. Ama size şimdi hatırlattığıma göre, kolaylıkla bir cevap bulabilirsiniz. Ona köpek dediniz ve o bir köpek oldu. Hayatının sonuna kadar. Umutsuz insanların canını acıtıyordu. Karısını dövüyordu. Oğlu Miro'yla o kadar zalim ve ağzı bozuk bir şekilde konuşuyordu ki çocuğun evden kaçmasına neden oluyordu. O, sizin ona davrandığınız gibi hareket ediyordu, ona olduğunu söylediğiniz şeyi oluyordu."

Sen bir ahmaksın, diye düşündü Piskopos Peregrino. Eğer insanlar, sadece diğer insanların ona davranış şekillerine göre hareket ederlerse, o zaman kimse hiçbir şey için sorumlu olmaz. Eğer günahlarını sen seçmiyorsan o zaman nasıl pişman olabilirsin?

Sözcü sanki Piskopos'un sessiz tartışmasını duymuş gibi elini kaldırdı ve kendi kelimelerini yok etti. "Ama kolay cevap doğru değil. İşkenceleriniz onu şiddetli bir hale getirmede; onu öfke dolu fakat içine kapanık biri haline getirdi. Ve siz büyüüp ona işkence çektirmekten vazgeçtiğinizde o da sizden nefret etmekten vazgeçti. O, kin tutacak biri değildi. Kızgınlığı söndü ve kuşkuya dönüştü. Onu hor gördüğünüzü biliyordu; sızsiz bir hayat yaşamayı öğrendi. Huzur içinde."

Sözcü bir an için duraksadı ve onların sessizce sordukları soruya cevap verdi. "Öyleyse tanıdığınız o zalim adama nasıl dönüştü? Bir an için düşünün. Zalimliğini kim yaşadı? Karısı. Çocukları. Bazı insanlar karısını ve çocuklarını gücü arzu ettikleri, ama dünyada güç kazanamayacak kadar güçsüz ve aptal oldukları için döver. İhtiyaç, gelenek ve sevgi nedeniyle böyle bir adama bağlı olan umutsuz bir eş ve çocukları, üzerinde yönetebilme gücüne sahip olduğu tek kurbanlarıdır."

Evet, diye düşündü Ela, annesine bir bakış atarak. İşte istediğim buydu. Bu yüzden ondan babamın ölümünün sözcülüğünü yapmasını istedim.

"Bunun gibi adamlar var," dedi Sözcü, "ama Marcos Ribeira onlardan biri değildi. Bir an için düşünün. Hiç çocuklarından birine vurduğunu duydunuz mu? Asla. Onunla çalışanlar; hiç size bir isteğini zorla yaptırmaya çalıştı mı? İşler istediği gibi gitmediğinde buna kızmış göründü mü? Marcoa güçsüz ve kötü bir adam değildi. O güçlü bir adamdı. Güç istemiyordu. Sevgi istiyordu. Hakimiyet istemiyordu. Sadakat istiyordu."

Piskopos Peregrino, bir düelloğunun değerli rakibine selam verışı gibi amansız bir şekilde gülümsedi. Doğruların etrafında dönüp insanları yanıltarak çarpık bir yolda yürüyorsun Sözcü. Vurduğunda, hedefin ölümcül olacak. Bu insanlar eğlence için geldiler ama onlar senin hedeflerin; onları kalbinden vuracaksın.

"Bazılarınız bir olayı hatırlıyor," dedi Sözcü. "Marcos yaklaşık on üç yaşındaydı ve siz de öyleydiniz. Okulun arkasındaki çimenli yamaçta onunla alay ediyor ona sataşıyordunuz. Normalden çok daha şiddetli saldırdınız. Onu taşlarla tehdit ettiniz, kapım yapraklarıyla onu kamçıldınız. Biraz

kanını akıttınız ama buna dayandı. Sizden kurtulmaya çalıştı. Durmamızı istedi. Sonra biriniz sert bir şekilde karnına vurdu ve bu, onun canını tahmin edebileceğinizden çok daha fazla yaktı çünkü o zaman bile onu öldüren hastalığı taşıyordu. Kırılmalığa ve acıya henüz alışmamıştı. Bu ona ölüm gibi geldi. Köşeye kısıtılmıştı. Onu öldürüyordunuz. Bu yüzden size vurdu."

Bunu nereden biliyor? diye düşündü yarım düzine adam. Bu çok uzun zaman önceydi. Neler olduğunu ona kim söyledi? İşler kontrolden çıkmıştı, hepsi bu. Bir şey yapmak istememiştik ama kolunu, kocaman yumruğunu bir kabranın tekmesi gibi savurduğu zaman; o benim canımı acıtacaktı...

"Yere düşen içinizden herhangi biri olabilir. O zaman onun korktuğunuzdan bile daha güçlü olduğunu anladınız. Fakat sizi en çok korkutan şey, intikamı tamamen hak ettiğinizi bilmenizdi. Bu yüzden yardım istediniz. Ve öğretmenler geldiğinde ne gördüler? Yerde yatıp ağlayan, bir yeri kanayan küçük bir çocuk. Bir adam boyunda orasında burasında birkaç sıyrığı olan, özür dileyip bunu yapmak istememiştim diyen bir çocuk. Ve ona vurdu, diyen yarım düzine çocuk. Hiçbir neden olmadan onu tekmelemeye başladı. Onu durdurmaya çalıştık ama Cao çok büyük. Her zaman küçük çocuklara sataşıyor."

Küçük Grego hikayeye kendisini kaptırmıştı. "Mentirosos!" diye bağırdı. Yalan söylüyorlar! Yakınlardaki birçok insan kıkırdadı. Quara onu susturdu.

"Bir çok tanık vardı," dedi Sözcü. "Öğretmenlerin suçlamaya inanmaktan başka bir seçenekleri yoktu. Küçük bir kız soğuk bir şekilde ileri atılıp tüm olayı gördüğünü Marcos'un asla davranmadığı bir şekilde, cae, köpekler gibi davranan bir grup çocuğun tamamen haksız, şiddetli, acı dolu saldırısından kendisini korumak için hareket ettiğini söyledi. Hikayesi anında doğru olarak kabul edilmişti. Sonuçta o, Os Venerados'ların kızıydı."

Grego annesine parlayan gözlerle baktı ve sonra ayağa fırlayıp etrafındaki insanlara bildirdi, "A mame o libertou!" Annem onu kurtardı! İnsanlar güldü, dönüp Novinha'ya baktılar. Ama o, çocuğuna duydukları anlık şefkati reddederek yüz ifadesini değiştirmede. Tekrar başka bir yere baktılar, gücenmişlerdi.

"Novinha," dedi Sözcü. "Soğuk davranışları ve zekası, onun Marcao kadar aranızdan dışlanmasına neden oldu. Hiçbiriniz size arkadaşça bir davranışta bulunduğunu hatırlamıyorsunuz. Ve o burada Marcao'yu kurtarıyordu. Pekala, gerçeği biliyordunuz. Marcao'yu kurtarmıyordu; o yalnızca sizin bir şeyden paçanızı kurtarmanızı önlüyordu."

Arkadaşlık tekliflerini biraz önce reddettiğini bilen insanlar başlarını salladılar ve bilgiç bir ifadeyle gülümsediler. İşte bu Dona Novinha, hepimizden daha üstün olan Biyolog.

"Marcos olayı bu şekilde görmedi. Ona o kadar çok hayvan deniliyordu ki buna neredeyse kendisi de inanmıştı. Novinha ona bir insan gibi merhamet göstermişti. Bu güzel kız, zeki çocuk, kutsal Venerados'ların kızı, bir tanrıça gibi her şeyden uzak duran bu kız ona uzanmış, onu kutsamıştı ve dualarını gerçekleştirmişti. Ona tapıyordu. Altı yıl sonra onunla evlendi. Bu harika bir hikaye değil mi?"

Ela ona kaşını kaldıran Miro'ya baktı. "Neredeyse yaşlı pisliği sevmemizi sağlayacak değil mi?" dedi Miro tatsız bir şekilde.

Uzun bir duraksamadan sonra Sözcü'nün sesi aniden hiç olmadığı kadar yükseldi. Bu onları şaşırttı, uyandırdı. "Neden ondan nefret etmeye, onu dövmeye, çocuklarını küçümsemeye başladı? Bu iradesi güçlü, zeki kadın neden buna tahammül etti? Evliliği her an bitirebilirdi. Kilise boşanmaya izin vermiyor olabilir ama her zaman onu terk etme olanağına sahipti ve Milagre'de kocasını ilk terk eden de o olmayacaktı. Acı çeken çocuklarını alıp onu terk edebilirdi. Ama o *kaldı*. Hem Belediye

Başkanı hem de Piskopos onu terk etmesini *önerdi*. Onlara cehenneme kadar yolları olduğunu söyledi."

Lusosların çoğu güldü; sıkı ağızlı Novinha'nın Piskopos'u terslediğini, Bosquinha'yi sindirdiğini hayal edebiliyorlardı. Novinha'yı sevmiyor olabilirlerdi ama o Milagre'deki yetkililere burun kıvrıp bundan paçasını sıyrabilecek neredeyse tek insandı.

Piskopos on yıl önce odasında geçen sahneyi hatırladı. Tam olarak Sözcü'nün aktardığı kelimeleri kullanmamıştı ama etkisi neredeyse aynıydı. Fakat o yalnızdı. Bundan kimseye söz etmemişti. Bu Sözcü kimdi ve bilmesi imkansız olan şeyler hakkında nasıl bu kadar çok bilgisi olabilirdi?

Kahkahalar sona erdiğinde Sözcü devam etti. "Nefret ettikleri bu evlilikte onları bir arada tutan bir bağ vardı. Bu bağ da Marcao'nun hastalığıydı."

Şimdi ses tonu daha alçaktı. Lusos duymak için kendini zorladı.

"Hastalık, doğduğu andan itibaren Marcao'nun hayatını şekillendirmişti. Ebeveynlerinden geçen genler öyle bir şekilde birleşmişti ki ergenlik çağı başladığında beze hücreleri durmadan, aralıksız bir şekilde yağ dokularına dönüşmeye başladı. Dr. Navio bunun nasıl geliştiğini size benden daha iyi anlatabilir. Marcao çocukluğundan beri böyle bir durumu olduğunu biliyordu; ebeveynleri Descolada'dan ölmeden önce bunu biliyorlardı; Gusto ve Cida da Lusitania'daki tüm insanların genlerini muayene ettikleri için bunu biliyorlardı. *Hepsi* ölmüştü. Bunu bilen sadece bir kişi kalmıştı, xenobiyolojik dosyaların varisi olan kişi. Novinha."

Dr. Navio'nun kafası karışmıştı. Eğer bunu evlenmeden önce biliyorsa, onun durumundaki insanların kısır olduğunu da muhakkak biliyordu. Hiçbir zaman baba olamayacağını bildiği halde neden onunla evlenmişti? O an Marcao'nun hastalığının nadir bir istisna *olmadığını* daha önce anlaması gerektiğini fark etti. İstisna değildi. Navio'nun yüzü kızardı. Sözcü'nün onlara birazdan söyleyeceği şey ağza alınamayacak bir şeydi.

"Novinha Marcao'nun öleceğini biliyordu," dedi Sözcü. "Aynı zamanda, onunla evlenmeden önce tamamen ve kesinlikle kısır olduğunu da biliyordu."

Bunun anlamının kafalarına dank etmesi bir dakikalarını aldı. Ela vücudunun içindeki organlarının eridiğini hissetti. Kafasını çevirmeden Miro'nun kaskatı kesildiğini, yanaklarının beyazlaştığını gördü.

Sözcü seyircilerin arasından yükselen fısıltılara rağmen devam etti. "Genetik taramaları gördüm. Marcos Maria Ribeira'nın hiçbir zaman çocuğu olmadı. Karısının çocukları oldu ama onlar onun değildi ve o bunu biliyordu ve Novinha da onun bunu bildiğini biliyordu. Bu, evlendiklerinde yaptıkları anlaşmanın bir parçasıydı."

Mırıldanmalar söylenmeye, şikayetler yakınmalara dönüştü ve ses zirveye ulaşırken Quim ayağa fırlayıp Sözcü'ye bağırdı, "Annem zina yapan bir kadın değil! Ona fahişe dediğin için seni öldüreceğim!"

Bu son kelime sessizlikte asılı kaldı. Sözcü cevap vermedi. Sadece, onun alev alev yanan suratına bakmayı sürdürerek, sonunda kulağında çınlayan bu kelimeyi Sözcü'nün değil kendisinin söylediğini Quim fark edinceye kadar bekledi. Tereddüt etti. Yanında, yerde oturan annesine baktı ama annesi artık dik oturmuyordu, biraz çökmüştü, kucağında titreyen ellerine bakıyordu. "Söyle onlara anne," dedi Quim. Ses tonu kastettiğinden daha da fazla yalvarır gibi çıkmıştı.

Novinha cevap vermedi. Bir kelime bile etmedi, ona bakmadı. Eğer Quim daha iyisini bilmeseydi, titreyen ellerinin bir günah çıkartma olduğunu, *utandığını* düşünürdü, sanki Sözcü'nün söyledikleri doğrudu ve soracak olsaydı Tanrının da kendisine vereceği cevap buydu. Peder Mateu'nun

cehennemdeki işkenceleri anlatışını hatırladı: Tanrı zina yapanların üzerine tükürür, zina yapanlar Tanrının onlarla paylaştığı yaradılış gücüyle alay ediyorlar, içlerinde bir amip kadar bile iyilik yok. Quim ağzında safra tadı aldı. Sözcü'nün söyledikleri doğrudu.

"Mamae," Anne, dedi yüksek sesle, alay ederek. "Quern fode p'ra fazer-me?" Beni yapmak için kiminle yattın?

İnsanlar soluk soluğa kaldı. Olhado aniden ayağa fırlayarak yumruklarını sıktı. Novinha ancak zaman Olhado'nun kardeşine vurmasını engellemek için elini uzatarak tepki gösterdi. Quim, Olhado'nun annesini korumak için fırladığını fark etmedi bile; düşünebildiği tek şey bunu Miro'nun yapmamış olduğuydu. Miro da bunun doğru olduğunu biliyordu.

Quim derin bir nefes aldı ve arkasını döndü, bir an için kaybolmuş gibi göründü; sonra kalabalığın arasından kendisine yol açarak geçti. Gitmesini izlemelerine rağmen kimse onunla konuşmadı. Eğer Novinha suçu inkar etmiş olsaydı ona inanırlardı, Os Venerados'ların kızını böylesine bir günahla suçladığı için Sözcü'ye saldırırlardı. Ama inkar etmemişti. Kendi oğlunun onu iğrenç bir şekilde suçlamasını dinlemiş ve bir şey söylememişti. Bu doğrudu. Artık büyülenmiş gibi dinliyorlardı. Aralarında çok azı bu olaya gerçek bir ilgi duyuyordu. Sadece Novinha'nın çocuklarının babasının kim olduğunu öğrenmek istiyorlardı.

Sözcü sükunetle öyküsüne devam etti. "Ebeveynleri öldükten ve çocukları doğmadan önce, Novinha sadece iki kişiyi sevdi. Pipo onun ikinci babasıydı. Novinha hayatını onunkine çıpaladı; birkaç kısa yıl boyunca bir aileye sahip olmanın ne demek olduğunu tattı. Sonra o öldü ve Novinha onu öldürdüğüne inandı."

Novinha'nın ailesinin yakınında oturanlar Quara'nın Ela'nın önüne eğilip, "Quim neden bu kadar kızgın?" diye sorduğunu duydular.

Ela alçak sesle cevap verdi. "Çünkü Papai gerçekte bizim babamız değilmiş."

"Ya," dedi Quara. "Şimdi Sözcü mü bizim babamız?" Sesi umutlu gibiydi. Ela onu susturdu.

"Pipo'nun öldüğü gece," dedi Sözcü, "Novinha ona keşfettiği bir şeyi göstermişti, Descolada'nın Lusitania'daki bitkiler ve hayvanlarda nasıl işlediğini gösteren bir şey. Pipo onun çalışmalarında kendisinden daha fazla şey gördü. Koşarak domuzcukların beklediği ormana gitti. Belki de onlara ne keşfettiğini söyledi. Belki de sadece tahmin ettiler. Ama Novinha, domuzcukların saklamak için öldürecekleri bu sırrı ona gösterdiği için kendisini suçladı."

"Yaptığı şeyi geri almak için artık çok geçti. Ama tekrar olmasını engelleyebilirdi. Bu yüzden Descolada'yla ve Pipo'ya o akşam gösterdiği şeyle ilgili bütün dosyaları mühürledi. Dosyalarını kimin görmek isteyeceğini biliyordu. Yeni Zenador Libo. Eğer Pipo onun babası olduysa, Libo'da onun kardeşi olmuştu ve kardeşten öteydi. Pipo'nun ölümüne dayanmak zordu ama Libo'nunki daha zor olacaktı. Libo ona dosyaları sordu. Onları görmek istedi. Novinha ona, dosyaları görmesine asla izin vermeyeceğini söyledi."

"İkisi de bunun tam olarak ne anlama geldiğini biliyordu. Eğer onunla evlenecek olsaydı dosyalardaki koruma tabakasını kaldırabilirdi. Birbirlerini umutsuzca seviyorlardı, birbirlerine her zamankinden çok ihtiyaçları vardı ama Novinha onunla asla evlenemezdi. O da dosyaları okumayacağına söz veremezdi ve öyle bir söz verse bile onu tutamazdı. Babasının gördüğünü o da görürdü. Ölürdü."

"Onunla evlenmeyi reddetmek zor bir şeydi ama onsuz bir hayat yaşamak daha da zordu. Bu yüzden Novinha onsuz yaşamadı. Marcoa'yla anlaşmasını yaptı. Yasalar önünde onunla evlenecekti ama gerçek kocası ve tüm çocuklarının babası Libo olacaktı, olmuştu."

Libo'nun dulu Bruxinha titreyerek ayağa kalktı, gözlerinden yaşlar akararak feryat etti, "Mentira, mentira." Yalanlar, yalanlar. Ama ağlmasının nedeni öfke değildi, üzüntüydü. Kocasını bir kez daha kaybettiği için yas tutuyordu. Üç kızı, praça'yı terk etmesine yardım etti.

O giderken Sözcü yavaşça devam etti. "Libo, karısı Bruxinha ve dört kızını üzdüğünü biliyordu. Yaptığı şey yüzünden kendisinden nefret ediyordu. Uzak durmaya çalıştı. Aylarca, bazen yıllarca bunu başardı. Novinha da bunu denedi. Onu görmeyi, hatta onunla konuşmayı bile reddetti. Çocuklarının ondan bahsetmesini yasakladı. Sonra Libo, eski olaylara geri dönmeden onu görebilecek kadar güçlü olduğunu düşündü. Novinha, asla Libo kadar iyi olmayan kocasıyla çok yalnızdı. Asla, yaptıkları iyi bir şeymiş gibi davranmadılar. Sadece uzun bir süre birbirleri olmadan yaşayamıyorlardı."

Bruxinha giderken bunu duydu. Bu onu biraz rahatlatmıştı fakat Piskopos Peregrino onu giderken izlediğinde, Sözcü'nün ona bir hediye verdiğini fark etti. Bruxinha Libo'nun zalim gerçeklerinin en masum kurbanıydı, ama Libo ona küllerden başka bir şey bırakmamıştı. Sözcü ona, kocasının yaptığı şeyle yaşamayı öğrenmenin bir yolunu gösteriyordu. Bu senin suçun değildi, diyordu ona. Senin yapacağın hiçbir şey bunu önleyemezdi. Başaramayan sen değil kocandı. Piskopos, Aziz Meryem, Bruxinha'nın onun söylediklerini duymasını ve sözlerine inanmasını sağla diye sessizce dua etti.

Libo'nun dulu ağlayan tek insan değildi. Gidişini izleyen yüzlerce göz de yaşla dolmuştu. Novinha'nın bir günahkar olduğunu keşfetmek şaşırtıcı ama nefisti: herkes gibi bu çelik kalpli kadının da hataları vardı. Ama aynı kusuru Libo'da bulmakta hoşlarına gidecek bir yan yoktu. Herkes onu sevmişti. Hayran oldukları cömertliğinin, iyiliğinin, bilgeliğinin bir maske olduğunu öğrenmek istemiyorlardı.

Bu yüzden Sözcü bugün sözcülüğünü yaptığı kişinin Libo olmadığını hatırlatınca şaşırdılar. "Marcos Ribeira buna neden razı olmuştu? Novinha onun topluma karşı duyduğu utancı gidermek için bir eş ve çocuk sahibi olduğu hayalini istediğini düşündü. Kısmen öyleydi. Fakat onunla evlenmesinin en büyük nedeni ona karşı duyduğu sevgiydi. Marcao, kendisinin onu sevdiği kadar Novinha'nın da onu sevmesini beklemiyordu çünkü kendisi ona tapıyordu, o bir tanrıçaydı ve kendisinin hastalıklı, kirli, hor görülen bir hayvan olduğunu biliyordu. Novinha'nın ona tapamayacağını hatta onu sevmeyeceğini biliyordu. Bir gün belki biraz *şefkat* duyabileceğini umut etmişti. Belki sadakat."

Sözcü bir an için kafasını eğdi. Lusos, onun söylemesine gerek olmayan sözcükleri duydu: Novinha asla bunu yapmadı.

"Gelen her çocuk," dedi Sözcü, "Marcos'un başarısızlığının bir başka kanıtıydı. Tanrıçanın onu hala değersiz bulduğunu gösteriyordu. Neden? Ona sadık kalmıştı. Çocuklarından hiçbirine asla onun çocuğu olmadığını ima etmemişti. Novinha'ya verdiği sözü asla bozmamıştı. Ondan gelecek bir şeyleri hakketmiyor muydu? Bazı zamanlarda tahammül sınırlarının zorlandığını hissediyordu. Onun kararını kabul etmeyi reddetti. O bir tanrıça değildi. Çocuklarının hepsi birer piçti. Bunlar, ona sert davrandığında ve Miro'ya bağırdığında, kendisine söylediği şeylerdi."

Miro kendi adını duydu ama bunu kendisiyle ilgili bir şey olarak algılamadı. Gerçeklerle bağlantısı düşündüğünden çok daha kırılığandı ve bugün çok fazla şok yaşamıştı. Domuzcuklarla ağaçlar arasındaki imkansız büyü. Annesiyle Libo'nun sevgili olmaları. Ona kendi vücudu, kendi benliği kadar yakın olan Ouanda'nın bir hamlede Ela gibi, Quara gibi kız kardeşi olması. Gözleri çimenlere odaklanmıştı; Sözcü'nün söylediklerini yalnızca ses olarak algılıyor, kelimeleri duymuyordu, tek duyduğu korkunç sestti. Bu sesi Miro çağırılmıştı, onun Libo'nun ölümünün sözcülüğünü yapmasını istemişti. Hümanist bir dinin yardımsever papazı yerine, etkileyici zihni ve fazlasıyla mükemmel

anlayışıyla orijinal sözcünün geleceğini nereden bilebilirdi? İnsanları anlama maskesinin altında, adına yakışır şekilde yaşamakta kararlı, domuzcuklarla geçirdiği bir saatte hepsinin neredeyse elli yıldır göremediğini gören, Pipo'nun, Libo'nun, Ouanda'nın ve kendisinin yaptığı işlerle alay edip sonra da Ouanda'yı gerçeğin kılıcıyla, tek bir acımasız vuruşla ondan ayıran, insanoğlunun en büyük suçunun efsanevi Şeytan'ın, yok edici Ender olduğunu bilemezdi; Miro'nun duyduğu ses buydu, elinde kalan kesinliği olan tek şey bu aralıksız korkunç sestti. Miro ondan nefret etmeye çalışarak sese tutundu fakat başaramıyordu çünkü kendisini kandıramayacağını, Ender'in bir yok edici olduğunu ama yok ettiği şeyin bir hayal olduğunu ve bu hayalin ölmesi gerektiğini *biliyordu*. Domuzcuklar hakkındaki gerçekler, bizim hakkımızdaki gerçekler. Bu yaşlı adam bir şekilde gerçeği görebiliyor ve bu gözlerini kör etmiyor ya da onu çıldırtmıyor. Bu sesi dinleyip gücünün bana gelmesine izin vermeliyim ki ben de ışığa bakıp hayatta kalabileyim.

"Novinha ne olduğunu biliyordu. Zina yapan bir kadın, ikiyüzlü biri. Marcoa'yu, Libo'yu, çocuklarını, Bruxinha'yi incittiğini biliyordu. Pipo'yu öldürdüğünü biliyordu. Bu yüzden Marcoa'nun onu cezalandırmasına razı oldu hatta bunu davet etti. Bu onun kefaretiydi. Hiçbir zaman yeterli olamayacak bir kefaret. Marcoa ondan ne kadar nefret ederse etsin o kendisinden daha da çok nefret ediyordu."

Piskopos yavaşça başıyla onayladı. Sözcü sırları tüm topluluğa anlatmakla korkunç bir şey yapmıştı. Bunlar günah çıkartma hüccresinde konuşulması gereken şeylerdi. Buna rağmen Peregrino, tüm topluluğun tanıdıklarını sandıkları insanları keşfetmeye zorlanması ve onları tekrar tekrar keşfetmelerindeki gücü hissetmişti; ve hikayenin her tekrarı kendilerini de tekrar anlamaya zorladı çünkü kime dokunduklarını anlamadan bütün bu insanlara yüzlerce, binlerce kez dokunmuşlar, hikayenin bir parçası olmuşlardı. Bu acı verici ve korkutucu bir şeydi ama sonunda rahatlatıcı tuhaf bir etkisi olmuştu. Piskopos sekreterine dönerek, "En azından dedikoducular bu işten bir şey elde edemeyecek; söylenecek sır kalmadı," diye fısıldadı.

"Bu hikayedeki tüm insanlar acı çekti," dedi Sözcü. "Hepsi sevdikleri için fedakarlık yaptı. Hepsi, sevdiklerine çok acı çektirdi. Ve siz, bugün beni dinlerken siz de acı çektiniz. Ama şunu unutmayın: Marcoa'nun hayatı çok acıklı ve zulümle dolu olabilir ama Novinha'yla yaptığı anlaşmayı istediği an sona erdirebilirdi. Kalmayı seçti. Bir şekilde bundan keyif almış olmalı. Ve Novinha: Tanrı'nın bu topluluğu bir arada tutan yasalarını çiğnedi. Cezasını da taşıdı. Kilise onun kendisine çektirdiği kadar korkunç bir kefaret ödemesini istemiyor. Eğer ona çektirebileceğiniz her tür zulmü hak ettiğini düşünüyorsanız şunu aklınızdan çıkartmayın: O tek bir nedenle tüm bunlara katlandı, yaptıklarının yalnızca bir amacı vardı: domuzcukların Libo'yu öldürmesini engellemek."

Kelimeler kalplerindeki buzları eritti.

Olhado ayağa kalkıp annesine doğru yürüdü ve yanına çömelip kolunu omuzuna doladı. Ela yanına oturdu, ama o, yere kıvrılmış ağlıyordu. Quara gelip annesinin önünde durdu ve şaşkın gözlerle ona baktı. Grego yüzünü Novinha'nın kucağına gömüp ağlamaya başladı. Yeterince yakında olanlar haykırdığını duyabiliyordu, "Todo papai e morto. Nao tenho nem papai." Bütün babalarım öldü. Hiç babam yok.

Ouanda, konuşma bitmeden önce annesiyle birlikte gittiği ara yolun girişinde duruyordu. Gözleriyle Miro'yu aradı ama o çoktan gitmişti.

Ender kürsünün arkasında durup Novinha'nın ailesine bakarak acılarını dindirebilmek için yapabileceği bir şey olmasını diledi. Sözcülükten sonra her zaman acı olurdu çünkü Ölülerin Sözcüleri gerçekleri yumuşatmak için bir şey yapmazdı. Ama çok az sayıda insan Marcao, Libo ve Novinha gibi aldatmayla dolu bir hayat yaşamıştı; bu kadar çok şok; insanları tanıdıkları ve sevdikleri insanlar hakkındaki düşüncelerini gözden geçirmeye zorlayan bu kadar çok bilgi parçacığı nadiren olurdu. Ender bugün konuşurken ona bakan yüzlerden büyük bir acıya neden olduğunu anlamıştı. Sanki acılarını ona geçiriyorlarmış gibi hepsini hissetmişti. En çok şaşıran Bruxinha olmuştu ama Ender en çok yaralananın o olmadığını biliyordu. Bu ayrıcalık geleceğin onlara ne getireceğini bildiklerini sanan Miro ve Ouanda'ya aitti. Ama Ender insanların daha önce hissettiği acıyı da hissetmişti ve bugünün yaralarının eskilerden çok daha hızlı iyileşeceğini biliyordu. Novinha bunun farkında olmayabilirdi ama Ender onun üzerinden artık taşınması çok zor olan bir yükü almıştı.

"Sözcü," dedi Belediye Başkanı Bosquinha.

"Belediye Başkanı," dedi Ender. Sözcülüğün ardından insanlarla konuşmayı sevmiyordu ama her zaman birinin onunla konuşmakta ısrar etmesine alışkındı. Zorla gülümsedi. "Beklediğimden çok daha fazla insan vardı."

"Çoğu için sadece anlık bir şeydi," dedi Bosquinha. "Sabah olmadan her şeyi unuturlar."

Ender onun bunu önemsiz bir hale getirmesinden rahatsız olmuştu. "Bunun için gece muazzam bir şey olması gerekir," dedi.

"Evet. Öyle bir şey ayarlandı."

Ender onun aşırı derecede üzgün olduğunu ve kendisini güçlükle kontrol edebildiğini ancak o zaman anladı. Onu dirseğinden tuttu ve kolunu omuzuna attı; Bosquinha minnettar bir şekilde ona yaslandı.

"Sözcü, özür dilemeye geldim. Yıldızıyolu Kongresi tarafından yıldız gemine el konuldu. Bu seninle ilgili bir şey değil. Burada bir suç işlendi, bu o kadar büyük bir suç ki suçluların yargılanmak ve cezalandırılmak üzere en yakın dünyaya, Trondheim'e götürülmesi gerekiyor. Senin gemin..."

Ender bir an için düşündü. "Miro ve Ouanda."

Kadın, başını çevirdi, ona sert bir şekilde baktı. "Şaşırmadın."

"Ayrıca gitmelerine de izin vermeyeceğim."

Bosquinha kendisini ondan uzaklaştırdı. "İzin *vermeyecek misin*?"

"Neyle suçlandıkları hakkında bir fikrim var."

"Yalnızca dört gündür buradasın ve *benim* bile şüphelenmediğim bir şey mi biliyorsun?"

"Bazen bazı şeyleri son bilen hükümet olur."

"Sana onların gitmesine neden izin *verceğini*, yargılanmaya gitmelerine *hepimizin* neden izin vereceğimizi söyleyeyim. Çünkü Kongre dosyalarımızı elimizden aldı. Bilgisayarın hafızası, güç kaynaklarımızı, suyumuzu, lağımlarımızı kontrol eden temel programlar haricinde boşaltıldı. Yarın hiçbir iş yapılamayacak çünkü fabrikaları, maden ocaklarını, traktörleri çalıştırmaya yetecek kadar enerjimiz yok. Görevimden alındım. Artık Lusitania Tahliye Komitesi'nin talimatlarının yerine getirilmesini sağlamak üzere yardımcı *polis* şefiyim."

"Tahliye mi?"

"Koloninin izni feshedildi. Hepimizi buradan uzaklaştırmak için yıldız gemileri yolluyorlar. Buradaki insan varlığına dair her tür iz ortadan kaldırılacak. Ölülerimizin üzerindeki mezar taşları bile."

Ender onun tepkisini ölçmeye çalıştı. Bosquinha'nın akılsız yetkililere boyun eğecek tipten biri

olduğunu düşünmemişti. "Buna boyun eğmek gibi bir niyetin var mı?"

"Elektrik ve su sistemleri ansible'la kontrol ediliyor. Ansible aynı zamanda çiti de kontrol ediyor. Bizi güç kaynaksız, susuz ve kanalizasyonsuz bırakarak buraya kapatabilirler ve buradan çıkamayız. Miro ve Ouanda Trondheim'e gitmek üzere yıldız gemine bindiğinde bazı sınırlamaların hafifletileceğini söylüyorlar." İç çekti. "Ah Sözcü, korkarım ki bu Lusitania'da turist olmak için hiç de iyi bir zaman değil."

"Ben bir turist değilim." Kongre'nin şüpheli faaliyetleri, Ender oradayken fark etmiş olmasının bir tesadüf olmadığından şüphelediğini ona söyleme zahmetine girmedi. "Dosyalarınızı kurtarabildiniz mi?"

Bosquinha iç çekti. "Üzgünüm ama sana yükleyerek oldu. Tüm dosyalarının ansible'la dış dünyada korunduğunu fark ettim. En önemli dosyalarımızı sana mesaj olarak yolladık."

Ender güldü. "İyi, bu doğru, iyi bir iş yapmışsınız."

"Önemli değil. Onları geri alamayız. Yani, alabiliriz ama bunu hemen fark ederler ve o zaman senin de başın en az bizimki kadar belaya girer. O zaman her şeyi silerler."

"Tüm dosyalarımı yerel hafızaya kopyaladıktan hemen sonra ansible bağlantısını keserseniz olmaz."

"O zaman gerçekten ayaklanma içerisinde oluruz. Ve ne uğruna?"

"Lusitania'yı Yüz Dünya'daki en iyi ve en önemli yer haline getirme şansı için." Bosquinha güldü. "Sanırım bize önemli gözüyle bakarlar ama ihanetin en iyi olabilmenin bir yolu olduğunu sanmıyorum."

"Lütfen. Hiçbir şey yapma. Miro ve Ouanda'yı tutuklama. Bir saat bekle, seninle ve kararı vermesi gerekenlerle bir araya gelmeme izin ver."

"Ayaklanma olup olmayacağı kararı için mi? Böyle bir karar verilirken senin orada olman için bir neden göremiyorum Sözcü."

"Toplantıda anlarsın. Lütfen, burası bir şans verilmeye degecek kadar önemli."

"Ne şans?"

"Üç bin yıl önce Ender'in soykırımla yaptıklarını telafi etmek için."

Bosquinha ona keskin bir bakış fırlattı. "Ben de senin bir dedikoducudan başka bir şey olmadığını kanıtladığımı sanıyordum."

Şaka yapıyor olabilirdi. Yapmıyor da olabilirdi. "Eğer biraz önce yaptığım şeyin dedikodu olduğunu düşünüyorsan, bu topluluğu yönetemeyecek kadar aptalsın demektir." Gülümsedi.

Bosquinha ellerini açtı ve omuzunu silkti. "Pois e," dedi. Elbette. Başka?

"Toplantıyı yapacak mısınız?"

"İnsanları toplayacağım. Piskopos'un odasında."

Ender göz kırptı.

"Piskopos başka hiçbir yerde buluşmaz," dedi, "ve o onaylamadıkça ayaklanma kararı hiçbir işe yaramaz." Bosquinha elini Ender'in göğsüne koydu. "Seni Katedral'e bile sokmayabilir. Sen bir kafırsın."

"Ama deneyeceksin."

"Bu akşam yaptıkların için deneyeceğim. Sadece bilge bir adam insanlarımızı bu kadar kısa zamanda bu kadar iyi anlayabilirdi ve yalnızca acımasız bir adam bunları sesli bir şekilde söyleyebilirdi. Faydalarına da kusurlarına da ihtiyacımız var."

Bosquinha arkasını dönüp hızla uzaklaştı. Ender kalbinin derinliklerinde onun Yıldızıolu

Kongresi'ne itaat etmek istemediğini biliyordu. Bu çok ani, çok şiddetli olmuştu; sanki bir suç işlemiş gibi yetkisini elinden almışlardı. Pes ederek itiraf etmesi gerekiyordu ve o yanlış bir şey yapmadığını biliyordu. Direnmek istiyordu, Kongre'den intikamını almanın makul bir yolunu bularak onlara beklemlerini, sakin olmalarını veya eğer gerekiyorsa, cehennem dibine kadar yolları olduğunu söylemek istiyordu. Ama o aptal biri değildi. İşe yarayacağını ve insanların yararına olacağını bilmeden onlara karşı gelecek bir harekette bulunmazdı. O iyi bir Valiydi, Ender bunu biliyordu. İnsanlarının uğruna, gururunu, itibarını ve geleceğini memnuniyetle feda edebilirdi.

Praça'da yalnızdı. Bosquinha onunla konuşurken herkes gitmişti. Ender kendisini, çok uzun zaman önce bir savaşın gerçekleştiği sakin bir alanda yürüyen, hışırdayan çimenin üzerinden esen yelde katliamın yankılarını duyan yaşlı bir asker gibi hissetti.

"Ansible bağlantısını kesmelerine izin verme."

Kulağından gelen ses onu irkiltti ama onu hemen tanıdı.

"Jane," dedi.

"Ansible'ı kestiğinizi düşünmelerini sağlayabilirim ama eğer bunu gerçekten yaparsan size yardım edemem."

"Jane," dedi, "bunu sen yaptın değil mi! Dikkatlerini buraya yöneltmeseydin Libo, Miro ve Ouanda'nın yaptıklarını nasıl fark edebilirlerdi?"

Jane cevap vermedi.

"Jane, bağlantıyı kestiğim için özür dilerim, bir daha asla..."

Ne söyleyeceğini bildiğini biliyordu; onunla cümleleri bitirmesi gerekmiyordu. Ama o cevap vermedi.

"Bir daha asla bağlantıyı..."

Jane'in anladığını bildiği cümleleri bitirmek ne işe yarayacaktı? Onu henüz affetmemiştii, bu kadardı, yoksa zaten zamanını boşa harcamamasını söylüyor olurdu. Buna rağmen bir kez daha denemekten kendisini ala koyamadı. "Seni özledim. Jane. Seni gerçekten özledim."

Hala cevap vermiyordu. Söylemesi gerekeni, ansible bağlantısını kesmemesini söylemişti, hepsi bu kadardı. Şimdilik. Beklemek Ender için sorun değildi. Hala orada olduğunu, dinlediğini bilmek ona yetiyordu. Yalnız değildi. Ender yanaklarında göz yaşı hissedince şaşırırdı. Rahatlama gözyaşları, diye düşündü. Katarsis. Bir konuşma, bir bunalım, insanların hayatları mahvoldu, koloninin geleceği belirsizleşti ve ben kendini beğenmiş bir bilgisayar programı benimle konuştuğu için rahatlayıp ağlıyorum.

Ela onu küçük evinde bekliyordu. Ağlamaktan gözleri kızarmıştı. "Merhaba," dedi.

"İstediğin şeyi yapabildim mi?" diye sordu Ender.

"Hiç tahmin etmemiştim," dedi kız. "O bizim babamız değildi. Bilmeliydim."

"Bunu nasıl bilebilirdin, bilemiyorum."

"Ben ne yaptım? Seni buraya babamın, Marcao'nun ölümünün sözcülüğünü yapmaya çağırdım." Tekrar ağlamaya başladı. "Annemin sırları, onların ne olduğunu bildiğimi sanıyordum, sadece dosyalarıyla ilgili olduğunu sanıyordum, Libo'dan *nefret ettiğini* sanıyordum."

"Tek yaptığım pencereleri açıp içeriye biraz hava girmesine izin vermek oldu."

"Bunu Miro ve Ouanda'ya anlat."

"Bir an için düşün Ela. Eninde sonunda bunu öğreneceklerdi. Burada zalimce olan şey, bunu uzun yıllar boyunca *bilmemiş* olmalarıydı. Artık gerçeği bildiklerine göre kendi çıkış yollarını bulabilirler."

"Annemin bulduğu gibi mi? Bu sefer zinadan da kötü bir yolla mı?"

Ender Ela'nın saçlarına dokundu, onları düzeltti. Ela dokunuşunu, tesellisini kabul etti. Ender annesinin veya babasının ona bu şekilde dokunduğunu hatırlamıyordu. Dokunmuş olmalıydı. Yoksa bunu başka nasıl öğrenebilirdi?

"Ela, bana yardım edecek misin?"

"Ne için? İşini yaptın, değil mi?"

"Bunun ölülerin sözcülüğünü yapmakla bir ilgisi yok. Bir saat içinde Descolada'nın nasıl çalıştığını öğrenmem gerekiyor."

"Anneme sorman gerekecek; yalnızca o biliyor."

"Bu akşam beni görmekten mutlu olacağımı sanmıyorum."

"*Ben* mi soracağım? İyi akşamlar Anne, biraz önce tüm Milagre'ye zina yapan ve hayatları boyunca çocuklarına yalan söyleyen bir kadın olarak gösterildin. Bu yüzden, bir itirazın yoksa sana birkaç bilimsel soru sormak istiyorum."

"Ela, bu Lusitania için hayatta kalma meselesi. Ağabeyin Miro'yu saymazsak." Uzandı ve terminale döndü. "Bağlan," dedi.

Şaşırmıştı ama yaptı. Bilgisayar adını tanımadı. "Çıkartılmışım." Dehşet içinde ona baktı. "Neden?"

"Sadece sen değil. Herkes."

"Bu bir bozukluk değil," dedi. "Birisi bağlantı dosyasını çıkartmış."

"Yıldızıyolu Kongresi tüm yerel hafızayı çıkarttı. Her şey gitti. Ayaklanma içerisinde sayılıyoruz. Piskopos ve Bosquinha'yi *gerçek* bir ayaklanma yapmaları için ikna edemezsem Miro ve Ouanda tutuklanacak ve duruşma için Trondheim'e gönderilecek. Anlıyor musun? Eğer annen bilmem gereken şeyleri anlatmazsa, Miro ve Ouanda yirmi iki ışık yılı uzağa gönderilecek. İhanetin cezası ölüm. Ama duruşmaya gitmek bile hayat boyu hapiste kalmak kadar kötü bir şey. Onlar geri dönünceye kadar hepimiz ya ölmüş ya da çok yaşlanmış olacağız."

Ela boş bir şekilde duvara baktı. "Bilmen gereken nedir?"

"Dosyalarını açtığında Komite'nin orada ne bulacağını ve Descolada'nın nasıl çalıştığını öğrenmem gerekiyor."

"Evet," dedi Ela. "Miro'nun hatrına bunu yapacaktır." Ona meydan okurcasına baktı. "Bizi seviyor, bunu biliyorsun değil mi? Herhangi bir çocuğu için seninle kendisi bile konuşur."

"İyi," dedi Ender. "Kendisi gelse daha iyi olur. Bir saat sonra Piskopos'un odasına."

"Evet," dedi Ela. Bir an için hareketsiz oturdu. Sonra bir yerlerde bir sinirsel iletim oldu ve ayağa kalkıp hızla kapıya doğru gitti.

Durdu. Geri döndü, ona sarıldı, yanağından öptü. "Her şeyi anlattığın için memnunum," dedi. "Bildiğim için memnunum."

Ender onu alnından öperek gönderdi. Kapı arkasından kapanınca yatağının üstüne oturdu ve uzanıp tavanı seyretti. Novinha'yı düşündü, şu anda neler hissettiğini hayal etmeye çalıştı. Novinha her şey ne kadar kötü olursa olsun, kızın hızlı bir şekilde yanına geliyor, şu anda hissettiğin acı ve utanca rağmen, kendini tamamen unutup oğlunu kurtarmak için elinden geleni yapacağından eminim. Tüm üzüntünü bana öyle güvenen bir çocuğa değiştirdim, Novinha.

ÇİT

Önemli bir haham pazar yerinde bir şeyler öğretiyordu. O sabah bir koca, karısının zina yaptığına dair deliller bulmuş ve kalabalık, kadını öldürene kadar taşlamak için pazar yerine götürüyordu. (Bu hikayenin benzer bir versiyonu daha var ama bir arkadaşım, bir ölümlerin sözcüsü, aynı olayla karşı karşıya gelen iki hahamdan daha bahsetti. Size anlatacağlarım onlar.)

Haham öne çıkar ve kadının yanında durur. Ona karşı duydukları saygı nedeniyle kalabalık durur ve ellerindeki ağır taşlarla bekler. “Burada,” der onlara, “bir başkasının karısını, bir başka kadının kocasını arzulamayan kimse var mı?”

Mırıldanırlar ve, “Hepimiz o arzuyu biliriz. Ama haham, hiçbirimiz böyle bir şey yapmadı,” derler.

Haham der ki, “O zaman dizlerinizin üzerine çökün ve Tanrı size güç verdiği için şükredin.” Kadını elinden tutar ve pazardan çıkartır. Onu bırakmadan önce ona, “Efendin sulh yargıcına metresini kimin kurtardığını söyle. O zaman onun sadık hizmetkarı olduğumu bilir,” diye fısıldar.

Böylece kadın yaşar çünkü topluluk kendisini karmaşadan koruyamayacak kadar ahlaksızdır.

Başka bir haham, başka bir şehir. Kadına gider ve diğer hikayede olduğu gibi kalabalığı durdurur ve der ki, “İçinizde hanginizin günahı yok? İlk taşı onun atmasına izin verin.”

İnsanlar şaşkına döner ve kendi bireysel günahlarını hatırladıklarından orada toplanmalarının amacını unuturlar. Bir gün ben de bu kadın gibi olabilirim ve affedilmeyi ve bana bir şans daha verilmesini isteyebilirim, diye düşünürler. Ona, bana davranılmasını istediğim gibi davranmalıyım.

Onlar ellerini açıp taşların yere düşmesine izin verirken, haham yere düşen taşlardan birini alır ve onu kadının kafasının üzerine kaldırır ve tüm gücüyle taşı atar. Taş kadının kafatasını ezer ve beyni kaldırır taşları üzerine yayılır.

“Ben de günahsız değilim,” der insanlara. “Ama eğer sadece mükemmel insanların yasaları uygulamasına izin verirsek, yasalar yakında ölür ve şehrimiz de onunla birlikte yok olur.”

Böylece kadın, topluluğu onun yoldan çıkmasına tahammül edemeyecek kadar katı olduğu için ölür.

Bu hikayenin ünlü uyarlaması önemli çünkü şaşılacak kadar nadiren tecrübe ediyoruz. Birçok topluluk, çürümeyle ölümden sonra vücudun katılaşması arasında gidip gelir ve bu konu üzerinde çok durursa ölür. Sadece bir haham bizden yasaları korurken yoldan çıkmayı da affedebilecek kadar mükemmel bir denge kurmamızı bekleyecek cesareti gösterdi. Bu yüzden, elbette onu öldürdük.

Minha irma. Kardeşim. Bu kelimeler, Miro'nun kafasında artık onları duyamaz hale gelinceye kadar sürekli dolandı, beyninde arka fonun bir parçası haline geldiler: A Ouanda e minha irma. Ouanda benim kardeşim. Alışkanlık nedeniyle ayakları onu praça'dan tepenin üstündeki oyun alanına götürdü. En yüksek tepenin uç noktası, kapıyı bekleyen kaleler gibi Zenador İstasyonu'nun üzerinde her zaman bir heyûla gibi duran Katedral ve manastıra bakıyordu. Libo, annemle buluşmaya gittiğinde bu yoldan mı yürüyordu? Xenobiyoloji İstasyonu'nda mı buluşuyorlardı? Yoksa daha tedbirli davranıp fazendas'daki, tarlalardaki, büyük domuzlar gibi çimenlerin üzerinde mi kızışıyorlardı?

Zenador İstasyonu'nun kapısında durdu ve içeri girmek için bir neden bulmaya çalıştı. Orada yapacak bir şey yoktu. Bugün olanlar hakkında bir rapor yazmamıştı ama zaten nasıl yazacağını da bilmiyordu. Büyülü güçler, işte olay buydu. Domuzcuklar ağaçlara şarkı söylüyor ve ağaçlar çıralara bölünüyordu. Marangozluktan çok daha iyi. Yerliler daha önce sanıldığından çok daha karmaşıklardı. Her şey için çok yönlü kullanım. Her ağaç aynı zamanda hem totem hem bir mezar taşı hem de küçük bir kereste kesim yeri idi. Kız kardeşim. Yapmam gereken bir şey var ama ne olduğunu hatırlayamıyorum.

Domuzcuklar bu konuda çok daha mantıklı. Sadece kardeş olarak yaşıyorlar ve kadınları önemsemiyorlar. Bu senin için daha iyi olurdu, Libo, ve gerçek bu; hayır, sana Libo değil, baba diye hitap etmeliyim. Annemin sana söylememiş olması ne yazık, yoksa beni dizinde zıplatabilirdin. En büyük iki çocuğunu, bir dizinde Ouanda'yı, diğer dizinde beni, iki çocuğumuzla da gurur duymuyor muyuz? Sadece iki ay arayla aynı yıl doğan iki çocuk, babam ne kadar meşgul bir adammış, arka bahçesinde çiftleşmek için gizlice çitin yanından geçip annemle buluşmuş olmalı. Yalnızca kızların olduğu için herkes sana acıyordu. Soyadını devam ettirebilecek kimse yoktu. Acımaları boşunaymış. Erkek çocuğuyla dolup taşıyordun. Düşündüğümde de fazla kız kardeşim varmış. İstedğimden bir fazla.

Kapının yakınında durup domuzcukların tepesinin üstündeki ormanlığa baktı. Akşam ziyaretleri hiçbir bilimsel amaca hizmet etmiyor. Bu yüzden sanırım bilimsel olmayan bir amaçsızlık içinde gidip kabilelerinde başka bir kardeşe daha yerleri olup olmadığını öğrenebilirim. Kütük evinde yatmak için herhalde çok büyüğüm bu yüzden dışarıda uyurum, ağaçlara tırmanmak konusunda da pek bir yeteneğim olduğunu sanmam ama teknoloji hakkında bir iki şey biliyorum ve şu anda size bilmek istediğiniz şeyleri anlatmak konusunda bir sakınca görmüyorum.

Sağ elini kimlik kutusuna koydu ve kapıyı itmek için sol elini uzattı. Bir an için ne olduğunu anlayamadı. Sonra eli sanki yanıyormuş ya da paslı bir testereyle kesiliyormuş gibi hissetti, bağırdı ve sol elini kapıdan uzaklaştırdı. Kapı kurulduğundan beri ilk kez bir Zenador'un eli kutuya dokunduğunda sıcak kalıyordu.

"Marcos Vladimir Ribeira von Hesse, çitten geçişin Lusitania Tahliye Komitesi tarafından yasaklandı."

Kapı inşa edildiğinden beri bu ses hiçbir zaman bir Zenador'a meydan okumamıştı. Ne dediğini anlaması Miro'nun bir dakikasını aldı.

"Sen ve Ouanda Quenhatta Figueria Mucumbi, sizi Yıldızıyolu Kongresi adına tutuklayıp Trondheim'deki duruşmanız için gönderecek olan Yardımcı Polis Şefi Faria Lima Maria do

Bosque'ye kendinizi teslim edeceksiniz."

Bir an için sersemledi, midesine bir ağırlık çöktüğünü ve hastalandığını hissetti. Biliyorlar. Tam da bu gece. Her şey bitti. Ouanda'yı kaybettim, domuzcukları kaybettim, işimi kaybettim, hepsi gitti. Tutuklanmak. Trondheim. Sözcü'nün geldiği yer, yirmi iki yıl yollarda olacağım, Ouanda dışında kimse olmayacak, tek kalan o ve o benim *kız kardeşim*-

Eli tekrar kapıyı çekmek için uzandı; koluna yine dayanılmaz bir acı yayıldı, acı sinirlerinin hepsi tetiklendi, hepsi birden tutuştu. öylece kaybolamam ki. Kimse geçmesin diye kapıyı mühürlerler. Kimse domuzcuklara gidemez, kimse onlara bir şey anlatamaz, domuzcuklar bizim gelmemizi bekleyecek ve hiç kimse bir daha asla o kapıdan geçip yanlarına gitmeyecek. Ne ben, ne Ouanda ne de Sözcü, hiç kimse ve hiçbir açıklama yapmadan.

Tahliye Komitesi. Bizi buradan götürecekler ve burada olduğumuza dair tüm izleri yok edecekler. Kurallarda bu kadarı var ama daha fazlası da var değil mi? Ne gördüler? Nasıl öğrendiler? Onlara Sözcü mü söyledi? Gerçeklere o kadar bağlı ki. Domuzcuklara neden geri gelemeyeceğimizi anlatmam gerek, onlara söylemeliyim.

Bir domuzcuk her zaman onları izler, ormana girdikleri andan itibaren onları takip ederdi. Domuzcuklardan biri şimdi de izliyor olabilir miydi? Miro elini salladı. Fakat çok karanlıktı. Onu görmeleri imkansızdı. Belki de görebilirlerdi; kimse geceleri domuzcukların görüşünün nasıl olduğunu bilmiyordu. Onu görmüşlerse de görmemişlerse de gelmediler. Yakında çok geç olacaktı; eğer framling'ler kapıyı izliyorlarsa, hiç şüphesiz Bosquinha'ya çoktan haber vermiş olmalıydı ve o hızlıca çimenlerden geçerek buraya geliyor olmalıydı. Onu tutuklamak için çok isteksiz olacaktı ama işini yapacaktı ve bu saçma sapan ayırmanın domuzcukların veya insanların iyiliği için yapılmış olması tartışmasına girmek gereksizdi, o yasaları sorgulayacak tipten biri değildi, o sadece söyleneni yapıyordu. Miro teslim olacaktı, savaşmanın bir anlamı yoktu, çitin içinde nereye saklanabilirdi, kabra sürülerinin arasına mı? Ama pes etmeden önce domuzcuklara söyleyecekti, söylemek zorundaydı.

Bu yüzden çit boyunca yürüyüp kapıdan uzaklaşarak kimsenin sesini duyabilecek kadar yakın oturmadığı Katedralin tam altındaki açık çimenlik alana doğru gitti. Yürürken seslendi. Kelimeleri değil Ouanda'yla domuzcukların arasındayken ayrıldıklarında birbirlerini bulmak için kullandıkları yüksek uluma sesini kullandı. Bunu duyarlardı, duymak zorundalardı, ona gelmek zorundalardı çünkü çiti geçmesi imkansızdı. Haydi Human, Leaf-Eater, Mandachuva, Arrow, Cups, Calendar, kim olursa, hepiniz gelin ve size artık bir şey anlatamayacağımı anlatayım.

Quim mutsuz bir şekilde Piskopos'un ofisinde bir taburede oturuyordu.

"Estevao," dedi Piskopos sessiz bir şekilde, "birkaç dakika sonra burada bir toplantı olacak, ama önce bir dakikalığına seninle konuşmak istiyorum."

"Konuşacak bir şey yok," dedi Quim. "Bizi uyardınız ve söylediğiniz her şey oldu. O Şeytan'ın ta kendisi."

"Estevao, bir dakika konuşacağız ve sonra sen eve gidip uyuyacaksın."

"Oraya asla dönmeyeceğim."

"Efendimiz annenden daha beter günahkarlarla birlikte yemek yedi ve onları affetti. Sen ondan daha mı iyisin?"

"Affettiği zina yapan kadınların hiçbirisi annesi değildi!"

"Herkesin annesi Kutsal Meryem olamaz."

"Yani sen onun tarafında mısın? Kilise, Ölülerin Sözcüleri'ne yol mu açtı? Katedral'i yıkıp taşlarıyla, tüm ölülerimizin gömülmeden önce iftiraya uğrayabilecekleri bir amfiteatro mu inşa etmeliyiz?"

Bir fısıldama: "Ben senin Piskopos'unum Estevao, İsa'nın bu gezegendeki vekiliyim ve benimle mevkiime göstermen gereken saygıyla konuşacaksın."

Quim sinirden çıldırmış bir şekilde konuşmadan durdu.

"Sözcü bu hikayeleri aleni bir şekilde anlatmasaydı daha iyi olacağını düşünüyorum. Bazı şeyler gizlilik içinde, sessizlik içinde öğrenilirse daha iyi olur, böylece bir şokla karşılaştığımızda bizi izleyen bir seyirci olmaz. Bu yüzden kendi özel günahlarımızla boğuşurken bizi halkın utancından koruyabilmesi için günah çıkartma hüccesini kullanıyoruz. Ama insaflı davran Estevao. Sözcü hikayeleri anlatmış olabilir, ama bunların hepsi doğru. Değil mi?"

"Ve,"

"Şimdi Estevao, bir düşünelim. Bugünden önce anneni seviyor muydun?"

"Evet."

"Bu sevdiğin anne zaten zina yapmamış mıydı?"

"On bin kere."

"O kadar şehvet düşkününü olduğunu sanmıyorum. Ama sen bana zina yapmış olmasına rağmen onu sevdiğini söyledin. O bu akşam aynı kişi değil mi? Dün ve bugün arasında değiştii mi? Yoksa değişen sadece sen misin?"

"Dün olduğu şey bir yalandı."

"Çocuklarına zina işleyen bir kadın olduğunu söylemeye utandığı için mi bunu söylüyorsun, yıllar boyunca size ilgi gösterdiğinde, güvendiğinde, bir şeyler öğrettiğinde de yalan söyledi o zaman..."

"Bizimle pek ilgilendiği söylenemez."

"Eğer günah çıkartma hüccesine gelip zina yaptığı için bağışlansaydı, bunu size hiçbir zaman söylemesi gerekmezdi. Mezarına bunu bilmeden giderdin. Bu bir yalan olmazdı; çünkü o affedilmiş olacaktı, o zina işleyen bir kadın olmayacaktı. Gerçekleri kabul et Estevao: Ona zina yaptığı için kızgın değilsin. Kızgınsın çünkü onu korumaya çalışarak tüm şehir önünde küçük düştün."

"Kendimi bir aptal gibi hissetmeme neden oluyorsunuz."

"Kimse aptal olduğunu düşünmüyor. Herkes senin sadık bir evlat olduğunu düşünüyor. Ama şimdi, eğer efendimizin gerçek bir yandaşı olacaksan, onu affedeceksin ve onu her şeyden çok sevdiğini ona göstereceksin çünkü şimdi onun acısını anlıyorsun." Piskopos kapıya baktı. "Şimdi burada bir toplantım var, Estevao. İçerideki odama git ve Madelena'ya affetmeyen kalbini affetmesi için dua et."

Sinirli olmaktan çok üzgün görünen Quim, Piskopos'un masasının arkasındaki perdeden geçti.

Piskopos'un sekreteri başka bir kapıyı açarak Ölülerin Sözcüsü'nü odaya aldı. Piskopos ayağa kalkmadı. Oysa Sözcü dizlerinin üzerine çöküp başını eğdi. Bu Katoliklerin sadece halk gösterimlerinde Piskopos'un önünde yaptıkları bir şeydi ve Peregrino Sözcü'nün bununla ne yapmaya çalıştığını anlayamıyordu. Ancak adam orada dizlerinin üstünde durmuş bekliyordu ve bu yüzden Piskopos sandalyesinden kalktı, ona doğru yürüdü ve öpmesi için yüzüğünü uzattı. Ondan sonra bile Sözcü, Peregrino sonunda, "Gösterdiğin saygıyla benimle alay edip etmediğini bilmesem de seni kutsuyorum evladım," diyinceye kadar bekledi.

Sözcü başı hala eğik bir şekilde "İçimde hiçbir alaycılık yok," dedi. Sonra Peregrino'ya baktı.

"Babam bir Katolikti. Şartlar dolayısıyla değilmiş gibi davrandı ama inançsızlığı için kendisini asla affetmedi."

"Sen vaftiz mi edildin?"

"Evet, ablam bana, doğumumdan kısa bir süre sonra babamın beni vaftiz ettirdiğini söylemişti. Annem bir protestandı, küçük yaşta vaftiz edilmeye karşı olan bir inançtandı bu yüzden bununla ilgili bir tartışma yapmışlar." Piskopos Sözcü'yü ayağa kaldırmak için elini uzattı. Sözcü kıkırdadı. "Düşünsenize. Gizli bir Katolik ve prensiplerinden vazgeçen bir Mormon, ikisi de inanmadıklarını iddia ettikleri dini yöntemler hakkında tartışıyor."

Peregrino kuşku içindeydi. Sözcünün Katolik olması fazla zarif bir hareketti. "Siz ölülerin sözcülerinin işinize başlamadan önce tüm dinleri terk ettiğinizi sanıyordum," dedi Piskopos.

"Diğerlerinin ne yaptığını bilmiyorum. Bu konuda herhangi bir kural olduğunu sanmıyorum en azından *ben* Sözcü olduğumda yoktu."

Piskopos Peregrino sözcülerin yalan söylememesi gerektiğini biliyordu ama bu kesinlikle kaçamak bir cevaptı. "Sözcü Andrew, Yüz Dünya'da üç bin yıldır insanların Katolik olduğunu gizlemesi gereken bir yer yok. Bunu, gereğinden fazla nüfusa sahip olan Dünya'daki korkunç nüfus sınırlamalarını kaldıran kutsal uzay yolculuğuna borçluyuz. Bana babamın üç bin yıl önce Dünya'da yaşadığını mı söylüyorsun?"

"Size babamın benim bir Katolik olarak vaftiz edilmemi gerçekleştirdiğini ve onun hatrına hayatı boyunca yapamadığı şeyi yaptığımı söylüyorum. Onun için bir Piskopos'un önünde eğildim ve kutsamasını aldım."

"Ama kutsadığım kişi sendin." Ve hala sorumdan kaçırıyorsun. Bu da babamın yaşadığı yıl konusunda çıkarttığım sonucun doğru olduğu anlamına geliyor ama bu konuda konuşmak istemiyorsun. Dom Cristao bana seninle ilgili tahmin ettiğimizden daha fazla şey olduğunu söylemişti.

"İyi," dedi Sözcü, "öldüğüne göre kutsanmaya babamdan çok daha fazla ihtiyacım var ve halletmem gereken fazlasıyla sorun var."

"Lütfen otur." Sözcü uzaktaki duvara yakın bir tabure seçti. Piskopos masasının arkasında duran büyük sandalyesine oturdu. "Bugün sözcülük yapmamış olmanı dilerdim. Uygunsuz bir zamanda oldu."

"Kongre'nin böyle bir şey yapacağı hakkında bir uyarı almadım."

"Ama Miro ve Ouanda'nın yasaları çiğnediğini biliyordun. Bosquinha bana söyledi."

"Sözcülükten sadece birkaç saat önce öğrendim. Onları henüz tutuklamadığımız için teşekkür ederim."

"Bu hükümetin sorunu." Piskopos bu konuyu bir kenara bıraktı ama eğer o ısrar etseydi Bosquinha'nın Sözcü'nün isteğini önemsemeden onun talimatlarına uymak zorunda kalacağını ve onları tutuklayacağını her ikisi de biliyordu. "Sözcülüğün büyük ölçüde üzüntüye yol açtı."

"Korkarım ki normalden daha fazla."

"Şimdi, sorumluluğun sona erdi mi? Yaralan açıp iyileştirmesini başkalarına mı bırakıyorsun?"

"Yara değil, Piskopos Peregrino. Ameliyat. Eğer sonrasında acıyı iyileştirmeye yardım edebilirsem, o zaman evet, kalıp yardım ederim. Anestezi uygulayamıyorum ama antiseptik uygulamaya çalışırım."

"Biliyor musun sen bir papaz olmalıydın."

"Küçük erkek çocukların sadece iki seçeneği vardı. Papazlık veya askerlik. Ebeveynlerim benim için ikincisini seçti."

"Küçük erkek çocuk. Fakat bir ablan vardı. Hükümet özel izin vermediği taktirde nüfus denetimlerinin ebeveynlerin iki çocuktan fazlasına sahip olmasını yasakladığı bir zamanda yaşadın. Öyle bir çocuğa Üçüncü diyorlardı değil mi?"

"Tarihi biliyorsunuz."

"Yıldız uçuşlarından önce Dünya'da mı doğdun?"

"Piskopos Peregrino, bizi ilgilendiren şey otuz beş yaşında olduğu açık olan bir ölülerin sözcüsünün biyografisi değil Lusitania'nın geleceği."

"Lusitania'nın geleceği *beni* ilgilendirir Sözcü Andrew, seni değil."

"Lusitania'daki *insanların* geleceği sizi ilgilendirir Piskopos. Ben pegueninolarla da ilgileniyorum."

"Kimin sorununun daha büyük olduğu konusunda yarışmayalım."

Sekreter tekrar kapıyı açtı ve Bosquinha, Dom Cristao ve Dona Crista içeri girdiler. Bosquinha bir Piskopos'a bir Sözcü'ye baktı.

"Eğer aradığın buysa yerde kan yok," dedi Piskopos.

"Ben sadece ısı derecesini tahmin etmeye çalışıyordum," dedi Bosquinha.

"Sanırım havada karşılıklı saygının sıcaklığı var," dedi Sözcü, "öfkenin sıcaklığı veya nefretin soğukluğu değil."

"Sözcü, inançlarıyla olmasa bile vaftiz edilirken Katolik olmuş," dedi Piskopos. "Onu kutsadım ve bu onu uysallaştırmışa benziyor."

"Yetkililere karşı her zaman saygılı olmuşumdur," dedi Sözcü.

"Bizi bir sorgulayıcıyla tehdit *eden* kişi sendin," diye hatırlattı Piskopos. Bir gülümsemeye.

Sözcünün gülümsemesi de en az onunki kadar soğuktu. "İnsanlara benim Şeytan olduğumu ve benimle konuşmamaları gerektiğini söyleyen de sizdiniz."

Piskopos ve Sözcü birbirlerine gülümserken diğerleri gergin bir şekilde gülerek oturup beklediler.

"Bu senin toplantın Sözcü," dedi Bosquinha.

"Beni bağışlayın," dedi Sözcü. "Davetli biri daha var. Onun gelmesi için birkaç dakika daha beklersek her şey daha kolay olacak."

Ela annesini evin dışında çite yakın bir yerde buldu. Kapım'lerin hışırdamasına neden olan hafif bir esinti Novinha'nın saçını kavrayıp yavaşça savurdu. Bunun neden bu kadar şaşırtıcı olduğunu anlaması Ela'nın birkaç dakikasını aldı. Annesi uzun yıllardır saçlarını açmamıştı. Garip bir şekilde özgür görünüyordu çünkü Ela uzun zamandır bir topuzda durduğu için saçlarının nasıl kıvrılıp büküldüğünü görebiliyordu. İşte o zaman Sözcü'nün haklı olduğunu anladı. Annesi davetini kabul edecekti. Bu akşamki konuşma ona ne kadar utanç veya acı vermiş olursa olsun gün batınımdan sonraki alacakaranlıkta dışarı çıkmasına ve domuzcukların tepesine bakmasına yol açmıştı. Belki de çite bakıyordu. Belki de kimseye görünmeden birbirlerini sevebilmeleri için orada ya da kapımlerin arasında başka bir yerde onunla buluşan bir adamı hatırlıyordu. Her zaman saklanarak, her zaman bir sır olarak. Annem Libo'nun onun gerçek kocası olduğunun, benim gerçek babam olduğunun bilinmesinden memnun diye düşündü Ela. Annem memnun ve ben de memnunum.

Çimenlerde çıkarttığı sesteki gelişini kesinlikle duymuş olmasına rağmen annesi dönüp ona bakmadı. Ela birkaç adım geride durdu.

"Anne." dedi.

"Demek bir kabra sürüsü değil," dedi annesi. "Çok ses çıkartıyorsun Ela."

"Sözcü. Yardımını istiyor."

"Öyle mi?"

Ela, Sözcü'nün ona anlattıklarını annesine aktardı. Novinha arkasını dönmedi. Ela'nın konuşması bittiğinde annesi bir an bekledi ve dönüp tepenin yanından yürüdü. Ela arkasından koşup ona yetişti.

"Anne," dedi Ela. "Anne, ona Descolada'dan bahsedecek misin?"

"Evet."

"Neden şimdi? Tüm bu yıllardan sonra? *Bana* neden söylemedin?"

"Çünkü tek başına, benim yardımım olmadan daha iyi işler yaptın."

"Ne yaptığımı biliyor muydun?"

"Sen benim çırağımısın. İz bırakmadan tüm dosyalarına girebiliyorum. Çalışmalarını izlemeseydim nasıl bir usta olurdu?"

"Ama..."

"Aynı zamanda Quara'nın adının altında sakladığın dosyaları da okudum. Anne olmadığın için on iki yaşın altındaki tüm çocukların dosya faaliyetlerinin her hafta ebeveynlerine rapor edildiğini bilmiyorsun. Quara olağanüstü araştırmalar yapıyordu. Benimle geldiğin için mutluyum. Sözcü'ye anlattığım zaman sana da anlatıyor olacağım."

"Yanlış yöne gidiyorsun," dedi Ela.

Annesi durdu. "Sözcü'nün evi praça'nın yanında değil mi?"

"Toplantı Piskopos'un odasında."

Annesi ilk kez Ela'ya baktı. "Sen ve Sözcü bana ne yapmaya çalışıyorsunuz?"

"Miro'yu kurtarmaya çalışıyoruz," dedi Ela. "Ve yapabilirsek Lusitania Kolonisini."

"Beni örümceğin inine götürerek..."

"Piskopos bizim tarafımızda olmak zorunda yoksa- "

"*Bizim* tarafımız mı! *Biz* derken sen ve Sözcü'den mi bahsediyorsun? Bunu fark etmediğimi mi sanıyorsun? Tüm çocuklarımı birer birer baştan çıkarttı."

"Kimseyi baştan çıkartmadı!"

"Seni tam duymak istediğin şeyi bilerek baştan çıkarttı..."

"O bir pohpohçu değil," dedi Ela. "O bize istediklerimizi söylemiyor. O bize doğru olduğunu bildiğimiz şeyleri söylüyor. O bizim *sevgimizi* kazanmadı, anne, *güvenimizi* kazandı."

"Sizden ne alıyorsa, bunu bana asla vermedin."

"Bunu istedik."

Ela bu sefer annesinin iğneleyici, ısrarcı bakışı karşısında boyun eğmedi. Bunun yerine eğilen, başka bir yöne bakıp sonra tekrar gözleri yaşlı bir şekilde ona dönen annesi oldu. "Size söylemek istedim." Annesi dosyalardan bahsetmiyordu. "Ondan nasıl nefret ettiğinizi gördüğümde söylemek istedim, o sizin babanız değil, sizin babanız iyi, sevecen bir adam..."

"Bunu bize söylemeye cesareti olmayan biri."

Annesinin gözlerini büyük bir öfke bürüdü. "İstedi. Ona ben izin vermedim."

"Sana bir şey söyleyeceğim Anne. Milagre'deki herkes gibi Libo'yu sevdim. Ama o ikiyüzlü olmaya gönüllüydü, sen de öyleydin ve kimsenin tahmin etmemesine rağmen yalanlarınızın zehiri hepimizi üzdü. Seni ya da onu suçlamıyorum Anne. Ama Sözcü için Tanrıya şükrediyorum. O bize doğruyu söylemeye gönüllüydü ve bu sayede artık özgürüz."

"Kimseyi sevmediğin zaman doğruyu söylemek kolaydır," dedi annesi alçak bir sesle.

"Böyle mi düşünüyorsun?" dedi Ela. "Sanırım ben de bir şeyler biliyorum anne. Birini sevmedikçe onun hakkındaki doğruları bilemezsin. Sözcü'nün babamı sevdiğini düşünüyorum. Marcao'yu yani. Sözcülük yapmadan önce sanırım onu anladı ve sevdi."

Annesi cevap vermedi çünkü bunun doğru olduğunu biliyordu.

"Grego'yu, Quara'yi ve Olhado'yu sevdiğini de biliyorum ve Miro'yu ve hatta Quim'i. Ve beni. Beni sevdiğini biliyorum. Bana beni sevdiğini gösterdiğinde, bunun doğru olduğunu biliyorum, çünkü asla kimseye yalan söylemiyor."

Annesinin gözlerinden akan yaşlar yanaklarından süzüldü.

"Ben sana ve herkese *yalan söyledim*," dedi Novinha. Sesi güçsüzdü ve zor duyuluyordu. "Ama sana seni sevdiğimi söylediğimde bana yine de inanmak zorundasın."

Ela annesine sarıldı ve yıllardır ilk kez annesinin karşılığındaki sıcaklığı hissetti. Çünkü aralarındaki yalanlar artık gitmişti. Sözcü engeli kaldırmıştı, artık çekingen ve tedbirli olmak için bir neden yoktu.

"Şimdi bile o lanet olası Sözcü'yü düşünüyorsun değil mi?" diye fısıldadı annesi.

"Sen de," diye cevap verdi Ela.

İkisinin de vücudu annesinin kahkahasıyla titredi. "Evet." Novinha gülmeyi kesti ve geri çekildi, Ela'nın gözlerine baktı. "O her zaman aramıza girecek mi?"

"Evet," dedi Ela. "Bir köprü gibi aramıza girecek, duvar gibi değil."

Miro yamaçtan çite doğru gelen domuzcukları gördü. Ormanda çok sessizdiler ama domuzcuklar kapım'lerin arasında bu yeteneklerini sürdürüyorlardı; onlar koşarken çimen gürültüyle hışırdıyordu. Belki de Miro'nun çağrısına geldikleri için saklanma gereği duymuyorlardı. Yakınlaştıkça Miro onları tanıdı. Arrow, Human, Mandachuva, Leaf-Eater, Cups. Onlara seslenmedi, onlar da oraya gelince onunla konuşmadı. Bunun yerine çitin ardında onun karşısında durup sessizce onu izlediler. Hiçbir Zenador daha önce domuzcukları çite çağırılmamıştı. Hareketsizlikleri endişelendiklerini gösteriyordu.

"Artık yanınıza gelemeyeceğim," dedi Miro.

Açıklamasını beklediler.

"Framling'ler yaptıklarımızı öğrendi. Yasaları çiğnediğimizi biliyorlar. Kapıyı kilitlediler."

Leaf-Eater çenesine dokundu. "Framling'lerin gördüğünün ne olduğunu biliyor musun?"

Miro acı bir şekilde güldü. "Ne görmediler ki? Sadece bir framling bizimle buraya geldi."

"Hayır," dedi Human. "Ana Kraliçe bunun Sözcü olmadığını söylüyor. Ana Kraliçe bunu gökyüzünden gördüklerini söylüyor."

Uydular mı? Gökyüzünden ne görebilirler?"

"Belki avı," dedi Arrow.

"Belki kabra'ların tüylerinin kesilişini," dedi Leaf-Eater.

"Belki amaranth tarlalarını," dedi Cups.

"Hepsini," dedi Human. "Belki de ilk amaranth haşatından sonra kadınların üç yüz yirmi çocuğun doğmasına izin verdiklerini gördüler."

"Üç yüz mü!"

"Ve yirmi," dedi Mandachuva.

"Yiyeceğin çok olacağını gördüler," dedi Arrow. "Şimdi bir sonraki savaşı kesinlikle kazanacağız. Düşmanlarımız düzlükte, kocaman yeni ormanlarda ekili olacak ve kadınlar her birine ana ağacı koyacak."

Miro kendisini hasta hissetti. Tüm çalışmaları ve fedakarlıkları bir domuzcuk kabilesine üstünlük sağlamak için miydi? Neredeyse, Libo siz dünyayı ele geçirin diye ölmedi diyecekti. Ama eğitimi ağır bastı ve ne olumlu ne de olumsuz bir soru sordu. "Tüm bu yeni çocuklar nerede?"

"Küçük kardeşlerin hiçbiri *bize* gelmiyor," diye açıkladı Human. "Çok işimiz var, sizden öğreniyoruz ve diğer tüm kardeş evlerine öğretiyoruz. Küçük kardeşleri eğitemeyiz." Sonra gururla ekledi, "Üç yüzün tam yarısı babam Rooter'ın çocuğu."

Mandachuva ciddiyetle başını salladı. "Bize öğrettiklerinizden dolayı kadınlar size çok saygı duyuyor ve Ölülerin Sözcüsü'nden çok umutlular. Ama bize şimdi söylediğin şey, bu çok kötü. Eğer framling'ler bizden nefret ediyorsa ne yapacağız?"

"Bilmiyorum," dedi Miro. Şimdilik akli ona biraz önce verdikleri bilgilerle baş etmek için uğraşıyordu. Üç yüz yirmi yeni bebek. Bir nüfus patlaması ve Rooter bir şekilde yarısının babası. Bugünden önce Miro, Rooter'ın babalık sözlerini domuzcukların totem inançlarına yorardı. Ama bir ağacın şarkı söylemekle kökünden sökülüp parçalara ayrıldığını gördükten sonra tüm bu garip varsayımları sorgulamaya hazırды.

Fakat artık bir şeyler öğrenmenin ne anlamı vardı? Bir daha asla rapor yazmasına izin vermeyeceklerdi; olayları takip edemeyecekti; önümüzdeki çeyrek asır boyunca bir başkası onun işini yaparken o bir yıldız gemisinde olacaktı ya da daha kötüsü, kimse olmayacaktı.

"Mutsuz olma," dedi Human. "Göreceksin. Ölülerin Sözcüsü her şeyi halledecek."

"Sözcü. Evet, o her şeyi harika bir şekilde halledecek." Ben ve Ouanda için yaptığı gibi. Kız kardeşim.

"Ana Kraliçe, framling'lere bizi sevmelerini öğreteceğini söylüyor- "

"Framling'lere öğretmek," dedi Miro. "O zaman elini çabuk tutsa iyi olacak. Beni ve Ouanda'yı kurtarması için artık çok geç. Bizi tutuklayıp gezegenden götürecekler."

"Yıldızlara mı?" diye sordu Human umutla.

"Evet yıldızlara, duruşmaya gitmek için! Size yardım ettiğimiz için cezalandırılmak için. Oraya gitmemiz yirmi iki yıl sürecek ve geri dönmemize asla izin vermeyecekler."

Domuzcuklar bu bilgiyi kavramak için bir an durdular. İyi diye düşündü Miro. Sözcü'nün her şeyi nasıl halledeceğini düşünse dursunlar. Ben de Sözcü'ye güvendim ve bu benim için bir işe yaramadı. Domuzcuklar birbirlerine danıştılar.

Human gruptan ayrıldı ve çite yaklaştı. "Seni saklayacağız."

"Seni ormanda asla bulamazlar," dedi Mandachuva.

"Beni kokumdan bulabilecek makineleri var," dedi Miro.

"Ah. Ama yasalar bize makineleri göstermelerini yasaklamıyor mu?" diye sordu Human.

Miro kafasını salladı. "Fark etmez. Kapı bana kilitli. Çiti geçemiyorum."

Domuzcuklar birbirlerine baktılar.

"Ama orada kapım var," dedi Arrow.

Miro aptal bir şekilde çimene baktı. "Ne olmuş?" diye sordu.

"Onu çiğne," dedi Human.

"Neden?" diye sordu Miro.

"İnsanların kapım çiğnediğini gördük," dedi Leaf-Eater. "Geçen akşam yamaçta Sözcü ve cüppeli insanların kapım çiğnediklerini gördük."

"Ve başka zamanlarda da, defalarca," dedi Mandachuva.

Ona karşı sabırsızlıkları sinir bozucuydu. "Bunun çitle ne ilgisi var?"

Domuzcuklar tekrar birbirlerine baktılar. Sonunda Mandachuva bir kapım yaprağını yerden koparttı, onu dikkatle kalın bir deste haline getirdi ve çiğnemek için ağzına attı. Sonra bir süre oturdu. Diğerleri ona sataşmaya başladılar, parmaklarıyla onu dürtüp çimdiklediler. Fark etmiyor gibiydi. Sonunda Human onu oldukça şiddetli bir şekilde çimdikledi ve Mandachuva tepki göstermeyince erkeklerin dilinde Hazır, Gitme vakti, Şimdi, Hazır, demeye başladılar.

Mandachuva ayağa kalktı, bir an için sarsıldı. Sonra çite doğru koştu ve yukarıya tırmandı, kendisini diğer tarafa attı ve dört ayak üstünde Miro'nun yanına indi.

Mandachuva çitin tepesine varınca Miro ayağa fırlayıp bağırmaya başladı; bağırma bitirdiğinde Mandachuva ayaktaydı ve üzerini temizliyordu.

"Bunu yapamazsın," dedi Miro. "Vücuttaki tüm acı sinirlerini uyarıyor. Çit geçilemez."

"Öyle mi," dedi Mandachuva.

Human çitin diğer yanında uyluklarını birbirine sürtüyordu. "Bilmiyordu," dedi. "İnsanlar bilmiyor."

"Bu bir anestezi," dedi Miro. "Acı hissetmeyi engelliyor."

"Hayır," dedi Mandachuva. "Acıyı hissediyorum. Çok kötü bir acı. Dünyadaki en kötü acı."

"Rooter çitin ölmekten daha kötü olduğunu söylüyor," dedi Human. "Acıyı her yerinde hissediyorsun."

"Ama umursamıyorsun," dedi Miro.

"Bu diğer benliğine oluyor," dedi Mandachuva. "Bu senin hayvan kişiliğine oluyor. Ama ağaç kişiliğin umursamıyor. Bu, ağaç kişiliğin olmanı sağlıyor."

Sonra Miro, Libo'nun ölümünde unuttukları garip bir ayrıntıyı hatırladı. Ölü adamın ağzı bir deste kapım'le doldurulmuştu, ölen tüm domuzcukların ağzı da öyleydi. Anestezi, ölümler korkunç bir işkence sonucu gibi görünüyordu ama amaç acı çektirmek değildi. Anestezi kullanmışlardı. Bunun acıyla hiçbir ilgisi yoktu.

"Şimdi," dedi Mandachuva. "Çimeni çiğne ve bizimle gel. Seni saklarız."

"Ouanda," dedi Miro.

"Ah, ben gidip onu alırım," dedi Mandachuva.

"Nerede yaşadığını bilmiyorsun."

"Evet biliyorum," dedi Mandachuva.

"Bunu yılda bir çok kez yapıyoruz," dedi Human. "Herkesin nerede yaşadığını biliyoruz."

"Ama kimse sizi görmedi," dedi Miro.

"Biz çok gizliyiz," dedi Mandachuva. "Ayrıca kimse bizi aramıyor."

Miro düzinelerce domuzcuğun gece yarısı sessizce Milagre'de gezindiğini hayal etti. Nöbet tutulmuyordu. Sadece birkaç kişinin gece yarısı dışarıya çıkmalarını gerektirecek işleri oluyordu ve domuzcuklar küçüktü, kapım'lerin arasına saklanıp tamamen yok olabilecek kadar küçüktüler. Hakkında bir şey öğrenmemeleri için koyulan tüm kurallara rağmen metal ve makineler hakkında bir şeyler biliyor olmaları hiç de şaşırtıcı değildi. Hiç şüphe yok ki maden ocaklarını, uzay mekiğinin indiğini, tuğla ocaklarının tuğlaları pişirdiğini, insanlara özgü amaranth'ların ekildiği ve sürüldüğü tarlaları görmüşlerdi. Ne soracaklarını biliyor olmalarına şaşmamak gerekti.

Onları kendi kültürümüzden uzak tutabileceğimizi düşündüğümüz için ne kadar aptaldık. Bizim onlardan saklayabildiğimizden çok daha fazla sır sakladılar. Sözde kültürel üstünlüğümüz vardı.

Miro kendisine bir kapım yaprağı kopardı.

"Hayır," dedi Mandachuva elinden yaprağı alarak. "Kökünü yemeyeceksin. Eğer kökü yersen hiçbir işine yaramaz." Miro'nun yaprağını attı ve yerden yaklaşık on santimetre uzunlukta bir yaprağı kopardı. Sonra onu katlayıp Miro'ya verdi, Miro onu çiğnemeye başladı.

Mandachuva onu çimdikledi ve dürttü.

"Beni bırak" dedi Miro. "Git Ouanda'yı getir. Onu her an tutuklayabilirler. Git. Şimdi. Hadi git."

Mandachuva diğerlerine baktı ve gözle görünmeyen bir onay alınca çitin yanından Ouanda'nın yaşadığı Vila Alta tepesine doğru koştu.

Miro biraz daha çiğnedi. Kendisini çimdikledi. Domuzcukların dediği gibi acıyı hissediyor ama umursamıyordu. Tek umursadığı şey bunun bir çıkış yolu, Lusitania'da kalmanın bir yolu olduğuydu. Belki de Ouanda'yla kalmanın bir yoluydu. Kuralları boşver, hepsini. İnsanların olduğu bölgeden çıkıp domuzcukların ormanına girdiği andan itibaren kuralların onun üzerinde hiçbir gücü yoktu. Bir kaçak olacaktı, zaten onu ihanetle suçlamıyorlar mıydı; o ve Ouanda insanların tüm çılgın kurallarını geride bırakıp istedikleri şekilde yaşayabilir ve tamamen yeni değerlere sahip, hayatı domuzcuklardan ve ormandan öğrenen bir aile kurabilirlerdi; Yüz Dünya'da yeni bir şey ve Kongre'nin onları durduracak gücü olmazdı.

Çite koştu ve onu iki eliyle kavradı. Hissettiği acı öncekinden daha az değildi ama şimdi umursamıyordu, çitin tepesine tırmandı. Ama her dokunuşta acı daha da şiddetleniyordu ve o umursamaya başladı, acıyı çok fazla umursamaya, kapım'ın onun üzerinde hiçbir anestezi etkisi olmadığını fark etmeye başladı ama bu süre içinde çitin tepesine varmıştı. Acı çıldırtıcıydı; düşünemiyordu; hızla tepeye çıkmıştı ve orada dengede durmaya çalışırken kafası çitin dikey alanını geçti. Vücudunda çektiği tüm acı birden beynine girdi sanki her tarafı yanıyormuş gibiydi.

Arkadaşları çitin üzerinde asılı bir şekilde dururken Küçükler dehşet içinde onu izlediler, kafası ve gövdesi bir tarafta, kalçası ve bacakları diğer taraftaydı. Bir anda haykırdılar, ona uzandılar, indirmeye çalıştılar. Kapım çiğnemedikleri için çite dokunmaya cesaret edemiyorlardı.

Mandachuva haykırışlarını duyunca koşarak geri döndü. Vücudunda tırmanıp ağır insan vücudunu öbür tarafa itecek kadar anestezi kalmıştı. Miro kemiklerini kıracak bir düşüşle yere indi, kolu halen çite dokunuyordu. Domuzcuklar onu uzaklaştırdılar. Yüzü acıyla çarpılmıştı.

"Çabuk!" diye bağırdı Leaf-Eater. "Ölmeden önce onu ekmeliyiz!"

"Hayır!" diye cevap verdi Human, Leaf-Eater'ı Miro'nun donmuş vücudundan uzaklaştırarak, "ölüp ölmediğini bilmiyoruz! Çektiği acı sadece bir hayal, bunu biliyorsun, yarası yok, acı hafiflemeli..."

"Ama hafiflemiyor," dedi Arrow. "Bak ona."

Miro yumruklarını sıkıyordu, bacakları altında bükülmüş ve omurgasıyla boynu geriye doğru gitmişti. Sık aralıklarla, zor bir şekilde nefes alıyordu yüz ifadesi acıyla daha da gerilmiş görünüyordu.

"Ölmeden önce onu ekmeliyiz," dedi Leaf-Eater.

"Git Ouanda'yı getir," dedi Human. Mandachuva'ya baktı. "Şimdi! Git onu getir ve ona Miro'nun ölmek üzere olduğunu söyle. Ona kapının kilitli olduğunu ve Miro'nun bu tarafta olduğunu ve ölmek üzere olduğunu söyle."

Mandachuva koşarak gitti.

Sekreter kapıyı açtı ama Ender Novinha'yı görünceye kadar rahatlamadı. Ela'yı onu çağırması için gönderdiği zaman geleceğinden emindi; ama gelişi için uzun dakikalar boyunca beklediklerinden onun hakkında düşündüklerinden şüphe etmeye başlamıştı. Şüphe etmek için hiçbir neden yoktu. O Ender'in olduğunu düşündüğü kadındı. Saçının açık ve rüzgardan savrulmuş olduğunu fark etti ve Ender Lusitania'ya geldiğinden beri onun yüzünde ilk kez iki haftadan az, yirmi yıldan fazla bir süre önce acısı nedeniyle çağıran kızı açıkça gördü.

Novinha gergin ve endişeli görünüyordu ama Ender onun endişesinin şu anki durumu yüzünden olduğunu biliyordu, Piskopos'un odasına işlediği günahların ortaya çıkmasından çok kısa bir zaman sonra gelmişti. Eğer Ela ona Miro'nun nasıl bir tehlike içinde olduğunu söylediye, bu da gerginliğinin bir nedeni olabilirdi. Tüm bunlar gelip geçici şeylerdi; Ender onun yüz ifadesinde, hareketlerinin rahatlığında, bakışlarının sabitliğinde, uzun süren aldatmasının sonunun, umut ettiği, olacağına inandığı armağan olduğunu görebiliyordu. Seni incitmeye gelmedim Novinha ve sözcülüğümün sana utançtan daha iyi şeyler getirdiğine sevindim.

Novinha bir an durdu ve Piskopos'a baktı. Karşı koyan bir tavırla değil, nazıkçe, onurla; o da sessizce oturmasını isteyerek onu aynı şekilde yanıtladı. Dom Cristao taburesinden kalkmaya yeltendi ama kadın kafasını salladı, gülümsedi ve duvara yakın başka bir tabureye oturdu. Ender'in yanına. Ela geldi ve arkada annesinin yanında durdu, bu yüzden o da kısmen Ender'in arkasındaydı. Anne babasının arasında duran bir kız gibi, diye düşündü Ender; sonra bu düşünceyi kafasından attı ve bu konuda düşünmeyi reddetti. Şu anda çok daha önemli konular vardı.

"Görüyorum ki," dedi Bosquinha, "bu toplantının ilginç olması konusunda kararlısın."

"Sanırım Kongre zaten buna karar vermişti," dedi Dona Crista.

"Oğlun," diye başladı Piskopos Peregrino, "şu suçlardan..."

"Ne ile suçlandığını biliyorum," dedi Novinha. "Ela bu akşam bana söyleyinceye kadar bilmiyordum ama şaşırmadım. Kızım Elanora da ustasının ona koyduğu bazı kuralları çiğnemiş. İkisinde kendi vicdanlarına, başkalarının onlara koyduğu kurallardan daha çok bağlılıkları var. Eğer amacınız düzeni sürdürmekse, bu bir başarısızlık, ama eğer amacınız öğrenmek ve uyum sağlamaksa bu bir erdem."

"Oğlun burada duruşmaya çıkartılmıyor," dedi Dom Cristao.

"Burada toplanmanızı istedim," dedi Ender, "çünkü Yıldızıyolu Kongresi'nin bize verdiği emirleri yerine getirip getirmeyeceğimiz konusunda bir karar verilmesi gerekiyor."

"Pek fazla seçeneğimiz yok," dedi Piskopos Peregrino.

"Bir çok seçenek var," dedi Ender, "ve seçmek için de bir çok neden var. Zaten bir seçim yaptınız; dosyalarınızın ele geçirildiğini gördüğünüzde onları saklamaya çalışmaya ve bu konuda bana, bir yabancıya güvenmeye karar verdiniz. Güveniniz boşa çıkmayacak; dosyalarınızı istediğiniz zaman, okunmamış, değiştirilmemiş bir şekilde size geri vereceğim."

"Teşekkürler," dedi Dona Crista. "Ama biz bunu suçlamanın ciddiyetini bilmeden önce yapmıştık."

"Bizi buradan götürecekler," dedi Dom Cristao.

"Tüm kontrol onların elinde," dedi Piskopos Peregrino.

"Bunu ona söyledim zaten," dedi Bosquinha.

"Tüm kontrol onların elinde değil," dedi Ender. "Sizi sadece ansible bağlantısıyla kontrol edebiliyorlar."

"Ansible bağlantısını kesemeyiz," dedi Piskopos Peregrino. "O, Vatikan'la aramızdaki tek bağlantı."

"Ansible bağlantısını kesmeyi önermiyorum. Size sadece ne yapabileceğimi söylüyorum ve bunu size söylerken, bana güvendiğiniz gibi ben de size güveniyorum. Çünkü eğer bunu birine söylerseniz, sonuçları -benim için ve bir başkası için, sevdiğim ve güvendiğim birisi için- felaket olur."

Her birine baktı ve hepsi kabullenip başlarını salladılar.

"Tüm Yüz Dünya arasındaki ansible bağlantılarını tam olarak kontrol edebilen bir arkadaşım var; kimsenin şüphe etmediği biri. Yapabileceklerini bilen tek kişi benim. Bana, istediğimde framling'lere, Lusitania'da tüm ansible bağlantısını kesmişiz gibi gösterebileceğini söyledi. Buna rağmen eğer istersek ihtiyatlı mesajlar gönderebilme olanağımız var; Vatikan'a, tarikatinizin ofislerine. Uzaktaki kayıtları okuyabilir, uzaktaki bağlantıları durdurabiliriz. Kısacası, bizim gözlerimiz olacak ve onlar kör olacak."

"Ansible bağlantısını kesmek veya kesiyormuş gibi yapmak bile bir ayaklanma hareketi olur. Bu savaş demek." Bosquinha bunu olabildiğince sert söylemeye çalıştı ama tüm gücüyle buna direnmeye çalışsa da Ender bu fikrin onun hoşuna gittiğini görebiliyordu. "Fakat şunu söyleyeceğim, eğer savaşımaya karar verecek kadar çıldırmışsak, Sözcü'nün teklif ettiği şey bize açık bir avantaj sağlıyor. Eğer ayaklanma başlatacak kadar çıldırdıysak tüm avantajlara ihtiyacımız olacak."

"Ayaklanma başlatarak hiçbir şey kazanamayız," dedi Piskopos, "ama her şeyi kaybedebiliriz, özellikle çok genç oldukları için Miro ve Ouanda'nın başka bir dünyada duruşmaya çıkacak olması faciasına üzülüyorum. Ama hiç şüphesiz mahkeme de bunu göz önünde bulunduracak ve onlara merhametli davranacaktır. Komitenin emirlerine uymakla bu topluluğu büyük bir acıdan kurtarırız."

"Bu dünyayı terk etmelerinin onlara acı çektireceğini düşünmüyor musunuz?" diye sordu Ender.

"Evet. Evet, çektirecek. Ama yasalar çiğnendi ve cezası ödenmeli."

"Ya yasalar bir yanlış anlamaya dayanıyorsa ve cezası günahına oranla çok fazlaysa?"

"Bunun yargııcı biz olamayız," dedi Piskopos.

"Biz bunun *yargııcıyız*. Eğer Kongre'nin emirlerine uyarsak o zaman yasaların iyi olduğunu ve cezanın yerinde olduğunu söylemiş olacağız. Belki de bu toplantının sonunda aynen buna karar vereceksiniz. Ama kararınızı vermeden önce bilmeniz gereken şeyler var. Bunların bazılarını size ben söyleyebilirim ve bazılarını sadece Ela ve Novinha söyleyebilir. Bizim bildiklerimizi bilmeden önce kararınızı vermemelisiniz."

"Olabildiğince çok şey öğrenmekten her zaman memnun olurum," dedi Piskopos. "Tabii ki son karar benim değil Bosquinha'nın."

"Son karar hepimize ait, karar Lusitania'nın sivil, dini ve aydın liderlerinin. Eğer herhangi biriniz ayaklanmayı kabul etmezse, ayaklanma imkansız olur. Kilisenin desteği olmadan Bosquinha yönetemez. Vatandaş desteği olmadan Kilisenin hiçbir gücü yok."

"Gücümüz yok," dedi Dom Cristao. "Sadece fikirlerimiz var."

"Lusitania'daki her yetişkinin bilgeliği ve adil bir bakış açısı için size ihtiyacı var."

"Dördüncü bir gücü unuttun," dedi Piskopos. "Kendini."

"Ben burada bir framling'im."

"Oldukça olağanüstü bir framling," dedi Piskopos. "Burada geçirdiğin dört gün içinde korktuğum ve önceden tahmin ettiğim şekilde insanların ruhunu ele geçirdin. Şimdi bize her şeye mal olabilecek bir ayaklanma önerisinde bulunuyorsun. Sen Şeytan kadar tehlikelisin. Buna rağmen buradasın, sanki gemiye binip yıldız gemisi iki genç suçluyu Trondheim'e götürürken gitmekte özgür değilmişsin gibi

yetkimize boyun eğiyorsun."

"Yetkinize boyun eğiyorum," dedi Ender, "çünkü burada bir framling olmak istemiyorum. Vatandaşınız, öğrenciniz, cemaatinizin bir parçası olmak istiyorum."

"Ölülerin Sözcüsü olarak mı?" diye sordu Piskopos.

"Andrew Wiggin olarak. Yararlı olabilecek başka yeteneklerim de var. Özellikle ayaklanma başlatırsanız. Ayrıca yapmam gereken, fakat insanlar Lusitania'dan götürülürse yapamayacağım başka işlerim de var."

"İçtenliğinden şüphe etmiyoruz," dedi Piskopos. "Ama eğer sonradan gelen bir vatandaşa birlik olmak konusunda şüphelerimiz varsa bizi affet."

Ender başıyla onayladı. Piskopos daha fazla şey öğrenmeden daha fazla bir şey söyleyemezdi. "Önce size bildiklerimi söylememe izin verin. Bugün, bu öğleden sonra, Miro ve Ouanda'yla ormana gittim."

"Sen! Sen de yasaları çiğnedin!" Piskopos sandalyesinden kalkar gibi oldu.

Bosquinha Piskopos'u yatıştırmak için öne doğru uzandı. "Dosyalarımıza giriş bu öğleden sonradan çok daha önce oldu. Kongre emrinin onun ihlaliyle kesinlikle bir ilgisi olamaz."

"Yasaları çiğnedim," dedi Ender, "çünkü domuzcuklar beni soruyordu. Hatta beni görmeyi talep ediyorlardı. Uzay mekiğinin indiğini görmüşler. Burada olduğumu biliyorlardı ve iyi mi kötü mü bilemem ama Ana Kraliçe ve Hegemon'u okumuşlar."

"Domuzcuklara o kitabı mı verdiler?" dedi Piskopos.

"Onlara Yeni Ahit'i de vermişler," dedi Ender. "Ama eminim ki domuzcukların kendileriyle ana kraliçe arasında daha fazla ortak nokta bulduklarını öğrenince şaşırırsınız. Domuzcukların ne söylediğini size anlatayım. Onları soyutlanmış bir şekilde burada tutan kuralları sona erdirmeleri konusunda Yüz Dünya'yı ikna etmem için bana yalvardılar. Anlayacağınız domuzcuklar çite bizim baktığımız gözle bakmıyorlar. Biz bunu kültürlerini insan etkisinden ve yozlaşmasından koruma yolu olarak görüyoruz. Onlarsa bildiğimiz harika sırları onlardan saklama yolumuz olarak görüyorlar. Gemilerimizin yıldızdan yıldıza gidip onları kolonileştirdiklerini, tüm yıldızları doldurduklarını hayal ediyorlar. Beş, on bin yıl sonra, onlara öğretmeyi reddettiğimiz şeyleri sonunda öğrendiklerinde uzaya gidecekler ve tüm dünyaların dolduğunu görecekler. Onlar için yer kalmayacak. Çitimizi bir çeşit, tür cinayeti olarak görüyorlar. Biz gidip evrenin geri kalanını ele geçirirken onları Lusitania'da hayvanat bahçesindeki hayvanlar gibi tutacağız."

"Bu saçmalık," dedi Dom Cristao. "Bizim niyetimiz hiç de bu değil."

"Değil mi?" diye karşılık verdi Ender. "Neden bizim kültürümüzden etkilenmelerini engelliyoruz? Bu sadece bilim uğruna yaptığımız bir şey değil. Bu sadece xenobiyolojik bir işlem değil. Ansible'ı, gezegenler arası uçuşu, kısmi yer çekimi kontrolünü, hatta böcekleri yok etmek için kullandığımız silahları bile böceklerle ilişkimizin doğrudan bir sonucu olarak elde ettiğimizi lütfen unutmayın. Çoğu teknolojiyi Dünya'nın yıldız sistemine yaptıkları ilk baskından geride bıraktıkları makinelerden öğrendik. O makineleri anlamadan önce kullanmaya başladık. Filotik eğitim gibi bazılarını şimdi bile anlamıyoruz. Korkunç derecede üstün bir kültürün etkisi sayesinde uzaydayız. Buna rağmen birkaç nesil içinde makinelerini aldık, onları geride bıraktık ve onları yok ettik. Çitimiz bu anlama geliyor; domuzcukların bize aynı şeyi yapacağından korkuyoruz. Onlar da bunun o anlama geldiğini biliyorlar. Biliyorlar ve bundan nefret ediyorlar."

"Onlardan korkmuyoruz," dedi Piskopos. "Tanrı aşkına, onlar bir avuç yabani..."

"Böceklerin gözünde biz de öyleydik," dedi Ender. "Ama Pipo, Libo, Ouanda ve Miro'ya

domuzcuklar asla yabancı gibi görünmedi. Bizden farklılar evet, framling'lerden çok daha farklılar. Ama onlar yine de *bir halk*. Varelse değil Ramen'ler. Bu yüzden Libo domuzcukların açlıktan ölme tehlikesinde olduklarını, nüfusu azaltmak için savaşmaya hazırlandıklarını gördüğü zaman bir bilim adamı gibi davranmadı. Savaşlarını gözlemleyip ölümleri ve acıları not almadı. O bir Hristiyan gibi davrandı. Lusitania'nın biyokimyasına çok benzediği için Novinha'nın insan kullanımına sunamadığı deneysel amaranth'ı aldı ve domuzcuklara onu nasıl ekip biçeceklerini ve nasıl yemek olarak hazırlayacaklarını öğretti. Yıldızıyolu Kongresi'nin gördüğü şeyin domuzcuk nüfusundaki artış ve amaranth tarlaları olduğundan hiç şüphem yok. Yasalar kasıtlı bir şekilde çiğnenmedi, bu bir şefkat ve sevgi gösterisiydi."

"Böyle bir itaatsizliğe nasıl Hristiyan davranışı diyebilirsin?" dedi Piskopos.

"Hangi biriniz oğlu ekmek istediğinde ona taş verir?"

"Şeytan kendi amacını uygulamak için kutsal yazılardan alıntı yapabilir," dedi Piskopos.

"Ben Şeytan değilim," dedi Ender, "ve domuzcuklar da değil. Bebekleri açlıktan ölüyordu ve Libo onlara yiyecek verdi ve hayatlarını kurtardı."

"Karşılığında *ona* yaptıklarına bak!"

"Evet, ona yaptıklarına bir bakalım. Onu öldürdüler. Aynen kendi şerefli vatandaşlarını öldürdükleri gibi. Bu bize bir şey anlatmıyor mu?"

"Bu bize onların tehlikeli olduğunu ve vicdanları olmadığını anlatıyor," dedi Piskopos.

"Bu bize, ölümün onlar için tamamen farklı bir anlama geldiğini anlatıyor. Birinin kalbinin mükemmel olduğuna gerçekten inansanız, piskopos, o kadar dürüst ki bir gün daha yaşamak sadece daha az mükemmel olmasına neden olacak, o zaman onun öldürülüp doğrudan cennete götürülmesi onun için daha iyi olmaz mıydı?"

"Bizimle alay ediyorsun. Sen cennete inanmıyorsun."

"Ama siz inanıyorsunuz! Şehitlere ne demeli Piskopos Peregrino? Onlar büyük bir sevinçle cennete gitmedi mi?"

"Tabii ki öyle. Ama onları öldüren adamlar canavardı. Azizleri öldürmek onları kutsamadı, ruhlarını sonsuza değin cehenneme gönderdi."

"Peki ya ölümler cennete gitmiyorsa? Ya ölümler gözünüzün önünde yeni bir hayata kavuşuyorsa? Ya bir domuzcuk öldüğünde eğer cesedini orada bırakırsan, kök salmaya başlayıp başka bir şeye dönüşüyorsa? Ya elli, yüz veya beş yüz yıl daha yaşayan bir ağaca dönüşüyorsa?"

"Sen neden bahsediyorsun?" dedi Piskopos.

"Bize domuzcukların bir şekilde hayvandan bitkiye başkalaştığını mı söylüyorsun?" diye sordu Dom Cristao. "Temel biyoloji kuralları bunun mümkün olmadığını söylüyor."

"Bu neredeyse imkansız," dedi Ender. "Bu yüzden Lusitania'da Descolada'yı atlatılabilen sadece bir avuç tür var. Çünkü içlerinden çok azı bu dönüşümü yapabildi. Domuzcuklar içlerinden birini öldürdüğü zaman o bir ağaca dönüşüyor. Ağaç, zekasının en azından bir kısmını koruyor. Çünkü bugün domuzcukların bir ağaca şarkı söylediklerini gördüm ve onlar ağaca tek bir aletle bile dokunmadan, ağaç kendi köklerini parçalara ayırdı, düştü ve ağaç ve kabuğu domuzcukların ihtiyacı olan şekilde ve biçimde parçalara ayrıldı. Bu bir rüya değildi. Miro, Ouanda ve ben kendi gözlerimizle gördük ve şarkıyı duyduk, ağaca dokunduk ve ölünün ruhu için dua ettik."

"Bunun bizim kararımızla ne ilgisi var?" dedi Bosquinha. "Ormanlar ölü domuzcuklardan yapılmış, tamam. Bu bilim adamlarım ilgilendiren bir konu."

"Size, domuzcukların Pipo ve Libo'yu öldürürken onlara bir sonraki hayatlarına geçmeleri için

yardım ettiklerini sandıklarını söylüyorum. Onlar canavar değil, onlara hizmet eden insana en büyük onuru verdiğini sanan ramen'lar."

"Başka bir ahlaki dönüşüm daha öyle mi?" diye sordu Piskopos. "Tıpkı bugün konuşmada Marcos Ribeira'yı her seferinde başka bir ışıkla tekrar tekrar görmemizi sağlayarak yaptığın gibi şimdi de domuzcukların asil olduğunu mu düşünmemizi istiyorsun? Pekala, asiller. Sırf bilim adamlarımız domuzcuklara buzdolabı yapmayı öğretebilsin diye böyle bir şeyin ne kadar ızdırıp çektireceğini bile bile Kongre'ye karşı ayaklanma başlatmayacağım."

"Lütfen," dedi Novinha.

Bir beklentiyle ona baktılar.

"Dosyalarımızı ele geçirdiklerini söylüyorsunuz? Hepsini okudular mı?"

"Evet," dedi Bosquinha.

"O zaman dosyalarımıdaki her şeyi biliyorlar. Descolada hakkında."

"Evet," dedi Bosquinha.

Novinha ellerini kucığına koydu. "Tahliye olmayacak."

"Sanmıyordum zaten," dedi Ender. "Bu yüzden Ela'dan seni getirmesini istedim."

"Neden bir tahliye olmayacak?" diye sordu Bosquinha.

"Descolada yüzünden."

"Saçmalık," dedi Piskopos. "Ebeveynlerin onun için bir çare buldular."

"Onu iyileştirmediler," dedi Novinha. "Onu kontrol altına aldılar. Aktif hale gelmesini engellediler."

"Bu doğru," dedi Bosquinha. "Bu yüzden suya katkı maddeleri koyuyoruz. Colador."

"Belki henüz yakalanmamış olan Sözcü hariç Lusitania'daki herkes Descolada taşıyıcısı."

"Katkı maddesi pahalı değil," dedi Piskopos. "Ama belki de bizi soyutlayabilirler. Bunu yapma olasılıklarını görebiliyorum."

"Yeterince soyut olan hiçbir yer yok," dedi Novinha. "Descolada son derece değişken. Her tür genetik maddeye saldırıyor. Katkı maddesi insanlara verilebilir. Ama bunu her çimen yaprağına verebilirler mi? Her kuşa? Her balığa? Denizdeki her planktona?"

"Hepsi ona yakalanabilir mi?" diye sordu Bosquinha. "Bunu bilmiyordum."

"Kimseye söylemedim," dedi Novinha. "Ama koruyucuyu yetiştirdiğim her bitkiye koydum. Amaranth'a, patateslere, her şeye; zor olan proteini kullanılabilir hale getirmek değildi, zor olan organizmaların kendi Descolada önleyicilerini üretmelerini sağlamaktı."

Bosquinha şok olmuştu. "Yani gittiğimiz her yerde..."

"Tüm biyosferin yok olmasını tetikleyebiliriz."

"Ve sen bunu bir *sır* olarak mı sakladın?" diye sordu Dom Cristao.

"Söylemek için bir neden yoktu. Kimse Lusitania'yı terk etmedi, kimse de terk etmeyi planlamıyordu." Novinha kucığında tuttuğu ellerine baktı. "Bilgilerde olan bir şey domuzcukların Pipo'yu öldürmesine neden olmuştu. Kimse bilmesin diye bunu sır olarak sakladım. Ama şimdi, Ela'nın son yıllarda öğrendiklerini ve Sözcü'nün bu akşam söylediklerini düşününce; artık Pipo'nun öğrendiği şeyin ne olduğunu biliyorum. Descolada sadece genetik molekülleri ayırıp yeniden oluşmalarını veya çoğalmalarını engellemiyor. Aynı zamanda tamamen yabancı genetik moleküllerle bağlanmalarını teşvik ediyor. Ela isteğim dışında bu konuda çalışmalar yaptı. Lusitania'daki tüm yerli yaşam bitki ve hayvan çiftleri arasında büyüüp geliyor. Kapim'lerle kabra. Grama'larla su yılanları. Sazlarla emici sinekler. Tropeço asmalarıyla xingadora kuşları ve ormandaki ağaçlarla

domuzcuklar."

"Birinin diğereine dönüştüğünü mü söylemeye çalışıyorsun?" Dom Cristao aynı zamanda hem çok ilgilenmiş hem de tiksinimişti.

"Bir cesetten ağaca dönüşmek yalnızca domuzcuklara özgü olabilir," dedi Novinha. "Ama belki de kabralar kapım'ın çiçek tozuyla dölleniyorlar. Belki sinekler nehir sazlarının püsküllerinden doğuyor. Araştırılması gerekiyor. Tüm bu yıllar boyunca bunu araştırıyor olmalıydım."

"Ve şimdi dosyalarından bunu öğrenecekler mi?" diye sordu Dom Cristao.

"Hemen değil. Ama önümüzdeki yirmi veya otuz yıl içinde. Herhangi bir framling buraya varmadan önce bilecekler," dedi Novinha.

"Ben bir bilim adamı değilim," dedi Piskopos. "Benim dışımda herkes anlamışa benziyor. Bunun tahliyeyle ne ilgisi var?"

Bosquinha elleriyle oynadı. "Bizi Lusitania'dan götüremezler," dedi. "Nereye götürürlerse götürsünler Descolada'yı beraberimizde taşıyacağız ve bu her şeyi öldürür. Yüz Dünya'da tek bir gezegeni bile yıkımdan kurtaracak kadar Xenobiyolog yok. Buraya vardıkları zaman gidemeyeceğimizi bilecekler."

"Pekala o zaman," dedi Piskopos. "Bu problemimizi çözüyor. Eğer onlara şimdi söylersek burayı tahliye etmek için bir donanma bile göndermeyecekler."

"Hayır," dedi Ender. "Piskopos Peregrino, Descolada'nın ne yapabileceğini öğrendiklerinde kimsenin bu gezegeni terk etmemesini garantiye alacaklar."

Piskopos alay etti. "Ne yani, gezegeni havaya uçuracaklarını mı sanıyorsun? Yapmayın Sözcü, insan ırkı içinde başka Ender'ler yok. Yapabilecekleri en kötü şey bizi burada karantinaya almak olur..."

"Bu durumda," dedi Dom Cristao, "neden kontrollerine boyun eğelim ki? Onlara Descolada hakkında bir mesaj yollayıp, bu gezegeni terk etmeyeceğimizi ve buraya gelmemelerini bildiririz, o kadar."

Bosquinha kafasını salladı. "Hiçbirinin şunu söyleyeceğini düşünmediniz mi, 'Lusitania'lılar sadece ziyaret etmekle bir dünyayı yok edebilir. Bir yıldız gemileri var, ayaklanma konusunda bilinen bir eğilimleri var, öldürücü domuzcukları var. Varlıkları bir tehdit teşkil ediyor.'" "

"Kim bunu söyler?" dedi Piskopos.

"Vatikandan kimse söylemez," dedi Ender. "Ama Kongre ruh kurtarma işinde değil."

"Belki de haklılar," dedi Piskopos. "Domuzcukların yıldız uçuşu istediklerini kendin söyledin. Nereye giderlerse gitsinler aynı etkiyi yapacaklar. Issız dünyalarda bile, doğru değil mi? Ne yapacaklar, sonsuza kadar bu kötü kır manzarasını çoğaltacaklar mı, bir ağaçtan oluşan ormanlar, bir çimenden oluşan ovalar, kabral otlasın, xingadora üzerinden uçsun diye mi?"

"Belki bir gün Descolada'yı kontrol altına alabilmenin bir yolunu buluruz," dedi Ela.

"Tüm geleceğimizi ufak bir olasılık için tehlikeye atamayız," dedi Piskopos.

"İşte bu yüzden ayaklanmak zorundayız," dedi Ender. "Çünkü Kongre aynen bu şekilde düşünecektir. Tıpkı üç bin yıl önce yaptıkları soykırımında olduğu gibi. Herkes soykırımını kınıyor çünkü niyetlerinin zararsız olduğu ortaya çıkan bir yabancı türünü yok ettik. Ama böceklerin insanoğlunu yok edecekleri sanıldığı süre boyunca, insanlığın liderlerinin var güçleriyle savaşmaktan başka seçenekleri yoktu, önlerine yine aynı ikilemi koyuyoruz. Zaten domuzcuklardan korkuyorlar. Descolada'yı anladıkları zaman, tüm domuzcukları koruma bahaneleri sona erecek. İnsanlığın hayatta kalması uğruna bizi yok edecekler. Tüm gezegeni değil belki. Dediğiniz gibi bugün aramızda bir

Ender yok. Ama kesinlikle Milagre'yi yok edecekler ve insanlarla kurulan ilişkiye dair tüm izleri ortadan kaldıracaklar. Bizi tanıyan tüm domuzcukları öldürmek de buna dahil. Sonra domuzcukların şu anki ilkel durumlarından çıkmalarını engellemek için bu gezegeni incelemeye alacaklar. Onların bildiklerini bilseydiniz, aynı şeyi yapmaz mıydınız?"

"Bir Ölülerin Sözcüsü mü bunu söylüyor?" dedi Dom Cristao.

"Sen oradaydın," dedi Piskopos. "İlk seferinde de oradaydın, değil mi? Böcekler yok edildiğinde."

"Son seferinde böceklerle konuşmamızın bir yolu yoktu, ramen mi yoksa varelse mi olduklarını öğrenmemizin bir yolu yoktu. Bu sefer *biz buradayız*. Çıkıp başka dünyaları yok etmeyeceğimizi biliyoruz. Descolada etkisiz hale gelinceye kadar, güvenli oluncaya kadar burada kalacağımızı biliyoruz. *Bu sefer*," dedi Ender, "ramen'in hayatta kalmasını sağlayabiliriz, domuzcukların hikayesini yazan kişi bir *Ölülerin Sözcüsü* olmak zorunda kalmaz."

Sekreter birden kapıyı açtı ve Ouanda içeri daldı. "Piskopos," dedi. "Belediye Başkanı. Gelmek zorundasınız. Novinha-"

"Ne oldu?" dedi Piskopos.

"Ouanda seni tutuklamak zorundayım," dedi Bosquinha.

"Beni sonra tutuklayın," dedi. "Miro. Çite tırmandı."

"Bunu yapamaz," dedi Novinha. "Bu onu öldürebilir." Sonra dehşet içinde ne söylediğinin farkına vardı. "Beni ona götür."

"Navio'yu çağır," dedi Dona Crista.

"Anlamıyorsunuz," dedi Ouanda. "Ona ulaşamıyoruz. Çitin diğer tarafında."

"O zaman ne yapabiliriz?" diye sordu Bosquinha.

"Çiti etkisiz hale getirin," dedi Ouanda.

Bosquinha umutsuzca diğerlerine baktı. "Bunu yapamam. Onu artık komite kontrol ediyor. Ansible ile. Onu asla etkisiz hale getirmezler."

"O zaman Miro'yu ölmüş bilin," dedi Ouanda.

"Hayır," dedi Novinha.

Ouanda'nın arkasından başka bir yaratık odaya girdi. Küçük, tüylü bir yaratıktı. Ender hariç hiçbiri bir domuzcuğu canlı olarak görmemişti ama yaratığın ne olduğunu hemen anladılar. "Affedersiniz," dedi domuzcuk. "Bu onu şimdi ekmemiz gerektiği anlamına mı geliyor?"

Kimse domuzcuğun çitin üzerinden nasıl geçtiğini sormaya zahmet etmedi. Miro'yu ekmenin ne demek olduğunu anlamaya çalışmakla meşguldüler.

"Hayır!" diye bağırdı Novinha.

Mandachuva ona şaşırılmış bir şekilde baktı. "Hayır mı?"

"Sanırım," dedi Ender, "artık daha fazla insan ekmemelisiniz."

Mandachuva tamamen hareketsiz bir şekilde durdu.

"Ne demek istiyorsun?" dedi Ouanda. "Onu üzüyorsun."

"Sanırım bugün bitmeden daha da üzülecek," dedi Ender. "Gel Ouanda, bizi Miro'nun olduğu yere götür."

"Çitin diğer yanına geçemiyorsak bu ne işimize yarayacak?" diye sordu Bosquinha.

"Navio'yu çağırın," dedi Ender.

"Ben gidip onu getiririm," dedi Dona Crista. "Kimsenin kimseyi arayamadığını unuttun herhalde."

"Ne işimize yarayacağını sordum?" dedi Bosquinha.

"Daha önce de söyledim," dedi Ender. "Eğer ayaklanma başlatmaya karar verirsiniz ansible

bağlantısını kesebiliriz. O zaman çiti etkisiz hale getirebiliriz."

"Miro'nun durumunu beni zorlamak için mi kullanıyorsun?" diye sordu Piskopos.

"Evet," dedi Ender. "O sizin sürünüzden biri değil mi? Bu yüzden doksan dokuzu bırak, çoban, ve kayıp olanı kurtarmak için bizimle gel."

"Neler oluyor?" diye sordu Mandachuva.

"Bizi çite götürüyorsun," dedi Ender. "Lütfen acele et."

Piskopos'un odasından tek sıra halinde merdivenlerden aşağıya, alttaki Katedrale indiler. Ender Piskopos'un arkasından özel ihtiyaçları karşılamak için kutsal yazıları saptırmak konusunda bir şeyler mırıldandığını duyabiliyordu.

Katedralin içinden geçtiler, Mandachuva yolu gösteriyordu. Ender Piskopos'un sunağın yanında duraksadığını, insanların peşinden gittiği küçük tüylü yaratığı izlediğini fark etti. Katedralin dışında Piskopos ona yetişti. "Söylesenize Sözcü," dedi, "sadece bir görüş olarak soruyorum, eğer çit etkisiz hale gelirse ve biz Yıldızıolu Kongresi'ne karşı ayaklanırsak, domuzcuklarla ilişkiler konusundaki tüm kurallar sona mı erer?"

"Umarım," dedi Ender. "Onlarla aramızda doğal olmayan engeller kalmayacağını umuyorum."

"O zaman," dedi Piskopos, "Küçüklere Hazreti İsa'nın İncilini öğretebiliriz, değil mi? Buna karşı bir kural olmaz."

"Bu doğru," dedi Ender. "Belki din değiştirmezler ama denemenizi engelleyecek bir kural olmaz."

"Bu konuda düşünmem gerek," dedi Piskopos. "Ama sevgili kafir, belki de ayaklanman harika bir ulusun değişimine kapı açar. Belki de seni buraya gerçekten Tanrı gönderdi."

Piskopos, Dom Cristao ve Ender çite ulaştıklarında Mandachuva ve kadınlar bir süredir oradaydılar. Ender, Ela'nın çitle annesinin arasında duruşundan ve Novinha'nın ellerini yüzüne tutuşundan kadının oğluna ulaşmak için çite tırmanmaya çalıştığını anlamıştı. Ağlayarak ona bağırıyordu. "Miro! Miro bunu nasıl yapabildin, nasıl tırmanabildin," bu sırada Ela onunla konuşmaya, onu sakinleştirmeye çalışıyordu.

Çitin diğer yanında dört domuzcuk şaşkınlık içinde onları izliyordu.

Ouanda Miro'nun hayati tehlikesi yüzünden titriyordu ama Ender'e kendiliğinden fark edemeyeceğini bildiği şeyleri söyleyecek kadar akli yerindeydi. "Bunlar Cups, Arrow, Human ve Leaf-Eater. Leaf-Eater diğerlerini onu ekmeleri için ikna etmeye çalışıyor. Sanırım bunun ne anlama geldiğini biliyorum ama sorun yok. Human ve Mandachuva bunu yapmamaları için onları ikna etti."

"Ama bu yine de bizi ona yakınlaştırmıyor," dedi Ender. "Miro neden bu kadar aptalca bir şey yaptı?"

"Mandachuva yolda anlattı. Domuzcuklar kapim'i çiğniyorlar ve üzerlerinde anestezi bir etki bırakıyor. İstedikleri zaman çite tırmanabiliyorlar. Görünüşe göre bunu yıllardır yapıyorlarmış. Bizim bunu yasalara çok bağlı olduğumuz için yapmadığımızı sanıyorlarmış. Şimdi kapim'in bizim üzerimizde aynı etkiye sahip olmadığını biliyorlar."

Ender çite doğru yürüdü. "Human," dedi.

Human öne çıktı.

"Çiti etkisiz hale getirebilme şansımız var. Ama eğer bunu yaparsak bu, diğer dünyalardaki tüm insanlarla savaşta olduğumuz anlamına geliyor. Bunu anlıyor musun? Lusitania'nın insanları ve

domuzcuklar birlikte tüm diğer insanlarla savaş halinde olacak."

"Öyle mi," dedi Human.

"Kazanacak mıyız?" diye sordu Arrow.

"Kazanabiliriz," dedi Ender. "Kazanamaya da biliriz."

"Bize Ana Kraliçeyi verecek misin?" diye sordu Human.

"Önce kadınlarla tanışmam gerekiyor," dedi Ender.

Domuzcuklar kaskatı kesildi.

"Neden bahsediyorsunuz?" diye sordu Piskopos.

"Kadınlarla tanışmam gerekiyor," dedi Ender domuzcuklara, "çünkü bir anlaşma yapmamız gerekiyor. Bir sözleşme. Aramızda kurallar koymalıyız. Beni anlıyor musunuz? İnsanlar sizin kurallarınıza göre yaşayamaz ve siz de bizim kurallarımıza göre yaşayamazsınız ama eğer aramızda çit olmadan huzur için yaşayacaksak ve ben Ana Kraliçenin sizinle yaşamasına, size yardım etmesine ve öğretmesine izin vereceksem bize bazı sözler vermek zorundasınız ve onları tutmak zorundasınız. Anlıyor musun?"

"Anlıyorum," dedi Human. "Ama ne istediğini bilmiyorsun, kadınlarla uğraşmak. Onlar kardeşler gibi akıllı değiller."

"Tüm kararları onlar veriyor, değil mi?"

"Tabii ki," dedi Human. "Onlar annelerin koruyucuları değil mi? Ama seni uyarıyorum, kadınlarla konuşmak tehlikelidir, özellikle senin için, çünkü sana karşı çok saygı duyuyorlar."

"Eğer çit etkisiz hale gelirse kadınlarla konuşmak zorundayım. Eğer onlarla konuşamazsam çit olduğu gibi kalır, Miro ölür ve Kongre'nin emrine uymak zorunda kalırız ve Lusitania'daki tüm insanların burayı terk etmesi gerekir." Ender onlara insanların öldürülebileceğini söylemedi. Her zaman doğruyu söylerdi ama her zaman tümünü söylemezdi.

"Seni kadınlara götüreceğim," dedi Human.

Leaf-Eater ona doğru yürüdü ve eliyle Human'ın karnına alaylı bir şekilde dokundu. "Sana doğru ismi koymuşlar," dedi. "Sen insansın, bizden biri değilsin." Leaf-Eater koşmaya başladı ama Arrow ve Cups onu tuttu.

"Seni götüreceğim," dedi Human. "Şimdi çiti etkisiz hale getirin ve Miro'nun hayatını kurtarın."

Ender Piskopos'a döndü.

"Kararı ben vermeyeceğim," dedi Piskopos. "Bosquinha verecek."

"Yıldızıyolu Kongresi'ne bağlılık yemini ettim," dedi Bosquinha, "ama insanlarımin hayatını kurtarmak için yeminimi yok sayacağım. Derim ki, çit etkisiz hale getirilsin ve ayaklanmamızı olabildiğince gerçekleştirelim."

"Eğer domuzcuklara vaaz verebilirsek," dedi Piskopos.

"Kadınlarla tanıştığımızda onlara sorarım," dedi Ender. "Bundan fazlası için söz veremem."

"Piskopos!" diye haykırdı Novinha. "Pipo ve Libo o çitin arkasında öldüler!"

"Etkisiz hale getirin," dedi Piskopos. "Tanımın buradaki işi henüz sona ermeden bu koloninin sona ermesini istemiyorum." Azimli bir ifadeyle gülümsedi. "Ama umarım Os Venerados yakında aziz olur. Onların yardımına ihtiyacımız olacak."

"Jane," diye mırıldandı Ender.

"Bu yüzden seni seviyorum," dedi Jane. "Koşulları tam anlamıyla doğru kurduğumda her şeyi yapabilirsin."

"Ansible bağlantısını kes ve çiti etkisiz hale getir lütfen," dedi Ender.

"Yapıldı," dedi.

Ender çite doğru koştu ve tırmandı. Domuzcukların yardımıyla Miro'yu çitin üzerine kaldırdı ve kaskatı kesilmiş bedenini Piskopos'un, Belediye Başkanı'nın, Dom Cristao'nun ve Novinha'nın bekleyen kollarına bıraktı. Navio, Dona Crista'nın arkasından yokuş aşağı koşuyordu. Miro'ya yapılabilecek her türlü yardım gerçekleşecekti.

Ouanda çite tırmanıyordu.

"Geri dön," dedi Ender. "Onu zaten öbür tarafa geçirdik."

"Eğer kadınları görmeye gidiyorsan," dedi Ouanda, "ben de seninle geleceğim. Yardıma ihtiyacın var."

Ender'in buna verecek cevabı yoktu. Kız aşağıya atladı ve Ender'in yanına gitti.

Navio, Miro'nun vücudunun üzerine eğilmişti. "*Çite mi* tırmandı?" diye sordu. "Kitaplarda bunun için bir şey yazmıyor. Bu mümkün değil. Kimse kafasını tam alanın içinden geçirecek kadar acı çekmeye dayanamaz."

"Yaşayacak mı?" dedi Novinha.

"Ben nereden bileyim?" dedi Navio, sabırsızca Miro'nun kıyafetlerini çıkartıp tarayıcıları bağlarken. "Tıp okulunda kimse bunu öğretmedi."

Ender çitin yine titrediğini fark etti. Ela tırmanıyordu. "*Senin* yardımına ihtiyacım yok," dedi Ender.

"Xenobiyoloji hakkında bir şeyler bilen birinin neler olduğunu öğrenmesinin zamanı geldi," diye karşılık verdi Ela.

"Kal ve ağabeyine bak," dedi Ouanda.

Ela karşı koyarcasına ona baktı. "O senin de ağabeyin," dedi, "Şimdi ikimiz de gidip eğer ölürse de boşuna ölmüş olmaması için bir şeyler yapalım."

Üçü birden Human'ı ve ormandaki diğer domuzcukları takip etti.

Bosquinha ve Piskopos gidişlerini izledi. "Bu sabah uyandığımda," dedi Bosquinha, "yatmadan önce bir asi olacağımı düşünmemiştim."

"Ben de Sözcü'nün büyükelçimiz olarak domuzcuklara gideceğini düşünmemiştim," dedi Piskopos.

"Sorun şu ki," dedi Dom Cristao, "bunun için affedilecek miyiz?"

"Bir hata yaptığımızı mı düşünüyorsun?" diye tersledi Piskopos.

"Hiç de değil," dedi Dom Cristao. "Bence tam anlamıyla görkemli bir şeye doğru bir adım attık. Ama insanoğlu neredeyse hiçbir zaman gerçek büyüklüğü affetmez."

"Neyse ki," dedi Piskopos, "önemli olan insanoğlunun kararları değil. Tıp bilimi yeterliliğinin sınırına dayandığına göre şimdi bu çocuk için dua etmeyi düşünüyorum."

KADINLAR

Tahliye filosunun Küçük Doktor'la silahlandırıldığı haberinin nasıl dışarı sızdığını bulun. Bu EN YÜKSEK ÖNCELİĞİMİZ. Sonra da şu Demosthenes denen kişinin kim olduğunu öğrenin. Tahliye Filo'suna ikinci bir Soykırım demek, ihanet yasalarının çiğnenmesi anlamına geliyor ve eğer CSA bu sesin kime ait olduğunu bulup buna bir son veremiyorsa CSA'nın varlığını devam ettirmesi için bir neden göremiyorum.

Bu süre içinde Lusitania'dan ele geçirilen dosyaların değerlendirmelerine devam edilsin. Sadece iki dengesiz xenobiyoğu tutuklamak istediğimiz için ayaklanma çıkartmaları çok mantıksız. Belediye Başkanı'nın geçmişinde böyle bir şeyin olabileceğine dair ipucu veren hiçbir şey yoktu. Eğer bir devrim olma ihtimali varsa devrimin liderlerinin kimler olabileceğini öğrenmek istiyorum.

Pyotr, elinden geleni yaptığını biliyorum. Ben de öyle. Herkes elinden geleni yapıyor. Büyük bir ihtimalle Lusitania'daki insanlar da öyle. Ama benim sorumluluğum Yüz Dünya'nın güvenliğini ve bütünlüğünü korumak. Üzerimde Hegemon Peter'in sorumluluğunun yüz mislini taşıyorum ama gücünün ancak yüzde onuna sahibim. Onun gibi bir dahi olmadığım da ortada. Eğer Peter'dan yararlanmak mümkün olsaydı hiç şüphesiz sen ve diğer insanlar daha mutlu olurdunuz. Bu olay bitmeden bir Ender'e daha ihtiyacımız olacağından korkuyorum. Kimse bir soykırım istemiyor, ama eğer olursa yok olanların diğerleri olduğundan emin olmak istiyorum. Söz konusu savaş olunca insan insandır, yabancı da yabancı. Hayatta kalmaktan bahsettiğimiz zaman tüm o raman olayları yok olup gidiyor.

Bu seni memnun ediyor mu? Yumuşak davranmadığımı söylediğimde bana inanıyor musun? Şimdi sen de yumuşak olmamaya bak. Sonuçları bana hızlı bir şekilde ulaştırmaya çalış. Şimdi. Sevgiler ve öpücükler, Bawa.

- Gobawa Ekimbo, Chmn Xen Ovst Comm'dan Pyotr Martinov'a, Dir Cgrs See Age, Not 44:1970:5:4:2: cit.

Demosthenes, ikinci Soykırım, 87:1972:1:1:1

Human ormanda yolu gösterdi. Domuzcuklar yokuşlardan aşağı yukarı, derelerden, kalın çalılıklardan kolaylıkla tırmanabiliyorlardı. Fakat Human bazı ağaçlara yarı tırmanarak diğerlerine dokunup onlarla konuşarak dans ediyor gibiydi. Diğer domuzcuklar çok daha ölçülüydü sadece ara sıra Human'ın maskaralıklarına katılıyorlardı. Mandachuva insanlarla yürüyordu.

"Bunu neden yapıyor?" diye sordu Ender alçak bir sesle.

Mandachuva bir an için şaşırıldı. Ouanda Ender'in söylemek istediği şeyi açıkladı. "Human neden

ağaçlara tırmanıyor veya onlara dokunuyor ve şarkı söylüyor?"

"Onlara üçüncü yaşam hakkında şarkı söylüyor," dedi Mandachuva. "Bunu yapması çok ayıp. O her zaman bencil ve aptal olmuştur."

Ouanda şaşkın bir şekilde Ender'e sonra da Mandachuva'ya baktı. "Herkesin Human'ı sevdiğini sanıyordum," dedi.

"Büyük bir onur," dedi Mandachuva. "Bilge biri." Sonra Mandachuva Ender'i belinden dürttü. "Ama bir konuda tam bir ahmak. Senin onu onurlandıracağını sanıyor. Senin onu üçüncü yaşama götüreceğini sanıyor."

"Üçüncü yaşam nedir?" diye sordu Ender.

"Pipo'nun kendisine sakladığı armağan," dedi Mandachuva. Sonra daha hızlı yürümeye başladı ve diğer domuzcuklara yetişti.

"Bu dediklerinden bir şey anladın mı?" diye sordu Ender Ouanda'ya.

"Onlara doğrudan sorular sormana hala alışamadım."

"Verdikleri cevaplardan pek bir şey anladığımı söylenemez, değil mi?"

"Mandachuva kızgın, bunu biliyorum. Pipo'ya kızgın, bunu da biliyorum. Üçüncü yaşam; Pipo'nun kendisine sakladığı bir armağan. Hepsi bir araya gelince anlayacağız."

"Ne zaman?"

"Yirmi yıl sonra veya yirmi dakika sonra. Xenolojiyi eğlenceli yapan şey de bu."

Ela da ağaçlara dokunuyordu ve zaman zaman çalılıklara bakıyordu. "Hepsi aynı tür ağaç. Çalılıklar da aynı. Çoğu ağaca tırmanmış olan şuradaki asma da öyle. Bu ormanda başka bir bitki türü gördün mü Ouanda?"

"Farkına vardığım kadarıyla hayır. Onları özellikle aramadım. Asmanın adı merdona. Macios'lar onunla besleniyor gibi ve domuzcuklar Macios'ları yiyor. Domuzcuklara merdona kökünün nasıl yenilebilir hale getirileceğini *öğrettik*. Amaranth'tan önce. Bu yüzden yemek zincirinde daha alt sıralara yerleştiler."

"Bak," dedi Ender.

Domuzcukların hepsi durmuştu, sırtları insanlara dönük vaziyette bir açıklığa bakıyorlardı. Ender, Ouanda ve Ela da kısa sürede onlara yetişerek ayışığı ile aydınlatılmış vadiye baktılar. Oldukça büyük bir alandı ve zemin tamamen çıplaktı. Bölgenin kenarında bir çok kütük evi diziliydi ama ortası dev bir ağaç dışında boştu, bu şimdiye kadar ormanda gördüklerinin en büyüğüydü.

Gövdesi hareket ediyor gibiydi. "Macios'larla kaynıyor," dedi Ouanda.

"Macios değil," dedi Human.

"Üç yüz yirmi," dedi Mandachuva.

"Küçük kardeş," dedi Arrow.

"Ve küçük anneler," diye ekledi Cups.

"Eğer onlara zarar verirseniz," dedi Leaf-Eater, "sizi ekmeden öldürürüz ve ağacınızı keseriz."

"Onlara zarar vermeyeceğiz," dedi Ender.

Domuzcuklar bölgeye doğru bir tek adım bile atmadılar. Tam karşılarında duran büyük kütük evinde bir hareket görünceye kadar beklediler. Bir domuzcuktu. Ama şimdiye kadar gördüklerinden daha büyüktü.

"Bir kadın," diye mırıldandı Mandachuva.

"Adı nedir?" diye sordu Ender.

Domuzcuklar ona gözlerini dikerek baktılar. "*Bize isimlerini söylemezler,*" dedi Leaf-Eater.

"Tabii eğer isimleri varsa," diye ekledi Cups.

Human uzandı ve Ender'i kulağına fısıldayabileceği bir yakınlığa çekti. "Ona her zaman Shouter deriz. Ama asla kadınların duyabileceği bir yerde değil."

Kadın onlara baktı ve sonra şarkı söyledi- ses tonunun tatlı akıcılığını tanımlamanın başka bir yolu yoktu- Kadınların Dili'nde bir iki cümle konuştu.

"Seni çağırıyor," dedi Mandachuva. "Sözcü. Sen."

"Yalnız mı?" diye sordu Ender. "Ouanda ve Ela'yı da yanımda götürmeyi tercih ederim."

Mandachuva sesli bir şekilde Kadınların Dili'nde konuştu; kadının ses tonuyla kıyaslanınca onunki gargara sesine benziyordu. Shouter yine şarkı söyleyerek cevap verdi fakat bu sefer daha kısa sürdü.

"Elbette gelebilirler diyor," diye bildirdi Mandachuva. "'Onlar da kadın değil mi' diyor. İnsanlar ve Küçükler arasındaki farklılıklar konusunda pek bir şey bilmiyor."

"Bir şey daha," dedi Ender. "En azından biriniz tercüman olarak gelin. Yoksa Starkça konuşabiliyor mu?"

Mandachuva Ender'in isteğini tekrarladı. Cevap kısaydı ve Mandachuva bundan hoşlanmadı. Tercüme etmeyi reddetti. Bunu açıklayan Human oldu. "Ben olduğum sürece istediğin kişi tercümanın olabilir diyor."

"O zaman tercümanımız olarak seni istiyoruz," dedi Ender.

"Doğum yerine önce sen gitmelisin," dedi Human. "Davet edilen kişi sensin."

Ender öne çıktı ve ay ışığına doğru uzun adımlarla yürüdü. Ela ve Ouanda'nın onu takip ettiğini ve Human'ın arkadan sendeleyerek yürüdüğünü duyabiliyordu. Şimdi oradaki tek dışının Shouter olmadığını görebiliyordu. Bütün kapıların önünde bir çok yüz görülüyordu. "Kaç kişiler?" diye sordu Ender.

Human cevap vermedi. Ender ona bakmak için döndü. "Kaç tane kadın var?" diye tekrarladı.

Human hala cevap vermiyordu. Shouter daha sesli ve emreder bir ses tonuyla şarkı söyleyinceye kadar. Ancak o zaman Human tercüme etti. "Doğum yerinde ancak kadınlar sana bir soru sorarsa konuşabilirsin Sözcü."

Ender ciddiyetle başını salladı ve sonra diğer erkeklerin bölgede bekledikleri yere geri yürüdü. Ouanda ve Ela onu takip etti. Shouter'ın arkasından şarkı söylediğini duyuyordu ve erkeklerin ona neden bu ismi koyduklarını şimdi anlıyordu; sesi ağaçları sallayacak kadar güçlüydü. Human Ender'e yetişti ve onu giysisinden çekiştirdi. "Neden gidiyorsun, gitmek için izin almadın diyor. Sözcü bu çok kötü bir şey, o çok kızgın."

"Ona de ki, ben buraya emir vermeye veya almaya gelmedim. Eğer bana eşiti gibi davranmayacaksa ben de ona eşitim gibi davranmam."

"Bunu ona söyleyemem," dedi Human.

"O zaman neden gittiğimi her zaman merak edecek, değil mi?"

"Kadınların arasına çağrılmak çok büyük bir onurdur!"

"Ölülerin Sözcüsü'nün gelip onları ziyaret etmesi de büyük bir onur."

Human birkaç dakika endişeden kas katı kesilmiş vaziyette durdu. Sonra döndü ve Shouter'la konuştu.

Kadın susuyordu. Vadide hiç ses yoktu.

"Umarım ne yaptığımı biliyordur Sözcü," diye mırıldandı Ouanda.

"Doğaçlama yapıyorum," dedi Ender. "Nasıl gidiyor sence?"

Cevap vermedi.

Shouter büyük kütük evine geri döndü. Ender arkasını döndü ve yine ormana doğru gitmeye başladı. Neredeyse hemen Shouter'ın sesi duyuldu.

"Beklemeni emrediyor," dedi Human.

Ender adımlarını durdurmadı ve kısa sürede erkek domuzcukların yanına vardı. "Eğer benden geri dönmemi isterse belki dönebilirim. Ama ona emretmeye ya da emir almaya gelmediğimi söylemelisin Human."

"Bunu söyleyemem," dedi Human.

"Neden?" diye sordu Ender.

"Bana izin ver," dedi Ouanda. "Human, bunu korktuğun için mi yoksa bunun için bir kelime olmadığı için mi söyleyemezsin?"

"Kelime yok. Bir kardeşin bir kadına emretmesi ve onun erkeğe rica etmesi gibi kelimeler o yönde söylenemez."

Ouanda Ender'e gülümsedi. "Sorun dilden kaynaklanıyor, Sözcü."

"Senin dilini anlamıyorlar mı Human?" diye sordu Ender.

"Erkeklerin Dili doğum yerinde konuşulamaz," dedi Human.

"Ona benim kelimelerimin Kadınların Dili'nde konuşulmayacağını sadece Erkeklerin Dili'nde konuşulabileceğini söyle ve ona kelimelerimi Erkeklerin Dili'nde tercüme etmeni rica ettiğimi söyle."

"Sen büyük bir belasın Sözcü," dedi Human. Döndü ve yine Shouter'la konuştu.

Birden vadi Kadınların Dili'nin sesleriyle dolmuştu, gösteriye ısınan bir koro gibi bir düzine değişik şarkı duyuluyordu.

"Sözcü," dedi Ouanda, "iyi bir antropolojik araştırmanın neredeyse tüm kurallarını çiğnedin."

"Hangilerini kaçırdım?"

"Aklıma gelen tek şey henüz içlerinden birini öldürmediğin."

"Şunu unutuyorsun," dedi Ender, "ben buraya onları araştıran bir bilim adamı olarak gelmedim. Ben onlarla sözleşme yapmak için gelen bir büyükelçiyim."

Kadınlar başladıkları kadar çabuk sessizleştiler. Shouter hızla evinden çıktı ve açıklığın tam ortasına yürüyerek ortadaki kocaman ağacın yanında durdu. Şarkı söyledi.

Human ona Kardeşlerin Dili'nde cevap verdi. Ouanda kabaca tercüme etti. "Ona senin eşit olarak gelmekle ilgili söylediklerini iletiyor."

Kadınlar yine ahenksiz bir şarkı patlattı.

"Sizce nasıl karşılık verecekler?" diye sordu Ela.

"Ben nereden bileyim?" diye sordu Ouanda. "Buraya senden daha sık gelmedim."

"Bence bunu anlayacaklar ve koşullar hakkında beni bilgilendirecekler," dedi Ender.

"Neden böyle düşünüyorsun?" diye sordu Ouanda.

"Çünkü gökyüzünden geldim. Çünkü ben Ölülerin Sözcüsü'yüm."

"Büyük beyaz tanrı olduğunu düşünmeye başlama," dedi Ouanda. "Bu genellikle pek işe yaramıyor."

"Ben Pizarro değilim," dedi Ender.

Jane kulağına mırıldandı, "Kadınların Dili'nden bir şeyler anlamaya başlıyorum. Erkeklerin Dili'nin temel unsurları Pipo ve Libo'nun notlarında vardı. Human'ın tercümeleri çok yararlı. Kadınların Dili, Erkeklerin Dili'yle yakından bağlantılı, sadece biraz daha eski gibi - köklere daha yakın, biçimler daha eski - ve dişilerin erkeklere söylediklerinin tümü emir şeklinde, erkeklerin dişilere söyledikleri ise yalvarma şeklinde. Dişilerin *kardeşler* kelimesi, erkeklerin *macio*, ağaç

solucanı kelimesiyle bağlantılı gibi. Eğer bu sevginin diliyse, çiftleşebilmeleri hayret verici."

Ender gülümsedi. Jane'in tekrar onunla konuşuyor olması, onun yardımını alacağını bilmesi iyi bir şeydi.

Mandachuva'nın Ouanda'ya bir soru sorduğunu fark etti çünkü fısıldadığı cevabı duymuştu. "Kulağındaki mücevheri dinliyor."

"Ana Kraliçe mi?" diye sordu Mandachuva.

"Hayır," dedi Ouanda. "O bir " kelime bulmak için çırpındı.

"O bir bilgisayar. Sesi olan bir makine."

"Ben de bir tane alabilir miyim?" diye sordu Mandachuva.

"Bir gün," diye cevap verdi Ender, Ouanda'yı bu zor soruya cevap verme zahmetinden kurtararak.

Kadınlar sessizleşti ve Shouter'ın sesi duyuldu. Erkekler heyecanlanarak parmak uçlarında aşağı yukarı zıplamaya başladılar.

Jane kulağına fısıldadı. "Erkeklerin Dili'nde konuşuyor," dedi.

"Harika bir gün," dedi Arrow yavaşça. "Kadınlar burada Erkeklerin Dili'ni konuşuyor. Daha önce hiç olmadı."

"Seni içeri davet ediyor," dedi Human. "Bir ablanın kardeşine daveti gibi."

Ender hemen bölgeye girdi ve doğrudan Shouter'ın yanına gitti. Erkeklerden uzun olmasına rağmen Ender'den elli santimetre kadar kısaydı, bu yüzden Ender dizlerinin üstüne çöktü. Göz göze geldiler.

"Bana karşı nezaketinizden dolayı size minnettarım," dedi Ender.

"*Bunu* Kadınların Dili'nde söyleyebilirim," dedi Human.

"Yine de *kendi* dilinde söyle," dedi Ender.

Söyledi. Shouter uzandı ve Ender'in alnının pürüzsüz derisine, çenesindeki sert sakala dokundu, dudaklarına parmağını bastırdı, göz kapağına parmağıyla nazikçe dokunduğunda Ender gözlerini kapattı ama geri çekilmedi.

Konuştu. "Sen kutsal Sözcü müsün?" diye tercüme etti Human. Jane tercümeyle düzeltilti. "*Kutsal* kelimesini o ekledi."

Ender Human'a baktı. "Ben kutsal değilim," dedi.

Human kas katı kesildi.

"Söyle ona."

Human bir an için bir tereddüt yaşadı; ve sonra ikisi arasında Ender'in daha az tehlikeli olduğuna karar verdi. "Kutsal demedi."

"Bana söylediklerini, söyleyebildiğin kadar doğru söyle," dedi Ender.

"Eğer kutsal değilsen," dedi Human, "gerçekte ne söylediğini nereden bildin?"

"Lütfen," dedi Ender, "ikimiz arasında doğruları söyle."

"Sana doğruları söylerim," dedi Human. "Ama onunla konuştuğum zaman senin kelimelerini söyleyen benim sesim. Onları dikkatli bir şekilde söylemem gerekiyor."

"Doğruyu söyle," dedi Ender. "Korkma. Söylediklerimi aynen bilmesi önemli. Ona şunu söyle. Onunla kaba bir ifadeyle konuştuğun için ondan seni affetmesini istiyorum ama ben kaba bir framling'im ve söylediklerimin aynısını ona söylemen gerekiyor."

Human gözlerini devirdi ama Shouter'a dönerek konuştu.

Shouter kısaca cevap verdi. Human tercüme etti. "Kafasının merdona kökünden oyulmadığını söylüyor. Tabii ki bunu anlıyor."

"Ona biz insanların daha önce böyle büyük bir ağaç görmediğimizi söyle. Ondan, kendisinin ve

diğer kadınların bu ağaçla ne yaptıklarını açıklamalarını iste."

Ouanda dehşet içindeydi. "Hiç vakit kaybetmiyorsun değil mi?"

Ama Human, Ender'in sözlerini tercüme ettiğinde Shouter derhal ağacın yanına gitti, ona dokundu ve şarkı söylemeye başladı.

Şimdi ağaca yakınlaştıkları için kabuğun üzerinde kıpır kıpır gezen yaratıkları görebiliyorlardı. Çoğu dört beş santimetreden uzun değildi. Pembemsi vücutları ince bir tüyle kaplı olmasına rağmen cenine benziyorlardı. Gözleri açıktı. Kabuğun üzerinde benek benek kuruyan hamur lekelerine ulaşmak için birbirlerinin üstüne çıkıyorlardı.

"Amaranth lapası," dedi Ouanda.

"Bebekler," dedi Ela.

"Bebek değiller," dedi Human. "Bunlar neredeyse yürüyecek kadar büyükler."

Ender ağacın yanına gitti ve elini uzattı. Shouter bir anda şarkı söylemeyi durdurdu. Ama Ender hareketini durdurmadı. Genç bir domuzcuğun yanındaki kabuğa dokundu. Domuzcuk elinin üstüne tırmandı ve ona tutundu. "Bunun adını biliyor musun?" diye sordu Ender.

Human korku içinde hızla tercüme etti ve Shouter'in cevabını söyledi. "O benim kardeşim," dedi. "İki ayak üstünde yürümeye başlayana kadar bir ismi olmayacak. Babası Rooter."

"Peki ya annesi?" diye sordu Ender.

"Küçük annelerin isimleri yoktur," dedi Human.

"Ona sor."

Human sordu. Shouter cevap verdi. "Annesinin çok güçlü ve çok cesur olduğunu söylüyor. Beş çocuk taşıyarak şişmanlamış." Human alnına dokundu. "Beş çocuk çok iyi bir sayı ve hepsini besleyecek kadar da şişmandı."

"Yediği lapayı annesi mi getiriyor?"

Human dehşete düşmüş görünüyordu. "Sözcü bunu söyleyemem. Hiçbir dilde."

"Neden?"

"Söyledim sana. Beş küçük çocuğunu da besleyecek kadar şişmandı. Küçük kardeşi yerine koy ve kadının ağaca şarkı söylemesine izin ver."

Ender elini ağacın gövdesine koydu ve küçük kardeş uzaklaştı. Shouter şarkısına kaldığı yerden devam etti. Ouanda Ender'e aceleciliği yüzünden bir bakış fırlattı. Ama Ela heyecanlı görünüyordu. "Anlamıyor musun? Yeni doğanlar annelerinin vücuduyla besleniyorlar."

Ender tiksinererek uzaklaştı.

"Bunu nasıl söyleyebilirsin?" diye sordu Ouanda.

"Baksana tıpkı küçük macios'lar gibi ağacın üstünde kıpır kıpır geziyorlar. Onlar ve macios'lar rakip olmalılar." Ela ağacın amarantjı lapasıyla lekelenmemiş bir bölgesini gösterdi. "Ağaçtan özsu akıyor. Burada çatlaklarda. Herhalde Descolada'dan önce özsu ile beslenen böcekler vardı ve macios'larla bebek domuzcuklar onları yemek için yarışıyorlardı. Bu yüzden domuzcuklar genetik moleküllerini bu ağaçlarla birbirlerine karıştırabildiler. Sadece bebekler burada yaşamadı, macios'ları uzak tutmak için yetişkinler de bu ağaçlara tırmanmak zorunda kaldılar. Birçok yemek kaynağı olduğunda bile hayatları boyunca bu ağaçlara bağlıydılar. Ağaçlara dönüşmeden çok önce bile."

"Biz domuzcuk topluluğunu araştırıyoruz," dedi Ouanda sabırsızca. "Uzak evrimsel geçmişi değil."

"Nazik bir görüşme yapmakla meşgulüm," dedi Ender. "Bu yüzden lütfen sessiz olun ve öğrenebildiklerinizi bir seminer gerçekleştirmeden öğrenin."

Şarkı doruk noktasına ulaştı; ağacın yanında bir çatlak belirdi.

"Bizim için bu ağacı devirmeyecekler değil mi?" diye sordu Ouanda korkmuş bir şekilde.

"Ağaçtan kalbini açmasını istiyor." Human alnına dokundu. "Bu ana ağaç ve tüm ormanda sadece bir tane var. Bu ağaca hiçbir zarar gelmemeli yoksa tüm çocuklarımız başka ağaçlardan gelir ve babalarımız ölür."

Tüm diğer kadınların sesleri Shouter'inkiyle birleşti ve sonra ana ağacın gövdesinde geniş bir delik açıldı. Ender deliğin önüne geçmek için hareket etti. İçerisi çok karanlıktı.

Ela kemerinden el fenerini çıkartıp ona uzattı. Ouanda'nın eli uzanıp Ela'nın bileğini kavradı. "O bir makine!" dedi. "Onu buraya getiremezsin."

Ender el fenerini nazikçe Ela'nın elinden aldı. "Çit kaldırıldı," dedi Ender, "şimdi hepimiz Şüpheli Faaliyetler gerçekleştirebiliriz." El fenerini yere doğru çevirip açtı, sonra ışığı azaltıp yaymak için elini hızla fenerin üzerine kapattı. Kadınlar mırıldandı ve Shouter Human'ın göbeğine dokundu.

"Onlara geceleri küçük aylar yapabildiğinizi söyledim," dedi. "Bunları yanınızda taşıdığımızı söyledim."

"Bu ışığı ana ağacın kalbine doğrultsam onlara bir zararı olur mu?"

Human Shouter'a sordu ve Shouter el fenerine uzandı. Sonra onu titreyen elleriyle tutarken sessizce şarkı söyledi ve deliği aydınlatması için feneri hafifçe yan yatırarak ışığı ağaca tuttu. Neredeyse hemen geri çekildi ve el fenerini başka bir yöne çevirdi.

"Işık onları kör ediyor," dedi Human.

Jane Ender'in kulağına fısıldadı, "Sesi ağacın içinde yankılanıyor. Işık içeri girdiğinde yankı yüksek bir ses ve şekil olarak değişti. Ağaç Shouter'in sesini kullanarak cevap veriyordu."

"Görebiliyor musun?" dedi Ender sessizce.

"Eğil ve beni olabildiğince yaklaştırarak hareket ettir." Ender itaat etti, kafasını mücevherin takılı olduğu kulağın iç kısımları görebileceği bir açıda deliğin önünde hareket ettirdi. Jane gördüklerini tarif etti. Ender uzun bir süre hareket etmeden orada durdu. Sonra diğerlerine döndü. "Küçük anneler," dedi Ender. "Orada küçük anneler var, hamile anneler. Dört santimetreden uzun değiller. Bir tanesi doğuruyor."

"Mücevherinle mi görüyorsun?" diye sordu Ela.

Ouanda eğilerek içeriyi görmeye çalıştı ama başarısız oldu. "İnanılmaz bir üreme biçimi. Dişiler çocukluklarında cinsel olgunluğa erişiyor, doğuruyor ve ölüyorlar." Human'a sordu, "Ağacın dışındaki tüm küçükler erkek kardeş mi?"

Human soruyu Shouter'a tekrarladı. Kadın gövdenin içindeki deliğin yanında bir yere uzandı ve oldukça büyük bir çocuğu dışarıya çıkarttı. Açıklama yapmak için birkaç kelime söyledi. "Bu gösterdiği genç bir kadın," diye tercüme etti Human. "Yeterince büyüdüğünde çocuklara bakmak için diğer kadınlara katılacak."

"Sadece bir tane mi var?" diye sordu Ela.

Ender ürperdi ve ayağa kalktı. "O ya verimsiz ya da çiftleşmesine izin vermemişler. Çocukları olmuş olamaz."

"Neden?" diye sordu Ouanda.

"Doğum kanalı yok," dedi Ender. "Bebekler anneyi yiyerek kendilerine yol açıyorlar."

Ouanda bir dua mırıldandı.

Fakat Ela her zamankinden çok daha meraklıydı. "Büyüleyici," dedi. "Ama eğer bu kadar küçüklerse nasıl çiftleşiyorlar?"

"Onları babalara götürüyoruz elbette," dedi Human. "Başka nasıl olabilir? Babalar buraya gelemezler herhalde!"

"Babalar," dedi Ouanda. "En çok saygı duydukları ağaçlara baba diyorlar."

"Bu doğru," dedi Human. "Babaların kabukları olgun. Tozlarını kabuklardan akan özsuya koyuyorlar. Küçük anneyi kadınların seçtiği babaya götürüyoruz. Kabuğa tırmanıyor ve özsuyun üstündeki toz karnının içine giriyor ve onu küçüklerle dolduruyor."

Ouanda sessizce Human'ın karnındaki küçük yumruyu işaret etti.

"Evet," dedi Human. "Bunlar taşıyıcılar. Bu onura sahip olan kardeşler küçük anneyi taşıyıcısının üstüne koyuyor, onlar da babaya gidinceye kadar sıkıca tutunuyorlar." Karnına dokundu. "Bu, ikinci yaşamımızda yaşadığımız en büyük sevinç. Yapabilsek, küçük anneleri her gece taşırdık."

Shouter gittikçe yükselen bir sesle şarkı söyledi ve anaağaçtaki delik kapanmaya başladı.

"Tüm o dişiler, tüm o küçük anneler," diye sordu Ela. "Sezgililer mi?"

Bu Human'ın bilmediği bir kelimeydi.

"Uyanıklar mı?" diye sordu Ender.

"Elbette," dedi Human.

"Demek istediği şey," diye açıkladı Ouanda, "küçük anneler düşünebiliyor mu? Söylenenleri anlıyorlar mı?"

"Onlar mı?" diye sordu Human. "Hayır, onlar kabra'lardan daha akıllı değil. Macios'lardan sadece biraz daha akıllılar. Onlar sadece üç şey yapar. Yemek yer, sürünür ve taşıyıcıya tutunurlar. Şimdi ağacın dışında olanlar; onlar öğrenmeye başlıyor. Ana ağacın yüzeyine tırmandığını hatırlayabiliyorum. Yani o zamana ait belleğim var. Ama o kadar eskiyi hatırlayan çok az sayıda kardeşten biriyim."

Ouanda'nın gözleri yaşla doldu. "Tüm anneler doğuyor, çiftleşiyor, doğum yapıyor ve ölüyorlar, hepsi çocukluklarında oluyor. Yaşadıklarını bile bilmiyorlar."

"Bu cinsel iki şekilliliğin tuhaf bir uca taşınması," dedi Ela. "Dişiler erken yaşta cinsel olgunluğa erişiyor erkeklerse geç erişiyor. Tüm egemen dişilerin kısır olması komik değil mi? Tüm kabileyi yönetiyorlar ve buna rağmen kendi genleri devam edemiyor- "

"Ela," dedi Ouanda, "annelerin yemek olarak yenmeden doğum yapabilmeleri için bir yol bulamaz mıyız? Sezeryanla. Küçük annenin bedeninin yerine koyabileceğimiz proteinle zenginleştirilmiş besleyici bir madde üretebiliriz. Dişiler yetişkin olana kadar hayatta kalabilirler mi?"

Ela cevap verecek fırsatı bulamadı. Ender ikisini de kollarından çekip uzaklaştırdı. "Buna nasıl cesaret edersiniz!" diye fısıldadı. "Peki ya onlar annesinin küçücük bedeniyle beslenen bebekler doğurmaları için küçük insan kızlarının gebe kalabilecekleri bir yöntem *bulsalar* ne olurdu?"

"Sen neden bahsediyorsun!" dedi Ouanda.

"Bu iğrenç," dedi Ela.

"Buraya onların hayatlarına kökünden saldırmak için gelmedik," dedi Ender. "Buraya onlarla bir dünya paylaşmanın yolunu bulmaya geldik. Yüz yıl veya beş yüz yıl sonra kendileri için değişiklikler yapacak kadar öğrendiklerinde, çocuklarının nasıl oluşup doğacağı konusundaki değişikliklere kendileri *karar verirler*. Ama eğer erkeklerle aynı sayıda dişi olgunluğa erişirse onlara ne olacağını tahmin bile edemeyiz. Ne yapmak için? Daha fazla çocuk taşıyamazlar değil mi? Baba olmak için erkeklerle yarışamazlar. Onlar ne *için varolacaklar*?"

"Ama daha hiç yaşamadan ölüyorlar..."

"Onlar neyse, öyleler," dedi Ender. "Hangi değişiklikleri yapacaklarına *onlar* karar verir, onları

tıpkı bizim gibi mutlu ve dolu hayatlar yaşayan insanlara dönüştürmeye çalışan kör insan bakış açınızla, siz değil."

"Haklısın," dedi Ela. "Tabii ki haklısın, özür dilerim."

Ela için domuzcuklar bir halk değildi, onlar garip yabancı bir bireydi ve Ela başka hayvanların da insanca olmayan yaşam biçimleri olduğunu keşfetmeye alışkındı. Ama Ender Ouanda'nın hala sinirli olduğunu görebiliyordu. O raman değişimini gerçekleştirmişti: domuzcukları *onlar* değil *biz* olarak düşünüyordu. Bildiği garip davranışları ve hatta babasının öldürülmesini bile kabul edilebilir bir yabancılık olarak algılıyordu. Bu domuzcuklar konusunda Ela'dan çok daha sabırlı olduğunu ve onları ne kadar çok kabullendiğini gösteriyordu; ve bu onun arkadaşlarının zalim, hayvansı davranışları karşısında kırılman olmasına neden oluyordu.

Ender domuzcuklarla yıllarca ilişki içinde olmanın sonucunda Ouanda'nın onların alışkanlıklarından birini kaptığını fark etti: aşırı bir endişe anında vücudu kas katı kesiliyordu. Bu yüzden babacan bir hareketle onu omzundan tutup kolunun altına çekerek ona insanlığını hatırlattı.

Ouanda onun dokunuşuyla biraz gevşedi ve gergin bir şekilde güldü, ses tonu alçaktı. "Sürekli neyi düşünüyorum biliyor musun?" dedi. "Küçük anneler tüm o çocukları doğuruyor ve vaftiz edilmeden ölüyor."

"Eğer Piskopos Peregrino onların dinini değiştirirse," dedi Ender, "belki anaağacın içine biraz su serpiştirmemize ve vaftiz kelimelerini söylememize izin verirler."

"Benimle alay etme," diye fısıldadı Ouanda.

"Etmiyordum. Fakat şimdilik onlarla birlikte yaşayabilmemize yetecek kadar değişmelerini isteyeceğiz, daha fazlasını değil. Kendimizi sadece onların bizimle yaşamaya dayanabilecekleri kadar değiştireceğiz. Bunu kabul et yoksa çit tekrar etkili duruma getirilecek çünkü o zaman gerçekten hayatta kalmaları için bir tehdit oluruz."

Ela kabul ettiğini belirten bir şekilde kafasını salladı ama Ouanda yine kaskatı kesildi. Ender'in parmakları birden Ouanda'nın omuzunu sert bir şekilde sıktı. Ouanda korkarak, kabul ettiğini belirtir bir şekilde kafasını salladı. Parmaklarını gevşetti, "Özür dilerim," dedi Ender. "Ama onlar oldukları gibiler. Eğer istiyorsan, onlar Tanrının yarattığı gibiler. Bu yüzden onları kendi hayalinde baştan yaratmaya çalışma."

Anaağaca geri döndü. Shouter ve Human bekliyordu.

"Kesinti için özür dilerim," dedi Ender.

"Önemli değil," dedi Human. "Ona ne yaptığını anlattım."

Ender içinde bir korku hissetti. "Ona ne yaptığımızı söyledin?"

"Ona, insanlara daha çok benzememiz için onların küçük annelere bir şey yapmak istediklerini ama senin bunu asla yapamayacaklarını yoksa çitin yeniden etkili duruma getirileceğini söylediğini söyledim. Ona, senin bizim Küçükler olarak kalmamız gerektiğini ve sizin de insan olarak kalmanız gerektiğini söylediğini söyledim."

Ender gülümsedi. Tercüme tamamen doğrudu, ayrıca Human ayrıntılara girmeyecek kadar akıllıca davranmıştı. Kadınlar bu basit görünen insani değişimin sonuçlarının ne kadar büyük olacağını farkına varmadan küçük annelerin doğumdan sonra yaşamalarını isteyebilirlerdi. Human mükemmel bir diplomattı; doğruyu söylüyordu ve detaydan kaçmıyordu.

"Pekala," dedi Ender. "Hepimiz birbirimizle tanıştığımıza göre, ciddi konuşmanın vakti geldi."

Ender toprağa oturdu. Shouter tam karşısına geçerek yere çömeldi. Birkaç kelime söyledi.

"Bildigin her şeyi bize öğretmelisin, bizi yıldızlara götürmelisin, bize ana kraliçeyi getirmeli, bu

yeni insanın yanında getirdiği gece lambasını bize vermelisin diyor, yoksa tüm kardeşleri karanlıkta bütün insanları uykusunda öldürmesi için göndereceğini ve üçüncü bir yaşamınız olmasın diye sizi yerden çok yükseğe asmalarını isteyeceğini söylüyor." Human insanların korkusunu görünce Ender'in göğsüne dokundu. "Hayır, hayır, anlamalısın. Bu hiçbir anlama gelmiyor. Başka bir kabileyle konuşmaya her zaman böyle başlarız. Delirdiğimizi mi sanıyorsun? Sizi asla öldürmeyiz! Siz bize amaranth'ı, çanak çömlükleri, ana kraliçe ve Hegemon'u verdiniz."

"Tehdidini geri almasını, yoksa ona bir daha asla hiçbir şey vermeyeceğimizi söyle."

"Sana söyledim Sözcü, bunun hiçbir anlamı yok-"

"Kelimleri o söyledi ve o, kelimeleri geri almadıkça onunla konuşmayacağım."

Human onunla konuştu.

Shouter ayağa fırladı ve ana ağacın çevresi boyunca elleri yukarıda, sesli bir şekilde şarkı söyleyerek yürüdü.

Human, Ender'e yaklaştı. "Büyük anneye ve tüm kadınlara, senin haddini bilmeyen bir kardeş olduğunu söyleyerek şikayet ediyor. Senin kaba ve baş edilmesi imkansız biri olduğunu söylüyor."

Ender başını salladı. "Evet, bu tamamen doğru. Şimdi bir yerlere geliyoruz."

Shouter yine Ender'in karşısına çömeldi. Erkeklerin Dili'nde konuştu.

"Hiçbir insanı öldürmeyeceğini veya hiçbir kardeşin veya kadının sizi öldürmesine izin vermeyeceğini söylüyor. Bizden iki kat daha uzun olduğunuzu ve her şeyi bildiğinizi, bizimse bir şey bilmediğimizi hatırlamanı istiyor. Şimdi senin onunla konuşman için kendisini yeteri kadar aşağıladı mı?"

Shouter asık bir suratla cevabını beklerken Ender'i inceledi.

"Evet," dedi Ender. "Şimdi başlayabiliriz."

Novinha, Miro'nun yatağının yanında yere diz çöktü. Quim ve Olhado arkasında duruyordu. Dom Cristao Quara ve Grego'yu odalarında yataklarına yatırıyordu. Detone ninnisinin sesi, Miro'nun acı içindeki solukları nedeniyle zorlukla duyuluyordu.

Miro'nun gözleri açıldı.

"Miro," dedi Novinha.

Miro inledi.

"Miro, evde yataktasın. Çit etkili durumdayken üstünden geçtin. Dr. Navio beyninin hasar gördüğünü söylüyor. Hasarın kalıcı olup olmadığını bilmiyoruz. Belki kısmi felç olabilirsin. Ama yaşıyorsun Miro ve Navio kaybetmiş olabileceklerini karşılamak için yardım edecek bir çok şey yapabileceğini söylüyor. Anlıyor musun? Sana doğruyu söylüyorum. Bir süre için çok kötü olabilir ama denemeye değer."

Miro hafifçe inledi. Ama bu bir acı çekme sesi değildi. Sanki konuşmaya çalışıyormuş da konuşamıyormuş gibiydi.

"Çeneni oynatabiliyor musun Miro?" diye sordu Quim.

Miro'nun ağzı yavaşça açılıp kapandı.

Olhado elini Miro'nun kafasının bir metre üstünde tuttu ve hareket ettirdi. "Gözlerin ellerimin hareketini takip edebiliyor mu?"

Miro'nun gözleri elini takip etti. Novinha Miro'nun elini sıktı. "Elini sıktığımı hissettin mi?"

Miro yine inledi.

"Cevabın *hayır* ise ağzını kapat," dedi Quim, "ve *evet* ise ağzını aç.

Miro ağzını kapattı ve "Mmm," dedi.

Novinha kendisini tutamadı; ümit verici sözlerine rağmen bu çocuklarından birinin başına gelen en korkunç şeydi. Lauro gözlerini kaybedip Olhado olduğunda- takma adından nefret ediyordu ama şimdi kendisi de kullanıyordu- daha kötüsünün olamayacağını düşünmüştü. Ama Miro felç olmuştu, çaresizdi, elinin dokunuşunu bile hissedemiyordu, bu dayanılabilir bir şey değildi. Pipo öldüğünde acı çekmişti, Libo öldüğünde de öyle ve Marcoa'nun ölümünde korkunç bir pişmanlık hissetmişti. Anne babasını toprağa verirken hissettiği acı boşluğu bile hatırlıyordu. Ama çocuğunun acı çektiğini görüp yardım edememek kadar büyük bir acı yoktu.

Gitmek için ayağa kalktı. Onun hatırına, başka bir odada sessizce ağlayacaktı.

"Mm. Mm. Mm."

"Gitmeni istemiyor," dedi Quim.

"İstiyorsan kalırım," dedi Novinha. "Ama tekrar uyumalısın. Navio dedi ki bir süre ne kadar uyursan..."

"Mm. Mm. Mm."

"Uyumak da istemiyor," dedi Quim.

Novinha Quim'i tersleyip ona cevapları kendisinin de gayet iyi bir şekilde duyabildiğini söyleme isteğini engelledi. Tartışmanın zamanı değildi. Ayrıca, Miro'nun iletişim kurmak için kullandığı sistemi Quim bulmuştu. Bundan gurur duymaya, Miro'nun sesiymiş gibi davranmaya hakkı vardı. Bu onun ailenin bir parçası olduğunu doğrulamasının bir yoluydu. Bugün Praça'da öğrendikleri yüzünden pes etmediğini gösterme yoluydu. Bu onun Novinha'yı affetme yoluydu, bu yüzden dilini tuttu.

"Belki bize bir şey söylemek istiyor," dedi Olhado.

"Mm."

"Ya da bir soru sormak?" dedi Quim.

"Ma. Aa."

"Bu harika," dedi Quim. "Eğer ellerini oynatamıyorsa, yazamaz."

"Sem problema," dedi Olhado. "Tarama. Tarama yapabilir. Eğer onu terminalin yanına getirirsek harfleri taramasını sağlayabilirim ve istediği harfe gelince *evet* demesi yeter."

"Bu çok uzun sürer," dedi Quim.

"Bunu denemek ister misin Miro?" diye sordu Novinha.

İstedi.

Üçü onu öndeki odaya taşıyıp oradaki yatağa yatırdılar. Olhado terminali tüm alfabenin harflerini gösterecek şekilde ayarladı ve Miro'nun görebilmesi için ona doğru çevirdi. Tüm harfleri saniyenin onda biri kadar bir süre sırayla aydınlatan bir kısa program yazdı. Hızı doğru olarak ayarlamak için birkaç deneme gerekti- ışık bir sonrakine geçmeden önce Miro'nun *bunun doğru harf* olduğunu belirtecek bir ses çıkartabileceği yavaşlıktaydı.

Miro ise kelimeleri kısaltarak işlerin daha hızlı yürümesini sağladı.

D-O-M.

"Domuzcuklar," dedi Olhado.

"Evet," dedi Novinha. "Neden domuzcuklarla birlikte çite tırmanmaya çalışıyordun?"

"Mmmmmmmmm!"

"Bir soru soruyor anne," dedi Quim. "Cevap vermek istemiyor."

"Aa."

"Çiti geçtiğinde seninle olan domuzcuklarla ilgili bir şeyler mi bilmek istiyorsun?" diye sordu Novinha. İstiyordu. "Ormana geri döndüler. Ouanda, Ela ve Ölülerin Sözcüsü'yle birlikte." Ona hızla Piskopos'un odasındaki toplantıdan, domuzcuklar hakkında öğrendikleri şeylerden ve özellikle yapmaya karar verdikleri şeyden bahsetti. "Miro seni kurtarmak için çiti etkisiz hale getirmeleri, Kongre'ye karşı ayaklanma kararıydı. Anlıyor musun? Komitenin kuralları sona erdi. Çit artık tellerden başka bir şey değil. Kapı açık kalacak."

Miro'nun gözleri doldu.

"Bilmek istediğin bu muydu?" diye sordu Novinha. "Uyumalısın."

Hayır dedi. Hayır hayır hayır hayır.

"Gözlerindeki yaşların kurummasını bekle," dedi Quim. "Sonra biraz daha tarama yaparız."

D-I-G-A-F-A-L—

"Diga ao Falante pelos mortos, ölülerin sözcüsüne söyleyin" dedi Olhado.

"Sözcüye ne söyleyelim?" diye sordu Quim.

"Şimdi uyumalı ve bize sonra söylemelisin," dedi Novinha. "Daha uzun saatler boyunca geri dönmeyecektir. Domuzcuklarla aramızdaki ilişkileri yönetmek için gereken kuralları içeren bir anlaşma yapıyor. Bizleri Pipo ve babanı öldürdükleri gibi öldürmemeleri için."

Ama Miro uyumayı reddetti. Terminal taradıkça mesajını harf harf söylemeye devam etti. Üçü birlikte Sözcü'ye söylemelerini istediği şeyi anlamaya çalıştılar ve şimdi, anlaşmalar bitmeden oraya gitmelerini istediğini anladılar.

Bu yüzden Novinha evi ve küçük çocukları Dom Cristao ve Dona Crista'ya bıraktı. Evden çıkarken en büyük oğlunun yanında durdu. Çaba onu yormuştu; gözleri kapalıydı ve nefes alışması normaldi. Eline dokundu, tuttu, sıktı; dokunuşunu hissedemediğini biliyordu ama rahatlatmaya çalıştığı o değil kendisiydi.

Gözlerini açtı ve çok nazik bir şekilde parmaklarının onunkileri sıktığını hissetti. "Hissettim," diye fısıldadı ona. "İyi olacaksın."

Miro gözyaşlarını engellemek için gözlerini kapattı. Novinha kalktı ve kör bir şekilde kapıya gitti. "Gözüme bir şey kaçtı," dedi Olhado'ya. "Önümü görene kadar birkaç dakika bana yolu göster."

Quim çite varmıştı bile. "Kapı çok uzak!" diye bağırdı. "Tırmanabilir misin anne?"

Yapabilirdi ama kolay değildi. "Hiç şüphe yok," dedi. "Bosquinha'nın buraya bir kapı daha koymamıza izin vermesi gerekiyor."

Artık geç olmuştu, gece yarısını geçmişti ve Ouanda ve Ela'nın uykusu gelmeye başlamıştı. Ama Ender'inki gelmemişti. Shouter'la yaptığı pazarlık nedeniyle saatlerdir sınırları gergindi; vücut kimyası yanıt vermişti ve şimdi eve gitse bile uyuması saatler alırdı.

Şimdi domuzcukların istekleri ve ihtiyaçları hakkında çok daha fazla şey biliyordu. Orman onların evi, uluslarıydı; ihtiyaçları olan tek mülk buydu. Fakat şimdi, amaranth tarlaları, ovaların da yararlı ve kontrol etmeleri gereken bir arazi olduğunu anlamalarını sağlamıştı. Fakat toprak ölçüleri hakkında pek bir fikirleri yoktu. Ekip biçmek için ne kadar hektara ihtiyaçları vardı? İnsanlar ne kadar toprak kullanabilirdi? Domuzcuklar kendi ihtiyaçlarını zar zor anladıklarına göre, bunları saptamak Ender için zordu.

Bundan daha da zoru, yasalar ve hükümet kavramıydı. Kadınlar hükmediyordu: domuzcuklar için her şey basitti. Ama Ender sonunda insan yasalarının daha farklı olduğunu ve insan sorunlarına insan yasalarının uygulandığını anlamalarını sağlamıştı. İnsanların neden kendi yasalarına ihtiyaç duyduklarını anlamaları için Ender, insanların çiftleşme biçimlerini anlatmak zorunda kaldı. Ender, yetişkinlerin birbirleriyle çiftleşmeleri ve yasaları yaparken erkeklerin kadınlarla eşit olması düşünceleri karşısında Shouter'in dehşete düştüğünü görerek gülümsedi. Ona göre, kabileden uzak bir aile ve akrabalık düşüncesi "kardeş körlüğü" idi. Human'ın babasının çiftleşmelerinden gurur duymasında sorun yoktu ama kadınlar, babaları sadece kabile için iyi olanı düşünerek seçiyorlardı. Kabile ve bireyler; bunlar kadınların saygı duyduğu tek şeydi.

Fakat sonunda, insan yasalarının insan yerleşimi sınırları içinde uygulanması gerektiğini ve domuzcuk yasalarının domuzcuk kabileleri içinde uygulanması gerektiğini anladılar. Sınırların nerede olması gerektiği ise tamamen farklı bir konuydu. Şimdi, üç saat sonra sonunda bir şeye ve sadece bir şeye karar vermişlerdi: Ormanın içinde Domuzcuk yasaları uygulanacaktı ve ormana giren tüm insanlar bu yasalara uymak zorundaydı. Çitin içindeyse insan yasaları uygulanacaktı ve oraya gelen tüm domuzcuklar insan yasalarına uymak zorundaydı. Gezegenin geri kalanı daha sonra bölünecekti. Bu çok küçük bir zaferdi ama en azından bir anlaşmaya varılmıştı.

"İnsanların çok fazla açık araziye ihtiyacı olacağını anlamalısın," dedi Ender ona. "Ama biz sorunun sadece başlangıcıyız. Sen Ana Kraliçenin size öğretmesini, maden cevheri çıkarmanıza, metalleri çıkartmamıza ve alet yapmanıza yardım etmesini istiyorsunuz. Ama onun da araziye ihtiyacı olacak ve çok kısa bir sürede hem insanlardan hem de Küçükler'den çok daha güçlü olacak. Böceklerinin her biri tamamen itaatkar ve son derece çalışkandır," diye açıkladı. "Üretkenlikleri ve güçleriyle kısa sürede insanları geride bırakacaklardır. Lusitania'da tekrar hayata geldiğinde, her konuda dikkate alınması gerekir."

"Rooter onun güvenilir biri olduğunu söylüyor," dedi Human. Shouter için tercüme ederek, "Ana ağaç da Ana Kraliçeye güven duyuyor," dedi.

"Ona *toprağınızı* veriyor musunuz?" diye ısrar etti Ender.

"Dünya büyük," diye tercüme etti Human Shouter için. "Diğer kabilelerin tüm ormanlarını kullanabiliriz. Siz de öyle. Onları karşılıksız olarak size veriyoruz."

Ender Ouanda ve Ela'ya baktı. "Bunların hepsi iyi güzel," dedi Ela, "ama bu ormanlar onların mı ki bize veriyorlar?"

"Kesinlikle değil," dedi Ouanda. "Diğer kabilelerle savaşları bile oluyor."

"Eğer başınıza bela olurlarsa, onları sizin için öldürürüz," diye teklif etti Human. "Biz artık çok güçlüyüz. Üç yüz yirmi bebek. On yıl sonra hiçbir kabile karşımıza çıkamaz."

"Human," dedi Ender, "Shouter'a şu anda onun kabilesiyle görüştüğümüzü söyle. Diğer kabilelerle daha sonra görüşeceğiz."

Human kelimeleri birbirine dolanarak hızla tercüme etti ve Shouter'in cevabını hemen aldı. "Hayır, hayır, hayır, hayır, hayır."

"Neye karşı çıkıyor?" diye sordu Ender.

"Düşmanlarımızla *görüştümeceksiniz*. Siz bize geldiniz. Eğer onlara giderseniz, o zaman siz de düşmansınız demektir."

O anda arkalarındaki ormanda ışıklar belirdi ve Arrow ve Leaf-Eater Novinha'yı, Quim'i ve Olhado'yu kadınların bölgesine getirdi.

"Bizi Miro gönderdi," diye açıkladı Olhado.

"O nasıl?" diye sordu Ouanda.

"Felç oldu," dedi Quim sözünü sakınmadan. Bu, Novinha'yı olayı nazik bir şekilde anlatmaya çalışma zahmetinden kurtardı.

"Nossa Senhora," hanımefendi, diye fısıldadı Ouanda.

"Çoğu geçici," dedi Novinha. "Gitmeden önce elini sıktım. Bunu hissetti ve elimi sıktı. Çok az ama sinir bağlantıları ölü değil, en azından hepsi ölü değil."

"Affedersiniz," dedi Ender, "ama bu, Milagre'de devam edebileceğiniz bir sohbet. Burada ilgilenmem gereken başka bir mesele var."

"Özür dilerim," dedi Novinha. "Miro'nun mesajı. Konuşamadı ama onu bize harf harf söyledi ve ne olduğunu anladık. Domuzcuklar bizden kazandıkları avantajları kullanarak savaşa gitmeyi planlıyorlar. Oklar en büyük kozları; bu onları karşı konulmaz kılacak. Fakat anladığım kadarıyla, Miro savaşların sadece bölge ele geçirmekten ibaret olmadığını söyledi. Bu genetik karışım için bir fırsat. Erkek egzogami. Kazanan kabile, savaşta ölen cesetlerin içinden büyüyen ağaçları kullanabilecek."

Ender Human'a, Leaf-Eater'a ve Arrow'a baktı. "Bu doğru," dedi Arrow. "Elbette doğru. Biz kabilelerin en bilgesiyiz. Hepimiz diğer domuzcuklardan çok daha iyi babalar oluruz."

"Anlıyorum," dedi Ender.

"Bu yüzden Miro şimdi, bu akşam size gelmemizi istedi," dedi Novinha. "Anlaşmalar tamamen sonuçlanmadan önce. Bunun sona ermesi gerekiyor."

Human ayağa kalkıp sanki uçuşa hazırlanır gibi aşağı yukarı zıplamaya başladı. "Bunu tercüme etmeyeceğim," dedi.

"Ben ederim," dedi Leaf-Eater.

"Durun!" diye bağırdı Ender. Ses tonu daha önce duyulduğundan çok daha yüksekti. Herkes bir anda sessizleşti; sesi ağaçların arasında yankılandı. "Leaf-Eater," dedi Ender, "Human'dan başkası tercümanım olmayacak."

"Sen kimsin ki bana kadınlarla konuşamayacağımı söylüyorsun? Ben bir domuzcuğum ve sen bir hiçsin."

"Human," dedi Ender, "Shouter'a söyle, Leaf-Eater'ın biz insanların aramızda konuştuğumuz şeyleri tercüme etmesine izin verirse, o zaman Leaf-Eater bir casustur. Eğer onun casusluk yapmasına izin verirse şimdi eve gideriz ve bizden hiçbir şey alamazsınız. Ana Kraliçeyi hayata tekrar getirmek için başka bir dünyaya götürürüm. Anlıyor musun?"

Tabii ki anlıyordu. Ender Human'ın memnun olduğunu da biliyordu. Leaf-Eater, Human'ın rolüne el koymaya ve onunla birlikte Ender'i de gözden düşürmeye çalışıyordu. Human Ender'in kelimelerini tercüme etmeyi bitirdiğinde, Shouter Leaf-Eater'a şarkı söyledi. Leaf-Eater şaşkına dönmüş bir halde çabucak diğer domuzcuklarla birlikte olanları izlemek için ormana geri döndü.

Ama Human bir kukla değildi. Minnettar olduğuna dair hiçbir belirti göstermedi. Ender'in gözlerinin içine baktı. "Bizi değiştirmeye çalışmayacağımı söylemiştin."

"Sizi gereğinden fazla değiştirmeye çalışmayacağımı söyledim."

"Bu neden gerekli? Bu bizimle diğer domuzcuklar arasındaki bir şey."

"Dikkat et," dedi Ouanda. "Çok sinirli."

Shouter'ı ikna edebilmek için önce Human'ı ikna etmesi gerekiyordu. "Siz bizim domuzcuklar arasındaki ilk dostlarımızızsınız. Güvenimize ve sevgimize sahipsiniz. Size zarar verecek veya diğer domuzcuklara size karşı avantaj sağlayacak bir şey asla yapmayız. Ama biz sadece size gelmedik. Biz

tüm insanlığı temsil ediyoruz ve tüm domuzcuklara öğretebildiğimiz kadar çok şey öğretmek için geldik. Kabile ayırt etmeden."

"Tüm insanoğlunu temsil etmiyorsunuz. Diğer insanlarla bir savaşa girmek üzeresiniz. Bu durumda, *bizim* savaşlarımızın kötü, sizinkilerin iyi olduğunu nasıl söyleyebilirsin?"

Pizarro tüm eksiklerine rağmen herhalde Atahualpa ile daha kolay anlaşmıştı. "Diğer insanlarla savaşa *girmemeye* çalışıyoruz," dedi Ender. "Eğer girersek de bu *bizim* savaşımız olmayacak, onların üzerinde avantaj sağlamaya çalışmıyoruz. Yıldızlar arasında seyahat etme hakkınızı kazanmaya çalıştığımız için bu *sizin* savaşınız olacak." Ender elini açarak havaya kaldırdı. "Sizinle birlikte ramen olabilmek için insanlığımızı bir kenara bıraktık." Elini bir yumruk haline getirdi. "Burada Lusitania'da insan ve domuzcuk ve Ana Kraliçe eşit olacak. *Tüm* insanlar. *Tüm* böcekler. *Tüm* domuzcuklar."

Human bunu sindirmeye çalışarak sessizce oturdu.

"Sözcü," dedi sonunda. "Bu çok zor. Siz insanlar gelinceye kadar diğer domuzcuklar her zaman öldürmek içindi ve üçüncü yaşamlarında, bizde kalan ormanlarda kölelerimiz oluyorlardı. Bu orman bir zamanlar bir savaş alanıydı ve en eski ağaçlar savaşta ölenlerin ağaçları. En yaşlı babalarımız o savaşın kahramanlarıdır ve evlerimiz korkaklardan yapıldı. Yaşamlarımız boyunca kadınlarımız yeni savaş ormanında bir ana ağaç yapabilirsin ve güçlü ve büyük olalım diye düşmanlarımızla savaş kazanmaya hazırlandık. Son on yılda onları uzaktan öldürmek için okların nasıl kullanıldığını öğrendik. Susuz bölgelere su götürmek için çanak çömlek yapmayı ve kabra derilerini kullanmayı öğrendik. Sayımız çoğalsın, güçlü olalım ve ormanımızdaki macios'lardan uzaklaştığımızda yanımızda yiyecek götürebilelim diye amaranth ve merdona'yı öğrendik. Buna çok sevindik çünkü bu savaşta her zaman galip geleceğimiz anlamına geliyordu. Kadınlarımızı, küçük annelerimizi, kahramanlarımızı dünyanın her köşesine ve sonunda bir gün yıldızlara taşıyacaktık. Bu bizim hayalimiz Sözcü ve sen şimdi bana bunu gökyüzündeki rüzgar gibi kaybetmemizi istediğini söylüyorsun."

Bu güçlü bir konuşmaydı. Diğerleri, Ender'e ne cevap verebileceği konusunda bir fikir veremediler. Human onları yarı ikna etmiş gibiydi.

"Hayaliniz güzel," dedi Ender. "Bu yaşayan her varlığın hayali. Bu hayatın kendisinde var olan istek: görebildiğin tüm boşluklar senin bir parçan oluncaya kadar, kontrolün altına girinceye kadar büyümek. Büyük olma isteği. Fakat bunu gerçekleştirmek için iki yol var. Bir tanesi, ortada sana karşı çıkacak bir şey kalmayınca kadar kendin olmayan her şeyi öldürmek, yutmak veya yok etmek. Ama bu kötü bir yol. Tüm evrende sadece ben büyük olacağım ve bana yer açmak için sahip olduğunuz her şeyden vazgeçmeli ve bir hiç olmalısınız demek. Anlıyor musun Human, eğer biz insanlar bu şekilde düşünseydik, bu şekilde davransaydık, Lusitania'daki tüm domuzcukları öldürür ve burayı evimiz yapardık. Biz kötü olsaydık, hayalinizin ne kadarı kalırdı?"

Human anlamak için çok uğraşıyordu. "Elimizde olan çok azını bile alabileceğiniz yerde bize büyük armağanlar verdiğinizizi görüyorum. Ama eğer onları büyük olmak için kullanamayacaksak, o armağanları bize neden verdiniz?"

"Büyümenizi, yıldızlar arasında seyahat etmenizi istiyoruz. Burada Lusitania'da, yüzlerce ve binlerce kardeş ve kadınla güçlü ve kuvvetli olmanızı istiyoruz. Size bir sürü, çeşitli bitki ve hayvan yetiştirmeyi öğretmek istiyoruz. Ela ve Novinha, bu iki kadın Lusitania'da yaşayabilecek daha çok bitki geliştirmek için hayatları boyunca çalışıp elde ettikleri her iyi şeyi size verecekler. Büyüyebilirsiniz diye. Ama bu armağanları alabilmeniz için başka ormanlardaki domuzcuklar neden

ölmek zorunda? *Onlara* da bu armağanları vermemiz sizi neden incitsin?"

"Eğer onlar da bizim kadar güçlü olursa, o zaman biz ne kazanmış oluruz?"

Bu kardeşin ne yapmasını bekliyorum diye düşündü Ender. Kendilerini her zaman diğer kabilelere göre ölçtüler. Ormanları elli veya beş yüz hektar değil, batı veya güneydeki kabilelerin ormanlarından daha büyük ya da daha küçük. Şimdi yapmam gereken şey bir neslin çelişmesi: Halkının itibarım farklı yerlerde arayabileceğini ona göstermeliyim. "Rooter büyük mü?" diye sordu Ender.

"Bence öyle," dedi Human. "O benim babam. Belki en yaşlı ya da en kalın ağaç onun değil ama tanıdığımız hiçbir babanın gömüldükten hemen sonra bu kadar çok çocuğu olmadı."

"Yani bir anlamda babası olduğu tüm çocuklar onun bir parçası. Ne kadar çok baba olursa, o kadar büyük olur." Human yavaşça başını salladı. "Hayatında ne kadar çok şey başarırısan, baban o kadar büyük olur, doğru mu?"

"Eğer çocukları iyi işler başarırısa o zaman evet, bu baba ağaç için büyük bir onur olur."

"Babanın büyük olması için diğer tüm büyük ağaçları öldürmen gerekiyor mu?"

"Bu farklı," dedi Human. "Tüm diğer büyük ağaçlar kabilenin babaları ve daha küçük ağaçlar hala kardeşler." Fakat Ender, Human'ın artık kendinden emin olmadığını görebiliyordu. Ender'in fikirlerine yanlış veya anlaşılmaz oldukları için değil, garip oldukları için karşı koyuyordu. Anlamaya başlıyordu.

"Kadınlara bak," dedi Ender. "Hiç çocukları yok. Onlar asla senin baban gibi büyük olamazlar."

"Onların her şeyden büyük olduklarını biliyorsun, Sözcü. Tüm kabile onlara itaat ediyor. Bizi iyi yönettikleri zaman kabile büyüyor; kabile çoğaldığında kadınlar da güçlü oluyor."

"Hiçbiriniz onların çocukları olmamanıza rağmen."

"Nasıl olabiliriz?" diye sordu Human.

"Buna rağmen büyüklüklerine katkınız oluyor. Anne babanız olmamalarına rağmen siz büyüdüğünüzde onlar da büyüyor."

"Hepimiz aynı kabiledeniz..."

"Ama *neden* aynı kabiledensiniz? Farklı anne ve babalarınız var."

"Çünkü biz *kabileyiz*! Biz bu ormanda yaşıyoruz, biz..."

"Eğer başka bir kabileden bir domuzcuk gelip, kalmasına ve bir kardeş olmasına izin vermenizi isteseydi..."

"Onu asla bir baba ağaç yapmazdık!"

"Ama Pipo ve Libo'yu baba ağaç yapmaya çalıştınız."

Human çok hızlı nefes alıp veriyordu. "Anlıyorum," dedi. "Onlar kabilenin bir parçasıydı. Gökyüzünden geldiler ama biz onları kardeş yaptık ve baba yapmaya çalıştık. Kabile neye inanıyorsak odur. Eğer kabilenin ormandaki tüm Küçükler olduğunu, tüm ağaçlar olduğunu söylersek, o zaman kabile odur. Buradaki en eski ağaçların bazıları iki farklı kabilenin savaşta ölenlerinden geliyor olsa da. Bir kabile oluyoruz çünkü bir kabile olduğumuzu *söylüyoruz*."

Ender bu zihne, bu küçük raman'a hayran kaldı. Kaç tane insan bu fikri kavrayabiliyordu veya kabilelerinin, ailelerinin uluslarının dar sınırları dışına çıkmasına izin veriyordu.

Human Ender'in arkasına yürüdü ve ona dayandı, genç domuzcuğun ağırlığı sırtına yaslandı. Ender Human'ın nefesini yanağında hissetti ve sonra ikisinin de yanakları birleşti, ikisi de aynı yöne doğru bakıyordu. Ender bir anda anladı: "Benim gördüğümü sen de görüyorsun," dedi Ender.

"Siz insanlar, bizi bir parçanız haline getirerek büyütürsünüz, insanlar, domuzcuklar ve böcekler,

tüm ramen'ler birlikte. O zaman biz bir kabileyiz ve büyüklüğümüz sizin büyüklüğünüz ve sizinki de bizim." Ender Human'ın vücudunun bu fikrin gücüyle titrediğini hissedebiliyordu. "Bize, tüm kabileleri aynı şekilde görmemiz gerektiğini söylüyorsun. Bir kabile olarak, hep beraber bizim kabilemiz olarak, onları büyüterek büyüyebilelim diye."

"Öğreticiler gönderebilirsiniz," dedi Ender. "Diğer ormanlarda üçüncü yaşama geçip orada çocukları olabilmesi için diğer kabilelere kardeşler gönderebilirsiniz."

"Bu kadınlardan istemek için garip ve zor bir şey," dedi Human. "Belki imkansız bir şey. Zihinleri bir kardeşin zihninin çalıştığı gibi çalışmıyor. Bir kardeş bir çok şey düşünebilir. Ama bir kadın sadece bir şey düşünür: kabile için iyi olanın ne olduğu ve bunun da altında çocuklar ve küçük anneler için en iyi neyin yattığı."

"Bunu anlamalarını sağlayabilir misin?" diye sordu Ender.

"Senden daha iyi anlatacağım kesin," dedi Human. "Ama büyük bir ihtimalle hayır. Büyük bir ihtimalle başarısız olurum."

"Başarısız olacağımı sanmıyorum," dedi Ender.

"Bu akşam buraya aramıza bu kabilenin domuzcukları ve bu dünyada yaşayan insanlar arasında bir sözleşme yapmaya geldin. Lusitania'nın dışındaki insanlar sözleşmemizi umursamayacak ve bu ormanın dışındaki domuzcuklar da umursamayacak."

"Hepsiyle aynı sözleşmeyi yapmak istiyoruz."

"Bu sözleşmeyle siz insanlar bize her şeyi öğreteceğinize söz veriyorsunuz."

"Anlayabileceğiniz kadar çabuk."

"Sorduğumuz tüm sorulara cevap verecek misiniz?"

"Cevabımı biliyorsak."

"Ne zaman! Eğer! Bunlar bir sözleşmede yer alabilecek kelimeler değil! Bana şimdi doğru cevaplar ver Ölülerin Sözcüsü." Human ayağa kalktı, Ender'den uzaklaştı ve önüne geçti, Ender'e yukarıdan bakmak için biraz eğildi. "Bize bildiğiniz her şeyi öğreteceğinize söz verin!"

"Söz veriyoruz."

"Bize yardım etmesi için ana kraliçeyi tekrar hayata getireceğinize söz verin."

"Ana kraliçeyi tekrar hayata getireceğim. Onunla kendi sözleşmenizi yapmanız gerekecek. İhsan yasalarına itaat etmiyor."

Bize yardım etsin ya da etmesin ana kraliçeyi tekrar hayata getireceğine söz veriyorsun."

"Evet."

"Bizim ormanımıza geldiğinizde bizim yasalarımıza itaat edeceğinize söz veriyorsun. İhtiyacımız olan düzlüklerin de bizim yasalarımız altında olacağı konusunda anlaştık mı?"

"Evet."

"Bizi korumak ve yıldızlarda seyahat etmemizi sağlamak için tüm diğer yıldızlardaki insanlarla savaşacağınıza söz veriyor musun?"

"Bunu yaptık bile."

Human rahatladı, geri adım attı, eski pozisyonunu alarak çömeldi. Parmağını toprakta oynattı. "Şimdi, bizden ne istiyorsunuz," dedi Human. "Şehrinizde ve ihtiyacımız olan düzlüklerde insan yasalarına itaat edeceğiz."

"Evet," dedi Ender.

"Savaşmamızı istemiyorsunuz," dedi Human.

"Bu doğru."

"Hepsi bu kadar mı?"

"Bir şey daha," dedi Ender.

"İstedğin şey zaten imkansız," dedi Human. "Daha fazlasını istesen de bir şey fark etmez."

"Üçüncü yaşam," dedi Ender. "Ne zaman başlıyor? Bir domuzcuğu öldürüp içinde bir ağaç büyümeye başladığı zaman mı? Bu doğru mu?"

"İlk yaşam, ışığı görmediğimiz ve kör bir şekilde annemizin vücudunu ve ana ağacın öz suyunu yiyerek ana ağacın içinde geçirdiğimiz yaşam. İkinci yaşam, yarı ışıktaki koşarak, yürüyerek ve tırmanarak; görerek ve şarkı söyleyerek, konuşarak ve ellerimizle bir şeyler yaparak ormanın gölgesinde geçirdiğimiz yaşam. Üçüncü yaşam, sonunda tam olarak ışığa çıktığımız, güneşe ulaşip onu içtiğimiz, rüzgar dışında hareket etmediğimiz; sadece düşünerek ve özel günlerde, kardeşler gövdemize vurduğunda onlarla konuşarak geçirdiğimiz hayat. Evet, bu üçüncü yaşam."

"İnsanların üçüncü yaşamı yok."

Human ona kafası karışmış bir şekilde baktı.

"Biz öldüğümüzde, bizi eksensiz bile hiçbir şey büyümüyor. Ağaç yok. Asla güneşten içmiyoruz, öldüğümüzde gerçekten ölüyoruz."

Human Ouanda'ya baktı. "Ama bize verdiğiniz diğer kitap ölümden sonraki yaşamdan ve yeniden doğmaktan bahsediyordu."

"Bir ağaç olarak değil," dedi Ender. "Hissedebildiğin ve dokunabildiğin bir şey olarak değil. Veya konuşabildiğin. Veya cevap alabildiğin."

"Sana inanmıyorum," dedi Human. "Eğer bu doğruysa, Pipo ve Libo neden onları ekmemizi istediler?"

Novinha, daha rahat duyabilmek için Ender'in yanına oturdu, ona değiyordu, hayır ona dayanıyordu.

"Onları ekmemizi nasıl istediler?" dedi Ender.

"Büyük armağanı vererek büyük onuru kazandılar. Domuzcuk ve insan birlikte. Pipo ve Mandachuva. Libo ve Leaf-Eater. Mandachuva ve Leaf-Eater üçüncü yaşamı kazanacaklarını düşünmüştü ama iki seferde de Pipo ve Libo yapmadı. Armağanı kendilerine saklamak konusunda ısrar ettiler. İnsanların üçüncü yaşamı yoksa bunu neden yapsınlar?"

Novinha boğuk ve duygusal bir şekilde konuştu. "Mandachuva veya Leaf-Eater'a üçüncü yaşamlarını vermek için ne yapmaları gerekiyordu?"

"Tabii ki onları ekmeleri gerekiyordu," dedi Human. "Bugünkü gibi."

"Bugünün *neyiyle* aynı gibi?" diye sordu Ender.

"Sen ve ben," dedi Human. "Human ve Ölümlerin Sözcüsü. Eğer kadınların ve insanların birlikte karar verdiği sözleşmeyi yaparsak, bugün büyük ve yüce bir gün olacak. Bu yüzden ya sen bana üçüncü bir yaşam vereceksin ya da ben sana vereceğim."

"Kendi ellerimle mi?"

"Elbette," dedi Human. "Eğer bana bu onuru vermezsen, o zaman ben sana vermek zorundayım."

Ender sadece iki hafta önce gördüğü fotoğrafı hatırladı, Pipo'nun vücudu parçalanmış, bağırsakları çıkarılmış, organları uzatılmış ve yayılmıştı. Ekilmişti. "Human," dedi Ender, "insanoğlunun işleyebileceği en büyük suç cinayettir ve bunu yapmanın en kötü yollarından biri, canlı bir insanı alıp, onu kesip, ölüncüye kadar canını acıtmaktır."

Human yine bundan bir anlam çıkartabilmek için bir süre oturdu. "Sözcü," dedi sonunda, "zihnim bunu sürekli iki şekilde görüyor. Eğer insanların üçüncü bir yaşamları yoksa, o zaman eklemek sonsuza

kadar öldürmek demek. Bizim gözümüzde Pipo ve Libo bu onuru kendilerine saklıyorlardı ve Mandachuva ile Leaf-Eater'ı başardıkları şeyler için onurlandırmadan ölmeye bırakmışlardı. Bizim gözümüzde siz insanlar çitten geçip yamaca geldiniz ve kökleri büyümeden onları topraktan koparttınız. Bizim gözümüzde. Pipo ve Libo'yu götürdüğünüz zaman cinayet işleyen sizdiniz. Ama şimdi olayı farklı bir açıdan görüyorum. Pipo ve Libo, Mandachuva ve Leaf-Eater'ı üçüncü yaşama götürmediler çünkü bu onlar için cinayet olacaktı. Bu yüzden, sırf bizden birini öldürmemek için isteyerek kendileri öldüler."

"Evet," dedi Novinha.

"Ama eğer bu doğruysa, siz insanlar onları yamaçta gördüğünüzde neden ormana gelip hepimizi öldürmediniz? Neden büyük bir yangın çıkartıp tüm babalarımızı ve büyük anağacı yakıp yok etmediniz?"

Leaf-Eater ormanın diğer ucundan, korkunç bir şekilde haykırdı, dayanılmaz bir acı çekiyordu.

"Eğer ağaçlarımızdan birini kesseydiniz," dedi Human. "Eğer tek bir ağacı öldürseydiniz, gece gelip hepimizi öldürürdük, her birinizi. İçinizden birileri hayatta kalmayı başarmış olsaydı bile, habercilerimiz hikayeyi tüm diğer kabilelere anlatırdı ve hiçbiriniz bu toprakları canlı terk edemezsiniz. Pipo ve Libo'yu öldürdüğümüz için *bizi* neden öldürmediniz?"

Mandachuva aniden nefes nefese Human'ın arkasında belirdi. Kendisini yere attı, ellerini Ender'e doğru uzattı. "Onu bu ellerle kestim," diye haykırdı. "Onu onurlandırmaya çalıştım ve ağacını sonsuza dek öldürdüm!"

"Hayır," dedi Ender. Mandachuva'nın ellerini tuttu. "İkiniz de birbirinizin hayatını kurtardığınızı sanıyordunuz. O seni incitti ve sen onu incittin, evet, onu öldürdün ama ikiniz de iyi bir şey yaptığınıza inanıyordunuz. Şimdilik bu kadarı yeter. Şimdi gerçeği biliyorsunuz ve biz de biliyoruz. Cinayet işlemek istemediğinizi biliyoruz. Siz de bir insana bıçak sapladığınızda onun sonsuza değin öldüğünü biliyorsunuz. Bu sözleşmedeki son koşul Human. Asla bir insanı üçüncü yaşama götürmeyin çünkü oraya nasıl gideceğimizi bilmiyoruz."

"Bu hikayeyi kadınlara anlattığımda," dedi Human, "öyle korkunç bir acı işiteceksiniz ki ağaçların fırtınada devrilmesi gibi olacak."

Döndü ve Shouter'ın önünde durdu ve birkaç dakika boyunca onunla konuştu. Sonra Ender'e döndü. "Şimdi gidin," dedi.

"Daha sözleşme yapmadık," dedi Ender.

"Tüm kadınlarla konuşmam gerekiyor. Siz buradayken, anağacın gölgesinde küçükleri koruyacak kimse olmadan bunu asla yapmazlar. Arrow sizi ormana geri götürür. Beni yamaçta, Rooter'ın kapıya baktığı yerde bekleyin. Uyuyabilirsiniz uyuyun. Sözleşmeyi kadınlara sunacağım ve diğer kabilelerle sizin bizimle anlaştığımız gibi nazik bir şekilde anlaşmamız gerektiğini anlatmaya çalışacağım."

Human birden elini uzattı ve Ender'in karnına dokundu. "Ben kendi sözleşmemi yapıyorum," dedi Ender'e. "Seni sonsuza kadar onurlandıracağım ama seni asla öldürmeyeceğim."

Ender elini uzattı ve avucunu Human'ın ılık karnına koydu. Elinin altındaki yumrular çok sıcaktı. "Ben de seni sonsuza kadar onurlandıracağım," dedi Ender.

"Eğer sizin kabilenizle bizimki arasında bu sözleşmeyi yaparsak," dedi Human, "bana üçüncü yaşam onurunu yaşatacak mısınız? Kalkıp ışıktan içmeme izin verecek misiniz?"

"Bunu hızlı bir şekilde yapabilir miyiz? O yavaş ve korkunç yöntemle değil-"

"Beni sessiz ağaçlardan biri gibi mi yapacaksın? Asla baba olmayacak mıyım? Özsuyumu macios'lara yedirmek ve kardeşler bana şarkı söylediğinde tahtamı onlara vermek dışında onurum

olmayacak mı?"

"Bunu yapabilecek bir başkası yok mu?" diye sordu Ender. "Sizin yaşam ve ölüm yönteminizi bilen bir kardeşiniz?"

"Anlamıyorsun," dedi Human. "Doğrunun söylendiğini tüm kabile bu şekilde öğreniyor. Ya sen beni üçüncü yaşama götürürsün, ya da ben seni götürürüm, ya da sözleşme olmaz. Seni öldürmeyeceğim Sözcü ve ikimiz de bir sözleşme istiyoruz."

"Bunu yapacağım," dedi Ender.

Human başını salladı, elini çekti ve Shouter'a geri döndü.

"O Deus," Tanrı'm, diye fısıldadı Ouanda. "Bunu yapacak gücü nasıl bulacaksın?"

Ender'in verecek bir cevabı yoktu. Arrow onları ormana götürürken sadece onu izledi. Novinha yolu gösterebilmesi için ona kendi fenerini verdi; Arrow onunla bir çocuk gibi oynadı, ışığı küçültüp büyütüyor, ağaçların ve çalılıkların arasında gezen emici sinekler gibi onu etrafta dolaştırıp bir anda yere indiriyordu. O, Ender'in şimdiye kadar gördüğü en mutlu ve neşeli domuzcuktu.

Ama arkalarında korkunç, ahenksiz bir şarkı söyleyen kadınların seslerini duyabiliyorlardı. Human onlara Pipo ve Libo hakkındaki gerçeği, sırf Mandachuva ve Leaf-Eater'a cinayet sandıkları bir şeyi yapmamak için acı içinde son ölümü öldüklerini söylemişti. İnsanlar ancak yeterince uzaklaşıp kadınların şiddetli sesleri kendi ayak sesleri ve ağaçlardaki rüzgardan daha az duyulmaya başlayınca konuştu.

"Bu babamın ruhu için yapılan bir ayindi," dedi Ouanda sessizce.

"Benimki için de," diye cevapladı Novinha; uzun zaman önce ölen Venerado Gusto'dan değil, Pipo'dan bahsettiğini biliyordu.

Ama Ender sohbetlerine katılmadı; o Libo ve Pipo'yu tanımıyordu ve onların acı hatıralarında yer almıyordu. Tek düşünebildiği ormandaki ağaçlardı. Onlar, her biri, bir zamanlar yaşayan nefes alan domuzcuklardı. Domuzcuklar onlara şarkı söyleyebiliyor, onlarla konuşabiliyor hatta bir şekilde konuşmalarını anlayabiliyorlardı. Ama Ender bunu yapamıyordu. Ender için ağaçlar *insan* değildi, asla insan olamazdı. Eğer Human'ı öldürecek olursa domuzcukların gözünde bu bir cinayet olmayacaktı ama Ender'in gözünde Human'ın hayatından anladığı tek bölümü ondan almak olacaktı. Bir domuzcuk olarak Human gerçek bir raman, bir kardeşti. Ender'in anlayabildiği kadarıyla, gerçekten inanabildiği kadarıyla bir ağaç olarak mezar taşından pek bir farkı olmayacaktı.

Bir daha asla yapmayacağıma söz vermeme rağmen bir kez daha öldürmeliyim, diye düşündü.

Novinha'nın elinin onu kolunun kıvrımından kavradığını hissetti. Novinha ona dayandı. "Bana yardım et," dedi. "Karanlıkta neredeyse kör gibiyim."

"Ben geceleri iyi görebiliyorum," diye Olhado arkadan neşeyle seslendi.

"Kapa çeneni aptal," diye fısıldadı Ela şiddetle. "Annem onunla yürümek istiyor."

Hem Novinha hem de Ender onu net bir şekilde duydular ve ikisi de birbirlerinin sessiz kahkahasını hissettiler. Yürüdükçe Novinha ona daha çok yakınlaştı. "Bence yapman gerekeni yapacak güce sahipsin," dedi yavaşça ve sadece onun duyabileceği bir şekilde.

"Soğuk ve acımasız mıyım?" diye sordu Ender. Ses tonunda bir alay vardı ama kelimeler ona acı ve gerçek geliyordu.

"Yarayı iyileştirmenin tek yolu onu kızgın demirle dağlamaksa bunu yapacak kadar şefkatlisin," dedi.

Onun en derin yaralarını dağlayışını hisseden biri olarak konuşmaya hakkı vardı; Ender ona inandı ve bu önündeki kanlı iş için kalbini biraz olsun rahatlattı.

Ender, kendisini bekleyen şeyi bilerek uyumanın mümkün olabileceğini düşünmemişti. Novinha'nın yumuşak sesini duyarak uyandı. Dışarıda kapım'lerin içinde, Novinha'nın kucağında yattığını fark etti. Ortalık hala karanlıktı.

"Geliyorlar," dedi Novinha alçak bir sesle.

Ender doğruldu. Bir zamanlar çocukken bir anda ayılabiliyordu; ama o zamanlar bir asker olarak eğitilmişti. Şimdi ise nerede olduğunu anlamak birkaç dakikasını almıştı. Ouanda ve Ela, ikisi de uyanık bir şekilde izliyorlardı; Olhado uyuyordu; Quim uykusunda dönüyordu. Rooter'ın üçüncü yaşamının uzun ağacı sadece birkaç metre uzaktaydı. Yakın bir mesafede, çitin ötesinde, küçük vadinin altında, Milagre'nin ilk evleri tepede görünüyordu; Katedral ve Manastır en yüksek ve en yakındaki tepenin üstündeydi.

Diğer yönde, ormandan ve ağaçlardan Human, Mandachuva, Leaf-Eater, Arrow, Cups, Calendar, Worm, Bark-Dancer ve Ouanda'nın isimlerini bilmediği diğer bir çok kardeş geliyordu. "Onları daha önce hiç görmedim," dedi. "Diğer kardeş evlerinden geliyor olmalılar."

Anlaşmamız var mı? dedi Ender sessizce. Tek umursadığım bu. Human kadınların dünyayı farklı bir şekilde algılamalarını sağladı mı?

Human bir şey taşıyordu. Yapraklara sarılıydı. Domuzcuklar konuşmadan onu Ender'in önüne serdi; Human onu dikkatli bir şekilde açtı. Bu bir bilgisayar çıktısıydı.

"Ana kraliçe ve Hegemon," dedi Ouanda alçak bir sesle. "Miro'nun onlara verdiği kopya."

"Anlaşma," dedi Human.

Ancak o zaman kopyanın ters durduğunu, kağıdın boş tarafının çevrilmiş olduğunu anladılar. Orada fenerin ışığı altında, belirsiz el yazıları gördüler. Büyük ve garip bir şekilde yazılmışlardı. Ouanda şaşkınlık içindeydi. "Onlara mürekkep yapmayı öğretmedik," dedi. "Onlara yazı yazmayı da öğretmedik."

"Harfleri yapmayı Calendar öğrendi," dedi Human. "Çamurda sopalarla yazarak. Worm mürekkebi kabra gübresi ve kurutulmuş macios'dan yaptı. Anlaşmaları böyle yapıyorsunuz değil mi?"

"Evet," dedi Ender.

"Eğer onu kağıda yazmazsak, farklı bir şekilde hatırlayabiliriz."

"Bu doğru," dedi Ender. "Onu yazmakla iyi ettiniz."

"Biraz değişiklik yaptık. Kadınlar birkaç değişiklik yaptı ve ben de kabul edeceğinizi düşündüm." Human onları gösterdi. "Diğer domuzcuklarla bu anlaşmayı yapabilirsiniz ama *farklı* bir anlaşma yapamazsınız. Bize öğretmediğiniz hiçbir şeyi diğer domuzcuklara öğretemezsiniz. Bunu kabul edebilir misiniz?"

"Elbette," dedi Ender.

"Bu kolay olanıydı. Şimdi, ya kurallar hakkında anlaşamazsak? Ya topraklarınızın nerede bittiği ve bizimkinin nerede başladığı konusunda anlaşamazsak? Bu yüzden Shouter dedi ki insanlar ve Küçükler arasındaki anlaşmazlıklarda kararları Ana Kraliçe versin. Küçükler ve Ana Kraliçe arasındaki anlaşmazlıklarda kararları insanlar versin ve insanlar ve Ana Kraliçe arasındaki anlaşmazlıklarda da kararları Küçükler versin."

Ender bunun kolay olup olmayacağını merak etti. Hiçbir insanın hatırlamadığını, üç bin yıl önce böceklerin ne kadar korkunç olduklarını hatırlıyordu. Böceksi vücutları insanlığın çocukluğunun

kabusuydu. Milagre'nin insanları onların kararlarını kolay kabul edebilir miydi?

Yani bu iş zor. Ama domuzcuklardan yapmalarını istediğimiz şeyden daha zor değil. "Evet," dedi Ender. "Bunu da kabul edebiliriz. Bu iyi bir plan."

"Bir değişiklik daha," dedi Human. Ender'e baktı ve sırıttı. Domuzcukların yüzleri insan ifadeleri için yaratılmadığı için berbat görünüyordu. "Bu yüzden bu kadar uzun sürdü. Tüm bu değişiklikler."

Ender'de ona gülümsedi.

"Eğer bir domuzcuk kabilesi insanlarla bu anlaşmayı imzalamazsa ve o kabile anlaşmayı *yapan* bir kabileye saldırırsa, *o zaman* onlarla savaşıabiliriz."

"Saldırmaktan kastın ne?" diye sordu Ender. Eğer bir hakareti saldırı olarak algıarlarsa, o zaman bu hüküm savaş yasağını anlamsızlaştırırdı.

"Saldırı," dedi Human. "Topraklarımıza girip kardeşleri veya kadınları öldürdüklerinde başlar. Kendilerini savaş için sunduklarında veya bir savaş başlatmak için bir anlaşma teklif ettiklerinde değil. Bir anlaşma olmaksızın savaşmaya başlarsa bu bir saldırıdır. Savaşı asla kabul etmeyeceğimize göre savaş ancak başka bir kabile saldırırsa başlayabilir. Soracağımı biliyordum."

Anlaşmada yazan kelimeleri gösterdi ve anlaşma gerçekten bir saldırının ne içerdiğini tanımlıyordu.

"Bu da kabul edilebilir," dedi Ender. Bu durumda anlaşmayı dünyadaki her domuzcuk kabilesine götürmek çok uzun zaman alacağından, savaş ihtimali bir çok nesil, belki de yüzyıllar boyu yok olmayacak anlamına geliyordu. Başka kabilelerden biriyle barışçıl bir evlilik yapmanın faydaları, anlaşmayı son kabileyle de imzalamadan uzun zaman önce anlaşılmış olacağından içlerinden çok azı savaşçı olmak ister, diye düşündü Ender.

"Şimdi son değişiklik," dedi Human. "Bu anlaşmayı bu kadar zorlaştırdığınız için kadınlar sizi cezalandırmak istedi. Ama sanırım bunun bir ceza olmadığını düşüneceksiniz. Sizi üçüncü yaşama götürmek yasak olduğuna göre bu anlaşma yürürlüğe geçtiğinde, kardeşleri üçüncü yaşama götürmek insanlar için de yasak olacak."

Bir an için Ender cezasının affa uğradığını düşündü; Libo ve Pipo'nun reddettiği şeyi yapmak zorunda kalmayacaktı.

"Anlaşmadan *sonra*," dedi Human. "Bu armağanı verecek ilk ve son insan sen olacaksın."

"Keşke...." dedi Ender.

"Ne istediğini biliyorum dostum Sözcü," dedi Human. "Bu senin için cinayet olacak. Ama benim için; bir kardeş üçüncü yaşama bir baba olarak girme hakkını kazandığında, ona yolu göstermesi için en büyük rakibini veya en iyi arkadaşını seçer. Sen. Sözcü. Starkça'yı öğrenip Ana Kraliçe ve Hegemon'u okuduğumdan beri seni bekledim. Babama, Rooter'a bir çok kez, tüm insanlar arasında bizi ancak o anlayabilir dedim. Sonra yıldız gemin geldiğinde Rooter senin geldiğini ve Ana Kraliçe'nin gemide olduğunu söyledi ve o zaman eğer iyi şeyler başarırım senin bana o yolu göstereceğini biliyordum."

"İyi şeyler başardın Human," dedi Ender.

"Bak," dedi. "Gördün mü? Anlaşmayı insanlar gibi imzaladık."

Anlaşmanın son sayfasının altına büyük bir çaba harcanarak kaba harflerle iki kelime yazılmıştı. "Human," diye okudu Ender yüksek sesle. Diğer kelimeyi okuyamadı.

"Bu Shouter'ın gerçek adı," dedi Human. "Star-Looker. Yazı sopasıyla pek başarılı değildi- bu tür işleri kardeşler yaptıkları için kadınlar pek sık alet kullanmıyor. Bu yüzden sana adının ne olduğunu ve bu ismin ona, her zaman gökyüzüne baktığı için konulduğunu söylememi istedi. O zamanlar

bilmediğini ama senin gelmeni beklediğini söyledi."

Bir çok insan benden bir çok şey bekliyordu, diye düşündü Ender. Ama sonunda her şey onlara bağlıydı. Beni çağıran Novinha, Miro ve Ela'ya; Human'a ve Star-Looker'a ve gelişimden korkanlara.

Worm mürekkep dolu bardağı; Calendar kalemi taşıyordu. Kalem içi yarık ince bir tahta parçasıydı ve bardağa batırıldığında içine birazcık mürekkep alan dar bir yuvası vardı. İmzalamak için beş kez bardağa batırması gerekti. "Beş," dedi Arrow. Ender o zaman beş sayısının domuzcuklar için uğurlu olduğunu hatırladı. Kazayla olmuştu ama eğer bunu iyi bir işaret olarak görmeyi seçtilerse bu çok daha iyi bir şeydi.

"Anlaşmayı Valimize ve Piskopos'a götüreceğim," dedi Ender.

"İnsanoğlunun tarihindeki tüm değerli belgelerden..." dedi Ouanda. Kimsenin cümlesini bitirmesine ihtiyacı yoktu. Human, Leaf-Eater ve Mandachuva kitabı tekrar dikkatlice yapraklara sardılar ve Ender'e değil, Ouanda'ya verdiler. Ender korkunç bir kesinlikle bunun ne anlama geldiğini anladı. Domuzcukların hala onun yapması gereken bir işleri vardı, ellerinin boş olmasını gerektiren bir iş.

"Anlaşma insan yöntemleriyle yapıldı," dedi Human. "Küçükler için de bunu gerçekleştirmelisiniz."

"İmzalamak yeterli olamaz mı?" diye sordu Ender.

"Bundan sonra imzalamak yeterli olacak," dedi Human. "Ama sadece insanlar için imza atan aynı el anlaşmayı bizim yöntemlerimizle de yaptığı için."

"O zaman yapacağım," dedi Ender, "sana söz verdiğim gibi."

Human uzandı ve boğazından kanuna kadar Ender'e dokundu. "Kardeşin sözü sadece ağzında değil," dedi. "Kardeşin sözü hayatında." Diğer domuzcuklara döndü. "Yanında durmadan önce son bir kez babamla konuşmama izin verin."

Tanımadıkları iki kardeş ellerinde sopalarla geldi. Human'la Rooter'ın ağacına yürüdüler ve ona vurmaya ve ağaç Dili'nde şarkı söylemeye başladılar. Ağaç bir anda açıldı. Ağaç hala oldukça gençti ve gövdesi Human'ın vücudundan çok da fazla kalın değildi; içeri girmesi oldukça zor oldu. Ama sığıldı ve gövde arkasından kapandı. Davul sesleri ritim değiştirdi fakat kesintisiz bir şekilde devam etti.

Jane, Ender'in kulağına. "Davul seslerinin yankısının ağacın içinde değiştiğini duyabiliyorum," diye fısıldadı. "Ağaç davul seslerini bir dile dönüştürmek için yavaşça sesi şekillendiriyor."

Diğer domuzcuklar Human'ın ağacı için yer boşaltma işine koyuldular. Ender, Human'ın ekileceği yerin kapının oradan bakıldığında Rooter sol ve Human sağ tarafta kalacak şekilde ayarlandığını fark etti. Kapım'i kökünden çıkartmak domuzcuklar için zor bir işti; kısa bir süre sonra Quim, Olhado, Ouanda ve Ela onlara yardım etmeye başladılar.

Ouanda kapım'i kazmaya yardım ederken anlaşmayı tutması için Novinha'ya verdi. Novinha onu Ender'e götürdü, önünde durdu ve gözlerini ayırmadan ona baktı. "Onu Ender Wiggin diye imzalamışsın," dedi. "Ender."

İsim Ender'in kulağına bile çirkin geldi. Onu bir hakaret olarak çok sık duymuştu. "Göründüğümden daha yaşıyım," dedi Ender. "Böceklerin evi olan dünyayı yok ettiğimde bu isimle tanıyıordum. Belki bu ismin insanlar ve ramen'ler arasında yapılan ilk anlaşmada olması, bu ismin anlamını değiştirir."

"Ender," diye fısıldadı. Elinde yapraklara sarılı anlaşmayla ona doğru uzandı ve anlaşmayı

göğsüne tuttu; anlaşmanın yazıldığı sayfaların diğer tarafında Ana Kraliçe ve Hegemon'un bütün sayfaları olduğu için ağırdı. "Günah çıkartmak için asla papazlara gitmedim," dedi kadın, "çünkü günahlarım için beni hor göreceklerini biliyordum. Buna rağmen bugün bütün günahlarımı söylediğinde buna dayanabildim çünkü beni hor görmediğini biliyordum. Fakat şimdiye kadar *nedenini* anlayamamıştım."

"Başka insanları günahları için hor görecek biri değilim" dedi Ender. "Şimdiye kadar içimden, bundan daha kötüsünü yaptım, demediğim bir tane bile bulamadım."

"Tüm bu yıllar boyunca insanlığın suçunun yükünü taşıdın."

"Evet ama bu gizemli bir şey değil," dedi Ender. "Bunu Kabil'in lekesi olarak düşünüyorum. Pek fazla arkadaşın olamıyor ama canını sıkan da olmuyor."

Etraf boşaltılmıştı. Mandachuva, ağacın gövdesine vuran domuzcuklarla Ağaç Dili'nde konuştu; ritimleri değişti ve ağaçtaki aralık açıldı. Human sanki bir çocuk doğuyormuş gibi ağacın içinden çıktı. Sonra boşaltılmış toprağın ortasına doğru yürüdü. Leaf-Eater ve Mandachuva ona birer bıçak verdi. Bıçakları alırken Human onlarla konuştu, insanlar anlayabilsin ve sözleri büyük bir güç taşıyabilsin diye Portekizce konuştu. "Shouter'a üçüncü yaşama gidişi Pipo ve Libo'nun büyük bir yanlış anlaması nedeniyle kaybettiğinizi söyledim. Çok uzun bir süre geçmeden ikinizin de ışığa doğru büyüyeceğinizi söyledi."

Leaf-Eater ve Mandachuva bıçaklarını bıraktılar ve Human'ın karnına nazikçe dokunup boşaltılmış bölgenin kenarına geri gittiler.

Human bıçakları Ender'e uzattı. İkisi de ince tahtadan yapılmıştı. Ender tahtayı aynı zamanda bu kadar ince ve keskin ve buna rağmen bu kadar güçlü yapabilecek bir alet hayal edemedi. Ama elbette hiçbir alet bunları cilalamamıştı. Yaşayan bir ağacın kalbinden mükemmel bir biçimde, üçüncü yaşama gitmesi için bir kardeşe armağan olarak verilmişlerdi.

Human'ın gerçekten ölmeyeceğini anlamak zordu ama buna inanmak daha da zordu. Ender bıçakları hemen almadı. Bunun yerine bıçakların ötesine uzandı ve Human'ı bileklerinden tuttu. "Bu senin için ölüm gibi olmayacak. Ama benim için... seni ilk defa dün gördüm ve bu gece sanki Rooter'ın babam, senin de kardeşim olduğunu biliyorum. Sabah güneş doğduğunda seninle bir daha asla konuşamayacağım. Bu senin için nasıl bir his olursa olsun Human, benim için ölüm gibi."

"Gel ve gölgede otur," dedi Human, "ve yapraklarımın arasından güneş ışığını gör ve sırtını gövdeme daya. Ve şunu da yap. Ana Kraliçe ve Hegemon'a bir hikaye daha ekle. Ona Human'ın Hayatı adını ver. Tüm insanlara babamın ağacının kabuğunda bana nasıl gebe kalındığını ve karanlıkta annemin etini yiyerek doğduğumu anlat. Onlara karanlık dünyayı geride bırakıp ikinci yaşamımın yarı aydınlığına nasıl geldiğimi, kadınlardan nasıl dil öğrendiğimi ve sonra ortaya çıkıp Libo, Miro ve Ouanda'nın gelip öğrettikleri tüm mucizeleri nasıl öğrendiğimi anlat. Onlara ikinci yaşamımın son gününde, gerçek kardeşimin gökyüzünden geldiğini ve birlikte insanlar ve domuzcuklar bir kabile olsun, bir insan kabilesi veya bir domuzcuk kabilesi değil ama bir ramen kabilesi olsun diye anlaşma yaptığımızı anlat. Sonra dostumun bana ışığa, gökyüzüne uzanıp ölmeden önce on bin çocuğa hayat verebilmem için üçüncü yaşama giden yolu verdiğini."

"Hikayeni anlatacağım," dedi Ender.

"O zaman gerçek anlamda sonsuza kadar yaşayacağım."

Ender bıçakları aldı. Human yere uzandı.

"Olhado," dedi Novinha. "Quim. Kapıya geri dönün. Ela sen de."

"Bunu görmeliyim anne," dedi Ela. "Ben bir bilim adamıyım."

"Gözlerimi unutuyorsun," dedi Olhado. "Her şeyi kaydediyorum. Evrenin her yanında bulunan insanlara anlaşmanın imzalandığını gösterebiliriz. Domuzcuklara Sözcü'nün anlaşmayı onların yöntemleriyle yaptığını da gösterebiliriz."

"Ben de gitmiyorum," dedi Quim. "Hazreti Meryem bile Hazreti İsa'nın çarmihının yanında bekledi."

"Kalabilirsiniz," dedi Novinha alçak bir sesle. O da kaldı.

Human'ın ağzı kapım'le doluydu ama onu fazla çiğnemedi. "Daha fazla," dedi Ender, "Hiçbir şey hissetmemelisin."

"Bu doğru değil," dedi Mandachuva. "Bu onun ikinci yaşamının son anları. Üçüncü yaşamda acının ötesindeyken vücudunun acılarını hatırlamak iyi bir şey."

Mandachuva ve Leaf-Eater Ender'e nereden ve nasıl keseceğini gösterdiler. Çabuk yapılması gerekiyordu; oraya buraya konması gereken organları göstermek için elleri buharlanan vücudun içine uzandı. Ender'in elleri çabuk ve kendinden emindi, vücudu sakindi; operasyondan nadiren gözlerini kaçırabilmesine rağmen, bu kanlı iş boyunca Human'ın minnettarlık ve sevgi dolu, acı ve ölüm dolu gözlerinin onu izlediğini biliyordu.

Her şey ellerinin altında o kadar çabuk oldu ki, ilk birkaç dakika boyunca büyümesini izleyebildiler. İçinden kökler çıktıkça bir çok büyük organ büzüştü; filizler vücudunun içinde oradan oraya uzandı; Human'ın gözleri son bir acıyla büyüdü; ve omurgasının içinden yukarı doğru bir filiz fişkırdı, iki yaprak, dört yaprak...

Sonra durdu. Vücudu ölmüştü; Human son güç spazmını da omurgasında köklenen ağacı yapmak için harcadı. Ender vücudunun içinden geçen kökleri ve filizleri görmüştü. Human'ın hatıraları, ruhu yeni filizlenmiş bir ağacın hücrelerine dönüşmüştü. Olmuştu. Üçüncü yaşamı başlamıştı. Kısa süre sonra sabah olup güneş doğduğunda yapraklar ilk kez ışığı tadacaklardı.

Diğer domuzcuklar sevinç içinde dans ediyorlardı. Leaf-Eater ve Mandachuva Ender'in ellerinden bıçakları alıp Human'ın kafasının iki yanına yere sapladılar. Ender kutlamalarına katılmadı. Her tarafı kan olmuştu ve öldürdüğü vücudun kokusu üzerine sinmişti. Dört ayak üstünde vücudun yanından tepeye tırmanarak onu görmeyeceği bir yere gitti. Novinha onu takip etti. Hepsi günün çalışması ve duygu yüklü olaylarından bitkin düşmüştü. Domuzcuklar tepeden yukarı dans ederek ormana giderken onlar hiçbir şey konuşmadan ve bir şey yapmadan kalın kapım yapraklarının arasına girip birbirlerinin üzerine yatarak uykunun kollarında rahatlamaya çalıştılar.

Bosquinha ve Piskopos Peregrino, Sözcü'nün ormandan dönüşünü görmek için güneş doğmadan kapıya gittiler. Ormanın ucundan çok daha yakın bir yerde bir hareket görmeden önce on dakika boyunca beklemeleri gerekti. Gelen uykulu bir şekilde çalılıkların arasına çişini yapan bir çocuktü.

"Olhado!" diye seslendi Belediye Başkanı.

Çocuk döndü, el salladı ve sonra pantolonunun fermuarını hızla çekip uzun çimenlerin arasında uyuyanları uyandırmaya gitti. Bosquinha ve Piskopos kapıyı açıp onlarla buluşmak için yürüdü.

"Çok aptalca değil mi?" dedi Bosquinha, "ama çitin bu tarafına ilk kez geçtiğim şu anda ayaklanmamız bana gerçek göründü."

"Geceyi neden dışarıda geçirdiler?" diye sordu Peregrino yüksek sesle. "Kapı açıktı, eve gidebilirlerdi."

Bosquinha kapıların dışındaki grubu hızlı bir şekilde saydı. Ouanda ve Ela, kardeş gibi kol kola. Olhado ve Quim. Novinha ve Sözcü. Arkasında ellerini omuzlarına dayamış Novinha'yla oturuyor. Ender onlara bakıncaya kadar hiçbir şey söylemeden ümitle bekletiler. "Anlaşmayı yaptık," dedi Ender. "İyi bir anlaşma oldu."

Novinha yapraklara sarılı anlaşmayı havaya kaldırdı. "Onlar yazdı," dedi. "İmzalamanız için."

Bosquinha anlaşmayı aldı. "Gece yarısından önce tüm dosyalar geri verildi," dedi. "Sadece senin mesaj sırasında sakladıklarımız değil. Arkadaşın her kimse Sözcü, işini çok iyi yapmış."

"O bir kadın," dedi Sözcü. "Adı Jane."

Piskopos ve Bosquinha Sözcü'nün uyuduğu yerin tam aşağısındaki boşaltılan bölgede yatan şeyi gördüler. Şimdi Sözcü'nün ellerinde, kollarında ve yüzündeki koyu lekelerin ne olduğunu anlıyorlardı.

"Yapmak için öldürmen gereken bir anlaşma yerine anlaşma olmamasını tercih ederdim," dedi Bosquinha.

"Yargılamadan önce bekle," dedi Piskopos. "Sanırım gecenin çalışmaları gördüklerimizden çok daha fazla."

"Çok akıllıca Peder Peregrino," dedi Sözcü yavaşça.

"Eğer isterseniz bunu size açıklayabilirim," dedi Ouanda. "Ela ve ben bunu herkes kadar iyi anlıyoruz."

"Bu kutsal bir işlem gibiydi," dedi Olhado.

Bosquinha inanamayarak Novinha'ya baktı. "İzlemesine izin mi verdin?"

Olhado hafifçe gözlerine vurdu. "Bir gün tüm domuzcuklar bunu benim gözlerimden izleyecek."

"Bu ölüm değildi," dedi Quim. "Yeniden doğuştu."

Piskopos işkence görmüş cesedin yanına gitti ve göğüs boşluğunda büyüyen ağaca dokundu. "Adı Human," dedi Sözcü.

"Seninki de öyle," dedi Piskopos sessizce. Döndü ve insanlığı daha önce hiç gitmediği kadar ileriye götüren küçük sürüsünün üyelerine baktı. Ben çoban mıyım, diye sordu Peregrino kendisine, yoksa koyunların en kafası karışık ve ümitsiz olanı mı? "Haydi hepiniz benimle Katedrale gelin. Yakında ayın için çanlar çalacak."

Çocuklar toplandı ve gitmek için hazırlandı. Novinha'da Sözcü'nün arkasındaki yerinden uzaklaştı. Sonra durdu, ona döndü ve gözlerinde sessiz bir davetle ona baktı.

"Yakında," dedi. "Bir dakika daha."

O da kapıdan içeri geçerek Katedrale doğru Piskopos'u takip etti.

Peregrino, Sözcü'nün Katedral'in arka kapısından içeri girdiğini gördüğünde ayın daha yeni başlamıştı. Ender bir an duraksadı ve sonra gözleriyle Novinha'yı ve ailesini buldu. Birkaç adımda yanına giderek oturdu. Tüm aile nadiren bir araya geldiği zaman Marcao'nun oturduğu yere oturdu.

Ayin ilgisini çekti; Peregrino birkaç dakika sonra tekrar bakabildiğinde Grego'nun Sözcü'nün yanına oturduğunu gördü. Peregrino anlaşmanın koşullarının kızların ona anlattığı gibi olduğunu düşündü. Human denen domuzcuğun ve ondan önce Pipo ve Libo'nun ölümlerinin anlamını. Her şey açıklığa kavuşuyor ve her şey bir araya geliyordu. Genç adam Miro yatakta yatıyor ve kardeşi Ouanda ona bakıyordu. Kaybolan Novinha şimdi bulunmuştu. Parmaklığın ardında oturanların akıllarındaki karanlık gölgesi, şimdi sakin, zararsız, görünmez ve hayalimdi.

Bu bir mucizeydi, ekmek ellerinde Tanrı'nın etine dönüşmüştü. Sadece tozdan yapıldığımızı düşündüğümüz sırada birden Tanrı'nın etini bulduk.

ANA KRALIÇE

Evrin annesine bir doğum kanalı ve meme vermedi. Bu yüzden bir gün Human adını alacak olan küçük yaratığa ağzındaki dişleri dışında rahimden çıkış yolu verilmedi. O ve bebek kardeşleri annelerinin vücudunu yediler. İçlerinden en güçlüsü ve en etkini Human olduğu için en çok o yedi ve bu yüzden daha da güçlendi.

Human tamamen karanlıkta yaşadı. Annesi gittiğinde, dünyasının yüzeyinde akan tatlı sıvıdan başka yiyecek hiçbir şey yoktu. Dikey yüzeyin bir ağacın büyük oyuğu ve yediği sıvının da ağacın özsu olduğunu henüz bilmiyordu. Kendisinden çok daha büyük sıcak yaratıkların ağacın karanlığını neredeyse terk etmek üzere olan daha yaşlı pegueninolar olduğunu ve daha küçük yaratıkların da kendisinden sonra meydana gelen küçükler olduğunu bilmiyordu.

Tek umursadığı şey yemek, hareket etmek ve ışığı görmektir çünkü ara sıra kavrayamadığı bir ritimle karanlığa ani bir ışık giriyordu. Her seferinde kaynağını kavrayamadığı bir sesle başlıyordu. Sonra ağaç hafifçe titriyor; özsu akışı duruyor; ve ağacın tüm enerjisi gövdenin şeklini değiştirerek ışığın içeri girmesini sağlayan bir delik açmaya adanıyor. Işık geldiği zaman Human, ona doğru gidiyordu. Işık gittiği zaman ise, Human yön duygusunu kaybediyor ve içecek sıvıyı bulmak için amaçsızca geziniyordu.

Artık neredeyse tüm yaratıkların kendisinden küçük olduğu ve kendisinden daha büyüğünün kalmadığı bir gün ışık geldi ve o kadar güçlü ve hızlıydı ki delik kapanmadan önce ona ulaştı. Vücudunu ağacın tahtasının kıvrımına doladı ve yumuşak karnının altında ilk kez dış kabuğu hissetti. Bu yeni acının neredeyse hiç farkına varmadı çünkü ışık gözlerini kamaştırmıştı. Sadece bir yerde değildi, her yerdeydi ve gri değil, canlı yeşil ve sarıydı. Aşırı sevinci pek çok saniye boyunca sürdü. Sonra yine acıktı ve burada ana ağacın dışında, özsu sadece kabuğun ince çatlaklarından, ulaşılması zor yerlerden akıyordu ve diğer yaratıklar, bir kenara itebileceği gibi küçük değillerdi, hepsi ondan daha büyüktü ve onu kolay yemek yenilen yerlerden uzaklaştırıyorlardı. Bu yeni bir şeydi, yeni bir dünya, yeni bir yaşamdı ve o korkuyordu.

Daha sonra dil öğrendiğinde karanlıktan aydınlığa yolculuğunu hatırladı ve ona birinci yaşamdan ikinci yaşama, karanlık dünyadan yarı aydınlık dünyaya giden yol adını verdi.

-Ölülerin Sözcüsü, Human'ın yaşamı, 1:1-5

Miro Lusitania'yı terk etmeye karar verdi. Bütün olanlardan sonra yine de Sözcü'nün yıldız gemisini alıp Trondheim'e gitmeyi düşünüyordu. Belki de duruşmasında Yüz Dünya'yı Lusitania'ya karşı savaş açmamaları için ikna edebilirdi. En kötüsü insanların kalplerini titreten, hatırlanan, bir

şeyler için mücadele vermiş bir şehit olurdu. Ona ne olursa olsun, burada kalmaktan daha iyi olacaktı.

Çiti tırmandıktan sonraki ilk birkaç gün içinde Miro çok hızlı bir şekilde iyileşti. Kollarında ve bacaklarında kontrol ve his artışı oldu. Yaşlı bir adam gibi ayaklarını sürüyerek yürüyüp adım atacak kadar. Kolların ve ellerini hareket ettirecek kadar. Annesinin vücudunu temizleme utancına son verecek kadar. Ama sonra ilerleme yavaşladı ve durdu. "İşte," dedi Navio. "Kalıcı zarar düzeyine ulaştık. Çok şanslısın Miro, yürüyebiliyorsun, konuşabiliyorsun, tam bir adamsın. Yalnızca hareketlerin yüz yaşında çok sağlıklı biri kadar sınırlı. Sana vücudunun çite tırmanmadan önceki haline geleceğini, yirmi yaşındaki bir insanın kuvveti ve kontrolüne sahip olacağını söylemeyi isterdim. Ama tüm hayatın boyunca yatalak, altına bez bağlanıp kateter takılan, hafif müzik dinleyip vücudunun nereye gittiğini merak eden birisi olacağını söylemek zorunda *kalmadığım* için mutluyum."

Bu durumda minnettar olmalıyım, diye düşündü Miro. Parmaklarının kollarının ucunda işe yaramaz bir sopa gibi sallandığı, ses tonumu ayarlayamadığım için konuşmamın bana bile boğuk ve anlaşılmaz geldiği; yüz yaşında bir adam gibi olduğum ve önümdeki seksen yılı yüz yaşındaki bir adam gibi geçireceğim için minnettar olmalıyım.

Artık sürekli yardıma ihtiyacı olmadığı anlaşılınca aile dağıldı ve herkes kendi işine bakmaya başladı. Bu günler, sakat bir ağabey, oğul veya bir arkadaşla geçirilemeyecek kadar heyecan doluydu. Onları çok iyi anlıyordu. Onunla evde kalmalarını istemiyordu. Onlarla beraber olmak istiyordu. İşleri yarıda kalmıştı. Sonunda tüm çitler, tüm kurallar kaldırılmıştı. Artık domuzcuklara çok uzun bir süredir kafasını karıştıran soruları sorabilirdi.

Önce bunu Ouanda'nın yardımıyla yapmayı denedi. Her sabah ve her akşam gelip Ribeira evinin ön odasındaki terminalde raporlarını hazırlıyordu. Raporlarını okuyor, ona sorular soruyor, hikayelerini dinliyor ve kız da Miro'nun domuzcuklara sormak istediği soruları çok ciddi bir şekilde ezberliyordu. Bu, birkaç gün sürdü, akşamları Miro, kızın soruların yanıtlarını getirdiğini, ama onları takip edip anlamaya çalışmadığını fark etti. Kız gerçek ilgisini kendi işine adanmıştı. Miro ona domuzcuklara sorması için sorular vermeyi kesti. Ona yalan söyleyerek onun yaptığı şeylere daha çok ilgili duyduğunu, onun araştırmalarının daha önemli olduğunu söyledi.

İşin doğrusu Ouanda'yı görmekten nefret ediyordu. Onun için, Ouanda'nın kardeşi olduğunun ortaya çıkması acı verici ve korkunçtu, ama biliyordu ki kendisine kalsaydı enstest tabusunu bir kenara atar, onunla evlenir ve eğer gerekirse ormanda domuzcuklarla birlikte yaşardı. Fakat Ouanda inançlı biriydi, topluluğun bir üyesiydi. Tek evrensel insan yasasını asla çiğnemezdi. Miro'nun kendisinin ağabeyi olduğunu öğrendiğinde acı çekmişti ama bir anda kendisini ondan ayırmaya, dokunuşları, öpücükleri, fısıldaşmaları, verilen sözleri, dalga geçmeleri, kahkahaları unutmaya başlamıştı.

O da bunları unutsa iyi olacaktı. Ama unutamıyordu. Onu her gördüğünde kızın ne kadar uzak, ne kadar *kibar* ve *nazik* olduğunu görmek onu çok üzüyordu. Miro onun ağabeyiydi ve sakattı, ona iyi davranacaktı. Ama aşk bitmişti.

Ouanda'yı acımasız bir şekilde, sevgilisini aralarındaki engelleri önemsemeden seven annesiyle karşılaştırdı. Ama annesinin sevgilisi bir şeyler yapabilen tam bir adamdı, kendisi gibi işe yaramaz bir enkaz değildi.

Bu yüzden Miro evde kaldı ve herkesin raporlarını inceledi. Yaptıkları işleri bilmek, bunun bir parçası olamamak bir işkenceydi; ama hiçbir şey yapmamaktan veya terminalde sıkıcı videolar izlemek ya da müzik dinlemekten daha iyiydi. Yavaş da olsa yazabiliyordu, en sert parmağı olan işaret parmağını hedefleyerek istediği tuşa basabiliyordu. Anlamlı bir bilgi girecek ya da günlük

tutacak kadar hızlı değildi ama başkalarının dosyalarını açıp yaptıklarını okuyabiliyordu. Kapının açılmasıyla birlikte Lusitania'da aniden tomurcuklanan önemli çalışmalarla az da olsa bir bağlantı kurabiliyordu.

Ouanda domuzcuklarla birlikte Erkeklerin ve Kadınların Dili için bir sözlük ve dillerini yazabilmeleri için bir fonetik heceleme sistemi üzerinde çalışıyordu. Quim ona yardım ediyordu ama Miro onun kendi amacı olduğunu biliyordu: Quim diğer kabilelerdeki pegueninolara misyoner olmayı, Ana Kraliçe ve Hegemon'dan önce onlara İncil'i götürmeyi amaçlıyordu; en azından bazı kutsal yazıları tercüme edip domuzcuklarla kendi dillerinde konuşmayı planlıyordu. Domuzcuk dili ve kültürü konusundaki bütün bu işler geçmişini korumak, diğer kabilelerle iletişim kurmaya hazırlanmak için çok önemliydi ama Miro bunun şimdi keşif cübbeleriyle öne atılıp domuzcuklara sorular soran ve onların sorularına başarılı ve güçlü bir şekilde cevap veren Dom Cristao'nun öğrencileri tarafından kolaylıkla yapılabileceğini de biliyordu. Miro, Ouanda'nın gereksiz işlerle uğraştığını düşünüyordu.

Miro'nun gördüğü kadarıyla domuzcuklarla yapılan gerçek işler Ender ve Bosquinha'nın hizmet bölümünden birkaç önemli teknisyen tarafından gerçekleştiriliyordu. Onlara su getirebilmek için nehirden ana ağaca kadar boru düşüyorlardı. Elektrik tesisatı düşüyor, kardeşlere terminal kullanmayı öğretiyorlardı. Aynı zamanda onlara ilkel tarım yöntemleri de öğretiyor ve saban sürmek için kabra'ları evcilleştirmeye çalışıyorlardı. Değişik seviyede teknolojilerin domuzcuklara aynı anda sunulması oldukça kafa karıştırıcıydı ama Ender, Miro'ya domuzcukların anlaşma sonucunda çabuk, çarpıcı sonuçlar görmelerini istediğini açıklamıştı. Akan su, kütüphaneden istedikleri şeyi okumalarını sağlayan holografik terminalli bir bilgisayar bağlantısı, geceleri elektirikli ışıklar. Ama tüm bunlar hala büyü gibiydi, hepsi insan topluluğuna bağımlıydı. Aynı zamanda Ender onların kendilerine yeter, yaratıcı, becerikli kalmalarını da sağlamaya çalışıyordu. Elektriğin göz kamaştırıcılığı, kabileden kabileye yayılan bir efsane haline gelecekti ama bu uzun yıllar boyunca bir söylentiden öteye geçmeyecekti. Gerçek değişiklikleri yapacak olan şeyler, gittikleri her yerde domuzcuk nüfusunun on misli büyümesine neden olacak tahta saban, tırpan, tapan ve amaranth tohumuydu ve bunlar kabra derisinden bir keseye bir avuç tohum koyarak işin nasıl yapıldığını bilen biriyle dört bir yana aktarılacak şeylerdi.

Bu Miro'nun uzun zamandır parçası olmak istediği işti. Ama onun sopa gibi kaskatı kesilmiş elleri ve ayaklarını sürüyerek yürümesi amaranth tarlalarında ne işe yarayabilirdi? Dokuma tezgahına oturup kabra yünü dokumak konusunda ne işe yarayabilirdi? Öğretecek kadar bile konuşamıyordu.

Ela, Dünya kökenli bitkilerden yeni türler yetiştirmekle ve hatta küçük hayvanlar, böcekler, Descolada'ya dayanabilen ve belki onu etkisiz hale getirebilecek yeni türler yetiştirmekle uğraşıyordu. Annesi ona tavsiyeleriyle yardım ediyordu ama fazla değil çünkü o en önemli ve en gizli proje üzerinde çalışıyordu. Miro'ya sadece ailesinin ve Ouanda'nın bildiği şeyi söyleyen Ender oldu: Ana Kraliçe'nin yaşadığını, Novinha onun Descolada'ya dayanabilmesi için bir yol bulur bulmaz, onun ve taşıdığı tüm böceklerin tekrar hayata geleceğini söylemişti. Bu, hazır olduğu an Ana Kraliçe yeniden canlanacaktı.

Ve Miro bunun da bir parçası olamayacaktı. İnsanlar ve iki yabancı ırk ilk kez aynı dünyada ramen olarak birlikte yaşayacaklardı ve Miro bunların hiçbirinin bir parçası değildi. O artık domuzcuklardan daha az insandı. Onlar kadar iyi konuşamıyor veya ellerini iyi kullanamıyordu. O artık alet kullanan, dil konuşan bir hayvan değildi. Artık bir varelse idi. Onu sadece evcil bir hayvan olarak tutuyorlardı.

Gitmek istiyordu. Daha iyisi, yok olmak istiyordu, kendisinden bile uzaklaşmak istiyordu.

Ama şimdi değil. Sadece onun bildiği ve bu yüzden sadece onun çözebileceği yeni bir bulmaca vardı. Terminali çok garip davranıyordu.

Bunu felçten kurtulmaya başladığı ilk hafta fark etmişti. Ouanda'nın bazı dosyalarını tarıyordu ve özel bir şey yapmadan gizli dosyalara girebildiğinin farkına vardı. Bu dosyalar bir çok katmanla korunuyorlardı, şifrelerinin ne olduğu hakkında hiçbir fikri yoktu ve buna rağmen basit bir taramayla bilgileri açabiliyordu. Bu kızın peguenino evrimi ve onların olası Descolada öncesi toplumlari ve yaşam biçimleri hakkındaki fikirleriydi. Daha iki hafta gibi çok kısa bir süre önce Miro'yla konuşup tartıştığı türden bir şeydi. Şimdi ise onu gizli tutuyor ve bu konuda onunla tartışmıyordu.

Miro ona dosyaları gördüğünü söylemedi ama bu konuda konuşarak onun anlatmasını bekledi; Miro ilgilendiğini gösterince Ouanda fikirleri hakkında seve seve konuşuyordu. Bazen neredeyse eskisi gibi oluyordu. Ancak Miro'nun heceleri karıştıran kendi sesini duyup çoğu fikrini kendine saklaması, sadece onu dinleyerek normalde tartışacağı şeylerin geçip gitmesine izin vermesi dışında. Yine de özel dosyalarını görmek onun gerçekten neyle ilgilendiğini anlamasını sağlıyordu.

Ama onları nasıl görmüştü?

Bu tekrar tekrar oldu. Ela'nın, Annesinin, Dom Cristao'nun dosyaları. Domuzcuklar yeni terminalleriyle oynamaya başladıklarında Miro onları terminalin daha önce kullandığını hiç görmediği bir tür yankı modunda izleyebildi; bu onun, onların bilgisayar işlemlerini görmesini ve bazı önerilerde bulunarak, bazı değişiklikler yapabilmelerini sağlıyordu. Domuzcukların yapmaya çalıştığı şeyleri tahmin edip sonra da onlara gizlice yardım etmek onu özellikle mutlu ediyordu. Ama terminallere bu geleneklere aykırı güçlü girişi nasıl yapabiliyordu?

Terminal kendisini ona göre ayarlamayı da öğreniyordu. Uzun şifre dizileri yerine bir diziye başlaması yetiyordu ve makine emirlerini yerine getiriyordu. Sonunda bağlanması bile gerekmemeye başladı. Sadece klavyeye dokunuyordu ve terminal genellikle ilgilendiği tüm faaliyetlerin listesini gösteriyor ve onları tarıyordu. Bir tuşa dokunuyordu ve düzinelerce ön hazırlığı atlayarak, acı dolu dakikalar boyunca harfleri tek tek yazması gerekmeden anında istediği faaliyete girebiliyordu.

Başlangıçta Olhado'nun veya Belediye Başkanı'nın ofisinden birinin onun için yeni bir program yarattığını düşündü. Ama Olhado terminalin yaptıklarına boş boş bakıp sadece "Bacana," bu harika demişti ve Belediye Başkanı ona gönderdiği mesajı asla almadı. Bunun yerine Ölülerin Sözcüsü onu ziyarete geldi.

"Demek terminalin sana yardımcı oluyor," dedi Ender.

Miro cevap vermedi. Belediye Başkanı'nın mesajına cevap olarak neden Sözcü'yü yolladığını anlamaya çalışmakla meşguldü.

"Belediye Başkanı mesajını almadı," dedi Ender. "Ben aldım; terminalinin neler yaptığını kimseye anlatmazsan daha iyi olur."

"Neden?" diye sordu Miro. Bu çok fazla heceleme gerekmeden söyleyebildiği bir kelimeydi.

"Çünkü sana yardım eden şey yeni bir program değil. O bir insan."

Miro güldü. Hiçbir insan ona yardım eden program kadar hızlı olamazdı. Hatta daha önce çalıştığı programlardan çok daha hızlı, becerikli ve sezgiliydi; insandan daha hızlı ve bir programdan daha akıllıydı.

"Sanırım o eski bir arkadaşım. En azından bana senin mesajından bahseden ve sana gizliliğin iyi bir fikir olacağını söylememi isteyen oydu. Anlayacağın o biraz utangaç. Pek fazla arkadaş edinmez."

"Kaç tane?"

"Şu anda tam iki tane. Geçtiğimiz birkaç bin yıl boyunca tam bir taneydi."

"İnsan değil," dedi Miro.

"Raman," dedi Ender. "Çoğu insandan daha fazla insan. Uzun süre boyunca birbirimizi sevdik, yardım ettik, birbirimize güvendik. Ama buraya geldiğimden beri son birkaç haftadır birbirimizden uzaklaştık. Ben, daha çok etrafımdaki insanların yaşamlarıyla ilgiliyim. Senin ailenle."

"Annem."

"Evet. Annen, kardeşlerin, domuzcuklar ve Ana Kraliçeyle ilgili işler. Arkadaşım ve ben birbirimizle sürekli konuşurduk. Şimdi vaktim yok. Birbirimizi kırdığımız zamanlar da oldu. O yalnız ve bu yüzden başka bir arkadaş seçtiğine inanıyorum."

"Nao quero." Ben istemiyorum.

"Evet istiyorsun," dedi Ender. "Sana zaten yardım etti. Şimdi var olduğunu bildiğine göre onun iyi bir arkadaş olduğunu göreceksin. Daha iyisini bulamazsın. Ondan daha sadık, daha yardımcı birini bulamazsın."

"Köpek yavrusu mu?"

"Eşeklik etme," dedi Ender. "Seni dördüncü bir yabancı türle tanıştıyorum. Sen bir Xenologsun değil mi? O seni tanıyor, Miro. Fiziksel sorunların onun için önemli değil. Onun bir vücudu bile yok. O, Yüz Dünya'daki ansible iletişimlerinin filotik kargaşası arasında yaşıyor. O yaşayan en akıllı varlık ve kendisini göstermeyi seçtiği ikinci insan sensin."

"Nasıl?" Nasıl oluştu? Beni seçmek için beni nasıl tanıdı?

"Ona kendin sor." Ender kulağındaki mücevhere dokundu. "Sadece bir öneri. Sana güvendiği zaman onu her zaman yanında tut. Ondan asla sır saklama. Bir zamanlar onu kapatan bir sevgilisi vardı. Sadece bir saat için ama ondan sonra işler hiçbir zaman eskisi gibi olmadı. Onlar, sadece arkadaş oldular. Adam ölünceye kadar iyi ve sadık birer arkadaş. Ama o bir anlık düşüncesizliği, sadakatsizliği yüzünden hayatı boyunca pişman olacak."

Ender'in gözleri doldu ve Miro bilgisayarda yaşayan bu yaratık her ne ise, onun bir hayal olmadığını, bu adamın hayatının bir parçası olduğunu anladı. O bunu, bu arkadaşı tanıma hakkını Miro'ya devrediyordu, bir babanın oğluna mirası gibi.

Ender bir kelime daha etmeden gitti ve Miro terminale döndü. Terminalde bir kadının holosu duruyordu. Küçüktü, bir taburede oturuyor, holografik bir duvara yaslanıyordu. Güzel değildi. Çirkin de değildi. Yüzünün bir karakteri vardı. Gözleri insanı yakalayan, saf, üzgün gözlerdi. Ağzı narindi, gülmek ya da ağlamak üzere gibiydi. Kıyafeti tül gibi şeffaftı ve buna rağmen tahrik edici olmak yerine, bir tür saflık taşıyordu; kızlara özgü küçük göğüslü bir vücut, elleri hafifçe kucağına konmuş, bacakları çocuk gibi ayrılmış, ayak parmakları içeri dönüktü. Bir oyun bahçesinde tahterevallide veya sevgilisinin yatağının ucunda oturuyor olabilirdi.

"Bom dia," iyi günler dedi Miro sessizce.

"Merhaba," dedi. "Ondan bizi tanıştırmasını istedim."

Kız, sessiz ve içine kapanıktı ama kendini utangaç hisseden Miro'ydu. Uzun süre boyunca ailesindeki kadınlar hariç hayatındaki tek kadın Ouanda olmuştu ve sosyal incelikler konusunda kendisine çok az güveni vardı. Aynı zamanda bir hologramla konuştuğunun farkındaydı. Tamamen inandırıcıydı ama sonuçta havada bir lazer gösterimiydi.

Kız bir elini kaldırdı ve hafifçe göğsüne koydu. "Hiçbir şey hissetmiyorum," dedi. "Sinir yok."

Gözleri doldu. Elbette kendisine acıyordu. Büyük bir ihtimalle bundan daha tatmin edici bir kadını olmayacağı için. Birine dokunmaya çalışsa okşayışı kaba pençelerin dokunuşuna benzerdi. Bazen

dikkat etmediği zamanlarda ağzından salyalar akıyordu ve bunu hissetmiyordu bile. Ne sevgili ama.

"Ama gözlerim var," dedi. "Ve kulaklarım. Yüz Dünya'daki her şeyi görebiliyorum. Gökyüzünü bin teleskopla izleyebiliyorum. Her gün bir trilyon sohbete kulak misafiri oluyorum." Kıkırdadı. "Ben evrendeki en iyi dedikoducuyum."

Sonra birden ayağa kalktı, sadece belinin üzeri görülecek şekilde büyüdü, yakınlaştı, sanki görünmez bir kameraya yaklaşıyormuş gibiydi. Üzerine diktiği gözlerinde delici bakışlar vardı. "Ve sen de hayatı boyunca bir şehir ve bir ormandan başka hiçbir şey görmemiş dar görüşlü bir okul çocuğusun."

"Seyahat etmek için pek şansım olmadı," dedi.

"Bunu hallederiz," diye cevap verdi. "Şimdi. Bugün ne yapmak istiyorsun?"

"Adın nedir?" diye sordu.

"Adıma ihtiyacın yok," dedi.

"Seni nasıl çağıracağım?"

"Beni istediğinde ben buradayım."

"Ama bilmek istiyorum," dedi.

Kulağına dokundu. "Beni gittiğin her yere götüreceğim kadar sevdiğin zaman sana adımı söylerim."

Miro hiç düşünmeden ona kimseye söylemediği bir şeyi söyledi. "Burayı terk etmek istiyorum," dedi. "Beni Lusitania'dan uzaklaştırabilir misin?"

Kız bir anda cilveli, alaylı birine dönüştü. "Daha yeni tanıştık! Gerçekten Bay Ribeira, ben sandığın kızlardan değilim."

"Belki birbirimizi tanıdığımızda," dedi Miro gülerek.

Kız ekranda bir ağacın dalına erotik bir şekilde yayılmış uzun ince bir kediye dönüşüverdi. Yüksek sesle mırladı, bir bacağına uzatıp kendisini okşadı. "Patimin tek bir vuruşuyla boynunu kırabilirim," diye fısıldadı; ses tonu baştan çıkartıcıydı; pençeleri ölümcüldü. "Seni yalnız yakaladığımda, tek bir öpücükle boğazını kopartabilirim."

Miro güldü. Sonra tüm bu sohbet boyunca konuşmasının ne kadar yavaş olduğunu unuttuğunun farkına vardı. Her kelimeyi anlıyordu. Asla, "Ne? Anlayamadım," demiyor ya da insanların söylediği diğer nazik ama çıldırtıcı şeyleri söylemiyordu. Hiçbir özel çaba harcamadan onu anlıyordu.

"Her şeyi anlamak istiyorum," dedi Miro. "Her şeyi bilmek istiyorum ve ne anlama geldiğini görmek için hepsini bir araya getirmek istiyorum."

"Mükemmel bir proje," dedi. "Özgeçmişinde çok güzel görünecek."

Ender Olhado'nun ondan çok daha iyi bir şoför olduğunu anladı. Çocuğun derinlik kavrayışı çok daha iyiydi ve gözünü aracın bilgisayarına doğrudan bağladığında yolculuk neredeyse kendi kendine gerçekleşiyordu. Ender tüm enerjisini bakmaya adayabiliyordu.

Keşif uçuşlarına ilk başladıklarında görüntü tekdüze gibiydi. Sonsuz ovalar, büyük kabra sürüleri, uzaklarda ara sıra karşılaşılan ormanlar- orada yaşayan domuzcukların ilgisini çekmek istemedikleri için elbette bunlara çok yaklaşmıyorlardı. Hem ana kraliçeye bir ev arıyorlardı ve onu herhangi bir kabilenin çok yakınına koymak iyi bir fikir olmazdı.

Bugün Rooter'ın Ormanı'nın diğer tarafına, batıya gittiler ve küçük bir nehri kaynağına kadar takip ettiler. Orada, denizde durdular, büyük dalgalar kıyıya yumuşak bir şekilde vuruyordu. Ender suyun

tadına baktı. Tuz. Deniz.

Olhado yerlerini, Rooter'ın Ormanı'nı ve yakınlardaki diğer domuzcuk yerleşimlerini gösteren bölge haritasını göstermesi için terminali ayarladı. Burası iyi bir yerdi ve Ender zihninin arkasında Ana Kraliçe'nin onayını hissedebiliyordu. Denizin kenarında, yeterince su ve güneş.

Suyun üzerinden dokunmuşçasına geçerek nehrin sağ kıyısı yükselip alçak bir uçurum şeklini alıncaya kadar akıntıya karşı birkaç yüz metre gittiler. "Burada durabileceğimiz bir yer var mı?" diye sordu Ender.

Olhado tepenin üst kısmından elli metre uzaklıkta bir yer buldu. Sazların bitip grama'ran başladığı nehir kıyısı boyunca geriye doğru yürüdüler. Elbette Lusitania'daki her nehir buna benziyordu. Ela, Novinha'nın dosyalarına girip konunun peşine düşmek için izin alır almaz, genetik biçimlerini kolaylıkla belgelemişti. Emici sineklerle çoğalan sazlar. Su yılanlarıyla çiftleşen grama ve gübre üreten hayvanların bir sonraki gübre üreten neslini çimlendirmek için polen dolu püsküllerini verimli kabraların karınlarına sürten sonsuz kapım. Kapım saplarına ve köklerine, yerde yuva yapan ve yuvası için bu bitkiyi kullanan Xingadorayla genlerinin aynı olduğunu Ela'nın kanıtladığı uzun asma sarmaşık, tropeços dolanmıştı. Aynı tarz çiftleşmeler ormanda da devam ediyordu: Merdona asmalarının tohumlarından çıkan ve sonra merdona tohumunu doğuran Macio solucanları. Puladorlar, ormandaki parlak yapraklı çalılıklarla çiftleşen küçük böcekler. Hepsinden önemlisi, domuzcuklar ve ağaçlar, ikisi de alemlerinin zirvesinde uzun bir hayatta birleşen bir bitki ve bir hayvan.

Lusitania'daki tüm yüzey hayvanlarının ve bitkilerinin listesi. Su altında çok daha fazlası vardı. Ama Descolada Lusitania'yı tekdüze bir hale getirmişti.

Tekdüzeliğin bile tuhaf bir güzelliği vardı. Coğrafyası herhangi başka bir dünya kadar çeşitliydi; nehirler, tepeler, dağlar, çöller, okyanuslar, adalar. Kapım halısı ve ormanlar, kara parçaları senfonisinin fon müziği haline gelmişti. Göz dalgalanmalara, çıkıntılara, kayalara, çukurlara ve hepsinden önemlisi suyun güneş ışığındaki parıltısı ve hareketi karşısında duyarlılaşıyordu. Olanakların senfonisini göstermek yerine, Lusitania da Trondheim gibi tek bir motifin egemen olduğu nadir dünyalardan biriydi. Trondheim'da bunun nedeni gezegenin yaşanabilir koşulların sınırında olmasıydı, iklimi sadece yüzeydeki hayatı destekleyebiliyordu. Lusitania'nın iklimi sabanı, kazmayı ve duvarcı malasını karşılamak için haykırıyordu. Beni hayata getir diyordu.

Ender bu yeri neden sevdiğini anlayamıyordu çünkü en az kendi hayatı kadar harap ve verimsizdi; çocukluğundaki korkunç olaylar Descolada'nın bu dünyaya yaptığı gibi onu her şeyden yoksun bırakmış ve bozmuştu. Buna rağmen gelişmişti, hayatta kalmak ve gelişmek için tutunacak kadar güçlü birkaç iplik bulmuştu. Descolada mücadelesinden Küçüklerin üç yaşamı ortaya çıkmıştı. Savaş Okulundan, yıllarca soyutlanmış bir yaşamdan ise, Ender Wiggın ortaya çıkmıştı. Sanki planlamış gibi buraya uyum sağlamıştı. Grama'nın arasında yanında yürüyen çocuk, sanki bebekliğinden beri tanıdığı gerçek oğlu gibiydi. Dünyayla aranda metal bir duvar olmasının nasıl bir his olduğunu biliyorum Olhado. Ama burada ve şimdi duvarı yıktım ve etim dünyaya dokunuyor, su içiyor, rahatlıyor, sevgi alıyor.

Nehrin topraktan yapılma kıyısı, kıyıdan tepeye doğru teraslar şeklinde metrelerce yükseliyordu. Toprak kazılıp şekil verilebilecek kadar nemliydi. Ana Kraliçe tünel kazan biriydi; Ender içinde kazma isteği hissetti ve kazdı, Olhado yanındaydı. Yer kolaylıkla açıldı ve buna rağmen mağaracıklarının üstü sağlam kaldı.

Evet. Burası.

Karar verilmişti.

"İşte burası," dedi Ender sesli bir şekilde.

Olhado sırıttı. Ama aslında Ender'in konuştuğu kişi Jane'di ve cevabını duymuştu.

"Novinha hallettiklerini düşünüyor. Testler negatif çıktı. Descolada klonlanmış böcek hücrelerindeki yeni Colador'la etkisiz hale geldi. Ela üzerinde çalıştığı papatyaların doğal olarak Colador üretmeye uyarlanabileceğini düşünüyor. Eğer bu işe yararsa yapmanız gereken tek şey oraya buraya tohumlar ekmek, böylece böcekler çiçekleri emerek Descolada'dan uzak kalabilirler."

Jane'in ses tonu yeterince canlıydı ama sadece işle ilgiliydi, eğlence yoktu. Hiç eğlence yoktu. "Pekala," dedi Ender. Kalbinde kıskançlığın hançerini hissetti; Jane hiç şüphesiz, eskiden Ender'le yaptığı gibi, Miro'yla çok daha rahat konuşuyor, onunla dalga geçiyor, ona sataşıyordu.

Ama kıskançlık hissini uzaklaştırmak yeterince kolaydı. Elini uzatıp Olhado'nun omuzuna doladı; çocuğu yanına çekti ve sonra birlikte bekleyen uçucuya gittiler. Olhado haritada yeri işaretledi ve kaydetti. Eve gidiş yolu boyunca güldü ve şakalar yaptı ve Ender de onunla birlikte güldü. Çocuk, Jane değildi. Ama o Olhado *idi* ve Ender onu seviyordu ve Olhado'nun Ender'e ihtiyacı vardı ve bu birkaç milyon yıllık evrimin Ender'in ihtiyacı olduğuna karar verdiği şeydi. Valentine'la birlikte geçirdiği yıllar boyunca içini kemiren, dünyadan dünyaya taşınmasına neden olan açlıktı. Bu metal gözlü çocuk. Parlak ve mahvedecek kadar yıkıcı küçük kardeşi Grego. Quara'nın içine işleyen anlayışı, saflığı; Quim'in özdenetimi, çilekeşliği, inancı; Ela'nın kaya gibi sağlam ama ne zaman ortaya çıkıp hareket edeceğini bilen güvenilirliği; ve Miro...

Miro. Bu dünyada, şimdi Miro için bir tesellim yok. Hayatı boyunca yaptığı iş, vücudu, geleceğe ilişkin umutları elinden alındı ve benim yapabileceğim veya söyleyebileceğim hiçbir şey ona yapacak önemli bir iş veremez. Acı içinde yaşıyor, sevgilisinin kardeşi olduğunu öğrendi, arkadaşlık ve öğrenmek için şimdi başka insanlarla çalıştıklarından domuzcukların arasında sürdürdüğü yaşam artık imkansız.

"Miro'nun..." dedi Ender alçak sesle.

"Miro'nun Lusitania'dan ayrılmaya ihtiyacı var," dedi Olhado.

"Evet," dedi Ender.

"Senin bir yıldız gemin var değil mi?" dedi Olhado. "Bir zamanlar okuduğum bir hikayeyi hatırlıyorum. Belki de bir video idi. Böcek Savaşları'nın eski bir kahramanı Mazer Rackham hakkında. Bir zamanlar Dünya'yı yok olmaktan kurtarmış, ama bir sonraki savaş daha başlamadan öleceğini anlamışlar. Bu yüzden onu bir yıldız gemisine bindirip göreceli hızlarda uzaya göndermişler, yalnızca gönderip geri getirmişler. Dünya için yüz yıl geçmiş, onun içinse sadece iki yıl."

"Miro'nun bu kadar zorlayıcı bir şeye ihtiyacı olduğunu mu düşünüyorsun?"

"Bir savaş geliyor. Verilmesi gereken kararlar var. Miro Lusitania'daki en akıllı ve en iyi insan. Hiç sinirlenmez, biliyor musun. Babamla geçirdiği en kötü zamanlarda bile. Marco. Özür dilerim, ona hala Baba diyorum."

"Önemli değil. Çoğu yönden *öyleydi*."

"Miro düşünüp yapılması gereken en iyi şeye karar verirdi ve bu her zaman en iyi şey *olurdu*. Annem de ona güvenirdi. Gördüğüm kadarıyla Yıldızıolu Kongresi, filosunu üzerimize gönderdiğinde Miro'ya ihtiyacımız olacak. Tüm bilgileri, yıllarca onun yokluğunda öğrendiğimiz her şeyi araştırır, hepsini birleştirir ve bize ne yapacağımızı söyler."

Ender dayanamayıp güldü.

"Yani bu aptalca bir fikir," dedi Olhado.

"Tanıdığım herkesden daha iyi görüyorsun," dedi Ender. "Bu konuda düşünmem gerekiyor, ama haklı olabilirsiniz."

Bir süre sessizlik içinde gittiler.

"Sadece konuşuyordum," dedi Olhado. "Miro hakkında söylediklerim. Onu o eski hikayeyeyle birleştirmek sadece aklımdan geçen bir şeydi. Büyük ihtimalle gerçek bir hikaye bile değildir."

"Gerçek," dedi Ender.

"Nereden biliyorsun?"

"Mazer Rackham'ı tanıyordum."

Olhado ıslık çaldı. "Sen yaşlısın. Tüm ağaçlardan daha yaşlısın."

"Tüm insan kolonilerinden daha yaşlıyım. Ne yazık ki bu, beni daha bilge yapmıyor."

"Sen gerçekten Ender misin? O Ender?"

"Bu yüzden o benim şifrem."

"Bu çok komik. Sen buraya gelmeden önce Piskopos hepimize senin Şeytan olduğunu söylemeye çalıştı. Ailede bunu ciddiye alan tek kişi Quim'di. Ama eğer Piskopos bize senin *Ender* olduğunu söyleseydi, buraya vardığın gün seni praça'da taşlayarak öldürmüştük."

"Neden şimdi yapmıyorsunuz?"

"Şimdi seni tanıyoruz. Bu çok şeyi değiştiriyor öyle değil mi? Quim bile şimdi senden nefret etmiyor. Birini gerçekten tanıdığın zaman ondan nefret edemezsin."

"Ya da belki ondan nefret etmeyi bırakıncaya kadar onu gerçekten tanıyamazsın."

"Bu çember bir paradoks mu? Dom Cristao çoğu gerçeğin ancak çember paradokslarla açıklanabileceğini söylüyor."

"Bunun gerçeğe bir alakası olduğunu sanmıyorum Olhado. Bu sadece neden ve sonuç. Onları asla ayıramayız. Bilim ilk nedenden başka tüm nedenleri reddediyor; bir dominoyu devirdiğinde yanındaki de devrilir. Ama söz konusu insan olunca önemli olan tek neden, son neden, amaç. İnsanın aklında olan şey. İnsanların gerçekten ne istediğini anladığında onlardan nefret edemiyorsun. Onlardan korkabilirsin ama nefret edemezsin çünkü aynı arzuları her zaman kendi kalbinde de bulabilirsin."

"Annem senin Ender oluşunu sevmiyor."

"Biliyorum."

"Ama yine de seni seviyor."

"Biliyorum."

"Ve Quim; bu gerçekten çok komik, şimdi Ender olduğunu bildiği için seni *daha da çok* seviyor."

"Çünkü o bir haçlı ve ben kötü ünümü bir haçlı seferi kazanarak aldım."

"Ve ben," dedi Olhado.

"Evet, sen," dedi Ender.

"Tarihte kimsenin öldürmediği kadar insan öldürdün."

"Annem bana her zaman yaptığın her şeyde en iyisi ol derdi."

"Ama babam'ın sözcülüğünü yaptığında ona acımamı sağladın. İnsanların birbirlerini sevmelerini ve affetmelerini sağlıyorsun. Soykırım'da milyonlarca insanı nasıl öldürebildin?"

"Oyun oynadığımı sanıyordum. Gerçek olduğunu bilmiyordum. Ama bu bir bahane değil Olhado. Eğer savaşın gerçek olduğunu bilseydim, aynı şeyi yapardım. Bizi öldürmek istediklerini sanıyorduk. Yanılıyorduk ama bunu bilmenin bir yolu yoktu." Ender başını salladı. "Tabii ben daha iyi biliyordum. Düşmanımı tanıyordum. İşte onu böyle yendim, Ana Kraliçeyi, onu o kadar iyi tanıyordum ki, onu seviyordum veya belki de onu o kadar çok seviyordum ki, onu tanıyordum. Artık

onunla savaşmak istemiyordum. Bırakmak istedim. Eve gitmek istedim. Bu yüzden gezegenini havaya uçurdum."

"Bugün onu tekrar hayata getirmek için bir yer bulduk." Olhado çok ciddiye, "öç almaya çalışmayacağından emin misin? Senden başlayarak insanlığı silmeye çalışmayacağından emin misin?"

"Her şeyden emin olduğum kadar eminim," dedi Ender.

"Tamamen emin değilsin," dedi Olhado.

"Onu tekrar hayata getirecek kadar eminim," dedi Ender. "Her şeyden ne kadar eminsek o kadar eminim. Doğru kabul ederek harekete geçecek kadar inanıyoruz. Bu kadar emin olduğumuzda buna bilgi diyoruz. Gerçekler. Hayatımız pahasına bahse giriyoruz.

"Sanırım senin yaptığın da bu. Onun olduğunu düşündüğün şey için hayatını ortaya koyuyorsun."

"Ben bundan daha küstah ve kibirliyim. *Senin* ve herkesin hayatı üzerine bahse giriyorum ve bu konuda kimsenin fikrini bile sormuyorum."

"Komik," dedi Olhado. "Eğer birine insan ırkının geleceğini etkileyecek bir kararda Ender'e güvenip güvenmeyeceğini sorsam, tabii ki hayır der. Ama eğer Ölülerin Sözcüsü'ne güvenip güvenmeyeceklerini sorsam çoğu kişi evet der. Onun aynı insan olduğunu tahmin bile edemezler."

"Evet," dedi Ender. "Komik."

İkisi de gülmedi. Sonra, uzun bir süre sonra, Olhado yine konuştu. Düşünceleri daha önemli bir konuya kaymıştı. "Miro'nun otuz yıl boyunca gitmesini istemiyorum."

"Kırk iki yaşında olacaksın."

"Ama o, şu anda olduğu yaşta geri dönecek. Yirmi. Benim yaşımın yarısında olacak,. Eğer yansıyan gözleri olan biriyle evlenmek isteyen bir kız çıkarsa o zamana kadar evlenmiş ve çocuk sahibi bile olmuş olabilirim. Beni tanımayacak bile. Artık onun küçük kardeşi olmayacağım." Olhado yutkundu.

"Ölmüş gibi olacak."

"Hayır," dedi Ender. "İkinci yaşamından üçüncüsüne geçiyormuş gibi olacak."

"O da ölmek gibi bir şey," dedi Olhado.

"Aynı zamanda yeniden doğmak gibi bir şey," dedi Ender. . "Yeniden doğduğun sürece, bazen ölmek iyi bir şey."

Ertesi gün Valentine aradı. Terminale komutları verirken Ender'in parmakları titriyordu. Bu sadece bir mesaj değildi. Bir aramaydı, tam bir ansible ses iletişimi. Oldukça pahalıydı ama bu bir sorun değildi. Sorun Yüz Dünya'yla yapılan ansible iletişimlerinin sözüm ona kesilmiş olması gerçeği; Jane'in bu aramanın gelmesine izin vermesi acil olduğu anlamına geliyordu. Ender'in aklına hemen Valentine'in tehlikede olabileceği geldi. Yıldızıolu Kongresi'nin Ender'in ayaklanmayla bir ilgisi olduğuna karar verip Valentine'la arasındaki bağlantıyı çözdüğünü düşündü.

Valentine yaşlanmıştı. Yüzünün hologramı, Trondheim'deki adalarda, buz kütlelerinde ve teknelerde geçirdiği bir sürü rüzgarlı günün izlerini taşıyordu. Ama gülümseyişi aynıydı ve gözleri aynı ışıkla dans ediyordu. Ender ilk başta yılların ablasında yaptığı değişiklikler yüzünden sessizdi; o da Ender'in değişmemiş olması yüzünden sessizdi, Ender geçmişten bir görüntü gibiydi.

"Ah, Ender," diye iç çekti. "Bir zamanlar ben de bu kadar genç miydim?"

"Ben de senin kadar güzel yaşlanabilecek miyim?"

Güldü. Sonra ağladı. Ender ağlamadı; nasıl ağlayabilirdi? Onu birkaç aydır özlemişti. Valentine

ise onu yirmi iki yıldır özlemişti.

"Kongre'yle anlaşma konusundaki zorluklarımızı duydun herhalde," dedi.

"Bunun tam ortasında olduğunu sanıyorum."

"Aslında durumun içine tesadüfen girdim," dedi Ender. "Ama burada olduğum için memnunum. Kalacağım."

Valentine gözlerini kurularak başını salladı. "Evet. Ben de öyle düşünmüştüm. Ama emin olmak için aramak istedim. Seni görmek için yollarda yirmi yıl geçirip geldiğimde senin orada olmadığını görmek istemedim."

"Beni görmek mi?" dedi.

"Oradaki devrimin beni çok heyecanlandırdı Ender. Aile kurarak, öğrencilerime öğretmek, kocamı severek, kendimle huzur içinde yaşayarak geçirdiğim yirmi yıldan sonra Demosthenes'i bir daha hayata getireceğimi düşünmemiştim. Ama sonra domuzcuklarla kurulan yasa dışı iletişim hakkındaki hikaye ortaya çıktı ve hemen ardından Lusitania'daki insanların ayaklandığını duyduk ve insanlar birden saçma sapan şeyler söylemeye başladılar ve bunun aynı nefretin başlangıcı olduğunu gördüm. Böcekler hakkındaki videoları hatırlıyor musun? Ne kadar korkunç ve berbat olduklarını? Birdenbire Xenologların cesetlerinin videolarını göstermeye başladılar, isimlerini hatırlamıyorum ama nereye baksan karşına dehşet verici fotoğraflar çıkıyor, bizi savaşa ısındırmaya çalışıyorlar. Bir de Descolada hakkında hikayeler anlatılıyor, Lusitania'daki birinin başka bir yere giderse her şeyi yok edeceği gibi şeyler; düşünebileceğin en korkunç salgın..."

"O gerçek," dedi Ender, "ama üzerinde çalışıyoruz. Başka dünyalara gittiğimizde Descolada'nın yayılmasını önlemek için."

"Gerçek veya değil Ender, savaşa doğru gidiyoruz. Savaşı hatırlıyorum; başka kimse hatırlamıyor. Bu yüzden Demosthenes'i yeniden canlandırdım. Bazı notlar ve raporlara baktım. Filoları Küçük Doktoru taşıyor, Ender. Eğer karar verirlerse Lusitania'yı parçalara ayırabilirler. Tıpkı..."

"Tıpkı benim daha önce yaptığım gibi. Aynı şekilde son bulmam ilahi adalet mi olur dersin? Kılıcıyla yaşayan..."

"Benimle dalga geçme Ender! Artık orta yaşlı, evli bir kadınının ve saçmalık konusunda sabrımı kaybettim. En azından şimdilik. Yıldızıyolu Kongresi'nin yaptığı şeyler hakkında hiç hoşlarına gitmeyecek şeyler yazdım ve Demosthenes adıyla onları yayınladım. Beni arıyorlar. Buna ihanet diyorlar."

"Demek buraya geliyorsun?"

"Sadece ben değil. Sevgili Jakt filosunu kardeşlerine bırakıyor. Bir yıldız gemisi satın aldık bile. Görünüşe göre bize yardım eden bir direniş hareketi var, Jane adında biri izimizi yok etmek için bilgisayarları kilitlemiş."

"Jane'i tanıyorum," dedi Ender.

"Yani orada bir organizasyonunuz var! Seni arayabileceğimi söyleyen bir mesaj aldığımda şok oldum. Ansible bağlantınız sözde yok edilmişti."

"Güçlü arkadaşlarımız var."

"Ender, Jakt ve ben bugün yola çıkıyoruz. Üç çocuğumuzu da getiriyoruz."

"Birincisi..."

"Evet, Syfte, sen giderken beni şişmanlatan, şimdi neredeyse yirmi iki yaşında. Çok tatlı bir kız. Bir de beraberimizde iyi bir arkadaşı getiriyoruz, çocukların öğretmeni, Plikt adında bir kız."

"O isimde bir öğrencim var," dedi Ender sadece birkaç ay önceki sohbetleri düşünerek.

"Hım, evet, o yirmi iki yıl önceydi Ender. Jakt'ın birkaç iyi adamını ve ailelerini de getiriyoruz. Nuh'un gemisi gibi bir şey. Bir aciliyeti yok; gelişime hazırlanmak için yirmi iki yılın var. Aslında daha uzun, daha çok otuz yıl kadar. Kimse Lusitania'ya gittiğimizi anlamasın diye yolda birkaç kez farklı yönere sapacağız."

Buraya gelmek. Bundan otuz yıl sonra. Ondan daha yaşlı olacağım. Buraya gelmek. O zamana kadar benim de bir ailem olacak. Eğer olursa Novinha'nın ve benim çocuklarım, hepsi de onunkiler gibi büyümüş olacak.

Sonra Novinha'yı düşününce Miro'yu, günler önce Ana Kraliçe için bir yuva buldukları gün Olhado'nun önerdiği şeyi hatırladı.

"Yolda sizi karşılaması için birini göndersem bir sorun olur mu?"

"Karşılama mı? Derin uzayda mı? Hayır, bunu yapması için kimseyi gönderme Ender; bilgisayarlar bize gayet iyi yol gösterebilirken bu çok korkunç bir fedakarlık olur..."

"Aslında bu sizin için değil, ama onun seninle tanışmasını istiyorum. O Xenologlardan biri. Bir kazada çok kötü bir şekilde yaralandı. Beyni zarar gördü; kötü bir felç gibi. O, o, yargısına güvendiğim birinin söylediğine göre Lusitania'nın en akıllı insanı, ama buradaki hayatla tüm bağlantısını kaybetti. Fakat ona daha sonra ihtiyacımız olacak. Siz vardığınızda. O çok iyi bir adam Val. Yolculuğunuzun son haftasınının çok eğitici geçmesini sağlayabilir."

"Arkadaşın böyle bir buluşma için gereken yol bilgilerini ayarlayabilir mi? Rota bilgimiz var ama sadece denizde geçerli."

"Jane yola çıktığımızda rota değişikliklerini geminizin bilgisayarına yerleştirir."

"Ender- bu senin için otuz yıl olacak ama benim için- seninle birkaç hafta sonra görüşürüz." Ağlamaya başladı.

"Belki Miro'yla sizi karşılamaya gelirim."

"Gelme!" dedi. "Geldiğimde senin olabildiğince yaşlı ve huysuz olmanı istiyorum. Terminalimde gördüğüm otuz yaşındaki veletle karşılaşmaya dayanmam."

"Otuz beş."

"Ben geldiğimde orada olacaksın!" diye emretti.

"Olacağım," dedi. "Miro, sana gönderdiğim çocuk. Onu oğlummuş gibi düşün."

Kadın ciddi bir ifadeyle başını salladı. "Bunlar çok tehlikeli zamanlar Ender. Peter'in burada olmasını isterdim."

"Ben istemezdim. Eğer bu ayaklanmayı yönetiyor olsaydı, Yüz Dünya'nın Hegemon'u haline gelirdi. Tek istediğimiz bizi rahat bırakmaları."

"Biri olmadan diğeri imkansız olabilir," dedi Val. "Ama bu konuyu sonra tartışabiliriz. Görüşürüz, sevgili kardeşim."

Ender cevap vermedi. Çarpık bir şekilde gülümseyip bağlantıyı kesinceye kadar ona bakmayı sürdürdü.

Ender'in Miro'dan gitmesini istemesi gerekmedi; Jane ona zaten her şeyi anlatmıştı.

"Demosthenes ablan mı?" diye sordu Miro. Ender onun heceleyerek konuşmasına alışmıştı. Belki de konuşması düzeliyordu. Zaten anlaşılması o kadar da zor değildi.

"Yetenekli bir aileydik," dedi Ender. "Umarım onu seversin."

"Umarım o beni sever." Miro gülümsedi ama korkmuş görünüyordu.

"Ona seni benim oğlum gibi düşünmesini söyledim," dedi Ender.

Miro başını salladı. "Biliyorum," dedi. Sonra meydan okurcasına, "onunla yaptığın konuşmayı Jane bana gösterdi," dedi.

Ender içinde bir soğukluk hissetti.

Jane'in sesini duydu. "Sana sormam gerekirdi," dedi. "Ama evet diyeceğini biliyorsun."

Ender için önemli olan özel hayatına girilmesi değildi. Sınırını bozan şey Jane'in Miro'ya bu kadar yakın olmasıydı. Buna alış, dedi kendisine. Onun koruduğu kişi artık sen değilsin.

"Seni özleyeceğiz," dedi Ender.

"Beni özleyecek olanlar şimdi de özlüyor," dedi Miro, "çünkü ölmüş olduğumu düşünüyorlar."

"Sana canlı ihtiyacımız var," dedi Ender.

"Geri döndüğümde hala on dokuz yaşında ve beyni zarar görmüş biri olacağım."

"Hala akıllı, güvenilen ve sevilen Miro olacaksın. Bu ayaklanmayı sen başlattın Miro. Çit senin için etkisiz hale getirildi. Büyük bir amaç için değil, senin için. Bizi hayal kırıklığına uğratma."

Miro gülümsedi ama Ender gülümseyişindeki çarpıklığın felç yüzünden mi yoksa acı, zehirli bir gülümseyiş nedeniyle mi olduğunu anlayamadı.

"Söylesene," dedi Miro.

"Ben söylesem de o söyler," dedi Ender "Zor bir soru değil. Sadece Pipo ve Libo'nun neden öldüklerini öğrenmek istiyorum. Domuzcukların onları ne için onurlandırdıklarını."

Ender Miro'nun bildiğinden çok daha iyi anlıyordu: onun bu soruya neden bu kadar önem verdiğini anlıyordu. Miro çiti geçip geleceğini kaybettikten birkaç saat önce Libo'nun oğlu olduğunu öğrenmişti. Pipo, sonra Libo ve sonra Miro; baba, oğul ve torun; domuzcukların uğruna geleceklerini kaybeden üç Xenolog. Miro atalarının ölümünü anlarsa kendi fedakarlığından daha büyük bir anlam çıkartabilirdi.

Sorun şuydu, gerçeği öğrendiğinde Miro fedakarlığının hiçbir anlama gelmediğini hissedebilirdi. Bu yüzden Ender bir soruyla yanıtladı. "Neden olduğunu bilmiyor musun?"

Ender heceleyerek konuşmasını anlasın diye Miro yavaş ve dikkatli bir şekilde konuştu. "Domuzcukların onları onurlandırdığını düşündüklerini biliyorum. Mandachuva ve Leaf-Eater'ın onların yerine ölebileceklerini biliyorum. Libo'da olayı bile biliyorum. İlk amaranth haşatının ardından bir sürü yiyecekleri olduğunda gerçekleşmişti. Onu bunun için ödüllendiriyorlardı. Ama neden daha önce değil? Neden onlara merdona kökünü kullanmayı öğrettiğimizde değil? Neden onlara çanak çömlek yapmayı veya ok atmayı öğrettiğimizde değil?"

"Gerçeği mi söyleyeyim?" dedi Ender.

Miro, Ender'in ses tonundan gerçeğin kolay olmayacağını anladı. "Evet," dedi.

"Ne Pipo ne de Libo o onuru hak etmedi. Kadınların ödüllendirdiği şey amaranth değildi. Anağaçtan çıktıklarında yemeleri için yeterli yiyecekleri olmamasına rağmen Leaf-Eater onları yeni bir nesil bebeği doğurmaları için ikna etti. Bu büyük bir riskti ve eğer kararı yanlış olsaydı bütün bir domuzcuk nesli ölecekti. Libo hasatı getirmişti ama nüfusu tahıla ihtiyaçları olacak noktaya getiren Leaf-Eater'dı."

Miro kafasını salladı. "Pipo?"

"Pipo onlara keşfinden bahsetti. İnsanları öldüren Descolada'nın onların doğalarının bir parçası olduğunu söyledi. Vücutlarının bizi öldüren değişimlere dayanabildiğini söyledi. Mandachuva kadınlara bunun insanların tanrı olmadıkları ve sonsuz güç sahibi olmadıkları anlamına geldiğini söyledi. Hatta bazı bakımlardan Küçüklerden bile daha güçsüz olduğumuzu söyledi. İnsanları

domuzcuklardan daha güçlü kılan şeyin içimizde olmadığını- boyutumuz, beynimiz, dilimiz- sadece öğrendiklerimizle kaza eseri onlardan birkaç bin yıl ileride olduğumuzu söyledi. Eğer bizim bilgimizi elde edebilirlerse o zaman onların üzerinde bir gücümüz olmayacaktı. Ödüllendirdikleri şey Mandachuva'nın domuzcukların insanlarla potansiyel olarak eşit olduklarını keşfetmesiydi, Pipo'nun verdiği, o keşfe yol açan bilgi değil."

"Yani ikisi de..."

"Domuzcuklar ne Pipo'yu ne de Libo'yu öldürmek istemedi. İki olayda da önemli başarı bir domuzcuğa aitti. Pipo ve Libo'nun ölmesinin tek nedeni ellerine bir bıçak alıp bir arkadaşı öldürememeleriydi."

Onu saklamaya çalışmak için çok çaba sarfetmesine rağmen Miro, Ender'in yüzündeki üzüntüyü görmüş olmalıydı. Çünkü cevabı Ender'in üzüntüsünün nedeniydi. "Sen," dedi Miro, "sen herkesi öldürebilirsin."

"Bu doğuştan gelen bir özellik," dedi Ender.

"Human'ı yeni ve daha iyi bir hayat yaşayacağını bildiğin için öldürdün," dedi Miro.

"Evet."

"Ve ben," dedi Miro.

"Evet," dedi Ender. "Seni uzaklara göndermek seni öldürmek gibi bir şey."

"Yeni ve daha iyi bir hayat yaşayacak mıyım?"

"Bilmiyorum. Şimdiden bir ağaçtan daha iyisin."

Miro güldü. "Yani Human'dan daha iyi durumdayım- en azından gezebiliyorum. Konuşmam için kimsenin bana sopayla vurması gerekmiyor." Sonra Miro'nun yüz ifadesi yine ekşidi. "Tabii şimdi onun bin tane çocuğu olabilecek."

"Hayatın boyunca bekar kalacağından o kadar emin olma," dedi Ender. "Hayal kırıklığına uğrayabilirsin."

"Umarım," dedi Miro.

Bir sessizlikten sonra: "Sözcü?"

"Bana Ender de."

"Ender, o zaman Pipo ve Libo bir hiç uğruna mı öldüler?" Ender gerçek soruyu anladı: Ben de buna bir hiç uğruna mı katlanıyorum?

"Öldürmek istemediğin için ölmekten daha kötü nedenler de var," diye cevap verdi Ender.

"Peki ya öldüremeyen, ölemeyen ve yaşayamayan birine ne diyeceksin?"

"Kendini kandırma," dedi Ender. "Bir gün her üçünü de yapacaksın."

Miro ertesi sabah gitti. Göz yaşlarıyla dolu vedalaşmalar oldu. Miro'nun yokluğu o kadar acı vericiydi ki, sonrasında Novinha için kendi evinde vakit geçirmek çok zor oldu. Gitmesinin doğru olduğu konusunda tüm kalbiyle Ender'e katılmasına rağmen çocuğunu kaybetmek dayanılmaz bir şeydi. Ender onu alıp götürdüklerinde kendi anne babasının da böylesine bir acı yaşayıp yaşamadığını merak etti. Yaşamadıklarını tahmin ediyordu. Dönüşü için de ümitle beklememişlerdi. Şimdiden bir başka adamın çocuklarını kendi anne babasının onu sevdiğinden daha çok seviyordu. Onu ihmal etmelerinin intikamını alacaktı. Üç bin yıl sonra bir babanın nasıl davranması gerektiğini onlara gösterecekti. Piskopos Peregrino onları odasında evlendirdi. Novinha'nın hesaplamalarına göre eğer acele ederlerse altı tane daha çocuk yapacak kadar gençti. Büyük bir istekle işe koyuldular.

Evlilikten önce anlatmaya değer iki gün vardı. Bir yaz günü Ela, Ouanda ve Novinha araştırmalarının ve kurgularının sonuçlarını Ender'e verdiler: Dişi ve erkek tüm domuzcukların Descolada'dan önceki yaşam döngüleri, topluluk yapılan ve Descolada'nın, o zamana kadar onlar için doğal bir ortamdan başka bir şey olmayan ağaçlara onları sonsuza değin nasıl bağladığını anlatan bir çalışmaydı. Ender pegueninoların, özellikle ışığa giden yolculuğundan önce Human'ın kim olduğunu artık anlıyordu.

Human'ın hayatını yazdığı sırada domuzcuklarla bir hafta yaşadı. Mandachuva ve Leaf-Eater onu dikkatlice okudular ve üzerinde tartıştılar; gözden geçirip bazı değışiklikler yaptıktan sonra artık hazırıldı. O gün domuzcuklarla çalışan herkesi, Ribeira ailesini, Ouanda ve kardeşlerini, domuzcuklara teknolojik mucizeleri getiren çok sayıda işçiyi, Aklın Çocukları'nın keşişlerini, Piskopos Peregrino'yu, Belediye Başkanı Bosquinha'yi davet etti ve kitabı onlara okudu. Uzun değildi, okuması bir saatten az aldı. Human'ın ağacının büyüyüp şimdi üç metreden büyük bir yüksekliğe ulaştığı ve öğleden sonra güneşinde Rooter'ın onlara gölge yaptığı tepede toplandılar. "Sözcü, beni neredeyse bir hümanist olmaya ikna edeceksin," dedi Piskopos. Etkili söz söyleme yeteneği konusunda eğitimsiz olan diğerlerinin söyleyecek sözü yoktu, ne o zaman ne de hiçbir zaman. Ama o günden itibaren tıpkı Ana Kraliçe'yi okuyanların böcekleri anladıkları gibi ve Hegemon'u okuyanlar insanlığın ayırım ve şüphe içindeki sonsuz büyüklük arayışını anladığı gibi, domuzcukların kim olduğunu biliyorlardı. "Seni buraya bu yüzden çağırmıştım," dedi Novinha. "Bir zamanlar bu kitabı yazacağımı hayal etmiştim. Ama senin yazman gerekiyordu."

"Hikayede seçeceğimden daha büyük bir rol oynadım," dedi Ender. "Ama sen hayalini gerçekleştirdin Ivanova. Bu kitaba yol açan şey senin çalışmalarındı ve sen ve çocukların beni bunu yazacak kadar bütünleştirdiniz."

Onu diğerlerini imzaladığı gibi imzaladı, Ölülerin Sözcüsü.

Jane kitabı alıp ansible'la ışık yılları boyunca taşıyarak Yüz Dünya'ya götürdü. Onunla birlikte anlaşmayı ve Olhado'nun onun imzalanmasını ve Human'ın ışığa giden yolculuğunu gösteren fotoğraflarını da götürdü. Onu pek çok yere bıraktı, Yüz Dünya'nın her yanında onu okuyacak ve ne olduğunu anlayacak birilerine verdi. Kopyaları bilgisayardan bilgisayara mesaj olarak gönderildi; Yıldızıyolu Kongresi onu öğrendiğinde gizlenemeyecek kadar çok yayılmıştı.

Bunun yerine onu, gerçek değilmiş gibi göstermeye çalıştılar. Resimler kaba bir simülasyondur. Metin analizcileri kitabın yazarının diğer iki kitapla aynı olamayacağını açıkladılar. Ansible kullanımı kayıtları bunların ansible'ı olmayan Lusitania'dan gelmiş olamayacağını açıkladı. Bazıları onlara inandı. Çoğu umursamadı. Human'ın Hayatı'nı okuyacak kadar umursayan insanların çoğunun domuzcukları ramen olarak kabul edecek cesaretleri yoktu.

Bazıları domuzcukları kabul etti ve Demosthenes'in birkaç ay önce yazdığı suçlamayı okudu ve Lusitania yolundaki filoya "İkinci Soykırım" demeye başladı. Bu çok çirkin bir isimdi. O ismi kullananlar için Yüz Dünya'da yeteri kadar hapisane yoktu. Yıldızıyolu Kongresi, gemileri bundan kırk yıl sonra Lusitania'ya ulaştığında savaşın başlayacağını sanmıştı. Ama savaş çoktan başlamıştı ve şiddetli olacaktı. Çoğu insan Ölülerin Sözcüsü'nün yazdığına inandı; ve çoğu domuzcukları ramen olarak kabul etmeye hazırıldı ve onları öldürmek isteyenler birer katildi.

Sonra, bir sonbahar günü Ender dikkatlice sarılmış kozayı aldı ve o, Novinha, Olhado, Quim ve Ela nehrin yanındaki tepeye gelinceye kadar kilometrelerce kapım'ın üzerinden geçtiler. Ektikleri papatyalar çılgınca açmıştı; burada kış ılıman geçecekti ve Ana Kraliçe Descolada'dan uzak olacaktı.

Ender Ana Kraliçeyi nehir kıyısına büyük bir dikkatle götürdü ve onu Olhado'yla ikisinin hazırladığı yatağa yatırdı. Yatağının dışına yeni öldürülmüş bir kabra cesedi koydular.

Sonra Olhado onları geri götürdü. Ender Ana Kraliçe'nin zihnine yerleştiği coşkuyla ağladı, Ana Kraliçe'nin sevinci insan kalbinin dayanabileceğinden çok daha güçlüydü. Novinha ona sarıldı, Quim sessizce dua etti ve Ela dağlık bir ülke olan Minas Gerais'da, eski Brezilya'nın caipiras ve mineiros'ları arasında bir zamanlar duyulan neşeli bir halk şarkısı söyledi. Bu iyi bir zaman ve iyi bir yerdi, Ender'in, küçükken Savaş Okulu'ndaki steril koridorlarda hayatı için savaşıırken, kendisi için hayal edebileceğinden bile çok daha iyiydi.

"Şu anda ölebilirim," dedi Ender. "Hayatım boyunca yapmak istediklerimi yaptım."

"Ben de," dedi Novinha. "Ama sanırım bu yaşamaya başlamamız gerektiği anlamına geliyor."

Arkalarında, bir nehrin yakınındaki sığ mağaranın nemli ve rutubetli havasında, güçlü çeneler kozayı yırttı ve bir bacak ve iskelete benzer bir vücut dışarı çıktı. Kanatları yavaş yavaş açıldı ve güneşte kurudu; güçlkle nehir kıyısına gitti ve kuruyan vücuduna güç ve nem geldi. Kabra'nın etini kemirdi. İçinde taşıdığı yumurtalar serbest bırakılmak için haykırdılar; ilk düzinesini kabra'nın cesedinin içine yumurtladı, sonra sonunda yaşama döndüğü için vücudundaki değişiklikleri hissetmeye çalışarak yakınındaki papatyaları yedi.

Sırtına güneş ışığı vuruyordu, kanatlarında rüzgar esiyordu, ayakları serin sulardaydı ve yumurtaları kabra etinin içinde ısınıyor ve geliyordu; Hayat, çok uzun zamandır beklenen şey, bugüne kadar kabilesinin sonuncusu değil, ilki olacağından emin olamamıştı.

SON SÖZ

Türkçesi: Ümit Kayalıoğlu

Ölülerin Sözcüsü bir devam kitabı, ama hayata bu şekilde başlamadı - ayrıca onu bu düşünceyle okumamanız gerek. Başından beri niyetim, *Ender'in Oyunu'nu* okumuş olsanız da olmasanız da, Sözcü'nün kendi başına bir kitap olmasıydı. Aslında benim düşünceme göre bu "gerçek kitap"tır; eğer 1983'te *Ölülerin Sözcüsü'nü* yazmaya çalışmasaydım, *Ender'in Oyunu'nun* kitap uyarlaması olmayacaktı.

Ölülerin Sözcüsü nasıl ortaya çıktı? Bütün öykülerim gibi, bu da birden çok fikirle başladı. Bir "ölülerin sözcüsü kavramı," benim ölümler ve cenazelerle olan deneyimlerimden ortaya çıktı. Bunu daha uzun olarak başka yerde yazdım, bu konuda şunu söylemek yeterli; ölülerimizin hayatlarını gözden geçirerek, ölülere gerçek yaşamlarından farklı bir hayat verip aslında onları yeniden öldürdüğümüz için, cenazelerimizi yetersiz bularak büyüdüm. Hayır, bu çok sert oldu. Sadece şunu söyleyeyim; onları siliyoruz, onları düzeltiyoruz, onları aslında yaşadığımız insana oranla, birlikte daha kolay yaşanan bir insan haline sokuyoruz.

Bu düşünceyi reddettim. Daha uygun bir cenazenin, o şahsın kim olduğunu ve ne yaptığını dürüstçe söylemek olduğunu düşündüm. Fakat bana göre, "dürüstlük" sadece iyi olanlar yerine tüm tatsız şeyleri söylemek anlamına gelmiyor. Hatta onları bağdaştırmayı da kapsamıyor. Hayır, bir insanın gerçekten kim olduğunu, ister kadın ister erkek olsun hayatın ona ne ifade ettiğini anlamak için, ölülerin sözcüsü onun kişisel öyküsünü anlatmak zorundadır; ne yapmayı *amaçladıklarım*, gerçekte ne yaptıklarım, neye pişman olduklarını, neye sevindiklerini. İşte bu öyküyü hiç bilmeyiz, bu öyküyü hiç bilemeyiz ve yine de , ölüm zamanında anlatmaya değer tek öykü budur.

Bu arada, ara sıra cenazelerde konuşmaları için çağrılan ve *Ölülerin Sözcüsü'nü* okuduktan sonra cenaze hizmetini Sözcülüğe çevirmek için çaba harcayan insanlardan bazı mektuplar aldım.

Hemen eklemeliyim ki, bunu ya ailenin izniyle, ya da merhumun zorlamasıyla (belli ki, ölmeden önce verdikleri bilgilerle) yapmışlardı. Bazıları yaptıkları sözcülüğün metnini bile bana yolladılar ve bunlarda anlatılan öykülerin hayret verici ve güçlü olduğunu söylemeliyim. Birisinin de benim cenazemde sözcülük yapmasını ümit ediyorum. Bu fikirde gerçekten bir güç ve gerçek olduğuna inanıyorum.

Fakat *Ölülerin Sözcüsü'nün* tek kaynağı bu değildi. Uzun süredir antropolojik bilim kurguya meraklıyım; bilim adamı yabancı bir kültürü inceler ve onların yabancılığının nedenlerini ortaya çıkarır. Bununla ilgili olarak okuduğum ilk roman James Blish'in *A Case of Conscience* (çevrilmedi.) adlı kitabıydı. Birkaç yıl geçmeden Michael Bishop'un "Death and Designation among the Ashadi" öyküsünü okudum. İkisinin de üstümde güçlü etkisi oldu. Böylece zihnimin derinliklerinde bu alt türe kendimce bir şey eklemek için güçlü bir istek uyandı.

Bu nedenle, üremek için korkunç kabile içi savaşlarla birbirlerini doğramak zorunda kalan yabancı bir tür fikrinin, sadece onları inceleyen bir insan bilimadamının görüş açısından anlatılmasının doğal olduğuna karar verdim. Ancak tedricen, yıllar boyunca, domuzcuklar ve onların tuhaf hayat çevrimi fikrini geliştirdim ve kabile içi savaşlar gitgide önemini kaybetti; o kadar ki *Ölülerin Sözcüsü'nde*

bundan bahsetmeye ihtiyaç bile duymadım. Fakat bu kitabın sayfalarında karşılaşacağınız ve pequenino adını verdiğim bu küçük, domuza benzer yaratıkların, türün kalımı için neden birbirlerini doğramaları gerektiğine evrimsel bir sebep bulmayı düşündüm.

Bu kitabı yaratmak için ilk hamlemi yaptığım zaman, eşim, Kristine (Ailem) ile birlikte, Orem, Utah'ta yaşıyordum. İki fikir hala ayrıydı ve ölümlerin sözcüsü fikri hala ilkel bir biçimdeydi. Aslında, cenaze "konuşması" bir şarkı olacaktı; yani "ölümün şarkıcısı" olmalıydı. Sanırım birkaç cenazede şarkı söylediğim için bunu düşünmüştüm ve vefat edeni tanımasam bile bunu etkili bir deneyim olarak bulmuştum. Fakat bu ölümlerin şarkıcısı fikrinden Kristine'e bahsettiğim zaman, ürktü. "Zaten 'Unaccompanied Sonata' ve *Songmaste'i* yazdın," diye bana hatırlattı. "İkisi de müzikle ilgiliydi, eğer bir tane daha müzik öyküsü yazarsan, herkes tüm yapabileceğinin bu olduğunu sanır."

Onun farkında olduğundan daha haklı olduğunu fark ettim! "Unaccompanied Sonata" ve *Songmaster'in* temelini oluşturan kısa öykü "Mikal's Songbird", ödül almak için aday gösterilmiş olan öykülerimden ikisiydi. Aslında *Songmaster'in* başlangıç bölümlerini oluşturan kısa romanım "Songhouse", Hugo'ya aday gösterilmişti, ödül almaya aday gösterilip müzikle ilgili olmayan tek öyküm, "Ender'in Oyunu"nun kısa romanıydı! Bu nedenle Kristine farkında olmadan beni geçmişteki başarılarımı bilinçsizce taklit ederken yakalamıştı. Onun haklı olduğunu biliyordum; müzik motifi, dikkatleri oldukça üstüme çekmeyi başarmıştı, ama artık bu desteği bir kenara itip başka bir şey yapmanın zamanı gelmişti.

Böylece öykümde ölümün şarkıcısı değil, ölümün sözcüsü olacaktı. Bu iyi geliyordu. Ama işte saçma kısmı. Belki de bilinçsiz olarak hala en başarılı eski eserime dayanmak istiyordum, çünkü hemen kafama takıldı; Ender Wiggin, Ölümün Sözcüsü olsa nasıl olur? Ne yapmakta olduğum açıkça ortadaydı; eğer müzik olayını yapamıyorsam, yine de dünyayı kurtaran çocuğu başka bir raund için geri getirebilirdim! Fikir bana çekici gelmişti. Ona henüz güvenmiyordum, ama bana çekici gelmişti.

Ne de olsa, böcekleri yok ettikten sonra Ender'in *bir şeyler* yapması gerekiyordu. Ender, bir ölümün Sözcüsü olarak yabancı bir dünyaya gelip, domuzcukların neden birbirini doğradığının gizemine kazara kendini kaptırsa nasıl olurdu? Bunda nefis bir simetri vardı; çocukken bir yabancı türünü yok eden bir adamın eline, şimdi bir başkasını kurtarma şansı geçiyordu.

Bu fikir zihnimin derinlerinde aylarca kaldı, ve o oradayken öykü gelişti. Daha ziyade, Ender'in karakteri gelişti. "Ender'in Oyunu"nun sonundaki savaştan sonra, hayatının eskisi kadar ilginç olmayacağı ve normal insan hayatına uyum sağlamak için çok zorluk çekeceği dışında, Ender'in ne yapacağı hakkında fazla düşünmemiştim. Bir yazar arkadaşım, Jim Tucker, "Ender'in Oyunu"na, Ender'i dünyaya geri getirmekle ilgili bir devam kitabı yapmamı önermişti, ancak, getirdiği öykünün çekici tarafları olmasına karşın, hayatının geri kalanını geçirmek için, Ender'in insanlığın doğduğu dünyaya *asla* dönmeyeceğini tüm kalbimle biliyordum. Ama, onu ulustan ulusa, dünyadan dünyaya dolaşan, ölümlerin hayatını araştıran ve konuşan bir ölümlerin sözcüsü yapmak; işte, düşündüğüm, çocukluğunda kendisini kullanan insan ırkıyla onu uzlaştırmak için fevkalade bir yoldu.

Fikirler yavaş yavaş birleşti. Ajansım, Barbara Bova, Torn Doherty'nin yeni yayınevi, Tor'a bir kitap satmak istediğini söylediği zaman, yazmak istediğim bir sonraki kitabımın *Ölümün Sözcüsü* olduğunu fark ettim. Böylece bir taslak ve ilk birkaç bölümü yazdım, sözleşme yazılmış, anlaşma yapılmıştı. O zamanlar Indiana'da oturuyor, Nötre Dame'da doktora üzerinde çalışırken, başka bir yayıncı için *Hart's Hope*, *Worthing Chronicle* ve *Saints'* i bitirmeye uğraşıyordum. Ekonomik durgunluk, 1978'den beri benim çok az doğru dürüst çalışma yapabilmeme neden olan doktora programımı kesip (korkarım, sonsuza kadar -artık benim için doktora yok!-) beni Greensboro, North

Carolina'ya gönderdikten sonra *Ölümün Sözcüsü'ne* dönmeye vakit buldum.

O zaman -1983 baharında- kitabın yazılamaz olduğunu keşfettim. Ender Wiggin'i bir mantık çerçevesinde *Sözcü* yapabilmek için, böyle gerçekten sıkıcı bir giriş bölümüyle onu Böcek Savaşı'nın sonundan alıp, üç bin yıl kadar sonraya, *Sözcü'nün* öyküsünün başına getirmek zorundaydım. Bu çok rahatsız ediciydi. Yazamadım.

Computel!, kitap editörü olarak çalıştığım yayıncı, beni Amerikan Kitapçılar Birliği'nin Dallas'daki kongresine yolladığı zaman. Tor Doherty'nin bizzat Tor Kitapları standında olduğunu gördüm. Onu selamladım ve ani bir dürtüyle onunla konuşmak istediğimi söyledim. Aklımda iyice oluşturduğum bir plan yoktu, "Elbette," diyerek yakın bir zaman için bir buluşma ayarladığı zaman biraz korkmuştum. Buluşmamız, kalabalık içinde yürürken ona *Sözcü'yü* yazmakta karşılaştığım zorluğu anlatmakla geçti. Kendisine, tek çözümün *Ender'in Oyunu'nun* roman uyarımışlamasını yazmak ve böylece kitabın sonuna Ender'in nasıl Ölülerin Sözcüsü olduğuyla ilgili tüm malzemeyi koyarak *Sözcü'nün* gerçek başlangıcıyla başlamasını sağlamak olduğunu söyledim.

Bir kez (çok az bir süre önce düşünmüş olduğum) bu fikri ona teklif ettikten sonra, yıllar önce *Ender'in Oyunu'nun* roman uyarlamasını satmayı neden denemediğimi merak edeceğim belliydi. (Ama daha sonra, Ancak *Sözcü'nün* üstünde çalışmaya başladıktan sonra, Ender Wiggin'in bir roman karakteri olabilecek kadar geliştiğini anladım.) Ancak Torn, *Ender'in Oyunu'nun* roman uyarlamasının iyi bir fikir olduğu konusunda benimle mutabıktı. "Bunu yapalım," dedi. "Aynen *Sözcü'nün* şartlarıyla."

Kararın bu kadar çabuk verildiğine inanamayarak, "Tamam," dedim; onunla beş dakikadan fazla konuşmamıştım.

"Güzel. New York'a döndüğüm zaman Barbara'ya bir sözleşme göndeririz."

İşte! Her şey tam onun dediği gibi oldu! Bu daha önce karşılaşmadığım bir şeydi; bir yayıncı *anında* karar veriyor ve sonra söylediği her şey gerçekleşiyor! Buna hala şaşarım, sadece dürüst bir insan olmakla kalmayıp, kitapları seven (ve *okuyan*), hızla karar verebilen ve bastığı kitapları *satabilen* bir yayıncı.

Sözcü'yü minnetle bir kenara koydum ve *Ender'in Oyunu'nu* kurgulamaya başladım. Bu arada, sadece dokuz aylık bir çalışmadan sonra *Computel!*'daki işimden ayrıldım (korkarım artık toplu çalışmaya uygun biri değilim), işime başlamak için sabırsızlanıyordum. O yıl Noel'den önce *Ender'in Oyunu'na* başladım, kitabım *Saints'i* desteklemek için Utah'a giderek kısa bir ara verdim ve sonra eve dönerek birkaç hafta sonra kitabı bitirdim.

Sonra *Sözcü'ye* döndüm ve gerçek azap başladı. Elbette şimdi kitabın adı, *Ender'in Oyunu'nun* sonunda açıklanan kavramla, *ölümün Sözcüsü'nden Ölülerin Sözcüsü'ne* dönüşmüştü. Artık, Ender karakteri o kadar gelişmişti ki, *Sözcü'nün* açılış bölümüyle ilgili taslağım neredeyse gülünecek bir hal almıştı. Ender'in yaşlı ve kaba bir adam olan Marcao'nun ölümünü konuşmak için tam Lusitania geldiği zamanla (tanıtım bölümü dışında) başladım.

Ama aldatıcıydı, boştu, ve sadece işe yaramıyordu. Bu nedenle yeniden çizim tahtasına döndüm ve her şeye tekrar başladım.

Kitaba birkaç kez daha, her defasında biraz daha ileri giderek, yeniden başladım, ama her defasında yolum kesildi, çünkü hala doğru değildi. Elbette neyin "doğru" olduğunu bilmiyordum, ama birkaç yüz sayfa "yanlış"ım vardı. (Sözcü'yle bu boğuşmam arasında *Wyrms'i* yazdım, bu kitapta *Sözcü* ve dolayısıyla *Soykırım*'daki bilimsel fikirleri denercesine- yabancı türlere kolayca uyum sağlayan ve isanları ele geçirerek onları kontrol eden yarı akıllı bir virüs kullandım.)

Sonunda, ana taslakta bile bulunmayan Novinha karakteriyle başlamam gerektiğini biliyordum. Pipo ve Libo karakterleri, elinizdeki kitabın ilk birkaç bölümünde, Pipo'nun ölümüyle birlikte, ortaya çıktılar. Ama hala işim bitmemişti. 200 sayfa derine gitmiştim ve elimdeki kitap ölüydü ve yapacağımı da bilmiyordum.

Compute!'da çalışan Gregg Keizer adında iyi bir arkadaşım vardı. Aslında onu orta okul İngilizce öğretmenliği işinden ayırıp (bunun için beni bağışladığını sanıyorum) North Carolina'da çalışmaya başlamasını sağlayan bendim. Gregg ile, yetmişli yıllarda Utah Üniversitesi'nin gece eğitim programında bilim kurgu yazarlığı dersleri verirken, talebem olduğu zaman tanışmıştım. Kapıdan girdikleri zaman insanı geren, bu nedenle ne yaparsa yapsın öğretmenin ona bir değer kazandıramadığı o parlak öğrencilerden biriydi. Aynı zamanda tanıdığım en dürüst insanlardan biriydi, bu nedenle onun yanındayken çok sinirli olurdu; aslında o kadar olurdu ki, kendimi tümüyle ve aptalca kaybettiğim tüm zamanlar, benimle arabada olduğu zamanlardı ve nereye gittiğimi bilmek zorundaydım. Ne öğretmen ama!

(Bir zamanlar Gregg'in bir öyküsünün satacağından o kadar emindim ki, sınıfımla iddiaya girdim, eğer kitap bir yıl içinde satılmazsa, sınıfımızın bulunduğu yere çok yakın olan U ve U kampüsündeki Orson Spencer Hall koridorları boyunca çırılçıplak koşacaktım. Kitap bir yıl içinde satılmadı -lanet editörler!- ve, belki de estetiğe olan aşırı bağlılığım yüzünden iddiayı yerine getirmedim. Öykü kısa bir süre sonra satıldığı halde, Gregg hiçbir zaman iyi yaptığımı söylemedi, ama borcumu her zaman kafamın üstünde asılı tuttu.)

Her neyse, tam *Sözcü*'de takıldığım sıralarda, Gregg ve ben 1985 Nebula hafta sonu için New-York'a gitmeye karar verdik. *Ender'in Oyunu* yeni basılmıştı ve ikimizin de oylamayla bir ilgisi yoktu. Sadece New-York'a ve Nebula'ya gitmek istemiştik, o zaman neden olmasın? Onun okuması için *Sözcü*'nün müsveddesini getirmiştim, -ya da, belki ona önceden vermiştim- şimdi hatırlamıyorum. Ama, onları önüne yaymış halde yatağının ucuna oturmuş ve *Sözcü*'de bulduğu sorunları açıkladığını hatırlıyorum.

Bir sürü güzel fikri vardı. Elbette bir çoğu önündeki müsveddedeki küçük düzeltmelerle ilgiliydi. Ancak, yaptığı bir yorum benim için her şeyi aydınlattı. "Novinha'nın çocuklarını birbirinden ayıramıyorum," dedi. "Hangisinin kim olduğunu anlayamıyorum."

O zamana kadar bunun ne anlama geldiğini anlayabilecek kadar deneyim kazanmıştım. Gregg Novinha'nın çocuklarını birbirinden ayıramıyordu çünkü onlar birer karakter değildi. Onlar birer yer kaplayıcıdan başka şey değildi. Önce sadece onları öyküden çıkarmayı düşünerek bir süre oyalandım. *Saints* adlı kitabımda baş kahramanımın küçük kızıyla sorun yaşamıştım - bir defasında onun varlığını unutmuş ve yüzlerce sayfa boyunca onu ihmal etmiştim. Sonuç bu karakteri yok etmek olmuştu; duygusuzca, onu çocukluğunda öldürmüştüm. Fakat bu olayda kesip atmak doğru bir davranış değildi. Çünkü, Novinha'nın gönüllü olarak soyutlanmasını istiyordum, komşuları tarafından kabul edilebilir olmasını istiyordum. Lusitania gibi Katolik bir kolonide bunun anlamı Novinha'nın bir sürü çocuğu olması demektir.

Ancak, onların kim oldukları veya öyküde neler yaptıkları hakkında bir fikrim yoktu. *Sözcü*'yü bir kez okuduktan sonra, Novinha'nın çocukları olmadan kitabın nasıl bir şey olacağını elbette merak edebilirsiniz, ve yanıtı da, pek fazla değeri olmayacağı olur! Ama onların öyküdeki rollerini geliştirmemiş olduğum zamanlarda, yine de öyküde Gregg'in onların daha çok olayların içinde olmalarını istemesine neden olan bir şey vardı; onları birbirinden ayrı görmek istemesinin nedeni buydu.

Bunun anlamı, yazdıklarımın ilk birkaç bölümü hariç, gerisinin çöp sepetine gitmesi demektir (aslında, kitabı başından sonuna yazıp bitirmiştım), ama kısa sürede bunu yapmaya degeceği kafama dank etti, çünkü bu son fikirdi, beni bütün kitap boyunca sürükleyecek olan son fikir. Daha önce bilim kurguda yanlış olduğunu gözlemlediğim bir şey, neredeyse bütün kahramanların Zeus'un kafasından tam yetişkin olarak fırlamış gibi görünmeleri idi; hiçbirinin ailesi yoktu. Eğer aileleriyle ilgili bir şey belirtilirse, bu ya onların öldüklerini bize bildirmek için olurdu, ya da insanlığın o kadar feci örnekleri olurlardı ki, kahramanımız kendisini şehirden dışarı atmak için can atardı.

Ebeveynleri olmadığı bir yana, çok az bilim kurgu kahramanımız evlenip çoluk çocuk sahibi olur. Özetle birçok bilim kurgu romanının kahramanları daima yetişkin ve hiçbir taahhüde girmeden evreni dolaşan yalnız kovboylardır. Bu şaşırtıcı olmamalı. Romantik kahraman her zaman insan hayatının yetişkin çağı yaşamakta olan biri olmalı. Çocuk safhası - genellikle bir çok öykümde benim ilgilendiğim- kimliğimizi ve dünya görüşümüzü yaratmak için tamamiyle başkalarına bağımlı olduğumuz bir zamandır. Küçük çocuklar başkalarının onlara anlattığı en tuhaf öyküleri bile memnuniyle kabul ederler, çünkü kuşkulanmak için gerekli ortam ve güvenden yoksundurlar. Uyumludurlar çünkü, gerek fiziksel ve gerek entelektüel açıdan nasıl yalnız kalınacağını bilmezler.

Ancak tedricen bu bağımlılık kaybolur ve çocuk içinde yaşadığı, öğretilen dünyadan farklı bir dünyanın ilk parıltılarını yakalar, yetişkinlerin kontrolünün son izlerinden de kurtulur, tıpkı yavru bir kuşun, yumurtanın son parçalarından kurtulması gibi. Romantik kahraman bağlantısızdır. Hiçbir topluma ait değildir; bir yerden diğerine dolaşır. İyi şeyler yapar (kendi görüşüne göre), sonra yoluna devam eder. Bir yetişkinin hayatı budur, tutku, yoğunluk, sihir ve sonsuz olasılıklarla doludur; ama sorumluluktan yoksundur ve nadiren kalıp bir hatanın sonucuna katlanması beklenir. Herkes yetişkin - romantik- yaşamında ışıkla ve hacimle iki kez oynar.

Ancak yalnızlık dayanılmaz hale gelince, yetişkinler bir yere kök salmayı *denerler*, evet; ama bu, öykülerin çoğu yetişkinlerle ilgilendiği içindir. Bu, yetişkinlerle ilgili öykülerin, gerek yetişkin bir izleyici topluluğu, gerekse gelişmemiş ve olgunlaşmamış bir öykü olması açısından, muhakkak bir yetişkin öyküsü olması demek değildir. Yine de, birçok öykü anlatıcısı masallarını böyle aylak kahramanlar üzerine kurar ya da kahramanlar öykünün hatırı için aylak olurlar. Çoğumuz açlığımızı gidermek için öykü anlatıcılar ararken, yetişkinlerin dışında kimler macera yaşamakta özgürdür ki?

Ancak, en azından benim için en önemli öyküler, bize nasıl uygarlaşacağımızı anlatan öykülerdir; çocuklar ve yetişkinlerle ilgili öykülerdir; sorumluluk ve bağımlılıkla ilgili öykülerdir. Yetişkin olmadan önce, yıllarca bir çocuğun görüş açısına göre odaklanmaya alışmışım, ama *Ölülerin Sözcüsü'nde* yeterince yaşlıydım ve belki (son olarak) bir yetişkinin görüş açısından küçük bir aile toplumu yaratmak için yeterince uygardım; ebeveynlerin görüş açısı olması pek önemli değildi, daha çok aileye karşı sorumluluk *duyan* bir yetişkinin görüş açısı. Bu yetişkin Ender olacaktı, biliyordum; ve çocuklar, topluca ve bireysel olarak ıstırap çeken bir aile oluşturacaktı. Böylece *Ölülerin Sözcüsü'nü*, tuhaf ve harikuladeyle ilgili bu öykü türü hakkında çok ender görülen bir şeyi göstermek için mükemmel bir fırsat olarak düşünmeye başladım: değişen bir ailenin mucizesini gösterebilirdim.

Bu görüşle, elbette, odaklanmam değişti. Roman artık sadece yabancı yaratık pequeninoların gizemi hakkında değildi. Şimdi en azından Novinha'nın ailesinin kefareti ve onların küçük toplumunun iyileşmesini de kapsıyordu. Daha da fazlası, bu toplumun kendisi hakkındaydı; Milagre toplumu, pequenino kabilesi toplumu.

Bu kolay değildi. Romanların çoğu iki, en fazlası üç karakter arasındaki ilişkileri anlatır. Bunun nedeni karakter yaratmaktaki zorluğun öyküye eklenen her *ana* karakterle daha da artmasıdır. Birçok

yazarın bildiği gibi, karakterler, gerçekten diğerleriyle olan ilişkileri sayesinde gelişirler. Eğer sadece başlıca iki karakter varsa, o zaman keşfedilecek sadece bir ilişki vardır. Ancak, eğer üç karakter varsa, o zaman dört ilişki var demektir. A ile B arasında, B ile C arasında, C ile A arasında ve son olarak üçünün birlikte ilişkisi.

Bu bile karmaşayı anlatmaya yetmez; çünkü gerçek hayatta birçok insan değişir, en azından değişik insanlarla birlikte oldukları zaman ustaca değişirler. Bu değişim oldukça büyük olabilir. Utah'daki Sundance Yaz Tiyatrosu'nda oyuncu olduğum yazı çok iyi hatırlıyorum. On dokuz yaşındaydım, kendimi ve diğerlerini bir erkek olduğuma inandırmaya çalışıyordum, böylece diğer oyuncularla birlikte, aralarındaki en toy olanlar kadar saygısız -hayır, küfürbaz ve kötü düşünceli- olacaktım. Kabalığıma biraz akıcılık ve zeka katabilmek için çok çalıştım ve diğerlerinin kahkahalarından kendi payıma düşeni aldım. Yine de bütün bu zaman içinde, bazı sözcüklerin hiçbir zaman söylenemeyeceği evime ulaşmak için gece geç saatlerde dağdan aşağıya delice bir hızla inerek, ailemle birlikte yaşadım. Ve onları hiç söylemedim. Hiçbir zaman ailemin önünde hata yapıp, Sundance'deki diğer oyuncuların önünde her zaman konuştuğum şekilde konuşmadım. Ayrıca bu muazzam bir çaba gerektirmiyordu. Davranışımı değiştirmeyi düşünmedim; bu sadece oldu. Ebeveynlerimle birlikte olduğum zaman, aynı insan *değildim*.

Ara sıra bunu dostlarım arasında ve diğer aile üyeleri arasında da gördüm. Bir ortamdan diğerine geçtiğimiz zaman bütün davranışlarımız, görgümüz ve konuşma tarzımız değişir. Telefonu kaldırdığı zaman tanıdığınız birini dinleyin. Değişik insanlar için özel seslerimiz vardır; kiminle birlikte olduğumuza göre davranışlarımız ve havamız değişir.

Bu nedenle bir öykü anlatıcı üç karakter yaratmak zorunda olduğu zaman, her değişik ilişki, bu ilişkinin içindeki kadın veya erkek karakterlerin bu günkü kimliğini nasıl biçimlendirdiğine bağlı olarak her karakterin ustaca değişmesini gerektirir. Böylece, üç karakterli bir öykünün içinde, bizi bu karakterlerin gerçek olduğuna ikna etmek isteyen bir öykü anlatıcı, her biri için bir düzine kişilikle ortaya çıkmalıdır.

Sonra, bir anne, ölü bir baba, altı dertli çocuk ve bunlara aileye davetsizce girerek her birini değiştiren bir yabancıyı eklerseniz ne olur? Bu bana bir Sisyphus göreviymiş gibi göründü, çünkü onlarla ilgili düzinelerce kişilik ve bunlara ek olarak ölü babalarıyla olan ilişkilerinde ortaya çıkan kişilikleri geliştirmek (ya da en azından belirtmek), ve sonra, Ender'in hayatlarına karışmasıyla nasıl değiştiklerini göstermek zorundaydım.

Elbette, romanın yeni taslağının gerçek yazıma çevrilmesiyle bundan daha fazlası gelmek zorundaydı. En acil görevim, okuyucu onlarla karşılaştığı zaman Novinha ve çocuklarım net bir şekilde birbirinden farklılaştırmaktı. Gregg'le paylaştığım odada oturdum, ve okuyucunun onları izleyebilmesi için çocukların her birine hemen bazı belirgin özellikler verdim. Oh, evet, metal gözlü olan Olhado'ydu; uzun sessizlik dönemlerinden sonra küstahça konuşan Ouara'ydı; vahşi olan Grego'ydu; dinci fanatik Quim'di; yorgun-anne tipi Ela'ydı; Miro en büyük çocuktü ve diğerlerinin gözünde bir kahramandı. Bu "çengeller" sadece çocukları tanıtmaya yetebilirdi -onları bu noktanın çok ötesine geliştirmem gerekiyordu- ama bir kez bu çengelleri bulduktan sonra, güvenle ilerlememi sağlayacak bir planım vardı.

Sonunda kitabım bana açılmıştı, o Nebula hafta sonundan eve döndüm ve bir ayda bütün romanı baştan sona yazdım. Yazı yazma talebelerime söylediğim gibi, bir kez başlangıcı doğru yaparsanız, son adeta kendini yazar.

Ancak, bir şey daha. Bir roman ne kadar iyi planlanmış olsa da -ve en azından benim olayımda,

yazabilmemden önce çok iyi planlanması gerekiyordu- yazım sırasında hiçbir şekilde planlamadığınızı başka şeyler ortaya çıkabilir, örneğin, Alvin Maker romanlarımda, Little Peggy ve Arthur Stuart karakterleri yaptığım taslaklarda yoktu, ama şimdi öykünün ta kalbindeler. Ve *Ölülerin Sözcüsü*'nde, Jane karakteri yaptığım taslaklarda yoktu. Oh, evet, Ender'e kulağındaki mücevher kanalıyla bir bilgisayar bağlantısı verdim, ama bunun bir *şahıs* olduğunu bilmiyordum. Jane öylesine geliştirdi, çünkü onun Ender'le olan ilişkisini yazmak çok eğlenceliydi. Kendisinin hayata gelişi gelişirken, Jane onun hayata dönmesine yardım etmişti (Ender kolaylıkla içine kapamık, sönük bir yetişkin olabilirdi.) *Ölülerin Sözcüsü*'nü bitirdiğim zaman, Jane bu kitabın en önemli karakterlerinden biriydi ve üçüncü kitabın, *Soykırım*, büyük kısmı onun çevresinde döner.

Oh Evet. Üçüncü kitap: üçüncü bir kitap yazmayı hiç planlamamıştım. Aslında birinci kitabı da yazmayı gerçekten düşünmemiştim; Sözcü'nün tek bir kitap olması gerekiyordu. Fakat *Sözcü'nün* son bölümlerini yazarken, Barbara Bova telefon etti ve Ender üçlemesini bir İngiliz yayıncıya sattığını söyledi.

"Ender üçlemesi mi?" diye sordum. "Barbara, sadece iki kitap var."

Doğal olarak, Barbara biraz şaşırıldı. Elbette her zaman geri dönüp iki kitap için yeniden görüşebilirdi. Ama önce, bir parça daha düşünüp, belki de yazmak isteyebileceğim üçüncü bir öykü olabileceğini görmek istemez miydim?

O anda, anlatmak istediğim öyküyü biliyordum. Bunun Ender Wiggin'le veya *Ölülerin Sözcüsü*'ndeki karakterlerle bir ilgisi yoktu. Bu daha çok meslek hayatımın başlangıcındaki eski bir projeydi ve önce Jim Frenkel, sonra da Dell tarafından reddedilmişti, çünkü böyle zor bir projeyi kaldırarak kadar olgun değildim. Ancak, *Ölülerin Sözcüsü*yle ilgili sorunları çözmüş olarak, *her şeyle* başa çıkabileceğimi hissediyordum. O zamanlar *Filotlar* adını taşıyan öyküyü düşünmeyeli yıllar olmuştu, yine de, *Sözcü* onun sayesinde hayat kazandığı için bu öykünün içine de Ender Wiggin'i yerleştirerek onu da canlandırabilir miydim? Başarısız olabilirdim, elbette, ama neden denemeyecektim ki?

Ayrıca - işte burada benimle ilgili gerçek bir rezilliği öğrenmek üzeresiniz- üçüncü bir kitap olması, *Sözcü'nün* sonunda havada asılı kalacak iki ucu halletmek için bir yol aramak zorunda kalmayacağım anlamına geliyordu: Ana Kraliçeye ne oldu? Ve Yıldızıyolu Kongresi'nin yolladığı filoya ne oldu?

Üçüncü bir Ender kitabı yapmak için anlaşarak, bu sorunları devam kitabına bırakabilirdim ve utanılacak kadar tembel bir adam olduğumdan, bu fırsatın üstüne atladım. Çok erken atladım -kitap, Jim Frenkel'in bana söylemiş olduğu kadar zordu, ve doğru bir şekilde sokmak yıllar sürdü- ve hala benim en konuşulan ve *Filotlar'ın* ana taslağının tam olarak gerektirdiği gibi, en felsefi kitaplarımdan biri olmaktan çok uzak. Yıllar geçtikçe kitabın ismi *Ender'in Çocukları*'ndan *Soykırım*'a dönüştü ve iki kitap oluncaya kadar büyüdü, yani, *Soykırım* da öyküyü bitirmeyecek (ama bir sonraki bitirecek, yemin ederim!).

Ve, tıpkı önündeki *Ölülerin Sözcüsü* gibi, *Soykırım* da o zamana kadar yazdığım en zor kitaptı. Görüyorsunuz, bir öykü anlatıcısının işi ne kadar deneyim kazanırsa kazansın, kolaylaşmıyor, çünkü bir şeyi yapmayı öğrendiğimiz zaman, aynı şeyi tekrar yaparken aynı heyecanı duymayız ya da en azından çoğumuz duyamaz. Durmadan anlatılması çok zor olan bir öykü elde edebilmek isteriz, sonra kendimizi onu nasıl anlatacağımızı öğrenmiş hale sokarız. Eğer başarılı olursak, o zaman belki gitgide daha iyi kitaplar, veya en azından daha iddialı kitaplar yazarız, ya da hiç olmazsa *kendimizi* sıkıntıya sokmayız.

Ancak, her yazdığım kitapta beni biraz ürküten tehlike, sık sık kendimin ötesine geçip, yazmak için o kadar yetenekli ve usta olmadığım bir öyküyü yazmaya çalışmam. Bu her öykü yazarının karşılaştığı bir açmazdır. Başarısız olmak acı vericidir. Ama bir öykü yazarının denemek isteğinden vazgeçmesi daha da acıdır.

Şimdi, korkarım size *Ölülerin Sözcüsü'nün* nasıl meydana geldiği hakkında bilmek isteyebileceğinizden daha fazlasını anlatmış bulunuyorum. Bir yazarın hayatı gerçekten sıkıcıdır. Tehlikelere atılan, elini uzatıp dünyayı değiştiren insanlar hakkında öyküler yazıyorum. Ama iş *kendi* hayatıma gelince, bu daha çok, evde ortada dolanmak, mecbur olduğum zaman yazı yazmak, bilgisayar oyunları oynamak ya da yakalanmadığım sürece TV seyretmekle geçiyor. Gerçek hayatım eşimle ve çocuklarımla beraber olmak; kiliseye gitmek ve Pazar okulu sınıfımda öğretmenlik yapmak; ailem ve dostlarımla temas etmek; ve her babanın temel görevi olan evdeki bütün ışıkları kapatıp, bunların kapatılmasına tek aldırın bir tek benim çünkü şu rezil ampulleri değiştirmek zorunda olan da benim diye homurdanmak. Bunda bir öykü olduğundan kuşkuluyum.

Fakat, Ender Wiggin, Novinha, Miro, Ela, Human, Jane, Ana Kraliçe ve diğerlerinin bu kitaptaki hayatlarının öykülerini belleğinizde, belki de kalbinizde, tutmaya değer bulacağınızı ümit ediyorum. En çok satanlar listelerinden, telif haklarından, ödüllerden veya eleştirilerden daha değerli bir şey bu. Çünkü bu kitabın sayfalarında siz ve ben teke tek karşılaşacağız, benim zihnim ve sizinki, ve benim yaptığım bir dünyaya girip, kontrol ettiğim bir karakter olarak değil ama kendi zihnine sahip bir insan olarak, içinde yaşayacaksınız. Eğer başarabilerseniz, öykümü ihtiyacınız olan bir şekilde değiştireceksiniz. Umarım öyküm onu içinde yaşanabilmeye değer bir şekilde değiştirebileceğiniz kadar gerçek ve esnektir.

Orson Scott Card

1)“Kahahayla gülüyorum, böcek’

2)Occam’ın usturası (occams Razor): Terim, varsayım ve kavramların gereği n- den fazla kullanılmamasını öneren Occamlı VWilliam’ın felsefi ilkesi; Tutumluluk yasası

3)Filotik (Philotic) teori: ne kadar büyük veya küçük olursa olsun, her canlı şeyin, her nesnenin ya da parçacığın bir ruhu (Aiuu’sı) vardır. Onları evrene bağlayan bu ruhtur. Bir hücrenin aiua'sı diğer bir hücreninkiyile birleşince bir bağ oluşturur. Hücreler varlıkları oluşturmak için birleşirken bu bağlar daha da güçlenir. Bağlar bu düzeyde de kalmaz. Evler, aile, dostlar, şehirler, ülkeler, gezegen, galaksi boyunca artarak ve güçlenerek devam eder ve evrenin her yeri filotik bağlarla dolar. Ansible (anında iletişim) filotik bağlardan yararlanılarak yapılmıştır.

4)Dönek! Dönek!

5)Yalancı! Orospu Çocuğu! Pis keçi!

6)Köpek

7)Kusura bakma, Olhado, bunu isteyecektir